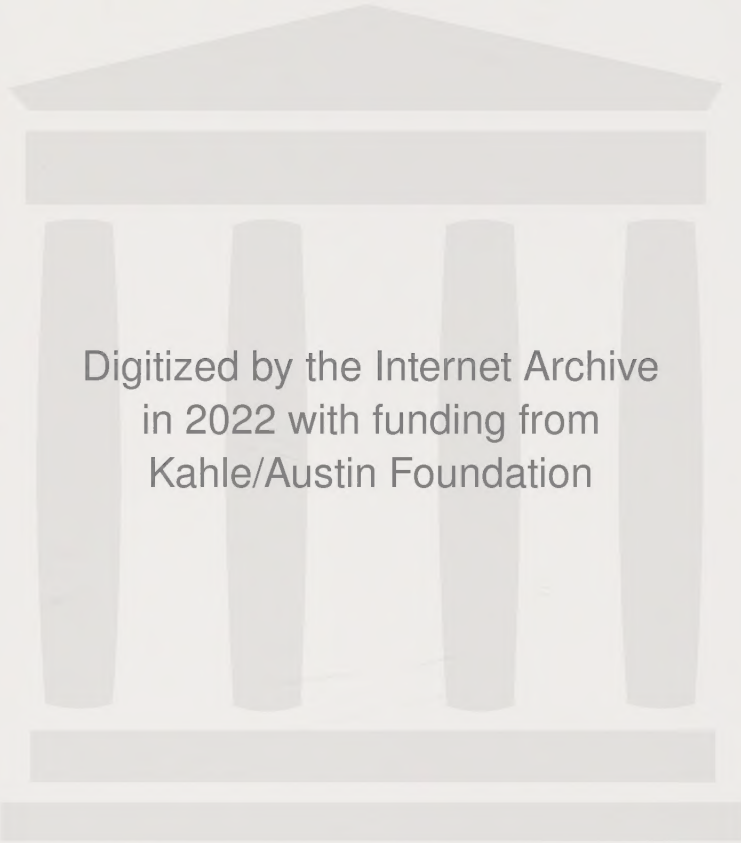

The Republic of Plato

PLATO, JAMES 1860-1907 ADAM

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Kahle/Austin Foundation

https://archive.org/details/isbn_9781373901729

The Republic of Plato

Preface, Thales, Solon, Chilo, Pittacus, 31/20
Cleobulus, Periander, Anacharsis, the Scythian,
Mysen, Epimenides, Pherecydes.

Anaximander, Anaximenes, Archelaus, Socrates,
Xenophon, Aeschines, Aristippus, Protago, Eucli-
des, Stilpo, Crito, Simon, Glauco, Simias,
Cebes, Menedemus.

Plato.

Speusippus, Xenocrates, Polemo, Crates, Crantor
Arcesilaus, Bion, Lacydes, Carneades, Clito-
machus.

Aristotle, Theophrastus, Strato, Lycon,
Demetrius Phalereus, Heraclides Ponticus.

Antisthenes, Diogenes, the Cynic, Monimus, Ones-
icritus, Crates, Metrocles, Hipparchia,
Menippus, Menedemus.

Zeno, the Stoic, Ariston, Herillus, Dionysius,
Cleanthes, Spinaerus, Chrysippus.

Pythagoras, Empedocles, Epicharmus, Archytas,
Alcmaeon, Hippasus, Philolaus, Eudoxus.

Heraclitus, Xenophanes, Parmenides, Melissus,
Zeno, the Eleatic, Leucippus, Democritus, Pro-
tagoras, Diogenes, of Apollonia, Anaxarchus,
Pyrrho, Timon.

Epicurus.

THE REPUBLIC

OF

PLATO

London: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AVE MARIA LANE.
Glasgow: 263, ARGYLE STREET.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS.
New York: THE MACMILLAN COMPANY.
Bombay: E. SEYMOUR HALE.

THE REPUBLIC

OF

PLATO

EDITED

*WITH CRITICAL NOTES AND AN INTRODUCTION
ON THE TEXT*

BY

JAMES ADAM, M.A.

FELLOW AND TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE

STEREOTYPED EDITION.

CAMBRIDGE
AT THE UNIVERSITY PRESS

1900

[All Rights reserved]

First Edition 1899. Reprinted 1900.

Cambridge.

PRINTED BY J. & C F CLAY,
AT THE UNIVERSITY PRESS

STUDIORUM PLATONICORUM
EGREGIO ANTISTITI FAUTORIQUE
HENRICO JACKSON, LITT.D.,
HOC OPUS
BENEFICIORUM MEMOR DEDICO.

καίνοϋς δὲ οὐρανοϋς καὶ γῆν καίνην προσδοκῶμεν, ἐν
οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

INTRODUCTION.

THE text of the Republic, as is well known, rests chiefly upon Codex Parisinus A (number 1807). This noble Manuscript so excited the admiration of Cobet that he was willing to commit the others to the flames. 'Vile damnum,' he exclaims, 'si omnes ad unum flammis comburerentur¹.' Later critics, while recognizing the unchallenged supremacy of A, have admitted that the Venetian codex II has some title to consideration. According to Schanz, II is the best representative of the second of the two families or groups into which he divides Bekker's twelve Manuscripts of the Republic². Beyond the limits of these two MSS, Schanz declines to go³.

An editor of the Republic might well be thankful if he could be spared the necessity of using any MSS except only A and II. But it must first be proved that all the other MSS are directly descended either from A, or from II, or from both of

¹ *Mnemosyne N.S.* III (1875), p. 197. The MS has been described by Cobet *l.c.* pp. 157 ff.; by Schanz *Rheinisches Museum* XXXIII (1878), pp. 303 ff., and recently with great fulness by Waddell in his edition of the *Parmenides*, pp. xciv ff.

² *Hermes* XII (1877), pp. 173 ff.: see also Jordan *ib.* XIII (1878), p. 479. II has been described by Wohlrab in *Die Platonhandschriften und ihre gegenseitigen Beziehungen* (Leipzig, 1887), pp. 688—689, and by Castellani in Jowett and Campbell's edition of the *Republic*, Vol. II p. 73. See also Waddell *l.c.* pp. lxxxv ff.

³ *Hermes l.c.* p. 181, and *Über den Platocodex der Markusbibliothek*, pp. 77—82.

these MSS together. Such a proposition, in default of external evidence, can only be established by the fulfilment of three conditions, not one of which has yet been adequately fulfilled. We must, in the first place, possess a thoroughly full and trustworthy collation of all the MSS¹. That Bekker's collations are sometimes wrong, and frequently incomplete, has been abundantly proved by Schneider², Dubner³, and Castellani⁴. The second requisite is a careful comparison of each of the later MSS with A and II. The comparison must be exhaustive: it must take account not merely of isolated passages, but of every individual instance both of agreement and of difference. So comprehensive and laborious an inquiry has not yet been undertaken, nor can it be fruitfully begun until we are assured of the correctness of our collations. Finally, when these two conditions have been fulfilled, it will still not be satisfactorily proved that any of the later MSS is a direct descendant of A or II, or of any one or more of its extant predecessors, until every case of divergence between the copy and its supposed original has been explained by a theory which not only may, but must, be true. It cannot be affirmed that we have already reached this stage in the criticism of Platonic

¹ Cf. J. L. V. Hartman *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros*, p. xii: "Aliquando fortasse, si accurate variae cuiusque codicis manus enotatae fuerint, certiora iudicia de cognatione, qua Politiae codices contineantur, profecti licebit, verum adhuc percaute virorum doctorum de ea suspicionibus et huiusmodi fides habenda est."

² Vol. I pp. xviii ff., Vol. II pp. iii ff. After giving the results of a recollection of the first four books of Φ , Schneider remarks "Profecto optandum est ut omnibus deinceps, quam nobis nunc uni licuit, aliquando adhibeatur retractatio." The wish has now been fulfilled as far as some of the most important MSS are concerned; but we have still no revision of Bekker in 7 out of his 12 MSS. It is especially the inference from Bekker's silence which is apt to be fallacious.

³ For Parisinus A. Dubner's collation, which is used by the Zurich editors, was first published in full by Schneider in his *Additamenta* (1854).

⁴ In his recollection of II and Ξ for Jowett and Campbell's edition.

MSS: we may even doubt whether it is attainable without the help of such external evidence as we can never hope to find¹.

On the other hand we have one solid fact which renders these inferior MSS of some practical value to the student of the Republic. They contain many indubitably right readings which are not to be found either in A or in II. How is the presence of these readings to be explained on the theory that A and II are the originals of all our MSS? Some of them are no doubt due to conjecture: but it would be rash to affirm that they are all arrived at in this way. Even if they were, no critical edition of the Republic can dispense with conjectural readings altogether; and why neglect the efforts of the Manuscripts in this direction, especially when they are admitted to be sound? The result of ignoring all MSS except A and II would only be to restore by conjecture in many cases the reading of the very MS which we have condemned unheard². But there is strong reason for believing that the right readings in some of these MSS do not rest upon conjecture, but represent a tradition which is independent of both A and II. They are too numerous, and too convincing to admit of any

¹ In *Hermes* XII pp. 180—181 Schanz inclines to hold that the 'Mutterhandschrift' of Ξ and three other MSS is derived from A. He cites a few cases in which these MSS agree with A. What of the numerous cases where they disagree? 'Nicht zu verwundern ist, dass bei der grossen zeitlichen Entfernung von A die Handschriften m Ξ zu Interpolationen und Ergänzungen der Lucken, welche A bietet, aus der zweiten Klasse erfahren haben.' This is quite possible, but other alternatives are equally so. What the true explanation is we have no chance of knowing except by such an exhaustive inquiry as is sketched above. The same criticism applies to Schanz's later view on the descent of Ξ from A (*Über den Platocodex* etc. p. 81).

² It is a fact that some of the best-known emendations have been made in ignorance that they are already contained in one or other of the inferior MSS, notably (for example) Orelli's στραγγενομένων for στρατενομένων in 472 A. In such cases I have generally cited the MS authority and ignored the emendator.

other explanation¹. Nor is the affiliation of all other MSS to A or II, whether immediately, or through intervening ancestors, in harmony with the antecedent probabilities. We may provisionally admit that the MSS can be roughly divided into two groups². But is there any *a priori* reason why the parent of each group should still be extant? In that case A must have been the only MS of the first class in existence at one period, and II the only MS of the second; or else they must have been the only MSS from which copies were made. For neither alternative is there any external evidence whatever; and the probabilities are strongly against both. It is far more likely that our MSS reach back collaterally in several lines of descent through links which have often disappeared, to the archetype from which they are all derived.

On these grounds I have not felt myself at liberty, in preparing the present text, to neglect any of the MSS of which collations are available. The fundamental principle to which I have endeavoured to conform is this. *By reason of its age and excellence, Parisinus A is the primary authority for the text of the Republic, but the other MSS are valuable for correcting its errors and supplying its omissions*³. The primary criterion by which at all events an editor should determine the relative value of the other MSS is the assistance which they give when A breaks down.

¹ Examples will be found (for the codices Ξ and η) in the notes upon 388 E 392 A 407 C 411 D 415 C 425 D 431 B 440 C 454 D 501 A 532 A 532 D 540 C 544 C 580 D 590 E 604 C 606 C 610 D 611 C 615 B. These instances, which could easily be multiplied, are not likely to be all of them conjectural. The argument against deriving Ξ from A and η from II would be still further strengthened by a comparison of the passages in which A (or II) is right and Ξ (or η) wrong.

² This is made probable by a comparison of the omissions in the different MSS: cf. Schanz *Hermes* l. c. pp. 173—174. Professor Campbell has however given reasons for holding that there were three groups: Vol. II pp. 67—96.

³ Cf. Schneider, Vol. I pp. III—V.

By applying this general principle in accordance with certain canons to be presently explained, I have been able to keep the notes in this edition within short compass. The MSS which have had to be cited in one or more places are the following :—

(1) Parisinus A. Ninth Century.

Of this MS I have used a collation made by myself in 1891¹.

(2) Venetus II. Twelfth Century.

(3) Venetus E. Fifteenth Century.

Of these two MSS I have used Castellani's collation, lent me by Professor Campbell.

(4) Monacensis g. Fifteenth Century. Recollated, after Bekker, by Schneider.

(5) Angelicus v. Sixteenth Century. Collated by Bekker

(6) Vaticanus Θ. Twelfth Century (?). Collated by Bekker. I have also recollated the first three books.

(7) Vindobonensis Φ. Collated by Bekker, and after him by Schneider.

(8) Parisinus K. Fifteenth Century. Collated by Bekker

(9) Vaticanus m. Contains only Books II—X. Collated by Bekker.

(10) Vaticanus r. Collated by Bekker.

The above MSS were (together with two others) all of them used by Bekker. The following, which are occasionally cited in the notes, were collated by De Furia. Stallbaum in his edition makes use of De Furia's collation.

(11) Flor. B=Stallbaum's *b*. Contains only Books I—II. I—II 358 E was written in the twelfth century. the rest is later.

(12) Flor. R=Stallbaum's *r*.

¹ Professor Campbell's collation is published in Jowett and Campbell's edition, Vol. II pp. 132—145. I have recently examined the MS again, in order to settle the few and insignificant discrepancies between Professor Campbell's collation and my own.

(13) Flor. T = Stallbaum's α' . Fifteenth Century.

(14) Flor. U = Stallbaum's β' . Fifteenth Century¹ (?).

Besides these, the following three Vienna MSS collated by Schneider are once or twice referred to.

(15) Vind. D. Contains only Books I—V.

(16) Vind. E. This MS omits Book II 379 B—III 399 B.

(17) Vind. F. Fourteenth Century.

(18) Cesenas M. Twelfth or Thirteenth Century. Collated by Rostagno for Jowett and Campbell's edition².

The only MSS besides A which are referred to with any frequency are II, Ξ , and φ . The two last, though both, and especially φ , shew manifest signs of editing, are, according to my estimate, more useful than any others (II only excepted) for correcting the errors of A; and—what is of great importance—they have been carefully recollated with Bekker's collation.

In the case, therefore, of A, II, Ξ , and φ , we now possess collations on which we can fully rely. For our knowledge of τ ; which next to these four I have found the most valuable in correcting A, we are still dependent upon Bekker³. It is very seldom necessary to refer to any of the remaining MSS.

The specific canons by which I have endeavoured to apply

¹ I have adopted Schneider's notation of De Folia's MSS (Flor. B etc.) in preference to Stallbaum's, chiefly because Schneider's edition is indispensable for a critical study of the text of the Republic. Schneider is the only editor who gives a collation of all the MSS used by Bekker, Stallbaum, and himself.

² See Vol. II pp. 157—164.

³ ν has been cited in all more than twenty times. In these cases it is supported sometimes by no other MSS, sometimes by a small number. Only in three instances have I inferred the reading of ν from Bekker's silence, viz. in 400 A, 429 C, 504 C, and in the first two passages the reading in question is found also in Cesenas M. In a few cases it is perhaps still open to doubt whether ν is right; but the general result—that where A is wrong ν is right oftener than any other single MS except II, Ξ and φ —is, I believe, firmly established.

the aforesaid general principle in writing the notes to this edition are as follows:—

I. Follow A wherever possible¹.

II. Where A must be deserted, state the reading of A and the source of the reading adopted.

If the right reading is (1) that of II alone or with other MSS, cite II only. If (2) that of Ξq alone or with other MSS, cite Ξq only. If (3) that of Ξ or q alone or with other MSS, cite Ξ or q only. If (4) that of v alone or with other MSS, cite v only².

In the few cases where the right reading (as it appears to me) is not given by any of the above MSS, I cite all its supporters among (5) Bekker's MSS or, failing these, (6) the MSS of de Furia and Schneider. Cesnas M appears to be the only MS which preserves the right reading in two places³, and I have accordingly referred to it there and there only. Finally, where an emendation has been adopted in preference to the reading of any of the Manuscripts, I mention its author.

These canons are subject to certain reservations.

Codex A, as is well known, has suffered more than one revision. We frequently meet with corrections both in the

¹ 'Possible' is of course a term which different editors and critics will always interpret differently. On the whole, I think it will be found that the present edition follows A pretty closely. In several instances I have been able to restore the reading of A where it has been abandoned even by the most conservative editors, e.g. *πρὸς τὸ λογιστικόν* in 440 E (on the strength of CIA II 317. 9, cf. Meisterhans *Grammatik der Attischen Inschriften*², p. 158).

² In a small number of cases, where the reading of A has been retained in the text, I have added in the footnote a reading from one (or more) of the later MSS. By this it is intended to suggest that, though A is probably right, the alternative reading is not unworthy of consideration.

³ 492 E and 547 B. It should perhaps have been noted that in 390 A the first hand of M wrote *παράπλειαι* (sic), not *παράπλειαι* or *παραπλείαι*. This—so far as it goes—is perhaps in favour of the restoration *παρὰ πλείαι* (adopted in the text) or *παρὰ πλείαι*, if *πλείαι* can be scanned *πλείαι*.

body of the text and in the margin. It is usual to ascribe these indiscriminately to "A²," but no one supposes that they all come from the same hand¹. We have to distinguish between (1) marginal additions of words omitted by the copyist, (2) marginal various readings, glosses, etc., (3) corrections added above the words in the text itself, (4) words or letters written over an erasure. Of the first category, some are due to the original hand, although the majority perhaps is somewhat later: few if any are very late. With few exceptions, they have all been noted in this edition². The corrections and glosses in the margin are of widely different date and value, and I have cited them only where they seem to me to give the right reading. A similar remark will apply to the third category, except that I usually refrain from citing them in any case. When correct, they are usually letters, syllables, or particles accidentally omitted, and when wrong, they are for the most part late variants of no authority. The corrections belonging to the fourth category are much more interesting and important. Many, if not most of them, are in all probability by the original hand, which, as Professor Campbell observes³, "corrected many slips in the course of writing." Traces of the original reading can sometimes be detected in spite of the erasure, but it is more frequently divined with more or less of certainty.

¹ On the different hands in A see Schanz *Rhein. Mus.* xxxiii (1878), pp. 303 ff.; Campbell, Vol. II p. 70; and Waddell's *Parmenides*, p. c.

² I have omitted to add a note in the following cases: 328 D ὡς παρὰ φίλους τε 333 E οὐκ ἂν οἶν (οὐκ οὖν is written in the text of A) 360 A τῶν παρὰ τὸν βασιλέα 364 D καὶ τραχεῖαν after ἀνάντη (not in Π and therefore rejected as probably spurious) 367 C the second ἀλλὰ τὸ δοκεῖν 373 E καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ 376 C φιλόσοφον 382 B ἐψεῦσθαι καὶ 454 C καὶ τὴν 493 D εἴτε δὴ—ὁμιλῇ. Many of the omissions are mere slips, due to homoioteleuton; others are perhaps due to the accidental omission of one or more lines in copying (cf. Schanz *Rhein. Mus. l.c.* pp. 303—307). Most, if not all of them, are in the text of Π; and probably few, if any, are spurious, unless they can be shewn to be so on independent grounds.

³ Vol. II p. 71.

Apart from orthography, it is not the original text (so far as it can be deciphered), but its revision which is usually correct. This is in harmony with the view which assigns most of this class of corrections to the first hand. There are, however, a considerable number of cases in which the original reading is probably right, and in most of these we may perhaps suspect that the correction is not by the first hand. A desire to lighten the notes has usually prevented me from drawing attention except when absolutely necessary to cases of this kind; but it may be useful to have a list—nearly, if not quite, complete¹—of the instances in which the original reading has been preferred to that written over an erasure.

Book I. 337 B ἀποκρίνωμαι A¹ ἀποκρίνομαι A²: 338 B ψεύδει A¹ ψεύδη A²: 340 E ἐπιλιπούσης A¹ ἐπιλειπούσης A². (In the last two cases A² may be right.)

Book II. 361 D ἴτω A¹ ἦτω A². 368 B χρήσωμαι A¹ χρήσομαι A²: 368 E μείζον (bis) A¹ μείζων A²: 370 A σίτου A¹ σιτίου A².

Book III. 402 A ἐμοὶ γοῦν A¹ ἔμοιγ' οὖν A²: 402 C γνωρίζωμεν—αἰσθανώμεθα—ἀτιμάζωμεν A¹ γνωρίζομεν—αἰσθανόμεθα—ἀτιμάζομεν A². 415 B φυλάξουσιν A¹ φυλάξωσι A².

Book IV. 426 B αὐτὸν A¹ αὐτῶν A²: 437 C ἐρωτῶντος A¹ ἐρώωντος A²: 437 D εἷη A¹ εἰ ἦ A²: 442 D ἀπαμβλύνεται A¹ ἀπαμβλύνηται A².

Book V. 464 E ἐπιμέλειαν A¹ ἐπιμελεία A² (here I have restored A¹): 466 A εἶμεν A¹ εἰ μὲν A²: 469 B προσκυνήσομεν A¹ προσκυνήσωμεν A²: 472 B τοῦτο A¹ τοῦτό γ' A². 473 A δοκεῖ A¹ δοκῇ A².

Book VI. 487 C λέγωσιν A¹ λέγουσιν A²: 491 D εἵτε τῶν A¹ εἴ τέ των A²: 509 C παραλείψης A¹ παραλείπης A².

Book VII. 515 E ἀνείη A¹ ἀνίη A²: 533 A ἀπολίποι A¹ ἀπολείποι A²: 534 A ἐπιστήμην A¹ ἐπιστήμη A²: 537 A ὁ A¹ ὦ A² (intended for ᾧ. The omission of the iota adscript proves the lateness of this correction).

Book VIII. 545 B ταύτην A¹ ταύτη A²: 547 A φήσομεν A¹ φήσωμεν A²: 547 B χρυσίου A¹ χρυσοῦ A²: 558 D εἶμεν A¹ εἰ μὲν A².

¹ Differences merely of accentuation, breathings, and spelling are ignored. I also omit those cases which are mentioned in the notes.

564 D προστὸς A¹ προστῶς A²: 565 D μέλλει A¹ μέλει A²: 567 B αὐτὸν A¹ αὐτὸν A².

Book IX. 573 B ἀποκτείνει—ὥθει A¹ ἀποκτείνῃ—ὥθῃ A²: 573 E ἐπιλίπη A¹ ἐπιλείπη A²: 577 B προσποιησώμεθα A¹ προσποιησόμεθα A²: 585 B οἶον A¹ οἶα A²: 586 D λέγωμεν—λαμβάνωσι A¹ λέγομεν—λαμβάνουσι A²: 588 A πλείονι A¹ πλεῖον A² (πλεῖον is possible, but A nearly always has πλέον, which is the only true Attic form).

Book X. 604 C ὅ τε A¹ ὅ τι A². 605 A τε A¹ γε A²: 605 B ποιῶν A¹ ποιοῦν A²: 607 D ἀπολογησαμένη A¹ ἀπολογησομένη A²: 608 E ἔγωγ' A¹ ἔγωγε τοῦτό γ' (sic) A²: 614 B οὐ A¹ οὖν A²: 615 A ὅσους A¹ οὔς A²: 615 E διαλαβόντες A¹ ἰδίᾳ λαβόντες A²: 621 D χιλιέτι A¹ χιλιέτι A².

I have not chronicled the instances in which I desert the punctuation, accentuation, or spelling, of A. As regards the last, A¹ preserves several traces of the true Attic orthography, such as ἀποκτείνυμι (for example in 360c), ὕς and a few others¹. These I have sedulously preserved. In general I have silently abandoned the spelling of A wherever the evidence of Inscriptions² appeared conclusive against it, and sometimes also (though rarely) on other grounds, as for example in φιλόνικος versus φιλόνεικος³. Otherwise, in doubtful cases, where no sure guidance comes from Inscriptions, such as the addition or omission of ν ἐφελκυστικόν, εὐπαθία versus εὐπαθεία and the like⁴, I have invariably aimed at following the practice of the first hand in A. I have also deferred to Inscriptions so far as to exclude those grammatical forms which have conclusively been shewn to be unattic, such as ἔστωσαν (352 A et al), ψευδέσθωσαν (381 D), εὐρῆσθαι (for ὑρῆσθαι), and a few

¹ Cf. Schanz *Platonis Opera* Vol VIII p. vi. ὕς is found also in II.

² As given in Meisterhans *Gr. der Att. Inschr.* ed. 2.

³ Cf. Schanz *l.c.* Vol VI p. x. That the derivation of φιλόνικος from νίκη was known to Plato can hardly be doubted in view of *Rep.* 581 A—B, 586 C: see the editor's note on *Prot.* 336 E.

⁴ Cf. Schanz *Theact.* pp. vii ff. The orthography of this edition will be found to be in general agreement with that adopted by Schanz in his *Platonis opera*.

others; but where there seems to be some room for doubt, the reading of A has been retained. In general, the cases where it has seemed necessary to abandon A on these and similar grounds are few and insignificant.

So much with regard to Manuscripts. The other documentary materials on which editors occasionally rely are citations of the Republic in ancient authors, the translation by Ficinus (1491), the Aldine edition (1513), the two editions published at Bâle (1534 and 1556), and that of Stephanus¹ (1578).

The excerpts from the Republic in Stobaeus, Galen, and other ancient writers, have been carefully collated by Schneider. They are seldom of value for determining the text. The instances in which they seem to be right and Plato's MSS wrong, are specified in the notes. Schneider has also collated Ficinus' translation, and all the early editions which I have named, with very little practical result.

Besides these *subsidia critica*, there are, of course, emendations. The number of conjectures on the Republic, already enormous, is steadily increasing. I have a large collection, gathered from German, French, and English editions, periodicals, dissertations, and monographs, but I cannot hope that it is quite complete². There is hardly a single passage of the slightest difficulty on which corrections have not been proposed, and, where the difficulties are at all serious, we have a positive *embarras de choix*.

The favourite weapon of a certain school of critics is excision. Everything which can be cut out without detriment to the syntax, or serious injury to the meaning, is "interpolated." The warcries of this party are 'Apage nugas istas!' 'Apage foedum emblema!' 'Putidissimum interpretamentum!'

¹ It should be mentioned that the paging of the present edition has been throughout revised with that of Stephanus.

² In his *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros* (1896) Hartman has collected the conjectures on Books I—V up to the end of 1894. His work, when it is finished, will be a great boon to editors of the Republic.

'Credat Judaeus Apella' and so on. Rational criticism is less clamorous, but more effective. "It is to be regretted," says Professor Jebb, "when a habit of mind such as might be fostered by the habitual composition of telegrams is applied to the textual criticism of poetry,—or, indeed, of prose¹." This observation applies with especial force to the often half-poetical prose of Plato, all of whose discourses, as Aristotle reminds us, ἔχουσι τὸ περιττόν². A suspected interpolation should not be condemned unless it is not only superfluous, but unsound, in language, or sentiment, or both, and unless we can reasonably explain its intrusion. The neglect of these two canons plunges us into "der wüste Dilettantismus der Glossenspurerei," of which Usener justly complains³. Their observance seldom involves the cancelling of any words or clauses which occur in A: the tendency of that MS is rather to err in the opposite direction⁴.

Of the corrections which have been suggested on the text itself, a large number are wholly worthless. "Dum alienos errores emendare nituntur, ostendunt suos." They are the Cimmerian offspring of Chaos and old Night, and, in common charity, we should restore them to the darkness out of which they sprang. Others possess a certain exegetical value, and serve to draw attention to real difficulties, which may have escaped the notice of commentators. A more careful interpretation will prove them unnecessary, and therefore wrong. A third class includes those which are probable, and may be right. To the highest grade belong those which are certain, not of course mathematically, but dialectically certain—πιθανὰ

¹ *Electra*, p. lin.

² *Pol.* II 6. 1263^a 10. Aristotle is primarily speaking of the genius of Plato, but the exuberance of his genius is reflected in the copiousness of his style.

³ *Unser Platontext* p. 26.

⁴ I have drawn attention in the notes to some passages which have perhaps been interpolated in A. They are not, however, expelled from the text except when they are (in my opinion) demonstrably spurious.

καὶ ἀπερίσπαστα καὶ περιωδευμένα, as Carneades might have said. A truly successful emendation of the Republic is impossible unless the following conditions are observed. It must first be shewn that the text of A is corrupt. The next step is to examine the readings of the later MSS. If any of these furnishes a reading which is entirely satisfactory in point of sense, and such that it might easily have been corrupted into the existing text of A, emendation is at once put out of court¹. Otherwise we are at liberty to exercise the art. The final test is threefold. Does our emendation result in a thoroughly suitable meaning? Is it linguistically above suspicion? Was it likely, in accordance with the universal laws of palaeographical corruption, and—if possible—in accordance with the particular tendencies of A, to have degenerated into the reading of the oldest and best of our Manuscripts²? The forgetfulness of these conditions leads to “*der wüste Dilettantismus der Coniecturenjagd*”³.

I have endeavoured to admit only such conjectures as are (in my judgment) either certain, in the sense just given to the

¹ Examples will be found in the notes on 348 E 400 A 466 A 472 A 473 C 582 C 620 B.

² Codex A is singularly free from palaeographical errors. Its chief fault is a tendency (whether native, or inherited) to omit letters, syllables, and words under the influence of homoioteleuton and the like. I have presumed upon this in making several corrections which will be found in the notes. This particular error is apt to cause dislocation if the omitted words are put back in the wrong place, and two or three new emendations have been suggested on the strength of this. Other errors which occasionally occur in A are (1) wrong accents (2) wrong division of words (3) confusion of α and αι, ε and αι, ε and η, η and ει, η and ι, η and η, ι and ει (frequent), ο and ου, ο and ω (frequent), ω and φ, ω and οι, γ and τ, π and τ, π and τι (4) final ν wrongly added or omitted (tolerably frequent) (5) προσ- for προ- in compound verbs (6) omission of ἄν (7) the optative after ὅταν (ὅτ' ἄν in A), and κἄν (8) assimilation of the inflexional endings of neighbouring words which are not in grammatical agreement. For examples of these errors, as well as of emendations presupposing them, consult the notes.

³ Usener, *l.c.*

word, or at all events probable¹. Those which I regard as sure and well-established among the emendations due to previous editors and critics will be found in the following passages: 364 C 377 B 428 C 431 C (παισι) 432 C 437 D 442 A 445 C 468 B 493 B 494 B 499 B 504 A 554 B 606 C 608 A 615 C (αὐτόχειρος). A few others are in a high degree probable. Where I regard the MS reading as certainly corrupt, the emendation has generally been inserted in the text; but in cases of doubt, where the balance of evidence still seems to be slightly in favour of the MSS, I have sometimes added a conjecture after the MS reading in the notes.

Of my own suggestions, a few have already appeared in the Classical Review or elsewhere, but the majority are now published for the first time. They are the result of a minute and laborious study of the text of the Republic during the last nine years. Some of them require for their defence a close examination of the argument in the passage where they occur². This duty I shall endeavour to discharge on another occasion. A few will, I trust, carry conviction as they stand³. I have honestly endeavoured to try them by the same tests as have been used in accepting or rejecting the proposals of

¹ Many emendations which have obtained wide currency are excluded from the notes because I have been unable to convince myself that they are even probable. I have, however, mentioned Badham's well-known conjecture δι' ὧτων for ιδιωτῶν (560 D), though (in common with Jowett and Campbell) I believe it to be wrong. Palaeographically considered, it is excellent, but the contrast between the formal alliance (αὐτὴν τὴν ξυμμαχίαν) and the representations of private individuals (ιδιωτῶν) is precisely what the sense requires, and A is therefore right. Moreover, the ἀλάφους λόγοι are personified, and consequently δι' ὧτων εἰσδέχονται naturally means 'admit through their σινη ears.' So that we have λόγοι admitting λόγοι through their ears! For these reasons I think that if only our MSS had all read δι' ὧτων, ιδιωτῶν would already have been restored. Cobet and Madvig have loudly applauded Badham for this "palmaria emendatio," ἀμφότεροι (as one is tempted to say) ὧτα τοῦ νοῦ προσηγάμενοι (*Rev.* 531 A).

² This is true in particular of the corrections on 585 C and 602 E.

³ Such as ἀπλῆς for ἄλλης in 396 E, and δέ ιδεῖ for δεῖ δέ in 580 D.

others; but emendators are generally more partial to their offspring than even parents or poets, and my verdict, in this as in other cases, may well be sometimes mistaken. The text of the Republic—long may it be so!—is jealously guarded by a vast array of scholars, but there is no edition which dispenses with corrections altogether; and we must beware of stereotyping an emendation because it is old, or fathered by an illustrious name¹. It is the duty, as well as the right, of every editor to go back to the MSS, and, whenever they err, to test every emendation, including his own, solely by the standard of its intrinsic probability. This has been my aim throughout; and as often as my corrections and suggestions are proved to be wrong, I shall gladly accept better remedies from others, or make atonement to the injured MSS in the larger edition of the Republic which I have in preparation.

It only remains for me to express my thanks to those who have lent assistance and advice in connexion with the work. Professor Campbell's generous and unsolicited loan of the collations made by Castellani and Rostagno has proved of the very greatest service. Dr Jackson has looked over most of the proofs, and constantly helped me in many other ways. But for him, indeed, this edition would not have been undertaken. Mr C. E. S. Headlam has also helped me in the revision of the notes. Finally, it is perhaps not too late to thank M. Delisle of the Bibliothèque Nationale for the facilities which he gave me for collating Paris A under circumstances of some difficulty.

I desire also to thank the Managers and Staff of the University Press for their unfailing courtesy and consideration.

¹ Ruhnken's *βλίσσεται* for *βλίσσει* in 564 E is, I think, a case in point.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΓΛΑΥΚΩΝ

ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ

ΘΡΑΣΥΜΑΧΟΣ

ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Α.

St. T
II p
327

Ι. Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θρᾷκες ἔπεμπον. προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς Β οἴκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἢ κελεῦσαι. καί μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἡρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἡ δ' ὃς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὃ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ C Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες. Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ. Ὅρᾳς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὐ; Ἡ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένετ' αὐτοῦ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται¹, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς,

¹ ἐν λείπεται Ξ q et γρ in marg. A²: ἐλλείπεται A.

ὥς χρή ἡμῆς ἀφεῖναι; Ἡ καὶ δύναισθ' ἄν, ἡ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε. καὶ ὁ Ἀδεί-
 328 μαντος, Ἄρά γε, | ἡ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς
 ἐσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῷ; Ἄφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ·
 καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλ-
 λήλοις ἀμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἡ πῶς λέγεις; Οὕτως,
 ἔφη ὁ Πολέμαρχος· καὶ πρὸς γε παννυχίδα ποιήσουσιν,
 ἦν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ
 δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα καὶ ξυνεσόμεθά
 τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ
 B μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. καὶ ὁ Γλαύκων, Ἔοικεν,
 ἔφη, μενετέον εἶναι. Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρή
 ποιεῖν.

II. Ἦμεν οὖν οἵκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυ-
 σίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ
 Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλ-
 χηδόνιον καὶ Χαρμαντιδην τὸν Παιανιέα καὶ Κλειτοφῶντα
 τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατήρ ὁ τοῦ
 Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν
 C εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἐωράκη αὐτόν. καθήστο δὲ
 ἐστεφανωμένος ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου·
 τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν
 παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ.
 εὐθύς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἠσπάξετό τε καὶ εἶπεν Ὡ
 Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πει-
 ραιᾶ· χρήν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ
 ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ. οὐδὲν ἄν σε ἔδει δεῦρο
 D ἵεναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σὲ ᾤμεν· νῦν δέ σε χρή πυ-
 κνότερον δεῦρο ἵεναι· ὥς εὖ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι
 αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξον-
 ται αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν
 ἄλλως ποιεῖ, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι καὶ δεῦρο

παρ' ἡμᾶς φοίτα ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν Ε πυνθάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἦν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεῖσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστίν, τραχεῖα καὶ χαλεπή, ἢ ῥαδία καὶ εὐπορος· καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην, ὃ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἰ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδὲ φασὶν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

III. Ἐγώ σοι, ἔφη, νῆ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, |οῖόν γέ μοι φαίνεται. πολλῆς γὰρ συνερχόμεθά τινες 329 εἰς ταῦτὸ παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασφύζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν. οἱ οὖν πλείστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται ξυνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμιμνησκόμενοι περὶ τε τὰ φροδίδια καὶ περὶ πότους καὶ εὐχίας καὶ ἄλλ' ἅττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ ζῶντες. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσεις τοῦ γήρως ὀδύρονται, καὶ ἐπὶ Β τούτῳ δὴ τὸ γήρας ὑμνοῦσιν ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, οὗτοι οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτο αἴτιον, κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθη ἔνεκά γε γήρως καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἐγώ γε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσιν καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτὲ τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπὸ τινος Πῶς, ἔφη, ὦ Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τὰ φροδίδια; ἔτι υἱός τε εἰ γυναικὶ C συγγίγνεσθαι; καὶ ὅς, Εὐφήμει, ἔφη, ὦ ἄνθρωπε· ἄσμεν-έστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττωντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. εὖ οὖν μοι καὶ τότε ἔδοξεν ἐκεῖνος εἰπεῖν καὶ νῦν οὐχ ἦττον. παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρᾳ πολλὴ εἰρήνη γίγνεται

καὶ ἐλευθερία. ἐπειδὴν αἱ ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάρωσιν, παντάπασιν τὸ τοῦ Σοφοκλέους
 D γίγνεται· δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἔστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων περὶ καὶ τῶν γε πρὸς τοὺς οἰκείους μία τις αἰτία ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὐκόλοι ᾧσιν, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον· εἰ δὲ μὴ, καὶ γῆρας, ὦ Σώκρατες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ ξυμβαίνει.

IV. Καὶ ἐγὼ ἀγασθεῖς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βου-
 E λόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὦ Κέφαλε, οἰμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἡγεῖσθαι σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτήσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθια φασιν εἶναι. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι μὲν τι, οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους εὖ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λοιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ
 330 δι' αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐτ' ἂν αὐτὸς Σεριφίος ὦν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὐτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὖ ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι οὐτ' ἂν ὁ ἐπιεικὴς πάνυ τι ῥαδίως γῆρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι, οὐθ' ὁ μὴ ἐπιεικὴς πλουτήσας εὐκόλως ποτ' ἂν ἑαυτῷ γένοιτο. Πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὦν κέκτησαι τὰ πλείω
 B παρέλαβες ἢ ἐπεκτίσω; Ποῦ¹ ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώκρατες; μέσος τις γέγονα χρηματιστῆς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὅσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὐσῆς· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, ἔαν μὴ ἐλάττω καταλίπω τούτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τιμι πλείω

¹ ποῖ' Π²: ποῖ Α.

ἢ παρέλαβον. Οὗ τοι¹ ἕνεκα ἡρόμην, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν C ὡς τὸ πολὺ οἱ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὐτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματισάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν, ἢ περ² οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ ξυγγενέσθαι εἰσίν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

V. Πάνυ μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ μοι ἔτι τοσόνδε D εἰπέ· τί μέγιστον οἶε ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι; "Ο, ἦ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδὴν τις ἐγγὺς ἢ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσῃ, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντίς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῆι. οἱ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν Ἀΐδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελῶμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ὦσιν· E καὶ αὐτὸς ἦτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας ἢ καὶ ὥσπερ ἤδη ἐγγυτέρω ὧν τῶν ἐκεῖ μᾶλλον τι καθορᾷ αὐτά. ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίγνεται καὶ ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκηκεν. ὁ μὲν οὖν εὐρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ τῶν ὕπνων, ὥσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῇ μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ | δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότε 331 ἡδεῖα ἐλπίς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθή, γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκείνος εἶπεν, ὅτι ὅς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγῃ, γλυκεῖά οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπίς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ. εὖ οὖν λέγει θαυ-

¹ οὗ τοι Flor. B: οὔτοι A.

² ἢ περ II: ἢ περ A.

- μαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὴ τοῦτ' ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὐ τι
- B παντὶ ἀνδρί, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεῖ. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκουτὰ τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῶ θυσίας τινὰς ἢ ἀνθρώπων χρήματα ἔπειτα ἐκείσε ἀπιέναι δεδιότα, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσις συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλὰς· ἀλλὰ γε ἐν ἀνθ' ἑνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὦ Σώκρατες, πλούτου χρησιμώτατον
- C εἶναι. Παγκαλως, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ' αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἀπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδιδόναι, ἂν τις τι παρά του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἷον τοιόνδε λέγω· πᾶς ἂν που εἴποι, εἴ τις λάβῃ παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονούντος ὅπλα, εἰ μανεῖς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδούς, οὐδ' αὖ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων τὰληθῇ λέγειν.
- D Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιοσύνης, ἀληθῇ τε λέγειν καὶ ἂν ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρχος, εἵπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. Καὶ μέντοι, ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον· δεῖ γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι. Οὐκοῦν, ἔφη, ἐγὼ ὁ Πολέμαρχος τῶν γε σῶν κληρονόμος; Πάνυ γε, ἢ δ' ὅς γε λάσας· καὶ ἅμα ἦει πρὸς τὰ ἱερά.
- E VI. Λέγε δὴ, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος, τί φῆς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ δικαιοσύνης; "Οτι, ἢ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστῳ ἀποδιδόναι δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς λέγειν. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥάδιον ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνὴρ¹. τοῦτο μέντοι ὃ τί

¹ ἀνὴρ Bekker: ἀνὴρ A.

ποτε λέγει, σὺ μὲν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γινώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τὸ τινος παρακαταθεμένου τι ὀφιοῦν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδιδόναι· καίτοι γε ὀφείλομένον πού 332 ἐστὶν τοῦτο, ὃ παρακατέθετο· ἢ γάρ; Ναί. Ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὅπωςτιοῦν τότε, ὅποτε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ; Ἀληθῆ, ἢ δ' ὅς. Ἄλλο δὴ τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι. Ἄλλο μέντοι νῆ Δί', ἔφη· τοῖς γὰρ φίλοις οἶεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μὲν τι δρᾶν, κακὸν δὲ μηδέν. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν, ὅς ἂν τῷ χρυσίον ἀποδῶ παρακαταθεμένῳ, εἴανπερ Β ἢ ἀπόδοσις καὶ ἡ λήψις βλαβερά γίγνηται, φίλοι δὲ ὥσιν ὃ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς· οὐχ οὕτω λέγειν φῆς τὸν Σιμωνίδην; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον, ὃ τι ἂν τύχη ὀφειλόμενον; Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη, ὃ γε ὀφείλεται αὐτοῖς. ὀφείλεται δέ¹, οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει, κακόν τι.

VII. Ἦνίξατο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἶη. διανοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται, C ὅτι τοῦτ' εἶη δίκαιον, τὸ προσῆκον ἐκάστω ἀποδιδόναι, τοῦτο δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον. Ἀλλὰ τί οἶει; ἔφη. Ὡς πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο, ὦ Σιμωνίδη, ἢ τίσιν οὖν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη ἱατρικὴ καλεῖται; τί ἂν οἶει ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, ἢ σώμασιν φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ ποτά. Ἢ δὲ τίσιν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη μαγειρικὴ καλεῖται; Ἢ τοῖς ὄψοις τὰ ἡδύσματα. D Εἶεν· ἢ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδούσα τέχνη δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο; Εἰ μὲν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένους, ἢ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὠφελίας

¹ δὲ Ξ: δέ γε Λ.

τε καὶ βλάβας ἀποδιδούσα. Τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν
 καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς δικαιοσύνην λέγει; Δοκεῖ μοι.
 Τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ
 ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν; Ἰατρός. Τίς δὲ
 Ε πλέοντας πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον; Κυβερνήτης.
 Τί δέ; ὁ δίκαιος ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώ-
 τατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ
 προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ξυμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ. Εἰεν·
 μὴ κάμνουσί γε μήν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἱατρός ἄχρηστος.
 Ἀληθῆ. Καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης. Ναί. Ἄρα καὶ
 τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος; Οὐ πάννυ μοι
 δοκεῖ τοῦτο. Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιοσύνη;
 333 Χρήσιμον. Καὶ γὰρ γεωργία· ἢ οὐ; Ναί. Πρὸς γε
 καρποῦ κτῆσιν. Ναί. Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική; Ναί.
 Πρὸς γε ὑποδημάτων ἄν, οἶμαι, φαίης κτῆσιν. Πάννυ γε.
 Τί δὲ δῆ; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρεῖαν ἢ κτῆσιν ἐν
 εἰρήνῃ φαίης ἄν χρήσιμον εἶναι; Πρὸς τὰ ξυμβόλαια, ὦ
 Σώκρατες. Ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἢ τι ἄλλο;
 Β Κοινωνήματα δῆτα. Ἀρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρή-
 σιμος κοινωνὸς εἰς πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός; Ὁ
 πεττευτικός. Ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν ὁ δίκαιος
 χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ;
 Οὐδαμῶς. Ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν ὁ δίκαιος ἀμείνων
 κοινωνὸς τοῦ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ κιθαριστικός τοῦ
 δικαίου εἰς κρουμάτων; Εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ. Πλήν
 γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ, ὅταν δέῃ
 C ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε δέ, ὡς
 ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἵππικός· ἢ γάρ; Φαίνεται. Καὶ μὴν ὅταν γε
 πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης. Ἔοικεν. Ὅταν οὖν
 τί δέῃ ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησι-
 μώτερος τῶν ἄλλων; Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι,
 ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέῃ αὐτῷ χρῆ-
 σθαι ἀλλὰ κεῖσθαι; Πάννυ γε. Ὅταν ἄρα ἄχρηστον ἢ

ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἢ δικαιοσύνη; Κινδυνεύει. Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέῃ¹ φυλάττειν, ἢ δικαιοσύνη χρήσιμος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἢ ἀμπελουργικῇ; Φαίνεται. Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέῃ φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιοσύνην, ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὀπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικὴν; Ἀνάγκη. Καὶ περὶ τᾶλλα δὴ πάντα ἢ δικαιοσύνη ἐκάστου ἐν μὲν χρήσει ἄχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος; Κινδυνεύει.

VIII. Οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἴη ἢ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἄχρηστα χρήσιμον ὂν τυγχάνει. τὸδε δὲ σκεψώμεθα. ἂρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι; Πάνυ γε. Ἄρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας²; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἀλλὰ μὴν στρατοπέδου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ 334 καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις. Πάνυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φῶρ δεινός. Ἐοικεν. Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν δεινός. Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει. Κλέπτῃς ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὥς ἔοικεν, ἀναπέφανται· καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὀμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε καὶ φησιν αὐτὸν πάντας Β ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνη θ' ὅρκῳ τε. ἔοικεν οὖν ἢ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σέ καὶ καθ' Ὀμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην κλεπτικὴ τις εἶναι, ἐπ' ὠφελίᾳ μέντοι τῶν φίλων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγες; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὅ τι ἔλεγον· τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἢ δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς. Φίλους δὲ λέγεις εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας ἐκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ C

¹ δέῃ q: δέοι A.² ἐμποιήσας Schneider ἐμποιῆσαι A.

τοὺς ὄντας, καὶ μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως; Εἰκὸς μὲν, ἔφη, οὓς ἂν τις ἡγήται χρηστοὺς, φιλεῖν, οὓς δ' ἂν πονηροὺς, μισεῖν. Ἄρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τούναντίον; Ἄμαρτάνουσιν. Τούτοις ἄρα οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι; Πάνυ γε. Ἄλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις, τοὺς μὲν πονηροὺς D ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν. Φαίνεται. Ἀλλὰ μὴν οἷ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἷοι μὴ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικούντας δίκαιον κακῶς ποιεῖν. Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος. Τοὺς ἀδίκους ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν. Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται. Πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, ξυμβήσεται, E ὅσοι διημαρτήκασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν· πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσίν· τοὺς δ' ἐχθροὺς ὠφελεῖν· ἀγαθοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τούναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτω ξυμβαίνει. ἀλλὰ μεταθώμεθα· κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι. Πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε; Τὸν δοκοῦντα χρηστὸν, τοῦτον φίλον εἶναι. Νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταθώμεθα; Τὸν δοκοῦντά τε, ἢ 335 δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα | μὲν, ὄντα δὲ μὴ, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον· καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ θέσις. Φίλος μὲν δὴ, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται, ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρὸς. Ναί. Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ἢ, ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, ἢ τὸν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα B βλάπτειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἂν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

ΙΧ. Ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν

καὶ ὄντινούν ἀνθρώπων; Καὶ πάνυ γε, ἔφη, τοὺς γε πο-
νηροὺς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν. Βλαπτόμενοι δ'
ἵπποι βελτίους ἢ χεῖρους γίγνονται; Χείρους. Ἄρα εἰς
τὴν τῶν κυνῶν ἀρετὴν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων; Εἰς τὴν τῶν
ἵππων. Ἄρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χεῖρους γίγνονται
εἰς τὴν τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετὴν;
Ἀνάγκη. Ἀνθρώπους δέ, ὦ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν, C
βλαπτομένους εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χεῖρους γίγνε-
σθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄλλ' ἡ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία
ἀρετή; Καὶ τοῦτ' ἀνάγκη. Καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα,
ὦ φίλε, τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίγνεσθαι.
Ἔοικεν. Ἄρ' οὖν τῇ μουσικῇ οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύ-
νανται ποιεῖν; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τῇ ἵππικῇ, οἱ ἵππικοὶ
ἀφίππους; Οὐκ ἔστιν. Ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι
ἀδίκους; ἢ καὶ ξυλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακοὺς; Ἀλλὰ D
ἀδύνατον. Οὐ γὰρ θερμότητος, οἶμαι, ἔργον ψύχειν,
ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Ναί. Οὐδὲ ξηρότητος ὑγραίνειν, ἀλλὰ
τοῦ ἐναντίου. Πάνυ γε. Οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν,
ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Ὁ δέ γε δίκαιος ἀγαθός;
Πάνυ γε. Οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὦ Πολέ-
μαρχε, οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου,
τοῦ ἀδίκου. Παντάπασί μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὦ
Σώκρατες. Εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστω ἰποδιδόναι E
φησὶν τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν
ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς
δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών· οὐ γὰρ
ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμοῦ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη
ὄν βλάπτειν. Συγχωρῶ, ἢ δ' ὅς. Μαχούμεθα ἄρα, ἦν δ'
ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ, εἰάν τις αὐτὸ φῇ ἢ Σιμωνίδην
ἢ Βίαντα ἢ Πιπτακὸν εἰρηκέναι ἢ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν
τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν; ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἕτοιμός εἰμι
κοινωνεῖν τῆς μάχης. Ἄλλ' οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, | οὐ μοι δο- 336
κεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους

ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν; Τίνος; ἔφη. Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἢ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίου ἀνδρός. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἢ δικαιοσύνη ὃν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίῃ εἶναι;

- B X. Καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγόμενων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον· ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταυτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίου ἦκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος. καὶ ἐγὼ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δέισαντες διεπτοήθημεν· ὁ δ' εἰς τὸ
- C μέσον φθεγξάμενος Τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει, ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατακλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἶπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι τὸ δίκαιον ὃ τι ἐστί, μὴ μόνον ἐρώτα μηδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων, ἐπειδὴν τίς τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκὼς τοῦτο, ὅτι ῥᾶον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀποκρίναι καὶ εἰπέ, τί φῆς εἶναι τὸ δίκαιον· καὶ ὅπως μοι μὴ
- D ἐρεῖς, ὅτι τὸ δέον ἐστὶν μηδ' ὅτι τὸ ὠφέλιμον μηδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μηδ' ὅτι τὸ κερδαλέον μηδ' ὅτι τὸ συμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὃ τι ἂν λέγῃς· ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι, εἰ ἂν ὕθλους τοιούτους λέγῃς. καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβούμην, καί μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἐωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν γενέσθαι νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ
- E οἶός τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι· εἰ γὰρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγὼ τε καὶ ὅδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἶον, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἂν ποτε ἡμᾶς ἐκόντας εἶναι ὑποκατακλινέ-

σθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσῃ καὶ διαφθείρειν τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπέκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἷον γὰρ σὺ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα· ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμῶς πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἐστίν | που ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ 337 χαλεπαίνεσθαι.

XI. Καὶ ὃς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαρδάνιον καὶ εἶπεν· ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, αὕτη ἡ κείνη ἢ εἰθυῖα εἰρωνεία Σωκράτους, καὶ ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθέλησιν, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσιν ἢ ἀποκρινοῖο², εἰ τίς τί σ' ἐρωτῶ³. Σοφὸς γὰρ εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ἤδησθα ὅτι, εἴ τινα ἔροιο ὅποσα ἐστὶ τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῶ· ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, μὴ ἐρεῖς, ὅτι B ἔστιν τὰ δώδεκα δις ἕξ μὴδ' ὅτι τρεῖς τέτταρα μὴδ' ὅτι ἑξάκις δύο μὴδ' ὅτι τετράκις τρία· ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου, εἰς τοιαῦτα φλυαρήσ· δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο² τῷ οὕτως πυκνισμένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν· ὦ Θρασύμαχε, πῶς λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὣν προείπες μὴδέν; πότερον, ὦ θαυμάσιε, μὴδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὄν, ἀλλ' ἕτερον εἴπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις; τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; Εἶπεν, ἔφη· ὡς δὴ ὅμοιον C τοῦτο ἐκείνῳ. Οὐδέν γε κωλίζει, ἦν δ' ἐγώ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἥττόν τι αὐτὸν οἶε ἀποκρινεῖσθαι⁴ τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, εἰς τε ἡμεῖς ἀπαγορεύομεν εἰς τε μή; Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, — καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὣν ἐγὼ ἀπέειπον, τούτων τι ἀποκρινεῖ; Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, εἴ μοι σκεψαμένῳ οὕτω δόξειεν. Τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἑτέραν ἀπόκρισιν D

¹ γὰρ Bekker: τε Α.

² ἀποκρινοῖο et ἀποκρινοῖτο q: ἀποκρίνοιο et ἀποκρίνοιτο Α.

³ ἐρωτῶ Goodwin: ἐρωτᾷ Α.

⁴ ἀποκρινεῖσθαι

Π: ἀποκρίνεσθαι Α.

παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω τούτων; τί ἀξιοῖς παθεῖν; Τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πύσχειν τῷ μὴ εἰδότε; προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν. Ἡδὺς γὰρ εἰ, ἔφη. ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον ἀργύριον. Οὐκοῦν ἐπειδὴν μοι γένηται, εἶπον. Ἄλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαῦκων· ἀλλ' ἔνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρασύμαχε, λέγε·

Ε πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν. Πάνυ γε, οἶμαι, ἢ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξῃται, αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνη λόγον καὶ ἐλέγχῃ. Πῶς γὰρ ἂν, ἔφην ἐγώ, ὦ βέλτιστε, τίς ἀποκρίναιτο πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἴ τι καὶ οἶεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ εἶη¹, ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὦν ἡγεῖται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ
338 μᾶλλον εἰκὸς λέγειν· σὺ γὰρ δὴ | φῆς εἰδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποιεῖ, ἀλλ' ἐμοί τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ φθονήσης καὶ Γλαῦκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

XII. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα ὃ τε Γλαῦκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν. καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερὸς μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἵν' εὐδοκιμήσειεν, ἡγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. τελευτῶν

Β δὲ ξυνεχώρησεν, κᾶπειτα Αὕτη δὴ, ἔφη, ἢ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιόντα μαρθάνειν καὶ τούτων μηδὲ χάριν ἀποδιδόναι. "Οτι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, μαρθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ εἶπες, ὦ Θρασύμαχε· ὅτι δὲ οὐ με φῆς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδεις· ἐκτίνω γὰρ ὅσῃν δύναμαι· δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω· ὥς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ, εἴν τις μοι δοκῇ εὖ λέγειν, εὖ εἴσει αὐτίκα δὴ
C μάλα, ἐπειδὴν ἀποκρίνη· οἶμαι γάρ σε εὖ ἐρεῖν. "Ακουε

¹ εἴη Α· delevit Bremius, fortasse recte.

δῆ, ἢ δ' ὅς. φημὶ γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλο τι ἢ
 τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ'
 οὐκ ἐθελήσεις. Ἐὰν μάθω γέ πρῶτον, ἔφη, τί λέγεις·
 νῦν γὰρ οὐπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῆς ξυμφέρον
 δίκαιον εἶναι καὶ τοῦτο, ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις;
 οὐ γάρ που τό γε τοιόνδε φῆς· εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείτ-
 των ὁ παγκρατιαστής καὶ αὐτῷ ξυμφέρει τὰ βόεια κρέα
 πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν D
 ἐκείνου ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. Βδελυρὸς γὰρ εἶ, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτη ὑπολαμβάνεις, ἢ ἂν κακουργήσais
 μάλιστα τὸν λόγον. Οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ·
 ἀλλὰ σαφέστερον εἰπὲ τί λέγεις. Εἰτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη,
 ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦν-
 ται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν τοῦτο
 κρατεῖ ἐν ἐκάστη πόλει, τὸ ἄρχον; Πάνυ γε. Τίθεται
 δέ γε τοὺς νόμους ἐκάστη¹ ἢ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῇ ξυμφέρον, E
 δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννὶς δὲ τυραννικούς,
 καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον
 τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι ξυμφέρον, καὶ τὸν τούτου
 ἐκβαίνοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα.
 τοῦτ' οὖν ἐστίν, ὦ βέλτιστε, ὃ λέγω, ἐν ἀπάσαις ταῖς
 | πόλεσιν ταῦτόν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς 339
 ξυμφέρον· αὕτη δέ που κρατεῖ, ὥστε ξυμβαίνει τῷ
 ὀρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ
 κρείττονος ξυμφέρον. Νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις·
 εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μὴ, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ ξυμφέρον μὲν
 οὖν, ὦ Θρασύμαχε, καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι· καίτοι
 ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην· πρόσ-
 εστι δὲ διὴ αὐτοθι τὸ τοῦ κρείττονος. Σμικρά γε ἴσως, B
 ἔφη, προσθήκη. Οὐπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι
 μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθὴ λέγεις, δῆλοι. ἐπειδὴ γὰρ
 ξυμφέρον γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ

¹ ἐκάστη II. ἐκάστη Λ.

προστίθης καὶ αὐτὸ φῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δὴ. Σκόπει, ἔφη.

XIII. Ταῦτ' ἔσται, ἣν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ· οὐ καὶ πείθεσθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον¹ φῆς εἶναι; Ἐγωγε.
 C Πότερον δὲ ἀναμάρτητοὶ εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκάσταις ἢ οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν; Πάντως που, ἔφη, οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν. Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δὲ τινας οὐκ ὀρθῶς; Οἶμαι ἔγωγε. Τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα τὸ τὰ συμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀξύνφορα; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως.
 Ἄ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν
 D ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸνναντίον, τὸ μὴ συμφέρον. Τί λέγεις σύ; ἔφη. Ἄ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ· σκοπῶμεν δὲ² βέλτιον. οὐχ ὡμολόγηται τοὺς ἄρχοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἅττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου, ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἄρχοντες δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὡμολόγηται; Οἶμαι ἔγωγε, ἔφη. Οἷου τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀξύνφορα ποιεῖν τοῖς ἄρχουσιν τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὡμολογηθῆναι σοι, ὅταν οἱ μὲν ἄρχοντες ἄκοντες κακὰ αὐτοῖς προστάττωσιν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι φῆς ταῦτα ποιεῖν ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν· ἄρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνειν αὐτὸ οὕτως δίκαιον εἶναι ποιεῖν τὸνναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀξύνφορον δήπου προστάττεται τοῖς ἡττοσιν ποιεῖν. Ναί
 340 | μὲν Δί', ἔφη, ὦ Σώκратες, ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. Ἐὰν σὺ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσης, ὁ Κλειτοφῶν ὑπολαβών. Καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα

¹ δίκαιον Π : καὶ δίκαιον Α

² δὲ Ξ γ. δὴ Α.

ποιεῖν. Τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφότερα θέμενος ὡμολόγησεν αὐτὸς ἐνίοτε Β τοὺς κρείττους τὰ αὐτοῖς ἀξύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ συμφέρον. Ἄλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἔλεγεν ὁ ἡγοῖτο ὁ κρείττων αὐτῷ συμφέρειν· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο. Ἄλλ' οὐχ οὕτως, ἢ δ' ὅς ὁ Πολέμαρχος, ἐλέγετο. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν C οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχόμεθα.

XIV. Καί μοι εἰπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὁ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον¹ δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι, ἐάν τε συμφέρῃ ἐάν τε μή; οὕτως σε φῶμεν λέγειν; Ἡκιστά γ', ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἶει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα, ὅταν ἐξαμαρτάνῃ; Ἐγώ γε, εἶπον, ὥμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς ἄρχοντας ὡμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι, ἀλλὰ τι καὶ ἐξαμαρτάνειν. D Συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἱατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῷ ἁμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἁμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν; ἀλλ', οἶμαι, λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἱατρὸς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ λογιστὴς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστής· τὸ δ', οἶμαι, ἕκαστος τούτων, καθ' ὅσον τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν αὐτόν, E οὐδέποτε ἁμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογεῖ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἁμαρτάνει. ἐπιλιπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε δημιουργὸς ἢ σοφὸς ἢ ἄρχων

¹ συμφέρον Α: συμφέρον, <τὸ συμφέρον> Bonitz.

οὐδεὶς ἀμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ, ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἤμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἤμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δὴ σοι καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν δὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον
 341 | ἄρχων ἐστί, μὴ ἀμαρτάνειν, μὴ ἀμαρτάνοντα δὲ τὸ αὐτῷ βέλτιστον τίθεσθαι, τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν συμφέρον.

XV. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοι συκοφαντεῖν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οἷε γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἡρόμην; Εὐ μὲν οὖν οἶδα, ἔφη· καὶ οὐδέν γέ σοι πλεον ἔσται· οὔτε
 B γὰρ ἂν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθὼν βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο. Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα μὴ αὐθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι, ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ, ὃ νῦν δὴ ἔλεγες, οὗ τὸ συμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν. Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι
 C δύνασαι· οὐδέν σου παρίεμαι· ἀλλ' οὐ μὴ οἶός τ' ᾖς. Οἷε γὰρ ἂν με, εἶπον, οὕτω μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον; Νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχείρησας, οὐδὲν ὦν καὶ ταῦτα. Ἄδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἰπέ μοι· ὁ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματιστῆς ἐστίν ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα. Τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής. Τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν ἄρχων ἐστίν ἢ ναύτης; Ναυτῶν
 D ἄρχων. Οὐδέν, οἶμαι, τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηί, οὐδ' ἐστὶν κλητέος ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν ἐκάστῳ τούτων

ἔστιν τι ξυμφέρον; Πάνυ γε. Οὐ καὶ ἡ τέχνη, ἣν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἐκάστω ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη. Ἄρ' οὖν καὶ ἐκάστη τῶν τεχνῶν ἔστιν τι ξυμφέρον ἄλλο ἢ ὃ τι μάλιστα τελέαν¹ εἶναι; Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Ὡςπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με Εἰ ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώματι ἢ προσδεῖται τινος, εἵποιμ' ἂν ὅτι Παντάπασιν μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἡ ἱατρικὴ νῦν ἡϋρημένη, ὅτι σῶμά ἐστι πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευάσθη ἡ τέχνη. ἡ ὀρθῶς σοι δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν οὕτω λέγων, ἡ οὐ; Ὅρθῶς, | ἔφη. Τί δὲ δῆ; αὐτὴ ἡ ἱατρικὴ ἐστὶν πονηρά, ἢ 342 ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὃ τι προσδεῖται τινος ἀρετῆς, ὥςπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως καὶ ὠτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινὸς τέχνης τῆς τὸ ξυμφέρον εἰς ταῦτα σκεψομένης τε καὶ ἐκποριούσης²; ἄρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἐνι τις πονηρία, καὶ δεῖ³ ἐκάστη τέχνη ἄλλης τέχνης, ἥτις αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται, καὶ τῇ σκοπομένην ἑτέρας αὖ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπέραντον; ἢ αὐτὴ αὐτῇ τὸ ξυμφέρον Β σκέψεται; ἢ οὔτε αὐτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται ἐπὶ τὴν αὐτῆς πονηρίαν τὸ ξυμφέρον σκοπεῖν· οὔτε γὰρ πονηρία οὔτε ἀμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν, οὐδὲ προσήκει τέχνῃ ἄλλῳ τὸ ξυμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὐ τέχνη ἐστίν, αὐτῇ δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιός ἐστιν ὀρθὴ οὐσα, ἕωςπερ ἂν ἡ ἐκάστη ἀκριβὴς ὅλη ἥπερ ἐστί; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει; Οὕτως, ἔφη, φαίνεται. Οὐκ ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, ἱατρικὴ ἱατρικῇ τὸ C ξυμφέρον σκοπεῖ ἀλλὰ σώματι. Ναί, ἔφη. Οὐδὲ ἰππικὴ ἰππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ, οὐδὲ γὰρ προσδεῖται, ἀλλ' ἐκείνῳ οὐ τέχνη ἐστίν. Φαίνεται,

¹ Ita A : sed malim ἄλλο, ἢ ὃ τι μάλιστα τελέαν <δεῖ> εἶναι ;

² ἐκποριούσης q : ἐκποριζούσης A.

³ δεῖ II : δεῖ δεῖ A.

ἔφη, οὕτως. Ἄλλα μὲν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου, οὐπὲρ εἰσιν τέχναι. Συνεχώρησεν ἐνταῦθα καὶ μάλα μόγισ. Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει,

D ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἑαυτῆς. Ξυνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὠμολόγησεν, "Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲ ἰατρὸς οὐδεὶς, καθ' ὅσον ἰατρός, τὸ τῷ ἰατρῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὠμολόγηται γὰρ ὁ ἀκριβῆς ἰατρὸς σωματῶν εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὠμολόγηται; Ξυνέφη. Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβῆς ναυτῶν εἶναι ἄρχων

E ἀλλ' οὐ ναύτης; ὠμολόγηται. Οὐκ ἄρα ὅ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ κυβερνήτῃ ξυμφέρον σκέψεται τε καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ. Ξυνέφησε μόγισ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὐτῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ ὃ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ ἐκείνῳ ξυμφέρον καὶ πρέπον καὶ λέγει ἂν λέγει καὶ ποιεῖ ἂν ποιεῖ ἅπαντα.

343 XVI. | Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἤμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τὸνναντίον περιειστῆκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τίτθη σοι ἔστιν; Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρῆν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν; "Οτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γιγνώσκεις.

B "Οτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ. "Οτι οἶει τοὺς ποιμένας ἢ τοὺς βουκόλους τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν καὶ παχύνειν αὐτοὺς καὶ θεραπεύειν πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγαθὸν καὶ τὸ αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἷ ὡς ἀληθῶς

ἄρχουσιν, ἄλλως πως ἡγεῖ διανοεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρ-
 χομένους ἢ ὥσπερ ἂν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ
 ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἢ τοῦτο
 ὅθεν αὐτοὶ ὠφελήσονται. καὶ οὕτω πόρρω εἰ περί τε τοῦ C
 δικαίου καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε
 ἀγνοεῖς, ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον
 ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονός τε καὶ ἄρχοντος ξυμφέρων,
 οἰκεία δὲ τοῦ πειθομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη,
 ἡ δὲ ἀδικία τούναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐηθικῶν
 τε καὶ δικαίων, οἱ δ' ἄρχόμενοι ποιοῦσιν τὸ ἐκείνου
 ξυμφέρων κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαίμονα ἐκείνον ποιοῦσιν
 ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ' ὁπωστιοῦν. σκο- D
 πείσθαι δέ, ὡς εὐθέςτατε Σώκρατες, οὕτωςι χρή, ὅτι
 δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν
 ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίοις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος
 τῷ τοιούτῳ κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὗροις ἐν τῇ διαλύσει
 τῆς κοινωνίας πλέον ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου ἀλλ'
 ἔλαττον· ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες
 εἰσφορὰ ὦσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλέον εἰσφέρει,
 ὁ δ' ἔλαττον, ὅταν τε λήψεις, ὁ μὲν οὐδέν, ὁ δὲ πολλὰ E
 κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχὴν τινα ἄρχῃ ἐκάτερος, τῷ
 μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, καὶ εἰ μηδεμία ἄλλη ζημία, τὰ γε
 οἰκεία δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου
 μηδὲν ὠφελεῖσθαι διὰ τὸ δίκαιον εἶναι, πρὸς δὲ τούτοις
 ἀπεχθέσθαι τοῖς τε οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μη-
 δὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον· τῷ δὲ ἀδίκῳ
 πάντα τούτων τάναντία ὑπάρχει. λέγω γὰρ ὅνπερ νῦν δὴ
 ἔλεγον, τὸν μέγαρα δυνάμενον πλεονεκτεῖν. τούτον οὖν 344
 σκόπει, εἴπερ βούλει κρίνειν, ὅσῳ μᾶλλον ξυμφέρει ἰδίᾳ
 αὐτῷ ἄδικον εἶναι ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾶστα μαθή-
 σει, εἰ ἐπὶ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς, ἢ τὸν μὲν
 ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστατον ποιεῖ, τοὺς δὲ ἀδικηθέντας
 καὶ ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας ἀθλιωτάτους. ἔστιν δὲ

τοῦτο τυραννίς, ἢ οὐ κατὰ σμικρὸν τἀλλότρια καὶ λάθρα καὶ βία¹ ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια καὶ δημόσια, **Β** ἀλλὰ ξυλλήβδην, ὧν ἐφ' ἐκάστῳ μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιούται τε καὶ ὀνειδῆ ἔχει τὰ μέγιστα· καὶ γὰρ ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρύχοι καὶ ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικούντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται· ἐπειδὰν δέ τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσῃται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχρῶν ὀνομάτων εὐδαίμονες καὶ μακάριοι κέκληνται, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν **Γ** ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἡδίκηκότα· οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πᾶσχειν φοβούμενοι ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως, ὦ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἱκανῶς γιγνομένη, καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος συμφέρον τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἄδικον ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ συμφέρον.

Δ XVII. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῶ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεῖς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὥτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομεῖναι τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάνυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον Ὡ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει; ἢ σμικρὸν οἶει ἐπιχειρεῖν **Ε** πρᾶγμα διορίζεσθαι, ἀλλ' οὐ βίου διαγωγὴν, ἣ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῷ; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν; Ἐοικας, ἦν δ' ἐγώ, ἤτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν εἴτε χεῖρον εἴτε βέλτιον βιωσόμεθα ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῆς εἰδέναι. ἀλλ', ὦ ἄγαθέ, προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι·

¹ βία II : βία Α.

οὔτοι κα|κῶς σοι κείσεται, ὅ τι ἂν ἡμᾶς τοσοῦσδε ὄντας 345
 εὐεργετήσης. ἐγὼ γὰρ δὴ σοι λέγω τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ
 πείθομαι οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον
 εἶναι, οὐδ' εἰάν τις αὐτὴν καὶ μὴ διακωλύῃ πράττειν
 ἢ βούλεται. ἀλλ', ὦ ἄγαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ
 ἀδικεῖν ἢ τῷ λανθάνειν ἢ τῷ διαμάχεσθαι· ὅμως ἐμέ γε
 οὐ πείθει ὡς ἔστι τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ'
 οὖν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. B
 πείσων οὖν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ὀρθῶς βου-
 λευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ πλείονος ποιούμενοι.
 Καὶ πῶς, ἔφη, σὲ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νῦν δὴ ἔλεγον μὴ
 πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων ἐνθῶ
 τὸν λόγον; Μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μὴ σύ γε· ἀλλὰ πρῶτον
 μὲν, ἃ ἂν εἴπῃς, ἔμμενε τούτοις, ἢ εἰάν μετατιθῇ, φανερώς
 μετατίθεσο καὶ ἡμᾶς μὴ ἑξαπάτα. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὦ
 Θρασύμαχε, ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα, ὅτι τὸν C
 ὡς ἀληθῶς ἱατρὸν τὸ πρῶτον ὀριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς
 ποιμένα οὐκέτι ὥον δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι, ἀλλὰ
 ποιμαίνειν¹· οἷε αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον ποιμὴν
 ἐστίν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ'
 ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἐστιάσεσθαι, πρὸς
 τὴν εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρημα-
 τιστὴν ἀλλ' οὐ ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δῆπου ἄλλου D
 τοῦ μέλει ἢ, ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον
 ἐκποριεῖ· ἐπεὶ τὰ γε αὐτῆς, ὥστ' εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς
 δῆπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέῃ τοῦ ποιμενικῆ
 εἶναι· οὕτω δὲ ὥμην ἔγωγε νῦν δὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν
 ὁμολογεῖν, πᾶσαν ἀρχὴν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ ἄλλῳ
 τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ
 θεραπευομένῳ, ἔν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ E
 τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσιν, τοὺς ἀληθῶς ἄρχοντας,
 ἐκόντας οἷε ἄρχειν; Μὰ Δί' οὐκ, ἔφη, ἀλλ' εὖ οἶδα.

¹ ποιμαίνειν Π et γρ in marg. A²: πιαίνειν Α.

XVIII. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἐκὼν, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ
 346 τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς ἀρχο|μένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἶπέ· οὐχὶ ἐκάστην μέντοι φαμὲν ἐκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι καὶ περαίνωμεν. Ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἑτέρα. Οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἐκάστη ἰδίαν τινα ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ' οὐ κοινήν, οἷον ἰατρικὴ μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν;
 Β αὕτη γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις. ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν τὴν αὐτὴν καλεῖς; ἢ ἑάνπερ βούλῃ ἀκριβῶς διορίζειν, ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον, εἴαν τις κυβερνῶν ὑγιὲς γίγνηται διὰ τὸ ξυμφέρειν¹ αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἔνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικὴν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικὴν, εἴαν ὑγιαίνει τις μισθαρνῶν. Οὐ δῆτα. Τί δέ; τὴν ἰατρικὴν
 C μισθαρνητικὴν, εἴαν ἰώμενός τις μισθαρνῇ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν τὴν γε ὠφελίαν ἐκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὡμολογήσαμεν εἶναι; Ἔστω, ἔφη. Ἦντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὶ τῷ αὐτῷ προσχρώμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται. Ἔοικεν, ἔφη. Φαμὲν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνυμένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίγνεσθαι αὐτοῖς. Ξυνέφη μόγισ. Οὐκ ἄρα
 D ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐκάστῳ αὕτη ἡ ὠφελία ἐστίν, ἢ τοῦ μισθοῦ λήψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἢ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἢ δὲ μισθαρνητικὴ μισθόν, καὶ ἢ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἢ δὲ μισθαρνητικὴ αὐτῇ ἐπομένῃ μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτως· τὸ αὐτῆς ἐκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. εἴαν δὲ μὴ

¹ ξυμφέρειν Ξ² q: ξυμφέρον Α.

μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὃ τι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης; Οὐ φαίνεται, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζεται; Οἶμαι ἔγωγε. **Ε** Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ ἀρχὴ τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάσαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου ξυμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε, ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν καὶ τὰ ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ | πράξιν 347 οὐδέποτε αὐτῷ τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ. ὦν¹ δὴ ἔνεκα, ὥς ἔοικε, μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον ἢ τιμὴν, ἢ ζημίαν, εἰ μὴ ἄρχῃ.

XIX. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαῦκων. τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γιννώσκω· τὴν δὲ ζημίαν ἥντινα λέγεις καὶ ὥς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ ξυνῆκα. Τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθόν, ἔφην, οὐ ξυνιείς, δι' ὃν **B** ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι, ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ φιλάργυρον εἶναι ὄνειδος λέγεται τε καὶ ἔστιν; Ἔγωγε, ἔφη. Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἔνεκα ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερώς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἔνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκλησθαι, οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται· οὐδ' αὖ τιμῆς ἔνεκα· οὐ γάρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ² αὐτοῖς ἀνάγκην **C** προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν· ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἐκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι. τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐθέλῃ ἄρχειν·

¹ ὦν Ξ: ᾧ Α.² δὴ Π: δὲ Α.

ἣν δέισαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὥς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὥς εὐπαθήσουντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὥς
 Δ ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίοις. ἐπεὶ κινδυνεύει, πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὥσπερ νυνὶ τὸ ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθ' ἂν καταφανὲς γενέσθαι, ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ ξυμφέρουν σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἄρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ γιγνώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἔλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῇ συγχωρῶ

Ε Θρασυμάχῳ, ὥς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρουν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν διὰ καὶ εἰσαυθις σκεψόμεθα· πολὺν δέ μοι δοκεῖ μείζον εἶναι, ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἰρεῖ καὶ πότερον ἀληθεστέρας¹ δοκεῖ σοι λέγεσθαι; Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε, ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι. "Ηκουσας, ἦν δ' ἐγώ, 348 ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διήλθε τῷ τοῦ ἀδίκου; "Ηκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι. Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πη ἐξευρεῖν, ὥς οὐκ ἀληθῆ λέγει; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς. "Αν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὐτὸ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὐθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τὰγαθὰ καὶ μετρεῖν ὅσα
 Β ἐκάτεροι ἐν ἐκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν τινῶν τῶν διακρινούντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὥσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοὶ τε δικασταὶ καὶ ρήτορες ἐσόμεθα. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὅποτέρως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει. Οὕτως, ἔφη.

XX. "Ιθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς· τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιο-

¹ ἀληθεστέρας ν: ὡς ἀληθεστέρας Α.

σύνης λυσιτελεστέραν φῆς εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' ἧς, εἴρηκα. Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν C πῶς λέγεις; τὸ μὲν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετὴν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν; Εἰκὸς γ', ἔφη, ὧς ἥδιστε, ἐπειδὴ καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὐ. Ἄλλὰ τί μὴν; Τούναντίον, ἡ δ' ὅς. Ἡ τὴν δικαιοσύνην κακίαν; Οὐκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν. Τὴν ἀδικίαν D ἄρα κακοήθειαν καλεῖς; Οὐκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη. Ἡ καὶ φρόνιμοί σοι, ὧς Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἄδικοι; Οἷ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι. σὺ δὲ οἶμι με ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν, ἡ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάνπερ λανθάνῃ· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἂν νῦν διὰ ἔλεγον. Τοῦτο μέντοι, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὅτι βούλει λέγειν· ἀλλὰ E τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τίθης μέρος τὴν ἀδικίαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις. Ἄλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὧς ἐταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥᾶδιον¹ ἔχειν ὅτι τις εἶπῃ. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχροὺς αὐτὸ ὁμολόγεις εἶναι, ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἵχομεν ἂν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δηλὸς εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τᾶλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις, | ἂν ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν, 349 ἐπειδὴ γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφίᾳ ἐτόλμησας θεῖναι. Ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύει. Ἄλλ' οὐ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἥπερ διανοεῖ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σύ, ὧς Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας² λέγειν. Τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγ-

¹ ῥᾶδιον ν. ῥᾶον Α.² ἀληθείας Α: ἀδικίας coniecit H. Wolf.

Β χεις; Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς
 τούτοις ἀποκρίνασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι
 ἂν ἐθέλῃν πλέον ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν
 ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν, καὶ εὐήθης. Τί δέ; τῆς δικαίας
 πράξεως; Οὐδὲ τῆς <πράξεως τῆς¹> δικαίας, ἔφη. Τοῦ δὲ
 ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ ἡγοῖτο δίκαιον
 εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον; 'Ηγοῖτ' ἄν, ἢ δ' ὅς, καὶ
 ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναίτο. 'Αλλ' οὐ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ,
 C ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν μηδὲ
 βούλεται ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου; 'Αλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει.
 Τί δὲ δὴ ὁ ἄδικος; ἄρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν καὶ
 τῆς δικαίας πράξεως; Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη, ὅς γε πάντων
 πλέον ἔχειν ἀξιοῖ. Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ
 πράξεως ὁ ἄδικος πλεονεκτῇσιν καὶ ἀμιλλήσεται ὡς ἀπάν-
 των πλείστον αὐτὸς λάβη; 'Ἔστι ταῦτα.

XXI. Ὡς δὲ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν
 ὁμοίου οὐ πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἄδικος τοῦ τε
 D ὁμοίου καὶ τοῦ ἀνομοίου. Ἄριστα, ἔφη, εἴρηκας. 'Ἔστιν
 δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος
 οὐδέτερος. Καὶ τοῦτ', ἔφη, εὖ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ
 ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ
 ἔοικεν; Πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ
 εἰκέναι τοῖς τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ εἰκέναι; Καλῶς. τοιοῦτος
 ἄρα ἐστὶν ἑκάτερος αὐτῶν οἷσπερ ἔοικεν. 'Αλλὰ τί μέλλει;
 ἔφη. Εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον
 E δὲ ἄμουσον; 'Ἐγωγε. Πότερον φρόνιμον καὶ πότερον
 ἄφρονα; Τὸν μὲν μουσικὸν δῆπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμου-
 σον ἄφρονα. Οὐκοῦν καὶ ἄπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἂ δὲ
 ἄφρονα, κακόν; Ναί. Τί δὲ ἰατρικόν; οὐχ οὕτως; Οὕτως.
 Δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ ἀρμοττό-
 μενος λύραν ἐθέλῃν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ
 ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν;

¹ πράξεως τῆς nos: om. codd.

Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; ἀμούσου; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ
 ἱατρικός; | ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἄν τι ἱατρικοῦ 350
 πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος; Οὐ δῆτα. Μὴ
 ἱατρικοῦ δέ; Ναί. Περὶ πάσης δὲ ὅρα ἐπιστήμης τε καὶ
 ἀνεπιστημοσύνης, εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὅστισούν
 πλείω ἄν ἐθέλειν αἰρεῖσθαι ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων ἢ
 πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταῦτ' αὖ ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν
 αὐτὴν πράξιν. Ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως
 ἔχειν. Τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστή-
 μονος πλεονεκτήσειεν ἄν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος; Ἴσως. B
 Ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός; Φημί. Ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός;
 Φημί. Ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ
 ἐβελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου.
 Ἔοικεν, ἔφη. Ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθὴς τοῦ τε ὁμοίου
 καὶ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν
 δ' ἐγώ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεον-
 εκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες; Ἐγωγε, ἔφη. Ὁ δέ γε
 δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτήσει, τοῦ δὲ ἀνομοίου; C
 Ναί. Ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ
 ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ. Κινδυνεύει.
 Ἀλλὰ μὴν ὁμολογοῦμεν, ὦ γε ὅμοιος ἐκάτερος εἶη, τοιοῦτον
 καὶ ἐκάτερον εἶναι. Ὁμολογοῦμεν γάρ. Ὁ μὲν ἄρα
 δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ
 ἄδικος ἀμαθὴς τε καὶ κακός.

XXII. Ὁ δὲ Θρασύμαχος ὁμολόγησε μὲν πάντα
 ταῦτα, οὐχ ὥς ἐγὼ νῦν ῥαδίως λέγω, ἀλλ' ἐλκόμενος καὶ D
 μόγῃς, μετὰ ἰδρωτὸς θαυμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος.
 τότε καὶ εἶδον ἐγώ, πρότερον δὲ οὐπω, Θρασύμαχον
 ἐρυθριῶντα. ἐπειδὴ δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαι-
 οσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν
 τε καὶ ἀμαθίαν, Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω
 κείσθω, ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν· ἢ οὐ
 μέμνησαι, ὦ Θρασύμαχε; Μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε

οὐδὲ ἂν νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ
 Ε οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἂν με φαίης· ἢ οὖν
 ἔα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἢ, εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα·
 ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγού-
 σαις, εἶεν ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι. Μη-
 δαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρά γε τὴν σαυτοῦ δόξαν. "Ωστε σοι,
 ἔφη, ἀρέσκειν, ἐπειδὴ περ οὐκ ἔῃς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο
 βούλει; Οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ τοῦτο
 ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω. Ἐρώτα δὴ. Τοῦτο
 351 τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἐξῆς διασκηψώμεθα | τὸν
 λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὃν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν.
 ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη
 ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφην, εἴπερ σοφία τε καὶ
 ἀρετή ἐστὶν δικαιοσύνη, ῥαδίως, οἶμαι, φανήσεται καὶ
 ἰσχυρότερον ἀδικίας, ἐπειδὴ περ ἐστὶν ἀμαθία ἢ ἀδικία·
 οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσειεν. ἀλλ' οὐ τι οὕτως
 ἀπλῶς, ὦ Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῇδέ πη
 Β σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἄδικον εἶναι καὶ ἄλλας πόλεις
 ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ καταδεδουλώσθαι, πολ-
 λὰς δὲ καὶ ὑφ' αὐτῇ ἔχειν δουλωσαμένην; Πῶς γὰρ οὐκ;
 ἔφη· καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει καὶ τελεώ-
 τατα οὖσα ἄδικος. Μανθάνω, ἔφην· ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ
 λόγος. ἀλλὰ τότε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἢ κρείττων
 γιγνομένη πόλις πόλεως ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν
 ταύτην ἔξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῇ μετὰ δικαιοσύνης; Εἰ μὲν,
 C ἔφη, ὥς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει, ἢ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ
 δικαιοσύνης· εἰ δ' ὥς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας. Πάνυ
 ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον
 καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνεις πάνυ καλῶς. Σοὶ γάρ,
 ἔφη, χαρίζομαι

XXIII. Εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τότε μοι
 χάρισαι καὶ λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ
 ληστὰς ἢ κλέπτας ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπὶ τι

ἔρχεται ἀδίκως, πρᾶξαι ἄν τι δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλή-
 λους; Οὐ δῆτα, ἢ δ' ὅς. Τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον; D
 Πάνυ γε. Στάσεις γάρ που, ὦ Θρασύμαχε, ἢ γε ἀδικία
 καὶ μίση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἢ δὲ δικαιοσύνη
 ὁμόνοϊαν καὶ φιλίαν· ἢ γάρ; Ἔστω, ἢ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ
 διαφέρωμαι¹. Ἄλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ
 μοι λέγε· ἄρα εἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μίσος ἐμποιεῖν ὅπου
 ἂν ἐνῇ, οὐ καὶ ἐν ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη
 μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους
 εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν; Πάνυ γε. Τί δέ; ἂν E
 ἐν δυοῖν ἐγγένηται, οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν καὶ
 ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις; Ἔσονται,
 ἔφη. Ἐὰν δὲ δῆ, ὦ θαυμάσιε, ἐν ἐνὶ ἐγγένηται ἀδικία
 μὴ ἀπολεῖ τὴν αὐτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἦττον ἔξει;
 Μηδὲν ἦττον ἐχέτω, ἔφη. Οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται
 ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἷαν, ὅ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πύλει τινὶ
 εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ ὄτῳ, πρῶτον μὲν
 ἀδύνατον | αὐτὸ ποιεῖν² πράττειν μεθ' αὐτοῦ διὰ τὸ στασιάζειν 352
 καὶ διαφέρεσθαι, ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ
 ἐναντίῳ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως; Πάνυ γε. Καὶ
 ἐν ἐνὶ δῆ, οἶμαι, ἐνοῦσα ταῦτα πάντα ποιήσει, ἅπερ
 πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράτ-
 τειν ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμονοοῦντα αὐτὸν
 ἑαυτῷ, ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις· ἢ γάρ;
 Ναί. Δίκαιοι δέ γ' εἰσὶν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί; Ἔστων, ἔφη. B
 Καὶ θεοὶς ὕρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἀδικος, ὦ Θρασύμαχε, ὁ δὲ
 δίκαιος φίλος. Εὐώχοῦ τοῦ λόγου, ἔφη, θαρρῶν· οὐ γὰρ
 ἔγωγέ σοι ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι. Ἴθι
 δῆ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἐστιάσεως ἀποπλήρω-
 σον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ
 σοφώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι πράττειν οἱ

¹ διαφέρωμαι II: διαφέρωμεν Α.² ποιεῖν II: ποιεῖ Α.

δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλή-
 C λων οἰοί τε, ἀλλὰ δὴ καὶ οὓς φαμεν ἐρρωμένως πώποτε
 τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ πράξαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ
 παντάπασιν ἀληθὲς λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλή-
 λων κομιδῇ ὄντες ἄδικοι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς
 δικαιοσύνη, ἣ αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ'
 οὓς ἦσαν ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἐπραξαν ἂ ἐπραξαν, ὥρμησαν
 δὲ ἐπὶ τὰ ἄδικα ἀδικία ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἱ γε
 παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι τελέως εἰσὶν καὶ πράττειν
 D ἀδύνατοι· ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μανθάνω, ἀλλ'
 οὐχ ὥς σὺ τὸ πρῶτον ἐτίθεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ
 δίκαιοι τῶν ἀδίκων καὶ εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ
 ὕστερον προϋθέμεθα σκέψασθαι, σκεπτέον. φαίνονται
 μὲν οὖν καὶ νῦν, ὥς γέ μοι¹ δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως
 δ' ἔτι² βέλτιον σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ
 λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὄντινα τρόπον χρὴ ζῆν. Σκόπει δὴ,
 ἔφη. Σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι
 E ἵππου ἔργον; Ἐμοιγε. Ἄρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου
 καὶ ἄλλου ὁτουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἡ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ἢ
 ἄριστα; Οὐ μανθάνω, ἔφη. Ἄλλ' ὧδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ
 ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς; Οὐ δῆτα. Τί δέ; ἀκούσαις ἄλλῳ ἢ
 ὤσιν; Οὐδαμῶς. Οὐκοῦν δικαίως³ ταῦτα τούτων φαμέν
 353 ἔργα εἶναι; Πάνυ γε. Τί δέ; | μαχαίρα ἂν⁴ ἀμπέλου
 κλῆμα ἀποτέμοις καὶ σμίλη καὶ ἄλλοις πολλοῖς; Πῶς γὰρ
 οὐ; Ἄλλ' οὐδενί γ' ἂν, οἶμαι, οὕτω καλῶς, ὥς δρεπάνῳ
 τῷ ἐπὶ τοῦτο ἐργασθέντι. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν οὐ τοῦτο
 τούτου ἔργον θήσομεν; Θήσομεν μὲν οὖν.

XXIV. Νῦν δὴ, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις ὃ ἄρτι
 ἠρώγων, πυνθανόμενος εἰ οὐ τοῦτο ἐκάστου εἴη ἔργον,
 ὃ ἂν ἡ μόνον τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζεται.

¹ ὥς γέ μοι ἔστι γ: ὥστέ Α.

² δ' ἔτι ἔστι γ: δέ τι Α.

³ δικαίως cum uno Stobaei codice dedimus: δικαίως ἂν Α.

⁴ ἂν ν cum Stobaeo: om. Α.

Ἄλλ', ἔφη, μανθάνω τε καὶ μοι δοκεῖ τοῦτο ἐκάστου πρᾶγματος ἔργον εἶναι. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὐκοῦν καὶ Β ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἐκάστω, ὥπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν. ὀφθαλμῶν, φαμέν, ἔστιν ἔργον; Ἔστιν. Ἄρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν; Καὶ ἀρετὴ. Τί δέ; ὥτων ἦν τι ἔργον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ; Καὶ ἀρετὴ. Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω; Οὕτω. Ἐχε δὴ· ἄρ' ἂν ποτε ὄμματα τὸ αὐτῶν ἔργον καλῶς ἀπεργάσαιντο μὴ ἔχοντα τὴν αὐτῶν οἰκείαν C ἀρετὴν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν; Καὶ πῶς ἂν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ τῆς ὀφθαλμοῦς. Ἦτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἡ ἀρετὴ· οὐ γάρ πω τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὐτῶν ἔργον εὖ ἐργάσεται τὰ ἐργαζόμενα, κακίᾳ δὲ κακῶς. Ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ὦτα στερόμενα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς κακῶς τὸ αὐτῶν ἔργον ἀπεργάσεται; Πάνυ γε. Τίθεμεν οὖν καὶ τᾶλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἴθι D δὴ, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι· ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον, ὃ ἄλλῳ τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἐνὶ πράξαις; οἷον τὸ τοιόνδε· τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλευέσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνου¹ εἶναι; Οὐδενὶ ἄλλῳ. Τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; Μάλιστα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι; Φαμέν. Ἄρ' Ε οὖν ποτέ, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὐτῆς ἔργα εὖ ἀπεργάσεται στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον. Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἀρετὴν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν; Συνεχωρήσαμεν γάρ. Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιωσεται, κακῶς δὲ ὁ ἀδικος. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. | Ἄλλὰ 354

¹ ἐκείνου Ξ q. ἐκείνης Α.

μὴν ὃ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὃ δὲ μὴ
 τάναντία. Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὃ
 δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστων, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε
 εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὐ; Οὐδέποτε
 ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιο-
 οσύνης. Ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰστιάσθω ἐν
 τοῖς Βενδιδείοις. Ἐπὶ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε,
 ἐπειδὴ μοι πρῶτος ἐγένον καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ
 Β μέντοι καλῶς γε εἰστίμαι, δι' ἐμαυτόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ·
 ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ αἰὲ παραφερομένου ἀπογεύονται
 ἀρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι, καὶ
 ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν ὃ τὸ πρῶτον ἐσκοποῦμεν εὐρεῖν,
 τὸ δίκαιον ὃ τί ποτ' ἐστίν, ἀφόμενος ἐκείνου ὁρμῆσαι ἐπὶ
 τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστὶν καὶ ἀμαθία
 εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ ἐμπεσόντος αὐτοῦ ὕστερον λόγου,
 ὅτι λυσιτελέστερον ἢ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπε-
 σχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι
 C νυνὶ γέγονεν ἐκ τοῦ διαλόγου μὴδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ τὸ
 δίκαιον μὴ οἶδα ὃ ἐστίν, σχολῇ εἴσομαι εἴτε ἀρετή τις
 οὔσα τυγχάνει εἴτε καὶ οὐ, καὶ πότερον ὃ ἔχων αὐτὸ οὐκ
 εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.

τέλος πολιτείας α'.

B.

I. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν ὥμην λόγου ἀπηλλά- 357
 χθαι· τὸ δ' ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, προοίμιον. ὁ γὰρ Γλαύκων
 αἰεί τε ἀνδρειότατος ὢν τυγχάνει πρὸς ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ
 τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ'
 ἔφη ὦ Σώκρατες, πότερον ἡμᾶς βούλει δοκεῖν πεπεικέναι,
 ἢ ὡς ἀληθῶς πείσαι ὅτι παντὶ τρόπῳ ἄμεινόν ἐστιν B
 δίκαιον εἶναι ἢ ἄδικον; Ὡς ἀληθῶς, εἶπον, ἔγωγ' ἂν
 ἐλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη. Οὐ τοίνυν, ἔφη, ποιεῖς ὁ βούλει
 λέγε γάρ μοι· ἄρά σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὁ
 δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν οὐ τῶν ἀποβαινόντων ἐφίεμενοι, ἀλλ'
 αὐτὸ αὐτοῦ ἔνεκα ἀσπαζόμενοι; οἷον τὸ χαίρειν καὶ αἰ
 ἡδοναὶ ὅσαι ἀβλαβεῖς καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ
 ταύτας γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα. Ἐμοιγε, ἦν δ'
 ἐγώ, δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον. Τί δέ; ὁ αὐτό τε αὐτοῦ C
 χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων; οἷον αὐ
 τὸ φρονεῖν καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ὑγιαίνειν· τὰ γὰρ τοιαῦτά
 που δι' ἀμφοτέρα ἀσπαζόμεθα. Ναί, εἶπον. Τρίτον δέ
 ὁρᾷς τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ
 κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰάτρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος
 χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἅν, ὠφελεῖν δέ
 ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἔνεκα οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν, D
 τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ'
 αὐτῶν. Ἔστιν γὰρ οὖν, ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον· ἀλλὰ τί
 δή; Ἐν ποίῳ, ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τίθης; Ἐγὼ

358 μὲν οἶμαι, ἣν δ' εἰγώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὐτὸ καὶ διὰ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἀγαπητέον τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσσεσθαι. Οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη, τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἵδους, ὃ μισθῶν θ' ἕνεκα καὶ εὐδοκίμησεων διὰ δόξαν¹ ἐπιτηδεύεον, αὐτὸ δὲ δι' αὐτὸ φευκτέον ὡς ὃν χαλεπόν.

II. Οἶδα, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι δοκεῖ οὕτω, καὶ πάλαι ὑπὸ Θρασυμάχου ὡς τοιοῦτον ὃν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται².
 B ἀλλ' ἐγώ τις, ὡς ἔοικε, δυσμαθής. Ἴθι δὴ, ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι ταῦτά δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται πρῶαίτερον τοῦ δέοντος ὑπὸ σοῦ ὥσπερ ὄφεις κηληθῆναι, ἐμοὶ δὲ οὕτω κατὰ νοῦν ἢ ἀπόδειξις γέγονεν περὶ ἐκατέρου· ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ' ἔστιν ἐκάτερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν ἐᾶσαι χαίρειν. οὕτωςι οὖν ποιήσω, ἐάν καὶ σοὶ δοκῇ.
 C ἐπανα- νεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, καὶ πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναι φασιν καὶ ὅθεν γεγενῆσθαι· δεύτερον δὲ ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἄκουτες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν· τρίτον δὲ ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι· πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος, ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὔτι δοκεῖ οὕτως· ἀπορῶ μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὧτα, ἀκούων Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς
 D δικαιοσύνης λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς βούλομαι· βούλομαι δὲ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι. μάλιστα δ' οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι· διὸ κατατείνας ἐρῶ τὸν ἀδικὸν βίον ἐπαινῶν, εἰπὼν δὲ ἐνδείξομαί σοι, ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινουντος. ἀλλ' ὅρα, εἴ σοι βουλομένῳ ἂ λέγω. Πάντων μάλιστα, ἣν δ' ἐγώ·

¹ διὰ δόξαν codd.: seclisut Herwerden. Cf. 363 A.
 ἐπαινέται II: om. A.

² ἀδικία ὃ'

περὶ γὰρ τίνος ἂν μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων χαίροι Ε λέγων καὶ ἀκούων ; Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· καὶ ὁ πρῶτον ἔφην ἐρεῖν, περὶ τούτου ἄκουε, οἷόν τέ τι¹ καὶ ὅθεν γέγονε δικαιοσύνη.

Πεφυκέναι γὰρ δὴ φασιν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι κακόν, πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν, ὥστ' ἐπειδὴν ἀλλήλους ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται καὶ ἀμφοτέρων γεύονται, τοῖς μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν | τὸ δὲ αἰρεῖν, δοκεῖν² 359 λυσιτελεῖν ξυνθέσθαι ἀλλήλοις μὴτ' ἀδικεῖν μὴτ' ἀδικεῖσθαι· καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι καὶ ξυνθήκας αὐτῶν, καὶ ὀνομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα νόμιμόν τε καὶ δίκαιον· καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσιν τε καὶ οὐσίαν δικαιοσύνης, μεταξὺ οὖσαν τοῦ μὲν ἀρίστου ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῷ δίκην, τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾖ· τὸ δὲ δίκαιον ἐν μέσῳ ὃν τούτων ἀμφοτέρων ἀγαπᾶσθαι οὐχ ὡς ἀγαθόν, Β ἀλλ' ὡς ἀρρωστία τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον· ἐπεὶ τὸν δυνάμενον αὐτὸ ποιεῖν καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα οὐδ' ἂν ἐνί ποτε ξυνθέσθαι τὸ μὴτε ἀδικεῖν μὴτε ἀδικεῖσθαι· μαίνεσθαι γὰρ ἄν. ἡ μὲν οὖν δὴ φύσις δικαιοσύνης, ὧ Σώκρατες, αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ὧν πέφυκε, τοιαῦτα, ὡς ὁ λόγος.

III. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμία τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστα ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ C ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἴτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι, ποῖ ἡ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταυτόν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα φύσις διώκειν πεφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ βία παράγεται ἐπὶ

¹ οἷόν τέ τι nos: τί ὅν τε A: τί οἷόν τε Π: τί οἷονται γ.

² δοκεῖν

Ast: dokei codd.

τὴν τοῦ ἴσου τιμὴν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἦν λέγῳ τοιάδε
 μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο οἶαν ποτέ φασιν δύναμιν τῷ
 D <Γύγῃ, τῷ>¹ Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ, γενέσθαι. εἶναι
 μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας
 ἄρχοντι, ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί
 τι τῆς γῆς καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν·
 ἰδόντα δὲ καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι· καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε
 δὴ μυθολογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππου χαλκοῦν κοῖλον,
 θυρίδας ἔχοντα, καθ' ὥς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόντα νεκρόν,
 ὡς φαίνεσθαι, μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον· τοῦτον δὲ ἄλλο
 E μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον² περιε-
 λόμενον ἐκβῆναι. συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν
 εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ
 τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκείνον ἔχοντα τὸν δακτύλιον.
 καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην
 τοῦ δακτυλίου περιαγαγόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἶσω τῆς
 360 χειρός. τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέσθαι τοῖς
 παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ
 τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον
 στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα φανερόν
 γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακ-
 τυλίου, εἰ ταύτην ἔχοι τὴν δύναμιν, καὶ αὐτῷ οὕτω
 ξυμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἶσω τὴν σφενδόνην ἀδήλῳ
 γίνεσθαι, ἔξω δὲ δῆλῳ. αἰσθόμενον δὲ εὐθύς διαπρά-
 B ξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν βασιλέα·
 ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ'
 ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ἀρχὴν
 κατασχεῖν. εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίῳ γενοίσθην, καὶ
 τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν
 γένοιτο, ὡς δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν

¹ <Γύγῃ, τῷ> nos. om. codd. Cf. 612 B.² δακτύλιον Jackson: δακτύλιον ὃν codd. Vulgo legunt cum II ἄλλο μὲν ἔχειν—δακτύλιον ὃν κ.τ.λ.

τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἄπτεσθαι, ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅ τι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς οἰκίας συγγί- C γνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτεινύναι καὶ ἐκ δεσμῶν λύνειν οὔστινας βούλοιτο, καὶ τᾶλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἐτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ ταύτην ἴοιεν ἀμφότεροι. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις, ὅτι οὐδεὶς ἐκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὥς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τε ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἶεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον ἰδίᾳ τὴν D ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὥς φήσει ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος μηδὲν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ὑψαίτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα μὲν οὖν διὰ οὕτω.

IV. Τὴν δὲ κρίσιν αὐτὴν¹ τοῦ βίου περὶ ὧν λέγομεν, E ἐὰν διαστησώμεθα τὸν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἰοί τ' ἐσόμεθα κρῖναι ὀρθῶς· εἰ δὲ μή, οὐ. τίς² οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἦδε· μηδὲν ἀφαιρώμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἐκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ³ ἐπιτήδευμα τιθώμεν. πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος ὥσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοὶ ποιεῖτω· οἷον κυβερνήτης ἄκρος ἢ ἱατρὸς τά τε ἀδύνατα ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰ δυνατὰ διαισθάνεται, καὶ | τοῖς μὲν 361 ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ ἐᾷ· ἔτι δὲ ἐὰν ἄρα πη σφαλῇ, ἱκανὸς ἐπανορθοῦσθαι· οὕτω καὶ ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασιν λανθανέτω, εἰ μέλλει σφόδρα ἄδικος εἶναι· τὸν ἀλίσκόμενον δὲ φαῦλον ἡγητέον· ἐσχάτῃ γὰρ ἀδικία δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως

¹ αὐτὴν nos: αὐτὴν A.² τίς II. τί A³ ἑαυτοῦ II. ἑαυτῷ A

ἀδίκῳ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον, ἀλλ' ἐατέον τὰ μέγιστα ἀδικούντα τὴν μεγίστην δόξαν αὐτῷ
Β παρεσκευακέναι εἰς δικαιοσύνην, καὶ ἐὰν ἄρα σφάλληται τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι, λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐάν τι μηνύηται τῶν ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι, ὅσα ἂν βίας δέηται, διὰ τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ τοιοῦτον θέντες τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἰστώμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα ἀπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει
Γ δίκαιος εἶναι, ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι· ἄδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη¹. γυμνωτέος δὴ πάντων πλην δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἀδικῶν δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵνα ἢ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ἀπ'² αὐτῆς
Δ γιγνομένων· ἀλλὰ ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν μὲν εἶναι ἀδικος διὰ βίου, ὃν δὲ δίκαιος, ἵνα ἀμφότεροι εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνωνται ὁπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος.

V. Βαβαί, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, ὡς ἔρρωμένως ἐκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν. 'Ὡς μάλιστ', ἔφη, δύναμαι. ὄντιν δὲ τοιούτοι, οὐδὲν ἔτι, ὡς ἐγῶμαι, χαλεπὸν ἐπεξελλθεῖν τῷ λόγῳ, οἷος
Ε ἐκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον οὖν· καὶ δὴ καὶ ἀγροικότερως λέγεται, μὴ ἐμὲ οἷου λέγειν, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν. ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τῷ φθαλμῷ, τελευτῶν
362 | πάντα κακὰ παθὼν ἀνασχινδυνεύθησεται καὶ γνώσεται, ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν· τὸ δὲ τοῦ

¹ εἴη codd.: seclisit Madvig.² ἀπ' Eusebius: ὑπ' codd. Cf. 366 E.

Αἰσχύλου πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ ἀδίκου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ὅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ δοκεῖν ἄδικον ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν,

βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα,

B

πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι, ἔπειτα γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν βούληται, ξυμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλῃ, καὶ παρὰ ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν· εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν, πλεονεκτοῦντα δὲ πλουτεῖν καὶ τοὺς τε φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς βλάπτειν, καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα C ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ θεραπεύειν τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεοὺς καὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς ἂν βούληται, ὥστε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων ἢ τὸν δίκαιον. οὕτω φασίν, ὧ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον ἄμεινον ἢ τῷ δικαίῳ.

VI. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος, ἐγὼ μὲν ἐν νῷ D εἶχόν τι λέγειν πρὸς ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαντος, Οὐ τί πού οἱ, ἔφη¹, ὧ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρήσθαι περὶ τοῦ λόγου; Ἀλλὰ τί μήν; εἶπον. Αὐτό, ἧ δ' ὅς, οὐκ εἴρηται ὁ μάλιστα ἔδει ρηθῆναι. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη· ὥστε καὶ σύ, εἴ τι ὅδε ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου ρηθέντα καταπαλαῖσαι καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν δικαιοσύνη. Καὶ ὅς, Οὐδέν, ἔφη, λέγεις, ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε E αἶκουε· δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους

¹ ἔφη Π· om. A

ὦν ὅδε εἶπεν, οἱ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ
 ψέγουσιν, ἵν' ἥ σαφέστερον ὅ μοι δοκεῖ βούλεσθαι
 Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ παρακελεύονται πατέρες
 363 | τε ὑέσιν καὶ πάντες οἱ τινῶν κηδόμενοι, ὥς χρὴ δίκαιον
 εἶναι, οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπ'
 αὐτῆς εὐδοκιμήσεις, ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται
 ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων
 διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ. ἐπὶ
 πλεόν δὲ οὗτοι τὰ τῶν δοξῶν λέγουσιν· τὰς γὰρ παρὰ
 θεῶν εὐδοκιμήσεις ἐμβάλλοντες ἄφθονα ἔχουσι λέγειν
 ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις, ἃ φασι θεοὺς διδόναι, ὥσπερ ὁ γενναῖος
 Β' Ἡσίοδός τε καὶ Ὁμηρός φασιν, ὁ μὲν τὰς δρῦς τοῖς
 δικαίοις τοὺς θεοὺς ποιεῖν

ἄκρας μὲν τε φέρειν βαλάνους, μέσσας δὲ με-
 λίσσας·

εἰροπόκοι δ' ὅιες, φησὶν, μαλλοῖς καταβεβρίθασι,
 καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα· παραπλήσια
 δὲ καὶ ὁ ἕτερος· ὥστε τευ γάρ φησιν

ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδῆς

С εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
 πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
 τίκτη δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς.

Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τὰγαθὰ καὶ ὁ ὑὸς αὐτοῦ
 παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἄιδου γὰρ ἀγα-
 γόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν
 D ὁσίων κατασκευάσαντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσιν τὸν
 ἅπαντα χρόνον ἤδη διύγειν μεθύοντας, ἡγησάμενοι κάλ-
 λιστον ἄρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον· οἱ δ' ἔτι τούτων
 μακροτέρους ἀποτίνουσιν¹ μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ
 παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου
 καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν

¹ ἀποτίνουσιν q: ἀποτείνουσιν A.

δικαιοσύνην· τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους εἰς πηλὸν
τινα κατορύττουσιν ἐν ᾧ Αἰδου καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀν-
αγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, Ε
ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων δοξαζομένων δὲ ἀδίκων
διήλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν,
ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος
οὗτος ἐκατέρων.

VII. Πρὸς δὲ τούτοις σκέψαι, ὦ Σώκρατες, ἄλλο αὖ
εἶδος λόγων περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας ἰδίᾳ τε
λεγόμενον καὶ ὑπὸ ποιητῶν. | πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος 331
ὑμνοῦσιν, ὡς καλὸν μὲν ἢ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη,¹
χαλεπὸν μὲντοι καὶ ἐπίπονον· ὑκολασία δὲ καὶ ἀδικία
ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετές κτήσασθαι, δόξη δὲ μόνον καὶ νόμῳ
αἰσχροὺς. λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων τὰ ἄδικα ὡς ἐπὶ
τὸ πλῆθος λέγουσι, καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἱλλὰς
δυνάμεις ἔχοντας εὐδαιμονίζειν καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέ-
λουσιν δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ, τοὺς δὲ ἀτιμίζειν καὶ
ὑπερορᾶν, οἳ ἂν πη ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ᾧσιν, ὁμο- Β
λογοῦντες αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι τῶν ἐτέρων. τούτων δὲ
πάντων οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς θαυμασιώτατοι
λέγονται, ὡς ἄρα καὶ θεοὶ πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας
τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐναντίαν
μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντις ἐπὶ πλουσίων θύρας
ἰόντες πείθουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσι δύναμις ἐκ θεῶν
ποριζομένη θυσίαις τε καὶ ἐπρωδαῖς, εἴτε τι ἀδίκημά του
γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων, ἀκείσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ C
έορτῶν· ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν
δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάψειν² ἐπαγωγαῖς τισὶν
καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεοὺς, ὡς φασιν, πείθοντές σφισιν
ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσιν τοῖς λόγοις μάρτυρας ποιητὰς
ἐπάγονται, οἱ μὲν κακίας περὶ εὐπετείας ἄδοντες³

¹ τε καὶ δικαιοσύνη Π: om. Α. ἀδοντες Muretus: πέρι—διδόντες codd.

² βλάψειν γ: βλάψει Α.

³ περὶ—

ὡς τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι
 D ῥῆιδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
 τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
 καὶ τινα ὁδὸν μακράν τε καὶ ἀνάντη· οἱ δὲ τῆς τῶν θεῶν
 ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς τὸν Ὅμηρον μαρτύρουνται, ὅτι
 καὶ ἐκεῖνος εἶπεν

λιστοὶ δέ τε¹ καὶ θεοὶ αὐτοί,
 καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχωλαῖς ἀγαναῖσιν
 E λειβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι
 λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβῇ καὶ ἀμάρτη.
 βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως,
 Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐκγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυη-
 πολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις,
 ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν
 365 καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσὶ μὲν ἔτι | ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
 τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἱ τῶν ἐκεῖ κακῶν
 ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει.

VIII. Ταῦτα πάντα, ἔφη, ὦ φίλε Σώκρατες, τοιαῦτα
 καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὥς ἄν-
 θρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς, τί οἴομεθα
 ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν, ὅσοι εὐφυεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ
 πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ
 B αὐτῶν, ποῖός τις ἂν ὦν καὶ πῇ πορευθεὶς τὸν βίον ὥς
 ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὐτὸν
 κατὰ Πίνδαρον ἐκεῖνο τὸ Πότερον δίκῃ τείχος ὕψιον
 ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἐμαυτὸν οὕτω περι-
 φράξας διαβιῶ; τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα δικαίῳ μὲν ὄντι μοι,
 εἰάν καὶ μὴ δοκῶ, ὅφελος οὐδέν φασιν εἶναι, πόνους δὲ καὶ
 ζημίας φανεράς· ἀδίκῳ δὲ δόξαν δικαιοσύνης παρασκευα-
 C σαμένῳ θεσπέσιος βίος λέγεται. οὐκοῦν, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν,

¹ λιστοὶ δέ τε Schneider: λιστοὶ δὲ στρεπτοὶ τε A¹: λιστοὶ δὲ στρεπτοὶ δέ τε A².

ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλήθειαν βιᾶται καὶ
κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὅλως· πρόθυρα
μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἑμαυτὸν σκιαγραφίαν ἀρετῆς
περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα
ἐλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην. ἀλλὰ
γάρ, φησί τις, οὐ ῥάδιον αἰεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα. οὐδὲ
γὰρ ἄλλο οὐδὲν εὐπετές, φήσομεν, τῶν μεγάλων· ἀλλ'
ὅμως, εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσῃν, ταύτῃ ἰτέον, ὡς τὰ ἔχνη Δ
τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν ξυνωμοσίας τε
καὶ ἑταιρίας συνάξομεν, εἰσὶν τε πειθοὺς διδάσκαλοι
σοφίαν δημηγορικὴν τε καὶ δικανικὴν διδόντες, ἐξ ὧν τὰ
μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην
μὴ διδόναι. ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιῆσασθαι
δυνατόν. οὐκοῦν, εἰ μὲν μὴ εἰσὶν ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν
ἀνθρωπίνων μέλει, οὐδ' ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν· εἰ Ε
δὲ εἰσὶ τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ ἄλλοθὲν τοι αὐτοὺς ἴσμεν
ἢ ἀκηκόαμεν, ἢ ἔκ τε τῶν λόγων καὶ τῶν γενεαλογησάντων
ποιητῶν· οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν, ὡς εἰσὶν οἷοι
θυσίσαις τε καὶ εὐχωλαῖς ἀγανῆσιν καὶ ἀναθήμασιν
παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι· οἷς ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερα
πειστέον· εἰ δ' οὖν πειστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ
τῶν ἀδικημάτων. | δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες ἀζήμιοι ὑπὸ θεῶν 366
ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας κέρδη ἀπωσόμεθα· ἄδικοι δὲ
κερδανούμεν τε καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρ-
τάνοντες πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. ἀλλὰ
γὰρ ἐν Ἀιδου δίκην δώσομεν ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, ἢ
αὐτοὶ < ἢ παῖδες >² ἢ παῖδες παίδων. ἀλλ' ὦ φίλε, φήσει
λογιζόμενος, αἰ τελεταὶ αὖ μέγα δύνανται³ καὶ οἱ λύσιοι
θεοί, ὡς αἰ μέγισται πόλεις λέγουσι καὶ οἱ θεῶν παῖδες, Β
ποιηταὶ καὶ προφήται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἳ ταῦτα οὕτως
ἔχειν μηνύουσιν.

¹ οὐδ' q: καὶ Α.
μέγα δύνανται Π: om. Α.

² < ἢ παῖδες > Baitei: om. codd.

³ αἰ

IX. Κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην ἂν πρὸ
 μεγίστης ἀδικίας αἰροίμεθ' ἄν; ἣν ἐὰν μετ' εὐσχημοσύνης
 κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις
 πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ
 τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος¹ λόγος. ἐκ δὴ πάντων
 C τῶν εἰρημένων τίς μηχανή, ὃ Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν
 ἐθέλειν, ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ
 σώματος ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελᾶν ἐπαινουμένης ἀκούοντα;
 ὡς δὴ τοι εἴ τις ἔχει ψευδῇ μὲν ὑποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν,
 ἱκανῶς δὲ ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλήν που
 συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδικοῖς, ἀλλ' οἶδεν,
 D ἐπιστήμην λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε ἄλλων οὐδεὶς
 ἐκὼν δίκαιος, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνανδρίας ἢ γήρωος ἢ τινος ἄλλης
 ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν, ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δέ,
 δῆλον· ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν
 πρῶτος ἀδικεῖ, καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾦ. καὶ τούτων ἀπάν-
 των οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθενπερ ἅπας ὁ λόγος
 οὗτος ὥρμησεν καὶ τῷδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σέ, ὃ Σώκρατες,
 εἰπεῖν, ὅτι ὦ θαυμάσιε, πάντων ὑμῶν, ὅσοι ἐπαινέται
 E φατέ δικαιοσύνης εἶναι², ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξά-
 μενοι, ὅσων λόγοι λελειμμένοι, μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων
 οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν οὐδ' ἐπήνεσεν δικαιοσύνην
 ἄλλως ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν
 γιγνομένας· αὐτὸ δ' ἐκάτερον τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἐν τῇ τοῦ
 ἔχοντος ψυχῇ ἐνὸν καὶ λανθάνον θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους
 οὐδεὶς πώποτε οὕτ' ἐν ποιήσει οὕτ' ἐν ἰδίῳ λόγοις
 ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῷ λόγῳ, ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν
 ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν αὐτῇ, δικαιοσύνη δὲ μέγιστον ἀγαθόν.
 367 εἰ | γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν καὶ ἐκ
 νέων ἡμᾶς ἐπέιθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ
 ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ ἦν ἕκαστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ

¹ λεγόμενος codd. : an λεγομένων?² εἶναι Π: om. A.

ἀδικῶν τῷ μεγίστῳ κακῷ ξύνοικος ἦ. ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων πλείω Θρασύμαχος τε καὶ ἄλλος ποῦ τις ὑπὲρ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἂν μεταστρέφοντες αὐτοῖν τὴν δύναμιν, φορτικῶς, ὥς γέ μοι δοκεῖ· ἀλλ' ἐγώ, οὐδὲν γάρ σε δέομαι ἀποκρύπτεσθαι, B σοῦ ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι τάναντία, ὥς δύναμαι μάλιστα κατατείνας λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν μόνον ἐνδείξῃ τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρείττον, ἀλλὰ τί ποιούσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν ἢ μὲν κακόν, ἢ δὲ ἀγαθόν ἐστίν· τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει, ὥσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις, οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, οὐδὲ τὸ ἄδικον εἶναι ψέγειν, ἀλλὰ τὸ C δοκεῖν, καὶ παρακελεύεσθαι ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν Θρασυμάχῳ, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθόν, ξυμφέρον τοῦ κρείττονος, τὸ δὲ ἄδικον αὐτῷ μὲν ξυμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι ἀξύμφορον ἐπειδὴ οὖν ὁμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι δικαιοσύνην, ἀ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἕνεκα ἄξια κεκτηῖσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὰ αὐτῶν, οἷον ὁρᾶν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δῆ, καὶ ὅς' ἄλλα ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὐτῶν D φύσει ἀλλ' οὐ δόξῃ ἐστίν,—τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαινέσου δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι' αὐτὴν τὸν ἔχοντα ὀνίνησιν καὶ ἀδικία βλάπτει· μισθοὺς δὲ καὶ δόξας πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν. ὥς ἐγὼ τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην¹ ἂν οὕτως ἐπαινούντων δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων, σοῦ δὲ οὐκ ἂν, εἰ μὴ σὺ κελεύοις, διότι πάντα τὸν βίον οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελέλυθας ἢ τοῦτο. μὴ οὖν ἡμῖν E ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρείττον, ἀλλὰ τί ποιούσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν, εἰ

¹ ἀποδεχοίμην Π et in mg A: ἀποσχοίμην in contextu A

τε λανθάνῃ εἰάν τε μὴ θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους, ἡ μὲν ἀγαθόν, ἡ δὲ κακόν ἐστι.

Χ. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἡγάμην, ἀτὰρ οὖν καὶ
 368 τότε πάνυ γε ἥσθην | καὶ εἶπον· Οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς, ὦ
 παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων
 ἐποίησεν ὁ Γλαύκωνος ἐραστής, εὐδοκιμήσαντας περὶ τὴν
 Μεγαροῖ μάχην, εἰπών·

παῖδες Ἀρίστωνος, κλεινοῦ θεῖου γένος ἀνδρός.

τοῦτό μοι, ὦ φίλοι, εὖ δοκεῖ ἔχειν· πάνυ γὰρ θεῖον
 πεπόνθατε, εἰ μὴ πέπεισθε ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον
 εἶναι, οὕτω δυνάμενοι εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δὴ μοι
 Β ὥς ἀληθῶς οὐ πεπεισθαι· τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου
 τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατὰ γε αὐτοὺς τοὺς λόγους
 ἡπίστουν ἂν ὑμῖν· ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιστεύω, τοσούτῳ
 μᾶλλον ἀπορῶ ὅ τι χρῆσθαι· οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ
 ἔχω· δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι· σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἂ
 πρὸς Θρασύμαχον λέγων ὥμην ἀποφαίνειν, ὥς ἄμεινον
 δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου· οὔτ' αὖ ὅπως μὴ
 βοηθήσω ἔχω· δέδοικα γάρ, μὴ οὐδ' ὅσιον ἢ παραγενό-
 C μενον δικαιοσύνη κακηγορουμένη ἀπαγορεύειν καὶ μὴ
 βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα καὶ δυνάμενον φθέγγεσθαι. κρά-
 τιστον οὖν οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ. ὁ τε
 οὖν Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθήσαι
 καὶ μὴ ἀνείναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι τί τέ
 ἐστίν ἐκάτερον καὶ περὶ τῆς ὠφελίας αὐτοῖν τάληθές
 ποτέρως ἔχει· εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι Τὸ ζήτημα
 ὧ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος, ὥς ἐμοὶ
 D φαίνεται. ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκεῖ μοι, ἦν δ'
 ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἷανπερ ἂν εἰ
 προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι μὴ
 πάνυ ὀξὺ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν, ὅτι τὰ αὐτὰ

γράμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν μείζονι· ἔρμαιον ἂν ἐφάνη, οἶμαι, ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας οὕτως ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ τί τοιοῦτον, ὦ Σώκρατες, ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσῃ καθορᾷ; Ἐγώ σοι, ἔφη, Εἰ ἐρῶ. δικαιοσύνη, φαμέν, ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἐνός, ἔστι δέ που καὶ ὅλης πόλεως; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν μείζον πόλις ἐνός ἀνδρός; Μείζον, ἔφη. Ἴσως τοίνυν πλείων ἂν δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη καὶ ῥάων καταμαθεῖν εἰ οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν ποῖόν τί 369 ἔστιν· ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψόμεθα καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστω, τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέα ἐπισκοποῦντες. Ἀλλά μοι δοκεῖς, ἔφη, καλῶς λέγειν Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εἰ γιγνομένην πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γιγνομένην καὶ τὴν ἀδικίαν; Τάχ' ἂν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν γενομένου αὐτοῦ ἐλπίς εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν; Πολύ γε. Δοκεῖ οὖν Β χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν; οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἔργον αὐτὸ εἶναι· σκοπεῖτε οὖν Ἐσκεπται, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποιεῖ.

XI. Γίγνεται τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὡς ἐγῶμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἶει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν; Οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς. Οὕτω δὲ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρεῖα, πολλῶν δεόμενοι, C πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνοὺς τε καὶ βοηθοὺς—ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα. ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Μεταδίδωσι δὲ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὐτῷ ἄμεινον εἶναι; Πάνυ γε. Ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν. ποιήσῃ δὲ αὐτήν, ὡς εἰσὶν, ἢ ἡμετέρα χρεῖα. Πῶς δ' οὐ; Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη D τῶν χρεῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ τοῦ εἶναι τε καὶ ζῆν

ἐνεκα. Παντάпасί γε. Δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθήτος καὶ τῶν τοιούτων. Ἔστι ταῦτα. Φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν, ἢ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν; Πάνυ γε. Εἷη δ' **E** ἂν ἡ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν. Φαίνεται. Τί δὴ οὖν; ἕνα ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὐτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἶον τὸν γεωργὸν ἕνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἢ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον **370** μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ | σίτου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὐτὸν τὰ αὐτοῦ πράττειν; καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη, Ἄλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾶον¹ ἢ 'κείνως. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σου, ὅτι **B** πρῶτον μὲν φύεται ἕκαστος οὐ πᾶν ὁμοίος ἐκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πρᾶξιν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Ἔμοιγε. Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι ἂν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς; Ὅταν, ἢ δ' ὅς, εἷς μίαν. Ἀλλὰ μὴν, οἶμαι, καὶ τόδε δῆλον, ὥς, εἴαν τίς τινος παρῇ ἔργου καιρόν, διόλλυται. Δῆλον γάρ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν **C** πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει. Ἀνάγκη. Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον² καὶ ῥᾶον, ὅταν εἷς ἐν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττη. Παντάпасι μὲν οὖν. Πλειόνων δὴ, ὦ Ἀδείμαντε, δεῖ πολιτῶν ἢ

¹ ῥᾶον γ· ῥᾶδιον Δ.² κάλλιον codd.: an καλλίω?

τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην οὐδὲ τᾶλλα ὄργανα D ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύτως δ' ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος. Ἀληθῆ. Τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν. Πῖνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐκ ἂν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας τοὺς τε ἄλλους νομέας προσθεῖμεν, ἵνα οἳ τε γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἄροῦν ἔχοιεν βοῦς, οἳ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς E ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασιν τε καὶ ἐρίοις. Οὐδέ γε, ἢ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη ἔχουσα πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν, ἣν δ' ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτήν¹ τὴν πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον, οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιούσιν ὧν δεῖται. Δεήσει. Καὶ μὴν κενὸς ἂν ἦ² ὁ διάκονος, μὴδὲν ἄγων ὧν ἐκείνοι δέονται, παρ' ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν αὐτοῖς | χρειᾶ, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ; Δοκεῖ μοι. Δεῖ δὴ τὰ 371 οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται. Δεῖ γάρ. Πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει. Πλειόνων γάρ. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε εἰσαζόντων καὶ ἐξαζόντων ἕκαστα. οὗτοι δὲ εἰσιν ἔμποροι· ἦ γάρ; Ναί. Καὶ ἐμπορῶν δὴ δεησόμεθα. Πάνυ γε. Καὶ εἰ μὲν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορία γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν ἐπιστημόνων τῆς B περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας. Συχνῶν μέντοι.

XII. Τί δὲ δὴ; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις

¹ αὐτήν codd: αὖ Herwerden.

² ἦ γ: εἴη A.

μεταδώσουσιν ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἕνεκα καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ᾠκίσαμεν. Δῆλον δὴ, ἢ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι. Ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα ξύμβολον τῆς ἀλλαγῆς ἕνεκα γενήσεται ἐκ
 C τούτου. Πάνυ μὲν οὖν. Ἄν οὖν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγοράν τι ὧν ποιεῖ, ἢ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἦκη τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ ἀλλάξασθαι, ἀργήσῃ τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ; Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὅς, ἀλλὰ εἰσὶν οἱ τοῦτο ὀρώντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσιν ταύτην, ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοί τι ἄλλο ἔργον πράττειν. αὐτοῦ γὰρ
 D δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγοράν τὰ μὲν αὐτ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὐτοῦ ἀργυρίου διαλλάττειν, ὅσοι τι δέονται πρίασθαι. Αὕτη ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, ἢ χρεῖα καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἰδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλά-
 E νητας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους; Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δὴ τινες, ὡς ἐγῶμαι, εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι, οἱ ἂν τὰ μὲν τῆς
 372 διανοίας μὴ πάνυ ἀξιοκοινῶνῃτοι ὦσιν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνοὺς ἔχωσιν· οἱ δὴ πωλοῦντες τὴν τῆς ἰσχύος χρεῖαν, τὴν τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται, ὡς ἐγῶμαι, μισθωτοί· ἢ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Πλήρωμα δὴ πόλεώς εἰσιν, ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί. Δοκεῖ μοι. Ἄρ' οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ἤδη ἡμῖν ἠϋξῆται ἡ πόλις, ὥστ' εἶναι τελέα; Ἴσως. Ποῦ οὖν ἂν ποτε ἐν αὐτῇ εἴῃ ἢ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία; καὶ τίνι
 372 ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες, εἰ μὴ πού ἐν αὐτῶν τούτων χρεῖα τινὲς τῇ πρὸς ἀλλήλους. Ἄλλ' ἴσως, ἣν δ' ἐγώ, καλῶς λέγεις· καὶ σκεπτέον γε καὶ οὐκ ἀποκνητέον.

πρῶτον οὖν σκεψώμεθα, τίνα τρόπον διαιτῆσονται οἱ

οὕτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα; καὶ οἰκοδομησάμενοι οἰκίας θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοὶ τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάζονται, τοῦ δὲ χειμῶνος ἡμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδε- Β μένοι ἱκανῶς· θρέψονται δὲ ἐκ μὲν τῶν κριθῶν ἄλφιστα σκευαζόμενοι, ἐκ δὲ τῶν πυρῶν ἄλευρα· τὰ μὲν πέψαντες, τὰ δὲ μάζαντες μάζας γενναίας καὶ ἄρτους ἐπὶ κάλαμόν τινα παραβαλλόμενοι ἢ φύλλα καθαρὰ, κατακλινέντες ἐπὶ στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις, εὐωχῆσονται αὐτοὶ τε καὶ τὰ παῖδιά, ἐπιπίνοντες τοῦ οἶνου, ἐστεφανωμένοι καὶ ὑμνοῦντες τοὺς θεοὺς, ἡδέως ξυνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν ποιούμενοι τοὺς C παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον.

XIII. Καὶ ὁ Γλαῦκων ὑπολαβὼν, Ἄνευ ὄψου, ἔφη, ὥς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἐστιωμένους. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἔξουσιν. ἄλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβοὺς καὶ λάχανα οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἐψήματα ἐψήσονται καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγοὺς σποδιοῦσιν πρὸς τὸ πῦρ, D μετρίως ὑποπίνοντες· καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας, ὥς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν. καὶ ὅς, Εἰ δὲ ὑὼν πόλιν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες; Ἀλλὰ πῶς χρή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων; Ἄπερ νομίζεται, ἔφη· ἐπὶ τε κλινῶν κατακεῖσθαι, οἶμαι, τοὺς μέλλοντας μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τραπεζῶν δειπνεῖν, καὶ ὄψα ἥπερ καὶ οἱ νῦν ἔχουσι E καὶ τραγήματα. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω· οὐ πόλιν, ὥς ἔοικε, σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφῶσαν πόλιν. ἴσως οὖν οὐδὲ κακῶς ἔχει· σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην τάχ' ἂν κατίδοιμεν τήν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ὅπῃ ποτὲ ταῖς πόλεσιν ἐμφύονται. ἡ μὲν οὖν

ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ
 ὑγιῆς τις· εἰ δ' αὖ βούλεσθε καὶ φλεγμαίνουσιν πόλιν
 θεωρήσωμεν, οὐδὲν ἀποκωλύει. ταῦτα γὰρ δὴ τισιν, ὡς
 373 δοκεῖ, | οὐκ ἐξαρκέσει, οὐδὲ αὕτη ἡ δίαίτα, ἀλλὰ κλῖναί τε
 προσέσονται καὶ τράπεζαι καὶ τᾶλλα σκευή, καὶ ὄψα δὴ
 καὶ μύρα καὶ θυμιάματα καὶ ἐταῖραι καὶ πέμματα, ἕκαστα
 τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἂ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν
 οὐκέτι τἀναγκαῖα θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδή-
 ματα, ἀλλὰ τὴν τε ζωγραφίαν κινήτεον καὶ τὴν ποικιλίαν¹
 καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κητέον.
 B ἡ γάρ; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν μείζονά τε αὖ τὴν² πόλιν δεῖ
 ποιεῖν, ἐκείνη γὰρ ἡ ὑγιεινὴ οὐκέτι ἱκανή, ἀλλ' ἤδη ὄγκου
 ἐμπληστέα καὶ πλήθους, ἂ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἕνεκά
 ἐστὶν ἐν ταῖς πόλεσιν, οἷον οἳ τε θηρευταὶ πάντες οἳ τε
 μιμηταί, πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα,
 πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικὴν, ποιηταί τε καὶ τούτων
 ὑπηρέται, ῥαψωδοί, ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι, σκευῶν
 C τε παντοδαπῶν δημιουργοί, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν περὶ
 τὸν γυναικεῖον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων
 δεησόμεθα. ἡ οὐ δοκεῖ δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν,
 τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων, καὶ αὖ ὄψοποιῶν τε καὶ
 μαγείρων; ἔτι δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα· τοῦτο
 γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν· ἔδει γὰρ οὐδέν·
 ἐν δὲ ταύτῃ καὶ τούτου προσδεήσει, δεήσει δὲ καὶ τῶν
 ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ ἔδεται. ἡ
 D γάρ; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρεῖαις ἐσόμεθα
 πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι ἢ ὡς τὸ πρότερον; Πολύ
 γε.

XIV. Καὶ ἡ χώρα που ἡ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς
 τότε σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται· ἡ πῶς λέγομεν; Οὕτως,
 ἔφη. Οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίου χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον,
 εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἔξειν νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκείνοις

¹ καὶ τὴν ποικιλίαν Π: om. A.

² αὖ τὴν Π: αὐτὴν A.

αὐτῆς ἡμετέρας, εἰ καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ
 χρημάτων κτήσιν ἄπειρον, ὑπερβάντες τὸν τῶν ἀναγκαίων Ε
 ὄρον; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὧς Σώκρατες. Πολεμήσομεν
 τὸ μετὰ τοῦτο, ὧς Γλαύκων; ἢ πῶς ἔσται; Οὕτως, ἔφη.
 Καὶ μηδὲν γέ πω λέγωμεν, ἦν δ' ἐγώ, μήτ' εἴ τι κακὸν μήτ'
 εἰ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι
 πολέμου αὐτὸν γένεσιν ἡυρήκαμεν, ἐξ ὧν μάλιστα ταῖς
 πόλεσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κακὰ γίγνεται ὅταν γίγνη-
 ται. Πάννυ μὲν οὖν ἔτι δὴ, ὧς φίλε, μείζονος τῆς
 πόλεως δεῖ οὐτι σμικρῶ, ἀλλ' ὅλῳ στρατοπέδῳ, ὃ ἐξελλθὼν 374
 ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἀπάσης καὶ ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν
 διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν. Τί δέ; ἢ δ' ὅς· αὐτοὶ οὐχ
 ἱκανοί; Οὐκ, εἰ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες
 ὠμολογήσαμεν καλῶς, ἡνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν·
 ὠμολογοῦμεν δέ που, εἰ μέμνησαι, ἀδύνατον ἓνα πολλὰς
 καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Τί οὖν;
 ἦν δ' ἐγώ· ἢ περὶ τὸν πόλεμον ἀγωνία οὐ τεχνικὴ δοκεῖ Β
 εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἡ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μάλλον
 κήδεσθαι ἢ πολεμικῆς; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν
 σκυτοτόμον διεκωλύομεν μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι
 ἅμα μήτε ὑφάντην μήτε οἰκοδόμον, ἀλλὰ σκυτοτόμον¹,
 ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον καλῶς γίγνοιτο, καὶ
 τῶν ἄλλων ἐνὶ ἐκάστῳ ὡσαύτως ἐν ἀπεδίδομεν, πρὸς δ'
 ἐπεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν C
 ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος οὐ παριεῖς τοὺς καιροὺς
 καλῶς ἀπεργάζεσθαι· τὰ δὲ διὴ περὶ τὸν πόλεμον πότερον
 οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα; ἢ οὕτω ῥάδιον,
 ὥστε καὶ γεωργῶν τις ἅμα πολεμικὸς ἔσται καὶ σκυτο-
 τομῶν καὶ ἄλλην τέχνην ἡντινοῦν ἐργαζόμενος, πεττευ-
 τικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς ἱκανῶς οὐδ' ἂν εἰς γένοιτο μὴ αὐτὸ
 τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων, ἀλλὰ παρέργῳ χρώμενος;
 καὶ ἀσπίδα μὲν λαβὼν ἢ τι ἄλλο τῶν πολεμικῶν ὅπλων τε D

¹ ἀλλὰ σκυτοτόμον Π: om. A.

καὶ ὀργάνων αὐθημερόν ὀπλιτικῆς ἢ τινος ἄλλης μάχης τῶν κατὰ πόλεμον ἱκανὸς ἔσται ἀγωνιστής, τῶν δὲ ἄλλων ὀργάνων οὐδὲν οὐδένα δημιουργὸν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθὲν ποιήσῃ, οὐδ' ἔσται χρησίμου τῷ μῆτε τὴν ἐπιστήμην ἐκάστου λαβόντι μῆτε τὴν μελέτην ἱκανὴν παρασχομένῳ; Πολλοῦ γὰρ ἂν, ἢ δ' ὅς, τὰ ὄργανα ἦν ἄξια.

XV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσῳ μέγιστον τὸ τῶν

Ε φυλάκων ἔργον, τοσοῦτ' ὅσον σχολῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν εἴη καὶ αὐτῇ τέχνης τε καὶ ἐπιμελείας μεγίστης δεόμενον. Οἶμαι ἔγωγε, ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδεΐας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα; Πῶς δ' οὐ; Ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη, ὡς ἔοικεν, εἴπερ οἰοί τ' ἐσμέν, ἐκλέξασθαι, τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτηδεύει εἰς πόλεως φυλακὴν. Ἡμέτερον μέντοι. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἡράμεθα· ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιάτεον, ὅσον γ' ἂν
375 δύνανται παρδείκῃ. | Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οἶει οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν νεανίσκου εὐγενοῦς; Τὸ ποῖον λέγεις; Οἶον ὁξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἐκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν καὶ ἐλαφρόν πρὸς τὸ αἰσθανόμενον διωκαθεῖν, καὶ ἰσχυρόν αὐτὸν, εἰ δὲ ἐλόντα διαμάχεσθαι. Δεῖ γὰρ οὖν, ἔφη, πάντων τούτων. Καὶ μὴν ἀνδρείον γε, εἴπερ εὖ μαχεῖται. Πῶς δ' οὐ; Ἀνδρείος δὲ εἶναι ἄρα ἐθέλησει ὃ μὴ θυμοειδὴς εἴτε ἵππος
Β εἴτε κύων ἢ ἄλλο ὅτιον ζῶον; ἢ οὐκ ἐννεόηκας, ὡς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμός, οὗ παρόντος ψυχὴ πᾶσα πρὸς πάντα ἄφοβός τέ ἐστι καὶ αἰτήτης; Ἐννεόηκα. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἶον δεῖ τὸν φύλακα εἶναι, δῆλα. Ναί. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ὅτι γε θυμοειδῆ. Καὶ τοῦτο. Πῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, οὐκ ἀγριοὶ ἀλλήλοισι ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις¹ πολίταις, ὅντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις; Μὰ Δία, ἢ δ' ὅς, οὐ ῥαδίως. Ἀλλὰ μέντοι
C δεῖ γε πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους πρᾶγας αὐτοὺς εἶναι, πρὸς

¹ ἄλλοις γ: ἄλλοις Α.

δὲ τοὺς πολεμίους χαλεπούς· εἰ δὲ μή, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθήσονται αὐτὸ δράσαντες. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ποιήσομεν; πόθεν ἅμα πρᾶον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὐρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τούτων ὁποτέρου ἂν στερῆται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται· ταῦτα δὲ ἀδυνάτοις ἔοικεν, καὶ οὕτω δὴ ξυμβαίνει ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι. D
Κινδυνεύει, ἔφη. καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ ἔμπροσθεν, Δικαίως γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἀποροῦμεν· ἥς γὰρ προϋθέμεθα εἰκόνας ἀπελείφθημεν. Πῶς λέγεις; Οὐκ ἐνόησαμεν, ὅτι εἰσὶν ἄρα φύσεις, οἷας ἡμεῖς οὐκ ᾤθημεν, ἔχουσαι τὰναντία ταῦτα. Ποῦ δὴ; Ἰδοὶ μὲν ἂν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζώοις, οὐ μέντ' ἂν ἥκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι οἷσθα γάρ που τῶν γενναίων E
κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν τὸ ἦθος, πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους ὡς οἶόν τε πραοτάτους εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς ἀγνώτας τοῦναντίον. Οἶδα μέντοι. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δυνατόν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα Οὐκ ἔοικεν.

XVI. Ἄρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφον¹ τὴν φύσιν; Πῶς δὴ; ἔφη· οὐ γὰρ | ἐννοῶ. 376
Καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς κυσὶν κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου. Τὸ ποῖον; Ὅτι ὄν² μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνώτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὴ³ κακὸν προπεπονθώς⁴. ὄν δ' ἂν γνώριμον, ἀσπάζεται, κἂν μηδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθῃ. ἢ οὐπω τοῦτο ἐθαύμασας; Οὐ πάννυ, ἔφη, μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν· ὅτι δέ που δρᾷ ταῦτα, δῆλον. Ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον. Πῇ δὴ; B

¹ φιλόσοφον nos: φιλόσοφος codd.
δὲ Α.

² ὅτι ὄν Π ὄν Α.
⁴ προπεπονθώς Π: προπεπονθώς Α¹: προπεπονθός Α².

³ δὴ γ:

Ἦι, ἣν δ' ἐγώ, ὅψιν οὐδενὶ ἄλλῳ φίλην καὶ ἐχθρὰν διακρίνει, ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν, τὴν δὲ ἀγνοῆσαι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἴη, συνέσει τε καὶ ἀγνοία ὀριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὅς, ὅπως οὐ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον ἐγώ, τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; Ταῦτόν γάρ, ἔφη. Οὐκοῦν θαρροῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ μέλλει πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ γνωρίμους πρῶός τις ἔσεσθαι, φύσει φιλόσοφον καὶ φιλομαθῇ αὐτὸν δεῖν εἶναι; Τιθῶμεν, ἔφη. Φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδὴς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς ἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ πόλεως; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχῃ. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὗτοι καὶ παιδευθήσονται τίνα τρόπον; καὶ ἄρά τι προὔργου ἡμῖν ἐστὶν αὐτοσκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν, οὐπὲρ ἔνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται, ἵνα μὴ ἐῷμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχρὸν διεξιῶμεν¹; καὶ ὁ τοῦ Γλαῦκωνος ἀδελφὸς Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προὔργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν. Μὰ Δία, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Ἀδεύμαντε, οὐκ ἄρα ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὔσα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἴθι οὖν, ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες ἐ λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ χρή.

XVII. Τίς οὖν ἡ παιδεία; ἢ χαλεπὸν εὐρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ἠϋρημένης; ἔστιν δέ που ἡ μὲν ἐπὶ σώμασι γυμναστική, ἢ δ' ἐπὶ ψυχῇ μουσική. Ἔστιν γάρ. Ἄρ' οὖν οὐ μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ; Πῶς δ' οὐ; Μουσικῆς δ', εἶπον, τίθης λόγους, ἢ οὐ; Ἐγωγε. Λόγων δὲ διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον; Ναί. Παιδευτέον δ' ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψεύδεσιν; Οὐ

¹ ἵνα—διεξιῶμεν, quae in marg. praebebat A, nescio an sint delenda.

² εἶπον ν: εἰπὼν A.

μανθάνω, ἔφη, πῶς λέγεις. Οὐ μανθάνεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρῶτον τοῖς παιδίοις μύθους λέγομεν; τοῦτο δέ που ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ψεῦδος, ἐνὶ δὲ καὶ ἀληθῇ. πρότερον δὲ μύθοις πρὸς τὰ παιδία ἢ γυμνασίοις χρώμεθα. Ἔστι ταῦτα. Τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον ἀπτόεν ἢ γυμναστικῆς. Ὁρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθ' ὅτι ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστον, ἄλλως τε καὶ νέω καὶ ἀπαλῶ ὀτρωῦν; Β μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται καὶ ἐνδύεται τύπον¹, ὃν ἂν τις βούληται ἐνσημῆνασθαι ἐκάστω. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν ῥαδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις, ἄς, ἐπειδὰν τελεσθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς; Οὐδ' ὀπωστιοῦν παρήσομεν. Πρῶτον δὴ ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ ὃν μὲν C ἂν καλὸν ποιήσωσιν, ἐγκριτέον, ὃν δ' ἂν μὴ, ἀποκριτέον· τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶν καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν· ὧν δὲ νῦν λέγουσι τοὺς πολλοὺς ἐκβλητέον. Ποίους δὴ; ἔφη. Ἐν τοῖς μείζουσιν, ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι καὶ ταῦτὸν δύνασθαι τοὺς τε μείζους καὶ τοὺς ἐλάττους ἢ οὐκ οἶε; D Ἐγώ, ἔφη· ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας λέγεις. Οὓς Ἡσίοδος τε, εἶπον, καὶ Ὅμηρος ἡμῖν ἐλεγέτην καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. οὗτοι γάρ που μύθους τοῖς ἀνθρώποις ψευδεῖς συντιθέντες ἔλεγον τε καὶ λέγουσι. Ποίους δὴ, ἢ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις; Ὅπερ, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδῃται. Τί τοῦτο; E Ὅταν εἰκάξῃ τις κακῶς τῷ λόγῳ περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων οἰοί εἶσιν, ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν εἰκότα γράφων οἷς ἂν

¹ τῖπον II. Richards: τύπος codd.

ὅμοια βουλευθῇ γράψαι. Καὶ γάρ, ἔφη, ὀρθῶς ἔχει τὰ γε
 τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα;
 Πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν
 μεγίστων ψεύδους ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὥς Οὐρανός
 τε εἰργάσατο ἃ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίодος, ὃ τε αὖ

378 Κρόνος ὡς ἐτιμωρήσατο αὐτόν· τὰ δὲ δὴ | τοῦ Κρόνου
 ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ ὕεος, οὐδ' ἂν εἰ ἦν ἀληθῇ, ᾧμην
 δεῖν ῥαδίως οὕτω λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους,
 ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγαῖσθαι, εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν,
 δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὥς ὀλιγίστους, θυσασμένους οὐ
 χοῖρον, ἀλλὰ τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὃ τι
 ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι. Καὶ γάρ, ἦ δ' ὅς, οὐτοί γε

B οἱ λόγοι χαλεποί. Καὶ οὐ λεκτέοι γ', ἔφη, ὦ Ἀδείμαντε,
 ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὥς
 ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιοί, οὐδ' αὖ
 ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρῶν ἂν
 ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ
 δ' ὅς, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν. Οὐδέ
 γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν, ὥς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσί τε καὶ

C ἐπιβουλεύουσι καὶ μάχονται· οὐδὲ γὰρ ἀληθῇ· εἴ γε δεῖ
 ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν αἰσχιστον
 νομίζειν τὸ ῥαδίως ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι· πολλοῦ δεῖ
 γιγαντομαχίας τε μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον,
 καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ
 ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. ἀλλ' εἴ
 πως μέλλομεν πείσειν, ὥς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος
 ἐτέρῳ ἀπήχθετο οὐδ' ἔστιν τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα λεκτέα²

D μᾶλλον πρὸς τὰ παιδία εὐθύς καὶ γέρουσι καὶ γραυσί, καὶ
 πρεσβυτέροις γιγνομένοις καὶ τοὺς ποιητὰς ἐγγὺς τούτων
 ἀναγκαστέον λογοποιεῖν. Ἦρας δὲ δεσμούς ὑπὸ ὕεος καὶ
 Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτο-
 μένη ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποιήκεν οὐ

¹ δοκεῖ ν: δολῶ A.

² λεκτέα Π: om. A.

παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὐτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας οὔτε ἄνευ ὑπονοιών. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ τί τε ὑπόνοια καὶ ὁ μὴ, ἀλλ' ἂν τηλικούτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ E γίγνεσθαι. ὢν δὲ ἴσως ἔνεκα περὶ παντὸς ποιητέον, ἂν πρῶτα ἀκούουσιν, ὅ τι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν.

XVIII. Ἐχει γάρ, ἔφη, λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῶῃ ἡμᾶς, ταῦτα ἅπτα ἐστὶν καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαίμεν; καὶ ἐγὼ εἶπον Ὡς Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμέν ποιηταὶ ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, | ἀλλ' οἰκιστὰι 379 πόλεως. οἰκισταῖς δὲ τοὺς μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι, ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἂν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον, οὐ μὴν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους. Ὅρθως, ἔφη· ἀλλ' αὐτὸ δὲ τοῦτο, οἱ τύποι περὶ θεολογίας, τίνας ἂν εἶεν; Τοιοῖδε πού τινες, ἦν δ' ἐγώ· οἷος τυγχάνει ὁ θεὸς ὢν, αἰεὶ δῆπου ἀποδοτέον, ἐάν τέ τις αὐτὸν ἐπέειν ποιῇ, ἐάν τε ἐν μέλεσιν¹, ἐάν τε ἐν τραγῳδίᾳ. Δεῖ γάρ Οὐκοῦν ἀγαθὸς ὅ γε θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον οὕτω; Β Τί μὴν; Ἀλλὰ μὴν οὐδὲν γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν. ἦ γάρ; Οὐ μοι δοκεῖ. Ἄρ' οὖν ὁ μὴ βλαβερόν, βλάπτει; Οὐδαμῶς. Ὁ δὲ μὴ βλάπτει, κακὸν τι ποιεῖ; Οὐδὲ τοῦτο. Ὁ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ' ἂν τινος εἴη κακοῦ αἷτιον; Πῶς γάρ; Τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; Ναί. Αἷτιον ἄρα εὐπραγίας; Ναί. Οὐκ ἄρα πάντων γε αἷτιον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τῶν μὲν εὖ ἐχόντων αἷτιον, τῶν δὲ κακῶν ἀναίτιον. Παντελῶς γ', ἔφη. Οὐδ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, C ὁ θεός, ἐπειδὴ ἀγαθός, πάντων ἂν εἴη αἷτιος, ὥς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ὀλίγων μὲν τοῖς ἀνθρώποις αἷτιος, πολλῶν δὲ ἀναίτιος· πολὺ γὰρ ἐλάττω τὰγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν· καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον αἷτιατέον, τῶν δὲ

¹ ἐάν τε ἐν μέλεσιν Π: om. A.

κακῶν ἄλλ' ἅττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἵτια, ἄλλ' οὐ τὸν θεόν.
 Ἀληθέστατα, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ,
 D ἀποδεκτέον οὔτε Ὀμήρου οὔτ' ἄλλου ποιητοῦ ταύτην τὴν
 ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος καὶ λέγον-
 τος, ὡς δοιοὶ πίθοι

κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
 κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν.
 καὶ ὧ μὲν ἂν μείξας ὁ Ζεὺς δῶ ἀμφοτέρων,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ'
 ἐσθλῷ,

ὧ δ' ἂν μή, ἀλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα,
 τὸν δὲ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα διὰν ἐλαύνει.

E οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς

ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται.

XIX. Τὴν δὲ τῶν ὀρκῶν καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν
 ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι' Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς
 380 γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα, οὐδὲ θεῶν ἔριν τε καὶ κρίσιν
 διὰ Θέμιτός τε καὶ Διός· οὐδ' αὖ, ὡς Αἰσχύλος λέγει,
 ἐάτεον ἀκούειν τοὺς νέους, ὅτι

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
 ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ, ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἱαμβεῖα ἔνεστιν¹, τὰ
 τῆς Νιόβης πάθη ἢ τὰ Πελοπιδῶν ἢ τὰ Τρωικὰ ἢ τι ἄλλο
 τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἐάτεον αὐτὰ λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ,
 ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδὸν ὅν νῦν ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν,
 B καὶ λεκτέον, ὡς ὁ μὲν θεὸς δίκαιά τε καὶ ἀγαθὰ εἰργάζετο,
 οἱ δὲ ὠνίαντο κολαζόμενοι· ὡς δὲ ἄθλιοι μὲν οἱ δίκην
 διδόντες, ἦν δὲ δὴ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἐάτεον λέγειν
 τὸν ποιητήν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν

¹ ἐν οἷς—ἐνεστι codd. : delet J. A. Platt, fortasse recte.

ὥς ἄθλιοι οἱ κακοί, διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἑατέον· κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι γίγνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ μήτε τινὰ λέγειν ταῦτα ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει, εἰ μέλλει εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν μήτε νεώτερον μήτε πρεσβύτερον, μήτε¹ ἐν C μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα, ὥς οὔτε ὅσια ἂν λεγόμενα, εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν οὔτε σύμφωνα αὐτὰ αὐτοῖς. Σύμψηφός σοί εἰμι, ἔφη, τούτου τοῦ νόμου, καί μοι ἀρέσκει. Οὗτος μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοῦς νόμων τε καὶ τύπων, ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη.

Τί δὲ δὴ ὁ δεύτερος ὅδε; ἄρα γόητα τὸν θεὸν οἶει εἶναι D καὶ οἶον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ιδέαις, τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὐτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς, τοτὲ δὲ ἡμᾶς ἀπατῶντα καὶ ποιοῦντα περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἀπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ιδέας ἐκβαίνειν; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν. Τί δὲ τόδε; οὐκ ἀνάγκη, εἴπερ τι ἐξίστατο τῆς αὐτοῦ ιδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεθίστασθαι ἢ ὑπ' ἄλλου; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὑπὸ E μὲν ἄλλον τὰ ἄριστα ἔχοντα ἥκιστα ἀλλοιοῦνται τε καὶ κινεῖται; οἶον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτὸν ὑπὸ εἰλήσεών τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ ἰσχυρότατον ἥκιστα | ἀλλοιοῦνται; Πῶς δ' οὐ; Ψυχὴν δὲ οὐ τὴν 381 ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην ἥκιστ' ἂν τι ἔξωθεν πάθος ταράξειεν τε καὶ ἀλλοιώσειεν; Ναί. Καὶ μὴν που καὶ τὰ γε ξύνθετα πάντα σκεύη τε καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἀμφιέσματα² κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ εὖ εἰργασμένα

¹ μήτε Π: μὴ Λ

² καὶ ἀμφιέσματα Π οὐκ Λ.

καὶ εὖ ἔχοντα ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων
 ἤκιστα ἀλλοιοῦνται. Ἔστι δὴ ταῦτα. Πᾶν δὴ τὸ καλῶς
 B ἔχον, ἢ φύσει ἢ τέχνῃ ἢ ἀμφοτέροις, ἐλαχίστην μεταβολὴν
 ὑπ' ἄλλον ἐνδέχεται. Ἐοικεν. Ἀλλὰ μὴν ὁ θεός γε¹ καὶ
 τὰ τοῦ θεοῦ πάντα ἄριστα ἔχει. Πῶς δ' οὐ; Ταύτῃ μὲν
 δὴ ἤκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός. Ἐκιστα
 δῆτα.

XX. Ἀλλ' ἄρα αὐτὸς αὐτὸν μεταβάλλοι ἂν καὶ
 ἀλλοιοῖ; Δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἴπερ ἀλλοιοῦνται. Πότερον
 οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον μεταβάλλει ἑαυτόν, ἢ
 ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ αἰσχιον ἑαυτοῦ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἐπὶ
 C τὸ χεῖρον, εἴπερ ἀλλοιοῦνται. οὐ γάρ που ἐνδεᾶ γε
 φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ ἀρετῆς εἶναι. Ὁρθότατα,
 ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· καὶ οὕτως ἔχοντος δοκεῖ ἂν τίς σοι, ὦ
 Ἀδείμαντε, ἐκὼν αὐτὸν χεῖρω ποιεῖν ὀπηροῦν ἢ θεῶν ἢ
 ἀνθρώπων; Ἀδύνατον, ἔφη. Ἀδύνατον ἄρα, ἔφην, καὶ
 θεῶ ἐθέλειν αὐτὸν ἀλλοιοῦν· ἀλλ', ὥς ἔοικε, κάλλιστος
 καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατόν ἕκαστος αὐτῶν μένει ἀεὶ
 ἀπλῶς ἐν τῇ αὐτοῦ μορφῇ. Ἀπασα, ἔφη, ἀνάγκη ἔμοιγε
 D δοκεῖ. Μηδεὶς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, λεγέτω ἡμῖν τῶν
 ποιητῶν, ὥς

θεοὶ ξείνοισιν εἰκότες ἀλλοδαποῖσι

παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστροφῶσι πόληας·

μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδεὶς, μηδ'
 ἐν τραγωδαῖς μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω
 Ἥραν ἡλλοιωμένην ὥς ἰέρειαν ἀγείρουσαν

Ἰνάχου Ἀργεῖου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροις·

E καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθων· μηδ' αὖ
 ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες τὰ παιδιά ἐκδει-
 ματοῦντων, λέγουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὥς ἄρα θεοὶ τινες
 περιέρχονται νύκτωρ πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς

¹ γε II: τε A.

ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἥμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους. Μὴ γάρ, ἔφη. Ἄλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοὶ εἰσιν οἱοὶ μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσιν δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι, ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες; Ἴσως, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· ψεύδεσθαι | θεὸς ἐθέλοι ἂν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ 382 φάντασμα προτείνων; Οὐκ οἶδα, ἦ δ' ὅς. Οὐκ οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἶόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν; Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεύδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς ἐκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι. Οὐδὲ νῦν πω, ἦ δ' ὅς, μαθάνω. Οἷε γάρ τί με, ἔφη, B σεμνὸν λέγειν· ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι καὶ ἀμαθὴ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ. Πολύ γε, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ὀρθότατά γ' ἂν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, τοῦτο ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἢ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια, ἢ τοῦ ἐψευσμένου· ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶν παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονός, C εἶδωλον, οὐ πᾶν ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ οὕτω; Πᾶν μὲν οὖν.

XXI. Τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται. Δοκεῖ μοι. Τί δὲ δὴ; τὸ ἐν τοῖς λόγοις ψεῦδος πότε καὶ τῷ χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; Ἄρ' οὐ πρὸς τε τοὺς πολεμίους, καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ μανίαν ἢ τινα ἄνοιαν κακόν τι ἐπιχειρῶσιν πράττειν, τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται; καὶ ἐν αἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν D ταῖς μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὑπὲρ τὰ ληθῆς ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὃ τι μάλιστα, οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς,

οὕτως ἔχει. Κατὰ τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεύδος
 χρησίμιον; πότερον διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ παλαιὰ ἀφομοιωῶν
 ἂν ψεύδοιτο; Γελοῖον μὲντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ποιητῆς μὲν
 ἄρα ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔστι. Οὐ μοι δοκεῖ. Ἄλλα δεδιὼς
 Ε τοὺς ἐχθροὺς ψεύδοιτο; Πολλοῦ γε δεῖ. Ἄλλα δι' οἰκείων
 ἄνοιαν ἢ μαρίαν; Ἄλλ' οὐδεὶς, ἔφη, τῶν ἀνοήτων καὶ
 μαινομένων θεοφιλῆς. Οὐκ ἄρα ἔστιν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς
 ψεύδοιτο. Οὐκ ἔστιν. Πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιον
 τε καὶ τὸ θεῖον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Κομιδῇ ἄρα
 ὁ θεὸς ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς ἔν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ, καὶ
 οὔτε αὐτὸς μεθίσταται οὔτε ἄλλους ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ
 φαντασίας¹ οὔτε κατὰ λόγους οὔτε κατὰ σημείων πομπὰς
 383 ὕπαρ οὐδ' ὄναρ². | Οὕτως, ἔφη, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ φαίνεται
 σοὺ λέγοντος. Συγχωρεῖς ἄρα, ἔφην, τοῦτον δεύτερον τύπον
 εἶναι, ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὥς μήτε
 αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς
 ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ; Συγχωρῶ. Πολλὰ
 ἄρα Ὀμήρου ἐπαινοῦντες ἄλλα τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα,
 τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι, οὐδὲ
 Αἰσχύλῳ, ὅταν φῇ ἡ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὐτῆς
 Β γάμοις ἄδοντα

ἐνδατεῖσθαι τὰς ἐὰς εὐπαιδίας,
 νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίους.
 ξύμπαντά τ' εἰπών, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
 παιῶν' ἐπηυφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.
 καὶ γὰρ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
 ἠλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρῦον τέχνη·
 ὁ δ', αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών,
 αὐτὸς τὰδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
 τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

¹ οὔτε κατὰ φαντασίας Π: om. A.
 duin A¹: οὐδ' ἵπαρ οὐδ' ὄναρ A² II.

² ὕπαρ οὐδ' ὄναρ declimus secun-

ὅταν τις τοιαῦτα λέγῃ περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε καὶ **C**
χορὸν οὐ δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ
παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν νέων, εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες
θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, καθ' ὅσον ἀνθρώπων
ἐπὶ πλεῖστον οἶόν τε. Παντάπασιν, ἔφη, ἔγωγε τοὺς τύ-
πους τούτους συγχωρῶ καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῶμην.

τέλος πολιτείας β'.

Γ.

386 I. Τὰ μὲν δὴ περὶ θεοῦς, ἣν δ' ἐγώ, τοιαῦτ' ἅττα, ὥς
 ἔοικεν, ἀκουστέον τε καὶ οὐκ ἀκουστέον εὐθύς ἐκ παίδων
 τοῖς θεοῦς τε τιμήσουσιν καὶ γονέας τὴν τε ἀλλήλων
 φιλίαν μὴ περὶ σμικροῦ ποιησομένοις. Καὶ οἶμαί γ', ἔφη,
 ὀρθῶς ἡμῖν φαίνεσθαι. Τί δὲ δῆ; εἰ μέλλουσιν εἶναι ἀν-
 δρεῖοι, ἄρα οὐ ταῦτά τε λεκτέον καὶ οἶα αὐτοὺς ποιῆσαι
 B ἥκιστα τὸν θάνατον δεδιέναι; ἢ ἡγεῖ τινά ποτ' ἂν γενέσθαι
 ἀνδρεῖον, ἔχοντα ἐν αὐτῷ τοῦτο τὸ δεῖμα; Μὰ Δία, ἦ
 δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε. Τί δέ; τὰν "Αἰδου ἡγούμενον εἶναί τε
 καὶ δεινὰ εἶναι οἷε τινὰ θανάτου ἀδεῇ ἔσεσθαι καὶ ἐν ταῖς
 μάχαις αἰρήσεσθαι πρὸ ἥττης τε καὶ δουλείας θάνατον;
 Οὐδαμῶς. Δεῖ δὴ, ὥς ἔοικεν, ἡμῶς ἐπιστατεῖν καὶ περὶ
 τούτων τῶν μύθων τοῖς ἐπιχειροῦσιν λέγειν, καὶ δεῖσθαι
 μὴ λοιδορεῖν ἀπλῶς οὕτως τὰ ἐν "Αἰδου, ἀλλὰ μᾶλλον
 C ἐπαινεῖν, ὥς οὔτε ἀληθῇ λέγοντας οὔτε ὠφέλιμα τοῖς μέλ-
 λουσιν μαχίμοις ἔσεσθαι. Δεῖ μέντοι, ἔφη. Ἐξαλείψομεν
 ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔπους ἀρξάμενοι πάντα τὰ
 τοιαῦτα,

βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ
 ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίोटος πολὺς εἴη¹,
 ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν·
 καὶ τὸ

¹ ᾧ—εἴη II: om. A.

οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη D
 σμερδαλέ' εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ·
 καὶ

ὦ πόποι, ἦ ῥά τις ἔστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν
 ψυχὴ καὶ εἶδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν·
 καὶ τὸ

οἷφ πεπνύσθαι, ταὶ δὲ σκιαί ἀΐσσουσι·
 καὶ

ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων παταμένη Ἀιδόσδε βεβήκει,
 ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην·
 | καὶ τὸ

387

ψυχὴ δὲ κατὰ χθονός, ἡύτε καπνός,
 ὥχετο τετριγυῖα·
 καὶ

ὥς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἄντρου θεσπεσίοιο
 τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν
 ὄρμαθού ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται,
 ὥς αἰ τετριγυῖαι ἅμ' ἦσαν.

ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα παραιτησόμεθα Ὅμηρόν τε B
 καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς μὴ χαλεπαίνειν ἀν διαγρίφωμεν,
 οὐχ ὥς οὐ ποιητικὰ καὶ ἡδέα τοῖς πολλοῖς ἀκούειν, ἀλλ'
 ὅσφ ποιητικώτερα, τοσούτῳ ἥττον ἀκουστέον παισὶ καὶ
 ἀνδράσιν, οὓς δεῖ ἐλευθέρους εἶναι, δουλείαν θανάτου μᾶλλον
 πεφοβημένους. Παντάπασι μὲν οὖν.

II. Οὐκοῦν ἔτι καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀνόματα πάντα
 τὰ δεινὰ τε καὶ φοβερὰ ἀποβλητέα, κωκυτούς τε καὶ στύ-
 γας καὶ ἐνέρους καὶ ἀλίβαντας, καὶ ἄλλα ὅσα τούτου τοῦ C
 τύπου ὀνομαζόμενα φρίττειν δὴ ποιεῖ¹ πάντας τοὺς ἀκού-
 οντας. καὶ ἴσως εἴ ἔχει πρὸς ἄλλο τι· ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ²
 τῶν φυλάκων φοβούμεθα, μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης
 θερμότεροί³ καὶ μαλακώτεροι τοῦ δέοντος γένωνται ἡμῖν.

¹ ποιεῖ Hertz: ποιεῖ ὡς οἶται A: ποιεῖ ὡς οἶόν τε γ.

² ὑπὲρ II: ὑπὸ A.

- Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, φοβούμεθα. Ἀφαιρετέα ἄρα; Ναί.
 Τὸν δὲ ἐναντίον τύπον τούτοις λεκτέον καὶ ποιητέον;
 D Δῆλα δὴ. Καὶ τοὺς ὀδυρμούς ἄρα ἐξαίρήσομεν καὶ τοὺς
 οἴκτους τοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἀνάγκη, ἔφη, εἴπερ
 καὶ τὰ πρότερα. Σκόπει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀρθῶς ἐξαίρή-
 σομεν ἢ οὐ. φαμεν δὲ δὴ, ὅτι ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ τῷ ἐπιεικεῖ,
 οὐπερ καὶ ἐταῖρός ἐστιν, τὸ τεθνάναι οὐ δεινὸν ἡγήσεται.
 Φαμέν γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπὲρ γ' ἐκείνου ὥς δεινόν τι πεπον-
 θότος ὀδύροιτ' ἂν. Οὐ δῆτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τότε λέγομεν,
 ὥς ὁ τοιοῦτος μάλιστα αὐτὸς αὐτῷ αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ
 E ζῆν, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων ἥκιστα ἐτέρου προσδεῖται.
 Ἀληθῆ, ἔφη. "Ἡκιστα ἄρ' αὐτῷ δεινὸν στερηθῆναι υἱός ἢ
 ἀδελφοῦ ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων. "Ἡκιστα
 μέντοι. "Ἡκιστ' ἄρα καὶ ὀδύρεται, φέρει¹ δὲ ὥς πραότατα,
 ὅταν τις αὐτὸν τοιαύτη ξυμφορὰ καταλάβῃ. Πολύ γε.
 Ὅρθῶς ἄρ' ἂν² ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστῶν
 ἀνδρῶν, γυναιξὶ δὲ ἀποδιδόμεν, καὶ οὐδὲ ταύταις σπου-
 388 δαίαις, καὶ ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἡμῖν δυσχεραίνωσιν
 ὅμοια τούτοις ποιεῖν οὐς δὴ φαμέν ἐπὶ φυλακῇ τῆς χώρας
 τρέφειν. Ὅρθῶς, ἔφη. Πάλιν δὴ Ὀμήρου τε δεησόμεθα
 καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα, θεᾶς παῖδα,
 ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρᾷς κατακείμενον, ἄλλοτε δ' αὖτε
 ὕπτιον, ἄλλοτε δὲ πρηγῇ,
 τοτὲ δ' ὀρθὸν ἀναστάντα
 πλῶίζοντ'³ ἀλύοντ' ἐπὶ θῖν' ἀλὸς ἀτρυγέτιο,
 B μὴδὲ ἀμφοτέραισιν χερσὶν ἐλόντα κόνιν αἰθαλόεσ-
 σαν χευάμενον κακ κεφαλῆς, μὴδὲ ἄλλα κλαίοντά τε
 καὶ ὀδυρόμενον, ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησε· μὴδὲ Πρίαμον,
 ἐγγὺς θεῶν γεγονότα, λιτανεύοντά τε καὶ
 κυλινδόμενον κατὰ κόπρον,

¹ φέρει coniecit Stallbaum: ὀδύρεσθαι, φέρειν A. Cf. 407 c.

² ἄρ' ἂν Π. ἄρα A. ³ πλῶίζοντ' corruptum esse constat: an ἀφλοῖζοντ'? Cf. II. xv 607.

ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντ' ἄνδρα ἕκαστον.
πολὺν δ' ἔτι τούτων μᾶλλον δεησόμεθα μήτοι θεοὺς γε
ποιεῖν ὀδυρομένους καὶ λέγοντας

ὦμοι ἐγὼ δειλή, ὦμοι δυσαριστοτόκεια· C
εἰ δ' οὖν θεοὺς, μήτοι τόν γε μέγιστον τῶν θεῶν τολμήσαι
οὕτως ἀνομοίως μιμήσασθαι, ὥστε· ὦ πόποι, φάναι,
ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ ἄστν
ὀφθαλμοῖσιν ὀρώμαι, ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ·
καὶ

αἰ αἰ ἐγών, ὅ τέ μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιῳ Μενoitιάδαο δαμῆναι. D

III. Εἰ γάρ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, τὰ τοιαῦτα ἡμῖν οἱ
νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν καὶ μὴ καταγελῶεν ὡς ἀναξίως λε-
γομένων, σχολῇ ἂν ἑαυτὸν γέ τις ἄνθρωπον ὄντα ἀνάξιον
ἡγήσαιο τούτων καὶ ἐπιπλήξειεν, εἰ καὶ ἐπὶ αὐτῷ τοι-
οῦτον ἢ λέγειν ἢ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲν αἰσχυρόμενος οὐδὲ
καρτερῶν πολλοὺς ἐπὶ σμικροῖσιν παθήμασιν θρήνους ἂν
ᾄδοι καὶ ὀδυρμούς. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Δεῖ δέ γε E
οὔχ, ὥς ἄρτι ἡμῖν ὁ λόγος ἐσήμαινεν· ᾧ πειστέον, ἕως ἄν
τις ἡμᾶς ἄλλῳ καλλίονι πείσῃ. Οὐ γὰρ οὖν δεῖ. Ἀλλὰ
μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. σχεδὸν γὰρ ὅταν τις
ἐφίῃ¹ ἰσχυρῷ γέλῳτι, ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ
τοιούτου. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὔτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους
λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλῳτος ἂν τις ποιῇ, | ἀποδεκτέον, 389
πολὺν δὲ ἦττον, ἔαν θεοὺς. Πολὺ μέντοι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν
Ὁμήρου οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν·
ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνὼρτο γέλῳς μακάρεσσι θεοῖσιν,
ὥς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα
οὐκ ἀποδεκτέον κατὰ τὸν σὸν λόγον. Εἰ σύ, ἔφη, βούλει
ἐμὸν τιθέναι· οὐ γὰρ οὖν δὴ ἀποδεκτέον.

¹ ἐφίῃ (vel potius ἐφίη) Ξ: ἔφην Α.

B Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον. εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι, καὶ τῷ ὄντι θεοῖσι μὲν ἄχρηστον ψεῦδος, ἀνθρώποις δὲ χρήσιμον ὡς ἐν φαρμάκου εἶδει, δῆλον, ὅτι τό γε τοιοῦτον ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις δὲ οὐχ ἀπτέον. Δῆλον, ἔφη. Τοῖς ἄρχουσιν δὴ τῆς πόλεως, εἴπερ τισὶν ἄλλοις, προσήκει ψεύδεσθαι ἢ πολεμίων ἢ πολιτῶν ἔνεκα ἐπ' ὠφελίᾳ τῆς πόλεως, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ ἀπτέον τοῦ τοιούτου, ἀλλὰ πρὸς γε δὴ τοὺς τοιούτους ἄρχοντας ἰδιώτῃ ψεύσασθαι ταῦτόν καὶ μείζον ἀμάρτημα φήσομεν ἢ κάμνοντι πρὸς ἰατρὸν ἢ ἀσκούντι πρὸς παιδοτρίβην περὶ τῶν τοῦ αὐτοῦ σώματος παθημάτων μὴ τάληθῇ λέγειν, ἢ πρὸς κυβερνήτην περὶ τῆς νεῶς τε καὶ τῶν ναυτῶν μὴ τὰ ὄντα λέγοντι ὅπως ἢ αὐτὸς ἢ τις τῶν ξυνναυτῶν πρᾶξεως ἔχει. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἄν ἄρ' ἄλλον τινὰ

D λαμβάνῃ ψευδόμενον ἐν τῇ πόλει τῶν οὐ δημιουργοὶ ἔασι,

μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων, κολάσει ὥς¹ ἐπιτήδευμα εἰσάγοντα πόλεως ὥσπερ νεῶς ἀνατρεπτικόν τε καὶ ὀλέθριον. Ἐάν γε, ἢ δ' ὅς, ἐπὶ γε λόγῳ ἔργα τελῆται.

Τί δέ; σωφροσύνης ἄρα οὐ δεήσει ἡμῖν τοῖς νεανίαις; Πῶς δ' οὐ; Σωφροσύνης δὲ ὡς πλήθει οὐ τὰ τοιάδε μέγιστα, ἑρχόντων μὲν ὑπηκόους εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδᾶς ἡδονῶν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Τὰ δὴ τοιάδε φήσομεν, οἶμαι, καλῶς λέγεσθαι, οἷα καὶ Ὀμήρῳ Διομήδης λέγει,

τέττα, σιωπῇ ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,
καὶ γὰρ τούτων ἐχόμενα, τὰ

ἴσαν μένεα πνεύοντες Ἀχαιοί,
σιγῇ, δειδιότες σημάντορας,

¹ κολάσει ὡς Π: κολάσεως Α.

καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καλῶς. Τί δέ; τὰ τοιαῦτα
οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο
| καὶ τὰ τούτων ἐξῆς, ἄρα καλῶς, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ 390
ἢ ἐν ποιήσῃ εἶρηκε νεανιεύματα¹ ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας;
Οὐ καλῶς. Οὐ γάρ, οἶμαι, εἷς γε σωφροσύνην ἰεοῖς ἐπιτή-
δεια ἀκούειν. εἰ δέ τινα ἄλλην ἡδονὴν παρέχεται, θαυμα-
στὸν οὐδέν. ἢ πῶς σοι φαίνεται; Οὕτως, ἔφη.

IV. Τί δέ; ποιεῖν ἄνδρα τὸν σοφώτατον λέγοντα, ὥς
δοκεῖ αὐτῷ κάλλιστον εἶναι πάντων, ὅταν

παρὰ πλέαι² ὧσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων B
οἶνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι,

δοκεῖ σοι ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς ἐγκράτειαν ἑαυτοῦ ἀκούειν
νέω; ἢ τὸ

λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν;
ἢ Δία, καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων,
ὥς, μόνος ἐγρηγορῶς ἂ ἐβουλεύσατο, τούτων πάντων
ῥαδίως ἐπιλανθανόμενον διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπι- C
θυμίαν, καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε
μηδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ βουλόμενον
χαμαὶ ξυγγίγνεσθαι, καὶ λέγοντα ὥς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας
ἔχεται, ὥς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλή-
λους φίλους λήθοντε τοκῆας; οὐδὲ Ἀρεῶς τε καὶ
Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἠφαίστου δεσμὸν δι' ἕτερα τοιαῦτα. Οὐ
μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, οὐ μοι φαίνεται ἐπιτήδειον. Ἀλλ' εἴ
πού τινες, ἦν δ' ἐγώ, καρτερίαι πρὸς ἵπαντα καὶ λέγονται D
καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ
ἀκουστέον, οἶον καὶ τὸ

¹ νεανιεύματα Π² q: νεανικεύματα A
vel παράπλειαι codd. Cf. Oid. IX 8

² παρὰ πλέαι nos: παραπλείαι

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἡνίπαπε μύθῳ·
 τέτλαθι δῆ, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ'
 ἔτλης.

Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐ μὲν δὴ δωροδόκους γε
 Εἰσάτέον εἶναι τοὺς ἄνδρας οὐδὲ φιλοχρημάτους. Οὐδαμῶς.
 Οὐδ' ἄστέον αὐτοῖς ὅτι

δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας·

οὐδὲ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοῖνικα ἐπαινετέον,
 ὥς μετρίως ἔλεγε συμβουλευόντων αὐτῷ δῶρα μὲν λαβόντι
 ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττε-
 σθαι τῆς μῆνιος. οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα ἀξιόσομεν οὐδ'
 ὁμολογήσομεν οὕτω φιλοχρήματον εἶναι, ὥστε παρὰ τοῦ
 Ἀγαμέμνονος δῶρα λαβεῖν, καὶ τιμὴν αὐτῷ λαβόντα νεκροῦ
 391 ἀπολύειν, | ἄλλως δὲ μὴ θέλειν. Οὐκ οὖν δίκαιόν γε, ἔφη,
 ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. Ὅκνῳ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, δι' Ὅμηρον
 λέγειν, ὅτι οὐδ' ὅσιον ταῦτά γε κατὰ Ἀχιλλέως φάναι καὶ
 ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι, καὶ αὐτῷ ὥς πρὸς τὸν Ἀπόλλω
 εἶπεν

ἔβλαψάς μ' ἐκάεργε, θεῶν ὀλοώτατε πάντων·

ἢ σ' αὖν τεισαίμην, εἴ μοι δύναμῖς γε παρείη,

Β καὶ ὥς πρὸς τὸν ποταμόν, θεὸν ὄντα, ἀπειθῶς εἶχεν καὶ
 μάχεσθαι ἔτοιμος ἦν, καὶ αὐτὰς τοῦ ἐτέρου ποταμοῦ
 Σπερχειοῦ ἱερὰς τρίχας

Πατρόκλῳ ἥρωϊ, ἔφη, κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι,
 νεκρῷ ὄντι, καὶ ὥς ἔδρασεν τοῦτο, οὐ πειστέον. τὰς τε
 αὐτῷ Ἐκτορος ἔλξεις περὶ τὸ σῆμα τὸ Πατρόκλου καὶ τὰς
 τῶν ζωγρηθέντων σφαγὰς εἰς τὴν πυράν, ξύμπαντα ταῦτα
 οὐ φήσομεν ἀληθῆ εἰρῆσθαι, οὐδ' ἑάσομεν πείθεσθαι τοὺς
 C ἡμετέρους, ὥς Ἀχιλλεύς, θεᾶς ὦν παῖς καὶ Πηλέως,
 σωφρονεστάτου τε καὶ τρίτου ἀπὸ Διός, καὶ ὑπὸ τῷ
 σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένος, τοσαύτης ἦν ταραχῆς
 πλέως, ὥστ' ἔχεν ἐν αὐτῷ νοσήματε δύο ἐναντίῳ ἀλλήλοιιν,

ἀνελευθερίαν μετὰ φιλοχρηματίας καὶ αὖ ὑπερηφανίαν
θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις

V. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, μηδὲ τάδε πειθόμεθα μηδ'
ἐῷμεν λέγειν, ὥς Θησεὺς Ποσειδῶνος υἱὸς Πειρίθους τε
Διὸς ὥρμησαν οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἄρπαγὰς, μηδέ τιν' ἄλλον¹ Δ
θεοῦ παῖδά τε καὶ ἥρω τολμήσαι ἂν δεινὰ καὶ ἀσεβῇ
ἐργάσασθαι, οἷα νῦν καταψεύδονται αὐτῶν· ἀλλὰ προσ-
αναγκάζωμεν τοὺς ποιητὰς ἢ μὴ τούτων αὐτὰ ἔργα φαναι,
ἢ τούτους μὴ εἶναι θεῶν παῖδας, ἀμφοτέρω δὲ μὴ λέγειν,
μηδὲ ἡμῖν ἐπιχειρεῖν πείθειν τοὺς νέους, ὥς οἱ θεοὶ κακὰ
γεννῶσιν, καὶ ἥρωες ἀνθρώπων οὐδὲν βελτίους. Ὑπερ γὰρ
ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, οὐθ' ὅσια ταῦτα οὔτε ἀληθῆ Ε
ἐπεδείξαμεν γάρ που, ὅτι ἐκ θεῶν κακὰ γίγνεσθαι ἀδύ-
νατον. Πῶς γὰρ οὐ; Καὶ μὴν τοῖς γε ἀκούουσιν βλαβερά.
πᾶς γὰρ ἑαυτῷ ξυγγνώμην ἔξει κακῷ ὄντι, πεισθεὶς ὥς
ἄρα τοιαῦτα πράττουσιν τε καὶ ἔπραττον καὶ

οἱ θεῶν ἀγχίσποροι,

οἱ² Ζηνὸς ἐγγύς, ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον

Διὸς πατρώου βωμός ἐστ' ἐν αἰθέρι,

καὶ οὐ πῶ σφιν ἐξίτηλον αἶμα δαιμόνων.

ὧν ἔνεκα παυστέον τοὺς τοιούτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν
εὐχέριαν | ἐντίκτωσι τοῖς νέοις πονηρίας. Κομιδῇ μὲν οὖν, 392
ἔφη.

Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμῖν³ ἔτι λοιπὸν εἶδος λόγων πέρι
ὀριζομένοις⁴ οἷους τε λεκτέον καὶ μῆ; περὶ γὰρ θεῶν ὥς
δεῖ λέγεσθαι εἴρηται, καὶ περὶ δαιμόνων τε καὶ ἡρώων καὶ
τῶν ἐν Ἀΐδου. Πάνν μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀνθρώ-
πων τὸ λοιπὸν εἴη ἄν; Δῆλα δῆ. Ἀδύνατον δῆ, ὦ φίλε,
ἡμῖν τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι τάξαι. Πῶς; Ὅτι οἶμαι
ἡμᾶς ἐρεῖν, ὥς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοὶ κακῶς

¹ ἄλλον Π: ἄλλου Α. ² οἱ Bekker om codd. ³ ἡμῖν Π: om. Α.

⁴ πέρι ὀριζομένοις q: περιορίζομεν οἷς Δ

Β λέγουσιν περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα, ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μὲν, εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι, καὶ ὡς λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, εἰς λαυθάνη, ἢ δὲ δικαιοσύνη ἀλλότριον μὲν ἀγαθόν, οἰκεία δὲ ζημία· καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπερεῖν λέγειν, τὰ δ' ἐναντία τούτων προστάξειν ἄδειν τε καὶ μυθολογεῖν· ἢ οὐκ οἶει; **Εὐ** μὲν οὖν, ἔφη, οἶδα. Οὐκοῦν εἰς ὁμολογῆς ὀρθῶς με λέγειν, φήσω σε ὁμολογηκέναι ἃ **Γ** πάλαι ζητοῦμεν¹; **Ο**ρθῶς, ἔφη, ὑπέλαβες. Οὐκοῦν περὶ ἀνθρώπων ὅτι τοιούτους δεῖ λόγους λέγεσθαι, τότε ὁμολογησόμεθα, ὅταν εὕρωμεν, οἷόν ἐστιν δικαιοσύνη, καὶ ὡς φύσει λυσιτελοῦν τῷ ἔχοντι, εἰς τε δοκῇ εἰς τε μὴ τοιούτος εἶναι; **Ἀ**ληθέστατα, ἔφη

VI. Τὰ μὲν δὴ λόγων πέρι ἐχέτω τέλος, τὸ δὲ λέξεως, ὡς ἐγὼ οἶμαι, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, καὶ ἡμῖν ἅ τε λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον παντελῶς ἐσκέψεται. καὶ ὁ **Ἀ**δείμαντος, τοῦτο, ἢ δ' ὅς, οὐ μανθάνω ὅ τι λέγεις. **Ἀ**λλὰ μέντοι, **Δ** ἦν δ' ἐγώ, δεῖ γε. ἴσως οὖν τῇδε μᾶλλον εἴσει. ἄρ' οὐ πάντα, ὅσα ὑπὸ μυθολόγων ἢ ποιητῶν λέγεται, διήγησις οὔσα τυγχάνει ἢ γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων; **Τί** γάρ, ἔφη, ἄλλο; **Ἀ**ρ' οὖν οὐχὶ ἤτοι ἀπλῇ διηγήσει, ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένη, ἢ δι' ἀμφοτέρων περαίνουσιν; **Καὶ** τοῦτο, ἢ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. **Γ**ελοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής. ὥσπερ **Ε** οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὅλον ἀλλ' ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καὶ μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς **Ἰ**λιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητής φησι τὸν μὲν **Χ**ρῦσιν δεῖσθαι τοῦ **Ἀ**γαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ 393 οὐκ ἐτύγχανεν, κατεύχεσθαι τῶν **Ἀ**χαιῶν πρὸς τὸν θεόν; **Ἔ**γωγε. **Οἶ**σθ' οὖν, ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν,

καὶ ἐλίσσετο πάντα **Ἀ**χαιούς,

Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν,

¹ ζητοῦμεν Stallbaum (cum Ficino): ἐζητοῦμεν codd

λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητὴς καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν
διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν, ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός·
τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρύσης λέγει καὶ
πειράται ἡμᾶς ὅ τι μάλιστα ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν B
εἶναι τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὸν ἱερέα, πρεσβύτην ὄντα. καὶ
τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω πεποιήται διήγησιν
περὶ τε τῶν ἐν Ἰλῖφ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ καὶ ὅλη
Ὀδυσσεΐα παθημάτων. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν
διήγησις μὲν ἐστίν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἐκίστοτε λέγῃ καὶ
ἔταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; Πῶς γάρ οὔ; Ἄλλ' ὅταν γέ
τινα λέγῃ ῥῆσιν ὡς τις ἄλλος ὢν, αἶρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν
αὐτὸν φήσομεν ὅ τι μάλιστα τὴν αὐτοῦ λέξιν ἐκάστω, ὃν C
ἂν προείπῃ ὡς ἐροῦντα; Φήσομεν· τί γάρ; Οὐκοῦν τό γε
ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα
μιμῆσθαί ἐστιν ἐκείνῳ ᾧ ἂν τις ὁμοιοῖ; Τί μὴν; Ἐν δὴ
τῷ τοιούτῳ, ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ διὰ
μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. Πάνυ μὲν οὖν. Εἰ δέ
γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρίπτοιο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν
αὐτῷ ἄνευ μιμήσεως ἢ ποιήσεις τε καὶ διήγησις γεγонуῖα
εἶη. ἵνα δὲ μὴ εἴπῃς, ὅτι οὐκ αὖ μαρτάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο D
γένοιτο, ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπών, ὅτι ἦλθεν ὁ
Χρύσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων καὶ ἰκέτης τῶν
Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ τοῦτο μὴ ὡς
Χρύσης γενόμενος ἔλεγεν, ἀλλ' ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ' ὅτι
οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλ' ἀπλή διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὠδέ
πως· φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικός·
ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἠὔχετο ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι E
ἐλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ
λῦσαι δεξαμένους ἄποινα καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα
δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνήνουν, ὁ
δὲ Ἀγαμέμνων ἡγρίαιεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ
αὖθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν

θυγατέρα, ἐν Ἀργεὶ ἔφη γηράσειν μετὰ οὗ· ἀπιέναι δ' 394 ἐκέλευεν καὶ μὴ ἐ' ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε | ἔλθοι. ὁ δὲ πρεσβύτης ἀκούσας ἔδειςέν τε καὶ ἀπῆει σιγῇ, ἀποχωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἠŷχετο, τὰς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπομιμνῆσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἢ ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιοτο· ὦν δὲ χάριν κατηŷχετο τεῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἂ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, ἄνευ B μιμήσεως ἀπλῇ διήγησις γίγνεται. Μανθάνω, ἔφη.

VII. Μάνθανε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ταύτης αὖ ἐναντία γίγνεται, ὅταν τις τὰ τοῦ ποιητοῦ τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων ἐξαιρῶν τὰ ἀμοιβαῖα καταλείπη. Καὶ τοῦτο, ἔφη, μανθάνω, ὅτι ἔστιν τὸ περὶ τὰς τραγωδίας τοιοῦτον. Ὀρθότατα, ἔφην, ὑπέλαβες, καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν ὃ ἐμπροσθεν οὐχ οἶός τ' ἦ, ὅτι τῆς ποιήσεώς τε καὶ μυθο- C λογίας ἡ μὲν διὰ μιμήσεως ὅλη ἐστίν, ὥσπερ σὺ λέγεις, τραγωδία τε καὶ κωμωδία, ἡ δὲ δι' ἀπαγγελίας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ· εὗροις δ' ἂν αὐτὴν μάλιστά που ἐν διθυράμβοις· ἡ δ' αὖ δι' ἀμφοτέρων ἐν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι, εἴ μου² μανθάνεις. Ἀλλὰ ξυνήμι, ἔφη, ὃ τότε ἐβούλου λέγειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δὴ ἀναμνήσθητι, ὅτι ἔφαμεν, ἃ μὲν λεκτέον, ἢδη εἰρήσθαι, ὡς δὲ λεκτέον, ἔτι σκεπτέον εἶναι. Ἀλλὰ μέμνημαι. Τοῦτο D τοίνυν αὐτὸ ἦν ὃ ἔλεγον, ὅτι χρεῖη διομολογήσασθαι, πότερον ἐάσομεν τοὺς ποιητὰς μιμουμένους ἡμῖν τὰς διηγήσεις ποιεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν μιμουμένους, τὰ δὲ μὴ, καὶ ὅποια ἐκάτερα, ἢ οὐδὲ μιμεῖσθαι. Μαντεύομαι, ἔφη, σκοπεῖσθαί σε, εἴτε παραδεξόμεθα τραγωδίαν τε καὶ κωμωδίαν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε καὶ οὐ. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ· ἴσως δὲ καὶ πλείω ἔτι τούτων· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγέ πω οἶδα, ἄλλ' ὅπη ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρη, ταύτη ἵτεον.

¹ ἐ Valckenaer: om. codd.

² μου Heindorf: μοι codd.

Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν, ὦ Ἀδείμαντε, **Ε**
 ἄθρει, πότερον μιμητικούς ἡμῖν δεῖ εἶναι τοὺς φύλακας ἢ
 οὐ. ἢ καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἔπεται, ὅτι εἰς ἕκαστος
 ἐν μὲν ἂν ἐπιτηδεύμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ' οὐ,
 ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειροῖ, πολλῶν ἐφαπτόμενος πάντων
 ἀποτυγχάνοι ἄν, ὥστ' εἶναί που ἐλλόγιμος; Τί δ' οὐ μέλ-
 λει; Οὐκοῦν καὶ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι πολλὰ
 ὁ αὐτὸς μιμείσθαι εὖ ὥσπερ ἐν οὐ δυνατός; Οὐ γὰρ οὖν.
 Σχολῇ ἄρα ἐπιτηδεύσει γέ τι ἅμα τῶν ἀξίων λόγου ἐπιτη- 395
 δευμάτων καὶ πολλὰ μιμήσεται καὶ ἔσται μιμητικός, ἐπεὶ
 που οὐδὲ τὰ δοκοῦντα ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι δύο μιμήματα
 δύνανται οἱ αὐτοὶ ἅμα εὖ μιμείσθαι, οἷον κωμωδίαν καὶ
 τραγωδίαν ποιοῦντες. ἢ οὐ μιμήματα¹ ἄρτι τούτῳ ἐκάλεis;
 "Εγωγε· καὶ ἀληθῇ γε λέγεις, ὅτι οὐ δύνανται οἱ αὐτοί. **Β**
 Οὐδὲ μὴν ῥαψωδοί γε καὶ ὑποκριταὶ ἅμα. Ἀληθῇ. Ἀλλ'
 οὐδέ τοι ὑποκριταὶ κωμωδοῖς τε καὶ τραγωδοῖς οἱ αὐτοί. **Β**
 πάντα δὲ ταῦτα μιμήματα. ἢ οὐ; Μιμήματα. Καὶ ἔτι
 γε τούτων, ὦ Ἀδείμαντε, φαίνεται μοι εἰς σμικρότερα
 κατακεκερματίσθαι ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, ὥστε ἀδύνατος
 εἶναι πολλὰ καλῶς μιμείσθαι, ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν, ὧν
 δὴ καὶ τὰ μιμήματά ἐστιν ἀφομοιώματα. Ἀληθέστατα,
 ἢ δ' ὅς.

VIII. Εἰ ἄρα τὸν πρῶτον λόγον διασώσομεν, τοὺς
 φύλακας ἡμῖν τῶν ἄλλων πασῶν δημιουργιῶν ἀφειμένους
 δεῖν εἶναι δημιουργοὺς ἐλευθερίας τῆς πόλεως πᾶν ἀκρι- **Γ**
 βεῖς καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύειν, ὅ τι μὴ εἰς τοῦτο φέρει,
 οὐδὲν δὴ δέοι ἂν αὐτοὺς ἄλλο πράττειν οὐδὲ μιμείσθαι·
 ἐὰν δὲ μιμῶνται, μιμείσθαι τὰ τούτοις προσήκοντα εὐθὺς
 ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σώφρονας, ὁσίους, ἐλευθέρους, καὶ τὰ
 τοιαῦτα πάντα, τὰ δὲ ἀνελεύθερα μήτε ποιεῖν μήτε δεινοὺς
 εἶναι μιμήσασθαι, μηδὲ ἄλλο μηδὲν τῶν αἰσχυρῶν, ἵνα μὴ²
 ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν. ἢ οὐκ ἤσθησαι,

¹ μιμήματά Ξ: μιμήματά τε A (sed τά in litura).   ² μὴ Π: om. A.

- D** ὅτι αἱ μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρῳ διατελέσωσιν, εἰς ἔθνη τε καὶ φύσιν καθίστανται καὶ κατὰ σῶμα καὶ φωνὰς καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν; Καὶ μάλα, ἢ δ' ὅς. Οὐ δὲ ἐπιτρέψομεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦν φαρμέν κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκα μιμεῖσθαι ἄνδρας ὄντας, ἢ νέαν ἢ πρεσβυτέραν, ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγαλαυχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα
- E** εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσιν καὶ θρήνοις ἐχομένην· κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρώσαν ἢ ὠδίνουσαν πολλοῦ καὶ δεήσομεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἢ δ' ὅς. Οὐδέ γε δούλας τε καὶ δούλους πράττοντας ὅσα δούλων. Οὐδὲ τοῦτο. Οὐδέ γε ἄνδρας κακοὺς, ὡς ἔοικεν, δειλοὺς τε καὶ τὰ ἐναντία πράττοντας ὦν νῦν δὲ εἴπομεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμωδοῦντας ἀλλήλους καὶ αἰσχρολογοῦντας, μεθύοντας
- 396 ἢ καὶ | νήφοντας, καὶ¹ ἄλλα ὅσα οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἀμαρτάνουσιν εἰς αὐτοὺς τε καὶ εἰς ἄλλους. οἶμαι δὲ οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὐτοὺς ἐν λόγοις οὐδὲ ἐν ἔργοις. γνωστέον μὲν γὰρ καὶ μαινομένους καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ποιητέον δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμητέον. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· χαλκεύοντας ἢ τι ἄλλο δημιουργοῦντας, ἢ ἐλαύνοντας
- B** τριήρεις ἢ κελεύοντας τούτοις, ἢ τι ἄλλο τῶν περὶ ταῦτα μιμητέον; Καὶ πῶς, ἔφη, οἷς γε οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν τούτων οὐδενὶ ἐξέσται; Τί δέ; ἵππους χρεμετίζοντας καὶ ταύρους μυκωμένους καὶ ποταμοὺς ψοφοῦντας καὶ θάλατταν κτυποῦσαν καὶ βροντὰς καὶ πάντα αὐτὰ τὰ τοιαῦτα ἢ μιμήσονται; Ἀλλ' ἀπείρηται αὐτοῖς, ἔφη, μήτε μαίνεσθαι μήτε μαινομένοις ἀφομοιοῦσθαι. Εἰ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω ἃ σὺ λέγεις, ἔστιν τι εἶδος λέξεώς τε καὶ
- C** διηγήσεως, ἐν ᾧ ἂν διηγοῖτο ὁ τῷ ὄντι καλὸς καγαθός, ὅποτε τι δέοι αὐτὸν λέγειν, καὶ ἕτερον αὖ ἀνόμοιον τούτῳ εἶδος, οὗ ἂν ἔχοιτο ἀεὶ καὶ ἐν ᾧ διηγοῖτο ὁ ἐναντίως ἐκείνῳ

¹ καὶ Hartman: ἢ καὶ coddl.

φύς τε καὶ τραφεῖς. Ποῖα δὴ, ἔφη, ταῦτα; Ὁ μὲν μοι δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, μέτριος ἀνὴρ, ἐπειδὴν ἀφίκεται ἐν τῇ διηγῆσει ἐπὶ λέξιν τινα ἢ πρᾶξιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐθέλησειν ὥς αὐτὸς ὦν ἐκεῖνος ἀπαγγέλλειν καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μιμήσει, μάλιστα μὲν μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν ἀσφαλῶς τε καὶ ἐμφρόνως πράττοντα, ἐλάττω δὲ D καὶ ἥττον ἢ ὑπὸ νόσων ἢ ὑπὸ ἐρώτων ἐσφαλμένον ἢ καὶ ὑπὸ μέθης ἢ τινος ἄλλης ξυμφορᾶς· ὅταν δὲ γίνηται κατὰ τινα ἑαυτοῦ ἀνάξιον, οὐκ ἐθέλησειν σπουδῇ ἀπεικάζειν ἑαυτὸν¹ τῷ χείρονι, εἰ μὴ ἄρα κατὰ βραχύ, ὅταν τι χρηστὸν ποιῇ, ἀλλ' αἰσχυνεῖσθαι, ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὦν τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τοιούτους, ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὐτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους, ἀτιμάζων τῇ διανοίᾳ, ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν. E Εἰκός, ἔφη.

IX. Οὐκοῦν διηγῆσει χρήσεται οἷα ἡμεῖς ὀλίγον πρότερον διήλθομεν περὶ τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη, καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ λέξις μετέχουσα μὲν ἀμφοτέρων, μιμήσεώς τε καὶ τῆς ἀπλῆς² διηγῆσεως, σμικρὸν δέ τι μέρος ἐν πολλῷ λόγῳ τῆς μιμήσεως· ἢ οὐδὲν λέγω; Καὶ μάλα, ἔφη, οἷόν γε ἀνάγκη τὸν τύπον εἶναι τοῦ τοιούτου ῥήτορος. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὴ | τοιοῦτος αὖ, ὅσῳ ἂν φαυλότερος ᾖ, πάντα 397 τε μᾶλλον μιμήσεται³ καὶ οὐδὲν ἑαυτοῦ ἀνάξιον οἰήσεται εἶναι, ὥστε πάντα ἐπιχειρήσει μιμεῖσθαι σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν, καὶ ἂ νῦν δὴ ἐλέγομεν, βροντάς τε⁴ καὶ ψόφους ἀνέμων τε καὶ χαλαζῶν καὶ ἀξόνων καὶ τροχιλιῶν, καὶ σαλπύγων καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων καὶ πάντων ὀργάνων φωνάς, καὶ ἔτι κυνῶν καὶ προβάτων καὶ ὀρνέων φθόγγους· καὶ ἔσται δὴ ἡ τούτου λέξις ἥπασα διὰ μιμή- B σεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν, ἢ σμικρὸν τι διηγῆσεως

¹ ἑαυτὸν Π: ἑαυτοῦ A.² ἀπλῆς nos: ἄλλης codd.³ μιμήσεται

g: διηγῆσεται A.

⁴ τε Π: γε A.

ἔχουσα; Ἀνάγκη, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ἔλεγον τὰ δύο εἶδη τῆς λέξεως. Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη. Οὐκοῦν αὐτοῖν τὸ μὲν σμικρὰς τὰς μεταβολὰς ἔχει, καὶ εἰάν τις ἀποδιδῶ πρόπουσαν ἀρμονίαν καὶ ῥυθμὸν τῇ λέξει, ὀλίγου πρὸς τὴν αὐτὴν γίγνεται λέγειν τῷ ὀρθῶς λέγοντι καὶ ἐν μιᾷ ἀρμονίᾳ· σμικραὶ γὰρ αἱ μεταβολαί· καὶ δὴ
C ἐν ῥυθμῷ ὡσαύτως παραπλησίῳ τινί; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἔχει. Τί δέ; τὸ τοῦ ἐτέρου εἶδος οὐ τῶν ἐναντίων δεῖται, πασῶν μὲν ἀρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν, εἰ μέλλει αὐτὸ οἰκείως λέγεσθαι, διὰ τὸ παντοδαπὰς μορφὰς τῶν μεταβολῶν ἔχειν; Καὶ σφόδρα γε οὕτως ἔχει. Ἄρ' οὖν πάντες οἱ ποιηταὶ καὶ οἳ τι λέγοντες ἢ τῷ ἐτέρῳ τούτων ἐπιτυγχάνουσιν τύπῳ τῆς λέξεως, ἢ τῷ ἐτέρῳ, ἢ ἐξ
D ἀμφοτέρων τινὶ συγκεραυνύντες; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν ποιήσομεν; ἦν δ' ἐγώ· πότερον εἰς τὴν πόλιν πάντας τούτους παραδεξόμεθα ἢ τῶν ἀκράτων τὸν ἕτερον ἢ τὸν κεκραμένον; Ἐὰν ἡ ἐμή, ἔφη, νικᾷ, τὸν τοῦ ἐπικικοῦς μιμητὴν ἀκρατον. Ἀλλὰ μήν, ὦ Ἀδείμαντε, ἡδύς γε καὶ ὁ κεκραμένος, πολὺ δὲ ἡδιστος παισὶ τε καὶ παιδαγωγοῖς ὁ ἐναντίος οὗ σὺ αἰρεῖ, καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ. Ἡδιστος γάρ. Ἄλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀρμόττειν φαίης
E τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, ὅτι οὐκ ἔστιν διπλοῦς ἀνὴρ παρ' ἡμῖν οὐδὲ πολλαπλοῦς, ἐπεὶ δὲ ἕκαστος ἐν πράττει. Οὐ γὰρ οὖν ἀρμόττει. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ τῇ τοιαύτῃ πόλει τὸν τε σκυτοτόμον σκυτοτόμον εὐρήσομεν καὶ οὐ κυβερνήτην πρὸς τῇ σκυτοτομίᾳ, καὶ τὸν γεωργὸν γεωργὸν καὶ οὐ δικαστὴν πρὸς τῇ γεωργίᾳ, καὶ τὸν πολεμικὸν πολεμικὸν καὶ οὐ χρηματιστὴν πρὸς τῇ πολεμικῇ, καὶ πάντας οὕτω; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄνδρα δὴ, ὡς ἔοικε, δυνά-
398 μενον | ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γίγνεσθαι καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτὸς τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἡδύν, εἴπομεν δ' ἂν,

ὅτι οὐτ'¹ ἔστιν τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι, ἀποπέμποιμέν τε εἰς ἄλλην πόλιν μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες, αὐτοὶ δ' ἂν τῷ αὐστηροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ ποιητῇ χρώμεθα καὶ μυθολόγῳ ὠφελίας ἕνεκα, ὃς ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς Β λέξιν μιμοῖτο καὶ τὰ λεγόμενα λέγοι ἐν ἐκείνοις τοῖς τύποις, οἷς κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετησάμεθα, ὅτε τοὺς στρατιώτας ἐπεχειροῦμεν παιδεύειν. Καὶ μάλ', ἔφη, οὕτως ἂν ποιοῖμεν, εἰ ἐφ' ἡμῖν εἴη. Νῦν δὴ, εἶπον ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει ἡμῖν τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους παντελῶς διαπεπεράνθαι· ἃ τε γὰρ λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον, εἴρηται. Καὶ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη.

Χ. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ περὶ ῥῳδῆς C τρόπου καὶ μελῶν λοιπόν; Δῆλα δὴ. Ἄρ' οὖν οὐ πᾶς ἤδη ἂν εὔροι, ἃ ἡμῖν λεκτέον περὶ αὐτῶν, οἷα δεῖ εἶναι, εἴπερ μέλλομεν τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειν; καὶ ὁ Γλαύκων ἐπιγελάσας, Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, κινδυνεύω ἐκτὸς τῶν πάντων εἶναι· οὐκοῦν ἱκανῶς γε ἔχω ἐν τῷ παρόντι ξυμβαλέσθαι, ποῖα ἅττα δεῖ ἡμᾶς λέγειν, ὑποπτεῖω μέντοι. Πάντως δῆπου, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε ἱκανῶς ἔχεις λέγειν, ὅτι τὸ μέλος ἐκ D τριῶν ἐστὶν συγκείμενον, λόγου τε καὶ ἀρμονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ναί, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν ὅσον γε αὐτοῦ λόγος ἐστίν, οὐδὲν δῆπου διαφέρει τοῦ μὴ ἀδομένου λόγου πρὸς τὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς δεῖν τύποις λέγεσθαι οἷς ἄρτι προείπομεν, καὶ ὡσαύτως; Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μὴν τὴν γε ἀρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἀκολουθεῖν δεῖ τῷ λόγῳ. Πῶς δ' οὐ; Ἀλλὰ μέντοι θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν ἔφαμεν ἐν λόγοις οὐδὲν προσδεῖσθαι. Οὐ γὰρ οὐν. Τίνες οὖν θρηνῳδαὶ ἀρμονίαι; E λέγε μοι· σὺ γὰρ μουσικός. Μιξολυδιστί, ἔφη, καὶ συντολυδιστί καὶ τοιαῦταί τινες. Οὐκοῦν αὗται, ἦν δ' ἐγώ, ἀφαιρετέαι; ἄχρηστοι γὰρ καὶ γυναιξὶν ἃς δεῖ ἐπιεικεῖς

¹ οὐτ' nos: οὐκ codd.

εἶναι, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Πάνυ γε. Ἄλλὰ μὴν μέθη γε φύλαξιν ἀπρεπέστατον καὶ μαλακία καὶ ἀργία. Πῶς γὰρ οὐ; Τίνες οὖν μαλακαί τε καὶ συμποτικάι τῶν ἀρμονιῶν; Ἰαστί, ἣ δ' ὅς, καὶ λυδιστὶ αὖ τινες¹ χαλαραὶ καλοῦνται.

- 399 | Ταύταις οὖν, ὦ φίλε, ἐπὶ πολεμικῶν ἀνδρῶν ἔσθ' ὅ τι χρήσει; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλὰ κινδυνεύει σοι δωριστὶ λείπεσθαι καὶ φρυγιστὶ. Οὐκ οἶδα, ἔφη, ἐγὼ, τὰς ἀρμονίας, ἀλλὰ κατὰλειπε ἐκείνην τὴν ἀρμονίαν, ἣ ἔν τε πολεμικῇ πράξει ὄντος ἀνδρείου καὶ ἐν πάσῃ βιαίῳ ἐργασίᾳ πρεπόντως ἂν μιμήσαιτο φθόγγους τε καὶ προσωδίας, καὶ ἀποτυχόντος ἢ εἰς τραύματα ἢ εἰς θανάτους
- B ἰόντος ἢ εἰς τινα ἄλλην ξυμφορὰν πεσόντος, ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνομένον τὴν τύχην· καὶ ἄλλην αὖ ἐν εἰρηνικῇ τε καὶ μὴ βιαίῳ ἀλλ' ἐν ἐκουσίῳ πράξει ὄντος, ἢ τινά τι πείθοντός τε καὶ δεομένου, ἢ εὐχῇ θεὸν ἢ διδαχῇ καὶ νουθετήσῃ ἀνθρώπον, ἢ τοῦναντίον ἄλλω δεομένῳ ἢ διδάσκοντι ἢ μεταπειθόντι ἑαυτὸν ὑπέχοντα², καὶ ἐκ τούτων πράξαντα κατὰ νοῦν, καὶ μὴ ὑπερηφάνως ἔχοντα, ἀλλὰ σώφρόνως τε καὶ μετρίως
- C ἐν πᾶσι τούτοις πράττοντά τε καὶ τὰ³ ἀποβαίνοντα ἀγαπῶντα. ταύτας δύο ἀρμονίας, βίαιον, ἐκούσιον, δυστυχούντων, εὐτυχούντων, σωφρόνων, ἀνδρείων⁴ αἵτινες φθόγγους μιμήσονται κάλλιστα, ταύτας λείπε. Ἄλλ', ἣ δ' ὅς, οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν, ἢ ἃς νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πολυχорδίας γε οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. Οὐ μοι, ἔφη, φαίνεται. Τριγώνων ἄρα καὶ πηκτίδων καὶ πάντων
- D ὀργάνων, ὅσα πολύχορδα καὶ πολυαρμονία, δημιουργοὺς οὐ θρέψομεν. Οὐ φαινόμεθα. Τί δέ; αὐλοποιούς ἢ αὐλητὰς παραδέξει εἰς τὴν πόλιν; ἢ οὐ τοῦτο πολυχорδότατον, καὶ αὐτὰ τὰ παναρμόνια αὐλοῦ τυγχάνει ὄντα

¹ αὐ τινες secundum A¹ dedimus: αἵτινες vulgo

² ὑπέχοντα Ξ:

ἐπέχοντα Α.

³ τὰ Π: om. Α.

⁴ ἀνδρείων Ξ: ἀνδρείων ἀρμονίας Α.

μίμημα; Δῆλα δὴ, ἢ δ' ὅς. Λύρα δὴ σοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ κιθάρα λείπεται, καὶ κατὰ πόλιν χρήσιμα· καὶ αὐ κατ' ἀγρούς τοῖς νομεῦσι σύριγξ ἅν τις εἴη. Ὡς γοῦν, ἔφη, ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει. Οὐδέν γε, ἦν δ' ἐγώ, καινὸν ποιούμεν, Εὖ φίλε, κρίνοντας τὸν Ἀπόλλω καὶ τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὄργανα πρὸ Μαρσύου τε καὶ τῶν ἐκείνου ὀργάνων. Μὰ Δία, ἢ δ' ὅς, οὐ μοι φαινόμεθα. Καὶ νῆ τὸν κύνα, εἶπον, λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν ἦν ἄρτι τρυφᾶν ἔφαμεν πόλιν. Σωφρονούντες γε ἡμεῖς, ἢ δ' ὅς.

XI. Ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ τὰ λοιπὰ καθαίρωμεν. ἐπόμενον γὰρ δὴ ταῖς ἀρμονίαις ἂν ἡμῖν εἴη τὸ περὶ ῥυθμούς, μὴ ποικίλους αὐτοὺς διώκειν μηδὲ παντοδαπὰς βάσεις, ἀλλὰ βίου ῥυθμούς ἰδεῖν κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου τίνες εἰσίν· οὓς ἰδόντα | τὸν πόδα τῷ τοιούτου λόγῳ ἀναγκάζειν 400 ἔπεσθαι καὶ τὸ μέλος, ἀλλὰ μὴ λόγον ποδὶ τε καὶ μέλει. οἵτινες δ' ἂν εἶεν οὗτοι οἱ ῥυθμοί, σὸν ἔργον, ὥσπερ τὰς ἀρμονίας, φράσαι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔχω λέγειν. ὅτι μὲν γὰρ τρί' ἄττα ἐστὶν εἶδη, ἐξ ὧν αἱ βάσεις πλέκονται, ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα, ὅθεν αἱ πᾶσαι ἀρμονίαι, τεθεαμένος ἂν εἴποιμι¹. ποῖα δ' ὁποίου βίου² μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἦν δ' ἐγώ, Β καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, τίνες τε ἀνελευθερίας καὶ ὕβρεως ἢ μανίας καὶ ἄλλης κακίας πρέπονσαι βάσεις, καὶ τίνας τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ με ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ ξύνθετον καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῶόν γε, οὐκ οἶδα ὅπως διακοσμοῦντος καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον, καί, ὥς ἐγὼ οἶμαι, ἴαμβον, καί τιν' ἄλλον τροχαῖον ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βραχυτήτας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν οἶμαι τὰς ἀγωγὰς C τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἦττον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν ἢ τοὺς ῥυθμούς αὐτούς, ἥτοι ξυναμφοτέρων τι· οὐ γὰρ ἔχω λέγειν.

¹ εἴποιμι ν: εἴποι Α.² ποῖα δ' ὁποίου βίου Π: om Α.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω·
 διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου. ἦ σὺ οἶει; Μὰ Δί', οὐκ
 ἔγωγε. Ἄλλὰ τόδε γε, ὅτι τὸ τῆς εὐσχημοσύνης τε καὶ
 ἀσχημοσύνης τῷ εὐρύθμῳ τε καὶ ἄρρυθμῳ ἀκολουθεῖ,
 D δύνασαι διελέσθαι; Πῶς δ' οὐ; Ἄλλὰ μὴν τὸ εὐρυθμόν
 γε καὶ τὸ ἄρρυθμον, τὸ μὲν τῇ καλῇ λέξει ἔπεται ὁμοιού-
 μενον, τὸ δὲ τῇ ἐναντία, καὶ τὸ εὐάρμοστον καὶ ἀνάρ-
 μοστον¹ ὡσαύτως, εἴπερ ῥυθμός γε καὶ ἀρμονία λόγῳ,
 ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, ἀλλὰ μὴ λόγος τούτοις. Ἄλλὰ μὴν,
 ἦ δ' ὅς, ταῦτά γε λίγῳ ἀκολουθητέον. Τί δ' ὁ τρόπος τῆς
 λέξεως, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ὁ λόγος; οὐ τῷ τῆς ψυχῆς ἥθει
 ἔπεται; Πῶς γὰρ οὐ; Τῇ δὲ λέξει τὰ ἄλλα; Ναί.
 Εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐ-
 E ρυθμία εὐηθείᾳ ἀκολουθεῖ, οὐχ ἣν ἄνοιαν οὖσαν ὑποκορι-
 ζόμενοι καλοῦμεν ὡς εὐηθείαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὐ τε
 καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Παντάπασι
 μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ πανταχοῦ ταῦτα διωκτέα τοῖς
 νέοις, εἰ μέλλουσι τὸ αὐτῶν πράττειν; Διωκτέα μὲν οὖν.
 401 Ἔστιν δὲ γέ που πλήρης μὲν γραφικὴ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἡ
 τοιαύτη δημιουργία, πλήρης δὲ ὑφαντικὴ καὶ ποικιλία καὶ
 οἰκοδομία καὶ πᾶσα αὖ ἡ τῶν ἄλλων σκευῶν ἐργασία, ἔτι
 δὲ ἡ τῶν σωμάτων φύσις καὶ ἡ τῶν ἄλλων φυτῶν· ἐν
 πᾶσι γὰρ τούτοις ἔνεστιν εὐσχημοσύνη ἢ ἀσχημοσύνη.
 καὶ ἡ μὲν ἀσχημοσύνη καὶ ἄρρυθμία καὶ ἀναρμοστία
 κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφά, τὰ δ' ἐναντία τοῦ
 ἐναντίου, σῶφρονός τε καὶ ἀγαθοῦ ἥθους, ἀδελφά τε καὶ
 B μιμήματα. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

XII. Ἄρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατητέον
 καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἥθους ἐμ-
 ποιεῖν τοῖς ποιήμασιν ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν, ἢ καὶ τοῖς
 ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον καὶ διακωλυτέον τὸ κα-
 κώηθες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον

¹ καὶ ἀνάρμοστον Π om A.

μήτε ἐν εἰκόσι ζώων μήτε ἐν οἰκοδομήμασι μήτε ἐν ἄλλῳ
 μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν, ἥ ὁ μὴ οἶός τε ὦν οὐκ
 ἐατέος παρ' ἡμῖν δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι C
 τρεφόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ
 ἐκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοί τε
 καὶ νεμόμενοι¹, ἐν τι ξυνιστάντες λανθάνωσιν κακὸν μέγα
 ἐν τῇ αὐτῶν ψυχῇ, ἀλλ' ἐκείνους ζητητέον τοὺς δημιουρ-
 γοὺς τοὺς εὐφυνῶς δυναμένους ἰχνεύειν τὴν τοῦ καλοῦ τε
 καὶ εὐσχήμονος φύσιν, ἵνα ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ
 οἰκοῦντες οἱ νέοι ἀπὸ παντὸς ὠφελῶνται, ὁπίθεν ἂν αὐτοῖς
 ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων ἢ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ἀκοήν τις²
 προσβάλῃ ὥσπερ αὖρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων
 ὑγίειαν, καὶ εὐθὺς ἐκ παίδων λανθάνῃ εἰς ὁμοιότητά τε καὶ D
 φιλίαν καὶ ξυμφωνίαν τῷ καλῷ λόγῳ ἄγουσα; Πολὺ γὰρ
 ἂν, ἔφη, κάλλιστα οὕτω τραφεῖεν. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ
 Γλαῦκων, τούτων ἔνεκα κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι
 μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς
 καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ὑπτεται αὐτῆς, φέροντα
 τὴν εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα, ἐάν τις ὀρθῶς
 τραφῇ, εἰ δὲ μή, τοῦναντίον; καὶ ὅτι αὐτῶν³ παραλειπο- E
 μένων καὶ μὴ καλῶς δημιουργηθέντων ἢ μὴ καλῶς φύντων
 ὀξύτατ' ἂν αἰσθάνοιτο ὁ ἐκεῖ τραφεὶς ὡς ἔδει, καὶ ὀρθῶς δὴ
 χαίρων καὶ⁴ δυσχεραίνων τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοῖ καὶ κατα-
 δεχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν τρέφοιτ' ἂν ἀπ' αὐτῶν καὶ
 γίγνοιτο καλὸς τε κάγαθός, | τὰ δ' αἰσχροὶ ψέγοι τ' ἂν 402
 ὀρθῶς καὶ μισοῖ ἔτι νέος ὢν, πρὶν λόγον δυνατὸς εἶναι
 λαβεῖν, ἐλθόντος δὲ τοῦ λόγου ἀσπάξοιτ' ἂν αὐτὸν γνωρί-
 ζων δι' οἰκειότητα μάλιστα ὁ οὕτω τραφεὶς; Ἐμοὶ γοῦν
 δοκεῖ, ἔφη, τῶν τοιούτων ἔνεκα ἐν μουσικῇ εἶναι ἡ τροφή.
 Ὡσπερ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γραμμάτων πέρι τότε ἰκανῶς

¹ νεμόμενοι II: ἀνεμόμενοι A et in mg. ἀνιμώμενοι A².

τι codd. ³ αὐτῶν II. αὐτῶν A.

² τις nos: ⁴ χαίρων καὶ ante καταδεχόμενος codd.: transposuit Vermehren.

εἶχομεν, ὅτε τὰ στοιχεῖα μὴ λανθάνοι ἡμᾶς ὀλίγα ὄντα ἐν
 ἅπασιν οἷς ἔστιν περιφερόμενα, καὶ οὐτ' ἐν σμικρῷ οὐτ' ἐν
 Β μεγάλην ἡτιμάζομεν αὐτά, ὡς οὐ δέοι αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ
 πανταχοῦ προϋθυμούμεθα διαγιγνώσκειν, ὡς οὐ πρότερον
 ἐσόμενοι γραμματικοὶ πρὶν οὕτως ἔχοιμεν—'Αληθῆ. Οὐ-
 κοῦν καὶ εἰκόνας¹ γραμμάτων, εἴ που ἢ ἐν ὕδασι ἢ ἐν
 κατύπτροις ἐμφαίνονται, οὐ πρότερον γνωσόμεθα, πρὶν ἂν
 αὐτὰ γνῶμεν, ἀλλ' ἔστιν τῆς αὐτῆς τέχνης τε καὶ μελέτης;
 Παντάπασι μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν, ὃ λέγω, πρὸς θεῶν,
 οὕτως οὐδὲ μουσικοὶ πρότερον ἐσόμεθα, οὔτε αὐτοὶ
 C οὔτε οὓς φαμεν ἡμῖν παιδευτέον εἶναι τοὺς φύλακας,
 πρὶν ἂν τὰ τῆς σωφροσύνης εἶδη καὶ ἀνδρείας καὶ
 ἐλευθεριότητος καὶ μεγαλοπρεπείας καὶ ὅσα τούτων
 ἀδελφὰ καὶ τὰ τούτων αὖ ἐναντία πανταχοῦ περιφερό-
 μενα γνωρίζωμεν καὶ ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν αἰσθανώμεθα
 καὶ αὐτὰ καὶ εἰκόνας αὐτῶν, καὶ μήτε ἐν σμικροῖς μήτε ἐν
 μεγάλοις ἀτιμάζωμεν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰώμεθα² τέχνης
 εἶναι καὶ μελέτης; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ'
 D ἐγώ, ὅτου ἂν ξυμπίπτῃ ἐν τε τῇ ψυχῇ καλὰ ἦθη ἐνόντα
 καὶ ἐν τῷ εἶδει ὁμολογοῦντα ἐκείνοις καὶ συμφωνοῦντα, τοῦ
 αὐτοῦ μετέχοντα τύπου, τοῦτ' ἂν εἴη κάλλιστον θέαμα τῷ
 δυναμένῳ θεᾶσθαι; Πολύ γε. Καὶ μὴν τό γε κάλλιστον
 ἐρασμιώτατον. Πῶς δ' οὐ; Τῶν δὲ ὅ τι³ μάλιστα τοιού-
 των ἀνθρώπων ὃ γε μουσικὸς ἐρώη ἄν· εἰ δὲ ἀξύμφωνος
 εἴη, οὐκ ἂν ἐρώη. Οὐκ ἂν, εἴ γέ τι, ἔφη, κατὰ τὴν ψυχὴν
 ἐλλείποι· εἰ μέντοι τι κατὰ τὸ σῶμα, ὑπομείνειεν ἄν, ὥστε
 E ἐθέλειν ἀσπάζεσθαι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ἔστιν σοι
 ἢ γέγονεν παιδικὰ τοιαῦτα· καὶ συγχωρῶ. ἀλλὰ τότε
 μοι εἰπέ· σωφροσύνη καὶ ἡδονῇ ὑπερβαλλούσῃ ἔστι τις
 κοινωνία; Καὶ πῶς, ἔφη, ἢ γε ἔκφρονα ποιεῖ οὐχ ἡττον ἢ
 403 λύπη; Ἀλλὰ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ; | Οὐδαμῶς. Τί δέ; ὕβρει

¹ εἰκόνας Ξ γ: εἰ εἰκόνας Α.
 ὅτι Π: διότι Α.

² οἰώμεθα Π: οἰόμεθα Α.

³ δὴ

τε καὶ ἀκολασίᾳ; Πάντων μάλιστα. Μείζω δέ τινα καὶ ὀξυτέραν ἔχεις εἰπεῖν ἡδονὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια; Οὐκ ἔχω, ἡ δ' ὅς, οὐδέ γε μανικώτεραν. Ὁ δὲ ὀρθὸς ἔρως πέφυκε κοσμίου τε καὶ καλοῦ σωφρόνως τε καὶ μουσικῶς ἐρᾶν; Καὶ μάλα, ἡ δ' ὅς. Οὐδὲν ἄρα προσοιστέον μανικὸν οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; Οὐ προσοιστέον. Οὐ προσοιστέον ἄρα αὕτη ἢ ἡδονή, οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς Β ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρώσιν τε καὶ ἐρωμένοις; Οὐ μέντοι, μὰ Δι', ἔφη, ὦ Σώκρατες, προσοιστέον. Οὕτω δὲ, ὥς ἔοικε, νομοθετήσεις¹ ἐν τῇ οἰκισομένῃ πόλει, φιλεῖν μὲν καὶ ξυνεῖναι καὶ ἅπτεσθαι ὥσπερ ὑέος παιδικῶν ἐραστήν, τῶν καλῶν χάριν, ἐὰν πείθῃ· τὰ δ' ἄλλα οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς ὃν τις σπουδαῖοι, ὅπως μηδέποτε δόξει μακρότερα τούτων ξυγγίγνεσθαι· εἰ δὲ μή, ψόγον ἀμουσίας καὶ C ἀπειροκαλίας ὑφέξοντα. Οὕτως, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ σοὶ φαίνεται τέλος ἡμῖν ἔχειν ὁ περὶ μουσικῆς λόγος; οἱ γοῦν δεῖ τελευτᾶν, τετελεύτηκεν· δεῖ δέ που τελευτᾶν τὰ μουσικὰ εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά. Ξύμφημι, ἡ δ' ὅς.

XIII. Μετὰ δὲ μουσικὴν γυμναστικὴν θρεπτέοι οἱ νεανίαί. Τί μὴν; Δεῖ μὲν δὲ καὶ ταύτῃ ἀκριβῶς τρέφεσθαι ἐκ παίδων διὰ βίου, ἔχει δέ πως, ὥς ἐγῶμαι, ὧδε· D σκόπει δὲ καὶ σύ· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ φαίνεται, ὃ ἂν χρηστὸν ἢ σῶμα, τοῦτο τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ ψυχὴν ἀγαθὴν ποιεῖν, ἀλλὰ τούναντίον ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὐτῆς ἀρετῇ σῶμα παρέχειν ὥς οἶόν τε βέλτιστον· σοὶ δὲ πῶς φαίνεται; Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτως. Οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ ὅσον τοὺς τύπους ὑφηγησαίμεθα, ἵνα μὴ E μακρολογῶμεν, ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν; Πάνυ μὲν οὖν. Μέθης μὲν δὲ εἶπομεν ὅτι ἀφεκτέον αὐτοῖς· παντὶ γάρ που μᾶλλον ἐγχωρεῖ, ἢ φύλακι, μεθυσθέντι μὴ εἰδέναι, ὅπου γῆς ἐστίν. Γελοῖον γάρ, ἡ δ' ὅς, τὸν γε φύλακα

¹ νομοθετήσεις II: ὁ νομοθετῆς (sic) εἰς A, sed ὁ ab A².

φύλακος δεῖσθαι. Τί δὲ δὴ σίτων πέρι; ἀθληταὶ μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες τοῦ μεγίστου ἀγῶνος. ἢ οὐχί; Ναί. Ἄρ' οὖν
 404 ἢ τῶνδε τῶν ἀσκητῶν ἕξις προσήκουσ' | ἂν εἴη τούτοις;
 Ἴσως. Ἄλλ', ἣν δ' ἐγώ, ὑπνώδης αὕτη γέ τις καὶ σφαλερὰ
 πρὸς ὑγίειαν· ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καθεύδουσί τε τὸν βίον καί,
 ἐὰν σμικρὰ ἐκβῶσιν τῆς τεταγμένης διαίτης, μεγάλα καὶ
 σφόδρα νοσοῦσιν οὗτοι οἱ ἀσκηταί; Ὅρῳ. Κομψοτέρας
 δὴ τινος, ἣν δ' ἐγώ, ἀσκήσεως δεῖ τοῖς πολεμικοῖς ἀθληταῖς,
 οὓς γε ὥσπερ κύνας ἀγρύπνους τε¹ ἀνάγκη εἶναι καὶ
 ὅ τι μάλιστα ὁξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ πολλὰς μεταβολὰς
 B ἐν ταῖς στρατείαις² μεταβάλλοντας ὑδάτων τε καὶ τῶν
 ἄλλων σίτων καὶ εἰλήσεων καὶ χειμῶνων μὴ ἀκροσφαλεῖς
 εἶναι πρὸς ὑγίειαν. Φαίνεται μοι. Ἄρ' οὖν ἢ βελτίστη
 γυμναστικὴ ἀδελφή τις ἂν εἴη τῆς μουσικῆς, ἣν ὀλίγον πρό-
 τερον διῆμεν; Πῶς λέγεις; Ἀπλὴ που καὶ <ή>³ ἐπιεικὴς
 γυμναστικὴ, καὶ μάλιστα ἢ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Πῇ
 δὴ; Καὶ παρ' Ὀμήρου, ἣν δ' ἐγώ, τά γε τοιαῦτα μάθοι ἄν
 τις. οἶσθα γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατείας⁴ ἐν ταῖς τῶν ἡρώων
 C ἐστιάσεις οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἐστία, καὶ ταῦτα ἐπὶ
 θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἐφθοῖς κρέασιν,
 ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς, ἃ δὴ μάλιστα ἂν εἴη στρατιώταις
 εὐπόρα· πανταχοῦ γάρ, ὥς ἔπος εἰπεῖν, αὐτῷ τῷ πυρὶ
 χρῆσθαι εὐπωρότερον, ἢ ἀγγεῖα ξυμπεριφέρειν. Καὶ μάλα.
 Οὐδὲ μὴν ἡδυσμάτων, ὥς ἐγὼμαι, Ὀμηρος πώποτε ἐμνή-
 σθη. ἢ τοῦτο μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ ἴσασιν, ὅτι τῷ
 μέλλοντι σώματι εὖ ἔξιν ἀφεκτέον τῶν τοιούτων ἀπάν-
 των; Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη, ἴσασί τε καὶ ἀπέχονται.
 D Συρακοσίαν δέ, ᾧ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικι-
 λίαν ὄψου, ὥς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ
 ὀρθῶς ἔχειν. Οὐ μοι δοκῶ. Ψέγεις ἄρα καὶ Κορινθίαν
 κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσιν μέλλουσιν εὖ σώματος ἔξιν.

¹ τε Π: τε καὶ A.
om. codd.

² στρατείας Θ τ: στρατιαῖς A.

³ <ή> nos:

⁴ στρατείας Π²: στρατιᾶς A.

Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ Ἀττικῶν περμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθίας; Ἀνάγκη. Ὅλην γάρ, οἶμαι, τὴν τοιαύτην σίτησιν καὶ δίαιταν τῇ μελοποιίᾳ τε καὶ ὥδῃ τῇ ἐν τῷ παναρμονίῳ καὶ ἐν πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένη Ε ἀπεικάζοντες ὀρθῶς ἂν ἀπεικάζοιμεν. Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν ἐκεῖ μὲν ἀκολασίαν ἢ ποικιλίαν ἐνέτικτεν, ἐνταῦθα δὲ νόσον, ἢ δὲ ἀπλότης κατὰ μὲν μουσικὴν ἐν ψυχαῖς σωφροσύνην, κατὰ δὲ γυμναστικὴν ἐν σώμασιν ὑγίειαν; Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἀκολασίας δὲ καὶ νόσων | πληθυνουσῶν 405 ἐν πόλει ἄρ' οὐ δικαστήριά τε καὶ ἰατρεία πολλὰ ἀνοίγεται, καὶ δικανικὴ τε καὶ ἰατρικὴ σεμνύνονται, ὅταν δὴ καὶ ἐλεύθεροι πολλοὶ καὶ σφόδρα περὶ αὐτὰ σπουδάζωσιν; Τί γὰρ οὐ μέλλει;

XIV. Τῆς δὲ κακῆς τε καὶ αἰσχροῦ παιδείας ἐν πόλει ἄρα μὴ τι μείζον ἔξεις λαβεῖν τεκμήριον, ἢ τὸ δεῖσθαι ἰατρῶν καὶ δικαστῶν ἄκρων μὴ μόνον τοὺς φαύλους τε καὶ χειροτέχνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ἐλευθέρῳ σχήματι προσποιουμένους τεθράφθαι; ἢ οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ καὶ Β ἀπαιδευσίας μέγα τεκμήριον τὸ ἐπακτῷ παρ' ἄλλων, ὡς δεσποτῶν τε καὶ κριτῶν, τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆσθαι, καὶ ἀπορία οἰκείων; Πάντων μὲν οὖν, ἔφη, αἰσχιστον. Ἡ δοκεῖ σοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτου αἰσχίον εἶναι τοῦτο, ὅταν τις μὴ μόνον τὸ πολὺ τοῦ βίου ἐν δικαστηρίοις φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀπειροκαλίας ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ πεισθῇ καλλωπίζεσθαι, ὡς δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς C στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξελθὼν ἀποστραφῆναι λυγιζόμενος, ὥστε μὴ παρασχεῖν δίκην, καὶ ταῦτα σμικρῶν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίων ἕνεκα, ἀγνοῶν, ὅσῳ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὸ παρασκευάζειν τὸν βίον αὐτῷ μηδὲν δεῖσθαι νυστάζοντος δικαστοῦ; Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτ', ἔφη, ἐκείνου ἔτι αἰσχίον. Τὸ δὲ ἰατρικῆς, ἦν δ' ἐγώ, δεῖσθαι, ὅτι μὴ τραυμάτων ἕνεκα ἢ τινων ἐπετείων νοσημάτων

- D ἐπιπεσόντων, ἀλλὰ δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἶαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμάτων ὥσπερ λίμνας ἐμπιπλάμενους φύσας τε καὶ κατάρρους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας, οὐκ αἰσχυρὸν δοκεῖ; Καὶ μάλ', ἔφη, ὥς ἀληθῶς καινὰ ταῦτα καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα. Οἶα, ἦν δ' ἐγώ, ὥς οἶμαι, οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ· τεκμαίρομαι δέ, ὅτι αὐτοῦ οἱ υἱεῖς
- E ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ ἐπ' οἶνον Πράμνειον
406 ἄλφιστα πολλὰ ἐπιπασθέντα καὶ τυρὸν ἐπιξυσθέντα, ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, ἄτοπόν γε τὸ πῶμα οὕτως ἔχοντι. Οὐκ, εἴ γ' ἐννοεῖς, εἶπον, ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν ἱατρικῇ πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο, ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι. Ἡρόδικος δὲ παιδοτρίβης ὢν καὶ νοσώδης γενόμενος, μείζας γυμναστικὴν ἱατρικῇ, ἀπέ-
- B κναισε πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτόν, ἔπειτ' ἄλλους ὕστερον πολλοὺς. Πῇ δὴ; ἔφη. Μακρόν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν θάνατον αὐτῷ ποιήσας. παρακολουθῶν γὰρ τῷ νοσήματι θανάσιμῳ ὄντι οὔτε ἰάσασθαι, οἶμαι, οἷός τ' ἦν ἑαυτόν, ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἰατρευόμενος διὰ βίου ἔξῃ ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαίῃ, δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας εἰς γῆρας ἀφίκετο. Καλὸν ἄρα τὸ γέρας, ἔφη,
- C τῆς τέχνης ἠνέγκατο. Οἶον εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι Ἀσκληπιὸς οὐκ ἀγνοία οὐδὲ ἀπειρία τούτου τοῦ εἶδους τῆς ἱατρικῆς τοῖς ἐκγόνοις οὐ κατέδειξεν αὐτό, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι πᾶσι τοῖς εὐνομουμένοις ἔργον τι ἐκάστω ἐν τῇ πόλει προστέτακται, ὃ ἀναγκαῖον ἐργάζεσθαι, καὶ οὐδενὶ σχολῇ διὰ βίου κάμνειν ἰατρευομένῳ. ὃ ἡμεῖς γελοίως ἐπὶ μὲν τῶν δημιουργῶν αἰσθανόμεθα, ἐπὶ δὲ τῶν πλουσίων τε καὶ εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι οὐκ αἰσθανόμεθα. Πῶς; ἔφη.
- D XV. Τέκτων μὲν, ἦν δ' ἐγώ, κάμνων ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἱατροῦ φάρμακον πιὼν ἐξεμέσαι τὸ νόσημα, ἢ κάτω

καθαρθεῖς ἢ καύσει ἢ τομῇ χρησάμενος ἀπηλλάχθαι· ἐὰν δέ τις αὐτῷ μακρὰν¹ δίαιταν προστάτῃ, πιλίδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεῖς καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, ταχὺ εἶπεν, ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν, οὐδὲ λυσιτελεῖ οὕτω ζῆν, νοσήματι τὸν νοῦν προσέχοντα, τῆς δὲ προκειμένης ἐργασίας ἀμελοῦντα. καὶ μετὰ ταῦτα χαίρειν εἰπὼν τῷ τοιούτῳ ἰατρῷ, εἰς τὴν εἰωθυῖαν δίαιταν ἐμβάς, ὑγιὲς γενόμενος ζῇ τὰ Ε ἑαυτοῦ πράττων· ἐὰν δὲ μὴ ἱκανὸν ἢ τὸ σῶμα ὑπενεγκεῖν, τελευτήσας πραγμάτων ἀπηλλάγη. Καὶ τῷ τοιούτῳ μὲν γ', ἔφη, δοκεῖ πρεπεῖν οὕτω ἰατρικῇ χρῆσθαι. Ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἦν τι αὐτῷ ἔργον, | ὃ εἰ μὴ πράττοι, οὐκ 407 ἐλυσιτέλει ζῆν; Δῆλον, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πλούσιος, ὥς φαμεν, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἔργον προκειμένον, οὐ ἀναγκαζομένῳ ἀπέχεσθαι ἀβίωτον. Οὐκ οὖν δὴ λέγεται γε. Φωκυλίδου γάρ, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀκούεις, πῶς φησὶ δεῖν, ὅταν τῷ ἤδη βίος ἦ, ἀρετὴν ἀσκεῖν; Οἶμαι δέ γε, ἔφη, καὶ πρότερον. Μηδέν, εἶπον, περὶ τούτου αὐτῷ μαχώμεθα, ἀλλ' ἡμῶς αὐτοὺς διδάξωμεν, πότερον μελετητέον τοῦτο τῷ πλουσίῳ καὶ ἀβίωτον τῷ μὴ μελετῶντι, ἢ² νοσοτροφία Β τεκτονικῇ μὲν καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐμπόδιον τῇ προσέξει τοῦ νοῦ, τὸ δὲ Φωκυλίδου παρακείμενον οὐδὲν ἐμποδίζει. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, σχεδὸν γέ τι πάντων μάλιστα ἢ γε περαιτέρω γυμναστικῇ³, ἢ³ ἢ περιττῇ αὕτῃ ἐπιμέλεια τοῦ σώματος· καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίας καὶ πρὸς στρατείας καὶ πρὸς ἐδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς δύσκολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς μαθήσεις ἀστυν- ασοῦν καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας πρὸς ἑαυτὸν χαλεπῇ, C κεφαλῆς τινὰς⁴ αἰεὶ διατάσεις⁵ καὶ ἰλίγγους ὑποπτενύουσα καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι, ὥστε, ὅπῃ αὕτῃ⁶, ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι⁷ πάντα ἐμπόδιος·

¹ μακρὰν Ξ: μικρὰν Α.   ² ἢ Π: ἢ Α   ³ γυμναστικῇ<ή>, ἢς nos: γυμναστικῆς codd.   ⁴ τινὰς Ξ q: τινος (sic) Α.   ⁵ διατάσεις v. διαστάσεις Α.   ⁶ αὕτῃ Ξ: ταύτῃ Α.   ⁷ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι Ξ ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται Α.

κάμνειν γὰρ οἷεσθαι ποιεῖ ἀεὶ καὶ ὠδίνοντα μήποτε λήγειν περὶ τοῦ σώματος. Εἰκός γε, ἔφην¹. οὐκοῦν ταῦτα γινώσκοντα φῶμεν καὶ Ἀσκληπιὸν τοὺς μὲν φύσει τε καὶ διαίτῃ ὑγιεινῶς ἔχοντας τὰ σώματα, νόσημα δέ τι
D ἀποκεκριμένον ἴσχοντας ἐν αὐτοῖς, τούτοις μὲν καὶ ταύτῃ τῇ ἔξει καταδείξαι ἱατρικὴν, φαρμάκοις τε καὶ τομαῖς τὰ νοσήματα ἐκβάλλοντα αὐτῶν τὴν εἰωθυῖαν προστάττειν δίαιταν ἵνα μὴ τὰ πολιτικὰ βλάβῃ, τὰ δ' εἴσω διὰ παντος νεοσηκότα σώματα οὐκ ἐπιχειρεῖν διαίταις κατὰ σμικρὸν ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα μακρὸν καὶ κακὸν βίον ἀνθρώπῳ ποιεῖν, καὶ ἔκγονα αὐτῶν, ὡς τὸ εἰκός, ἕτερα
E τοιαῦτα φυτεύειν, ἀλλὰ τὸν μὴ δυνάμενον ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ περιόδῳ ζῆν μὴ οἷεσθαι δεῖν θεραπεύειν, ὡς οὔτε αὐτῷ οὔτε πόλει λυσιτελεῖ; Πολιτικόν, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιόν. Δῆλον, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τοιοῦτος ἦν². καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ οὐχ ὀρᾷς ὡς καὶ ἐν Τροίᾳ ἀγαθοὶ πρὸς τὸν
408 πόλεμον ἐφάνησαν, καὶ τῇ ἱατρικῇ, ὡς ἐγὼ λέγω, ἐχρῶντο; ἦ οὐ μέμνησαι, ὅτι καὶ τῷ Μενέλεω ἐκ τοῦ τραύματος, οὗ ὁ Πάνδαρος ἔβαλεν, αἶμ' ἐκμύζησάν τ'³ ἐπὶ τ' ἥπια φάρμακ' ἔπασσον, ὅ τι δ' ἐχρῆν μετὰ τοῦτο ἦ πιεῖν ἢ φαγεῖν οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῷ Εὐρυπύλῳ προσέταττον, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν φαρμάκων ἰάσασθαι ἄνδρας πρὸ τῶν τραυμάτων ὑγιεινούς
B τε καὶ κοσμίους ἐν διαίτῃ, καὶ εἰ τύχοιεν ἐν τῷ παραχρῆμα κυκεῶνα πίνοντες, νοσώδη δὲ φύσει τε καὶ ἀκόλαστον οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις ὥοντο λυσιτελεῖν ζῆν, οὐδ' ἐπὶ τούτοις τὴν τέχνην δεῖν εἶναι, οὐδὲ θεραπευτέον αὐτούς, οὐδ' εἰ Μίδου πλουσιώτεροι εἶεν. Πάνυ κομφούς, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιοῦ παῖδας.

XVI. Πρέπει, ἦν δ' ἐγώ. καίτοι ἀπειθοῦντές γε

¹ ἔφην nos: ἔφη A.   ² ὅτι—ἦν, quae ante οὐχ ὀρᾷς ponunt codd., e Schneideri conjectura huc transtulimus.   ³ ἐκμύζησάν τ' nos: ἐκμύζησαντ' codd. Cf. II. IV 218.

ἡμῖν οἱ τραγωδοποιοί τε καὶ Πίνδαρος Ἀπόλλωνος μὲν
 φασιν Ἀσκληπιὸν εἶναι, ὑπὸ δὲ χρυσοῦ πεισθῆναι πλού- C
 σιον ἄνδρα θανάσιμον ἤδη ὄντα ἰάσασθαι, ὅθεν δὴ καὶ
 κεραυνωθῆναι αὐτόν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὰ προειρημένα οὐ
 πειθόμεθα αὐτοῖς ἀμφοτέρω, ἀλλ' εἰ μὲν θεοῦ ἦν, οὐκ ἦν,
 φήσομεν, αἰσχροκερδῆς, εἰ δὲ αἰσχροκερδῆς, οὐκ ἦν θεοῦ.
 Ὅρθότατα, ἣ δ' ὅς, ταῦτά γε. ἀλλὰ περὶ τοῦδε τί λέγεις,
 ὦ Σώκρατες; ἄρ' οὐκ ἀγαθοὺς δεῖ ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι
 ἱατρούς; εἰεν δ' ἂν που μάλιστα τοιοῦτοι ὅσοι πλείστους
 μὲν ὑγιεινούς, πλείστους δὲ νοσώδεις μετεχειρίσαντο, καὶ D
 δικασταὶ αὖ ὡσαύτως οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὠμιληκότες.
 Καὶ μάλα, εἶπον, ἀγαθοὺς λέγω. ἀλλ' οἴσθα οὐς ἡγοῦμαι
 τοιούτους; Ἄν εἴπῃς, ἔφη. Ἀλλὰ πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ.
 σὺ μέντοι οὐχ ὅμοιον πρᾶγμα τῷ αὐτῷ λόγῳ ἥρου. Πῶς;
 ἔφη. Ἰατροὶ μὲν, εἶπον, δεινότατοι ἂν γένοιτο, εἰ ἐκ
 παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τῷ μανθάνειν τὴν τέχνην ὡς
 πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασιν ὁμιλήσειαν καὶ E
 αὐτοὶ πάσας νόσους κάμοιεν καὶ εἰεν μὴ πάννυ ὑγιεινὸν
 φύσει. οὐ γάρ, οἶμαι, σῶματι σῶμα θεραπεύουσιν· οὐ
 γὰρ ἂν αὐτὰ ἐνεχώρει κακὰ εἶναί ποτε καὶ γενέσθαι· ἀλλὰ
 ψυχῇ σῶμα, ἥ¹ οὐκ ἐγχωρεῖ κακὴν γενομένην τε καὶ οὔσαν
 εὖ τι θεραπεύειν. Ὅρθως, ἔφη. Δικαστῆς δέ γε, ὦ φίλε,
 ψυχῇ ψυχῆς ἄρχει, ἥ² | οὐκ ἐγχωρεῖ ἐκ νέας ἐν πονηραῖς 409
 ψυχαῖς τεθράφθαι τε καὶ ὠμιληκέναι καὶ πάντα ἀδικήματα
 αὐτὴν ἡδικηκυῖαν διεξεληλυθέναι, ὥστε ὀξέως ἀφ' αὐτῆς
 τεκμαίρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων ἀδικήματα, οἷον κατὰ σῶμα
 νόσους· ἀλλ' ἄπειρον αὐτὴν καὶ ἀκέραιον δεῖ κακῶν ἡθῶν
 νέαν οὔσαν γεγονέναι, εἰ μέλλει καλὴ καγαθὴ οὔσα κρίνειν
 ὑγιῶς τὰ δίκαια. διὸ δὴ καὶ εὐήθεις νέοι ὄντες οἱ ἐπιεικεῖς
 φαίνονται καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἵτε οὐκ
 ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθῆ τοῖς πονηροῖς. B
 Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, σφόδρα γε αὐτὸ πάσχουσι. Τοιγάρτοι,

¹ ἥ Π: ἥ Α.² ἥ Π: η Α¹. ἥ Α².

ἦν δ' ἐγώ, οὐ νέον ἀλλὰ γέροντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι, ὁψιμαθῇ γεγονότα τῆς ἀδικίας οἴον ἐστιν, οὐκ οἰκείαν ἐν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἐνούσαν ᾗσθημένον, ἀλλ' ἄλλοτρίαν ἐν ἄλλοτρίαις μεμελετηκότα ἐν πολλῷ χρόνῳ
 C διαισθάνεσθαι, οἷον πέφυκε κακόν, ἐπιστήμη, οὐκ ἐμπειρία οἰκεία κεχρημένον. Γενναιότατος γοῦν, ἔφη, ἔοικεν εἶναι ὁ τοιοῦτος δικαστής. Καὶ ἀγαθός γε, ἦν δ' ἐγώ, ὃ σὺ ἡρώτας· ὁ γὰρ ἔχων ψυχὴν ἀγαθὴν ἀγαθός· ὁ δὲ δεινὸς ἐκείνος καὶ καχύποπτος, ὁ πολλὰ αὐτὸς ἡδίκηκώς καὶ πανοῦργός τε καὶ σοφὸς οἰόμενος εἶναι, ὅταν μὲν ὁμοίοις ὁμιλῇ, δεινὸς φαίνεται ἐξευλαβούμενος, πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ παραδείγματα ἀποσκοπῶν· ὅταν δὲ ἀγαθοῖς καὶ πρεσβυ-
 D τέροις ἤδη πλησιάσῃ, ἀβέλτερος αὖ φαίνεται, ἀπιστῶν παρὰ καιρὸν καὶ ἀγνοῶν ὑγιὲς ἦθος, ἅτε οὐκ ἔχων παράδειγμα τοῦ τοιούτου. πλεονάκις δὲ πονηροῖς ἢ χρηστοῖς ἐντυγχάνων σοφώτερος ἢ ἀμαθέστερος δοκεῖ εἶναι αὐτῷ τε καὶ ἄλλοις. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἀληθῆ.

XVII. Οὐ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτον χρὴ τὸν δικαστὴν ζητεῖν τὸν ἀγαθόν τε καὶ σοφόν, ἀλλὰ τὸν πρότερον. πονηρία μὲν γὰρ ἀρετὴν τε καὶ αὐτὴν οὐποτ' ἂν γνοιή,
 E ἀρετὴ δὲ φύσεως παιδευομένη¹ χρόνῳ ἅμα αὐτῆς τε καὶ πονηρίας ἐπιστήμην λήψεται. σοφὸς οὖν οὗτος, ὥς μοι δοκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς γίγνεται. Καὶ ἐμοί, ἔφη, ξυνδοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴν οἶαν εἵπομεν μετὰ τῆς τοιαύτης δικαστικῆς κατὰ πόλιν νομοθετήσεις, αἱ τῶν πολιτῶν σοι
 410 τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ | τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι, τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνήσκουσιν ἐάσουσιν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν; Τὸ γοῦν ἄριστον, ἔφη, αὐτοῖς τε τοῖς πύσχουσιν καὶ τῇ πόλει οὕτω πέφανται. Οἱ δὲ δὴ νέοι, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον ὅτι εὐλαβήσονται σοι δικαστικῆς εἰς χρεῖαν ἰέναι, τῇ ἀπλῇ ἐκείνῃ μουσικῇ χρώμενοι, ἦν δὲ

¹ παιδευομένη H. Richards: παιδευομένης codd.

ἔφαμεν σωφροσύνην ἐντίκτειν. Τί μήν; ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ κατὰ ταῦτα ἔχνη ταῦτα ὁ μουσικὸς γυμναστικὴν B διώκων, εἰάν ἐθέλῃ, αἰρήσει, ὥστε μηδὲν ἰατρικῆς δεῖσθαι ὅ τι μὴ ἀνάγκη; Ἐμοιγε δοκεῖ. Αὐτὰ μὲν τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πόρους πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς φύσεως βλέπων κάκεινο ἐγείρων πονήσει μᾶλλον ἢ πρὸς ἰσχύν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀθληταὶ ῥώμης ἔνεκα σιτία καὶ πόρους μεταχειρίζονται¹. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ C παιδεύειν οὐχ οὐ ἔνεκά τινες οἴονται καθιστᾶσιν², ἵνα τῇ μὲν τὸ σῶμα θεραπεύονται, τῇ δὲ τὴν ψυχὴν; Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Κινδυνεύουσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἀμφοτέρω τῆς ψυχῆς ἔνεκα τὸ μέγιστον καθιστάναι. Πῶς δὴ; Οὐκ ἐννοεῖς, εἶπον, ὥς διατίθενται αὐτὴν τὴν διάνοιαν οἱ ἂν γυμναστικῇ μὲν διὰ βίου ὁμιλήσωσιν, μουσικῆς δὲ μὴ ἄψωνται; ἦ ὅσοι ἂν τούναντίον διατεθῶσιν; Τίνος δέ, ἦ δ' ὅς, πέρι λέγεις; Ἀγριότητός τε καὶ σκληρότητος, καὶ αὐ μαλακίας D τε καὶ ἡμερότητος, ἦν δ' ἐγώ. Ἐγωγε, ἔφη, ὅτι οἱ μὲν γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος ἀποβαίνουσιν, οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι αὐ γίνονται ἢ ὥς κάλλιον αὐτοῖς. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἄγριον τὸ θυμοειδὲς ἂν τῆς φύσεως παρέχοιτο, καὶ ὀρθῶς μὲν τραφέν ἀνδρεῖον ἂν εἴη, μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος σκληρόν τε καὶ χαλεπὸν γίγνοιτ' ἂν, ὥς τὸ εἶκος. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Τί δέ; τὸ ἡμέρον οὐχ ἢ φιλόσοφος ἂν ἔχοι φύσις; καὶ E μᾶλλον μὲν ἀνεθέντος αὐτοῦ μαλακώτερον εἴη τοῦ δέοντος, καλῶς δὲ τραφέντος ἡμέρον τε καὶ κόσμιον; Ἐστι ταῦτα Δεῖν δὲ γέ φαμεν τοὺς φύλακας ἀμφοτέρα³ ἔχειν τούτω τῷ φύσει. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἡρμόσθαι δεῖ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας; Πῶς δ' οὐ; Καὶ τοῦ μὲν ἡρμοσμένου σώφρων

¹ μεταχειρίζονται Galenus: μεταχειρίζεται codd.   ² καθιστᾶσιν codd..
καθίστασαν Madvig.   ³ ἀμφοτέρα Schneider: ἀμφοτέρω codd.

411 τε καὶ ἀνδρεία ἢ | ψυχὴ; Πάνυ γε. Τοῦ δὲ ἀναρμόστου
δειλὴ καὶ ἄγροικος; Καὶ μάλα.

XVIII. Οὐκοῦν ὅταν μὲν τις μουσικῇ παρέχῃ καταυ-
λεῖν καὶ καταχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὥτων ὥσπερ διὰ
χώνης ἃς νῦν δὴ ἡμεῖς ἐλέγομεν τὰς γλυκείας τε καὶ
μαλακὰς καὶ θρηνώδεις ἁρμονίας, καὶ μινυρίζων τε καὶ
γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ῥῥῆς διατελῇ τὸν βίον ὅλον, οὗτος
B τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον
ἐμάλαξεν καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν·
ὅταν δ' ἐπιχέων¹ μὴ ἀνιῇ ἀλλὰ κηλῇ, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη
τήκει καὶ λείβει, ἕως ἂν ἐκτῆξῃ τὸν θυμὸν καὶ ἐκτέμῃ
ὥσπερ νεῦρα ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ ποιήσῃ μαλθακὸν
αἰχμητήν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἐὰν μὲν γε, ἦν δ'
ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς φύσει ἄθυμον λάβῃ, ταχὺ τοῦτο διεπράξατο·
ἐὰν δὲ θυμοειδῇ, ἀσθενῇ ποιήσας τὸν θυμὸν ὀξύρροπον
C ἀπειργάσατο, ἀπὸ σμικρῶν ταχὺ ἐρεθιζόμενόν τε καὶ
κατασβεννύμενον. ἀκρόχολοι οὖν καὶ ὀργίλοι ἀντὶ θυ-
μοειδοῦς γεγέννηται, δυσκολίας ἔμπλεοι. Κομιδῇ μὲν οὖν.
Τί δέ; ἂν αὖ γυμναστικῇ πολλὰ πονῇ καὶ εὐωχῇται εὖ
μάλα, μουσικῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας μὴ ἄπτηται, οὐ πρῶτον
μὲν εὖ ἴσχων τὸ σῶμα φρονήματός τε καὶ θυμοῦ ἐμ-
πίμπλεται καὶ ἀνδρειότερος γίγνεται αὐτὸς αὐτοῦ; Καὶ
μάλα γε. Τί δέ; ἐπειδὰν ἄλλο μηδὲν πράττῃ μηδὲ
κοινωνῇ Μούσης μηδαμῇ, οὐκ εἴ τι καὶ ἐνῆν αὐτοῦ
D φιλομαθὲς ἐν τῇ ψυχῇ, ἅτε οὔτε μαθήματος γευόμενον²
οὔδενός οὔτε ζητήματος, οὔτε λόγου μετίσχον οὔτε τῆς
ἄλλης μουσικῆς, ἀσθενὲς τε καὶ κωφὸν καὶ τυφλὸν
γίγνεται, ἅτε οὐκ ἐγειρόμενον οὔδὲ τρεφόμενον οὔδὲ δια-
καθαιρομένων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ; Οὕτως, ἔφη. Μισό-
λογος δὴ, οἶμαι, ὁ τοιοῦτος γίγνεται καὶ ἄμουσος, καὶ
πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὔδὲν ἔτι χρῆται, βία δὲ καὶ

¹ ἐπιχέων Morgenstern : ἐπέχων codd.

² γευόμενον q : γενομένου A.

ἀγριότητι ὥσπερ θηρίον πρὸς <θηρίον>¹ πάντα δια- Ε
 πράττεται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἄρρυθμίας
 τε καὶ ἀχαριστίας ζῇ. Παντάπασιν, ἥ δ' ὅς, οὕτως ἔχει.
 Ἐπὶ δὴ² δὺ ὄντε τούτῳ, ὡς ἔοικε, δύο τέχνα θεὸν ἐγὼ γ' ἄν
 τινα φαίην δεδωκέναι τοῖς ἀνθρώποις, μουσικὴν τε καὶ
 γυμναστικὴν ἐπὶ τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ φιλόσοφον, οὐκ ἐπὶ
 ψυχὴν καὶ σῶμα, εἰ μὴ εἴη πάρεργον³, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῳ,
 ὅπως ἂν ἀλλήλοιν ξυναρμοσθῇτον | ἐπιτεινομένῳ καὶ ἀνιε- 412
 μένῳ μέχρι τοῦ προσήκοντος. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Τὸν
 κάλλιστ' ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραυνύντα καὶ με-
 τριώτατα⁴ τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατ' ἂν
 φαίμεν εἶναι τελέως μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστώτατον,
 πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδῶν ἀλλήλαις ξυνιστάντα.
 Εἰκότως γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῇ πόλει
 ἡμῖν, ὦ Γλαῦκων, δεήσει τοῦ τοιούτου τινὸς αἰεὶ ἐπιστάτου,
 εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σφῆζεσθαι; Δεήσει μέντοι, ὡς οἶόν τέ Β
 γε μάλιστα.

XIX. Οἱ μὲν δὴ τύποι τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς
 οὗτοι ἂν εἶεν. χορείας γὰρ τί ἂν τις διεξίοι τῶν τοιούτων
 καὶ θήρας τε καὶ κυνηγέσια καὶ γυμνικούς ἀγῶνας καὶ
 ἵππικούς; σχεδὸν γάρ τι δῆλα δὴ, ὅτι τούτοις ἐπόμενα δεῖ
 αὐτὰ εἶναι, καὶ οὐκέτι χαλεπὰ εὐρεῖν. Ἴσως, ἥ δ' ὅς, οὐ
 χαλεπά. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τί ἂν ἡμῖν
 διαιρετέον εἴη; ἅρ' οὐκ αὐτῶν τούτων οἵτινες ἄρξουσὶ τε
 καὶ ἄρξονται; Τί μὴν; "Οτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς C
 ἄρχοντας δεῖ εἶναι, νεωτέρους δὲ τοὺς ἀρχομένους, δῆλον;
 Δῆλον. Καὶ ὅτι γε τοὺς ἀρίστους αὐτῶν; Καὶ τοῦτο. Οἱ
 δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἅρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται;
 Ναί. Νῦν δ', ἐπειδὴ φυλάκων αὐτοὺς ἀρίστους δεῖ εἶναι,
 ἅρ' οὐ φυλακικωτάτους πόλεως; Ναί. Οὐκοῦν φρονίμους

¹ <θηρίον> nos: om. codd.   ² ἐπὶ δὴ q: ἐπειδὴ Α.   ³ εἴη πάρεργον
 Π² q: εἴπερ εργον (sic) Α¹: ἥ πάρεργον Α³.   ⁴ μετριώτατα Ξ q²:
 μετριύτατα Α.

τε εἰς τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν καὶ δυνατοὺς καὶ ἔτι κηδεμόνας
 D τῆς πόλεως; Ἔστι ταῦτα. Κήδοιτο δέ γ' ἂν τις μάλιστα
 τούτου ὁ τυγχάνοι φιλῶν. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν τοῦτό γ'
 ἂν μάλιστα φιλοῖ, ὃ ξυμφέρειν ἡγοῖτο τὰ αὐτὰ καὶ ἑαυτῷ
 καὶ¹ ἐκείνου μὲν εὖ πράττοντος οἶοιτο ξυμβαίνειν καὶ
 ἑαυτῷ εὖ πράττειν, μὴ δέ, τὸνναντίον. Οὕτως, ἔφη.
 Ἐκλεκτέον ἄρ' ἐκ τῶν ἄλλων φυλάκων τοιούτους ἄνδρας,
 οἳ ἂν σκοποῦσιν ἡμῖν μάλιστα φαίνωνται παρὰ πάντα τὸν
 E βίον, ὁ μὲν ἂν τῇ πόλει ἡγήσωνται ξυμφέρειν, πάσῃ
 προθυμία ποιεῖν, ὁ δ' ἂν μή, μηδενὶ τρόπῳ πρᾶξαι ἂν
 ἐθέλειν. Ἐπιτήδειοι γάρ, ἔφη. Δοκεῖ δὴ μοι τηρητέον
 αὐτοὺς εἶναι ἐν ἀπάσαις ταῖς ἡλικίαις, εἰ φυλακικοὶ εἰσι
 τούτου τοῦ δόγματος καὶ μήτε γοητευόμενοι μήτε βια-
 ζόμενοι ἐκβάλλουσιν ἐπιλανθανόμενοι δόξαν τὴν τοῦ ποιεῖν
 δεῖν ἅ τῇ πόλει βέλτιστα. Τίνα, ἔφη, λέγεις τὴν ἐκβολήν;
 Ἐγὼ σοι, ἔφην, ἐρῶ φαίνεται μοι δόξα ἐξιέναι ἐκ
 413 διανοίας ἢ ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, ἐκουσίως μὲν ἢ ψευδῆς
 τοῦ μεταμανθάνοντος, ἀκουσίως δὲ πᾶσα ἢ ἀληθής. Τὸ
 μὲν τῆς ἐκουσίου, ἔφη, μανθάνω, τὸ δὲ τῆς ἀκουσίου δέομαι
 μαθεῖν. Τί δαί; οὐ καὶ σὺ ἡγεί, ἔφην ἐγώ, τῶν μὲν
 ἀγαθῶν ἀκουσίως στέρεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, τῶν δὲ
 κακῶν ἐκουσίως; ἢ οὐ τὸ μὲν ἐψεῦσθαι τῆς ἀληθείας
 κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν ἀγαθόν; ἢ οὐ τὸ τὰ ὄντα δοξάζειν
 ἀληθεύειν δοκεῖ σοι εἶναι; Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, ὀρθῶς λέγεις,
 καὶ μοι δοκοῦσιν ἄκουτες ἀληθοὺς δόξης στερίσκεσθαι.
 B Οὐκοῦν κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο
 πάσχουσιν; Οὐδὲ νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ'
 ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν. κλαπέντας μὲν γὰρ τοὺς μετα-
 πεισθέντας λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους, ὅτι τῶν μὲν
 χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει. νῦν γάρ
 που μανθάνεις; Ναί. Τοὺς τοίνυν βιασθέντας λέγω οὓς
 ἂν ὀδύνη τις ἢ ἀλγηδὼν μεταδοξάσαι ποιήσῃ. Καὶ τοῦτ',

¹ καὶ Hermann: καὶ ὅταν μάλιστα codd.

ἔφη, ἔμαθον, καὶ ὀρθῶς λέγεις. Τοὺς μὲν γοητευθέντας, C
ὡς ἐγῶμαι, καὶ σὺ φαίης εἶναι οἱ ἂν μεταδοξάσωσιν ἢ ὑφ'
ἡδονῆς κηληθέντες ἢ ὑπὸ φόβου τι δείσαντες. Ἔοικε γάρ,
ἦ δ' ὅς, γοητεύειν πάντα ὅσα ἀπατᾷ.

. XX. Ὁ τοίνυν ἄρτι ἔλεγον, ζητητέον, τίνες ἄριστοι
φύλακες τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, τοῦτο ὡς ποιητέον,
ὃ ἂν τῇ πόλει αἰὲν δοκῶσι βέλτιστον εἶναι¹. τηρητέον
δὴ εὐθὺς ἐκ παίδων, προθεμένοις ἔργα, ἐν οἷς ἂν
τις τὸ τοιοῦτον μάλιστα ἐπιλανθάνοιτο καὶ ἐξαπατῶτο,
καὶ τὸν μὲν μνήμονα καὶ δυσεξαπάτητον ἐγκριτέον, τὸν δὲ D
μὴ ἀποκριτέον. ἦ γάρ; Ναί. Καὶ πόρους γε αὖ καὶ
ἀλγηδόνας καὶ ἀγῶνας αὐτοῖς θετέον, ἐν οἷς ταῦτα ταῦτα
τηρητέον. Ὅρθως, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τρίτου
εἶδους τοῦ τῆς² γοητείας ἄμεινον ποιητέον, καὶ θεατέον—
ὥσπερ τοὺς πῶλους ἐπὶ τοὺς ψόφους τε καὶ θορύβους
ἄγοντες σκοποῦσιν εἰ φοβεροί, οὕτω νέους ὄντας εἰς
δείματ' ἅττα κομιστέον καὶ εἰς ἡδονὰς αὖ μεταβλητέον, E
βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἐν πυρί,—εἰ δυσγοή-
τευτος καὶ εὐσχήμων ἐν πᾶσι φαίνεται, φύλαξ αὐτοῦ ὦν
ἀγαθὸς καὶ μουσικῆς ἥς ἐμάνθανεν, εὐρυθμόν τε καὶ
εὐάρμοστον ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τούτοις παρέχων, οἷος δὴ ἂν
ὦν καὶ ἑαυτῷ καὶ πόλει χρησιμώτατος εἴη. καὶ τὸν αἰὲν
ἐν τε παισὶ καὶ νεανίσκοις καὶ ἐν ἀνδράσι βασανιζόμενον
καὶ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα | καταστατέον ἄρχοντα τῆς πόλεως 414
καὶ φύλακα, καὶ τιμὰς δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι,
τάφων τε καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μέγιστα γέρα λαγ-
χάνοντα· τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ἀποκριτέον. τοιαύτη τις,
ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ μοι, ὦ Γλαῦκων, ἡ ἐκλογὴ εἶναι καὶ
κατάστασις τῶν ἀρχόντων τε καὶ φυλάκων, ὡς ἐν τύπῳ,
μὴ δι' ἀκριβείας, εἰρήσθαι. Καὶ ἐμοί, ἦ δ' ὅς, οὕτως πη
φαίνεται. Ἀρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ὀρθότατον καλεῖν τούτους B
μὲν φύλακας παντελεῖς τῶν τε ἔξωθεν πολεμίων τῶν τε

¹ εἶναι Ξ: εἶναι αὐτοῖς ποιεῖν A.

² τοῦ τῆς Ξ: τούτοις A.

ἐντὸς φιλίων, ὅπως οἱ μὲν μὴ βουλήσονται, οἱ δὲ μὴ
δυνήσονται κακουργεῖν, τοὺς δὲ νέους, οὓς νῦν δὴ¹ φύλακας
ἐκαλοῦμεν, ἐπικούρους τε καὶ βοηθοὺς τοῖς τῶν ἀρχόντων
δόγμασιν; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

XXI. Τίς ἂν οὖν ἡμῖν, ἣν δ' ἐγώ, μηχανὴ γένοιτο τῶν
ψευδῶν τῶν ἐν δέοντι γιγνομένων, ὧν νῦν δὴ² ἐλέγομεν,
C γεναῖόν τι ἐν ψευδομένους πείσαι μάλιστα μὲν καὶ αὐτοὺς
τοὺς ἄρχοντας, εἰ δὲ μή, τὴν ἄλλην πόλιν; Ποῖόν τι;
ἔφη. Μηδὲν καινόν, ἣν δ' ἐγώ, ἀλλὰ Φοινικικόν τι,
πρότερον μὲν ἤδη πολλαχοῦ γεγονός, ὥς φασιν οἱ ποιηταὶ
καὶ πεπείκασιν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐ γεγονός οὐδ' οἶδα εἰ
γενόμενον ἂν, πείσαι δὲ συχνῆς πειθοῦς. Ὡς ἔοικας, ἔφη,
ὀκνοῦντι λέγειν. Δόξω δέ σοι, ἣν δ' ἐγώ, καὶ μάλ' εἰκότως
ὀκνεῖν, ἐπειδὰν εἴπω. Λέγ', ἔφη, καὶ μὴ φοβοῦ. Λέγω
D δὴ· καίτοι οὐκ οἶδα ὁποία τόλμη ἢ ποίοις λόγοις χρώμενος
ἔρῳ· καὶ ἐπιχειρήσω πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας
πείθειν καὶ τοὺς στρατιώτας, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην
πόλιν, ὥς ἄρ' ἂ ἡμεῖς αὐτοὺς ἐτρέφομεν τε καὶ ἐπαιδεύομεν,
ὥσπερ ὀνείρατα ἐδόκουν ταῦτα πάντα πάσχειν³ τε καὶ
γίγνεσθαι περὶ αὐτούς, ἦσαν δὲ τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς
ἐντὸς πλαττόμενοι καὶ τρεφόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ὄπλα
E αὐτῶν καὶ ἡ ἄλλη σκευὴ δημιουργουμένη. ἐπειδὴ⁴ δὲ
παντελῶς ἐξεργασμένοι ἦσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ
οὔσα ἀνῆκεν, καὶ νῦν δεῖ⁵ ὥς περὶ μητρὸς καὶ τροφοῦ τῆς
χώρας ἐν ἣ εἰσὶ βουλευέσθαι τε καὶ ἀμύνειν αὐτούς, ἐάν
τις ἐπ' αὐτὴν ἴη, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὥς
ἀδελφῶν ὄντων καὶ γηγενῶν διανοεῖσθαι. Οὐκ ἐτός, ἔφη,
πάσαις ἡσχύνου τὸ ψεῦδος λέγειν. Πάνυ, ἣν δ' ἐγώ,
415 | εἰκότως· ἀλλ' ὅμως ἄκουε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ μύθου. ἐστὲ
μὲν γὰρ δὴ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί, ὥς φήσομεν
πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες, ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι

¹ νῦν δὴ II: δὴ νῦν A
an ὑπάρχειν?

² νῦν δὴ v: δὴ νῦν A.
⁴ ἐπειδὴ codd : an ἔτι. ἤδη?

³ πάσχειν codd.:
⁵ δεῖ q: δὴ A.

μὲν ὑμῶν ἱκανοὶ ἄρχειν, χρυσὸν ἐν τῇ γενέσει συνέμειξεν αὐτοῖς, διὸ τιμιώτατοί εἰσιν· ὅσοι δ' ἐπίκουροι, ἄργυρον· σίδηρον δὲ καὶ χαλκὸν τοῖς τε γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς. ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες πάντες τὸ μὲν πολὺ ὁμοίους ἂν ὑμῖν αὐτοῖς γεννώτε, ἔστι δ' ὅτε ἐκ χρυσοῦ B γεννηθεῖη ἂν ἀργυροῦν καὶ ἐξ ἀργυροῦ χρυσοῦν ἔκγονον καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως ἐξ ἀλλήλων. τοῖς οὖν ἄρχουσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα παραγγέλλει ὁ θεός, ὅπως μηδενὸς οὕτω φύλακες ἀγαθοὶ ἔσονται μηδ' οὕτω σφόδρα φυλάξουσιν μηδὲν ὥς τοὺς ἐκγόνους, ὅ τι αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς παραμέμικται, καὶ εἰάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ τρόπῳ κατελεῖ- C σουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες ὥσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωρούς, καὶ ἂν αὐτὸ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσιν τοὺς μὲν εἰς φυλακὴν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν, ὡς χρησιμοῦ ὄντος τότε τὴν πόλιν διαφθαρήναι, ὅταν αὐτὴν ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς¹ φυλάξῃ. τοῦτον οὖν αὐτὸν ὅπως ἂν πεισθεῖεν, ἔχεις τινὰ μηχανήν; Οὐδὲν γὰρ, ὅπως γ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι· ὅπως μὲντ' ἂν οἱ τῶν ἐκείνων εἴς καὶ οἱ D ἔπειτα οἱ τ' ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, εὖ ἂν ἔχοι πρὸς τὸ μᾶλλον αὐτοὺς τῆς πόλεως τε καὶ ἀλλήλων κήδεσθαι· σχεδὸν γάρ τι μαυθάνω ὃ λέγεις.

XXII. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ ἔξει ὅπῃ ἂν αὐτὸ ἡ φήμη ἀγάγῃ· ἡμεῖς δὲ τούτους τοὺς γηγενεῖς ὀπλίσαντες προάγωμεν ἡγουμένων τῶν ἀρχόντων. ἐλθόντες δὲ θεασάσθων τῆς πόλεως ὅπου κάλλιστον στρατοπεδεύσασθαι, ὅθεν τοὺς τε ἔνδον μάλιστ' ἂν κατέχοιεν, εἴ τις μὴ ἐθέλοι τοῖς E νόμοις πείθεσθαι, τοὺς τε ἔξωθεν ἀπαμύνοιεν, εἰ πολέμιος ὥσπερ λύκος ἐπὶ ποίμνην τις ἴοι, στρατοπεδευσάμενοι δέ, θύσαντες οἷς χρή, εὐνὰς ποιησάσθων. ἢ πῶς; Οὕτως,

¹ ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς γ; ὁ σίδηρος φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς A¹: ὁ σιδηροῦς φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς A².

ἔφη. Οὐκοῦν τοιαύτας, οἷας χειμῶνός τε στέγειν καὶ
 Ὀέρους ἱκανὰς εἶναι; Πῶς γὰρ οὐχί; οἰκήσεις γάρ, ἔφη,
 δοκεῖς μοι λέγειν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, στρατιωτικός γε, ἀλλ'
 416 οὐ χρηματιστικός. | Πῶς, ἔφη, αὖ τοῦτο λέγεις διαφέρειν
 ἐκείνου; Ἐγώ σοι, ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι εἰπεῖν. δεινό-
 τατον γάρ που πάντων καὶ αἰσχιστον¹ ποιμέσι τοιούτους
 γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε
 ὑπὸ ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἢ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς
 τοὺς κύνας ἐπιχειρήσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ
 ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι. Δεινόν, ἦ δ' ὅς· πῶς δ'
 Β οὐ; Οὐκοῦν φυλακτέον παντὶ τρόπῳ, μὴ τοιοῦτον ἡμῖν
 οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς πολίτας, ἐπειδὴ αὐτῶν
 κρείττους εἰσίν, ἀντὶ ξυμμάχων εὐμενῶν δεσπόταις ἀγρίοις
 ἀφομοιωθῶσιν; Φυλακτέον, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν μεγίστην
 τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῷ ὄντι καλῶς
 πεπαιδευμένοι εἰσίν; Ἀλλὰ μὲν εἰσίν γ', ἔφη. καὶ ἐγὼ²
 εἶπον, Τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον δισχυρίζεσθαι, ὦ φίλε
 Γλαύκων· ὁ μὲντοι ἄρτι ἐλέγομεν, ἄξιον, ὅτι δεῖ αὐτοὺς
 C τῆς ὀρθῆς τυχεῖν παιδείας, ἥτις ποτέ ἐστιν, εἰ μέλλουσι
 τὸ μέγιστον ἔχειν πρὸς τὸ ἥμεροι εἶναι αὐτοῖς³ τε καὶ τοῖς
 φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς γε, ἦ δ' ὅς. Πρὸς
 τοίνυν τῇ παιδείᾳ ταύτῃ φαίη ἂν τις νοῦν ἔχων δεῖν καὶ
 τὰς οἰκήσεις καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν τοιαύτην αὐτοῖς πα-
 ρεσκευάσθαι³, ἥτις μήτε τοὺς φύλακας ὥς ἀρίστους εἶναι
 παύσοι αὐτούς, κακουργεῖν τε μὴ ἐπαροῖ⁴ περὶ τοὺς
 D ἄλλους πολίτας. Καὶ ἀληθῶς γε φήσει. Ὅρα δὴ, εἶπον
 ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον δεῖ αὐτοὺς ζῆν τε καὶ οἰκεῖν,
 εἰ μέλλουσι τοιοῦτοι ἔσεσθαι· πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτη-
 μένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη· ἔπειτα
 οἴκησιν καὶ ταμιεῖον μηδενὶ εἶναι μηδὲν τοιοῦτον, εἰς δ' οὐ
 πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι· τὰ δ' ἐπιτήδεια, ὅσων δέονται

¹ αἰσχιστον Ξ q: αἰσχιστόν που Α.
 σκευάσθαι Π: παρασκευάσασθαι Α.

² ἐγὼ v: ἐγώ γ' Α.

³ παρε-

⁴ ἐπαροῖ Θ: ἐπάργη Α.

ἄνδρες ἀθληταὶ πολέμου σώφρονές τε καὶ ἀνδρεῖοι, ταξα- Ε
 μένους παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν δέχεσθαι μισθὸν τῆς
 φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸν
 ἐνιαυτὸν μήτε ἐνδεῖν· φοιτῶντας δὲ εἰς ξυσσίτια ὥσπερ
 ἐστρατοπεδευμένους κοινῇ ζῆν· χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον
 εἰπεῖν αὐτοῖς ὅτι θεῖον παρὰ θεῶν αἰεὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἔχουσι
 καὶ οὐδὲν προσδέονται τοῦ ἀνθρωπείου, οὐδὲ ὅσια τὴν
 ἐκείνου κτήσιν τῇ τοῦ θνητοῦ χρυσοῦ κτήσει ξυμμιγνύντας
 μиаίνειν, διότι πολλὰ καὶ ἀνόσια περὶ τὸ τῶν | πολλῶν 417
 νόμισμα γέγονεν, τὸ παρ' ἐκείνοις δὲ ἀκήρατον· ἀλλὰ
 μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεσθαι καὶ ἄπτε-
 σθαι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου οὐ θέμις, οὐδ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν
 ὄροφον ἵεναι οὐδὲ περιάψασθαι οὐδὲ πίνειν ἐξ ἀργύρου ἢ
 χρυσοῦ. καὶ οὕτω μὲν σῶζοιντό τ' ἂν καὶ σῶζοιεν τὴν
 πόλιν· ὁπότε δ' αὐτοὶ γῆν τε ἰδίαν καὶ οἰκίας καὶ
 νομίσματα κτήσονται, οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ ἀντὶ
 φυλάκων ἔσονται, δεσπότες δ' ἐχθροὶ ἀντὶ ξυμμίχων τῶν B
 ἄλλων πολιτῶν γενήσονται, μισοῦντες δὲ διὴ καὶ μισού-
 μενοι καὶ ἐπιβουλεύοντες καὶ ἐπιβουλευόμενοι διάξουσι
 πάντα τὸν βίον, πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς
 ἔνδον ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, θέοντες ἤδη τότε ἐγγύτατα
 ὀλέθρου αὐτοὶ τε καὶ ἡ ἄλλη πόλις. τούτων οὖν πάντων
 ἕνεκα, ἣν δ' ἐγώ, φῶμεν οὕτω δεῖν κατεσκευάσθαι τοὺς
 φύλακας οἰκῆσεώς τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα
 νομοθετήσωμεν, ἢ μή; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς ὁ Γλαῦκων.

Δ.

I. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ὑπολαβὼν Τί οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀπολογήσῃ, ἐάν τις σε φῇ μὴ πάνυ τι εὐδαίμονας ποιεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῦτα δι' ἑαυτούς, ὧν ἔστι μὲν ἡ πόλις τῇ ἀληθείᾳ, οἱ δὲ μηδὲν ἀπολαύουσιν ἀγαθὸν τῆς πόλεως, οἷον ἄλλοι ἀγροὺς τε κεκτημένοι καὶ οἰκίας οἰκοδομούμενοι καλὰς καὶ μεγάλας καὶ ταύταις πρέπουσαν κατασκευὴν κτώμενοι καὶ θυσίας θεοῖς ἰδίας θύοντες καὶ ξενοδοκοῦντες καὶ δὴ καί, ἃ νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον κεκτημένοι καὶ πάντα ὅσα νομίζεται τοῖς μέλλουσιν μακαρίοις εἶναι; ἀλλ' ἰτεχνῶς, φαίη ἄν, ὥσπερ ἐπίκουροι μισθωτοὶ ἐν τῇ πόλει
 420 φαίνονται | καθῆσθαι οὐδὲν ἄλλο ἢ φρουροῦντες. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτά γε ἐπισίτιοι καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις λαμβάνοντες ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὥστε οὐδ' ἂν ἀποδημῆσαι βούλωνται ἰδίᾳ, ἐξέσται αὐτοῖς, οὐδ' ἐταίραις διδόναι οὐδ' ἀναλίσκειν ἂν ποι βούλωνται ἄλλοσε, οἷα δὴ οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι ἀναλίσκουσι. ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ τῆς κατηγορίας ἀπολείπεις. Ἄλλ', ἦ δ' ὅς, ἔστω καὶ ταῦτα κατηγορημένα. Τί οὖν δὴ
 B | ἀπολογησόμεθα, φῆς; Ναί. Τὸν αὐτὸν οἶμον, ἦν δ' ἐγώ, πορεύομενοι εὐρήσομεν, ὥς ἐγῶμαι, ἢ λεκτέα. ἐροῦμεν γὰρ, ὅτι θαυμαστὸν μὲν ἂν οἶδὲν εἶη, εἰ καὶ οὔτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἔν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως

εὐδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὁ τι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. φήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὐρεῖν¹ δικαιοσύνην καὶ αὐτὴν ἐν τῇ κακίστῃ οἰκουμένῃ ἀδικίαν, κατιδόντες δὲ κρῖναι αὐτὴν, C ὁ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν, ὡς οἴομεθα, τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινὰς τιθέντες, ἀλλ' ὅλην· αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα. ὥσπερ οὖν ἂν εἰ ἡμᾶς ἀνδριάντας γράφοντας προσελθὼν τις ἔψεγε λέγων, ὅτι οὐ τοῖς καλλίστοις τοῦ ζώου τὰ κάλλιστα φάρμακα προστίθεμεν· οἱ γὰρ ὀφθαλμοί, κίλλιστον ὄν, οὐκ ὁστρεῖω ἐναηλιμμένοι εἶναι, ἀλλὰ μέλανι· μετρίως ἂν ἐδοκοῦμεν πρὸς αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι D λέγοντες· ὦ θαυμάσιε, μὴ οἷου δεῖν ἡμᾶς οὕτω καλοὺς ὀφθαλμοὺς γράφειν, ὥστε μὴδὲ ὀφθαλμοὺς φαίνεσθαι, μὴδ' αὖ τᾶλλα μέρη, ἀλλ' ἄθρει εἰς τὰ προσήκοντα ἐκάστοις ἀποδιδόντες τὸ ὅλον καλὸν ποιούμεν· καὶ δὴ καὶ νῦν μὴ ἀνάγκαζε ἡμᾶς τοιαύτην εὐδαιμονίαν τοῖς φύλαξι προσάπτειν, ἢ ἐκείνους πᾶν μᾶλλον ἀπεργάσεται ἢ φύλακας. ἐπιστάμεθα γὰρ καὶ τοὺς γεωργοὺς ξυστίδας E ἀμφιέσαντες καὶ χρυσὸν περιθέντες πρὸς ἡδονὴν ἐργάζεσθαι κελεύειν τὴν γῆν, καὶ τοὺς κεραμέας κατακλίναντες ἐπὶ δεξιὰ² πρὸς τὸ πῦρ διαπίνοντάς τε καὶ εὖωχουμένους, τὸν τροχὸν παραθεμένους, ὅσον ἂν ἐπιθυμῶσι κεραμεύειν, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοιούτῳ τρόπῳ μακαρίους ποιεῖν, ἵνα δὴ ὅλη ἡ πόλις εὐδαιμονῇ. ἀλλ' ἡμᾶς μὴ οὕτω νουθέτει· ὥς, ἂν σοὶ πειθώμεθα, οὔτε ὁ γεωργὸς γεωργὸς ἔσται, οὔτε | ὁ κεραμεὺς κεραμεὺς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὐδὲν 421 ἔχων σχῆμα ἐξ ὧν πόλις γίγνεται. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάττων λόγος· νευρορράφοι γὰρ φαῦλοι γενόμενοι καὶ διαφθαρέντες καὶ προσποισσάμενοι εἶναι μὴ ὄντες πόλει οὐδὲν δεινόν· φύλακες δὲ νόμων τε καὶ πόλεως μὴ ὄντες ἀλλὰ δοκοῦντες ὁρᾷς δὴ ὅτι πᾶσαν ἄρδην πόλιν ἀπολύασιν καὶ αὐτοῦ τοῦ εὐ οἰκεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν μόνοι τὸν

¹ ἂν εὐρεῖν Π : ἀνευρεῖν Α.² ἐπὶ δεξιὰ Ξ γ : ἐπιδέξια Α.

καιρὸν ἔχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς
 Β ποιούμεν, ἥκιστα κακούργους τῆς πόλεως, ὃ δ' ἐκείνο
 λέγων γεωργούς¹ τινας καὶ ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἀλλ' οὐκ
 ἐν πόλει ἐστιάτορας εὐδαίμονας, ἄλλο ἂν τι ἢ πόλιν λέγοι.
 σκεπτέον οὖν, πότερον πρὸς τοῦτο βλέποντες τοὺς φύλακας
 καθιστῶμεν, ὅπως ὅ τι πλείστη αὐτοῖς εὐδαιμονία ἐγγενή-
 σεται. ἢ τοῦτο μὲν εἰς τὴν πόλιν ὄλην βλέποντας θεατέον
 εἰ ἐκείνῃ ἐγγίγνεται, τοὺς δ' ἐπικούρους τούτους καὶ τοὺς
 C φύλακας ἐκείνο ἀναγκαστέον ποιεῖν καὶ πειστέον, ὅπως ὅ
 τι ἄριστοι δημιουργοὶ τοῦ ἑαυτῶν ἔργου ἔσονται, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἅπαντας ὡσαύτως, καὶ οὕτω ξυμπάσης τῆς πόλεως
 αὐξανομένης καὶ καλῶς οἰκιζομένης ἑατέον² ὅπως ἐκάστοις
 τοῖς ἔθνεσιν ἢ φύσις ἀποδίδωσι τοῦ μεταλαμβάνειν εὐ-
 δαιμονίας.

II. 'Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν. 'Ἀρ'
 οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τούτου ἀδελφὸν δόξω σοι μετρίως
 λέγειν; Τί μάλιστα; Τοὺς ἄλλους αὖ δημιουργοὺς σκοπεῖ
 D εἰ τάδε διαφθείρει³, ὥστε καὶ κακοὺς γίνεσθαι. Τὰ ποῖα
 δὴ ταῦτα; Πλούτος, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πενία. Πῶς δὴ; 'Ὡδε.
 πλουτήσας χυτρεὺς δοκεῖ σοι ἔτι ἐθελήσειν ἐπιμελεῖσθαι
 τῆς τέχνης; Οὐδαμῶς, ἔφη. 'Αργὸς δὲ καὶ ἀμελὴς γενή-
 σεται μᾶλλον αὐτὸς αὐτοῦ; Πολύ γε. Οὐκοῦν κακίων
 χυτρεὺς γίγνεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ. Καὶ μὴν καὶ
 ὄργανά γε μὴ ἔχων παρέχεσθαι ὑπὸ πενίας ἢ τι ἄλλο τῶν
 E εἰς τὴν τέχνην τά τε ἔργα πονηρότερα ἐργάσεται καὶ τοὺς
 ὑεῖς ἢ ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκη, χείρους δημιουργοὺς δι-
 δάξεται. Πῶς δ' οὐ; 'Υπ' ἀμφοτέρων δὴ, πενίας τε καὶ
 πλούτου, χείρῳ μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χείρους δὲ αὐτοί.
 Φαίνεται. "Ετερα δὴ, ὡς ἔοικε, τοῖς φύλαξιν ὑρήκαμεν,
 ἃ παντὶ τρόπῳ φυλακτέον ὅπως μήποτε αὐτοὺς λήσει εἰς
 τὴν πόλιν παραδύντα. Ποῖα ταῦτα; Πλούτός τε, ἦν δ'

¹ γεωργούς codd.: an λεωργούς?² ἑατέον codd.: an ἐκτέον?³ διαφθείρει II' διαφέρει A.

ἐγώ, καὶ πενία· | ὥς τοῦ μὲν τρυφὴν καὶ ἀργίαν καὶ νεωτε- 422
 ρισμόν ποιοῦντος, τοῦ δὲ ἀνελευθερίαν καὶ κακουργίαν
 πρὸς τῷ νεωτερισμῷ. Πάννυ μὲν οὖν, ἔφη. τότε μέντοι,
 ὦ Σώκρατες, σκόπει, πῶς ἡμῖν ἡ πόλις οἷα τ' ἔσται πολε-
 μεῖν, ἐπειδὰν χρήματα μὴ κεκτημένη ἦ, ἄλλως τε καὶ πρὸς
 μεγάλην τε καὶ πλουσίαν ἀναγκασθῇ πολεμεῖν. Δῆλον,
 ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρὸς μὲν μίαν χαλεπώτερον, πρὸς δὲ δύο
 τοιαύτας ῥᾶον. Πῶς εἶπες; ἦ δ' ὅς. Πρῶτον μὲν που, Β
 εἶπον, ἐὰν δέῃ μάχεσθαι, ἄρα οὐ πλουσίοις ἀνδράσι μα-
 χοῦνται αὐτοὶ ὄντες πολέμου ἀθληταί; Ναὶ τοῦτό γε,
 ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε; εἰς πύκτης ὡς οἶόν
 τε κάλλιστα ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένος δυοῖν μὴ πύ-
 κταιν, πλουσίοις δὲ καὶ πίοις, οὐκ ἂν δοκεῖ σοι ῥαδίως
 μάχεσθαι; Οὐκ ἂν ἴσως, ἔφη, ἅμα γε. Οὐδ' εἰ ἐξείη, ἦν
 δ' ἐγώ, ὑποφεύγουσι τὸν πρότερον αἰὲ προσφερόμενον C
 ἀναστρέφοντα κρούειν, καὶ τοῦτο ποιοῖ πολλάκις ἐν ἡλίῳ
 τε καὶ πνίγει; ἄρα γε οὐ καὶ πλείους χειρώσασιν ἂν τοιού-
 τος ὁ τοιοῦτος; Ἀμέλει, ἔφη, οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμα-
 στόν. Ἄλλ' οὐκ οἶε πυκτικῆς πλέον μετέχειν τοὺς
 πλουσίους ἐπιστήμη τε καὶ ἐμπειρία ἢ πολεμικῆς; Ἐγώ,
 ἔφη. Ῥαδίως ἄρα ἡμῖν οἱ ἀθληταὶ ἐκ τῶν εἰκότων δι-
 πλασίοις τε καὶ τριπλασίοις αὐτῶν μαχοῦνται. Συγχο-
 ρήσομαί σοι, ἔφη· δοκεῖς γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. Τί δ'; D
 ἂν πρεσβείαν πέμψαντες εἰς τὴν ἑτέραν πόλιν τάληθῇ
 εἴπωσιν, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδὲν χρυσίῳ οὐδ' ἀργυρίῳ χρώμεθα,
 οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ· συμπολεμήσαντες οὖν μεθ'
 ἡμῶν ἔχετε τὰ τῶν ἐτέρων· οἶε τινὰς ἀκούσαντας ταῦτα
 αἰρήσεσθαι κυσὶ πολεμεῖν στερεοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς μᾶλλον
 ἢ μετὰ κυνῶν προβάτοις πίοσί τε καὶ ἀπαλοῖς; Οὐ
 μοι δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν εἰς μίαν, ἔφη, πόλιν συναθροισθῇ
 τὰ τῶν ἄλλων χρήματα, ἔρα μὴ κίνδυνον φέρη τῇ μὴ E
 πλουτούσῃ. Εὐδαίμων εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἶε ἄξιον εἶναι
 ἄλλην τινὰ προσεπεινὴν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἷαν ἡμεῖς

κατεσκευάζομεν. Ἄλλὰ τί μὴν; ἔφη. Μειζόνως, ἣν δ' ἐγώ, χρηὴν προσαγορεύειν τὰς ἄλλας· ἐκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλεις, τὸ τῶν παιζόντων. δύο μὲν, κὰν ὅτιοῦν ἦ, πολεμία¹ ἀλλήλαις, ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ 423 πλουσίων· τούτων δ' | ἐν ἑκατέρᾳ πάνυ πολλαί, αἷς ἐὰν μὲν ὡς μιᾷ προσφέρῃ, παντὸς ἂν ἀμάρτοις, ἐὰν δὲ ὡς πολλαῖς, διδούς τὰ τῶν ἐτέρων τοῖς ἐτέροις χρήματά τε καὶ δυνάμεις ἢ καὶ αὐτούς, ξυμμίχοις μὲν ἀεὶ πολλοῖς χρήσει, πολεμίῳ δ' ὀλίγοις. καὶ ἕως² ἂν ἡ πόλις σοὶ οἰκῇ σωφρόνως ὡς ἄρτι ἐτάχθη, μεγίστη ἔσται, οὐ τῷ εὐδοκιμεῖν λέγει, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς μεγίστη, καὶ ἐὰν μόνον ἢ χιλίων τῶν προπολεμούντων. οὕτω γὰρ μεγάλην πόλιν B μίαν οὐ ῥαδίως οὔτε ἐν Ἑλλησιν οὔτε ἐν βαρβάροις εὐρήσεις, δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς τηλικαύτης. ἢ ἄλλως οἶει; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη καὶ κάλλιστος ὅρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσῃν δεῖ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιεῖσθαι καὶ ἡλικὴ οὔσῃ ὅσῃν χώραν ἀφορισαμένους τὴν ἄλλην χαίρειν ἐὰν. Τίς, ἔφη, ὅρος; Οἶμαι μὲν, ἣν δ' ἐγώ, τόνδε· μέχρι οὗ ἂν ἐθέλῃ αὐξομένη εἶναι μία, C μέχρι τούτου αὖξεν, πέρα δὲ μή. Καὶ καλῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο αὖ ἄλλο πρόσταγμα τοῖς φύλαξι προστάξομεν, φυλάττειν παντὶ τρόπῳ, ὅπως μήτε σμικρὰ ἢ πόλις ἔσται μήτε μεγάλη δοκούσα, ἀλλὰ τις ἱκανὴ καὶ μία. Καὶ φαῦλόν γ', ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν. Καὶ τούτου γε, ἣν δ' ἐγώ, ἔτι φαυλότερον τόδε, οὐ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἐπεμνήσθημεν λέγοντες, ὡς δέοι, ἐὰν τε τῶν φυλίκων τις φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους D αὐτὸν³ ἀποπέμπεσθαι, ἐὰν τ' ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας. τοῦτο δ' ἐβούλετο δηλοῦν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας, πρὸς ὃ τις πεφυκεν, πρὸς τοῦτο ἕνα πρὸς ἕνα ἑκαστον ἔργον δεῖ κομίζειν, ὅπως ἂν ἐν τῷ αὐτοῦ

¹ πολεμία II· πολέμια A.² ἕως ν: ὡς A.³ αὐτὸν II: αὐτῶν A.

ἐπιτηδεύων ἕκαστος μὴ πολλοί, ἀλλ' εἰς γίγνηται, καὶ οὕτω δὴ ξύμπασα ἢ πόλις μία φύηται, ἀλλὰ μὴ πολλάι. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου σμικρότερον. Οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἀγαθὲ Ἀδείμαντε, ὡς δόξειεν ἂν τις, ταῦτα πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς προστάττομεν, ἀλλὰ πάντα φαῦλα, Ε εἰάν τὸ λεγόμενον ἐν μέγα φυλάττωσι, μᾶλλον δ' ἀντὶ μεγάλου ἱκανόν. Τί τοῦτο; ἔφη. Τὴν παιδείαν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τροφήν. εἰάν γὰρ εὖ παιδευόμενοι μέτριοι ἄνδρες γίγνωνται, πάντα ταῦτα ῥαδίως διόψονται καὶ ἄλλα γε, ὅσα νῦν ἡμεῖς παραλείπομεν, τὴν τε τῶν γυναικῶν κτῆσιν καὶ γάμων καὶ παιδοποιίας, ὅτι | δεῖ ταῦτα κατὰ τὴν 424 παροιμίαν πάντα ὅ τι μάλιστα κοινὰ¹ ποιεῖσθαι. Ὅρθότατα γάρ, ἔφη, γίγνοιτ' ἂν. Καὶ μὲν, εἶπον, πολιτεία, εἰάνπερ ἅπαξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος αὐξανόμενῃ. τροφὴ γὰρ καὶ παιδευσις χρηστὴ σφριζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται εἰς τε τᾶλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Β ζώοις. Εἰκόσ γ', ἔφη. Ὡς τοίνυν διὰ βραχέων εἰπεῖν, τούτου ἀνθεκτέον τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς πόλεως, ὅπως ἂν αὐτοὺς μὴ λάθῃ διαφθαρέν, ἀλλὰ παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, τὸ μὴ νεωτερίζειν περὶ γυμναστικὴν τε καὶ μουσικὴν παρὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς οἶόν τε μάλιστα φυλάττειν, φοβουμένους ὅταν τις λέγῃ, ὡς τὴν αἰοιδὴν

μᾶλλον ἐπιφρονέουσ' ἄνθρωποι,
ἥτις ἀειδόντεσσι νεωτάτῃ ἀμφιπέληται,

μὴ πολλάκις τὸν ποιητὴν τις οἶηται λέγειν οὐκ ἄσματα C νέα, ἀλλὰ τρόπον ὥδῃς νέον, καὶ τοῦτο ἐπαινῇ· δεῖ δ' οὐτ' ἐπαινεῖν τὸ τοιοῦτον οὔτε ὑπολαμβάνειν· εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὅλῳ

¹ κοινὰ Hartman: κοινὰ τὰ φίλων A.

κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὥς φησί τε Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι. Καὶ ἐμὲ τοῖνυν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, θὲς τῶν πεπεισμένων.

D IV. Τὸ δὴ φυλακτήριον, ἦν δ' ἐγώ, ὥς ἔοικεν, ἐν-
ταυθά που οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν, ἐν μουσικῇ. Ἡ
γοῦν παρανομία, ἔφη, ῥαδίως αὕτη λαυθάνει παραδυο-
μένη. Ναί, ἔφην, ὥς ἐν παιδιᾷ γε μέρει καὶ ὥς κακὸν
οὐδὲν ἐργαζομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται, ἔφη, ἄλλο γε ἢ
κατὰ σμικρὸν εἰσοικισαμένη ἡρέμα ὑπορρεῖ πρὸς τὰ ἥθη
τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὰ πρὸς
ἀλλήλους ξυμβόλαια μείζων ἐκβαίνει· ἐκ δὲ δὴ τῶν

E ξυμβολαίων ἔρχεται ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ πολιτείας σὺν
πολλῇ, ὧ Σώκρατες, ἀσελγείᾳ, ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα
ιδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀνατρέψῃ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὕτω τοῦτ'
ἔχει; Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὐκοῦν, ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν, τοῖς
ἡμετέροις παισὶν ἐννομωτέρου εὐθὺς παιδιᾷ μεθεκτέον,
ὥς παρανόμου γιγνομένης αὐτῆς καὶ παίδων τοιούτων
425 ἐννόμους τε καὶ σπουδαίους ἐξ | αὐτῶν ἄνδρας αὐξάνεσθαι
ἀδύνατον ὄν; Πῶς δ' οὐχί; ἔφη. "Ὅταν δὴ ἄρα καλῶς
ἀρξάμενοι παῖδες παίζειν εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς
εἰσδέξωνται, πάλιν τούναντίον ἢ κείνοις εἰς πάντα ξυνέ-
πεται τε καὶ αὔξει, ἐπανορθοῦσα εἴ τι καὶ πρότερον τῆς
πόλεως ἔκειτο. Ἀληθῇ μέντοι, ἔφη. Καὶ τὰ σμικρὰ ἄρα,
εἶπον, δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὗτοι, ἃ οἱ
πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα. Ποῖα; Τὰ τοιάδε· σιγᾶς

B τε τῶν νεωτέρων παρὰ πρεσβυτέροις, ἃς πρέπει, καὶ
κατακλίσεις καὶ ὑπαναστάσεις καὶ γονέων θεραπείας, καὶ
κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας καὶ ὑποδέσεις καὶ ὅλον τὸν τοῦ
σώματος σχηματισμὸν καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ
οἶει; Ἐγωγε. Νομοθετεῖν δ' αὐτὰ οἶμαι εὐήθες· οὔτε γάρ
που γίγνεται οὗτ' ἂν μένειεν λόγῳ τε καὶ γράμμασιν
νομοθετηθέντα. Πῶς γάρ; Κινδυνεύει γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὧ

Ἀδείμαντε, ἐκ τῆς παιδείας ὁποίας¹ ἄι τις ὁρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ αἰεὶ τὸ ὅμοιον ὄν C ὅμοιον παρακαλεῖ; Τί μὴν; Καὶ τελευτῶν δὴ, οἶμαι, φαῖμεν ἂν εἰς ἓν τι τέλεον καὶ νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθὸν ἢ καὶ τούναντίον. Τί γὰρ οὐκ; ἢ δ' ὅς. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἶπον, διὰ ταῦτα οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν. Εἰκότως γ', ἔφη. Τί δέ; ὦ πρὸς θεῶν, ἔφην, τάδε² τὰ ἀγοραῖα ξυμβολαίων τε πέρι κατ' ἀγορὰν ἕκαστοι ἂ πρὸς ἀλλήλους ξυμβάλλουσιν, εἰ δὲ βούλει, καὶ χειροτεχνικῶν περὶ ξυμβολαίων καὶ λοι- D δοριῶν καὶ αἰκείας καὶ δικῶν λήξεως³ καὶ δικαστῶν καταστάσεως, καὶ εἴ ποῦ τελῶν τινὲς ἢ πράξεις ἢ θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν ἢ κατ' ἀγορὰς ἢ λιμένας, ἢ καὶ τὸ παράπαν⁴ ἀγορανομικὰ ἅττα ἢ ἀστυνομικὰ ἢ ἐλλιμενικὰ ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τούτων τολμήσομέν τι νομοθετεῖν; Ἄλλ' οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἐπιτάττειν· τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι, E ῥαδίως ποῦ εὐρήσουσιν. Ναί, ὦ φίλε, εἶπον, ἐάν γε θεὸς αὐτοῖς διδῶ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν. Εἰ δὲ μή γε, ἢ δ' ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι αἰεὶ καὶ ἐπανορθούμενοι τὸν βίον διατελοῦσιν, οἴομενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου. Λέγεις, ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιοῦτους ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης. Πάννυ μὲν οὖν. Καὶ μὴν | οὐτοί γε χαριέντως διατελοῦσιν. 426 ἰατρευνόμενοι γὰρ οὐδὲν περαίνουσιν, πλὴν γε ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦντες⁵ τὰ νοσήματα, καὶ αἰεὶ ἐλπίζοντες, ἐάν τις φάρμακον συμβουλευέσῃ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς⁶ Πάννυ γάρ, ἔφη, τῶν οὕτω καμνόντων τὰ τοιαῦτα πάθη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν, τὸ πάντων

¹ ὁποίας Dobree: ὅποι A.² τάδε II: om. A.³ λήξεως q:

λήξεις A.

⁴ παράπαν Ξ: πάμπαν A.⁵ ποιοῦντες nos: ποιοῦσι

codd.

⁶ ὑγιεῖς Ξ q: ὑγιής A.

ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τάληθῇ λέγοντα, ὅτι, πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ ἀφροδισιάζων καὶ ἀργῶν
 B παύσῃται, οὔτε φάρμακα οὔτε καύσεις οὔτε τομαὶ οὐδ' αὖ ἐπῳδαὶ αὐτὸν οὐδὲ περίαπτα οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν ὀνήσει; Οὐ πάνυ χαρίεν, ἔφη· τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγουσι χαλεπαίνειν οὐκ ἔχει χάριν. Οὐκ ἐπαινέτης εἰ, ἔφην ἐγώ, ὡς ἔοικας, τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Οὐ μέντοι μὰ Δία

V. Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσει. ἡ οὐ φαίνονται σοι ταῦτον
 C ἐργάζεσθαι τούτοις τῶν πόλεων ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι προαγορεύουσι τοῖς πολίταις τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ· ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω πολιτευομένους ἥδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις καὶ ταύτας δεινὸς ἢ ἀποπληροῦν, οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν; Ταῦτ' οὖν, ἔφη, ἔμοιγε δοκοῦσι δρᾶν, καὶ
 D οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἐπαινῶ. Τί δ' αὖ; τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας; Ἐγώ γ', ἔφη, πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Πῶς λέγεις; οὐ συγγιγνώσκεις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς ἀνδράσιν; ἡ οἷοι οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν, ἐτέρων τοιούτων πολλῶν λεγόντων ὅτι τετράπηχὺς ἐστίν, αὐτὸν
 E ταῦτα μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὐτοῦ; Οὐκ αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. Μὴ τοίνυν χαλέπαινε· καὶ γὰρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ τοιοῦτοι, νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν καὶ ἐπανορθοῦντες, αἰεὶ οἴόμενοί τι πέρας εὐρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυμβολαίοις κακουργήματα καὶ περὶ ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ ὄντι ὥσπερ Ὑδραν τέμνουσιν.
 427 Καὶ μὴν, ἔφη, οὐκ ἄλλο τί γε ποιοῦσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν,

ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων πέρι καὶ πολιτείας οὐτ' ἐν κακῶς οὐτ' ἐν εὖ πολιτευομένη πόλει ὥμην ἂν δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι· ἐν τῇ μὲν ὅτι ἀνωφελῇ καὶ πλέον οὐδέν, ἐν δὲ τῇ, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κἂν ὅστισοῦν εὖροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐπιτηδευμάτων.

Τί οὖν, ἔφη, ἔτι ἂν ἡμῖν λοιπὸν τῆς νομοθεσίας εἴη; B καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ἑμῖν μὲν οὐδέν, τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελφοῖς τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα καὶ πρῶτα τῶν νομοθετημάτων. Τὰ ποῖα; ἢ δ' ὅς. Ἱερῶν τε ἰδρύσεις καὶ θυσίαι καὶ ἄλλαι θεῶν τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπείαι, τελευτησάντων τε¹ αὖ θῆκαι καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἔλως αὐτοὺς ἔχειν. τὰ γὰρ δὴ τοιαῦτα οὐτ' ἐπιστάμεθα ἡμεῖς οἰκίζοντές τε πόλιν C οὐδενὶ ἄλλῳ πεισόμεθα, εἰν νοῦν ἔχουμεν, οὐδὲ χρησόμεθα ἐξηγητῇ, ἀλλ' ἢ τῷ πατρίῳ· οὗτος γὰρ δήπου ὁ θεὸς περὶ τὰ τοιαῦτα πᾶσιν ἀνθρώποις πάτριος ἐξηγητῆς ἐν μέσῳ τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος ἐξηγεῖται. Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις· καὶ ποιητέον οὕτω.

VI. Ὡκισμένη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη ἂν σοι εἴη, ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ἡ πόλις· τὸ δὲ δι' μετὰ τοῦτο σκόπει D ἐν αὐτῇ φῶς ποθὲν πορισίμενος ἱκανὸν αὐτός τε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει καὶ Πολέμαρχον καὶ τοὺς ἄλλους, εἰν πως ἴδωμεν, ποῦ ποτ' ἂν εἴη ἡ δικαιοσύνη καὶ ποῦ ἡ ἀδικία, καὶ τί ἀλλήλοιν διαφέρετον, καὶ πότερον δεῖ κεκτηῖσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, εἰν τε λανθάνη εἰν τε μὴ πάντας θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους. Οὐδὲν λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων· σὺ γὰρ ὑπέσχου ζητήσῃς, ὥς οὐχ ὅσιόν E σοι ὅν μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, ὑπομιμνήσκεις, καὶ ποιητέον μὲν γε οὕτως, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς ξυλλαμβάνειν. Ἀλλ', ἔφη, ποιήσομεν οὕτω. Ἐλπίζω τοίνυν. ἦν δ' ἐγώ, εὐρήσειν

¹ τε E: om A.

αὐτὸ ὤδε. οἶμαι ἡμῖν τὴν πόλιν, εἴπερ ὀρθῶς γε ᾤκισται, τελέως ἀγαθὴν εἶναι. Ἀνάγκη, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι σοφὴ τ' ἐστὶ καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρων καὶ δικαία. Δῆλον. Οὐκοῦν ὃ τι ἂν αὐτῶν εὕρωμεν ἐν αὐτῇ, τὸ ὑπόλοιπον 428 ἔσται τὸ οὐχ ἡτρημένον; Τί μήν; Ὡσπερ τοῖνυν ἄλλων τινῶν τεττάρων, εἰ ἔν τι ἐζητούμεν αὐτῶν ἐν ὁτρωῶν, ὁπότε πρῶτον ἐκεῖνο ἔγνωμεν, ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν, εἰ δὲ τὰ τρία πρότερον ἐγνωρίσαμεν, αὐτῷ ἂν τούτῳ ἐγνωρίστο τὸ ζητούμενον· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἄλλο ἔτι ἦν ἢ τὸ ὑπολειφθέν. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ περὶ τούτων, ἐπειδὴ τέτταρα ὄντα τυγχάνει, ὡσαύτως ζητητέον; Δῆλα δὴ. Καὶ μὲν δὴ πρῶτόν γε μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ B κατὰ δῆλον εἶναι ἡ σοφία· καὶ τι ἄτοπον περὶ αὐτὴν φαίνεται. Τί; ἢ δ' ὅς. Σοφὴ μὲν τῷ ὄντι δοκεῖ μοι ἡ πόλις εἶναι ἢν διήλθομεν· εὐβουλος γάρ. οὐχί; Ναί. Καὶ μὴν τοῦτό γε αὐτό, ἡ εὐβουλία, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τις ἐστίν· οὐ γάρ που ἀμαθία γε ἄλλ' ἐπιστήμη εὐβουλεύονται. Δῆλον. Πολλαὶ δέ γε καὶ παντοδαπαὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πόλει εἰσίν. Πῶς γὰρ οὐ; Ἄρ' οὖν διὰ C τὴν τῶν τεκτόνων ἐπιστήμην σοφὴ καὶ εὐβουλος ἡ πόλις προσρητέα; Οὐδαμῶς, ἔφη, διὰ γε ταύτην, ἀλλὰ τεκτονική. Οὐκ ἄρα διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐπιστήμην βουλευομένην¹ ὥς ἂν ἔχοι βέλτιστα, σοφὴ κλητέα πόλις. Οὐ μέντοι. Τί δέ; τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἢ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων; Οὐδ' ἡντιοῦν, ἔφη. Οὐδὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ καρποῦ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ γεωργική. Δοκεῖ μοι. Τί δ'; ἢν δ' ἐγώ· ἔστι τις ἐπιστήμη ἐν τῇ ἄρτι ὑφ' ἡμῶν οἰκισθείσῃ παρά τισι τῶν πολιτῶν, ἡ οὐχ D ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὸς βουλεύεται, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς ὅλης, ὅντιν' ἂν² τρόπον αὐτὴ τε πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις ἄριστα ὁμιλοῖ; Ἔστι μέντοι. Τίς, ἔφη

¹ βουλευομένην Heindorf: βουλευομένη codd.
codd.

² ὄντιν' ἂν Ast: ὄντινα

ἐγώ, καὶ ἐν τίσιν; Αὕτη, ἣ δ' ὅς, ἡ φυλακικὴ καὶ ἐν
τούτοις τοῖς ἄρχουσιν, οὓς νῦν δὴ τελέους φύλακας
ὠνομάζομεν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιστήμην τί τὴν
πόλιν προσαγορεύεις; Εὐβουλον, ἔφη, καὶ τῷ ὄντι σοφὴν.
Πότερον οὖν¹, ἣν δ' ἐγώ, ἐν τῇ πόλει οἶε ἡμῖν χαλκέας Ε
πλείους ἐνέσεσθαι ἢ τοὺς ἀληθινοὺς φύλακας τούτους;
Πολύ, ἔφη, χαλκέας. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι
ἐπιστήμας ἔχοντες ὠνομάζονται τινες εἶναι, πάντων τούτων
οὗτοι ἂν εἴεν ὀλίγιστοι; Πολύ γε. Τῷ σμικροτάτῳ ἄρα
ἔθνει καὶ μέρει ἑαυτῆς καὶ τῇ ἐν τούτῳ ἐπιστήμῃ, τῷ
προεστώτι καὶ ἄρχοντι, ὅλη σοφὴ ἂν εἴη κατὰ φύσιν
οἰκισθεῖσα πόλις· καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικε, φύσει ὀλίγιστον
γίγνεται | γένος, ᾧ προσήκει ταύτης τῆς ἐπιστήμης μετα- 429
λαγχάνειν, ἣν μόνην δεῖ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν σοφίαν
καλεῖσθαι. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τοῦτο μὲν δὴ ἐν
τῶν τεττάρων οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡύρηκαμεν αὐτό τε
καὶ ὅπου τῆς πόλεως ἵδρυται. Ἐμοὶ γοῦν² δοκεῖ, ἔφη,
ἀποχρώντως ἡύρησθαι.

VII. Ἀλλὰ μὴν ἀνδρεία γε αὐτὴ τε καὶ ἐν ᾧ κεῖται
τῆς πόλεως, δι' ὃ τοιαύτη κλητέα ἡ πόλις, οὐ πάνυ
χαλεπὸν ἰδεῖν. Πῶς δὴ; Τίς ἄν, ἣν δ' ἐγώ, εἰς ἄλλο τι Β
ἀποβλέψας ἢ δειλὴν ἢ ἀνδρείαν πόλιν εἴποι, ἄλλ' ἢ εἰς
τοῦτο τὸ μέρος, ὃ προπολεμεῖ τε καὶ στρατεύεται ὑπὲρ
αὐτῆς; Οὐδ' ἂν εἰς, ἔφη, εἰς ἄλλο τι. Οὐ γὰρ οἶμαι,
εἶπον, οἷ γε ἄλλοι ἐν αὐτῇ ἢ δειλοὶ ἢ ἀνδρεῖοι ὄντες κύριοι
ἂν εἴεν ἢ τοίαν αὐτὴν εἶναι ἢ τοίαν. Οὐ γάρ. Καὶ
ἀνδρεία ἄρα πόλις μέρει τινὶ ἑαυτῆς ἐστί, διὰ τὸ ἐν
ἐκείνῳ ἔχειν δύναμιν τοιαύτην, ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν
περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, ταῦτά τε αὐτὰ εἶναι καὶ τοιαῦτα, C
ἃ τε καὶ οἶα ὁ νομοθέτης παρήγγειλεν³ ἐν τῇ παιδείᾳ. ἢ
οὐ τοῦτο ἀνδρείαν καλεῖς; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔμαθον ὃ εἶπες,

¹ οὖν Ε: om. A.² ἐμοὶ γοῦν Π· ἔμοιγ' οἶν A.³ παρήγγειλενv: παρήγγειλλεν (sic) A¹: παρήγγελλεν A²

ἀλλ' αὐθις εἰπέ. Σωτηρίαν ἔγωγ', εἶπον, λέγω τινὰ εἶναι
 τὴν ἀνδρείαν. Ποίαν δὲ σωτηρίαν; Τὴν τῆς δόξης τῆς
 ὑπὸ νόμου διὰ τῆς παιδείας γεγонуίας¹ περὶ τῶν δεινῶν, ἃ
 τέ ἐστι καὶ οἶα· διὰ παντὸς δὲ ἔλεγον αὐτῆς² σωτηρίαν τὸ
 D ἔν τε λύπαις ὄντα διασφύζεσθαι αὐτὴν καὶ ἐν ἡδοναῖς καὶ
 ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἐν φόβοις καὶ μὴ ἐκβάλλειν. ᾧ δέ μοι
 δοκεῖ ὁμοιον εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλει. Ἄλλα
 βούλομαι. Οὐκοῦν οἶσθα, ἣν δ' ἐγώ, ὅτι οἱ βαφεῖς,
 ἐπειδὴν βουληθῶσι βάψαι ἔρια ὥστ' εἶναι ἀλουργά,
 πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐκ τοσούτων χρωμάτων μίαν
 φύσιν τὴν τῶν λευκῶν, ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ
 ὀλίγη παρασκευῇ, ὅπως δέξεται ὅ τι μάλιστα τὸ ἄνθος,
 E καὶ θεραπεύσαντες³ οὕτω δὴ βάπτουσι. καὶ ὁ μὲν ἂν
 τούτῳ τῷ τρόπῳ βαφῇ, δευσοποιὸν γίγνεται τὸ βαφέν,
 καὶ ἡ πλύσις οὐτ' ἄνευ ῥυμμάτων οὔτε μετὰ ῥυμμάτων
 δύναται αὐτῶν τὸ ἄνθος ἀφαιρεῖσθαι· ἃ δ' ἂν μή, οἶσθα
 οἶα δὴ γίγνεται, ἐάν τέ τις ἄλλα χρώματα βάπτῃ ἐάν τε
 καὶ ταῦτα μὴ προθεραπεύσας. Οἶδα, ἔφη, ὅτι ἐκπλυτα
 καὶ γελοῖα. Τοιοῦτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ὑπόλαβε κατὰ
 δύναμιν ἐργάζεσθαι καὶ ἡμᾶς, ὅτε ἐξελεγόμεθα τοὺς
 430 στρατιώτας καὶ ἐπαιδεύομεν | μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ·
 μὴδὲν οἶον ἄλλο μηχανᾶσθαι, ἢ ὅπως ἡμῖν ὅ τι κάλλιστα
 τοὺς νόμους πεισθέντες δέξοιντο ὥσπερ βαφὴν, ἵνα δευ-
 σοποιὸς αὐτῶν ἡ δόξα γίγνοιτο καὶ περὶ δεινῶν καὶ περὶ
 τῶν ἄλλων διὰ τὸ τὴν τε φύσιν καὶ τὴν τροφήν ἐπιτηδεῖαν
 ἐσχηκέναι, καὶ μὴ αὐτῶν ἐκπλύναι τὴν βαφὴν τὰ ῥύμματα
 ταῦτα, δεινὰ ὄντα ἐκκλύζειν, ἣ τε ἡδονή, παντὸς χαλε-
 B στραίου δεινότερα οὔσα τοῦτο δρᾶν καὶ κοῖας, λύπη τε
 καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία, παντὸς ἄλλου ῥύμματος. τὴν δὲ
 τοιαύτην δύναμιν καὶ σωτηρίαν διὰ παντὸς δόξης ὀρθῆς τε
 καὶ νομίμου δεινῶν πέρι καὶ μὴ ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ καὶ

¹ γεγонуίας γ: γεγонуῖαν Α.   ² αὐτῆς nos: αὐτὴν codd.

³ θερα-
 πεύσαντες post καὶ nos· post παρασκευῇ codd.

τίθεται, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις. 'Αλλ' οὐδέν, ἦ δ' ὅς, λέγω· δοκεῖς γάρ μοι τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἄνευ παιδείας γεγονυῖαν, τὴν τε θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη, οὔτε πάνυ μόνιμον¹ ἡγεῖσθαι ἄλλο τέ τι ἢ ἀνδρείαν καλεῖν. 'Αληθέστατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. 'Απο- C δέχομαι τοίνυν τοῦτο ἀνδρείαν εἶναι. Καὶ γὰρ ἀποδέχου, ἦν δ' ἐγώ, πολιτικὴν γε, καὶ ὀρθῶς ἀποδέξει. αὐτὸς δὲ περὶ αὐτοῦ, ἐὰν βούλη, ἔτι κάλλιον δίμην· νῦν γὰρ οὐ τοῦτο ἐζητοῦμεν, ἀλλὰ δικαιοσύνην· πρὸς οὖν τὴν ἐκείνου ζήτησιν, ὥς ἐγῶμαι, ἱκανῶς ἔχει. 'Αλλὰ καλῶς, ἔφη, λέγεις.

VIII. Δύο μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι λοιπά, ἃ δεῖ κατιδεῖν ἐν τῇ πόλει, ἣ τε σωφροσύνη καὶ οὐ δὴ ἔνεκα πάντα D ζητοῦμεν, δικαιοσύνη. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὖροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα περὶ σωφροσύνης; 'Εγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, οὔτε οἶδα οὔτ' ἂν βουλοίμην αὐτὸ πρότερον φανῆναι, εἴπερ μηκέτι ἐπισκεψόμεθα σωφροσύνην· ἀλλ' εἰ ἔμοιγε βούλει χαρίζεσθαι, σκόπει πρότερον τοῦτο ἐκείνου. 'Αλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, βούλομαί γε, εἰ μὴ ἀδικῶ. Σκόπει δὴ, ἔφη. Σκεπτέον, E εἶπον· καὶ ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν, συμφωνία τινὶ καὶ ἁρμονία προσέοικεν μᾶλλον ἢ τὰ πρότερον. Πῶς; Κόσμος πού τις, ἦν δ' ἐγώ, ἢ σωφροσύνη ἐστὶν καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι, κρείττω δὲ αὐτοῦ λέγοντες² οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον· καὶ ἄλλα ἅττα τοιαῦτα ὥσπερ ἔχνη αὐτῆς λέγεται. ἦ γάρ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν κρείττω αὐτοῦ γελοῖον; ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων καὶ ἥττων δῆπου ἂν αὐτοῦ εἴη καὶ ὁ ἥττων κρείττων· | ὁ αὐτὸς γὰρ ἐν ἅπασιν τούτοις προσαγορεύεται. 431 Τί δ' οὔ; 'Αλλ', ἦν δ' ἐγώ, φαίνεται μοι βούλεσθαι λέγειν οὗτος ὁ λόγος, ὥς τι ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὴν ψυχὴν

¹ μόνιμον Stobaeus: νόμιμον codd.
(sed punctis notatum) A¹.

² λεγοντες in mg. A² φαίνονται

τὸ μὲν βέλτιον ἔνι, τὸ δὲ χεῖρον, καὶ ὅταν μὲν τὸ βέλτιον φύσει τοῦ χείρονος ἐγκρατὲς ᾗ, τοῦτο λέγειν τὸ¹ κρεῖττω αὐτοῦ· ἐπαινεῖ γοῦν· ὅταν δὲ ὑπὸ τροφῆς κακῆς ἢ τινος ὁμιλίας κρατηθῇ ὑπὸ πλήθους τοῦ χείρονος σμικρότερον
 Β τὸ βέλτιον ὄν, τοῦτο δὲ ὡς ἐν ὀνειδίει ψέγειν τε καὶ καλεῖν ἥττω ἑαυτοῦ καὶ ἀκόλαστον τὸν οὕτω διακείμενον. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Ἀπόβλεπε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν νέαν ἡμῖν πόλιν, καὶ εὐρήσεις ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τούτων ἐνόν· κρεῖττω γὰρ αὐτὴν αὐτῆς δικαίως φήσεις προσαγορεύεσθαι, εἶπερ, οὐ² τὸ ἄμεινον τοῦ χείρονος ἄρχει, σῶφρον κλητέον καὶ κρεῖττον αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀποβλέπω, ἔφη, καὶ ἀληθῇ λέγεις. Καὶ μὴν καὶ τὰς γε
 C πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς τε καὶ λύπας ἐν παισὶ³ μάλιστα ἂν τις εὔροι καὶ γυναιξὶ καὶ οἰκέταις καὶ τῶν ἐλευθέρων λεγομένων ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις. Πάνν μὲν οὖν. Ταῖς δέ γε ἀπλαῖς τε καὶ μετρίαις⁴, αἱ δὲ μετὰ νοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῶ ἄγονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξει καὶ τοῖς βέλτιστα μὲν φύσιν, βέλτιστα δὲ παιδευθεῖσιν. Ἀληθῇ, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα ὁρᾷς ἐνόντα σοι ἐν τῇ πόλει, καὶ κρατουμένας
 D αὐτόθι τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις ὑπὸ τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως τῆς ἐν τοῖς ἐλάττωσιν τε καὶ ἐπιεικεστέροις; Ἐγώ γ', ἔφη.

IX. Εἰ ἄρα δεῖ τινὰ πόλιν προσαγορεύειν κρεῖττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὐτῆς, καὶ ταύτην προσρητέον. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ σῶφρονα κατὰ πάντα ταῦτα; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ μὴν εἶπερ αὐτὴ ἐν ἄλλῃ πόλει ἢ αὐτῇ δόξα ἔνεστι τοῖς τε
 E ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις περὶ τοῦ οὔστινας δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν ταύτῃ ἂν εἴη τοῦτο ἐνόν. ἢ οὐ δοκεῖ; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Ἐν ποτέροις οὖν φήσεις τῶν πολιτῶν τὸ

¹ τὸ Π: τὸν Α.² οὐ Ξ ρ· οὖν Α.³ παισὶ H. Wolf: πᾶσι codd.⁴ ταῖς—ἀπλαῖς—μετρίαις Herwerden· τὰς—ἀπλᾶς—μετρίαις codd.

σωφρονεῖν ἐνείναι, ὅταν οὕτως ἔχωσιν; ἐν τοῖς ἄρχουσιν ἢ ἐν τοῖς ἀρχομένοις; Ἐν ἀμφοτέροις που, ἔφη. Ὅρᾱς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὡς ἁρμονία τινὶ ἢ σωφροσύνη ὁμοίωται; Τί δὴ; Ὅτι οὐχ ὥσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέρει τινὶ ἐκατέρα ἐνοῦσα ἢ μὲν | σοφὴν, ἢ δὲ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρείχετο, οὐχ οὕτω 432 ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτεχνῶς τέταται, διὰ πασῶν παρεχομένη ξυνάδοντας τοὺς τε ἀσθενεστάτους ταῦτόν καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ τοὺς μέσους, εἰ μὲν βούλει, φρονήσεις, εἰ δὲ βούλει, ἰσχύϊ, εἰ δέ, καὶ πλήθει ἢ χρήμασιν ἢ ἄλλῳ ὁπλοῦν τῶν τοιούτων· ὥστε ὀρθότατ' ἂν φαίμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν σωφροσύνην εἶναι, χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ. Πάνυ μοι, ἔφη, ξυνδοκεῖ B

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὰ μὲν τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει κατῶπται, ὡς γε οὕτωςι δόξαί· τὸ δὲ δὴ λοιπὸν εἶδος, δι' ὃ ἂν ἔτι ἀρετῆς μετέχοι πόλις, τί ποτ' ἂν εἴη; δῆλον γάρ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ἡ δικαιοσύνη. Δῆλον. Οὐκοῦν, ὦ Γλαύκωι, νῦν δὴ ἡμᾶς δεῖ ὥσπερ κυνηγέτας τινὰς θάμνον¹ κύκλῳ περιίστασθαι προσέχοντας τὸν νοῦν, μὴ πῃ διαφύγῃ ἢ δικαιοσύνη καὶ ἀφανισθεῖσα ἄδηλος γένηται· φανερόν γάρ δὴ ὅτι ταύτη πῃ ἔστιν. ὅρα οὖν καὶ προθυμοῦ κατιδεῖν, C

εἰάν πως πρότερος ἐμοῦ ἴδῃς καὶ ἐμοὶ φράσης². Εἰ γὰρ ὠφελον³, ἔφη· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰάν μοι ἐπομένῳ χρῇ καὶ τὰ δεικνύμενα δυναμένῳ καθορᾶν, πάνυ μοι μετρίῳ⁴ χρήσει Ἔπον, ἦν δ' ἐγώ, εὐξάμενος μετ' ἐμοῦ. Ποιήσω ταῦτα· ἀλλὰ μόνον, ἦ δ' ὅς, ἡγοῦ. Καὶ μὲν, εἶπον ἐγώ, δύσβατός γέ τις ὁ τόπος φαίνεται καὶ ἐπίσκιος· ἔστι γοῦν σκοτεινὸς καὶ δυσδιερεύνητος· ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἰτέον. Ἰτέον γάρ, D

ἔφη. καὶ ἐγὼ κατιδὼν Ἰοῦ Ἰοῦ, εἶπον, ὦ Γλαύκων· κινδυνεύομέν τι ἔχειν ἵχνος, καί μοι δοκεῖ οὐ πάνυ τι

¹ θάμνον Π· θάμνων Α.² φράσης Π· φράσεις Α.³ ὠφελον Π·ὠφελον Α. ⁴ μετρίῳ II Richards· μετρίως coddl.

ἐκφευξείσθαι ἡμᾶς. Εὐ ἀγγέλλεις, ἦ δ' ὅς. Ἡ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, βλακικόν γε ἡμῶν τὸ πάθος. Τὸ ποῖον; Πάλαι, ὦ μακάριε, φαίνεται πρὸ ποδῶν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς κυλινδεῖσθαι, καὶ οὐχ ἑωρῶμεν ἄρ' αὐτό, ἀλλ' ἡμεν καταγελαστότατοι· ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες ζητοῦσιν
Ε ἐνίστε δ' ἔχουσιν, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸ μὲν οὐκ ἀπεβλέπομεν, πόρρω δέ ποι ἀπεσκοποῦμεν, ἦ δὴ καὶ ἐλάνθανεν ἴσως ἡμᾶς. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, εἶπον, ὡς δοκοῦμέν μοι καὶ λέγοντες αὐτὸ καὶ ἀκούοντες πάλαι οὐ μανθανεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐλέγομεν τρόπον τινὰ αὐτό. Μακρόν, ἔφη, τὸ προοίμιον τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι.

- 433 **Χ.** Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ. ἄκουε, | εἴ τι ἄρα λέγω. δὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐθέμεθα δεῖν ποιεῖν διὰ παντός, ὅτε τὴν πόλιν κατωκίζομεν, τοῦτό ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἥτοι τούτου τι εἶδος ἢ δικαιοσύνη. ἐθέμεθα δὲ δήπου καὶ πολλάκις ἐλέγομεν, εἰ μέμνησαι, ὅτι ἕνα ἕκαστον ἐν δέοι ἐπιτηδεύειν τῶν περὶ τὴν πόλιν, εἰς δ' αὐτοῦ ἢ φύσις ἐπιτηδαιοτάτη πεφυκυῖα εἴη. Ἐλέγομεν γάρ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν δικαιοσύνη ἐστί, καὶ τοῦτο ἄλλων τε πολλῶν ἀκηκόαμεν καὶ
Β αὐτοὶ πολλάκις εἰρήκαμεν. Εἰρήκαμεν γάρ. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει τρόπον τινὰ γιγνόμενον ἢ δικαιοσύνη εἶναι, τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν· οἶσθα ὅθεν τεκμαίρομαι; Οὐκ, ἀλλὰ λέγ', ἔφη. Δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ὑπόλοιπον ἐν τῇ πόλει ὧν ἐσκέμεθα, σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως, τοῦτο εἶναι, δὲ πᾶσιν ἐκείνοις τὴν δύναμιν παρέσχεν, ὥστε ἐγγενέσθαι, καὶ ἐγγενομένοις γε σωτηρίαν παρέχει¹, ἕωσπερ ἂν ἐνῇ. καίτοι ἔφαμεν
Γ δικαιοσύνην ἔσεσθαι τὸ ὑπολειφθὲν ἐκείνων, εἰ τὰ τρία εὖροιμεν. Καὶ γὰρ ἀνάγκη, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δέοι γε κρῖναι, τί τὴν πόλιν ἡμῖν τούτων μάλιστα ἀγαθὴν ἀπεργάζεται ἐγγεγνόμενον, δύσκριτον ἂν εἴη,

¹ παρέχει Vind. D F: παρέχειν A.

πότερον ἢ ὁμοδοξία τῶν ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ἢ ἡ
 περὶ δεινῶν τε καὶ μὴ, ἥτις ἐστὶ, δόξης ἐννόμου σωτηρία
 ἐν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένη, ἢ ἡ¹ ἐν τοῖς ἄρχουσι
 φρόνησίς τε καὶ φυλακὴ ἐνοῦσι, ἢ τοῦτο μάλιστα ἀγαθὴν **D**
 αὐτὴν ποιεῖ ἐνὸν καὶ ἐν παιδὶ καὶ ἐν γυναικὶ καὶ δούλῳ
 καὶ ἐλευθέρῳ καὶ δημιουργῷ καὶ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ,
 ὅτι τὸ αὐτοῦ ἕκαστος εἰς ὃν ἔπραττεν καὶ οὐκ ἐπολυπραγ-
 μώνει. Δύσκριτον, ἔφη· πῶς δ' οὐ; Ἐνάμιλλον ἄρα, ὡς
 εἴκει, πρὸς ἀρετὴν πόλεως τῇ τε σοφίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ
 σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἢ τοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ τὰ
 αὐτοῦ πράττειν δύναμις. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν
 δικαιοσύνην τό γε τούτοις ἐνάμιλλον ἂν εἰς ἀρετὴν πόλεως **E**
 θείης; Παντάπασι μὲν οὖν. Σκύπει δὲ καὶ τῇδε, εἰ
 οὕτω δόξει. Ἄρα τοῖς ἄρχουσιν ἐν τῇ πόλει τὰς δίκας
 προστάξεις δικάζειν; Τί μὴν; Ἡ ἄλλου οὐτινοσοῦν;
 μᾶλλον ἐφιεμένοι δικάσουσιν ἢ τούτου², ὅπως ἂν ἕκαστοι
 μήτ' ἔχωσι τὰλλότρια μήτε τῶν αὐτῶν στέρωνται; Οὐκ,
 ἀλλὰ τούτου. Ὡς δικαίου ὄντος; Ναί. Καὶ ταύτη ἄρα
 πῃ ἢ τοῦ οἰκείου τε καὶ ἑαυτοῦ ἕξις τε καὶ πρᾶξις δικαιο-
 σύνη ἂν | ὁμολογοῖτο. Ἔστι ταῦτα. Ἴδὲ δὴ, εἰ σοὶ ὅπερ **434**
 ἐμοὶ ξυνδοκῇ. τέκτων σκυτοτόμου ἐπιχειρῶν ἔργα ἐργά-
 ζεσθαι ἢ σκυτοτόμος τέκτους, ἢ τὰ ὄργανα μεταλαμ-
 βάνοντες τὰλλήλων ἢ τιμάς, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιχειρῶν
 ἀμφοτέρα πράττειν, πάντα τᾶλλα μεταλλαττόμενα ἡρί-
 σοι ἂν τι δοκεῖ μέγα βλάβη πόλιν; Οὐ πάνυ, ἔφη
 Ἄλλ' ὅταν γε, οἶμαι, δημιουργὸς ὢν ἢ τις ἄλλος χρηματι-
 στῆς φύσει ἔπειτα ἐπαιρόμενος ἢ πλούτῳ ἢ πλήθει ἢ **B**
 ἰσχύϊ ἢ ἄλλῳ τῷ⁴ τοιούτῳ εἰς τὸ τοῦ πολεμικοῦ εἶδος
 ἐπιχειρῇ ἰέναι, ἢ τῶν πολεμικῶν τις εἰς τὸ τοῦ βουλευ-
 τικοῦ καὶ φύλακος ἀνάξιος ὢν, καὶ τὰ ἀλλήλων οὔτοι
 ὄργανα μεταλαμβάνωσι καὶ τὰς τιμάς, ἢ ὅταν ὁ αὐτὸς

¹ ἢ ἡ Ξ^2 γ: ἡ Α.
 τοῦτο Α.

² οὐτινοσοῖν Ξ . τινὸς οἶν Α.

³ τούτου II

⁴ τῷ II: τῷ Α

πάντα ταῦτα ἅμα ἐπιχειρῇ πράττειν, τότε οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν ταύτην τὴν τούτων μεταβολὴν καὶ πολυπραγμοσύνην ὀλεθρον εἶναι τῇ πόλει. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἡ
 C τριῶν ἄρα ὄντων γενῶν πολυπραγμοσύνη καὶ μεταβολὴ εἰς ἄλληλα μεγίστη τε βλάβη τῇ πόλει καὶ ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο μάλιστα κακουργία. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κακουργίαν δὲ τὴν μεγίστην τῆς ἑαυτοῦ πόλεως οὐκ ἀδικίαν φήσεις εἶναι; Πῶς δ' οὐ; Τοῦτο μὲν ἄρα ἀδικία.

XI. Πάλιν δὲ ὧδε λέγωμεν· χρηματιστικοῦ, ἐπικουρικοῦ, φυλακικοῦ γένους οἰκειοπραγία, ἐκάστου τούτων τὸ αὐτοῦ πρίττοντος ἐν πόλει, τούναντίον <ὄν>¹ ἐκείνου, δικαιοσύνη τ' ἂν εἴη καὶ τὴν πόλιν δικαίαν παρέχοι. Οὐκ
 D ἄλλη ἔμοιγε δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, ἔχειν ἢ ταύτη. Μηδέν, ἦν δ' ἐγώ, πω πάνυ παγίως αὐτὸ λέγωμεν, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡμῖν καὶ εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ἰὼν τὸ εἶδος τοῦτο ὁμολογῇται καὶ ἐκεῖ δικαιοσύνη εἶναι, συγχωρησόμεθα ἤδη· τί γὰρ καὶ ἐροῦμεν; εἰ δὲ μή, τότε ἄλλο τι σκεψόμεθα. νῦν δ' ἐκτελέσωμεν τὴν σκέψιν, ἣν ῥήθημεν, εἰ ἐν μεῖζονί τινι τῶν ἐχόντων δικαιοσύνην πρότερον ἐκεῖ ἐπιχειρήσασθαι, ῥῆον ἂν ἐν ἐνὶ ἀνθρώπῳ
 E κατιδεῖν οἷόν ἐστιν. καὶ ἔδοξε δὴ ἡμῖν τοῦτο εἶναι πόλις, καὶ οὕτω ῥηκίζομεν ὥς ἐδυνάμεθα ὑρίστην, εὖ εἰδότες ὅτι ἐν γε τῇ ἀγαθῇ ἂν εἴη. ὁ οὖν ἡμῖν ἐκεῖ ἐφάνη, ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν ἓνα, καὶ μὲν ὁμολογῇται, καλῶς ἔξει· ἐὰν δέ τι ἄλλο ἐν τῷ ἐνὶ ἐμφαίνεται, πάλιν ἐπανιόντες ἐπὶ
 435 τὴν πόλιν βασανιοῦμεν· | καὶ τάχ' ἂν παρ' ἄλληλα σκοποῦντες καὶ τρίβοντες ὥσπερ ἐκ πυρείων ἐκλάμψαι ποιήσασθαι τὴν δικαιοσύνην, καὶ φανεράν γενομένην βεβαιωσάμεθ'² ἂν αὐτὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. Ἄλλ', ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτως. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅ γε ταῦτόν ἡν τις προσείποι μεῖζόν τε καὶ ἔλαττον,

¹ <ὄν> nos: om. codd.

² βεβαιωσάμεθ' q· βεβαιωσώμεθ' A¹: βεβαιωσόμεθ' A².

ἀνόμοιον τυγχάνει ὃν ταύτη, ἣ ταῦτόν προσαγορεύεται, ἡ
 ὁμοιον; "Ομοιον, ἔφη. Καὶ δίκαιος ἄρα ἀνὴρ δικαίας
 πόλεως κατ' αὐτὸ τὸ τῆς δικαιοσύνης εἶδος οὐδὲν διοίσει, B
 ἀλλ' ὁμοιος ἔσται. "Ομοιος, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι πόλις γε
 ἔδοξεν εἶναι δικαία, ὅτι¹ ἐν αὐτῇ² τριττὰ γένη φύσεων
 ἐνόντα τὸ αὐτῶν ἕκαστον ἔπραττεν· σώφρων δὲ αὖ καὶ
 ἀνδρεία καὶ σοφὴ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν ἄλλ' ἅττα
 πάθη τε καὶ ἔξεις. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ τὸν ἕνα ἄρα, ὦ
 φίλε, οὕτως ἀξιόσομεν, τὰ αὐτὰ ταῦτα εἶδη ἐν τῇ αὐτοῦ
 ψυχῇ ἔχοντα, διὰ τὰ αὐτὰ πάθη ἐκείνοις τῶν αὐτῶν C
 ὀνομάτων ὀρθῶς ἀξιούσθαι τῇ πόλει. Πᾶσα ἀνάγκη,
 ἔφη. Εἰς φαῦλόν γε αὖ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ θαυμάσιε, σκέμμα
 ἐμπεπτώκαμεν περὶ ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἶδη ταῦτα
 ἐν αὐτῇ εἴτε μή. Οὐ πάνυ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, εἰς φαῦλον.
 ἴσως γάρ, ὦ Σώκρατες, τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ
 τὰ καλὰ. Φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ. καὶ εὖ γ' ἴσθι, ὦ Γλαύ-
 κων, ὥς ἡ ἐμὴ δόξα, ἀκριβῶς μὲν τοῦτο ἐκ τοιούτων D
 μεθόδων, οἷαίς νῦν ἐν τοῖς λόγοις χρώμεθα, οὐ μὴ ποτε
 λάβωμεν· ἄλλη³ γὰρ μακροτέρα καὶ πλείων ὁδὸς ἢ ἐπὶ
 τοῦτο ἄγουσα· ἴσως μέντοι τῶν γε προειρημενῶν τε καὶ
 προεσκεμμένων ἀξίως. Οὐκοῦν ἀγαπητόν; ἔφη· ἐμοὶ μὲν
 γὰρ ἔν γε τῷ παρόντι ἱκανῶς ἂν ἔχοι. Ἀλλὰ μέντοι,
 εἶπον, ἔμοιγε καὶ πάνυ ἐξαρκέσει. Μὴ τοίνυν ἀποκάμης,
 ἔφη, ἀλλὰ σκόπει. Ἄρ' οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὴ E
 ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι γε τὰ αὐτὰ ἐν ἐκάστῳ ἔνεστιν
 ἡμῶν εἶδη τε καὶ ἦθη, ἥπερ ἐν τῇ πόλει; οὐ γάρ που
 ἄλλοθεν ἐκείσε ἀφίκται. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἴ τις
 οἰηθεῖν τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ιδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν
 ἐγγεγονέναι, οἷ δὴ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ
 κατὰ τὴν Θράκην τε καὶ Σκυθικὴν καὶ σχεδόν τι κατὰ
 τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸ φιλομαθές, ὃ δὴ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν

¹ ὅτι Π: ὅτε Α.² αὐτῇ Π: ἐαυτῇ Α.³ ἄλλη Flor. T cum Galeno: ἀλλὰ Α.

436 μάλιστ' ἂν τις αἰτιάσαιο τόπον, ἢ τὸ | φιλοχρήματον, δ¹
 περὶ τοὺς τε Φοίνικας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ Αἴγυπτον φαίη
 τις ἂν οὐχ ἡκιστα. Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως
 ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν γινῶναι. Οὐ δῆτα.

XII. Τόδε δὲ ἤδη χαλεπὸν, εἰ τῷ αὐτῷ τούτων²
 ἕκαστα πράττομεν ἢ τρισὶν οὖσιν ἄλλο ἄλλῳ· μανθά-
 νομεν μὲν ἑτέρῳ, θυμούμεθα δὲ ἄλλῳ τῶν ἐν ἡμῖν, ἐπι-
 θυμούμεν δ' αὖ τρίτῳ τινὶ τῶν περὶ τὴν τροφήν τε καὶ
 B γέννησιν ἡδονῶν καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, ἢ ὅλη τῇ ψυχῇ
 καθ' ἕκαστον αὐτῶν πράττομεν, ὅταν ὀρμήσωμεν. ταύτ'
 ἔσται τὰ χαλεπὰ διορίσασθαι ἀξίως λόγου. Καὶ ἐμοὶ
 δοκεῖ, ἔφη. Ὡδε τοίνυν ἐπιχειρῶμεν αὐτὰ ὀρίζεσθαι, εἴτε
 τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις εἴτε ἑτερά ἐστι. Πῶς; Δῆλον ὅτι
 ταῦτὸν τὰναντία ποιεῖν ἢ πᾶσχειν κατὰ ταῦτόν γε καὶ
 πρὸς ταῦτόν οὐκ ἐθελήσει ἅμα, ὥστε ἂν που εὐρίσκωμεν
 C ἐν αὐτοῖς ταῦτα γιγνόμενα, εἰσόμεθα ὅτι οὐ ταῦτόν ἦν
 ἀλλὰ πλείω. Εἶεν. Σκόπει δὴ ὃ λέγω. Λέγε, ἔφη.
 Ἑστάναι, εἶπον, καὶ κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ
 ἄρα δυνατόν; Οὐδαμῶς. Ἐτι τοίνυν ἀκριβέστερον ὁμολο-
 γησόμεθα, μή πη προϊόντες ἀμφισβητήσωμεν. εἰ γάρ τις
 λέγοι ἄνθρωπον ἑστηκότα, κινούμενα δὲ τὰς χεῖράς τε καὶ
 τὴν κεφαλὴν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἑστηκέ τε καὶ κινεῖται ἅμα, οὐκ
 ἂν, οἶμαι, ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν π
 D αὐτοῦ ἑστηκε, τὸ δὲ κινεῖται. οὐχ οὕτω; Οὕτω. Οὐκοῦν
 καὶ εἰ ἔτι μᾶλλον χαριεντίζοιτο ὁ ταῦτα λέγων, κομφενό-
 μενος ὥς οἷ γε στρόβιλοι ὅλοι ἐστᾶσί τε ἅμα καὶ
 κινούνται ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πῆξαντες τὸ κέντρον περι-
 φέρωνται, ἢ καὶ ἄλλο τι κύκλῳ περιὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἔδρᾳ
 τοῦτο δρᾷ, οὐκ ἂν ἀποδεχοίμεθα³, ὥς οὐ κατὰ ταῦτὰ
 ἑαυτῶν τὰ τοιαῦτα τότε μενόντων τε καὶ φερομένων, ἀλλὰ
 E φαῖμεν ἂν ἔχειν αὐτὰ εὐθύ τε καὶ περιφερὲς ἐν αὐτοῖς, καὶ

¹ δ Ξ: τὸ Α.² τούτων Apelt (cum q²): τούτῳ Α.³ ἀποδεχοίμεθα q: ἀποδεχώμεθα Α¹: ἀποδεχόμεθα Α².

κατὰ μὲν τὸ εὐθὺ ἐστάναι, οὐδαμῇ γὰρ ἀποκλίνειν, κατὰ δὲ τὸ περιφερὲς κύκλῳ κινεῖσθαι· ὅταν δὲ τὴν εὐθυωρίαν ἢ¹ εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστεράν ἢ εἰς τὸ πρόσθεν ἢ εἰς τὸ ὀπίσθεν ἐγκλίνη ἥμα περιφερόμενον, τότε οὐδαμῇ ἐστάναι². Καὶ ὁρθῶς γε, ἔφη. Οὐδὲν ἄρα ἡμῶς τῶν τοιούτων λεγόμενον ἐκπλήξει, οὐδὲ μᾶλλον τι πείσει, ὥς ποτέ τι ἂν τὸ αὐτὸ ὄν ἥμα κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τάναντία | πάθοι ἢ καὶ εἴη ἢ καὶ ποιήσειεν. Οὐκ οὖν ἐμέ γε, ἔφη 437 Ἄλλ' ὅμως, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ ἀναγκαζώμεθα πείσας τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις ἐπεξιόντες καὶ βεβαιούμενοι ὡς οὐκ ἀληθεῖς οὕσας μηκύνειν, ὑποθέμενοι ὡς τούτου οὕτως ἔχοντος εἰς τὸ πρόσθεν προϊώμεν, ὁμολογήσαντες εἰν ποτε ἄλλη φανῇ ταῦτα ἢ ταύτη, πάντα ἡμῖν τὰ ἀπὸ τούτου ξυμβαίνοντα λελυμένα ἔσεσθαι. Ἀλλὰ χρή, ἔφη, ταῦτα ποιεῖν.

XIII. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐπινεύειν τῷ ἀνανεύειν B καὶ τὸ ἐφίεσθαί τινος λαβεῖν τῷ ἀπαρνεῖσθαι καὶ τὸ προσάγεσθαι τῷ ἀπωθεῖσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἐναντίων ἂν³ ἀλλήλοις θείης εἴτε ποιημάτων εἴτε παθημάτων; οὐδὲν γὰρ ταύτη διοίσει. Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, τῶν ἐναντίων. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλυσθαι, οὐ πάντα ταῦτα εἰς ἐκείναι ποι ἂν θείης τὰ εἶδη τὰ νῦν διηλεχθέντα; οἷον αἰετὴν τὴν τοῦ ἐπιθυμοῦντος ψυχὴν οὐχὶ ἤτοι C ἐφίεσθαι φήσεις ἐκείνου οὐ ἂν ἐπιθυμῇ, ἢ προσάγεσθαι τοῦτο ὃ ἂν βούληταί οἱ γενέσθαι, ἢ αὖ καθ' ὅσον ἐθέλει τί οἱ πορισθῆναι, ἐπινεύειν τοῦτο πρὸς αὐτὴν ὥσπερ τινὸς ἐρωτῶντος, ἐπορευομένην αὐτοῦ τῆς γενέσεως; Ἐγωγε Τί δέ; τὸ ἀβουλεῖν καὶ μὴ ἐθέλειν μηδ' ἐπιθυμεῖν οὐκ εἰς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἀπελαύνειν ἀπ' αὐτῆς καὶ εἰς ἅπαντα τάναντία ἐκείνοις θήσομεν; Πῶς γὰρ οὐ; Τούτων δὴ D οὕτως ἐχόντων ἐπιθυμιῶν τι φήσομεν εἶναι εἶδος, καὶ

¹ ἢ Π· ἢ καὶ Α.² ἐστάναι Flor. U cum Galeno. ἔστιν ἐστάναι Α³ ἂν Bailler: om. codd

ἐναργεστάτας αὐτῶν τούτων ἦν τε δίψαν καλοῦμεν καὶ ἦν
 πείναν; Φήσομεν, ἡ δ' ὅς. Οὐκοῦν τὴν μὲν ποτοῦ, τὴν δ'
 ἐδωδῆς; Ναί. Ἄρ' οὖν, καθ' ὅσον δίψα ἐστί, πλέονος ἄν
 τινος ἢ οὐ¹ λέγομεν ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἶη; οἶον δίψα
 ἐστὶ δίψα ἡρά γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ
 ὀλίγου, ἢ καὶ ἐνὶ λόγῳ² ποιοῦ τινὸς πώματος; ἢ ἐὰν μὲν

Ε τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν
 προσπαρέχοιτ' ἄν, ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ; ἐὰν
 δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλή ἢ δίψα ἦ, τὴν τοῦ
 πολλοῦ παρέξεται, ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ
 τὸ διψῆν οὐ μὴ ποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία ἢ οὐπερ
 πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος, καὶ αὖ τὸ πεινῆν βρώματος;
 Οὕτως, ἔφη, αὐτὴ γε ἢ ἐπιθυμία ἐκάστη αὐτοῦ μόνον
 ἐκάστου οὐ πέφυκεν, τοῦ δὲ τοίου ἢ τοίου τὰ προσγι-
 438 γνόμενα. | Μήτοι τις, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκέπτους ἡμᾶς ὄντας
 θορυβήσῃ, ὡς οὐδεὶς ποτοῦ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ χρηστοῦ ποτοῦ,
 καὶ οὐ σίτου, ἀλλὰ χρηστοῦ σίτου· πάντες γὰρ ἄρα τῶν
 ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. εἰ οὖν ἢ δίψα ἐπιθυμία ἐστί,
 χρηστοῦ ἂν εἶη εἴτε πώματος εἴτε ἄλλου ὅτου ἐστὶν
 ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. Ἴσως γὰρ ἄν, ἔφη, δοκοῖ τι
 λέγειν ὁ ταῦτα λέγων. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα

Β γ' ἐστὶ τοιαῦτα οἷα εἶναί του, τὰ μὲν ποιά ἅττα ποιοῦ
 τινός ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ δ' αὐτὰ ἕκαστα αὐτοῦ
 ἐκάστου μόνον. Οὐκ ἔμαθον, ἔφη. Οὐκ ἔμαθες, ἔφη,
 ὅτι τὸ μεῖζον τοιοῦτόν ἐστιν οἶον τινὸς εἶναι μεῖζον; Πάνυ
 γε. Οὐκοῦν τοῦ ἐλάττονος; Ναί. Τὸ δέ γε πολὺ μεῖζον
 πολὺ ἐλάττονος. ἢ γάρ; Ναί. Ἄρ' οὖν καὶ τὸ ποτὲ
 μεῖζον ποτὲ ἐλάττονος, καὶ τὸ ἐσόμενον μεῖζον ἐσομένου
 ἐλάττονος; Ἀλλὰ τί μήν; ἢ δ' ὅς. Καὶ τὰ πλείω δὴ
 C πρὸς τὰ ἐλάττω καὶ τὰ διπλάσια πρὸς τὰ ἡμίσεια καὶ
 πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ βαρύτερα πρὸς κουφότερα καὶ
 θάττω πρὸς τὰ βραδύτερα, καὶ ἔτι γε τὰ θερμὰ πρὸς τὰ

¹ ἢ οὐ Ast: που A¹: ἢ οὐ A².

² ἐνὶ λόγῳ Cornarius: ἐν ὀλίγῳ codd.

ψυχρὰ καὶ πάντα τὰ τούτοις ὅμοια ἄρ' οὐχ οὕτως ἔχει;
 Ἰάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τὰ περὶ τὰς ἐπιστήμας; οὐχ ὁ
 αὐτὸς τρόπος; ἐπιστήμη μὲν αὕτη μαθήματος αὐτοῦ
 ἐπιστήμη ἐστίν, ἣ ὅτου δὴ δεῖ θεῖναι τὴν ἐπιστήμην,
 ἐπιστήμη δέ τις καὶ ποιά τις ποιοῦ τινὸς καὶ τινός. λέγω
 δὲ τὸ τοιόνδε· οὐκ, ἐπειδὴ οἰκίας¹ ἐργασίας ἐπιστήμη D
 ἐγένετο, διήνεγκε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὥστε οἰκοδομικὴ
 κληθῆναι; Τί μήν; Ἄρ' οὐ τῷ ποιά τις εἶναι, οἷα ἑτέρα
 οὐδεμία τῶν ἄλλων; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ποιοῦ τινός,
 καὶ αὕτη ποιά τις ἐγένετο; καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω τέχναι τε
 καὶ ἐπιστήμαι; Ἔστιν οὕτω.

XIV. Τοῦτο τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, φάθι με τότε βούλε-
 σθαι λέγειν, εἰ ἄρα νῦν ἔμαθες, ὅτι ὅσα ἐστὶν οἷα εἶναι
 του, αὐτὰ μὲν μόνα αὐτῶν μόνων ἐστίν, τῶν δὲ ποιῶν
 τινῶν ποιά ἅττα. καὶ οὐ τι λέγω, ὡς, οἷων ἂν ἦ, τοιαῦτα E
 καὶ ἔστιν, ὡς ἄρα καὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσῶδων ἢ ἐπι-
 στήμη ὑγιεινὴ καὶ νοσώδης καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν
 ἀγαθῶν κακὴ καὶ ἀγαθὴ· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ αὐτοῦ οὐπὲρ
 ἐπιστήμη ἐστὶν ἐγένετο ἐπιστήμη, ἀλλὰ ποιοῦ τινός, τοῦτο
 δ' ἦν ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, ποιά δὴ τις συνέβη καὶ αὕτη
 γενέσθαι, καὶ τοῦτο αὐτὴν ἐποίησεν μηκέτι ἐπιστήμην
 ἀπλῶς καλεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ ποιοῦ τινός προσγενομένου
 ἱατρικῆν. Ἐμαθον, ἔφη, καὶ μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Τὸ
 δὲ δὴ δίψος, ἣν δ' ἐγώ, οὐ | τούτων θήσεις τῶν τινός, <καὶ 439
 τινός>² εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστίν—ἔστι δὲ δήπου δίψος—;
 Ἐγωγε, ἣ δ' ὅς· πώματός γε. Οὐκοῦν ποιοῦ μὲν τινος
 πώματος ποιόν τι καὶ δίψος, δίψος δ' οὖν αὐτὸ οὔτε
 πολλοῦ οὔτε ὀλίγου, οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ, οὐδ' ἐνὶ
 λόγῳ ποιοῦ τινός, ἀλλ' αὐτοῦ πώματος μόνον αὐτὸ δίψος
 πέφυκεν; Παντάπασιν μὲν οὖν. Τοῦ διψῶντος ἄρα ἢ
 ψυχῇ, καθ' ὅσον διψῇ, οὐκ ἄλλο τι βούλεται ἢ πιεῖν, καὶ

¹ οἰκίας Ξ q: οἰκείας A.² <καὶ τινός> nos: om. codd.³ οὐδ'

ἐνὶ q: οὐδενὶ A.

- Β** τούτου ὀρέγεται καὶ ἐπὶ τοῦτο ὀρμά. Δῆλον δὴ. Οὐκοῦν εἴ ποτέ τι αὐτὴν ἀνθέλκει διψῶσαν, ἕτερον ἂν τι ἐν αὐτῇ εἴη αὐτοῦ τοῦ διψῶντος καὶ ἄγοντος ὥσπερ θηρίον¹ ἐπὶ τὸ πιεῖν; οὐ γὰρ δὴ, φαμέν, τό γε αὐτὸ τῷ αὐτῷ ἑαυτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα τὰναντία πράττει². Οὐ γὰρ οὖν. "Ὡσπερ γε, οἶμαι, τοῦ τοξότου οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἅμα αἱ χεῖρες τὸ τόξον ἀπωθοῦνταί τε καὶ προσέλκονται, ἀλλ' **Γ** ὅτι ἄλλη μὲν ἡ ἀπωθοῦσα χεὶρ, ἑτέρα δὲ ἡ προσαγομένη. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Πότερον δὴ φῶμέν τινας ἔστιν ὅτε διψῶντας οὐκ ἐθέλειν πιεῖν; Καὶ μάλα γ', ἔφη, πολλοὺς καὶ πολλάκις. Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, φαίη τις ἂν τούτων πέρι; οὐκ ἐνεῖναι μὲν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ κελεῦον, ἐνεῖναι δὲ τὸ κωλῶον πιεῖν, ἄλλο ὃν καὶ κρατοῦν τοῦ κελεύοντος; "Εμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. "Ἀρ' οὖν οὐ τὸ μὲν κωλῶον τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεται, ὅταν ἐγγίγνηται³, ἐκ **Δ** λογισμοῦ, τὰ δὲ ἄγοντα καὶ ἔλκοντα διὰ παθημάτων τε καὶ νοσημάτων παραγίγνεται; Φαίνεται. Οὐ δὲ ἀλόγως, ἦν δ' ἐγώ, ἀξιῶσομεν αὐτὰ διττά τε καὶ ἕτερα ἀλλήλων εἶναι, τὸ μὲν ᾧ λογίζεται λογιστικὸν προσαγορεύοντες τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ ᾧ ἐρά τε καὶ πεινῇ καὶ διψῇ καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἐπτόηται ἀλόγιστόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν, πληρώσεών τινων καὶ ἡδονῶν ἐταῖρον⁴. Οὐκ, ἀλλ' **Ε** εἰκότως, ἔφη, ἡγοίμεθ' ἂν οὕτως. Ταῦτα μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δύο ἡμῖν ὠρίσθω εἶδη ἐν ψυχῇ ἐνόντα· τὸ δὲ δὴ τοῦ θυμοῦ καὶ ᾧ θυμούμεθα πότερον τρίτον, ἢ τούτων ποτέρῳ ἂν εἴη ὁμοφυές; "Ισως, ἔφη, τῷ ἐτέρῳ, τῷ ἐπιθυμητικῷ. "Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ποτέ ἀκούσας τι πιστεύω τούτῳ, ὡς ἄρα Λεόντιος ὁ Ἀγλαίωνος ἀνιῶν ἐκ Πειραιέως ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος ἐκτός, αἰσθόμενος νεκροὺς παρὰ τῷ δημῷ κειμένους, ἅμα μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ, ἅμα δὲ αὐτὸν δυσχεραίνει καὶ ἀπο-
440 τρέποι ἑαυτόν, καὶ τέως μάχοιτό τε καὶ παρὰ καλύπτοιτο,

¹ θηρίον Ξ: θηρίον A.² πράττει Ast: πράττοι A.³ ἐγγίγνηται

coniect Schneider: ἐγγένηται codd.

⁴ ἐταῖρον Π: ἕτερον A.

κρατούμενος δ' οὖν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας διελκύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς προσδραμὼν πρὸς τοὺς νεκρούς, ἰδοὺ ὑμῖν, ἔφη, ὦ κακοδαίμονες, ἐμπλήσθητε τοῦ καλοῦ θεάματος. "Ηκουσα, ἔφη, καὶ αὐτός. Οὗτος μέντοι, ἔφην, ὁ λόγος σημαίνει τὴν ὀργὴν πολεμεῖν ἐνίοτε ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς ἄλλο ὃν ἄλλω. Σημαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οὐκοῦν καὶ ἄλλοθι, ἔφην, πολλαχοῦ αἰσθανόμεθα, ὅταν βιάζωνται τινα παρὰ τὸν λογισμὸν ἐπιθυμίαι, Β λαιδοροῦντά τε αὐτὸν καὶ θυμούμενον τῷ βιαζομένῳ ἐν αὐτῷ, καὶ ὥσπερ δυοῖν στασιαζόντων ξύμμαχον τῷ λόγῳ γιγνόμενον τὸν θυμὸν τοῦ τοιούτου; ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα, αἰροῦντος λόγου μὴ δεῖν ἀντιπράττειν, οἶμαι σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν ἑαυτῷ¹ τοῦ τοιούτου αἰσθέσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τις οἴηται ἄδικεῖν, οὐχ ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ, τοσούτῳ ἦττον δύναται ὀργίζεσθαι C καὶ πεινῶν καὶ ῥιγῶν καὶ ἄλλο ὅτιοῦν τῶν τοιούτων πᾶσχων ὑπ' ἐκείνου, ὃν ἂν οἴηται δικαίως ταῦτα δρᾶν, καί, ὃ λέγω, οὐκ ἐθέλει πρὸς τοῦτον αὐτοῦ ἐγείρεσθαι ὁ θυμός; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δέ; ὅταν ἄδικεῖσθαι τις ἡγῆται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ² τε καὶ χαλεπαίνει καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ ῥιγῶν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα πᾶσχειν, καὶ ξύμμα- D χεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ³, καὶ ὑπομένων⁴ νικᾷ, καὶ οὐ λήγει τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἡ διαπράξηται ἡ τελευτήσῃ ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνακληθεὶς πρᾶνθῇ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὅμοιον τούτῳ ὧ λέγεις· καίτοι γ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοὺς ἐπικούρους ὥσπερ κύνας ἐθέμεθα ὑπηκόους τῶν ἀρχόντων ὥσπερ ποιμένων πόλεως. Καλῶς γάρ, ἦν δ' ἐγώ, νοεῖς ὃ βούλομαι λέγειν. ἀλλ' ἦ⁵ πρὸς τούτῳ καὶ τόδε ἐνθυμεῖ; Τὸ

¹ ἑαυτῷ Π et corr. A²: σαυτῷ A¹.

² ζεῖ Ξ q: ζητεῖ A.

³ καὶ ξύμμαχεῖ—δικαίῳ post πᾶσχειν nos declimus: post χαλεπαίνει codd.

⁴ καὶ ὑπομένων Ξ: ὑπομένων καὶ A.

⁵ ἦ Ast. εἰ codd.

Ε ποῖον; "Οτι τούναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικὸν τι αὐτὸ¹ φόμεθα εἶναι, νῦν δὲ πολλοῦ δεῖν φαμέν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς στάσει τίθεσθαι τὰ ὄπλα πρὸς τὸ λογιστικόν. Παντάπασιν, ἔφη. Ἄρ' οὖν ἕτερον ὂν καὶ τούτου², ἢ λογιστικοῦ τι³ εἶδος, ὥστε μὴ τρία, ἀλλὰ δύο εἶδη εἶναι ἐν ψυχῇ, λογιστικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν; ἢ καθάπερ ἐν τῇ πόλει ξυνεῖχεν αὐτὴν τρία ὄντα γένη, 441 χρηματιστικόν, ἐπικουρικόν⁴, βουλευτικόν, οὕτως καὶ ἐν ψυχῇ τρίτον τοῦτό ἐστι τὸ θυμοειδές, ἐπίκουρον ὂν τῷ λογιστικῷ φύσει, ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ; Ἀνάγκη, ἔφη, τρίτον. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, ἂν γε τοῦ λογιστικοῦ ἄλλο τι φανῇ, ὥσπερ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἐφάνη ἕτερον ὂν. Ἄλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη, φανῆναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς παιδίοις τοῦτό γ' ἂν τις ἴδοι, ὅτι θυμοῦ μὲν εὐθύς γενόμενα μεστὰ ἐστι, λογισμοῦ δ' ἔνιοι μὲν ἔμοιγε δο-
B κοῦσιν οὐδέποτε μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ πολλοὶ ὀψέ ποτε. Ναὶ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, καλῶς γε εἶπες. ἔτι δὲ ἐν τοῖς θηρίοις ἂν τις ἴδοι ὃ λέγεις, ὅτι οὕτως ἔχει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὃ ἄνω που ἐκεῖ εἵπομεν, τὸ τοῦ Ὀμήρου μαρτυρήσει, τὸ

στήθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·

ἐνταῦθα γὰρ διη σαφῶς ὥς ἕτερον ἐτέρῳ ἐπιπλήττον πε-

C ποίηκεν Ὀμηρος τὸ ἀναλογισάμενον περὶ τοῦ βελτιονόσ τε καὶ χειρόνος τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ. Κομιδῇ, ἔφη, ὀρθῶς λέγεις.

XVI. Ταῦτα μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μόγισ διανενεύκαμεν, καὶ ἡμῖν ἐπιεικῶς ὁμολογεῖται, τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πόλει, τὰ αὐτὰ δ' ἐν ἐνός⁵ ἐκάστου τῇ ψυχῇ γένη⁶ ἐνεῖναι καὶ ἴσα τὸν ἀριθμόν. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν ἐκεῖνό γε ἦδη

¹ αὐτὸ Ξ γ αὐτῷ Α

² τούτου Ξ· τοῦτο Α.

³ τι Π: om. Α.

⁴ ἐπικουρικόν Π: ἐπικουρητικόν Α.

⁵ ἐνός Ξ γ: ἐνὶ Α.

⁶ γένη Π²:

γένει Α.

ἀναγκαῖον, ὥς πόλις ἦν σοφὴ καὶ ᾧ, οὕτω καὶ τὸν ἰδιώτην καὶ τούτῳ σοφὸν εἶναι; Τί μὴν; Καὶ ᾧ δὴ ἀνδρείος ἰδιώτης καὶ ὥς, τούτῳ καὶ πόλιν ἀνδρείαν¹ καὶ οὕτως, καὶ τᾶλλα D πάντα πρὸς ἀρετὴν ὡσαύτως ἀμφοτέρω ἔχειν. Ἀνάγκη. Καὶ δίκαιον δὴ, ᾧ Γλαύκων, οἶμαι, φήσομεν ἄνδρα εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ᾧπερ καὶ πόλις ἦν δικαία. Καὶ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη. Ἄλλ' οὐ πῃ μὴν τοῦτο ἐπιλελήσμεθα, ὅτι ἐκείνη γε τῷ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ πράττειν τριῶν ὄντων γενῶν δικαία ἦν. Οὐ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, ἐπιλελησθαι. Μνημονευτέον ἄρα ἡμῖν, ὅτι καὶ ἡμῶν ἕκαστος, ὅτου ἂν τὰ αὐτοῦ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ πράττη, οὗτος E δίκαιός τε ἔσται καὶ τὰ αὐτοῦ πράττων. Καὶ μῖλα, ἦ δ' ὅς, μνημονευτέον. Οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει, σοφῷ ὄντι καὶ ἔχοντι τὴν ὑπὲρ ἀπάσης τῆς ψυχῆς προμήθειαν, τῷ δὲ θυμοειδεῖ ὑπηκόω εἶναι καὶ ξυμμάχῳ τούτου; Πάνυ γε. Ἄρ' οὖν οὐχ, ὥσπερ ἐλέγομεν, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις σύμφωνα αὐτὰ ποιήσει, τὸ μὲν ἐπιτείνουσα καὶ τρέφουσα λόγοις | τε 442 καλοῖς καὶ μαθήμασιν, τὸ δὲ ἀνιείσα, παραμυθουμένη καὶ² ἡμεροῦσα ἀρμονίᾳ τε καὶ ῥυθμῷ; Κομιδῇ γε, ἦ δ' ὅς. Καὶ τούτῳ δὴ οὕτω τραφέντε καὶ ὥς ἀληθῶς τὰ αὐτῶν μαθόντε καὶ παιδευθέντε προστατήσεται³ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, ὃ δὴ πλεῖστον τῆς ψυχῆς ἐν ἐκάστῳ ἐστὶ καὶ χρημάτων φύσει ἀπληστότατον· ὃ⁴ τηρήσεται, μὴ τῷ πίμπλασθαι τῶν περὶ τὸ σῶμα καλουμένων ἡδονῶν πολὺ καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον οὐκ αὖ τὰ αὐτοῦ πράττη, ἀλλὰ καταδουλώσασθαι καὶ ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ ὧν οὐ προσήκον B αὐτῷ γενῶν⁵, καὶ ξύμπαντα τὸν βίον πάντων ἀνατρέψῃ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τούτῳ ἂν κάλλιστα φυλαττοίτην⁶ ὑπὲρ ἀπάσης

¹ ἀνδρείαν Ξ q: καὶ ἀνδρείαν Λ² καὶ Ξ om. Λ³ προστα-

τήσεται Bekkei: προστήσεται codl.

⁴ ὃ Ξ q ᾧ Λ¹: ᾧ Λ².⁵ γενῶν

q. γένει Α

⁶ φυλαττοίτην q: φυλάττοι· την Λ.

τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν βουλευόμενον, τὸ δὲ προπολεμοῦν, ἐπόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιτελοῦν τὰ βουλευθέντα; Ἔστι ταῦτα. Καὶ ἀνδρεῖον
 C δὴ, οἶμαι, τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἓνα ἕκαστον, ὅταν αὐτοῦ τὸ θυμοειδὲς διασφύξῃ διὰ τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τοῦ λόγου¹ παραγγελλθὲν δεινόν τε καὶ μῆ. Ὁρθῶς γ', ἔφη Σοφὸν δέ γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ δ' ἡρχέν τ' ἐν αὐτῷ καὶ ταῦτα παρήγγελλεν, ἔχον αὖ κακείνο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ ξυμφέροντος ἐκάστω τε καὶ ὕλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; σώφρονα οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ ξυμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν
 D τούτων, ὅταν τό τε ἄρχον καὶ τὸ ἀρχομένῳ² τὸ λογιστικὸν ὁμοδοξῶσι δεῖν ἄρχειν καὶ μὴ στασιάζωσιν αὐτῷ; Σωφροσύνη γοῦν, ἣ δ' ὅς, οὐκ ἄλλο τί ἐστίν ἢ τοῦτο, πόλεώς τε καὶ ἰδιώτου. Ἀλλὰ μὲν δὴ δίκαιός γε, ᾧ πολλάκις λέγομεν, τούτῳ καὶ οὕτως³ ἔσται. Πολλὴ ἀνάγκη. Τί οὖν; εἶπον ἐγώ· μὴ πῃ ἡμῖν ἀπαμβλύνεται ἄλλο τι δικαιοσύνη δοκεῖν εἶναι ἢ ὅπερ ἐν τῇ πόλει ἐφάνη; Οὐκ
 E ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ὡδε γάρ, ἣν δ' ἐγώ, παντάπασιν ἂν βεβαιωσαίμεθα, εἴ τι ἡμῶν ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ ἀμφισβητεῖ, τὰ φορτικὰ αὐτῷ προσφέροντες. Ποῖα δὴ; Οἶον εἰ δέοι ἡμᾶς ἀνομολογεῖσθαι περὶ τε ἐκείνης τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐκείνη ὁμοίως πεφυκότος τε καὶ τεθραμμένου ἀνδρός, εἰ δοκεῖ ἂν παρακαταθήκην χρυσίου ἢ ἀργυρίου δεξάμενος ὁ τοιοῦτος ἀποστερῆσαι, τίν' ἂν οἶε οἰηθῆναι τοῦτο⁴ αὐτὸν
 443 | δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὅσοι μὴ τοιοῦτοι; Οὐδέν'⁵ ἂν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἱεροσυλιῶν καὶ κλοπῶν καὶ προδοσιῶν ἢ ἰδίᾳ ἐταίρων ἢ δημοσίᾳ πόλεων ἐκτὸς ἂν οὗτος εἴη; Ἐκτός. Καὶ μὴν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄπιστος ἢ⁶ κατὰ ὅρκους ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὁμολογίας. Πῶς γὰρ ἂν; Μοιχεῖται μὴν⁷ καὶ

¹ τοῦ λόγου Ξ q²: τῶν λόγων A.² τῷ ἀρχομένῳ v: τῷ ἀρχομένῳ A.³ οὕτως A: an οὗτος (cum Vind E)?⁴ τοῦτο Ξ q: τοῦτον A.⁵ οὐδέν' Π οὐδέν A.⁶ ἢ Ξ q: ἢ A.⁷ μὴν Π: μὲν A.

γονέων ἀμέλειαι καὶ θεῶν ἀθεραπευσίαι παντὶ ἄλλῳ
μᾶλλον ἢ τῷ τοιούτῳ προσήκουσι. Παντὶ μέντοι, ἔφη
Οὐκοῦν τούτων πάντων αἴτιον, ὅτι αὐτοῦ τῶν ἐν αὐτῷ B
ἕκαστον τὰ αὐτοῦ πράττει ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεσθαι ;
Τοῦτο μὲν οὖν, καὶ οὐδὲν ἄλλο. "Ετι τι οὖν ἕτερον ζητεῖς
δικαιοσύνην εἶναι ἢ ταύτην τὴν δύναμιν, ἢ τοὺς τοιούτους
ἄνδρας τε παρέχεται καὶ πόλεις ; Μὰ Δία, ἣ δ' ὅς, οὐκ
ἔγωγε.

XVII. Τέλεον¹ ἄρα ἡμῖν τὸ ἐνύπνιον ἀποτετέλεσται,
ὃ ἔφαμεν ὑποπτεῦσαι, ὡς εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως
οἰκίζειν κατὰ θεόν τινα εἰς ἀρχὴν τε καὶ τύπον τινὰ τῆς
δικαιοσύνης κινδυνεύομεν ἐμβεβηκέναι. Παντάπασιν μὲν C
οὖν. Τὸ δέ γε ἦν ἄρα, ὦ Γλαύκων, δι' ὃ καὶ ὠφέλει²,
εἰδωλὸν τι τῆς δικαιοσύνης, τὸ τὸν μὲν σκυτοτομικὸν
φύσει ὀρθῶς ἔχειν σκυτοτομεῖν καὶ ἄλλο μηδὲν πράττειν,
τὸν δὲ τεκτονικὸν τεκταίνεσθαι, καὶ τᾶλλα δὴ οὕτως.
Φαίνεται. Τὸ δέ γε ἀληθές, τοιοῦτο μὲν τι ἦν, ὡς εἴκειν, ἣ
δικαιοσύνη, ἀλλ' οὐ περὶ τὴν ἔξω πρᾶξιν τῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ
περὶ τὴν ἐντός, ὡς ἀληθῶς περὶ ἑαυτὸν³ καὶ τὰ ἑαυτοῦ, μὴ D
ἐάσαντα τὰλλότρια πράττειν ἕκαστον ἐν αὐτῷ μηδὲ πολυ-
πραγμονεῖν πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γένη, ἀλλὰ τῷ
ὄντι τὰ οἰκεῖα εὖ θέμενον καὶ ἄρξαντα αὐτὸν αὐτοῦ καὶ
κοσμήσαντα καὶ φίλον γενόμενον ἑαυτῷ⁴ καὶ ξυναρμόσαντα
τρία ὄντα ὥσπερ ὅρους τρεῖς ἁρμονίας ἀτεχνῶς νεάτην τε
καὶ ὑπάτην καὶ μέσην⁵, καὶ εἰ⁶ ἄλλα ἅττα μεταξὺ τυγχάνει E
ὄντα, πάντα ταῦτα ξυνδύσαντα καὶ παντάπασιν ἓνα γενό-
μενον ἐκ πολλῶν, σώφρονα καὶ ἡρμოსμένον, οὕτω δὴ
πράττειν ἥδη, εἴαν τι πράττη, ἣ περὶ χρημάτων κτήσιν ἢ
περὶ σώματος θεραπείαν ἢ καὶ πολιτικόν τι ἢ περὶ τὰ

¹ τέλεον Π: τελευταῖον Α, sed in marg γρ τέλεον.

² ὠφέλει Ast:

ὠφέλει Α.

³ ἐαυτὸν Π. ἐαυτῶν Α

⁴ αὐτὸν—ἐαυτῷ Π: om. Α.

⁵ νεάτην—ὑπάτην—μέσην Hartman: genitivos dant codd.

⁶ καὶ εἰ

Π: εἰ καὶ Α.

ἴδια ξυμβόλαια, ἐν πᾶσι τούτοις ἡγούμενον καὶ ὀνομάζοντα
δικαίαν μὲν καὶ καλὴν πράξιν, ἣ ἂν ταύτην τὴν ἕξιν σφῶ-
τε καὶ συναπεργάζεται, σοφίαν δὲ τὴν ἐπιστατοῦσαν
444 ταύτῃ τῇ πράξει ἐπιστήμην, ἄδικον δὲ πράξιν, | ἣ ἂν αἰ-
ταύτην λύῃ, ἀμαθίαν δὲ τὴν ταύτῃ αὖ ἐπιστατοῦσαν δόξαν.
Παντάπασιν, ἣ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ἀληθῇ λέγεις. Εἶεν,
ἦν δ' ἐγώ· τὸν μὲν δίκαιον καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, καὶ
δικαιοσύνην, ὃ τυγχάνει ἐν αὐτοῖς ὄν, εἰ φαῖμεν ἡυρῆκεναι,
οὐκ ἂν πάνυ τι, οἶμαι, δόξαιμεν ψεύδεσθαι. Μὰ Δία
οὐ μέντοι, ἔφη. Φῶμεν ἄρα; Φῶμεν.

XVIII. Ἔστω δὴ, ἦν δ' ἐγώ· μετὰ γὰρ τοῦτο
σκεπτέον, οἶμαι, ἀδικίαν. Δῆλον. Οὐκοῦν στάσιν τινα
B αὖ τριῶν ὄντων τούτων δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμο-
σύνην καὶ ἀλλοτριπραγμοσύνην καὶ ἐπανάστασιν μέρους
τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἔν' ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσήκον,
ἀλλὰ τοιούτου ὄντος φύσει, οἷον πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν
τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι¹; τοιαῦτ' ἅττα, οἶμαι, φήσομεν
καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι τὴν τε ἀδικίαν
καὶ ἀκολασίαν καὶ δειλίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ συλλήβδην
C πᾶσαν κακίαν. Ταῦτ' αὖ μὲν οὖν ταῦτα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν
δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἄδικα πράττειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ αὖ τὸ²
δίκαια ποιεῖν, ταῦτα πάντα τυγχάνει ὄντα κατὰ δὴλα ἥδη
σαφῶς, εἴπερ καὶ ἡ ἀδικία τε καὶ δικαιοσύνη; Πῶς δὴ;
"Οτι, ἦν δ' ἐγώ, τυγχάνει οὐδὲν διαφέροντα τῶν ὑγιεινῶν
τε καὶ νοσῶδων, ὡς ἐκεῖνα ἐν σώματι, ταῦτα ἐν ψυχῇ.
Πῇ; ἔφη. Τὰ μὲν που ὑγιεινὰ ὑγίειαν ἐμποιοῦν, τὰ δὲ
νοσώδη νόσον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὲν δίκαια πράττειν
D δικαιοσύνην ἐμποιοῦν, τὸ δ' ἄδικα ἀδικίαν; Ἀνάγκη. Ἔστι
δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν
καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ
δὲ νόσον παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ'

ἀλλὰ—γένους ὄντι Ξ pro τῷ τοῦ A habet τοῦ δ' αὖ δουλεύειν. Haec
omnia iniusticia esse censemus. ² τὸ γ. τὰ A.

ἄλλου. "Εστι γάρ. Οὐκοῦν αὖ, ἔφην, τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου; Κομιδῇ, ἔφη. Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὑγίειά τέ τις ἂν εἴη καὶ κάλλος καὶ εὐεξία ψυχῆς, κακία δὲ νόσος τε καὶ αἰσχος καὶ Ε ἀσθένεια. "Εστιν οὕτω Ἄρ' οὖν οὐ καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπιτηδεύματα εἰς ἀρετῆς κτῆσιν φέρει, τὰ δ' αἰσχροὶ εἰς κακίας; Ἀνάγκη.

XIX. Τὸ δὴ λοιπὸν ἤδη, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἐστὶ σκέψασθαι, πότερον αὖ λυσιτελεῖ δίκαιά τε πρίττειν καὶ | καλὰ 445 ἐπιτηδεύειν καὶ εἶναι δίκαιον, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ τοιοῦτος ὢν, ἢ ἀδικεῖν τε καὶ ἄδικον εἶναι, ἐάνπερ μὴ διδῶ δίκην μηδὲ βελτίων γίγνηται κολαζόμενος. Ἄλλ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, γελοῖον ἔμοιγε φαίνεται τὸ σκέμμα γίγνεσθαι ἤδη, εἰ τοῦ μὲν σώματος τῆς φύσεως διαφθειρομένης δοκεῖ οὐ βιωτὸν εἶναι οὐδὲ μετὰ πάντων σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ παντὸς πλούτου καὶ πάσης ἀρχῆς, τῆς δὲ αὐτοῦ τούτου ὧ ζῶμεν φύσεως ταραττομένης καὶ διαφθειρομένης Β βιωτὸν ἄρα ἔσται, ἐάνπερ τις ποιῇ ὃ ἂν βουληθῇ ἄλλο πλὴν τούτο, ὁπόθεν κακίας μὲν καὶ ἀδικίας ἀπαλλαγῇσεται, δικαιοσύνην δὲ καὶ ἀρετὴν κτήσεται, ἐπειδὴπερ ἐφάνη γε ὄντα ἐκάτερα οἷα ἡμεῖς διεληλύθαμεν. Γελοῖον γάρ, ἦν δ' ἐγώ. Ἄλλ' ὅμως ἐπεὶπερ ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν, ὅσον οἶόν τε σαφέστατα κατιδεῖν ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐ χρὴ ἀποκάμνειν. "Ηκιστα νὴ τὸν Δία, ἔφη, πάντων ἀποκμητέον¹. Δεῦρο νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα καὶ ἴδῃς, ὅσα καὶ C εἶδη ἔχει ἡ κακία, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἅ γε δὴ καὶ ἄξια θεάς. "Επομαι, ἔφη· μόνον λέγε. Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς μοι φαίνεται, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἀναβεβήκαμεν τοῦ λόγου, ἐν μὲν εἶναι εἶδος τῆς ἀρετῆς, ὑπεῖρα δὲ τῆς κακίας, τέτταρα δ' ἐν αὐτοῖς ἄττα, ὧν καὶ ἄξιον ἐπιμνησθῆναι.

¹ ἀποκμητέον Bekker: ἀποκνητέον codd.

Πῶς λέγεις; ἔφη. "Ὅσοι, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν τρόποι εἰσὶν εἶδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι εἶναι. Πόσοι δὴ; Πέντε μὲν, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν, πέντε δὲ ψυχῆς. Λέγε, ἔφη, τίνες. Λέγω, εἶπον, ὅτι εἷς μὲν οὗτος ὃν ἡμεῖς διεληλύθαμεν πολιτείας εἷη ἂν τρόπος, ἐπονομασθείη δ' ἂν καὶ διχῇ· ἐγγενομένου μὲν γὰρ ἀνδρὸς ἐνὸς ἐν τοῖς ἄρχουσι διαφέροντος βασιλεία ἂν κληθείη, πλειόνων δὲ ἀριστοκρατία. Ἀληθῆ, ἔφη. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἐν εἶδος λέγω· οὔτε γὰρ ἂν πλείους οὔτε εἷς ἐγγεγνόμενος¹ κινήσειεν ἂν τῶν ἀξίων λόγου νόμων τῆς πόλεως, τροφῇ τε καὶ παιδείᾳ χρησάμενος, ἣ διήλθομεν. Οὐ γὰρ εἰκός, ἔφη.

¹ ἐγγεγνόμενος Ξ γ: ἐγγεγνόμενοι Α.

τέλος πολιτείας Δ.

Ε.

Ι. Ἀγαθὴν μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ 449
 πολιτείαν καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον· κακὰς
 δὲ τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἵπερ αὕτη ὀρθή, περὶ τε
 πόλεων διοικήσεις καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπου κατα-
 σκευήν, ἐν τέτταρσι πονηρίας εἶδεσιν οὐσας Ποίας δὴ
 ταύτας; ἔφη¹. καὶ ἐγὼ μὲν ἦα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν, ὥς μοι
 ἐφαίνοντο ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν· ὁ δὲ Πολέ- Β
 μαρχος—σμικρὸν γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδειμάντου καθῆστο—
 ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου ἄνωθεν
 αὐτοῦ παρὰ τὸν ὦμον ἐκείνόν τε προσηγάγετο καὶ
 προτείνας ἑαυτὸν ἔλεγεν ἅττα προσκεκυφώς, ὦν ἄλλο μὲν
 οὐδὲν κατηκούσαμεν, τόδε δέ· Ἀφήσομεν οὖν, ἔφη, ἢ τί
 δράσομεν; Ἡκιστά γε, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, μέγα ἤδη λέγων.
 καὶ ἐγὼ, Τί μάλιστα, ἔφην, ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε; Σέ, ἦ δ' ὅς.
 Ὅτι² ἐγὼ εἶπον τί μάλιστα; Ἀπορραθυμεῖν ἡμῖν δοκεῖς, C
 ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ λόγου,
 ἵνα μὴ διέλθῃς, καὶ λήσῃιν οἰηθῆναι εἰπὼν αὐτὸ φαύλως,
 ὥς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ δήλον, ὅτι
 κοινὰ τὰ φίλων ἔσται. Οὐκοῦν ὀρθῶς, ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε;
 Naί, ἦ δ' ὅς· ἀλλὰ τὸ ὀρθῶς τοῦτο, ὡσπερ τᾶλλα, λόγου

¹ ἔφη Π: om. Α.

² ὅτι Ξ: ἔτι Α. Distinctionem quam vulgo ponunt post ὅτι et εἶπον delevimus.

δεῖται, τίς ὁ τρόπος τῆς κοινωνίας· πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιντο.
 D μὴ οὖν παρῆς ὄντινα σὺ λέγεις. ὥς ἡμεῖς πάλαι περιμέ-
 νομεν οἰόμενοί σέ που μνησθήσεσθαι παιδοποιίας τε πέρι,
 πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους πῶς θρέψουσιν,
 καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν τε καὶ
 παίδων· μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν
 ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἄλλης
 ἐπιλαμβάνει πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι,
 450 δέδοκται ἡμῖν τοῦτο, ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σέ | μὴ μεθιέναι,
 πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τᾶλλα διέλθῃς. Καὶ ἐμὲ
 τοίνυν, ὃ Γλαύκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης
 τίθετε. Ἀμέλει, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογ-
 μένα ἡμῖν νόμιζε, ὦ Σώκρατες.

II. Οἶον, ἦν δ' ἐγώ, εἰργάσασθε ἐπιλαβόμενοί μου.
 ὅσον λόγον πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς κινεῖτε περὶ τῆς
 πολιτείας· ἦν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν
 εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος ὡς τότε ἐρρήθη. ἂ νῦν
 B ὑμεῖς παρακαλοῦντες οὐκ ἴστε ὅσον ἐσμὸν λόγων ἐπεγεί-
 ρετε· ὃν ὁρῶν ἐγὼ παρήκα τότε, μὴ παράσχοι πολλὴν
 ὄχλον. Τί δέ; ἢ δ' ὅς ὁ Θρασύμαχος· χρυσοχοήσοντας
 οἶει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφίχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσομέ-
 νους; Ναί, εἶπον, μετρίων γε. Μέτρον δέ γ', ἔφη, ὦ
 Σώκρατες, ὃ Γλαύκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος
 νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα· σὺ δὲ περὶ ὧν
 ἐρωτῶμεν μηδαμῶς ἀποκάμῃς ἢ σοι δοκεῖ διεξιῶν, τίς ἢ
 C κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν
 ἔσται καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ
 γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἢ δὴ ἐπιπονωτάτη
 δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν¹ εἰπεῖν τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι
 αὐτήν. Οὐ ράδιον, ὦ εὐδαιμον, ἦν δ' ἐγώ, διελθεῖν·
 πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἐμπροσθεν ὧν
 διήλθομεν. καὶ γὰρ ὡς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἂν, καὶ

¹ οὖν II: ἂν A.

εἰ ὅ τι μάλιστα γένοιτο, ὡς ἄριστ' ἂν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτῃ D
 ἀπιστήσεται. διὸ δὴ καὶ ὄκνος τις αὐτῶν ἵπτεσθαι, μὴ
 εὐχῇ δοκῇ εἶναι ὁ λόγος, ὃ φίλε ἑταῖρε. Μηδέν, ἡ δ' ὅς,
 ὄκνει· οὔτε γὰρ ἀγνώμονες οὔτε ἄπιστοι οὔτε δύσνοι οἱ
 ἀκουσόμενοι. καὶ ἐγὼ εἶπον Ὡ ἄριστε, ἡ που βουλόμενός
 με παραθαρρύνειν λέγεις; Ἐγὼ γ', ἔφη. Πᾶν τοίνυν, ἦν δ'
 ἐγώ, τούναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ
 εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία· ἐν γὰρ φρονί- E
 μοις τε καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τᾷληθῇ
 εἰδόμενα λέγειν ἀσφαλές καὶ θαρραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ
 ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερόν
 τε καὶ σφαλερόν, οὗ τι γέλωτα | ὀφελύν· παιδικὸν γὰρ 451
 τοῦτό γε· ἀλλὰ μὴ σφαλεῖς τῆς ἀληθείας οὐ μόνον αὐτὸς
 ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους ξυνεπισπασάμενος κείσομαι περὶ ἃ
 ἤκιστα δεῖ σφάλλῃσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν, ὃ
 Γλαύκων, χάριν οὐ μέλλω λέγειν· ἐλπίζω γὰρ οὖν ἑλαττον
 ἀμάρτημα ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι, ἢ ἀπατεῶνα
 καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων νομίμων πέρι. τοῦτο
 οὖν τὸ κινδύνευμα κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ
 φίλοις· ὥστε εὖ με παραμυθεῖ. καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας B
 Ἄλλ', ὃ Σώκρατες, ἔφη, εἴαν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ
 τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καθαρὸν¹ εἶναι καὶ μὴ
 ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρήσας λέγε. Ἄλλὰ μέντοι,
 εἶπον, καθαρὸς γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθείς, ὡς ὁ νόμος λέγει·
 εἰκὸς δέ γε, εἶπερ ἐκεῖ, κύνθᾳδε. Λέγε τοίνυν, ἔφη, τούτου
 γ' ἕνεκα. Λέγειν δὴ², ἔφη ἐγώ, χρὴ ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἢ
 τότε³ ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν. τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, C
 μετὰ ἀνδρεῖον δράμα παντελῶς διαπερανθέν τὸ γυναικεῖον
 αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλεῖ.

III. Ἀνθρώποις γὰρ φύσι καὶ παιδευθεῖσιν ὡς ἡμεῖς
 διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἔστ' ἄλλη ὀρθὴ παίδων

¹ καθαρὸν Π: καὶ καθαρὸν Α.
 ἃ ποτε Α.

² δὴ Π: δὲ Α.

³ ἃ τότε Σ:

τε καὶ γυναικῶν κτήσῃς τε καὶ χρεία ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἦν περ τὸ πρῶτον ὠρμήσαμεν· ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγέλης φύλακας τοὺς ἄνδρας καθιστάναι
D τῷ λόγῳ. Ναί. Ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφὴν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν, εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὐ. Πῶς; ἔφη. Ὡδε. τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν πότερα ξυμφυλάττειν οἴομεθα δεῖν, ἅπερ ἂν οἱ ἄρρενες φυλάττωσι, καὶ ξυνθηρεῖν καὶ τᾶλλα κοινῇ πράττειν, ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοὺς δὲ πονεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποίμνια; Κοινῇ, ἔφη,
E πάντα· πλὴν ὡς ἀσθενεστέραις χρώμεθα, τοῖς δὲ ὡς ἰσχυροτέροις. Οἷόν τ' οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρῆσθαι τινι ζῳῷ, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν ἀποδιδῶς; Οὐχ οἷόν τε. Εἰ ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταῦτα χρησόμεθα καὶ τοῖς ἀνδράσι, ταῦτα καὶ διδακτέον αὐτάς.
452 | Ναί. Μουσικὴ μὴν¹ ἐκείνοις τε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη. Ναί. Καὶ ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτῳ τῷ τέχνῳ καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀποδοτέον καὶ χρηστέον κατὰ ταῦτά. Εἰκὸς ἐξ ὧν λέγεις, ἔφη. Ἰσως δὴ, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος γελοῖα ἂν φαίνοιτο πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ἢ λέγεται. Καὶ μάλα, ἔφη. Τί, ἦν δ' ἐγώ, γελοϊότατον αὐτῶν ὁρᾶς; ἢ δῆλα δὴ, ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς
B παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, οὐ μόνον τὰς νέας, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσοὶ καὶ μὴ ἡδεῖς τὴν ὄψιν ὁμως φιλογυμναστώσιν; Νῆ τὸν Δία, ἔφη· γελοῖον γὰρ αὖν, ὥς γε ἐν τῷ παρεστῶτι, φανείη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπεὶ περ ὠρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώματα, ὅσα καὶ οἶα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν
C γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὀπλῶν σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις.

¹ μὴν H. Richards: μὲν codd.

Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Ἄλλ' ἐπεὶ περ λέγειν ἡρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθείσιν τε τούτων μὴ τὰ αὐτῶν πράττειν ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν, ὅτι οὐ πολλὸς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἑλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἥπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὀράσθαι, καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν γυμνασίων πρῶτοι μὲν Κρήτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι, ἐξῆν τοῖς τότε Διοστείοις πάντα ταῦτα κωμωδεῖν. ἢ οὐκ οἶει; Ἐγωγε. Ἄλλ' ἐπειδὴ, οἶμαι, χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρῦν ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου, καὶ τοῦτο ἐνεδείξατο, ὅτι μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων¹ ἢ τὴν τοῦ Ἐἰσφρονός τε καὶ κακοῦ αὐ² σπουδάζει πρὸς ἄλλον³ τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη.

IV. Ἄρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν⁴ ἀνομολογητέον, εἰ δυνατὰ ἢ οὐ, καὶ δοτέον ἀμφισβήτησιν, εἴτε τις φιλοπαΐσμων εἴτε σπουδαστικὸς ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις ἢ ἀνθρώπινη ἢ θήλεια τῇ τοῦ 453 ἄρρενος γένους κοινωνῆσαι εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα, ἢ οὐδ' εἰς ἓν, ἢ εἰς τὰ μὲν οἷα τε, εἰς δὲ τὰ οὐ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; Ἄρ' οὐχ οὕτως ἀν κάλλιστα τις ἀρχόμενος ὥς τὸ εἰκὸς καὶ κάλλιστα τελευτήσκειν; Πολύ γε, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἐτέρου λόγου πολιορκῆται; Οὐδέν, ἔφη, κωλύει. Βλέγωμεν δὴ ὑπὲρ αὐτῶν ὅτι Ὡς Σώκρατες τε καὶ Γλαῦκων, οὐδὲν δεῖ ὑμῖν ἄλλους ἀμφισβητεῖν· αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ

¹ ἀποβλέπων Cobet: ἀποβλέπων ὡς γελοίου codd.   ² αὐ nos: καὶ καλὸν αὐ A: om Ξ.

³ ἄλλον codd.: an < ἄλλο, > ἄλλον?

⁴ αὐτῶν Ξ q: αὐτὸν A

τῆς κατοικίσεως, ἣν ὠκίζετε πόλιν, ὠμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἓνα ἐν τῷ αὐτοῦ πράττειν. Ὁμολογήσαμεν, οἶμαι· πῶς γὰρ οὐ; Ἔστιν οὖν ὅπως οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν; Πῶς δ' οὐ διαφέρει; Οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προσήκει προστάττειν
 C τὸ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν; Τί μὴν; Πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νῦν καὶ τὰναντία ὑμῖν αὐτοῖς λέγετε, φάσκοντες αὐτοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλείστον κεχωρισμένην φύσιν ἔχοντας; ἔξεις τι, ὦ θαυμάσιε, πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι; Ὡς μὲν ἐξαίφνης, ἔφη, οὐ πᾶν ῥάδιον· ἀλλὰ σοῦ δεήσομαί τε καὶ δέεσθαι καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον, ὅστις ποτ' ἐστίν, ἐρμηνεύσαι. Ταῦτ' ἔστιν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἃ
 D ἐγὼ πάλοι προορῶν ἐφοβούμην τε καὶ ὠκνοῦν ἅπτεσθαι τοῦ νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων κτῆσιν καὶ τροφήν. Οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν¹, ἔφη. Οὐ γάρ, εἶπον, οὐ μὰ τὸν Δία¹. ἀλλὰ δι' ὧδ' ἔχει· ἂν τέ τις εἰς κολυμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ, ἂν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεῖ οὐδεν ἦττον. Πᾶν μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σώζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἦτοι δελφῖνά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἂν, ἢ τινα ἄλλην
 E ἄπορον σωτηρίαν. Ἐοικεν, ἔφη. Φέρε δὴ, ἣν δ' ἐγώ, ἑάν πῃ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. ὠμολογοῦμεν² γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν ἄλλο δεῖν ἐπιτηδεύειν, γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ἄλλην εἶναι· τὰς δὲ ἄλλας φύσεις τὰ αὐτὰ φάμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεύσαι. ταῦτα ἡμῶν κατηγορεῖται³; Κομιδῇ γε. Ἡ
 454 γενναία, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων, ἢ | δύναμις τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης. Τί δὴ; Ὅτι, εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτὴν καὶ ἄκουτες πολλοὶ ἐμπίπτειν καὶ οἶεσθαι οὐκ ἐρίζειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἶδη διαιρούμενοι τὸ

¹ οὐ—ἔοικεν post ἔφη, et οὐ μὰ τὸν Δία post τροφήν dant codd.: nos tianstulimus ² ὠμολογοῦμεν Ξ γ: ὁμολογοῦμεν Λ. ³ κατηγορεῖται

Vind F. Flor. RT: κατηγορεῖτε Α.

λεγόμενον ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι, οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι. Ἔστι γὰρ δὴ, ἔφη, περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος· ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι; Παντάπασιν μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ· κινδυνεύομεν B γοῦν ἄκοντες ἀντιλογίας ἄπτεσθαι. Πῶς; Τὸ μὴ¹ τὴν αὐτὴν φύσιν ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ ἐπιτηδευμάτων τυγχάνειν πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ τὸ ὄνομα διώκομεν, ἐπεσκεψάμεθα δὲ οὐδ' ὀπιοῦν, τί εἶδος τὸ τῆς ἐτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πρὸς τί τείνον ὠρίζομεθα τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλῃ φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ ἀπεδίδομεν. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη, ἐπεσκεψάμεθα. Τοιγάρτοι, εἶπον, ἔξεστιν ἡμῖν, ὥς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν C ἡμᾶς αὐτούς, εἰ ἡ αὐτὴ φύσις φαλακρῶν καὶ κομητῶν καὶ οὐχ ἡ ἐναντία, καὶ ἐπειδὴν ὁμολογῶμεν ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσιν, μὴ ἐὰν κομήτας, ἐὰν δ' αὖ κομηται, μὴ τοὺς ἐτέρους. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη, ἔφη Ἄρα κατ' ἄλλο τι, εἶπον ἐγώ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἐτέραν φύσιν ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώσεώς τε καὶ ὁμοιώσεως μόνον ἐφυλάττομεν, D τὸ² πρὸς αὐτὰ τείνον τὰ ἐπιτηδεύματα; οἷον ἱατρικὸν³ μὲν καὶ ἱατρικὸν τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν ἐλέγομεν· ἢ οὐκ οἶει; Ἐγώ γε. Ἱατρικὸν δὲ καὶ τεκτονικὸν ἄλλην; Πάντως που.

V. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν γυναικῶν γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινὰ ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα διαφέρουν φαίνεται, τοῦτο δὴ φήσομεν ἐκατέρῳ δεῖν ἀποδιδόναι· ἐὰν δ' αὐτῷ τούτῳ φαίνεται διαφέρειν, τῷ τὸ μὲν θῆλυ τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν ὀχεύειν, οὐδέν τί πω φήσομεν E μᾶλλον ἀποδοδεῖχθαι, ὥς πρὸς ὃ ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνὴ ἀνδρός, ἀλλ' ἔτι οἰησόμεθα δεῖν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν

¹ μὴ Ξ: om. A.² τὸ—τείνον τὰ q: τὰ—τείνοντα A³ ἱατρικὸν

nos ἱατρικὴν (ἱατρικὸν q) τὴν ψυχὴν ὄντα A.

- τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία
- 455 λέγοντα τοῦτο αὐτὸ διδάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην ἢ τί ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν οὐχ ἢ αὐτῇ, ἀλλὰ ἑτέρα φύσις γυναικός τε καὶ ἀνδρός; Δίκαιον γοῦν. Τίχα τοίνυν ἄν, ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, εἴποι ἂν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ παραχρήμα ἱκανῶς εἰπεῖν οὐ ῥάδιον, ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν χαλεπόν. Εἴποι γὰρ ἄν. Βούλει οὖν δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος ἀκολου-
- B θῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα, ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ πρὸς διοίκησιν πόλεως; Πάνυ γε. Ἴθι δὴ, φήσομεν πρὸς αὐτόν, ἀποκρίνου· ἄρα οὕτως ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῇ πρὸς τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῇ, ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥαδίως τι μαυθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ εὐρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης μὴδ' ἂ ἔμαθε
- C σῶζοιτο, καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; Ἄρ' ἄλλα ἅττα ἐστὶν ἢ ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῇ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὠρίζου; Οὐδεῖς, ἢ δ' ὅς, ἄλλα φήσει. Οἶσθά τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον, ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει ἢ τὸ τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες καὶ τὴν τῶν ποπάνων τε καὶ ἐψημάτων θεραπείαν, ἐν οἷς δὴ τι δοκεῖ τὸ γυναικεῖον γένος εἶναι, οὐ καὶ καταγε-
- + D λαστότατόν ἐστι πάντων ἡττώμενον; Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὅτι πολὺν κρατεῖται ἐν ἥπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι πολλαὶ πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά· τὸ δὲ ὅλον ἔχει ὡς σὺ λέγεις. Οὐδὲν ἄρα ἐστίν, ὦ φίλε, ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν διοικούντων γυναικὸς διότι γυνή, οὐδ' ἀνδρὸς διότι ἀνὴρ, ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρμέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν ζώοιν, καὶ πάντων μὲν
- E μετέχει γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν, πάντων δὲ ἀνὴρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Πάνυ γε. Ἡ

οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δ' οὐδέν; Καὶ πῶς; Ἄλλ' ἔστι γάρ, οἶμαι, ὥς φήσομεν, καὶ γυνὴ ἰατρική, ἢ δ' οὐ, καὶ μουσική, ἢ δ' ἄμουσος φύσει. Τί μὴν; Γυμναστικὴ δ' ἄρα οὐ, οὐδὲ πολεμική, ἢ δὲ ἀπόλεμος καὶ 456 οὐ φιλογυμναστική; Οἶμαι ἔγωγε. Τί δέ; φιλόσοφος τε καὶ μισόσοφος; καὶ θυμοειδής, ἢ δ' ἄθυμος; Ἔστι καὶ ταῦτα. Ἔστιν ἄρα καὶ φυλακικὴ γυνή, ἢ δ' οὐ. ἢ οὐ τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν ἐξελεξάμεθα; Τοιαύτην μὲν οὖν. Καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἢ αὐτῇ φύσις εἰς φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα ἢ¹ ἰσχυροτέρα ἐστίν. Φαίνεται.

VI. Καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιούτοις ἀν- B
δράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπεὶ περ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ ξυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν. Πάνυ γε. Τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν; Τὰ αὐτά. Ἦκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικὴν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς C
ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπεὶ περ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὥς ἔοικε, γίγνεται. Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἢ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν, εἰ δυνατά τε² καὶ βέλτιστα λέγοιμεν; Ἦν γάρ. Καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατὴ, διωμολόγηται; Ναί. Ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ διομολογηθῆναι; Δῆλον. Οὐκοῦν πρὸς γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἀνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα; Οὐκ ἄλλη. Πῶς D
οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Τίνος δὴ; Τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῷ τὸν μὲν ἀμείνω ἀνδρα, τὸν δὲ χεῖρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγεῖ; Οὐδαμῶς. Ἐν οὖν τῇ πόλει, ἢν ὠκίζομεν, πότερον οἶε ἡμῖν ἀμείνους ἀνδρας ἐξειργάσθαι

¹ ἢ Π: om A.² τε Flor T. γε A

τοὺς φύλακας τυχόντας ἢς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς
 σκυτοτόμους τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας; Γελοῖον, ἔφη,
 Εἰ ἐρωτᾷς. Μανθάνω, ἔφη. τί δέ; τῶν ἄλλων πολιτῶν
 οὐχ οὔτοι ἄριστοι; Πολύ γε. Τί δέ; αἱ γυναῖκες τῶν
 γυναικῶν οὐχ αὐταὶ ἔσονται βέλτισται; Καὶ τοῦτο, ἔφη,
 πολὺ. Ἔστι δέ τι πόλει ἄμεινον ἢ γυναικᾶς τε καὶ
 ἄνδρας ὡς ἀρίστους ἐγγίγνεσθαι; Οὐκ ἔστιν. Τοῦτο δὲ
 μουσικὴ τε καὶ γυμναστικὴ παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς
 457 | διήλθομεν, ἀπεργάζονται; Πῶς δ' οὐ; Οὐ μόνον ἄρα δυ-
 νατόν, ἀλλὰ καὶ ἄριστον πόλει νόμιμον ἐτίθεμεν. Οὕτως.
 Ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν, ἐπεὶ περ ἀρετὴν
 ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται, καὶ κοινωνητέον πολέμου τε
 καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἄλλα
 πρακτέον· τούτων δ' αὐτῶν τὰ ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξίν
 ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον διὰ τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν. ὁ δὲ
 Β γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξί, τοῦ βελτίστου ἔνεκα
 γυμναζομέναις, ἀτελῇ τοῦ γελοίου¹ δρέπων καρπὸν, οὐδὲν
 οἶδεν, ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει. κάλλιστα
 γὰρ δὴ τοῦτο καὶ λέγεται καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλι-
 μον καλόν, τὸ δὲ βλαβερὸν αἰσχρόν. Παντάπασι μὲν οὖν.

VII. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐν ὥσπερ κύμα φῶμεν δια-
 φεύγειν τοῦ γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ
 παντάπασι κατακλυσθῆναι τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα
 C ἐπιτηδεύειν τοὺς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας,
 ἀλλὰ πῃ τὸν λόγον αὐτὸν αὐτῷ ὁμολογεῖσθαι, ὡς δυνατὰ
 τε καὶ ὠφέλιμα λέγει; Καὶ μάλα, ἔφη, οὐ σμικρὸν κύμα
 διαφεύγεις. Φήσεις γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μέγα αὐτὸ εἶναι,
 ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδῃς. Λέγε δὴ, ἴδω, ἔφη. Τούτῳ, ἦν
 δ' ἐγώ, ἔπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις, ὡς
 ἐγῶμαι, ὅδε Τίς; Τὰς γυναικᾶς ταύτας τῶν ἀνδρῶν
 D τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδε-
 μίαν συνοικεῖν, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν κοινούς, καὶ μήτε

¹ γελοίου J. G. S. Schneider: γελοίου σοφίας codd.

γονέα ἔκγονον εἶδέναι τὸν αὐτοῦ μήτε παῖδα γονέα. Πολύ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μείζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ τοῦ δυνατοῦ περί καὶ τοῦ ὠφελίμου. Οὐκ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, περί γε τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἂν, ὥς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν κοινὰς μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινούς δὲ τοὺς παῖδας, εἶπερ οἶόν τε· ἀλλ' οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατόν ἢ μὴ πλείστην ἀμφισβήτησιν γενέσθαι. Περὶ ἀμφοτέρων, ἦ δ' ὅς, Ε εὖ μάλ' ἂν ἀμφισβητηθεῖη. Λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, λόγων σύστασιν· ἐγὼ δ' ὥμην ἔκ γε τοῦ ἑτέρου ἀποδράσεσθαι, εἴ σοι δόξειεν ὠφελίμον εἶναι, λοιπὸν δὲ δὴ μοι ἔσεσθαι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή. Ἄλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων· ἀλλ' ἀμφοτέρων περί δίδου λόγον. Ὑφεκτέον, ἦν δ' ἐγώ, δίκην. τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι· ἔασόν με | ἐορτάσαι, ὥσπερ οἱ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἐστιᾶ- 458 σθαι ὑφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν, τίνα τρόπον ἔσται τι ὧν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες, ἵνα μὴ κάμνωσι βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή, θέντες ὥς ὑπάρχον εἶναι ὃ βούλονται, ἤδη τὰ λοιπὰ διατάττουσιν καὶ χαίρουσιν διεξιόντες οἷα δράσουσι γεινομένου, ἀργὸν καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἀργότεραν ποιοῦντες. ἤδη οὖν καὶ αὐτὸς Β μαλθακίζομαι, καὶ ἐκεῖνα μὲν ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι καὶ ὕστερον ἐπισκέψασθαι, ἢ δυνατά, νῦν δὲ ὥς δυνατῶν ὄντων θεὸς σκέψομαι, ἂν μοι παρήῃς, πῶς διατάξουσιν αὐτὰ οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων συμφωρῶτα' ἂν εἴη πραχθέντα τῇ πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν. ταῦτα πειράσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι, ὕστερα δ' ἐκεῖνα, εἶπερ παρήῃς. Ἄλλὰ παρήμι, ἔφη, καὶ σκόπει.

Οἶμαι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἶπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες ἄξιοι τούτου τοῦ ὀνόματος, οἳ τε τούτοις ἐπίκουροι κατὰ C ταῦτά, τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ ἐπιταττόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξειν τὰ μὲν αὐτοὺς πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μιμουμένους, ὅσα ἂν ἐκείνοις ἐπιτρέψωμεν. Εἰκός,

ἔφη. Σὺ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ὥσπερ τοὺς ἄνδρας ἐξέλεξας οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας ἐκλέξας παραδώσεις καθ' ὅσον οἶόν τε ὁμοφυεῖς· οἱ δὲ ἅτε οἰκίας τε καὶ ξυσσίτια κοινὰ ἔχοντες, ἰδίᾳ δὲ οὐδενὸς οὐδὲν D τοιοῦτο κεκτημένου, ὁμοῦ δὴ ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμεμιγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ ὑπ' ἀνάγκης, οἶμαι, τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μίξιν. ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι δοκῶ λέγειν; Οὐ γεωμετρικαῖς γε, ἢ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικάις ἀνάγκαις, αἷ κινδυνεύουσιν ἐκείνων ὀριμότεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἔλκειν τὸν πολὺν λεῶν.

VIII. Καὶ μάλα, εἶπον. ἀλλὰ μετὰ δὴ ταῦτα, ὦ E Γλαῦκων, ἀτάκτως μὲν μίγνυσθαι¹ ἀλλήλοις ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ποιεῖν οὔτε ὅσιον ἐν εὐδαιμόνων πόλει οὐτ' ἐόσουςιν οἱ ἄρχοντες. Οὐ γὰρ δίκαιον, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅ τι μάλιστα· εἶεν δ' ἂν ἱεροὶ οἱ ὠφελιμώτατοι. Παντάπασι 459 μὲν οὖν. | Πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε, ὦ Γλαῦκων· ὁρῶ γάρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ κύνας θηρευτικούς καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς· ἀρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκίς τι τοῖς τούτων γάμοις τε καὶ παιδοποιίαις²; Τὸ ποῖον, ἔφη; Πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων, καίπερ ὄντων γενναίων, ἀρ' οὐκ εἰσὶ τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι; Εἰσὶν. Πότερον οὖν ἐξ ἀπάντων ὁμοίως γεννᾷς, ἢ προθυμεῖ ὅ τι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων; B Ἐκ τῶν ἀρίστων. Τί δ'; ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅ τι μάλιστα; Ἐξ ἀκμαζόντων. Καὶ ἂν μὴ οὕτω γεννᾶται, πολὺ σοι ἡγεῖ χεῖρον ἔσεσθαι τό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος; Ἐγώ γ', ἔφη. Τί δὲ ἵππων οἶει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων; ἢ³ ἄλλῃ πη ἔχειν; Ἄτοπον μέντ' ἂν, ἢ δ' ὅς, εἴη.

¹ μίγνυσθαι Π: γυμνοῦσθαι A.² παιδοποιίαις Ξ: παιδοποιία A.³ ἢ Π: ἢ A.

Βαβαί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε ἐταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ
 ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἴπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώ-
 πων γένος ὡσαύτως ἔχει. Ἄλλὰ μὲν δὴ ἔχει, ἔφη· ἀλλὰ C
 τί δὴ; "Ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, φαρμάκοις πολλοῖς
 χρῆσθαι. ἰατρὸν δέ που μὴ δεομένοις μὲν σώμασι
 φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτῃ ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φανλό-
 τερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα· ὅταν δὲ δὴ καὶ φαρμακεύειν
 δέῃ, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ εἶναι¹ τοῦ ἰατροῦ. Ἀληθῆ·
 ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις; Πρὸς τόδε, ἦν δ' ἐγώ· συχνῶ τῷ
 ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι
 τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ D
 που ἐν φαρμάκῳ εἶδει πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι.
 Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδο-
 ποιαῖς ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο γίγνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον.
 Πῶς δὴ; Δεῖ μὲν, εἶπον, ἐκ τῶν ὠμολογημένων τοὺς
 ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς
 δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τούναντίον, καὶ τῶν
 μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μὴ, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον E
 ὅ τι ἀκρότατον εἶναι· καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λαν-
 θάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὐτὴ ἡ ἀγέλη τῶν
 φυλάκων ὅ τι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται. Ὁρθότατα,
 ἔφη. Οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετηταί, ἐν αἷς ξυνά-
 ξομεν τὰς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι, καὶ
 ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες | τοῖς 460
 γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς
 ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα διασώζωσι τὸν αὐτὸν
 ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ νόσους καὶ
 πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν
 ἢ πόλις κατὰ τὸ δυνατόν μήτε σμικρὰ γίγνηται. Ὁρθῶς,
 ἔφη. Κλῆροι δὴ τινες, οἶμαι, ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν
 φαῦλον ἐκείνον αἰτιασθαι ἐφ' ἐκάστης συνέρξεως τύχην,
 ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ μάλα, ἔφη

¹ εἶναι post δεῖ nos dedimus: post ἡγούμεθα codd. Cf. 459 B.

- Β** **ΙΧ.** Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθι που γέρα δοτέον καὶ ἄθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἢ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλείστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρωνται. Ὅρθως. Οὐκοῦν καὶ τὰ αἰεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσιν αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκυῖαι ἀρχαὶ εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν εἴτε ἀμφοτέρω—κοιναὶ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν. **Ναί.**
- Γ** Τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσιν παρὰ τινας τροφούς χωρὶς οἰκούσας ἔν τινι μέρει τῆς πόλεως, τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἐτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει. Εἴπερ μέλλει¹, ἔφη, καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσσεσθαι. Οὐκοῦν καὶ τροφῆς οὗτοι ἐπιμελήσονται τὰς τε μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν ἄγοντες, ὅταν σπαργῶσι, πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι,
- Δ** ὅπως μηδεμία τὸ αὐτῆς αἰσθήσεται, καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες, ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ὦσι, καὶ αὐτῶν τούτων ἐπιμελήσονται, ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται², ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον πόνον τίτθαις τε καὶ τροφοῖς παραδώσουσιν; Πολλὴν ῥαστώνην, ἔφη, λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν. Πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς διέλθωμεν ὃ προϋθέμεθα³. ἔφαμεν γὰρ
- Ε** δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσι ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα; Τὰ ποῖα αὐτῶν; ἔφη. Γυναικὶ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ἀρξαμένη ἀπὸ εἰκοσιετίδος μέχρι τετταρακονταετίδος τίττειν τῇ πόλει· ἀνδρὶ δέ, ἐπειδὴν τὴν ὀξυτάτην δρόμου ἀκμὴν παρῇ, τὸ ἀπὸ τούτου γεννᾶν τῇ πόλει μέχρι πεντεκαιπεντηκονταέτους. Ἀμ-
- 461 φοτέρων | γοῦν, ἔφη, αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ φρονήσεως.

¹ μέλλει Ξ: μέλλοι Α.² θηλάσονται Ξ: θηλάσωνται Α.³ προϋθέμεθα γ (cum Stobaeo): προθυμούμεθα Α.

Οὐκοῦν ἐάν τε πρεσβύτερος τούτων ἐάν τε νεώτερος τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἕψηται, οὔτε ὅσιον οὔτε δίκαιον φήσομεν τὸ ἀμάρτημα, ὥς παῖδα φυτύνοντος τῇ πόλει, ὅς, ἂν λάθῃ, γεννήσεται οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ' ὑπὸ εὐχῶν φύς¹, ἅς ἐφ' ἐκάστοις τοῖς γάμοις εὗξονται καὶ ἰέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ ξύμπασα ἡ πόλις ἐξ ἀγαθῶν ἀμείνους καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους ἀεὶ τοὺς ἐκγόνους γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ Β σκότου μετὰ δεινῆς ἀκρατείας γεγονώς. Ὁρθῶς, ἔφη. Ὁ αὐτὸς δέ γ', εἶπον, νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἄρχοντος ἄπτηται τῶν ἐν ἡλικίᾳ γυναικῶν· νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνίερον φήσομεν αὐτὸν παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι. Ὁρθότατα, ἔφη. Ὅταν δὲ δῆ, οἶμαι, αἱ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾶν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, ἀφήσομέν² που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι, πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν C θυγατέρων παισὶ καὶ ταῖς ἄνω μητρός, καὶ γυναῖκας αὐτὴν πλὴν υἱὲ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τούτων εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμείσθαι μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κῆρυγμα μηδὲ ἐν³, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσῃται, οὔτω τιθέναι, ὥς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ. Καὶ ταῦτα μὲν γ', ἔφη, μετρίως λέγεται· πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἡ νῦν δὴ ἔλεγες, πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων; Οὐδαμῶς D ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἐβδόμῳ δὴ ἡ αὐτὴ γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρενα υἱεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνα ἐκείνους πατέρας, καὶ οὔτω δὴ τὰ τούτων ἔκγονα παίδων παίδας, καὶ ἐκεῖνα⁴ αὐτὸ ἐκείνους πάππους τε καὶ τηθᾶς, τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγονότα, ἐν ᾧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν

¹ φύς Ξ q: φύσας A.   ² ἀφήσομεν Eusebius et Theodoretus: φήσομεν codd.   ³ μηδὲ ἐν Cobet: μηδέ γ' ἐν A¹, sed et ε γ punctis notavit A².

⁴ ἐκεῖνα Ξ q: ἐκείνου A.

Ε ἐγέννων, ἀδελφάς τε καὶ ἀδελφούς, ὥστε, ὁ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων μὴ ἄπτεσθαι· ἀδελφούς δὲ καὶ ἀδελφὰς δώσει ὁ νόμος συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κλῆρος ταύτη ξυμπίπτῃ καὶ ἡ Πυθία προσαναιρῇ. Ὅρθότατα, ἡ δ' ὅς.

Χ. Ἡ μὲν δὴ κοινωνία, ὧ Γλαύκων, αὕτη τε καὶ τοι-
αύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς πόλεως·
ὥς δὲ¹ ἐπομένη² τε τῇ ἄλλῃ πολιτεία καὶ μακρῷ βελτίστη,
δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο βεβαιώσασθαι παρὰ τοῦ λόγου. ἡ
462 πῶς ποιῶμεν; | Οὕτω νῆ Δία, ἡ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐχ ἦδε
ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας, ἐρέσθαι ἡμᾶς αὐτούς, τί ποτε τὸ
μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς πόλεως κατασκευήν, οὐ
δεῖ στοχαζόμενον τὸν νομοθέτην τιθέναι τοὺς νόμους, καὶ
τί μέγιστον κακόν, εἶτα ἐπισκέψασθαι, ἄρα ἂν νῦν δὴ
διήλθομεν εἰς μὲν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἔχρος ἡμῖν ἀρμόττει, τῷ
δὲ τοῦ κακοῦ ἀναρμοστεῖ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Ἐχομεν
οὖν τι μείζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν αὐτὴν διασπᾷ καὶ
B ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἡ μείζον ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν ξυνδῇ³
τε καὶ ποιῇ μίαν; Οὐκ ἔχομεν. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς
τε καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, ὅταν ὅ τι μάλιστα πάντες
οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων
παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται; Παντάπασιν μὲν
οὖν, ἔφη. Ἡ δέ γε τῶν τοιούτων ιδίωσις διαλύει, ὅταν
οἱ μὲν περιαλγεῖς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίγνωνται ἐπὶ τοῖς
C αὐτοῖς παθήμασι τῆς πόλεως τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει; Τί
δ' οὐ; Ἄρ' οὖν ἐκ τοῦδε τὸ τοιόνδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα
φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ
τὸ οὐκ ἐμόν; καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταυτά; Κομιδῇ
μὲν οὖν. Ἐν ἧτινι δὴ πόλει πλείστοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ⁴
κατὰ ταυτά τοῦτο λέγουσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν, αὕτη
ἄριστα διοικεῖται; Πολύ γε. Καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἐνὸς

¹ ὥς δὲ Ξ q: ὠδὲ (sic) A, eraso super ὠ accentu.

² ἐπομένη—

βελτίστη Π: ἐπομένη—βελτίστη A.

³ ξυνδῇ Ξ q: ξυνδεῖ A. ⁴ τοῦ αὐτοῦ nos: τὸ αὐτὸ codd.

ἀνθρώπου ἔχει; οἶον ὅταν πονήμων δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία, ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, ἥσθητό D τε καὶ πᾶσα ἅμα ξυνήλησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ· καὶ περὶ ἄλλου ὁπουοῦν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς λόγος, περὶ τε λύπης πονοῦντος μέρους καὶ περὶ ἡδονῆς ῥαίζοντος. Ὁ αὐτὸς γάρ, ἔφη· καὶ τοῦτο δ' ἐρωτᾷς, τοῦ τοιοῦτου ἐγγύτατα ἡ ἄριστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ. Ἐνὸς δὴ, οἶμαι, πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὅτιοῦν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ τοιαύτη πόλις μάλιστά τε φήσκει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον E καὶ ἡ συνησθήσεται ἅπασα ἢ ξυλλυπήσεται. Ἀνάγκη, ἔφη, τὴν γε εὖνομον.

XI. ὦρα ἂν εἴη, ἣν δ' ἐγώ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὐτῇ μάλιστ' ἔχει, εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον. Οὐκοῦν χρή, ἔφη. Τί οὖν; ἔστι μὲν | πον καὶ ἐν ταῖς 463 ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ; Ἔστι. Πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσερούσι; Πῶς δ' οὐ; Ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει; Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς δεσπότας, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατομέναις αὐτὸ τοῦνομα τοῦτο, ἄρχοντας. Τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρα δῆμος; πρὸς τῷ πολίτας τί τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι; Σωτήράς B τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη. Τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον; Μισθοδότας τε καὶ τροφείας. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἄρχοντες τοὺς δῆμους; Δούλους, ἔφη. Τί δ' οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους; Ξυνάρχοντας, ἔφη. Τί δ' οἱ ἡμέτεροι; Ξυμφύλακας. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν¹ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν εἴ τίς τινα ἔχει προσεπειν τῶν ξυναρχόντων τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δ' ὡς ἀλλότριον; Καὶ πολλούς γε. Οὐκοῦν τὸν μὲν οἰκεῖον ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει, τὸν C

¹ τῶν q: om. A.

- δ' ἀλλότριον ὡς οὐχ ἑαυτοῦ; Οὕτω. Τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες; ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινὰ ἢ προσειπεῖν ὡς ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἔφη· παντὶ γάρ, ὧς ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὡς ἀδελφῷ ἢ ὡς ἀδελφῇ ἢ ὡς πατρὶ ἢ ὡς μητρὶ ἢ υἱεὶ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν. Κάλλιστα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἰπέ· πότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα
- D** μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις, ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, περὶ τε τοὺς πατέρας, ὅσα νόμος περὶ πατέρας αἰδοῦς τε πέρι καὶ κηδεμονίας καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὡς οὔτε ὅσια οὔτε δίκαια πράττοντος ἂν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὐταὶ σοὶ ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθὺς περὶ τὰ τῶν παίδων ὧτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς
- E** ἂν αὐτοῖς τις ἀποφίνη, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν; Αὐταὶ, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἰ ἄνευ ἔργων οἰκεῖα ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγονται. Πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ ξυμφωνήσουσιν ἑνὸς τινος ἢ εὐ ἢ κακῶς πράττοντος ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅτι τὸ ἐμὸν εὐ πράττει, ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν κακῶς. Ἀληθέστατα, ἢ
- 464** δ' ὅς. Οὐκοῦν μετὰ | τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τὰς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας κοινῇ; Καὶ ὀρθῶς γε ἔφαμεν. Οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δὴ ἐμὸν ὀνομάσουσιν, τούτου δὲ κοινωνοῦντες οὕτω δὴ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἔξουσιν; Πολύ γε. Ἄρ' οὖν τούτων αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει ἢ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξιν; Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα, ἔφη.
- B** XII. Ἀλλὰ μὴν μέγιστόν γε πόλει αὐτὸ ὁμολογήσαμεν ἀγαθόν, ἀπικαίζοντες εὖ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὡς ἔχει. Καὶ

ὀρθῶς γ', ἔφη, ὁμολογήσαμεν. Τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἢ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις τῶν τε παίδων καὶ τῶν γυναικῶν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὁμολογοῦμεν¹. ἔφαμεν γάρ που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν εἶναι οὔτε γῆν οὔτε τι κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων τροφήν λαμβάνοντας C μισθὸν τῆς φυλακῆς κοινῇ πάντας ἀναλίσκειν, εἰ μέλλοιεν ὄντως φύλακες εἶναι. Ὅρθως, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐχ, ὅπερ λέγω, τά τε πρόσθεν εἰρημένα καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς ἀληθινοὺς φύλακας καὶ ποιεῖ μὴ διασπᾶν τὴν πόλιν τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας μὴ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἄλλον ἄλλο, τὸν μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἔλκοντα, ὅτι ἂν δύνηται χωρὶς τῶν ἄλλων κτήσασθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐτέραν οὔσαν, καὶ γυναικί τε καὶ παῖδας D ἐτέρους, ἡδονάς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦντας ἰδίῳ ὄντων ἰδίας, ἀλλ' ἐνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τείνοντας πάντας εἰς τὸ δυνατόν ὁμοπαθεῖς λύπης τε καὶ ἡδονῆς εἶναι; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχίσηται ἐξ αὐτῶν, ὥς ἔπος εἰπεῖν, διὰ τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι πλὴν τὸ σῶμα, τὰ δ' ἄλλα κοινά; ὅθεν δὴ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάστοις εἶναι ὅσα γε διὰ χρημάτων ἢ παίδων καὶ ξυγγενῶν κτήσιν E ἄνθρωποι στασιάζουσιν; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ἀπηλλάχθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ βιαίῳν γε οὐδ' αἰκείας δίκαι δικαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς. ἤλιξι μὲν γὰρ ἡλικας ἀμύνεσθαι καλὸν καὶ δίκαιόν που φήσομεν, <ἐν>² ἀνάγκῃ³ σωματῶν ἐπιμέλειαν τιθέντες. Ὅρθως, ἔφη. Καὶ γὰρ τότε ὀρθῶν | ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ νόμος· εἴ ποῦ τίς τῷ θυμοῖτο, ἐν 465 τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμὸν ἡττον ἐπὶ μείζους ἂν ἴοι στάσεις. Πάνυ μὲν οὖν. Πρεσβυτέρῳ μὴν νεωτέρων πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προτετάξεται. Δῆλον.

¹ ὁμολογοῦμεν Ξ q²: ὁμολογοῦμεν Λ.

² <ἐν> nos: om codd.

³ ἀνάγκη Π: ἀνάγκην Λ.

Καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον, ἂν μὴ ἄρχοντες
 προστάττωσιν, οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ
 οὔτε τύπτειν, ὥς τὸ εἰκός· οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως¹ ἀτιμάσει·
 ἱκανῶ γὰρ τῷ φύλακε κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδώς μὲν
 Β ὥς γονέων μὴ ἄπτεσθαι εἴργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι
 τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὥς ὑεῖς, τοὺς δὲ ὥς
 ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὥς πατέρας. Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως,
 ἔφη. Πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους
 οἱ ἄνδρες ἄξουσιν; Πολλήν γε. Τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ
 στασιαζόντων οὐδὲν δεινὸν μὴ ποτε ἢ ἄλλη πόλις πρὸς
 τούτους ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ. Οὐ γὰρ οὖν.
 C Τὰ γε μὴν σμικρότατα τῶν κακῶν δι' ἀπρέπειαν ὀκνῶ καὶ
 λέγειν, ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν, κολακείας τε πλουσίων
 πένητες² ἀπορίας τε καὶ ἀλγηδόνας ὅσας ἐν παιδοτροφίᾳ
 καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφὴν οἰκετῶν ἀναγκαίαν ἴσχουσιν,
 τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δ' ἐξαγνούμενοι, τὰ δὲ πάντως
 πορισάμενοι θέμενοι παρὰ γυναικᾶς τε καὶ οἰκέτας,
 ταμιεύειν παραδόντες, ὅσα τε, ὦ φίλε, περὶ αὐτὰ καὶ οἷα
 D πάσχουσιν, δηλὰ τε δὴ καὶ ἀγεννῇ καὶ οὐκ ἄξια λέγειν.

XIII. Δῆλα γάρ, ἔφη, καὶ τυφλῷ. Πάντων τε δὴ
 τούτων ἀπηλλάσσονται³ ζήσουσί τε τοῦ μακαριστοῦ βίου,
 ὃν οἱ ὀλυμπιονῖκαι ζῶσι, μακαριώτερον. Πῇ; Διὰ σμικρόν
 που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκεῖνοι ὧν τούτοις ὑπάρχει. ἢ
 τε γὰρ τῶνδε νίκη καλλίων, ἢ τ' ἐκ τοῦ δημοσίου τροφὴ
 τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ νικῶσι ξυμπάσης τῆς πόλεως
 σωτηρίαν, τροφῇ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσων βίος
 δεῖται, αὐτοὶ τε καὶ παῖδες ἀναδοῦνται, καὶ γέρα δέχονται
 E παρὰ τῆς αὐτῶν πόλεως ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες
 ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν. Καὶ μάλα, ἔφη, καλὰ. Μέμνη-
 σαι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν οὐκ οἶδα ὅτου
 466 λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν, ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμονας

¹ ἄλλως Ξ γ: ἄλλος A² πένητες codd: seclutit Ast³ ἀπηλά-
 λάζονται Colbet: ἀπαλλάσσονται codd.

ποιοῖμεν¹, οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲν ἔχοιεν; ἡμεῖς δέ που εἵπομεν, ὅτι τοῦτο μὲν, εἴ που παραπίπτει, εἰσαυθις σκεψοίμεθα², νῦν δὲ τοὺς μὲν φύλακας φύλακας ποιοῖμεν¹, τὴν δὲ πόλιν ὡς οἰοί τ' εἶμεν εὐδαιμονεστάτην, ἀλλ' οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες ἐν αὐτῇ τοῦτο εὐδαιμον πλάττομεν; Μέμνημαι, ἔφη. Ὑῖ οὔν; νῦν ἡμῖν ὁ τῶν ἐπικούρων βίος, εἴπερ τοῦ γε τῶν ὀλυμπιονικῶν πολὺ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται, μὴ πη κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον ἢ τινων B ἄλλων δημιουργῶν ἢ τὸν τῶν γεωργῶν; Οὐ μοι δοκεῖ, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ὅ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν, ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων γίγνεσθαι, ὥστε μὴδὲ φύλαξ εἶναι, μὴδ' ἀρκέσει αὐτῷ βίος οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος καὶ ὡς ἡμεῖς φαμὲν ἄριστος, ἀλλ' ἀνόητός τε καὶ μεираκιώδης δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαιμονίας πέρι ὀρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ ἅπαντα τὰ C ἐν τῇ πόλει οἰκειοῦσθαι, γινώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι τῷ ὄντι ἦν σοφὸς λέγων πλέον εἶναι πῶς ἡμισυ παντός. Ἐμοὶ μὲν, ἔφη, ξυμβούλῳ χρώμενος μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ. Συγχωρεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τῶν γυναικῶν κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν, ἣν διεληλύθαμεν, παιδείας τε πέρι καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν, κατὰ τε πόλιν μενούσας εἰς πόλεμόν τε ἰούσας καὶ ξυμφυλάττειν δεῖν καὶ ξυνθηρεῖν ὥσπερ κύνας καὶ πάντα πάντῃ κατὰ D τὸ δυνατόν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τὰ τε βέλτιστα πράξειν καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, ἣ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλῳ κοινωνεῖν; Συγχωρῶ, ἔφη.

XIV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζώοις, ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπῃ δυνατόν; Ἐφθης, ἔφη, εἰπὼν ἣ ἐμελλον ὑπολήψεσθαι. Περὶ μὲν

¹ ποιοῖμεν Π. ποιοῦμεν Α.² σκεψοίμεθα ν: σκεψόμεθα Α.

- Ε γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι, ἔφην, δῆλον ὃν τρόπον πολεμήσουσιν. Πῶς; ἢ δ' ὅς. "Οτι κοινῇ στρατεύονται, καὶ πρὸς γε ἄξουσιν τῶν παίδων εἰς τὸν πόλεμον ὅσοι ἄδροί, ἢν' ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα, ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν· πρὸς δὲ τῇ
- 467 θέα διακουεῖν καὶ | ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ἤσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὥς πολὺν χρόνον διακουοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἄπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν; Καὶ μάλα. Ἡ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὐτῶν ἐμπειρία τε καὶ θέα τῶν προσηκόντων; Καταγέλαστον μέντ' ἂν, ἔφη, εἴη.
- Β Ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖται γε πᾶν ζῶον διαφερόντως παρόντων ὧν ἂν τέκη. Ἔστιν οὕτω. κίνδυνος δέ, ὧ Σώκρατες, οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν, οἷα δὲ ἐν πολέμῳ φιλεῖ, πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπολέσαντας ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγεῖ παρασκευαστέον τὸ μὴ ποτε κινδυνεύσαι; Οὐδαμῶς. Τί δ'; εἴ που κινδυνευτέον, οὐκ
- Γ ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες; Δῆλον δῆ. Ἀλλὰ σμικρὸν οἶε διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου θεωρεῖν ἢ μὴ τὰ περὶ τὸν πόλεμον παῖδας τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς ἔσομένους; Οὐκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις. Τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον, θεωρὸς πολέμου τοὺς παῖδας ποιεῖν, προσμηχανᾶσθαι δ' αὐτοῖς ἀσφάλειαν, καὶ καλῶς ἔξει. ἢ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες, ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ ἀμαθεῖς ἔσονται, ἀλλὰ γνω-
- Δ μονικοὶ τῶν στρατειῶν, ὅσαι τε καὶ μὴ ἐπικίνδυνοι; Εἰκός, ἔφη. Εἰς μὲν ἄρα τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβή-σονται. Ὅρθῶς. Καὶ ἄρχοντάς γέ που, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τοὺς φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπειρία τε καὶ ἡλικία ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι. Πρέπει γάρ. Ἀλλὰ γάρ, φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν

πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο. Καὶ μάλα. Πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα, ὦ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθύς, ἵν' ἂν τι δέῃ πετόμενοι ἀποφεύγωσιν. Πῶς λέγεις; ἔφη. Ἐπὶ Ε τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον ὡς νεωτάτους, καὶ διδασκαμένους¹ ἵππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ' ὅ τι ποδωκεστάτων καὶ εὐηνιωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστα τε θεάσονται τὸ αὐτῶν ἔργον, καὶ ἀσφαλέστατα, ἂν τι δέῃ, σωθήσονται μετὰ πρεσβυτέρων ἡγεμόνων ἐπόμενοι. Ὅρθῳς, ἔφη, μοι δοκεῖς | λέγειν.

468

Τί δὲ δὴ, εἶπον, τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἐκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὐτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἄρ' ὀρθῳς μοι καταφαίνεται ἢ οὐ; Λέγ', ἔφη, ποῖα². Αὐτῶν μὲν, εἶπον, τὸν λιπόντα τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα ἢ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα διὰ κάκην ἄρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν; Πάννυ μὲν οὖν. Τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἀλόντα ἄρ' οὐ δωρεὰν διδόναι τοῖς ἐλοῦσι³ χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅ τι ἂν βούλωνται; Κομιδῇ Β γε. Τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τῶν συστρατενομένων μεираκίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἐκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι; ἢ οὐ; Ἐμοιγε. Τί δέ; δεξιωθῆναι; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ τόδ', οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ. Τὸ ποῖον; Τὸ φιλησαί τε καὶ φιληθῆναι ὑπὸ ἐκάστου. Πάντων, ἔφη, μάλιστα· καὶ προστίθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὥσι τῆς στρατείας⁴, μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι, C ὃν ἂν βούληται φιλεῖν, ἵνα καί, εἴαν τις του τύχῃ ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ἢ πρὸς τὸ τἀριστεία φέρειν. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῷ ὄντι γάμοι τε ἔτοιμοι πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις καὶ αἰρέσεις τῶν τοιούτων πολλὰκις παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται, ἵν' ὅ τι

¹ διδασκαμένους q²: διδασκομένους A   ² ποῖα Ξ: ποῖ ἂν A.   ³ ἐλοῦσι J. van Leeuwen. θέλουσι A.   ⁴ στρατείας q²: στρατιᾶς A

πλείστοι ἐκ τοῦ τοιούτου γίνωνται, εἴρηται ἤδη. Εἵπομεν γάρ, ἔφη.

XV. Ἄλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίκαιον τιμᾶν τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὥς ταύτην οἰκείαν οὖσαν τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει Ὀρθότατα, ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὀμήρῳ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἐν τε θυσίαις καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσι τοὺς ἀγαθοὺς, καθ' ὅσον ἂν ἀγαθοὶ φαίνωνται, καὶ ὕμνοις καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τιμήσομεν, E πρὸς δὲ τούτοις ἔδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν, ἵνα ἅμα τῷ τιμᾶν ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν· τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας¹ ὃς ἂν εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ, ἂρ' οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; Πάντων γε μάλιστα. Ἄλλ' οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ, ἐπειδὴν τινες τοῦ τοιούτου γένους τελευτήσωσιν, ὥς ἄρα

469 | οἱ μὲν δαίμονες ἄγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν,
ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων;

Πεισόμεθα μὲν οὖν. Διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ, πῶς χρὴ τοὺς δαιμονίους τε καὶ θείους τιθέναι καὶ τίνι διαφόρῳ, οὕτω καὶ ταύτῃ θήσομεν ἢ ἂν ἐξηγῇται; Τί δ' οὐ μέλλομεν; Καὶ τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον, ὥς δαιμόνων, οὕτω B θεραπεύσομέν² τε καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας; ταῦτά³ δὲ ταῦτα νομιούμεν, ὅταν τις γῆρα ἢ τινι ἄλλῳ τρόπῳ τελευτήσῃ τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως ἐν τῷ βίῳ ἀγαθοὶ κριθῶσιν; Δίκαιον γοῦν, ἔφη.

Τί δέ; πρὸς τοὺς πολεμίους πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ στρατιῶται; Τὸ ποῖον δὴ; Πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ

¹ στρατείας Π: στρατιᾶς Α.

² θεραπεύσομεν Π: θεραπεύσωμεν Α.

³ ταῦτά ν: ταῦτα Α.

πέρι δοκεῖ δίκαιον Ἑλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι, ἢ μὴδ' ἄλλη ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ τοῦτο ἐθίζειν, τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν; Ὅλῳ καὶ παντί, C ἔφη, διαφέρει τὸ φείδεσθαι. Μὴδὲ Ἑλληνα ἄρα δούλον ἐκτῆσθαι μήτε αὐτοὺς τοῖς τε ἄλλοις Ἑλλησιν οὕτω ξυμβουλεύειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη· μᾶλλον γ' ἂν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους τρέποντο, ἑαυτῶν δ' ἀπέχοντο. Τί δέ; σκυλεύειν, ἣν δ' ἐγώ, τοὺς τελευτήσαντας πλὴν ὅπλων, ἐπειδὰν νικήσωσιν, ἢ καλῶς ἔχει; ἢ οὐ πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει μὴ πρὸς τὸν μαχόμενον ἵεναι, ὥς τι D τῶν δεόντων δρῶντας, ὅταν περὶ τὸν τεθνεῶτα κυπτάζωσι, πολλὰ δὲ ἤδη στρατόπεδα διὰ τὴν τοιαύτην ἀρπαγὴν ἀπώλετο; Καὶ μάλα. Ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρὰς διανοίας τὸ πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ὧ ἐπολέμει; ἢ οἶε τι διάφορον δρᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἱ E τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσι, χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος¹ οὐχ ἀπτόμεναι; Οὐδὲ σμικρόν, ἔφη. Ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις; Ἐατέον μέντοι, ἔφη, νῆ Δία.

XVI. Οὐδὲ μὴν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὅπλα οἴσομεν ὥς ἀναθήσοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, εἴαν τι ἡμῖν μέλη τῆς πρὸς τοὺς | ἄλλους Ἑλληνας εὐνοίας· 470 μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα, μή τι μίασμα ἢ πρὸς ἱερὸν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, εἴαν μὴ τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγῃ. Ὁρθότατα, ἔφη. Τί δέ; γῆς τε τμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ οἰκιῶν ἐμπρήσεως ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους; Σοῦ, ἔφη, δόξαν ἀποφαινομένου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. Ἐμοὶ μὲν τοῖνυν, ἣν δ' ἐγώ, δοκεῖ τούτων μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον

¹ βάλλοντος Π: βαλόντος unus A. Cf. Arist. Rhet. III 4. 1406^b 34.

Β καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ὧν ἕνεκα, βούλει σοι λέγω; Πάνυ γε. Φαίνεται μοι, ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα τὰ ὀνόματα, πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω καὶ εἶναι δύο, ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ ξυγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὀθνεῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρᾳ στάσις κέκληται, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος. Καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ἄπο τρόπου

Γ λέγεις. "Ορα δὴ καὶ εἰ τόδε πρὸς τρόπου λέγω. φημί γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὐτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ ξυγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον. Καλῶς γε, ἔφη. "Ελληνας μὲν ἄρα βαρβάροις καὶ βαρβάροις "Ελλησι πολεμεῖν μαχομένους τε φήσομεν καὶ πολεμίους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον. "Ελληνας δὲ "Ελλησιν, ὅταν τι τοιοῦτο δρῶσιν, φύσει μὲν φίλους εἶναι, νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ τὴν

Δ Ἑλλάδα καὶ στασιάζειν, καὶ στάσιν τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, συγχωρῶ οὕτω νομίζειν. Σκόπει δὴ, εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένη στάσει, ὅπου ἂν τι τοιοῦτον γένηται, καὶ διαστῇ πόλις, εἰς ἑκάτεροι ἑκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας ἐμπιμπρῶσιν, ὡς ἀλιτηριώδης τε δοκεῖ ἢ στάσις εἶναι καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες. οὐ γὰρ ἂν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφὸν τε καὶ μητέρα κεῖρειν. ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι

Ε τοῖς κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, καὶ διανοεῖσθαι ὡς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων. Πολὺ γάρ, ἔφη, ἡμερωτέρων αὕτη ἢ διάνοια ἐκείνης. Τί δὲ δῆ; ἔφη. ἦν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται; Δεῖ γ' αὐτήν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἡμεροὶ ἔσονται; Σφόδρα γε. Ἄλλ' οὐ φιλέλληνες; οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧν περ οἱ ἄλλοι ἱερῶν; Καὶ σφόδρα γε. Οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἑλληνας διαφορὰν

471 | ὡς οἰκείους στάσιν ἡγήσονται καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσιν

πόλεμον; Οὐ γάρ. Καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοίσονται; Πάνυ μὲν οὖν. Εὐμενῶς δὴ σωφροنيοῦσιν, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κολλάζοντες οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ, σωφρονισταὶ ὄντες, οὐ πολέμιοι. Οὕτως, ἔφη. Οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνες ὄντες κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκῆσεις ἐμπρήσουσιν, οὐδὲ ὁμολογήσουσιν ἐν ἐκάστη πόλει πάντας ἐχθροὺς αὐτοῖς εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους αἰεὶ ἐχθροὺς τοὺς αἰτίους τῆς διαφορᾶς, καὶ διὰ ταῦτα Β πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κεῖρην αὐτῶν, ὡς φίλων τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφοράν, μέχρι οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων δοῦναι δίκην. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὁμολογῶ οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς ἡμετέρους πολίτας προσφέρεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους ὡς νῦν οἱ Ἑλληνες πρὸς ἀλλήλους. Τιθῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, μήτε γῆν τέμνειν μήτε οἰκίας C ἐμπιμπράναι; Θῶμεν, ἔφη, καὶ ἔχειν γε καλῶς ταῦτά τε καὶ τὰ πρόσθεν.

XVII. Ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ἐάν τις σοι τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπη λέγειν, οὐδέποτε μνησθῆσθαι ὃ ἐν τῷ πρόσθεν παρωσάμενος πάντα ταῦτα εἶρηκας, τὸ ὡς δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία γενέσθαι καὶ τίνα τρόπον ποτὲ δυνατὴ· ἐπεὶ ὅτι γε, εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει ἢ γένοιτο, καὶ ἐγὼ λέγω, <καὶ>¹ ἂ σὺ παραλείπεις, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν μάχονται τῷ ἥκιστα ἀπολείπειν D ἀλλήλους, γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα τὰ ὀνόματα ἑαυτοῦς, ἀδελφούς, πατέρας, υἱεῖς· εἰ δὲ καὶ τὸ θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ ὀπισθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἔνεκα τοῖς ἐχθροῖς καὶ εἴ ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτῃ πάντῃ ἄμαχοι ἂν εἶεν· καὶ οἴκοι γε² ἂ παραλείπεται ἀγαθὰ, ὅσα

¹ ἐγὼ λέγω post καὶ nos dedimus: post παραλείπεις codd. <καὶ> nos: om. codd.

² γε Ξ et corr. A²: τε A¹.

- Ε ἂν εἴη αὐτοῖς, ὁρῶ· ἀλλ' ὥς ἐμοῦ ὁμολογοῦντος πάντα ταῦτα ὅτι εἴη ἄν, καὶ ἄλλα γε μυρία, εἰ γένοιτο ἡ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἥδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν, ὥς δυνατόν καὶ ἡ δυνατόν, 472 τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐῷμεν. | Ἐξαίφνης γε σύ, ἦν δ' ἐγώ, ἄσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στραγγενομένῳ¹. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα, ὅτι μόγῃς μοι τῷ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις, ὃ ἐπειδὰν ἴδῃς τε καὶ ἀκούσῃς, πάνυ συγγνώμην ἔξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὥκνουν τε καὶ ἐδεδοίκη οὕτω παράδοξον λέγειν λόγον τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν. "Ὅσῳ ἄν, ἔφη, τοιαῦτα πλείω Β λέγῃς, ἦττον ἀφεθήσῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν, πῇ δυνατὴ γίνεσθαι αὕτη ἡ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτρυβε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε χρή ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες δικαιοσύνην οἷόν ἐστι καὶ ἀδικίαν δεῦρο ἥκομεν. Χρή· ἀλλὰ τί τοῦτο; ἔφη. Οὐδέν· ἰλλ' ἐὰν εὕρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, ἄρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιῶσομεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς ἐκείνης διαφέρειν, C ἀλλὰ πανταχῇ τοιοῦτον εἶναι, οἷον δικαιοσύνη ἐστίν; ἡ ἀγαπήσομεν, ἐὰν ὅ τι ἐγγύτατα αὐτῆς ἡ καὶ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ; Οὕτως, ἔφη, ἀγαπήσομεν. Παραδείγματος ἄρα ἕνεκα, ἦν δ' ἐγώ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν τελῶς δίκαιον, εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἴη γενόμενος, καὶ ἀδικίαν αὐ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες, οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, ἀναγκαζώ- D μεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὃς ἂν ἐκείνοις ὅ τι ὁμοιότατος ἡ, τὴν ἐκείνοις² μοῖραν ὁμοιοτάτην ἔξῃεν, ἀλλ' οὐ τούτου ἕνεκα, ἵν' ἀποδείξωμεν ὥς δυνατὰ ταῦτα γίνεσθαι. Τοῦτο μὲν, ἔφη, ἀληθὲς λέγεις. Οἷε ἂν οὖν

¹ στραγγενομένῳ corr. Vind. F: στρατενομένῳ A.
ἐκείνης A.

² ἐκείνοις Ξ q:

ἡττόν τι ἀγαθὸν ζῶγράφον εἶναι, ὃς ἂν γράψας παράδειγμα, οἷος¹ ἂν εἴη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοὺς μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι, ὥς καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τί οὖν; οὐ καὶ ἡμεῖς, φαμέν, παράδειγμα ἐποιοῦμεν λόγῳ Ε ἀγαθῆς πόλεως; Πάνυ γε. Ἡττόν τι οὖν οἶε ἡμᾶς εὖ λέγειν τούτου ἕνεκα, εἰ μὴ ἔχωμεν ἀποδεῖξαι, ὥς δυνατὸν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι ὥς ἐλέγετο; Οὐ δῆτα, ἔφη. Τὸ μὲν τοίνυν ἀληθές, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω· εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ σὴν χάριν, ἀποδεῖξαι, πῇ μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατώτατ' ἂν εἴη, πάλιν μοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀποδεῖξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι. Τὰ ποῖα; Ἄρ' οἷόν τέ τι |πραχθῆναι ὥς λέγεται, ἢ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἡττον 473 ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, καὶ εἰ μὴ τῷ δοκεῖ; ἀλλὰ σὺ πότερον ὁμολογεῖς οὕτως ἢ οὐ; Ὁμολογῶ, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκαζέ με, οἶα τῷ λόγῳ διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασι καὶ τῷ ἔργῳ δεῖν γιγνόμενα ἀποφαίνειν· ἀλλ', εἰ οἷοί τε γενώμεθα εὐρεῖν, ὥς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλις οἰκῆσειεν, φάναι ἡμᾶς ἐξηυρηκέναι, ὥς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι, ἃ σὺ ἐπιτάττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων Β τυγχάνων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπῶην. Καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη.

XVIII. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, ὥς ἔοικε, πειρώμεθα ζητεῖν τε καὶ ἀποδεικνύναι, τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσι πράττεται, δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται, καὶ τίνος ἂν σμικροτάτου μεταβαλόντος ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας πόλις, μάλιστα μὲν ἐνός, εἰ δὲ μὴ, δυοῖν, εἰ δὲ μὴ, ὃ τι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ σμικροτάτων τὴν δύναμιν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἐνὸς μὲν τοίνυν, ἦν C δ' ἐγώ, μεταβαλόντος δοκοῦμέν μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἄν, οὐ μέντοι σμικροῦ γε οὐδὲ ῥαδίου, δυνατοῦ δέ. Τίνος; ἔφη. Ἐπ' αὐτῷ² δὴ, ἦν δ' ἐγώ, εἰμί³, ὃ τῷ μεγίστῳ

¹ οἷος q: οἷον Α.² αὐτῷ v: αὐτὸ Α.³ εἰμί q¹: εἶμι Α.

προσηκάζομεν¹ κύματι· εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς² ὥσπερ κύμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξία κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὁ μέλλω λέγειν. Λέγε, ἔφη. Ἐὰν μή, ἦν δ' ἐγώ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλῆς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταῦτόν ξυμπέσῃ, δύναμῖς τε πολιτικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἐκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὧ φίλε Γλαῦκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ' οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, οὐδὲ αὕτῃ ἢ πολιτεία μή ποτε πρότερον φυῇ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου ἴδῃ, ἦν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν, ὃ ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν, ὁρῶντι ὡς πολὺ παρὰ δόξαν ῥηθήσεται. χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλῃ³ τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ. καὶ ὅς, Ὡ Σώκρατες, ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥήμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλοὺς τε 474 καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως οἶον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια | γυμνοὺς λαβόντας ὅ τι ἐκάστω παρέτυχεν ὄπλον, θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργασομένους· οὓς εἰ μὴ ἀμυνεῖ τῷ λόγῳ καὶ ἐκφεύξει, τῷ ὄντι τωθαζόμενος δώσεις δίκην. Οὐκοῦν σύ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτων αἷτιος; Καλῶς γ', ἔφη, ἐγὼ ποιῶν. ἀλλὰ τοί σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι· δύναμαι δὲ εὐνοία τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλον του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ' 5 ὥς ἔχων τοιοῦτον βοηθὸν πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι, ὅτι ἔχει ἢ σὺ λέγεις. Πειρατέον, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην ξυμμαχίαν παρέχει. ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πῃ ἐκφεύξεσθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν, ἵνα διαδήλων γενομένων

¹ προσηκάζομεν ν: προεικάζομεν A.² ἀτεχνῶς—ἐκγελῶν, quae prae-bent codd., nescio an Platoni abiudicanda sint.³ ἄλλῃ q: ἄλλῃ A.

δύνηται τις ἀμύνεσθαι, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοῖς μὲν προσ-
 ήκει φύσει ἄπτεσθαί τε φιλοσοφίας ἡγεμονεύειν τ' ἐν C
 πόλει, τοῖς δ' ἄλλοις μήτε ἄπτεσθαι ἀκολουθεῖν τε τῷ
 ἡγουμένῳ. "Ωρα ἂν εἴη, ἔφη, ὀρίξεσθαι. "Ἴθι δὴ, ἀκολου-
 θησόν μοι τῇδε, εἰάν αὐτὸ ἀμῇ γέ πη ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα.
 "Αγε, ἔφη. Ἀναμιμνήσκειν οὖν σε, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει, ἢ
 μέμνησαι ὅτι ὅν ἂν φῶμεν φιλεῖν τι, δεῖ φανῆναι αὐτόν,
 εἰάν ὀρθῶς λέγεται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μή,
 ἀλλὰ πᾶν στέργοντα;

XIX. Ἀναμιμνήσκειν, ἔφη, ὡς ἔοικεν, δεῖ· οὐ γὰρ
 πάνυ γε ἐννοῶ. Ἄλλω, εἶπον, ἔπρεπεν, ὦ Γλαύκων, D
 λέγειν ἢ λέγεις· ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῶ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν,
 ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἀμῇ γέ
 πη δάκνουσί τε καὶ κινουσί, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμε-
 λείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς
 τοὺς καλοὺς; ὁ μὲν, ὅτι σιμός, ἐπίχαρις κληθεὶς ἐπαινε-
 θήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν βασιλικὸν φατε
 εἶναι, τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων ἐμμετρώτατα ἔχειν, E
 μέλανας δὲ ἀνδρικοὺς ἰδεῖν, λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι·
 μελιχλῶρους¹ δὲ καὶ τοῦνομα οἶει τινὸς ἄλλου ποίημα
 εἶναι ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος
 τὴν ὠχρότητα, εἰάν ἐπὶ ὥρᾳ ἦ; καὶ ἐνὶ λόγῳ πάσας
 προφάσεις προφασίζεσθαι | καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε, 475
 ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούτων ἐν ὥρᾳ. Εἰ
 βούλει, ἔφη, ἐπ' ἐμοῦ λέγειν περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὅτι οὕτω
 ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ·
 τοὺς φιλοῖνους οὐ τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιοῦντας ὁρᾷς, πάντα
 οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως ἀσπαζομένους; Καὶ μάλα.
 Καὶ μὴν φιλοτίμους γε, ὡς ἐγῶμαι, καθορᾷς, ὅτι, ἂν μὴ
 στρατηγῆσαι δύνωνται, τριττυναρχοῦσιν, καὶ μὴ ὑπὸ
 μειζόνων καὶ σεμνοτέρων τιμᾶσθαι, ὑπὸ σμικροτέρων καὶ
 φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὥς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ B

¹ μελιχλῶρους γρ A² in marg.: μελαγχλῶρους A¹.

ὄντες. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τοῦτο δὴ φάθι ἢ μή· ἄρα δὲ ἄν
 τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἶδους τούτου
 φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μέν, τοῦ δὲ οὐ; Παντός, ἔφη.
 Οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν
 εἶναι, οὐ τῆς μέν, τῆς δ' οὐ, ἀλλὰ πάσης; Ἀληθῆ. Τὸν
 C ἄρα περὶ τὰ μαθήματα δυσχεραίνοντα, ἄλλως τε καὶ νέον
 ὄντα καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μή, οὐ
 φήσομεν φιλομαθῇ οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι, ὥσπερ τὸν περὶ
 τὰ σιτία δυσχερῇ οὔτε πεινῇν φαμέν οὔτ' ἐπιθυμεῖν
 σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι. Καὶ ὀρθῶς
 γε φήσομεν. Τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος
 γεύεσθαι καὶ ἀσμένως ἐπὶ τὸ μαυθάνειν ἰόντα καὶ ἀπληστως
 ἔχοντα, τοῦτον δ' ἐν δίκῃ φήσομεν φιλόσοφον. ἢ γάρ;
 D καὶ ὁ Γλαῦκων ἔφη, Πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι ἔσονται σοι
 τοιοῦτοι. οἳ τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες ἔμοιγε δοκοῦσι
 τῷ καταμανθάνειν χαίροντες τοιοῦτοι εἶναι, οἳ τε φιλήκοοι
 ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν ὥς γ' ἐν φιλοσόφοις τιθέναι, οἱ
 πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην διατριβὴν ἐκόντες οὐκ
 ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν, ὥσπερ δὲ ἀπομεμισθωκότες τὰ ὦτα
 ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν περιθέουσι τοῖς Διονυσίοις, οὔτε
 τῶν κατὰ πόλεις οὔτε τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι.
 E τούτους οὖν πάντας καὶ ἄλλους τοιούτων τινῶν μαθητικούς
 καὶ τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους φήσομεν; Οὐδαμῶς,
 εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις.

XX. Τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἔφη, τίνας λέγεις; Τοὺς τῆς
 ἀληθείας, ἣν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονας. Καὶ τοῦτο μὲν γ',
 ἔφη, ὀρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις; Οὐδαμῶς, ἣν δ' ἐγώ,
 ῥαδίως πρὸς γε ἄλλον· σέ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ
 τοιόνδε. Τὸ ποῖον; Ἐπειδὴ ἐστὶν ἐναντίον καλὸν αἰσχυρῶ,
 476 δύο αὐτῷ εἶναι. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἐν
 ἑκάτερον; Καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ
 ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι ὁ αὐτὸς
 λόγος, αὐτὸ μὲν ἐν ἑκάστῳ εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ

σωμάτων καὶ ἀλλήλων¹ κοινωνία πανταχοῦ φανταζόμενα
πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον. Ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ταύτη
τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὐς νῦν δὴ ἔλεγες
φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς, καὶ
χωρὶς αὖ περὶ ὧν ὁ λόγος, οὐς μόνους ἂν τις ὀρθῶς B
προσείποι φιλοσόφους. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οἱ μὲν που²,
ἣν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες τὰς τε καλὰς φωνὰς
ἀσπάζονται καὶ χροᾶς καὶ σχήματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν
τοιούτων δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ ἀδύνατος
αὐτῶν ἢ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπᾶσθαι.
Ἔχει γὰρ οὖν δὴ, ἔφη, οὕτως. Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ
καλὸν δυνατοὶ ἰέναι τε καὶ ὀρᾶν καθ' αὐτὸ ἄρα οὐ σπάνιοι
ἂν εἶεν; Καὶ μάλα. Ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, C
αὐτὸ δὲ κάλλος μήτε νομίζων μήτε, ἂν τις ἡγῆται ἐπὶ τὴν
γνώσιν αὐτοῦ, δυνάμενος ἔπεσθαι, ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι
ζῆν; σκόπει δέ. τὸ ὀνειρώττειν ἄρα οὐ τόδε ἐστίν, εἴαν
τε ἐν ὕπνῳ τις εἴαν τ' ἐγρηγορῶς τὸ ὅμοιον τῷ μὴ ὅμοιον
ἀλλ' αὐτὸ ἡγῆται εἶναι ὧς ἔοικεν; Ἐγὼ γοῦν ἂν, ἣ δ' ὅς,
φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον. Τί δέ; ὁ τὰναντία
τούτων ἡγούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν καὶ δυνάμενος καθορᾶν D
καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα
αὐτὸ οὔτε αὐτὸ τὰ μετέχοντα ἡγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ
καὶ οὗτος δοκεῖ σοι ζῆν; Καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ. Οὐκοῦν
τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς γινώσκοντος γνώμην ἂν
ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὡς δοξαζοντος; Πάνυ
μὲν οὖν. Τί οὖν, εἴαν ἡμῖν χαλεπαίνει οὗτος, ὃν φαμεν
δοξάζειν ἀλλ' οὐ γινώσκειν, καὶ ἀμφισβητῇ ὡς οὐκ
ἀληθῆ λέγομεν; ἔξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτὸν καὶ E
πείθειν ἡρέμα, ἐπικρυπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει; Δεῖ γέ
τοι δὴ, ἔφη. Ἴθι δὴ, σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἣ
βούλει ὧδε πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες, ὡς εἴ τι
οἶδεν, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότεα

¹ ἀλλήλων codd.: ἄλλη ἄλλων Badham.² που II: ποι A.

τι. ἀλλ' ἡμῖν εἰπέ τόδε· ὁ γιγνώσκων γιγνώσκει τὸ ἢ οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου. Ἀποκρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γιγνώσκει τί. Πότερον ὃν ἢ οὐκ ὄν; "Οὐ· πῶς
 477 γὰρ | ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθεῖη; Ἰκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, κἂν εἰ πλεοναχῇ σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὄν παντελῶς γνωστόν, μὴ ὄν δὲ μηδαμῇ πάντῃ ἀγνωστον; Ἰκανώτατα. Εἶεν· εἰ δὲ διή τι οὕτως ἔχει ὥς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κείτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὐτοῦ μηδαμῇ ὄντος; Μεταξύ. Οὐκοῦν εἰ¹ ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνῶσις ἦν, ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ μὴ ὄντι, ἐπὶ τῷ
 Β μεταξὺ τούτῳ μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὄν τοιοῦτον; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι; Πῶς γὰρ οὐ; Πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν; Ἄλλην. Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη, κατ' αὐτὴν τὴν² δύναμιν ἐκατέρα τὴν αὐτῆς. Οὕτω. Οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γινῶναι, ὥς ἔστι τὸ ὄν; μᾶλλον δὲ ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι. Πῶς;

С XXI. Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἂ δυνάμεθα, καὶ ἄλλο πᾶν ὃ τί περ ἂν εὐνῆται; οἷον λέγω ὄψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μαυθάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος. Ἀλλὰ μαυθάνω, ἔφη. Ἄκουσον δὴ ὃ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ οὔτε τινὰ χροῖαν ὁρῶ οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων, οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων ἓνα διορίζομαι παρ' ἐμαυτῷ τὰ μὲν ἄλλα
 D εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως δ' εἰς ἐκείνο μόνον βλέπω, ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται, καὶ ταύτῃ ἐκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην ἄλλην. τί δὲ

¹ εἰ q: om. A.² αὐτὴν τὴν C. Schmidt: τὴν αὐτὴν A.

σύ; πῶς ποιεῖς; Οὕτως, ἔφη. Δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πότερον δυνάμιν τινα φῆς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τίθης; Εἰς τοῦτο, ἔφη, πασῶν Ε γε δυνάμεων ἐρρωμενεστάτην. Τί δέ; δόξαν εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν; Οὐδαμῶς, ἔφη· ὥ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον ὠμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν. Πῶς γὰρ ἂν, ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταυτὸν ποτέ τις νοῦν ἔχων τιθείη; Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δῆλον, ὅτι ἕτερον ἐπιστήμης δόξα ὁμολογεῖ- 478 ται ἡμῖν. Ἐτερον. Ἐφ' ἐτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυνάμενη ἐκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. Ἀνάγκη. Ἐπιστήμη μὲν γέ που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὄν γινῶναι ὥς ἔχει; Ναί. Δόξα δέ, φαμέν, δοξάζειν; Ναί. Ἡ ταυτὸν, ὅπερ ἐπιστήμη γιγνώσκει; καὶ ἔσται γνωστόν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον, ἔφη, ἐκ τῶν ὠμολογημένων, εἴπερ ἐπ' ἄλλῳ ἄλλῃ δύναμις πέφυκεν, δυνάμεις δὲ ἀμφοτέραί ἐστον, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλῃ δὲ ἐκατέρα, ὥς φαμέν. Β ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστόν καὶ δοξαστὸν ταυτὸν εἶναι. Οὐκοῦν εἰ τὸ ὄν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν δοξαστὸν ἢ τὸ ὄν εἴη; Ἄλλο. Ἄρ' οὖν τὸ μὴ ὄν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τὸ μὴ ὄν; ἐννόει δέ. οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τὶ φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷόν τε αὖ δοξάζειν μὲν, δοξάζειν δὲ μηδέν; Ἀδύνατον. Ἀλλ' ἔν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων; Ναί. Ἀλλὰ μὴν μὴ ὄν γε οὐχ ἔν τι, ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο. Πάνυ γε. Μὴ ὄντι μὴν ἄγνοϊαν ἐξ C ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ γινώσιν. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκ ἄρα ὄν οὐδὲ μὴ ὄν δοξάζει. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα ἄγνοια οὔτε γινώσις δόξα ἂν εἴη. Οὐκ ἔοικεν. Ἄρ' οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γινώσιν σαφηνεία ἢ ἄγνοϊαν ἀσαφεία; Οὐδέτερα. Ἀλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γνώσεως μὲν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον; Καὶ πολὺ γε, ἔφη. Ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κείται; Ναί. D

Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτοις δόξα. Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἶον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κείσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοίαν ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν φανέν ἀγνοίας καὶ ἐπιστήμης; Ὅρθως. Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτων ὃ δὴ καλοῦμεν δόξαν. Πέφανται.

- Ε XXII. Ἐκεῖνο δὴ λείποιτ' ἂν ἡμῖν εὑρεῖν, ὥς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον, τοῦ εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινες ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἅκροις τὰ ἅκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω. Τούτων δὴ ὑποκειμένων λεγέτω
 479 μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω | ὁ χρηστός, ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται ἀεὶ¹ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχουσιν, πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει, ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος, ἂν τις ἐν τὸ καλὸν φῇ εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ τᾶλλα οὕτω. τούτων γὰρ δὴ, ὦ ἄριστε, φήσομεν, τῶν πολλῶν καλῶν μὴν τι ἔστιν, ὃ οὐκ αἰσχροὺς φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὁσίων, ὃ οὐκ ἀνόσιον; Οὐκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη,
 Β καὶ καλὰ πως αὐτὰ καὶ αἰσχροὺς φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς. Τί δέ; τὰ πολλὰ διπλάσια ἡττόν τι ἡμίσεα, ἢ διπλάσια φαίνεται; Οὐδέν. Καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα μὴ τι μᾶλλον, ἢ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθήσεται, ἢ τὰναντία; Οὐκ, ἀλλ' ἀεὶ, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἔξεται. Πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν πολλῶν τοῦτο, ὃ ἂν τις φῇ αὐτὸ εἶναι; Τοῖς ἐν ταῖς ἐστιάσεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν ἔοικεν, καὶ τῷ
 Γ τῶν παίδων αἰνίγματι, τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου, τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζει², καὶ οὐτ' εἶναι οὔτε

¹ ἀεὶ Π: ἀεὶ μὲν Α.² ἐπαμφοτερίζει corr q²: ἐπαμφοτερίζειν Α.

μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι οὔτε ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον. Ἐχεις οὖν αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅ τι χρήσει, ἢ ὅποι θήσεις καλλίῳ θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἡύρηκαμεν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ που κυλινδεῖται τοῦ τε μὴ ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς. Ἡύρηκαμεν. Προωμολογήσαμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ ἄλλ' οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ πλανητὸν ἀλισκόμενον. Ὡμολογήκαμεν. Τοὺς ἄρα πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὀρώντας μηδ' ἑτέρῳ ἐπ' αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἔπεσθαι, καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μὴ, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γινώσκειν δὲ ὧν δοξάζουσιν οὐδέν. Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ αἰεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ὄντα; ἂρ' οὐ γινώσκειν ἄλλ' οὐ δοξάζειν; Ἀνάγκη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαι τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν, ἐφ' οἷς γινώσις ἐστίν, | ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἢ οὐ μνημονεύομεν, ὅτι 480 φωνάς τε καὶ χροάς καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι ὥς τι ὄν; Μεμνήμεθα. Μὴ οὖν τι πλημμελήσομεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ φιλοσόφους; καὶ ἄρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν, ἂν οὕτω λέγωμεν; Οὐκ, ἂν γ' ἐμοὶ πείθωνται, ἔφη· τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν οὐ θέμις. Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὃν ἀσπαζομένους φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον; Παντάπασιν μὲν οὖν.

Σ.

- 484   **Ι.** Οἱ μὲν δὴ φιλόσοφοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ μὴ διὰ μακροῦ τινὸς διεξελθόντος λόγου μόγισ πῶς ἀνεφάνησαν οἱ εἰσιν ἑκάτεροι. "Ἴσως γάρ, ἔφη, διὰ βραχέος οὐ ῥάδιον. Οὐ φαίνεται, εἶπον· ἐμοὶ γοῦν ἔτι δοκεῖ ἂν βελτιόνως φανῆναι, εἰ περὶ τούτου μόνου ἔδει ῥηθῆναι, καὶ μὴ πολλὰ τὰ λοιπὰ διελθεῖν μέλλοντι κατόψεσθαι, τί
- Β** διαφέρει βίος δίκαιος ἀδίκου. Τί οὖν, ἔφη, τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν; Τί δ' ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τὸ ἐξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταῦτ' ὡσαύτως ἔχοντος δυνάμενοι ἐφάπτεσθαι, οἱ δὲ μή, ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ πάντως ἴσχουσιν πλανώμενοι, οὐ φιλόσοφοι, ποτέρους δὴ δεῖ πόλεως ἡγεμόνας εἶναι; Πῶς οὖν λέγοντες ἂν αὐτό, ἔφη, μετρίως λέγοιμεν; 'Οπότεροι ἂν, ἦν δ' ἐγώ, δυνατοὶ φαίνονται φυλάξαι νόμους τε καὶ ἐπιτηδεύματα πόλεων, τούτους
- Γ** καθιστάναι φύλακας. 'Ορθῶς, ἔφη. Τόδε δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἄρα δῆλον, εἴτε τυφλὸν εἴτε ὁξὺ ὀρώντα χρὴ φύλακα τηρεῖν ὅτιοῦν; Καὶ πῶς, ἔφη, οὐ δῆλον; Ἡ οὖν δοκοῦσί τι τυφλῶν διαφέρειν οἱ τῷ ὄντι τοῦ ὄντος ἑκάστου ἐστερημένοι τῆς γνώσεως, καὶ μηδὲν ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα μηδὲ δυνάμενοι ὥσπερ γραφῆς εἰς τὸ ἀληθέστατον ἀποβλέποντες κακείσε ἀεὶ ἀναφέροντές τε
- Δ** καὶ θεώμενοι ὡς οἷόν τε ἀκριβέστατα, οὕτω δὴ καὶ τὰ

ἐνθάδε νόμιμα καλῶν τε πέρι καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν τίθεσθαι τε, ἐὰν δέη τίθεσθαι, καὶ τὰ κείμενα φυλάττοντες σφύζειν; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἧ δ' ὅς, οὐ πολὺ τι διαφέρει¹. Τούτους οὖν μᾶλλον φύλακας στησόμεθα, ἢ τοὺς ἐγνωκότες μὲν ἕκαστον τὸ ὄν, ἐμπειρία δὲ μηδὲν ἐκείνων ἐλλείποντας μηδ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ μέρει ἀρετῆς ὑστεροῦντας; Ἀποπον μέντ' ἄν, ἔφη, εἴη ἄλλους αἰρεῖσθαι, εἴ γε τᾶλλα μὴ ἐλλείποντο· τούτῳ γὰρ αὐτῷ σχεδόν τι τῷ μεγίστῳ ἂν προέχοιεν. | Οὐκοῦν τοῦτο δὴ λέγωμεν, τίνα τρόπον οἰοί τ' 485 ἔσονται οἱ αὐτοὶ κακείνα καὶ ταῦτα ἔχειν; Πάνυ μὲν οὖν. Ὁ τοίνυν ἀρχόμενοι τούτου τοῦ λόγου ἐλέγομεν, τὴν φύσιν αὐτῶν πρῶτον δεῖ² καταμαθεῖν. καὶ οἶμαι, ἐὰν ἐκείνην ἱκανῶς ὁμολογήσωμεν, ὁμολογήσειν καὶ ὅτι οἰοί τε ταῦτα ἔχειν οἱ αὐτοί, ὅτι τε οὐκ ἄλλους πόλεων ἡγεμόνας δεῖ εἶναι ἢ τούτους. Πῶς;

II. Τοῦτο μὲν δὴ τῶν φιλοσόφων φύσεων πέρι ὁμολογήσθω ἡμῖν, ὅτι μαθήματός γε αἰεὶ ἐρώσιν ὃ ἂν αὐτοῖς B δηλοῖ ἐκείνης τῆς οὐσίας τῆς αἰεὶ οὔσης καὶ μὴ πλανωμένης ὑπὸ γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ὁμολογήσθω. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὅτι πάσης αὐτῆς, καὶ οὔτε σμικροῦ οὔτε μείζονος οὔτε τιμιωτέρου οὔτε ἀτιμοτέρου μέρους ἐκόντες ἀφίενται, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν περὶ τε τῶν φιλοτίμων καὶ ἐρωτικῶν διήλθομεν. Ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν μετὰ τοῦτο σκόπει εἰ ἀνάγκη ἔχειν πρὸς τούτῳ ἐν τῇ φύσει οἷ ἂν μέλλωσιν ἔσεσθαι οἴους ἐλέγομεν. Τὸ ποῖον; Τὴν C ἀψεύδειαν καὶ τὸ ἐκόντας εἶναι μηδαμῇ προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ μισεῖν, τὴν δ' ἀληθειαν στέργειν. Εἰκός γ', ἔφη. Οὐ μόνον γε, ὦ φίλε, εἰκός, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἐρωτικῶς του φύσει ἔχοντα πᾶν τὸ ξυγγενές τε καὶ οἰκεῖον τῶν παιδικῶν ἀγαπᾶν. Ὁρθῶς, ἔφη. Ἡ οὖν οἰκειότερον σοφία τι ἀληθείας ἂν εὖροις; Καὶ πῶς; ἦ δ' ὅς. Ἡ οὖν δυνατὸν εἶναι τὴν αὐτὴν φύσιν φιλοσοφόν τε

¹ διαφέρειν q. διαφέρει A.² δεῖ q: δεῖν A

- Δ** καὶ φιλοψευδῇ; Οὐδαμῶς γε. Τὸν ἄρα τῷ ὄντι φιλομαθῇ πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθύς ἐκ νέου ὃ τι μάλιστα ὀρέγεσθαι. Παντελῶς γε. Ἄλλὰ μὴν ὅτῳ γε εἰς ἓν τι αἰ ἐπιθυμία σφόδρα ῥέπουσιν, ἴσμεν που ὅτι εἰς τᾶλλα τούτῳ ἀσθενέστεραι, ὥσπερ ῥεῦμα ἐκείσε ἀπωχετευμένον. Τί μὴν; Ὡς δὴ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐρρυήκασιν, περὶ τὴν τῆς ψυχῆς, οἶμαι, ἡδονὴν αὐτῆς καθ' αὐτὴν εἶεν ἂν, τὰς δὲ διὰ τοῦ σώματος ἐκλείποιεν, εἰ μὴ πεπλασμένως
- Ε** ἀλλ' ἀληθῶς φιλόσοφός τις εἴη. Μεγάλη ἀνάγκη. Σώφρων μὴν ὃ γε τοιοῦτος καὶ οὐδαμῇ φιλοχρήματος· ὦν γὰρ ἕνεκα χρήματα μετὰ πολλῆς δαπάνης σπουδάζεται, ἄλλῳ τινὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ προσήκει σπουδάζειν. Οὕτω. Καὶ μὴν
- 486**
Β
 486
 που καὶ τότε δεῖ σκοπεῖν, ὅταν κρίνειν | μέλλης φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ μή. Τὸ ποῖον; Μή σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας· ἐναντιώτατον γάρ που σμικρολογία ψυχῇ μελλούσῃ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς ἀεὶ ἐπορέξεσθαι θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἡ οὖν ὑπάρχει διανοία μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, οἷόν τε οἷει τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι
- Β**
 τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος; Ἡκιστά γε. Δειλῇ δὴ καὶ ἀνελευθέρῳ φύσει φιλοσοφίας ἀληθινῆς, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἂν μετείη. Οὐ μοι δοκεῖ. Τί οὖν; ὁ κόσμος καὶ μὴ φιλοχρήματος μὴδ' ἀνελεύθερος μὴδ' ἀλαζὼν μὴδὲ δειλὸς ἔσθ' ὅπῃ ἂν δυσξύμβολος ἢ ἄδικος γένοιτο; Οὐκ ἔστιν. Καὶ τοῦτο δὴ ψυχὴν σκοπῶν φιλόσοφον καὶ μὴ εὐθύς νέου ὄντος ἐπισκέψαι, εἰ ἄρα δικαία τε καὶ ἡμερος, ἢ δυσκοινώνητος καὶ ἀγρία. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐ μὴν οὐδὲ
- Γ**
 τότε παραλείψεις, ὡς ἐγὼμαι. Τὸ ποῖον; Εὐμαθῆς ἢ δυσμαθῆς. ἢ προσδοκᾷς ποτέ τινά τι ἱκανῶς ἂν στέρξαι, ὃ πράττων ἂν ἀλγῶν τε πράττοι καὶ μόγις σμικρὸν ἀνύτων; Οὐκ ἂν γένοιτο. Τί δ'; εἰ μὴδὲν ὦν μάθοι σῶζειν δύναιτο, λήθης ὦν πλέως, ἂρ' ἂν οἶός τ' εἴη ἐπιστήμης μὴ κενὸς

εἶναι; Καὶ πῶς; Ἐνόνητα¹ δὴ πονῶν οὐκ, οἷε, ἀναγκασθήσεται τελευτῶν αὐτόν τε μισεῖν καὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν; Πῶς δ' οὐ; Ἐπιλήσμονα ἄρα ψυχὴν ἐν ταῖς ἱκανῶς φιλοσόφοις μὴ ποτε ἐγκρίνωμεν, ἀλλὰ μνημονικὴν D αὐτὴν ζητῶμεν δεῖν εἶναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Ἄλλ' οὐ μὴν τό γε τῆς ἀμούσου τε καὶ ἀσχήμονος φύσεως ἄλλοσέ ποι ἂν φαῖμεν ἔλκειν ἢ εἰς ἀμετρίαν. Τί μὴν; Ἀλήθειαν δὲ ἀμετρία ἡγεῖ ξυγγενὴ εἶναι ἢ ἐμμετρία; Ἐμμετρία. Ἐμμετρον ἄρα καὶ εὐχαριν ζητῶμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις διάνοιαν φύσει, ἣν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος ἰδέαν ἐκάστου τὸ αὐτοφυὲς εὐάγωγον παρέξει. Πῶς δ' οὐ; Τί οὖν; μὴ E πῃ δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι καὶ ἐπόμενα ἀλλήλοις τῇ μελλούσῃ τοῦ ὄντος ἱκανῶς τε καὶ τελῶς ψυχῇ μεταλήψεσθαι; Ἀναγκαιότατα μὲν | οὖν, 487 ἔφη. Ἔστιν οὖν ὅπῃ μέμψει τοιοῦτον ἐπιτήδευμα, δὲ μὴ ποτ' ἂν τις οἷός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεύσαι, εἰ μὴ φύσει εἴῃ μνήμων, εὐμαθής, μεγαλοπρεπής, εὐχαρις, φίλος τε καὶ ξυγγενῆς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης; Οὐδ' ἂν ὁ Μῶμος, ἔφη, τό γε τοιοῦτον μέμψαιτο. Ἄλλ', ἣν δ' ἐγώ, τελειωθείσι τοῖς τοιούτοις παιδείᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἄρα οὐ μόνοις ἂν τὴν πόλιν ἐπιτρέποις;

III. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Ὡ Σώκρατες, ἔφη, πρὸς μὲν B ταυτὰ σοι οὐδεὶς ἂν οἷός τ' εἴῃ ἀντειπεῖν· ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε τι πᾶσχουσιν οἱ ἀκούοντες ἐκάστοτε ἂ νῦν λέγεις· ἡγοῦνται δι' ἀπειρίαν τοῦ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ λόγου παρ' ἕκαστον τὸ ἐρώτημα σμικρὸν παραγόμενοι², ἀθροισθέντων τῶν σμικρῶν ἐπὶ τελευτῆς τῶν λόγων μέγα³ τὸ σφάλμα καὶ ἐναντίον τοῖς πρώτοις ἀναφαίνεσθαι, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῶν πεττεῦειν δεινῶν οἱ μὴ τελευτῶντες C ἀποκλείονται καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅ τι φέρωσιν, οὕτω καὶ σφεῖς τελευτῶντες ἀποκλείεσθαι καὶ οὐκ ἔχειν ὅ τι λέγωσιν

¹ ἀνόνητα Π et γρ in marg. A²: ἀνόητα A¹.

² παραγόμενοι Π et corr. in marg. A²: παραγενόμενοι A¹.

³ μέγα Π: μετὰ Α.

ὑπὸ πεττείας αὖ ταύτης τινὸς ἐτέρας, οὐκ ἐν ψήφοις, ἀλλ' ἐν λόγοις· ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς οὐδέν τι μᾶλλον ταύτη¹ ἔχειν. λέγω δ' εἰς τὸ παρὸν ἀποβλέψας. νῦν γὰρ φαίη ἂν τίς σοι λόγῳ μὲν οὐκ ἔχειν καθ' ἕκαστον τὸ ἐρωτώμενον ἐναντιοῦσθαι, ἔργῳ δὲ ὁρᾶν, ὅσοι ἂν ἐπὶ φιλοσοφίαν

D ὀρμήσαντες μὴ τοῦ πεπαιδεῦσθαι ἔνεκα ἀψάμενοι νέοι ὄντες ἀπαλλάττωνται, ἀλλὰ μακρότερον ἐνδιατρίψωσιν, τοὺς μὲν πλείστους καὶ πάνυ ἀλλοκότους γιγνομένους, ἵνα μὴ παμπονήρους εἴπωμεν, τοὺς δ' ἐπιεικεστάτους δοκοῦντας ὅμως τοῦτό γε ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος, οὗ σὺ ἐπαινεῖς, πᾶσχοντας, ἀχρήστους ταῖς πόλεσι γιγνομένους. καὶ ἐγὼ ἀκούσας, Οἷεν οὖν, εἶπον, τοὺς ταῦτα λέγοντας ψεύδεσθαι; Οὐκ οἶδα, ἢ δ' ὅς· ἀλλὰ τὸ σοὶ δοκοῦν ἡδέως ἂν ἀκούοιμι.

E Ἀκούοις ἂν, ὅτι ἔμοιγε φαίνονται τὰληθῆ λέγειν. Πῶς οὖν, ἔφη, εὖ ἔχει λέγειν, ὅτι οὐ πρότερον κακῶν παύσονται αἱ πόλεις, πρὶν ἂν ἐν αὐταῖς οἱ φιλόσοφοι ἄρξωσιν, οὗς ἀχρήστους ὁμολογοῦμεν αὐταῖς εἶναι; Ἐρωτᾷς, ἦν δ' ἐγώ, ἐρώτημα δεόμενον ἀποκρίσεως δι' εἰκόνης λεγομένης. Σὺ δέ γε, ἔφη, οἶμαι, οὐκ εἴωθας δι' εἰκόνων λέγειν.

IV. Εἶεν, εἶπον· σκώπτεις ἐμβεβληκῶς με εἰς λόγον
 488 οὕτω δυσασπόδεικτον; ἄκουε δ' οὖν τῆς εἰκόνης, ἵν' | ἔτι
 μᾶλλον ἴδῃς, ὡς γλίσχρως εἰκάζω. οὕτω γὰρ χαλεπὸν τὸ²
 πάθος τῶν ἐπιεικεστάτων, ὃ πρὸς τὰς πόλεις πεπόνθασιν,
 ὥστε οὐδ' ἔστιν ἐν οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον πεπονθός, ἀλλὰ
 δεῖ ἐκ πολλῶν αὐτὸ ξυναγαγεῖν εἰκάζοντα καὶ ἀπολογού-
 μενον ὑπὲρ αὐτῶν, οἷον οἱ γραφεῖς τραγελάφους καὶ τὰ
 τοιαῦτα μιγνύντες γράφουσιν. νόησον γὰρ τοιουτοῦ γε-
 νόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι εἴτε μιᾶς· ναύκληρον
 μεγέθει μὲν καὶ ῥώμῃ ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας,
B ὑπόκωφον δὲ καὶ ὀρώντα ὡσαύτως βραχύ τι καὶ γιγνώ-
 σκοντα περὶ ναυτικῶν ἕτερα τοιαῦτα, τοὺς δὲ ναύτας
 στασιάζοντας πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυβερνήσεως,

¹ ταύτη Π; ταύτην Α.² τὸ Π; om. Α.

ἕκαστον οἰόμενον δεῖν κυβερνᾶν, μήτε μαθόντα πώποτε τὴν τέχνην μήτε ἔχοντα ἀποδείξαι διδάσκαλον ἑαυτοῦ μηδὲ χρόνον ἐν ᾧ ἐμάνθανεν, πρὸς δὲ τούτοις φίσκοντας μηδὲ διδακτὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸν λέγοντα ὡς διδακτὸν ἐτοίμους κατατέμνειν, αὐτοὺς δὲ αὐτῷ ἀεὶ τῷ ναυκλήρῳ C περικεχύσθαι δεομένους καὶ πάντα ποιοῦντας, ὅπως ἂν σφίσι τὸ πηδάλιον ἐπιτρέψῃ, ἐνίοτε δ' ἂν μὴ πείθωσιν, ἀλλὰ ἄλλοι μᾶλλον, τοὺς μὲν ἄλλους ἢ ἀποκτείνοντας ἢ ἐκβάλλοντας ἐκ τῆς νεώς, τὸν δὲ γενναῖον ναύκληρον μανδραγόρα ἢ μέθη ἢ τινι ἄλλῳ συμποδίσαντας τῆς νεώς ἄρχειν χρωμένους τοῖς ἐνοῦσι, καὶ πίνοντάς τε καὶ εὐωχουμένους πλεῖν, ὡς τὸ εἶκος τοὺς τοιούτους, πρὸς δὲ τούτοις ἐπαινοῦντας, ναυτικὸν μὲν καλοῦντας καὶ κυβερνη- D τικὸν καὶ ἐπιστάμενον τὰ κατὰ ναῦν ὅς ἂν ξυλλαμβάνειν δεινὸς ᾖ, ὅπως ἄρξουσιν ἢ πείθοντες ἢ βιαζόμενοι τὸν ναύκληρον, τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ψέγοντας ὡς ἄχρηστον, τοῦ δὲ ἀληθινοῦ κυβερνήτου πέρι μηδ' ἐπαίοντας¹, ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι ἑνῆαυτοῦ καὶ ὠρῶν καὶ οὐρανοῦ καὶ ἀστρῶν καὶ πνευμάτων καὶ πάντων τῶν τῇ τέχνῃ προσηκόντων, εἰ μέλλει τῷ ὄντι νεὼς ἀρχικὸς ἔσεσθαι, ὅπως δὲ κυβερνήσει ἐάν τέ τινες βούλωνται ἐάν E τε μή, μήτε τέχνην τούτου μήτε μελέτην οἰομένῳ² δυνατόν εἶναι λαβεῖν ἅμα καὶ τὴν κυβερνητικὴν. τοιούτων δὲ περὶ τὰς ναῦς γιγνομένων τὸν ὡς ἀληθῶς κυβερνητικὸν οὐχ ἡγεῖ ἂν τῷ ὄντι μετεωροσκόπον τε καὶ ἰδολέσχην καὶ ἄχρηστόν σφισι καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οὕτω κατε- 489 σκευασμέναις ναυσὶ πλωτήρων; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ Ἀδεύμαντος. Οὐ δὲ, ἦν δ' ἐγώ, οἶμαι δεῖσθαι σε ἐξεταζομένην τὴν εἰκόνα ἰδεῖν, ὅτι ταῖς πόλεσι πρὸς τοὺς ἀληθινούς φιλοσόφους τὴν διάθεσιν ἔοικεν, ἀλλὰ μανθάνειν ὃ λέγω. Καὶ μάλ', ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκείνου τὸν θαυμάζοντα, ὅτι οἱ φιλόσοφοι οὐ τιμῶνται ἐν ταῖς πόλεσι,

¹ ἐπαίοντας q: ἐπαίοντες A.² οιομένῳ H. Sidgwick: οἰόμενοι codd.

δίδασκέ τε τὴν εἰκόνα καὶ πειρῶ πείθειν, ὅτι πολὺ ἂν
 B θαυμαστότερον ἦν, εἰ ἐτιμῶντο. Ἀλλὰ διδάξω, ἔφη.
 Καὶ ὅτι τοίνυν τἀληθῆ λέγεις, ὡς ἄχρηστοι τοῖς πολλοῖς
 οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ· τῆς μέντοι ἀχρηστίας
 τοὺς μὴ χρωμένους κέλενε αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς
 ἐπιεικεῖς. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι
 ἄρχεσθαι ὑφ' αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν
 πλουσίων θύρας ἵεναι, ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος
 ἐψεύσατο, τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, εἴαν τε πλούσιος εἴαν τε
 C πένης κάμνη, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἱατρῶν θύρας ἵεναι καὶ
 πάντα τὸν ἄρχεσθαι δεόμενον ἐπὶ τὰς τοῦ ἄρχειν δυναμένου,
 οὐ τὸν ἄρχοντα δεῖσθαι τῶν ἀρχομένων ἄρχεσθαι, οὐ ἂν
 τῇ ἀληθείᾳ τι ὄφελος ᾖ. ἀλλὰ τοὺς νῦν πολιτικούς
 ἄρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις οὐχ
 ἀμαρτήσῃ, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων ἀχρήστους λεγομένους
 καὶ μετεωρολέσχας τοῖς ὡς ἀληθῶς κυβερνήταις. Ὁρθό-
 τατα, ἔφη. Ἐκ τε τοίνυν τούτων καὶ ἐν τούτοις οὐ ῥάδιον
 εὐδοκιμεῖν τὸ βέλτιστον ἐπιτήδευμα ὑπὸ τῶν τἀναντία
 D ἐπιτηδευόντων· πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη διαβολὴ
 γίγνεται φιλοσοφίᾳ διὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα φάσκοντας
 ἐπιτηδεύειν, οὓς δὴ σὺ φῆς τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ φιλοσοφίᾳ
 λέγειν ὡς παμπόνηροι οἱ πλείστοι τῶν ἰόντων ἐπ' αὐτήν,
 οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι ἄχρηστοι, καὶ ἐγὼ συνεχώρησα ἀληθῆ
 σε λέγειν. ἦ γάρ; Ναί.

V. Οὐκοῦν τῆς μὲν τῶν ἐπιεικῶν ἀχρηστίας τὴν
 αἰτίαν διεληλύθαμεν; Καὶ μάλα. Τῆς δὲ τῶν πολλῶν
 πονηρίας τὴν ἀνάγκην βούλει τὸ μετὰ τοῦτο διέλθωμεν,
 E καὶ ὅτι οὐδὲ τούτου φιλοσοφία αἰτία, ἂν δυνώμεθα,
 πειραθῶμεν δεῖξαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀκούωμεν δὴ καὶ
 λέγωμεν ἐκεῖθεν ἀναμνησθέντες, ὅθεν διῆμεν τὴν φύσιν,
 οἷον ἀνάγκη φῦναι τὸν καλὸν τε καὶ γαθὸν ἐσόμενον.
 490 | ἡγείτο δ' αὐτῷ, εἰ νῶ ἔχεις, πρῶτον μὲν ἀλήθεια, ἣν
 διώκειν αὐτὸν πάντως καὶ πάντῃ ἔδει, ἣ ἀλαζόνι ὄντι

μηδαμῇ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς. Ἦν γὰρ οὕτω λεγόμενον. Οὐκοῦν ἐν μὲν τοῦτο σφόδρα οὕτω παρὰ δόξαν τοῖς νῦν δοκουμένοις περὶ αὐτοῦ; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα¹, ὅτι πρὸς τὸ ὃν πεφυκὼς εἴη ἀμιλλᾶσθαι ὃ γε ὄντως φιλομαθὴς καὶ οὐκ ἐπιμένοι ἐπὶ τοῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἐκάστοις, B ἄλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνοιτο οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ ὃ ἔστιν ἐκάστου τῆς φύσεως ἄψασθαι ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου· προσήκει δὲ ξυγγενεῖ· ᾧ πλησιάσας καὶ μιγεῖς τῷ ὄντι ὄντως, γεννήσας νοῦν καὶ ἀλήθειαν, γνοίη τε καὶ ἀληθῶς ζῶη καὶ τρέφοιτο καὶ οὕτω λήγοι ὠδίνος, πρὶν δ' οὐ; Ὡς οἶόν τ', ἔφη, μετριώτατα. Τί οὖν; τούτῳ τι μετέσται ψεύδος² ἀγαπᾶν, ἢ πᾶν τούναντίον μισεῖν; Μισεῖν, ἔφη Ἡγουμένης δὴ C ἀληθείας οὐκ ἂν ποτε, οἶμαι, φαῖμεν³ αὐτῇ χορὸν κακῶν ἀκολουθήσαι. Πῶς γάρ; Ἄλλ' ὑγιές τε καὶ δίκαιον ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην ἔπρεσθαι. Ὅρθως, ἔφη. Καὶ δὴ τὸν ἄλλον τῆς φιλοσόφου φύσεως χορὸν τί δεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀναγκάζοντα τάττειν; μέμνησαι γάρ που, ὅτι ξυνέβη προσῆκον τούτοις ἀνδρεία, μεγαλοπρέπεια, εὐμάθεια, μνήμη· καὶ σοῦ ἐπιλαβομένου, ὅτι πᾶς μὲν ἀναγκασθή- D σεται ὁμολογεῖν οἷς λέγομεν, εἰσας δὲ τοὺς λόγους, εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψας περὶ ὧν ὁ λόγος, φαίη ὁρᾶν αὐτῶν τοὺς μὲν⁴ ἀχρήστους, τοὺς δὲ πολλοὺς κακοὺς πᾶσαν κακίαν, τῆς διαβολῆς τὴν αἰτίαν ἐπισκοποῦντες ἐπὶ τούτῳ νῦν γεγόναμεν, τί ποθ' οἱ πολλοὶ κακοί, καὶ τούτου δὴ ἔνεκα πάλιν ἀνειλήφαμεν τὴν τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων φύσιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὠρισάμεθα. Ἔστιν, ἔφη, ταῦτα. E

VI. Ταύτης δὴ, ἣν δ' ἐγώ, τῆς φύσεως δεῖ θεάσασθαι τὰς φθοράς, ὥς διόλλυται ἐν πολλοῖς, σμικρὸν δέ τι

¹ ἀπολογησόμεθα codl.: ἀπελογησάμεθα Ast.

² ψεύδος codd.: an ψεύδους?

³ φαῖμεν A: praestat fortasse φαμέν (Vind. F cum Stobaeo)

⁴ μὲν II: om. A.

ἐκφεύγει, οὓς δὴ καὶ οὐ πονηρούς, ἀχρήστους δὲ καλοῦσι •
 491 καὶ μετὰ τοῦτο αὖ τὰς μιμουμένας ταύτην | καὶ εἰς τὸ
 ἐπιτήδευμα καθισταμένας αὐτῆς, οἶαι οὐσαι φύσεις ψυχῶν
 εἰς ἀνάξιον καὶ μείζον ἑαυτῶν ἀφικνούμεναι ἐπιτήδευμα
 πολλαχῇ πλημμελοῦσαι πανταχῇ καὶ ἐπὶ πάντας δόξαν
 οἶαν λέγεις φιλοσοφία προσῆψαν Τίνας δέ, ἔφη, τὰς
 διαφθορὰς λέγεις; Ἐγὼ σοι, εἶπον, ἂν οἷός τε γένωμαι,
 πειράσομαι διελθεῖν. τότε μὲν οὖν, οἶμαι, πᾶς ἡμῖν
 ὁμολογήσει, τοιαύτην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσιν, ὅσα
 προσετάξαμεν νῦν δὴ, εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος
 B γενέσθαι, ὀλιγάκις ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ ὀλίγας. ἢ
 οὐκ οἶε; Σφύδρα γε. Τούτων δὴ τῶν ὀλίγων σκόπει ὥς
 πολλοὶ ὄλεθροι καὶ μεγάλοι. Τίνες δὴ; Ὁ μὲν πάντων
 θαυμαστότατον ἀκοῦσαι, ὅτι ἐν ἑκάστῳ ὦν ἐπηνέσαμεν
 τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν ἔχουσιν ψυχὴν καὶ ἀποσπᾷ
 φιλοσοφίας. λέγω δὲ ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ πάντα ἃ
 C διήλθομεν. Ἄτοπον, ἔφη, ἀκοῦσαι. Ἐτι τοίνυν, ἦν δ'
 ἐγὼ, πρὸς τούτοις τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πάντα φθείρει καὶ
 ἀποσπᾷ, κάλλος καὶ πλοῦτος καὶ ἰσχύς σώματος καὶ
 ξυγγένεια ἐρρωμένη ἐν πόλει καὶ πάντα τὰ τούτων οἰκεῖα·
 ἔχεις γὰρ τὸν τύπον ὦν λέγω. Ἐχω, ἔφη· καὶ ἡδέως γ'
 ἂν ἀκριβέστερον ἃ λέγεις πυθοίμην. Λαβοῦ τοίνυν, ἦν δ'
 ἐγὼ, ὅλου αὐτοῦ ὀρθῶς, καὶ σοι εὐδελὴν τε φανέεται, καὶ
 οὐκ ἄτοπα δόξει τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶν. Πῶς οὖν,
 D ἔφη, κελεύεις; Παντός¹, ἦν δ' ἐγὼ, σπέρματος πέρι ἢ
 φυτοῦ, εἴτε ἐγγεῖων εἴτε τῶν ζώων, ἴσμεν, ὅτι τὸ μὴ τυχὸν
 τροφῆς ἣς προσήκει ἐκάστω, μηδ' ὥρας μηδὲ τόπου, ὅσῳ
 ἂν ἐρρωμενέστερον ᾖ, τοσούτῳ πλειόνων ἐνδεῖ τῶν
 πρεπόντων· ἀγαθῷ γάρ που κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῷ μὴ
 ἀγαθῷ. Πῶς δ' οὐ; Ἐχει δὴ, οἶμαι, λόγον τὴν ἀρίστην
 φύσιν ἐν ἡλλοτριωτέρῳ οὐσαν τροφῇ κάκιον ἀπαλλάττειν
 τῆς φαύλης. Ἐχει. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγὼ, ὦ Ἀδείμαντε,

¹ παντός II. πάντως A.

καὶ τὰς ψυχὰς οὕτω φῶμεν τὰς εὐφρεστάτας κακῆς **E**
 παιδαγωγίας τυχοῦσας διαφερόντως κακὰς γίγνεσθαι; ἥ
 οἶει τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ τὴν ἄκρατον πονηρίαν ἐκ
 φαύλης, ἀλλ' οὐκ ἐκ νεανικῆς φύσεως τροφῇ διολομένης
 γίγνεσθαι, ἀσθενῇ δὲ φύσιν μεγάλων οὔτε ἀγαθῶν οὔτε
 κακῶν αἰτίαν ποτὲ ἔσσεσθαι; Οὐκ, ἀλλά, ἥ δ' ὅς, οὕτως.
 Ἦν τοίνυν ἔθεμεν | τοῦ φιλοσόφου φύσιν, ἂν μὲν, οἶμαι, **492**
 μαθήσεως προσηκούσης τύχῃ, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀνάγκη
 αὐξανομένην ἀφικνεῖσθαι, ἐὰν δὲ μὴ ἐν προσηκούσῃ
 σπαρεῖσά τε καὶ φυτευθεῖσα τρέφῃται, εἰς πάντα τὰναντία
 αὐ, ἐὰν μὴ τις αὐτῇ βοηθήσας θεῶν τύχῃ. ἥ καὶ σὺ ἡγεῖ,
 ὥσπερ οἱ πολλοί, διαφθειρομένους τινὰς εἶναι ὑπὸ σοφιστῶν
 νέους, διαφθείροντας δὲ τινὰς σοφιστὰς ἰδιωτικούς, ὃ τι
 καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας
 μεγίστους μὲν εἶναι σοφιστὰς, παιδεύειν δὲ τελεώτατα **B**
 καὶ ἀπεργάζεσθαι οἷους βούλονται εἶναι καὶ νέους καὶ
 πρεσβυτέρους καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; Πότε δὴ; ἥ δ'
 ὅς. "Οταν, εἶπον, συγκαθεζόμενοι ἀθρόοι οἱ¹ πολλοὶ εἰς
 ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα ἢ στρατόπεδα ἢ
 τινα ἄλλον κοινὸν πλῆθους ξύλλογον ξὺν πολλῷ θορύβῳ
 τὰ μὲν ψέγωσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ
 ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἐκάτερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ
 κροτοῦντες, πρὸς δ' αὐτοῖς αἷ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ **C**
 ἂν ὧσιν ἐπηχοῦντες διπλάσιον θόρυβον παρέχωσι τοῦ
 ψόγου καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ τὸν νέον, τὸ
 λεγόμενον, τίνα οἶει καρδίαν ἴσχειν; ἥ ποῖαν² αὐτῷ
 παιδείαν ἰδιωτικὴν ἀνθέξειν, ἣν οὐ κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ
 τοῦ τοιούτου ψόγου ἢ ἐπαίνου οἰχήσεσθαι φερομένην
 κατὰ ροὴν, ἥ ἂν οὗτος φέρῃ, καὶ φήσῃεν τε τὰ αὐτὰ
 τούτοις καλὰ καὶ αἰσχροὶ εἶναι, καὶ ἐπιτηδεύειν ἅπερ αὐ
 οὔτοι, καὶ ἔσσεσθαι τοιούτον; Πολλή, ἥ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, **D**
 ἀνάγκη.

¹ οἱ Hermann: om. codd.² ποῖαν Cobet: ποῖαν ἂν codd.

VII. Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, οὐπω τὴν μεγίστην ἀνάγκην εἰρήκαμεν. Ποίαν; ἔφη. Ἦν ἔργῳ προστιθέασι, λόγῳ μὴ πείθοντες, οὗτοι οἱ παιδευταί τε καὶ σοφισταί. ἥ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸν¹ μὴ πειθόμενον ἀτιμίαις τε καὶ χρήμασι καὶ θανάτοις κολάζουσι; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Τίνα οὖν ἄλλον σοφιστὴν οἶε ἡ ποίους ἰδιωτικοὺς λόγους ἐναντία
 Ε τούτοις τείνοντας κρατήσειν; Οἶμαι μὲν οὐδένα, ἡ δ' ὅς. Οὐ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια. οὔτε γὰρ γίγνεται οὔτε γέγονεν οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἀλλοῖον ἥθος πρὸς ἀρετὴν παρὰ τὴν τούτων παιδείαν πεπαιδευμένον, ἀνθρώπειον, ὧ ἐταῖρε· θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν² λόγου. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅ τί περ ἂν σωθῇ τε καὶ γένηται οἷον δεῖ ἐν τοιαύτῃ κατα-
 493 στάσει πολι|τειῶν, θεοῦ μοῖραν αὐτὸ σῶσαι λέγων οὐ κακῶς ἐρεῖς. Οὐδ' ἐμοὶ ἄλλως, ἔφη, δοκεῖ. Ἦτι τοίνυν σοι, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις καὶ τόδε δοξάτω. Τὸ ποῖον; Ἔκαστος τῶν μισθαρνούντων ἰδιωτῶν, οὓς δὴ οὗτοι σοφιστὰς καλοῦσι καὶ ἀντιτέχνους ἡγοῦνται, μὴ ἄλλα παιδεύειν ἢ ταῦτα τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, ἃ δοξάζουσιν ὅταν ἀθροισθῶσιν, καὶ σοφίαν ταύτην καλεῖν, οἷον περ ἂν εἰ θρέμματος μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ τρεφομένου τὰς
 Β ὀργὰς τις καὶ ἐπιθυμίας κατεμάνθανεν, ὅπῃ τε προσελθεῖν χρὴ καὶ ὅπῃ ἀφασθαι αὐτοῦ, καὶ ὁπότε χαλεπώτατον ἢ πραύτατον καὶ ἐκ τίνων γίγνεται, καὶ φωνὰς δὴ ἐφ' οἷς ἐκάστας³ εἶωθεν φθέγγεσθαι, καὶ οἷας αὖ ἄλλου φθειγγομένου ἡμεροῦταί τε καὶ ἀγριαίνει, καταμαθὼν δὲ ταῦτα πάντα ξυνουσίᾳ τε καὶ χρόνου τριβῇ σοφίαν τε καλέσειεν καὶ ὥς τέχνην συστησάμενος ἐπὶ διδασκαλίαν τρέποιτο, μηδὲν εἰδὼς τῇ ἀληθείᾳ τούτων τῶν δογμάτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, ὅ τι καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ
 C δίκαιον ἢ ἄδικον, ὀνομάζοι δὲ πάντα ταῦτα ἐπὶ ταῖς τοῦ

¹ τὸν Π. τὸ Α.² ἐξαιρῶμεν M: ἐξαίρωμεν Α.³ ἐκάστας G. v.

μεγάλου ζώου δόξαις, οἷς μὲν χαίροι ἐκείνο, ἀγαθὰ καλῶν, οἷς δὲ ἄχθοιτο, κακά, ἄλλον δὲ μηδένα ἔχοι λόγον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τὰναγκαῖα δίκαια καλοῖ καὶ καλά, τὴν δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν, ὅσον διαφέρει τῷ ὄντι, μήτε ἑωρακῶς εἴη μήτε ἄλλῳ δυνατὸς δεῖξαι. τοιοῦτος δὲ ὢν πρὸς Διὸς οὐκ ἄτοπος ἂν σοι δοκεῖ εἶναι παιδευτής; "Εμοιγ', ἔφη. Ἡ οὖν τι τούτου δοκεῖ διαφέρειν ὁ τὴν τῶν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ξυνιόντων ὀργὴν καὶ ἡδονὰς D κατανενοηκέναι σοφίαν ἡγούμενος, εἴτ' ἐν γραφικῇ εἴτ' ἐν μουσικῇ εἴτε δὴ ἐν πολιτικῇ; ὅ τι μὲν γὰρ ἂν¹ τις τούτοις ὁμιλῇ ἐπιδεικνύμενος, ἢ ποιήσιν ἢ τινα ἄλλην δημιουργίαν ἢ πόλει διακονίαν, κυρίους αὐτοῦ ποιῶν τοὺς πολλοὺς πέρα τῶν ἀναγκαίων, ἢ Διομηδεῖα λεγομένη ἀνάγκη ποιεῖν αὐτῷ ταῦτα ἢ ἂν οὗτοι ἐπαινῶσιν· ὡς δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ καλὰ ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ, ἥδη πώποτε του ἡκουσας αὐτῶν λόγον διδόντος οὐ καταγέλαστον; Οἶμαι δέ γε, ἢ δ' ὅς, οὐδ' ἀκούσομαι.

E

VIII. Ταῦτα τοίνυν πάντα ἐννοήσας ἐκείνο ἀναμνήσθητι· αὐτὸ τὸ καλόν, ἀλλὰ μὴ τὰ πολλὰ καλά, ἢ αὐτὸ τι ἕκαστον καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἕκαστα, ἔσθ' ὅπως | πληθὸς 494 ἀνέξεται ἢ ἡγήσεται εἶναι; "Ηκιστά γ', ἔφη. Φιλόσοφον μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πληθὸς ἀδύνατον εἶναι. Ἀδύνατον. Καὶ τοὺς φιλοσοφούντας ἄρα ἀνάγκη ψέγεσθαι ὑπ' αὐτῶν. Ἀνάγκη. Καὶ ὑπὸ τούτων δὴ τῶν ιδιωτῶν, ὅσοι προσομιλοῦντες ὄχλῳ ἀρέσκειν αὐτῷ ἐπιθυμοῦσι. Δῆλον. Ἐκ δὲ τούτων τίνα ὁρᾷς σωτηρίαν φιλοσόφῳ φύσει, ὥστ' ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι μείνασαν πρὸς τέλος ἐλθεῖν; ἐννόει δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. ὡμολόγηται γὰρ δὴ ἡμῖν εὐμάθεια B καὶ μνήμη καὶ ἀνδρεία καὶ μεγαλοπρέπεια ταύτης εἶναι τῆς φύσεως. Ναί. Οὐκοῦν εὐθύς ἐν παισίν² ὁ τοιοῦτος πρῶτος ἔσται ἐν ἅπασιν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τὸ σῶμα φυῇ προσφερὴς τῇ ψυχῇ; Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη. Βουλῆσονται

¹ ὁ τι—ἂν nos: ὅτι—ἐάν codd.² παισίν de Geer: πᾶσιν codd

δὴ, οἶμαι, αὐτῷ χρῆσθαι, ἐπειδὴν πρεσβύτερος γίγνηται, ἐπὶ τὰ αὐτῶν πράγματα οἷ τε οἰκεῖοι καὶ οἱ πολῖται.

C Πῶς δ' οὐ; Ὑποκείσονται ἄρα δεόμενοι καὶ τιμῶντες, προκαταλαμβάνοντες καὶ προκολακεύοντες τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δύναμιν. Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. Τί οὖν οἶει, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ποιήσειν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τύχῃ μεγάλης πόλεως ὣν καὶ ἐν ταύτῃ πλούσιός τε καὶ γενναῖος, καὶ ἔτι εὐειδὴς καὶ μέγας; ἄρ' οὐ πληρωθήσεσθαι ἀμηχάνου ἐλπίδος, ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν ἔσσεσθαι

D πράττειν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὑψηλὸν ἐξαρεῖν¹ αὐτόν, σχηματισμοῦ καὶ φρονήματος κενοῦ ἄνευ νοῦ ἐμπιμπλάμενον; Καὶ μάλ', ἔφη. Τῷ δὲ οὕτω διατιθεμένῳ ἐάν τις ἡρέμα προσελθὼν τάλληθῇ λέγῃ, ὅτι νοῦς οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ, δεῖται δέ, τὸ δὲ οὐ κτητὸν μὴ δουλεύσαντι τῇ κτήσῃ αὐτοῦ, ἄρ' εὐπετέες οἶει εἶναι εἰσακοῦσαι διὰ τοσούτων κακῶν; Πολλοῦ γε δεῖ, ἦ δ' ὅς. Ἐὰν δ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι καὶ τὸ ξυγγενὲς τῶν λόγων

E εἰς αἰσθάνηται τέ πῃ καὶ κάμπτηται καὶ ἔλκεται πρὸς φιλοσοφίαν, τί οἰόμεθα δράσειν ἐκείνους τοὺς ἡγουμένους ἀπολλίναί αὐτοῦ τὴν χρεῖαν τε καὶ ἑταιρείαν; οὐ πᾶν μὲν ἔργον, πᾶν δ' ἔπος, λέγοντάς τε καὶ πράττοντας, καὶ περὶ αὐτόν, ὅπως ἂν μὴ πεισθῇ, καὶ περὶ τὸν πείθοντα, ὅπως ἂν μὴ οἴος τ' ἦ, καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλευόντας καὶ δημοσίᾳ εἰς
495 ἀγῶνας καθιστάντας; | Πολλή, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη. Ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος φιλοσοφήσει; Οὐ πάνν.

IX. Ὅρᾳς² οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐ κακῶς ἐλέγομεν, ὥς ἄρα καὶ αὐτὰ τὰ τῆς φιλοσόφου φύσεως μέρη, ὅταν ἐν κακῇ τροφῇ γένηται, αἷτια τρόπον τινὰ τοῦ ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καὶ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλούτοί τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευή; Οὐ γάρ, ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, ἐλέχθη. Οὗτος δὲ, εἶπον, ὦ θαυμάσιε, ὁλεθρός τε καὶ

¹ ἐξαρεῖν corr. A²: ἐξαιρεῖν A¹.

² ὁρᾳς II: ἄρα A.

διαφθορὰ τοσαύτη τε καὶ τοιαύτη τῆς βελτίστης φύσεως B
εἰς τὸ ἄριστον ἐπιτήδευμα, ὀλίγης καὶ ἄλλως γιγνομένης,
ὥς ἡμεῖς φαμέν. καὶ ἐκ τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ οἱ τὰ
μέγιστα κακὰ ἐργαζόμενοι τὰς πόλεις γίγονται καὶ τοὺς
ιδιώτας, καὶ οἱ τὰγαθά, οἱ ἂν ταύτη τύχωσι ῥυέντες·
σμικρὰ δὲ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ιδιώτην
οὔτε πόλιν δρᾷ. Ἀληθέστατα, ἧ δ' ὅς. Οὔτοι μὲν δὴ
οὔτως ἐκπίπτουντες, οἷς μάλιστα προσήκει, ἔρημον καὶ C
ἄτελῇ φιλοσοφίαν λείποντες αὐτοὶ τε βίον οὐ προσήκοντα
οὐδ' ἀληθῆ ζῶσιν, τὴν δὲ ὥσπερ ὀρφανὴν ξυγγενῶν ἄλλοι
ἐπείσελθόντες ἀνάξιοι ἥσυχνάν τε καὶ ὄνειδῃ περιῆψαν,
οἷα καὶ σὺ φῆς ὀνειδίζειν τοὺς ὀνειδίζοντας, ὥς οἱ ξυνόντες
αὐτῇ οἱ μὲν οὐδενός, οἱ δὲ πολλοὶ πολλῶν κακῶν ἄξιοί
εἰσιν. Καὶ γὰρ οὖν, ἔφη, τά γε λεγόμενα ταῦτα. Εἰκότως
γε, ἦν δ' ἐγώ, λεγόμενα. καθορῶντες γὰρ ἄλλοι ἀνθρω-
πίσκοι κενὴν τὴν χώραν ταύτην γιγνομένην, καλῶν δὲ
ὀνομάτων καὶ προσχημάτων μεστήν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν D
εἰργμῶν εἰς τὰ ἱερὰ ἀποδιδράσκοντες, ἄσμενοι καὶ οὔτοι ἐκ
τῶν τεχνῶν ἐκπηδῶσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, οἱ ἂν κομψό-
τατοι ὄντες τυγχάνωσι περὶ τὸ αὐτῶν τεχνίον. ὅμως γὰρ
δὴ πρὸς γε τὰς ἄλλας τέχνας καίπερ οὔτω πραττούσης
φιλοσοφίας τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον λείπεται, οὐ
δὲ ἐφίεμενοι πολλοί, ἀτελεῖς μὲν τὰς φύσεις, ὑπὸ δὲ τῶν
τεχνῶν τε καὶ δημιουργιῶν ὥσπερ τὰ σώματα λελώβηνται,
οὔτω καὶ τὰς ψυχὰς ξυγκεκλασμένοι τε καὶ ἀποτεθρυμ- E
μένοι διὰ τὰς βαναυσίας, τυγχάνουσιν¹. ἡ οὐκ ἀνάγκη;
Καὶ μάλα, ἔφη. Δοκεῖς οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν
αὐτοὺς ἰδεῖν ἀργύριον κτησαμένου χαλκέως φαλακροῦ καὶ
σμικροῦ, νεωστὶ μὲν ἐκ δεσμῶν λελυμένου, ἐν βαλανείῳ
δὲ λελουμένου, νεουργὸν ἱμάτιον ἔχοντος, ὥς νυμφίου παρε-
σκευασμένου, διὰ πενίαν καὶ ἐρημίαν τοῦ δεσπότου τὴν
θυγατέρα μέλλοντος γαμεῖν; Οὐ | πάνυ, ἔφη, διαφέρει. 496

¹ τυγχάνουσιν A · ἀπὸ <ἀπο> τυγχάνουσιν²

Ποῦ' ἄττα οὖν εἰκὸς γεννᾶν τοὺς τοιούτους; οὐ νόθα καὶ φαῦλα; Πολλὴ ἀνάγκη. Τί δέ; τοὺς ἀναξίους παιδεύσεως, ὅταν αὐτῇ πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν, ποῦ' ἄττα φῶμεν γεννᾶν διανοήματά τε καὶ δόξας; ἄρ' οὐχ ὡς ἀληθῶς προσήκοντα ἀκοῦσαι σοφίσματα καὶ οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ φρονήσεως¹ ἀληθινῆς ἐχόμενον; Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

X. Πάνσμικρον δὴ τι, ἔφην² ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε, λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφία, ἥ που ὑπὸ φυγῆς καταληφθὲν γενναῖον καὶ εὖ τεθραμμένον ἦθος, ἀπορία τῶν διαφθερούντων κατὰ φύσιν μέιναν ἐπ' αὐτῇ, ἥ ἐν σμικρᾷ πόλει ὅταν μεγάλη ψυχὴ φυῇ καὶ ἀτιμάσασα τὰ τῆς πόλεως ὑπερίδῃ· βραχὺ δέ που τι καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι³. εἴη δ' ἂν καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου Θεάγους χαλινὸς οἶος κατασχεῖν· καὶ γὰρ Θεάγει τὰ μὲν ἄλλα πάντα παρεσκεύασται πρὸς τὸ ἐκπεσεῖν φιλοσοφίας, ἥ δὲ τοῦ σώματος νοσοτροφία ἀπείργουσα αὐτὸν τῶν πολιτικῶν κατέχει. τὸ δ' ἡμέτερον οὐκ ἄξιον λέγειν, τὸ δαιμόνιον σημεῖον· ἥ γάρ που τι νι ἄλλῳ ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονεν. καὶ τούτων δὴ τῶν ὀλίγων οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι ὡς ἡδὺ καὶ μακάριον τὸ κτῆμα, καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς ὡς ἔπος εἰπεῖν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει, οὐδ' ἔστι ξύμμαχος, μεθ' ὅτου τις δὶ ὦν ἐπὶ τὴν τῷ δικαίῳ βοήθειαν σῶζοιτ' ἂν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος ἐμπεσὼν οὔτε ξυναδικεῖν ἐθέλων οὔτε ἱκανὸς ὦν εἰς πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν, πρίν τι τὴν πόλιν ἢ φίλους ὀνῆσαι, προαπολόμενος ἀνωφελῆς αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν γένοιτο, ταῦτα πάντα λογισμῷ λαβὼν ἡσυχίαν ἔχων καὶ τὰ αὐτοῦ πράττων, οἷον ἐν χειμῶνι κονιορτοῦ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένου ὑπὸ τειχίον ἀποστάς,

¹ φρονήσεως Ast: φρονήσεως ἄξιον A.

² ἔφην Π: ἔφη ἦν δ' A.

³ ἂν ἔλθοι Π: ἀνέλθοι A.

ὁρῶν τοὺς ἄλλους καταπιμπλαμένους ἀνομίας ἀγαπᾷ εἴ
 πη αὐτὸς καθαρὸς ἀδικίας τε καὶ ἀνοσίων ἔργων τὸν τε **E**
 ἐνθάδε βίον βιώσεται καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ
 καλῆς ἐλπίδος ἴλεώς τε καὶ εὐμενῆς ἀπαλλάσσεται. Ἄλλὰ
 τοι, ἦ δ' ὅς, οὐ τὰ ἐλάχιστα ἂν | διαπραξάμενος ἀπαλλάτ- 497
 τοιτο. Οὐδέ γε, εἶπον, τὰ μέγιστα, μὴ τυχὼν πολιτείας
 προσηκούσης· ἐν γὰρ προσηκούσῃ αὐτὸς τε μᾶλλον
 αὐξήσεται καὶ μετὰ τῶν ἰδίων τὰ κοινὰ σώσει.

XI. Τὸ μὲν οὖν τῆς φιλοσοφίας ὧν ἔνεκα διαβολὴν
 εἴληφεν, καὶ ὅτι οὐ δικαίως, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μετρίως
 εἰρησθαι, εἰ μὴ ἔτ' ἄλλο λέγεις τι σύ. Ἄλλ' οὐδέν, ἦ δ'
 ὅς, ἔτι λέγω περὶ τούτου· ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ
 τίνα τῶν νῦν λέγεις πολιτειῶν; Οὐδ' ἡντινοῦν, εἶπον, **B**
 ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπαιτιῶμαι, μηδεμίαν ἀξίαν εἶναι τῶν νῦν
 κατάστασιν πόλεως φιλοσόφου φύσεως· διὸ καὶ στρέφε-
 σθαί τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι αὐτήν· ὥσπερ ξενικὸν σπέρμα
 ἐν γῇ ἄλλῃ σπειρόμενον ἐξίτηλον εἰς τὸ ἐπιχώριον φιλεῖ
 κρατούμενον ἵεναι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ γένος νῦν μὲν οὐκ
 ἴσχειν τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλ' εἰς ἀλλότριον ἦθος
 ἐκπίπτειν· εἰ δὲ λήψεται τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥσπερ **C**
 καὶ αὐτὸ ἄριστόν ἐστιν, τότε δηλώσει, ὅτι τοῦτο μὲν τῷ
 ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπινα, τὰ τε τῶν φύσεων
 καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. δῆλος δὲ οὖν εἰ ὅτι μετὰ τοῦτο
 ἐρῇσει τίς αὕτη ἡ πολιτεία. Οὐκ ἔγνωσ, ἔφη· οὐ γὰρ
 τοῦτο ἔμελλον, ἀλλ' εἰ αὕτη, ἣν ἡμεῖς διεληλύθαμεν
 οἰκίζοντες τὴν πόλιν, ἡ ἄλλη. Τὰ μὲν ἄλλα, ἦν δ' ἐγώ,
 αὕτη· τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐρρήθη μὲν καὶ τότε, ὅτι δεῆσοι τι
 ἀεὶ ἐνεῖναι¹ ἐν τῇ πόλει λόγον ἔχον τῆς πολιτείας τὸν **D**
 αὐτόν, ὅνπερ καὶ σύ, ὁ νομοθέτης, ἔχων τοὺς νόμους
 ἐτίθεις. Ἐρρήθη γάρ, ἔφη. Ἄλλ' οὐχ ἱκανῶς, εἶπον,
 ἐδηλώθη, φόβῳ ὧν ὑμεῖς ἀντιλαμβανόμενοι δεδηλώκατε
 μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν· ἐπεὶ καὶ τὸ

¹ ἐνεῖναι Ξ 7: ἐν εἶναι A.

λοιπὸν οὐ πάντως ῥᾷστον διελθεῖν. Τὸ ποῖον; Τίνα τρόπον μεταχειριζομένη πόλις φιλοσοφίαν οὐ διολεῖται. τὰ γὰρ δὴ μεγάλα πάντα ἐπισφαλῇ, καὶ τὸ λεγόμενον τὰ
Ε καλὰ τῷ ὄντι χαλεπά. Ἄλλ' ὅμως, ἔφη, λαβέτω τέλος ἡ ἀπόδειξις τούτου φανεροῦ γενομένου. Οὐ τὸ μὴ βούλεσθαι, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ, τὸ μὴ δύνασθαι διακωλύσει· παρὼν δὲ τὴν γ' ἐμὴν προθυμίαν εἴσει. σκόπει δὲ καὶ νῦν, ὡς προθύμως καὶ παρακινδυνευτικῶς μέλλω λέγειν, ὅτι τούναντίον ἡ νῦν δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου πόλιν ἕπτεσθαι. Πῶς; Νῦν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ καὶ ἀπτόμενοι
 498 μεράκια ὄντα ἄρτι | ἐκ παίδων τὸ μεταξὺ οἰκονομίας καὶ χρηματισμοῦ πλησιάσαντες αὐτοῦ τῷ χαλεπωτάτῳ ἀπαλλάττονται, οἱ φιλοσοφώτατοι ποιούμενοι· λέγω δὲ χαλεπώτατον τὸ περὶ τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῷ ἔπειτα, εἰάν καὶ ἄλλων τοῦτο πραττόντων παρακαλούμενοι ἐθέλωσιν ἀκροαταὶ γίγνεσθαι, μεγάλα ἡγούνται, πάρεργον οἰόμενοι αὐτὸ δεῖν πράττειν· πρὸς δὲ τὸ γῆρας ἐκτὸς δὴ τινων ὀλίγων ἀποσβέννυνται πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλειτείου
Β ἡλίου, ὅσον αὖθις οὐκ ἐξάπτονται. Δεῖ δὲ πῶς; ἔφη. Πᾶν τούναντίον· μεράκια μὲν ὄντα καὶ παῖδας μεираκιώδη παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν μεταχειρίζεσθαι, τῶν τε σωμάτων, ἐν ᾧ βλαστάνει τε καὶ ἀνδρουται, εὖ μάλα ἐπιμελεῖσθαι, ὑπηρεσίαν φιλοσοφία κτωμένους· προιούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἐν ᾗ ἡ ψυχὴ τελειοῦσθαι ἄρχεται, ἐπιτείνειν τὰ ἐκείνης γυμνάσια· ὅταν δὲ λήγῃ μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ
Γ καὶ στρατειῶν¹ ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν, ὅ τι μὴ πάρεργον, τοὺς μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι καὶ τελευτήσαντας τῷ βίῳ τῷ βεβιωμένῳ τὴν ἐκεῖ μοῖραν ἐπιστήσειν πρέπουσαν.

XII. Ὡς ἀληθῶς μοι δοκεῖς, ἔφη, λέγειν γε προθύμως, ὦ Σώκρατες· οἶμαι μέντοι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκούοντων

¹ στρατειῶν q: στρατιῶν A

προθυμότερον ἔτι ἀντιτενεῖν¹ οὐδ' ὅπωςτιοῦν πεισομένους, ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρξαμένους. Μὴ διάβαλλε, ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον ἄρτι φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ D ἐχθροὺς ὄντας. πείρας γὰρ οὐδὲν ἀνήσομεν, ἕως ἂν ἡ πείσωμεν καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ προὔργου τι ποιήσωμεν εἰς ἐκείνον τὸν βίον, ὅταν αὖθις γενόμενοι τοῖς τοιοῦτοις ἐντίχῳσι λόγοις. Εἰς μικρόν γ', ἔφη, χρόνον εἴρηκας. Εἰς οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφην, ὥς γε πρὸς τὸν ἅπαντα. τὸ μέντοι μὴ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις τοὺς πολλοὺς θαῦμα οὐδέν· οὐ γὰρ πώποτε εἶδον γενόμενον τὸ νῦν λεγόμενον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοιαύτ' ἅττα ῥήματα E ἐξεπίτηδες ἀλλήλοις ὁμοιωμένα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ νῦν συμπεσόντα· ἄνδρα δὲ ἀρετῇ παρισωμένον καὶ ὁμοιωμένον μεχρὶ τοῦ δυνατοῦ τελέως ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, δυναστεύοντα ἐν πόλει ἐτέρα² τοιαύτη, οὐ πώποτε | ἑωράκασιν οὔτε ἓνα οὔτε πλείους. ἢ οἶε; 499 Οὐδαμῶς γε. Οὐδέ γε αὖ λόγων, ὦ μακίριε, καλῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἱκανῶς ἐπήκοοι γεγονάσιν, οἷων ζητεῖν μὲν τὸ ἀληθὲς ξυντεταμένως ἐκ παντὸς τρόπου³ τοῦ γινῶναι χάριν, τὰ δὲ κομψά τε καὶ ἐριστικὰ καὶ μηδαμόσε ἄλλοσε τείνοντα ἢ πρὸς δόξαν καὶ ἔριν καὶ ἐν δίκαις καὶ ἐν ἰδίαις συνουσίαις πόρρωθεν ἀσπαζομένων. Οὐδὲ τούτων, ἔφη. Τούτων τοι χάριν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτα προορώμενοι ἡμεῖς B τότε καὶ δεδιότες ὅμως ἐλέγομεν, ὑπὸ τᾶλθοῦς ἡναγκασμένοι, ὅτι οὔτε πόλις οὔτε πολιτεία οὐδέ γ' ἀνὴρ ὁμοίως μὴ ποτε γένηται τέλεος, πρὶν ἂν τοῖς φιλοσόφοις τούτοις τοῖς ὀλίγοις καὶ οὐ πονηροῖς, ἀχρήστοις δὲ νῦν κεκλημένοις ἀνάγκη⁴ τις ἐκ τύχης περιβάλῃ, εἴτε βούλονται εἴτε μὴ, πόλεως ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῇ πόλει κατηκόφ⁵ γενέσθαι, ἢ τῶν νῦν ἐν δυναστείαις ἢ βασιλείαις

¹ ἀντιτενεῖν coniecit Stephanus ἀντιτείνειν codd.   ² ἐτέρα II: ἐτέρα A.   ³ τρόπου II et γρ in marg A²: προσώπου A¹.   ⁴ ἀνάγκη codd.: fortasse scribendum ἀνάγκην.   ⁵ κατηκόφ Schleiermacher κατήκοι A.

C ὄντων ὑέσιν ἡ αὐτοῖς ἔκ τινος θέας ἐπιπνοίας ἀληθινῆς
 φιλοσοφίας ἀληθινὸς ἔρως ἐμπέσῃ. τούτων δὲ πότερα
 γενέσθαι ἢ ἀμφοτέρα ὡς ἄρα ἐστὶν ἀδύνατον, ἐγὼ μὲν
 οὐδένα φημὶ ἔχειν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς δικαίως
 καταγελώμεθα¹, ὡς ἄλλως εὐχαῖς ὅμοια λέγοντες. ἢ οὐχ
 οὕτως; Οὕτως. Εἰ τοίνυν ἄκροις εἰς φιλοσοφίαν πόλεώς
 τις ἀνάγκη ἐπιμεληθῆναι ἢ γέγονεν ἐν τῷ ἀπείρῳ τῷ
 παρεληλυθότι χρόνῳ, ἢ καὶ νῦν ἐστὶν ἐν τινι βαρβαρικῷ
 D τόπῳ πόρρῳ που ἐκτὸς ὄντι τῆς ἡμετέρας ἐπόψεως, ἢ καὶ
 ἔπειτα γενήσεται, περὶ τούτου ἕτοιμοι τῷ λόγῳ διαμάχε-
 σθαι, ὡς γέγονεν ἢ εἰρημένη πολιτεία καὶ ἐστὶν καὶ
 γενήσεται γε, ὅταν αὕτη ἡ Μοῦσα πόλεως ἐγκρατὴς
 γένηται. οὐ γὰρ ἀδύνατος γενέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀδύνατα
 λέγομεν· χαλεπὰ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ὁμολογεῖται. Καὶ
 ἐμοί, ἔφη, οὕτω δοκεῖ. Τοῖς δὲ πολλοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐκ
 E αὖ δοκεῖ, ἐρεῖς; Ἴσως, ἔφη. Ὡ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, μὴ
 πάνυ οὕτω τῶν πολλῶν κατηγορεῖ. ἀλλοίαν τοι δόξαν
 ἔξουσιν, εἰὰν αὐτοῖς μὴ φιλονικῶν ἀλλὰ παραμυθούμενος
 καὶ ἀπολυόμενος τὴν τῆς φιλομαθίας διαβολὴν ἐνδεικνύη
 οὓς λέγεις τοὺς φιλοσόφους, καὶ διορίζῃ ὥσπερ ἄρτι τὴν
 500 τε φύσιν αὐτῶν καὶ τὴν | ἐπιτήδευσιν, ἵνα μὴ ἡγῶνται σε
 λέγειν οὓς αὐτοὶ οἴονται. ἢ οὐκ², εἰὰν οὕτω θεῶνται,
 ἀλλοίαν τε³ φήσεις αὐτοὺς δόξαν λήψεσθαι καὶ ἄλλα
 ἀποκρινεῖσθαι⁴; ἢ οἶει τινὰ χαλεπαίνειν τῷ μὴ χαλεπῷ
 ἢ φθονεῖν τῷ μὴ φθονερῷ ἄφθονόν τε καὶ πρᾶον ὄντα;
 ἐγὼ μὲν γάρ σε προφθάσας λέγω, ὅτι ἐν ὀλίγοις τισὶν
 ἡγοῦμαι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πλήθει χαλεπὴν οὕτω φύσιν
 B γίγνεσθαι. Καὶ ἐγὼ ἀμέλει, ἔφη, ξυνοίομαι. Οὐκοῦν καὶ
 αὐτὸ τοῦτο ξυνοίει, τοῦ χαλεπῶς πρὸς φιλοσοφίαν τοὺς
 πολλοὺς διακεῖσθαι ἐκείνους αἰτίους εἶναι τοὺς ἔξωθεν οὐ
 προσήκον ἐπεσκευακώματος, λοιδορουμένους τε αὐτοῖς

¹ καταγελώμεθα Π: καταγελώμεθα Α. ² οὐκ q: καὶ Α. ³ τε v: τοι Α.

⁴ ἀποκρινεῖσθαι Π: ἀποκρίνεσθαι Α.

καὶ φιλαπεχθημόνως ἔχοντας καὶ αἰεὶ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιουμένους, ἥκιστα φιλοσοφία πρέπον ποιούντας; Πολύ γ', ἔφη.

XIII. Οὐδὲ γάρ που, ὦ Ἀδείμαντε, σχολή τῷ γε ὡς ἀληθῶς πρὸς τοῖς οὖσι τὴν διάνοιαν ἔχοντι κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων πραγματείας καὶ μαχόμενον αὐτοῖς φθόνου C τε καὶ δυσμενείας ἐμπίμπλασθαι, ἀλλ' εἰς τεταγμένα ἅττα καὶ κατὰ ταῦτ' αἰεὶ ἔχοντα ὀρώντας καὶ θεωμένους οὐτ' ἀδικούντα οὐτ' ἀδικούμενα¹ ὑπ' ἀλλήλων, κόσμῳ δὲ πάντα καὶ κατὰ λόγον ἔχοντα, ταῦτα μιμείσθαι τε καὶ ὅ τι μάλιστα ἀφομοιοῦσθαι. ἢ οἶει τινὰ μηχανὴν εἶναι, ὅτῳ τις ὁμιλεῖ ἀγάμενος, μὴ μιμείσθαι ἐκεῖνο; Ἀδύνατον, ἔφη. Θείῳ δὲ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν κόσμιός τε καὶ D θεῖος εἰς τὸ δυνατόν ἀνθρώπῳ γίγνεται· διαβολὴ δ' ἐν πᾶσι πολλή. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἄν οὖν τις, εἶπον, αὐτῷ ἀνάγκη γένηται ἂ ἐκεῖ ὁρᾷ μελετῆσαι εἰς ἀνθρώπων ἡθὴ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τιθέναί καὶ μὴ μόνον ἑαυτὸν πλάττειν, ἄρα κακὸν δημιουργὸν αὐτὸν οἶει γενήσεσθαι σωφροσύνης τε καὶ δικαιοσύνης καὶ ξυμπάσης τῆς δημο- τικῆς ἀρετῆς; Ἡκιστά γε, ἢ δ' ὅς. Ἄλλ' ἐὰν δὲ αἰσθωνται οἱ πολλοί, ὅτι ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λέγομεν, E χαλεπανοῦσι δὴ τοῖς φιλοσόφοις καὶ ἀπιστήσουσιν ἡμῖν λέγουσιν, ὡς οὐκ ἂν ποτε ἄλλως εὐδαιμονήσειε πόλις, εἰ μὴ αὐτὴν διαγράψειαν οἱ τῷ θεῷ παραδείγματι χρώμενοι ζωγράφοι; Οὐ χαλεπανοῦσιν, ἢ δ' ὅς, ἐάνπερ αἰσθωνται. ἀλλὰ δὴ τίνα | λέγεις τρόπον τῆς διαγραφῆς; Λαβόντες, ἦν 501 δ' ἐγώ, ὡς περ πίνακα πόλιν τε καὶ ἡθὴ ἀνθρώπων πρῶτον μὲν καθαρὰν ποιήσειαν ἄν, ὃ οὐ πάνυ ράδιον· ἀλλ' οὖν οἶσθ' ὅτι τούτῳ ἂν εὐθύς τῶν ἄλλων διενέγκοιεν², τῷ μῆτε ιδιώτου μῆτε πόλεως ἐθελῆσαι ἂν ἄψασθαι μηδὲ γράφειν νόμους, πρὶν ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιήσαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα οἶει ὑπογράψασθαι

¹ ἀδικούμενα Ξ¹ q: ἀδικούμενον A.

² διενέγκοιεν q: διενεγκέιν A.

Β ἂν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας; Τί μὴν; Ἐπειτα, οἶμαι, ὑπεργαζόμενοι πυκνὰ ἂν ἐκατέρωσε¹ ἀποβλέποιν, πρὸς τε τὸ φύσει δίκαιον καὶ καλὸν καὶ σῶφρον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκείνο αὖ, ὃ² ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῖεν, ξυμμιγνύντες τε καὶ κεραννύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρείκελον, ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, ὃ δὴ καὶ Ὀμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον. Ὁρθῶς, ἔφη. Καὶ τὸ μὲν ἄν, οἶμαι, ἐξαλείφοιεν, τὸ δὲ πάλιν ἐγγράφοιεν, ἕως ὅτι μάλιστα ἀνθρώπεια ἦθῃ εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλή ποιήσκειαν. Καλλίστη γοῦν ἂν, ἔφη, ἡ γραφὴ γένοιτο. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πείθομένῃ πῃ ἐκείνους, οὓς διατεταμένους ἐφ' ἡμᾶς ἔφησθα ἵεναι, ὥς τοιοῦτός ἐστι πολιτειῶν ζωγράφος ὃν τότε ἐπηνούμεν πρὸς αὐτούς, δι' ὃν ἐκείνοι ἐχαλέπαινον, ὅτι τὰς πόλεις αὐτῷ παρεδίδομεν, καὶ τι μᾶλλον αὐτὸ νῦν ἀκούοντες πραύνονται; Καὶ πολὺ γε, ἦ δ' ὅς, εἰ σωφρονοῦσιν. Πῇ γὰρ δὴ ἔξουσιν ἀμφισβητῆσαι; πότερον μὴ τοῦ ὄντος τε καὶ ἀληθείας ἐραστὰς εἶναι τοὺς φιλοσόφους; Ἀποπον μέντ' ἂν, ἔφη, εἶη. Ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αὐτῶν οἰκείαν εἶναι τοῦ ἀρίστου, ἣν ἡμεῖς διήλθομεν; Οὐδὲ τοῦτο. Τί δέ; τὴν τοιαύτην τυχοῦσαν τῶν προσηκόντων ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἀγαθὴν τελέως ἔσεσθαι καὶ φιλόσοφον εἶπερ τινὰ ἄλλην; ἢ ἐκείνους φήσει³ μᾶλλον, οὓς ἡμεῖς ἀφωρίσαμεν; Οὐ δήπου. Ἐτι οὖν ἀγριανοῦσι λεγόντων ἡμῶν, ὅτι πρὶν ἂν πόλεως τὸ φιλόσοφον γένος ἐγκρατὲς γένηται, οὔτε πόλει οὔτε πολίταις κακῶν παῦλα ἔσται, οὐδὲ ἡ πολιτεία, ἣν μυθολογοῦμεν λόγῳ, ἔργῳ τέλος λήψεται; Ἴσως, ἔφη, ἦττον. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ἦττον φῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ παντάπασιν πράους γεγενῆσθαι καὶ πεπεῖσθαι, ἵνα | εἰ μὴ τι ἄλλο, αἰσχυνθέντες ὁμολογήσωσιν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

¹ ἐκατέρωσε q · ἐκατέρως A.
nos φήσειν A. Cf. 347 A.

² ὃ Ξ et corr. q: τὸ A.

³ φήσει

XIV. Οὗτοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο πεπεισμένοι ἔστων· τοῦδε δὲ πέρι τις ἀμφισβητήσει, ὥς οὐκ ἂν τύχοιεν γενόμενοι βασιλέων ἑκγονοὶ ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὥς πολλὴ ἀνάγκη διαφθαρῆναι, ἔχει τις λέγειν; ὥς μὲν γὰρ χαλεπὸν σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς ξυγχωροῦμεν· ὥς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σωθείη, Β ἔσθ' ὅστις ἀμφισβητήσει; Καὶ πῶς; Ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἱκανὸς γενόμενος, πόλιν ἔχων πειθομένην, πάντ' ἐπιτελέσαι τὰ νῦν ἀπιστούμενα. Ἰκανὸς γάρ, ἔφη Ἄρχοντος γάρ που, ἦν δ' ἐγώ, τιθέντος τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἃ διεληλύθαμεν, οὐ δῆπου ἀδύνατον ἐθέλειν ποιεῖν τοὺς πολίτας. Οὐδ' ὅπωςτιοῦν. Ἀλλὰ δι' ἅπερ ἡμῖν δοκεῖ, δόξαι καὶ ἄλλοις θαυμαστὸν τι καὶ ἀδύνατον; Οὐκ οἶμαι ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Καὶ μὴν ὅτι γε C βέλτιστα, εἴπερ δυνατὰ, ἱκανῶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὥς ἐγῶμαι, διήλθομεν. Ἰκανῶς γάρ. Νῦν δὴ, ὥς ἔοικεν, ξυμβαίνει ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας ἄριστα μὲν εἶναι ἃ λέγομεν, εἰ γένοιτο, χαλεπὰ δὲ γενέσθαι, οὐ μέντοι ἀδύνατά γε. Ξυμβαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τοῦτο μόγισ τέλος ἔσχεν, τὰ ἐπίλοιπα δὴ μετὰ τοῦτο λεκτέον, τίνα τρόπον ἡμῖν καὶ D ἐκ τίνων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων οἱ σωτῆρες ἐνέσονται² τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ ποίας ἡλικίας ἕκαστοι ἐκάστων ἀπτόμενοι; Λεκτέον μέντοι, ἔφη Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ σοφὸν μοι ἐγένετο τὴν τε τῶν γυναικῶν τῆς κτήσεως δυσχέρειαν ἐν τῷ πρόσθεν παραλιπόντι καὶ παιδογονίαν καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων κατάστασιν, εἰδότε ὥς ἐπίφθονός τε καὶ χαλεπὴ γίγνεσθαι ἢ³ παντελῶς ἀληθής. νῦν γὰρ οὐδὲν ἥττον ἦλθεν τὸ δεῖν αὐτὰ διελθεῖν. καὶ τὰ μὲν δὴ E τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων πεπέρανται, τὸ δὲ τῶν

¹ ἀμφισβητήσει γ: ἀμφισβητήσσει Α.
H. Richards.

³ ἢ Ξ: ἢ Α.

² ἐνέσονται Α: ἐγγενήσονται

- ἀρχόντων ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς μετελθεῖν δεῖ. ἐλέγομεν δ',
 503 εἰ μνημονεύεις, δεῖν αὐτοὺς φιλοπόλιδας τε φαίνεσθαι
 βασανιζομένους ἐν ἡδοναῖς τε καὶ λύπαις καὶ τὸ δόγμα
 τοῦτο μήτ' ἐν πόνοις μήτ' ἐν φόβοις μήτ' ἐν ἄλλῃ μηδεμιᾷ
 μεταβολῇ φαίνεσθαι ἐκβάλλοντας, ἢ τὸν ἀδυνατοῦντα
 ἀποκριτέον, τὸν δὲ πανταχοῦ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα ὥσπερ
 χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανιζόμενον στατέον ἄρχοντα καὶ γέρα
 δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι καὶ ἄθλα. τοιαῦτ' ἅττα
 ἦν τὰ λεγόμενα παρεξίοντος καὶ παρακαλυπτομένου τοῦ
 Β λόγου, πεφοβημένου κινεῖν τὸ νῦν παρόν. Ἀληθέστατα,
 ἔφη, λέγεις· μέμνημαι γάρ. Ὁκνος γάρ, ἔφην, ὦ φίλε,
 ἐγώ, εἰπεῖν τὰ νῦν ἀποτετολμημένα· νῦν δὲ τοῦτο μὲν
 τετολμήσθω εἰπεῖν, ὅτι τοὺς ἀκριβεστάτους φύλακας
 φιλοσόφους δεῖ καθιστάναι. Εἰρήσθω γάρ, ἔφη. Νόησον
 δὴ, ὡς εἰκότως ὀλίγοι ἔσονται σοι. ἦν γὰρ διήλθομεν
 φύσιν δεῖν ὑπάρχειν αὐτοῖς, εἰς ταῦτο ξυμφύεσθαι αὐτῆς
 τὰ μέρη ὀλιγάκις ἐθέλει, τὰ πολλὰ δὲ διεσπασμένη φύεται.
 C Πῶς, ἔφη, λέγεις; Εὐμαθεῖς καὶ μνήμονες καὶ ἀγχίνοι καὶ
 ὀξεῖς καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἔπεται οἷσθ' ὅτι οὐκ ἐθέ-
 λουσιν ἥμα φύεσθαι νεανικοί τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς
 διανοίας καὶ¹ οἷοι κοσμίως μετὰ ἡσυχίας καὶ βεβαιότητος
 ἐθέλουν ζῆν, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ὀξύτητος φέρονται ὅπη
 ἂν τύχωσιν, καὶ τὸ βέβαιον ἅπαν αὐτῶν ἐξοίχεται.
 Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν τὰ βέβαια αὐτὰ ταῦτα ἦθη
 καὶ οὐκ εὐμετάβολα, οἷς ἂν τις μᾶλλον ὥς πιστοῖς χρή-
 D σαιτο, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς φόβους δυσκίνητα
 ὄντα πρὸς τὰς μαθήσεις αὐτοῖς ποιεῖ ταυτόν· δυσκινήτως ἔχει
 καὶ δυσμαθῶς ὥσπερ ἀπονεναρκωμένα, καὶ ὕπνου τε καὶ
 χάσματος ἐμπίμπλανται, ὅταν τι δέη τοιοῦτον διαπονεῖν.
 Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἡμεῖς δέ γε ἔφαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὖ
 τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας τῆς ἀκριβεστάτης

¹ καὶ ante οἷοι Heindorf: ante νεανικοὶ codd.

δεῖν αὐτῷ μεταδιδόναι μήτε τιμῆς μήτε ἀρχῆς. Ὅρθως, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν σπάνιον αὐτὸ οἶε ἐσεσθαι; Πῶς δ' οὐ; Βασανιστέον δὴ ἔν τε οἷς τότε ἐλέγομεν πόνους τε καὶ Ε φόβοις καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἔτι δὴ ὃ τότε παρεῖμεν νῦν λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν μαθήμασι πολλοῖς γυμνάζειν δεῖ σκοποῦντας εἰ καὶ τὰ μέγιστα μαθήματα δυνατὴ ἔσται ἐνεγκεῖν, εἴτε καὶ ἀποδειλιάσει, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἄθλοις¹ ἀποδειλιῶντες. 504 Πρέπει γε τοι δὴ, ἔφη, οὕτω σκοπεῖν· ἀλλὰ ποῖα δὴ λέγεις μαθήματα μέγιστα;

XVI. Μνημονεύεις μὲν που, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τριττὰ εἶδη ψυχῆς διαστησάμενοι ξυνεβιβάζομεν δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σοφίας ὃ ἕκαστον εἶη. Μὴ γὰρ μνημονεύων, ἔφη, τὰ λοιπὰ ἂν εἶην δίκαιος μὴ ἀκούειν. Ἡ καὶ τὸ προρρηθὲν αὐτῶν; Τὸ ποῖον δὴ; Ἐλεγομέν που, ὅτι, ὥς μὲν δυνατὸν ἦν κάλλιστα αὐτὰ Β κατιδεῖν, ἄλλη μακροτέρα εἶη περίοδος, ἦν περιελθόντι καταφανῇ γίγνοιτο, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν προειρημένων ἐπομένας² ἀποδείξεις οἶόν τ' εἶη προσάψαι. καὶ ὑμεῖς ἐξαρκεῖν ἔφατε, καὶ οὕτω δὴ ἐρρήθη τὰ τότε τῆς μὲν ἀκριβείας, ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἐλλιπῆ³, εἰ δὲ ὑμῖν ἀρεσκόντως, ὑμεῖς ἂν τοῦτο εἴποιτε. Ἄλλ' ἔμοιγε, ἔφη, μετρίως· ἐφαίνετο μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις. Ἄλλ', ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ, C μέτρον τῶν τοιούτων ἀπολείπον⁴ καὶ ὅτιοῦν τοῦ ὄντος οὐ πάνυ μετρίως γίγνεται· ἀτελὲς γὰρ οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον. δοκεῖ δ' ἐνιότέ τισιν ἱκανῶς ἤδη ἔχειν καὶ οὐδὲν δεῖν⁵ περαιτέρω ζητεῖν. Καὶ μάλ', ἔφη, συχνοὶ πάσχουσιν αὐτὸ διὰ ῥαθυμίαν. Τούτου δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ παθήματος ἥκιστα προσδεῖ⁶ φύλακι πόλεώς τε καὶ νόμων. Εἰκός, ἦ δ' ὅς. Τὴν μακροτέραν τοίνυν, ὦ ἑταῖρε, ἔφην, περι-
τέον τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐχ ἡττον μανθάνοντι πονητέον ἢ D

¹ ἄθλοις Orelli: ἄλλοις codd.   ² ἐπομένας codd: ἐχομένας Bywater.

³ ἐλλιπῆ Π: ἐλλειπῆ Α.

⁴ ἀπολείπον υ et in marg. Α²: ἀπολείπων Α¹.

⁵ δεῖν Π: δεῖ Α.

⁶ προσδεῖ Π: προσδεῖται Α.

γυμναζομένῳ· ἢ, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, τοῦ μεγίστου τε¹ καὶ
 μάλιστα προσήκοντος μαθήματος ἐπὶ τέλος οὐποτε ἤξει.
 Οὐ γὰρ ταῦτα, ἔφη, μέγιστα, ἀλλ' ἔτι τι μείζον δικαιοσύνης
 τε καὶ ὧν διήλθομεν; Καὶ μείζον, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτῶν
 τούτων οὐχ ὑπογραφὴν δεῖ ὥσπερ νῦν θεάσασθαι, ἀλλὰ
 τὴν τελεωτάτην ἀπεργασίαν μὴ παριέναι. ἢ οὐ γελοῖον
 Ε ἐπὶ μὲν ἄλλοις σμικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντεινομένους,
 ὅπως ὃ τι ἀκριβέστατα καὶ καθαρώτατα ἔξει, τῶν δὲ
 μεγίστων μὴ μέγιστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας;
 Καὶ μάλα, ἔφη². ὃ μέντοι μέγιστον μάθημα καὶ περὶ ὃ
 τι αὐτὸ λέγεις, οἶει τιν' ἂν σε, ἔφη, ἀφείναι μὴ ἐρωτήσαντα
 τί ἐστιν; Οὐ πάννυ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐρώτα.
 πάντως αὐτὸ οὐκ ὀλιγάκις ἀκήκοας, νῦν δὲ ἢ οὐκ ἐννοεῖς ἢ
 505 αὐτὸ διανοεῖ ἐμοὶ πράγ|ματα παρέχειν ἀντιλαμβανόμενος.
 οἶμαι δὲ τοῦτο μᾶλλον, ἐπεὶ ὅτι γε ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα
 μέγιστον μάθημα, πολλάκις ἀκήκοας, ἢ δίκαια καὶ τᾶλλα
 προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα γίγνεται. καὶ νῦν
 σχεδὸν οἶσθ' ὅτι μέλλω τοῦτο λέγειν, καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι
 αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν· εἰ δὲ μὴ ἴσμεν, ἄνευ δὲ ταύτης εἰ
 ὃ τι μάλιστα τᾶλλα ἐπισταίμεθα, οἶσθ' ὅτι οὐδὲν ἡμῖν
 Β ὄφελος, ὥσπερ οὐδ' εἰ κεκτήμεθα³ τι ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ
 οἶει τι πλέον εἶναι⁴ πᾶσαν κτήσιν ἐκτῆσθαι, μὴ μέντοι
 ἀγαθὴν; ἢ πάντα τᾶλλα φρονεῖν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ, καλὸν
 δὲ καὶ ἀγαθὸν μηδὲν φρονεῖν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

XVII. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε οἶσθα, ὅτι τοῖς μὲν
 πολλοῖς ἡδονὴ δοκεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῖς δὲ κομψοτέροις
 φρόνησις. Πῶς δ' οὐ; Καὶ ὅτι γε, ὦ φίλε, οἱ τοῦτο
 ἡγούμενοι οὐκ ἔχουσι δεῖξαι, ἥτις φρόνησις, ἀλλ' ἀναγκά-
 ζονται τελευτῶντες τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φάναι. Καὶ μάλα,
 Γ ἔφη, γελοίως. Πῶς γὰρ οὐχί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὄνειδίζοντές

¹ ἢ γυμναζομένῳ—τε Π. om. A

codd. ³ κεκτήμεθα II· κεκτήμεθα A

² ἔφη Ast : ἔφη, ἄξιον τὸ διανόημα

⁴ εἶναι = γ: εἰδέναι A, sed
 ὁ et ε punctis notavit A².

γε, ὅτι οὐκ ἴσμεν τὸ ἀγαθόν, λέγουσι πάλιν ὡς εἰδόσιν; φρόνησιν γὰρ αὐτό φασι εἶναι ἀγαθοῦ ὡς αὖ ξυνιέντων ἡμῶν ὃ τι λέγουσιν, ἐπειδὴν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φθέγγωνται ὄνομα. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ὀριζόμενοι μὴ τι ἐλάττονος πλάνης ἔμπλεοι τῶν ἐτέρων; ἢ οὐ καὶ οὗτοι ἀναγκάζονται ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι κακὰς; Σφόδρα γε. Συμβαίνει δὴ αὐτοῖς, οἶμαι, ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι καὶ κακὰ ταῦτά. ἢ γάρ; Τί μὴν; D Οὐκοῦν ὅτι μὲν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἀμφισβητήσεις περὶ αὐτοῦ, φανερόν; Πῶς γὰρ οὐ; Τί δέ; τότε οὐ φανερόν, ὡς δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἔλοιτο τὰ δοκοῦντα, καὶ μὴ ἧ¹, ὅμως ταῦτα πράττειν καὶ κεκτήσθαι καὶ δοκεῖν, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἔτι ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν, τὴν δὲ δόξαν ἐνταῦθα ἤδη πᾶς ἀτιμάζει; Καὶ μάλα, ἔφη. Ὁ δὴ διώκει μὲν ἅπαντα ψυχὴ καὶ E τούτου ἕνεκα πάντα πράττει, ἀπομαντευομένη τι εἶναι, ἀποροῦσα δὲ καὶ οὐκ ἔχουσα λαβεῖν ἱκανῶς τί ποτ' ἐστὶν οὐδὲ πίστει χρήσασθαι μονίμῳ, οἷα καὶ περὶ τᾶλλα, διὰ τοῦτο δὲ ἀποτυγχάνει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ὄφελος ἦν, περὶ δὴ τὸ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον | οὕτω φῶμεν δεῖν ἐσκοτῶσθαι 506 καὶ ἐκείνους τοὺς βελτίστους ἐν τῇ πόλει, οἷς πάντα ἐγχειριοῦμεν; Ἡκιστά γ', ἔφη. Οἶμαι γοῦν, εἶπον, δίκαιά τε καὶ καλὰ ἀγνοούμενα ὅπη ποτὲ ἀγαθὰ ἐστίν, οὐ πολλοῦ τινὸς ἄξιον φύλακα κεκτήσθαι ἂν ἑαυτῶν τὸν τοῦτο ἀγνοοῦντα, μαντεύομαι δὲ μηδένα αὐτὰ πρότερον γνῶσεσθαι ἱκανῶς. Καλῶς γάρ, ἔφη, μαντεύει. Οὐκοῦν ἡμῖν ἢ πολιτεία τελέως κεκοσμήσεται, εἰ ἂν ὁ τοιοῦτος αὐτὴν ἐπισκοπῇ φύλαξ, ὁ τούτων ἐπιστήμων; B

XVIII. Ἀνάγκη, ἔφη. ἀλλὰ σὺ δὴ, ὦ Σώκρατες, πότερον ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φῆς εἶναι, ἢ ἡδονήν, ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα; Οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ἀνὴρ, καλῶς² ἦσθα καὶ πάλαι καταφανὴς ὅτι σοὶ οὐκ ἀποχρήσοι τὸ τοῖς ἄλλοις

¹ ἢ ΘΦι : εἰη Λ.² ἀνὴρ καλῶς Π : ἀνὴρ καλῶς Α¹ : ἀνὴρ—καλὸς Α².

δοκοῦν περὶ αὐτῶν. Οὐδὲ γὰρ δίκαιόν μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται τὰ τῶν ἄλλων μὲν ἔχειν εἰπεῖν δόγματα, C τὸ δ' αὐτοῦ μή, τοσοῦτον χρόνον περὶ ταῦτα πραγματευόμενον. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι περὶ ὧν τις μὴ οἶδεν λέγειν ὡς εἰδότα; Οὐδαμῶς γ', ἔφη, ὡς εἰδότα, ὡς μέντοι οἰόμενον ταῦθ' ἃ οἶεται ἐθέλειν λέγειν. Τί δέ; εἶπον· οὐκ ἦσθησαι τὰς ἄνευ ἐπιστήμης δόξας, ὡς πᾶσαι αἰσχυραί; ὧν αἱ βέλτισται τυφλαί· ἡ δοκοῦσί τί σοι τυφλῶν διαφέρειν ὁδὸν ὀρθῶς πορευομένων οἱ ἄνευ νοῦ ἀληθές τι δοξάζοντες; Οὐδέν, ἔφη. Βούλει οὖν αἰσχυρὰ D θεάσασθαι, τυφλά τε καὶ σκολιά, ἐξὸν παρ' ἄλλων ἀκούειν φανά τε καὶ καλά; Μὴ πρὸς Διός, ἡ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαῦκων, ὥσπερ ἐπὶ τέλει ὧν ἀποστήσῃ. ἀρκέσει γὰρ ἡμῖν, καὶ ὥσπερ δικαιοσύνης πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων διήλθες, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διέλθῃς. Καὶ γὰρ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, καὶ μάλα ἀρκέσει· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι, προθυμούμενος δὲ ἀσχημονῶν γέλωτα ὀφλήσω. ἀλλ', ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν E τί ποτ' ἐστὶ τὰγαθόν, ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι· πλεόν γάρ μοι φαίνεται ἡ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ τὰ νῦν· ὃς δὲ ἔκγονός τε τοῦ ἀγαθοῦ φαίνεται καὶ ὁμοιότατος ἐκείνῳ, λέγειν ἐθέλω, εἰ καὶ ὑμῖν φίλον, εἰ δὲ μή, ἐάν. 'Αλλ', ἔφη, λέγε· εἰσαυθὺς γὰρ τοῦ πατρὸς ἀποτείσεις τὴν διήγησιν. Βουλοίμην ἄν, εἶπον, 507 ἐμέ τε δύνασθαι αὐτὴν | ἀποδοῦναι καὶ ὑμᾶς κομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν τοὺς τόκους μόνον. τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε· εὐλαβεῖσθε μέντοι, μή πη ἐξαπατήσω ὑμᾶς ἄκων, κίβδηλον ἀποδιδούς τὸν λόγον τοῦ τόκου. Εὐλαβησόμεθα, ἔφη, κατὰ δύναμιν· ἀλλὰ μόνον λέγε. Διομολογησάμενός γ', ἔφην ἐγώ, καὶ ἀναμνήσας ὑμᾶς τά τ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν B ῥηθέντα καὶ ἄλλοτε ἤδη πολλάκις εἰρημένα. Τὰ ποῖα; ἡ δ' ὅς. Πολλὰ καλά, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ καὶ

ἕκαστα οὕτως εἶναι φαμέν τε καὶ διορίζομεν τῷ λόγῳ. Φαμέν γάρ. Καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ οὕτω περὶ πάντων, ἃ τότε ὡς πολλὰ ἐτίθεμεν· πάλιν αὖ κατ' ἰδέαν μίαν ἕκαστον¹, ὡς μιᾶς οὔσης, τιθέντες, ὃ ἔστιν ἕκαστον προσαγορεύομεν. Ἔστι ταῦτα. Καὶ τὰ μὲν δὴ ὁρᾶσθαί φαμεν, νοεῖσθαι δ' οὐ, τὰς δ' αὖ ιδέας νοεῖσθαι μὲν, ὁρᾶσθαι δ' οὐ. Παντάπασιν μὲν οὖν. Τῷ οὖν ὁρώμεν C ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὁρώμενα; Τῇ ὄψει, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀκοῇ τὰ ἀκονόμενα καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι πάντα τὰ αἰσθητά; Τί μήν; Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐννεόη- κας τὸν τῶν αἰσθήσεων δημιουργὸν ὅσῳ πολυτελεστάτην τὴν τοῦ ὁρᾶν τε καὶ ὁρᾶσθαι δύναμιν ἐδημιούργησεν; Οὐ πάννυ, ἔφη. Ἄλλ' ὧδε σκόπει. ἔστιν ὅ τι προσδεῖ ἀκοῇ καὶ φωνῇ γένους ἄλλου εἰς τὸ τὴν μὲν ἀκούειν, τὴν δὲ ἀκούεσθαι, ὃ ἐὰν μὴ παραγένηται τρίτον, ἢ μὲν οὐκ D ἀκούσεται, ἢ δὲ οὐκ ἀκουσθήσεται; Οὐδενός, ἔφη. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ἄλλαις πολλαῖς, ἵνα μὴ εἴπω ὅτι οὐδεμιᾷ, τοιούτου προσδεῖ οὐδενός. ἢ σύ τινα ἔχεις εἰπεῖν; Οὐκ ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Τὴν δὲ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὁρατοῦ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι προσδεῖται; Πῶς; Ἐνούσης που ἐν ὄμμασιν ὄψεως καὶ ἐπιχειροῦντος τοῦ ἔχοντος χρῆσθαι αὐτῇ, παρούσης δὲ χροᾶς ἐν αὐτοῖς², ἐὰν μὴ παραγένηται γένος τρίτον ἰδίᾳ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεφυκός, οἶσθα, ὅτι ἢ τε ὄψις E οὐδὲν ὄψεται τὰ τε χρώματα ἔσται ἀόρατα. Τίνος δὴ³ λέγεις, ἔφη, τούτου; Ὁ δὴ σὺ³ καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, φῶς. Ἀληθῇ, ἔφη, λέγεις. Οὐ σμικρᾷ ἄρα ιδέα ἢ τοῦ ὁρᾶν αἰσθησις καὶ ἢ τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμις τῶν ἄλλων ξυζεύξεων 508 τιμιωτέρῳ ζυγῷ ἐζύγησαν, εἶπερ μὴ ἄτιμον τὸ φῶς. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, πολλοῦ γε δεῖ ἄτιμον εἶναι.

¹ ἕκαστον nos: ἐλάστου codd.   ² αὐτοῖς codd.: αὖ τοῖς <ὁρατοῖς>

H. Richards. Suspicio excidisse <τοῖς ὁρῶμένοις>. cf. 508 C, 509 B.

³ σὺ—ὁρώμενα (515 D) om II, duobus excisis foliis.

⁴ δὴ codd.: αὖ

δεῖν?

XIX. Τίνα οὖν ἔχεις αἰτιώσασθαι τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν τούτου κύριον, οὐ ἡμῖν τὸ φῶς ὄψιν τε ποιεῖ ὁράν ὃ τι κάλλιστα καὶ τὰ ὀρώμενα ὀρᾶσθαι; "Ουνπερ καὶ σύ, ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι· τὸν ἥλιον γὰρ δῆλον ὅτι ἐρωτᾷς. Ἄρ' οὖν ὧδε πέφυκεν ὄψις πρὸς τοῦτον τὸν θεόν; Πῶς; Οὐκ ἔστιν ἥλιος ἢ ὄψις οὔτε αὐτὴ οὔτ' ἐν ᾧ ἐγγίγνεται, ὃ δὴ Β καλοῦμεν ὄμμα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἄλλ' ἡλιοειδέστατόν γε οἶμαι τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων. Πολύ γε. Οὐκοῦν καὶ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει, ἐκ τούτου ταμιευομένην ὥσπερ ἐπίρρυτον κέκτηται; Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ ὁ ἥλιος ὄψις μὲν οὐκ ἔστιν, αἴτιος δ' ὢν αὐτῆς ὀρᾶται ὑπ' αὐτῆς ταύτης; Οὕτως, ἢ δ' ὅς. Τοῦτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, φάναι με λέγειν τὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἔκγονον, ὃν τὰγαθὸν C ἐγέννησεν ἀνάλογον ἑαυτῷ, ὃ τί περ αὐτὸ ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ πρὸς τε νοῦν καὶ τὰ νοούμενα, τοῦτο τοῦτον ἐν τῷ ὀρατῷ πρὸς τε ὄψιν καὶ τὰ ὀρώμενα. Πῶς; ἔφη· ἔτι διελθέ μοι. Ὁφθαλμοί, ἣν δ' ἐγώ, οἶσθ' ὅτι ὅταν μηκέτι ἐπ' ἐκεῖνά τις αὐτοὺς τρέπη, ὢν ἂν τὰς χροᾶς τὸ ἡμερινὸν φῶς ἐπέχη, ἀλλὰ ὢν νυκτερινὰ φέγγη, ἀμβλυώττουςί τε καὶ ἐγγὺς φαίνονται τυφλῶν, ὥσπερ οὐκ ἐνούσης καθαράς ὄψεως. Καὶ μάλα, ἔφη. "Οταν δέ γ', οἶμαι, ὢν ὁ D ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὀρώσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ὄμμασιν ἐνοῦσα φαίνεται. Τί μὴν; Οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει· ὅταν μὲν, οὐ καταλάμπει ἀλήθειά τε καὶ τὸ ὄν, εἰς τοῦτο ἀπερείσῃται, ἐνόησέν τε καὶ ἔγνω αὐτὸ καὶ νοῦν ἔχειν φαίνεται· ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον, τὸ γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυνώττει ἄνω καὶ κάτω τὰς δόξας μεταβάλλον καὶ ἔοικεν αὐτὸν νοῦν οὐκ ἔχοντι. Ἔοικε γάρ. Τοῦτο τοίνυν τὸ E τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γιγνωσκομένοις καὶ τῷ γιγνώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδόν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι, ὡς γιγνωσκομένην¹ μὲν διὰ νοῦ², αἰτίαν δ' ἐπιστήμης

¹ γιγνωσκομένην Van Heusde: γιγνωσκομένης A.² διὰ νοῦ Ξ: διανοοῦ A.

οὔσαν καὶ ἀληθείας¹. οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέρων ὄντων, γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἡγούμενος αὐτὸ ὀρθῶς ἡγήσει· ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀλήθειαν, ὥσπερ ἐκεῖ φῶς τε | καὶ ὄψιν ἡλιοειδῇ μὲν νομίζειν ὀρθόν, 509 ἥλιον δ' ἡγείσθαι οὐκ ὀρθῶς ἔχει, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀγαθοειδῇ μὲν νομίζειν ταῦτ' ἀμφοτέρα ὀρθόν, ἀγαθὸν δὲ ἡγείσθαι ὁπότερον αὐτῶν οὐκ ὀρθόν, ἀλλ' ἔτι μειζόνως τιμητέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἔξιν. Ἀμήχανον κάλλος, ἔφη, λέγεις, εἰ ἐπιστήμην μὲν καὶ ἀλήθειαν παρέχει, αὐτὸ δ' ὑπὲρ ταῦτα κάλλει ἐστίν· οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ λέγεις. Εὐφήμει, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὥδε μᾶλλον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι ἐπισκόπει. Πῶς; Τὸν ἥλιον τοῖς B ὀρωμένοις οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τοῦ ὀρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα. Πῶς γάρ; Καὶ τοῖς γιγνωσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι, οὐκ οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἔτι ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβεία καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος.

XX. Καὶ ὁ Γλαῦκων μάλα γελοίως, Ἀπολλων, ἔφη, C δαιμονίας ὑπερβολῆς. Σὺ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, αἷτιος, ἀναγκάζων τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα περὶ αὐτοῦ λέγειν. Καὶ μηδαμῶς γ', ἔφη, παύσῃ, εἰ μή τι, ἀλλὰ² τὴν περὶ τὸν ἥλιον ὁμοιότητα αὐ διεξιὼν, εἴ πη ἀπολείπεις. Ἀλλὰ μὴν, εἴποι, συχνά γε ἀπολείπω. Μηδὲ σμικρὸν τοίνυν, ἔφη, παραλίπῃς. Οἶμαι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολὺ· ὅμως δέ, ὅσα γ' ἐν τῷ παρόντι δυνατόν, ἐκὼν οὐκ ἀπολείψω. Μὴ γάρ, ἔφη. Νόησον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ λέγομεν, δύο D αὐτῶ εἶναι, καὶ βασιλεύειν τὸ μὲν νοητοῦ γένους τε καὶ τόπου, τὸ δ' αὖ ὁρατοῦ, ἵνα μὴ οὐρανοῦ³ εἰπὼν δόξω σοι

¹ αἰτίαν—ἀληθείας post εἶναι habent codd : transposuit Van Heusde

² ἀλλὰ Ξ γ: ἄλλα Α.

³ οὐρανοῦ Ξ γ: οὐρανὸν Α.

σοφίζεσθαι περὶ τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὖν ἔχεις ταῦτα διττὰ εἶδη, ὁρατόν, νοητόν; Ἐχω. Ὡσπερ τοίνυν γραμμὴν δίχα τετμημένην λαβὼν ἄνισα τμήματα πάλιν τέμνε ἐκάτερον τὸ τμήμα ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό τε τοῦ ὀρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, καὶ σοι ἔσται σαφηνεία καὶ ἀσαφεία

Ε πρὸς ἄλληλα ἐν μὲν τῷ ὀρωμένῳ τὸ μὲν ἕτερον τμήμα
510 εἰκόνες. λέγω δὲ τὰς εἰκόνας πρῶτον μὲν | τὰς σκιὰς, ἔπειτα
τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα καὶ ἐν τοῖς ὅσα πυκνά τε
καὶ λεῖα καὶ φανὰ ξυνέστηκεν, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον, εἰ
κατανοεῖς. Ἀλλὰ κατανοῶ. Τὸ τοίνυν ἕτερον τίθει ὧ
τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῶα καὶ πᾶν τὸ φυτευτὸν
καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος. Τίθημι, ἔφη. Ἡ καὶ ἐθέλοις
ἀν αὐτὸ φάναι, ἦν δ' ἐγώ, διηρῆσθαι ἀληθεία τε καὶ μή, ὥς
τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστὸν, οὕτω τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς τὸ
B ὧ ὁμοιωθή; Ἐγωγ', ἔφη, καὶ μάλα. Σκόπει δὴ αὖ καὶ
τὴν τοῦ νοητοῦ τομὴν ἢ τμητέον. Πῆ; Ἡ τοὺς μὲν αὐτοῦ
τοῖς τότε μιμηθείσιν ὥς εἰκόσιν χρωμένη ψυχὴ ζητεῖν
ἀναγκάζεται ἐξ ὑποθέσεων οὐκ ἐπ' ἀρχὴν πορευομένη,
ἀλλ' ἐπὶ τελευτήν, τὸ δ' αὖ ἕτερον² ἐπ' ἀρχὴν ἀνυπόθετον
ἐξ ὑποθέσεως ἰοῦσα καὶ ἄνευ τῶν περὶ³ ἐκείνων εἰκόνων
αὐτοῖς εἶδεσι δι' αὐτῶν τὴν μέθοδον ποιουμένη. Ταῦτ',
ἔφη, ἂν λέγεις, οὐχ ἱκανῶς ἔμαθον. Ἀλλ' αὖθις, ἦν δ' ἐγώ·

C ῥᾶον γὰρ τούτων προειρημένων μαθήσει. οἶμαι γάρ σε
εἰδέναι, ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωμετρίας τε καὶ λογισμοὺς καὶ
τὰ τοιαῦτα πραγματευόμενοι, ὑποθέμενοι τό τε περιττὸν
καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὰ σχήματα καὶ γωνιῶν τριττὰ εἶδη καὶ
ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καθ' ἐκάστην μέθοδον, ταῦτα μὲν
ὥς εἰδότες, ποιησάμενοι ὑποθέσεις αὐτά, οὐδένα λόγον
οὔτε αὐτοῖς οὔτε ἄλλοις ἔτι ἀξιούσι περὶ αὐτῶν διδόναι
D ὥς παντὶ φανερῶν, ἐκ τούτων δ' ἀρχόμενοι τὰ λοιπὰ
ἤδη διεξιόντες τελευτῶσιν ὁμολογουμένως ἐπὶ τοῦτο, οὐ

¹ τὸ Ξ q: om. A.
ᾤνπερ A.

² ἕτερον Ast: ἕτερον τὸ codd.

³ τῶν περὶ q:

ἂν ἐπὶ σκέψιν ὁρμήσωσι. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, τοῦτό γε οἶδα. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τοῖς ὁρωμένοις εἶδεσι προσχρῶνται καὶ τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιοῦνται, οὐ περὶ τούτων διανοούμενοι, ἀλλ' ἐκείνων πέρι, οἷς ταῦτα ἔοικε, τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἔνεκα τοὺς λόγους ποιοῦμενοι καὶ διαμέτρου αὐτῆς, ἀλλ' οὐ ταύτης, ἣν γράφουσιν, καὶ τᾶλλα οὕτως, αὐτὰ μὲν ταῦτα, ἃ πλάττουσιν τε καὶ γράφουσιν, Εἰ δὲ καὶ σκιαὶ καὶ ἐν ὕδασιν εἰκόνες εἰσίν, τούτοις μὲν ὡς εἰκόσιν αὐτὸν χρώμενοι, ζητοῦντες δὲ¹ αὐτὰ ἐκεῖνα ἰδεῖν, ἃ οὐκ ἂν ἄλλως ἴδοι τις | ἢ τῇ διανοίᾳ. Ἀληθῆ, ἔφη, 511 λέγεις.

XXI. Τοῦτο τοίνυν νοητὸν μὲν τὸ εἶδος ἔλεγον, ὑποθέσει δ' ἀναγκαζομένην ψυχὴν χρῆσθαι περὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, οὐκ ἐπ' ἀρχὴν ἰοῦσαν, ὡς οὐ δυναμένην τῶν ὑποθέσεων ἀνωτέρω ἐκβαίνειν, εἰκόσι δὲ χρωμένην αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ τῶν κάτω ἀπεικασθεῖσιν καὶ ἐκείνοις πρὸς ἐκεῖνα ὡς ἐναργέσι δεδοξασμένοις τε καὶ τετιμημένοις. Μανθάνω, ἔφη, ὅτι τὸ ὑπὸ ταῖς γεωμετρίαις τε καὶ ταῖς Β ταύτης ἀδελφαῖς τέχναις λέγεις. Τὸ τοίνυν ἕτερον μάνθανε τμήμα τοῦ νοητοῦ λέγοντά με τοῦτο, οὗ αὐτὸς ὁ λόγος ἄπτεται τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει, τὰς ὑποθέσεις ποιούμενος οὐκ ἀρχάς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑποθέσεις, οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς, ἵνα μέχρι τοῦ ἀνυποθέτου ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἰὼν, ἀψάμενος αὐτῆς, πάλιν αὐτὸν ἐχόμενος τῶν ἐκείνης ἐχομένων, οὕτως ἐπὶ τελευτὴν καταβαίῃ αἰσθητῷ παντάπασιν οὐδενὶ προσχρῶμενος, ἀλλ' C εἶδεσιν αὐτοῖς δι' αὐτῶν², καὶ τελευτᾷ εἰς εἶδη. Μανθάνω, ἔφη, ἱκανῶς μὲν οὐ· δοκεῖς γάρ μοι συχνὸν ἔργον λέγειν· ὅτι μέντοι βούλει διορίζειν σαφέστερον εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ διαλέγεσθαι ἐπιστήμης τοῦ ὄντος τε καὶ νοητοῦ θεωρούμενον ἢ τὸ ὑπὸ τῶν τεχνῶν καλουμένων, αἷς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαὶ καὶ διανοία μὲν ἀναγκάζονται ἀλλὰ μὴ

¹ δὲ ν: τε Α.² αὐτῶν πο: αὐτῶν εἰς αὐτὰ Α

Δ αἰσθήσεσιν αὐτὰ θεᾶσθαι οἱ θεώμενοι, διὰ δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀρχὴν ἀνελθόντες σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεων, νοῦν οὐκ ἴσχειν περὶ αὐτὰ δοκοῦσί σοι, καίτοι νοητῶν ὄντων μετὰ ἀρχῆς. διάνοιαν δὲ καλεῖν μοι δοκεῖς τὴν τῶν γεωμετρικῶν τε καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἔξιν, ἀλλ' οὐ νοῦν, ὥς μεταξύ τι δόξης τε καὶ νοῦ τὴν διάνοιαν οὔσαν. Ἰκανώτατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπεδέξω. καί μοι ἐπὶ τοῖς τέτταρσι τμήμασι τέτταρα ταῦτα παθήματα ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενα λαβέ, νόησιν μὲν **Ε** ἐπὶ τῷ ἀνωτάτῳ, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ δὲ πίστιν ἀπόδος καὶ τῷ τελευταίῳ εἰκασίαν, καὶ τάξον αὐτὰ ἀνὰ λόγον, ὥσπερ ἐφ' οἷς ἔστιν ἀληθείας μετέχει¹, οὕτω ταῦτα σαφηνείας ἡγησάμενος μετέχειν. Μανθάνω, ἔφη, καὶ ξυγχωρῶ καὶ τάττω ὥς λέγεις.

¹ μετέχει corr. q²: μετέχειν A.

Ζ.

I. Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιοῦτῳ πάθει 514
 τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. ἰδὲ
 γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει
 ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν
 παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν
 δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε
 αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς B
 κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ
 αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν
 αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω
 ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς
 θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παρα-
 φράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν. Ὅρῳ, ἔφη.
 Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους
 σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάν-
 τας | καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα 515
 εἰργασμένα, οἷον εἰκός, τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ
 σιγῶντας τῶν παραφερόντων. Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα
 καὶ δεσμώτας ἀτόπους. Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς
 γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἄν
 τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς
 τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας; Πῶς

- Β** γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἡμαγκασμένοι εἶεν διὰ βίου; Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτόν τοῦτο; Τί μήν; Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἰοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα¹ ἡγεί ἂν τὰ παριόντα² αὐτοὺς νομίζειν ὀνομάζειν, ἅπερ ὀρῶεν; Ἀνάγκη. Τί δ'; εἰ καὶ ἡχὼ τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι, ὅποτε τις τῶν παριόντων φθέγγεται, οἷε ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγείσθαι τὸ φθεγγόμενον ἢ τὴν παριούσαν σκιάν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ',
- Γ** ἔφη. Παντάπασι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζοιεν τὸ ἀληθές ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς. Πολλὰ; ἀνάγκη, ἔφη. Σκόπει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἷα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει τοιαδε ζυμβαίνοι αὐτοῖς· ὅποτε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαι τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ
- Δ** καθορᾶν ἐκεῖνα, ὧν τότε τὰς σκιάς ἑώρα, τί ἂν οἷε αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι, ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μᾶλλον τι ἐγγυτέρω <ὦν>³ τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος ὀρθότερον βλέπει⁴, καὶ δὴ καὶ⁵ ἕκαστον τῶν παριόντων δεικνὺς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνεσθαι ὃ τι ἔστιν; οὐκ οἷε αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἡγείσθαι τὰ τότε ὀρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; Πολύ γ', ἔφη.

II. Οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν **Ε** βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων; Οὕτως, ἔφη. Εἰ δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἐντεῦθεν ἔλκοι τις αὐτὸν βίᾳ διὰ τραχείας τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους καὶ μὴ ἀνείη πρὶν ἐξελκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἔρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαι τε ἂν καὶ

¹ ταῦτα Ξ q: ταῦτὰ Α.   ² παριόντα Flor. T: παρόντα Α.   ³ <ὦν> H. Richards: om. codd.   ⁴ βλέπει q: βλέποι Α.   ⁵ καὶ Ξ q: om. Α.

ἀγανακτεῖν ἐλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς | ἔλθοι, 516
 αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ ὀράν οἷδ' ἂν ἐν
 δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν; Οὐ γὰρ ἂν, ἔφη,
 ἐξαίφνης γε. Συνηθείας δὴ, οἶμαι, δέοιτ' ἂν, εἰ μέλλοι τὰ
 ἄνω ὄψεσθαι, καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾶστα καθορῶ
 καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ
 τὰ τῶν ἄλλων εἶδωλα, ὕστερον δὲ αὐτά· ἐκ δὲ τούτων
 τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾶον
 θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ τῶν ἄστρον τε καὶ σελήνης Β
 φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἥλιόν τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου. Πῶς
 δ' οὐ; Τελευταῖον δὴ, οἶμαι, τὸν ἥλιον, οὐκ ἐν ὕδασι
 οὐδ' ἐν ἀλλοτρίᾳ ἔδρᾳ φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν
 καθ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ
 θεάσασθαι οἷός ἐστιν. Ἀναγκαῖον, ἔφη. Καὶ μετὰ ταῦτ'
 ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτος¹ ὁ τὰς τε ὥρας
 παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ
 ὀρωμένῳ τόπῳ καὶ ἐκείνων, ὧν σφεῖς ἐώρων, τρόπον τινὰ Γ
 πάντων αἴτιος. Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκείνα
 ἔλθοι. Τί οὖν; ἀναμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης
 οἰκήσεως καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε ξυνδεσμῶν
 οὐκ ἂν οἶει αὐτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς
 δὲ ἐλεεῖν; Καὶ μάλα. Τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινας
 αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα
 καθορῶντι τὰ παριόντα καὶ μνημονεύοντι μάλιστα, ὅσα τε
 πρότερα αὐτῶν καὶ ὕστερα εἰώθει καὶ ἡμα πορεύεσθαι, καὶ Δ
 ἐκ τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον
 ἥξειν, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν καὶ
 ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύ-
 οντας, ἢ τὸ τοῦ Ὀμήρου ἂν πεπονθέναι² καὶ σφόδρα
 βούλεσθαι ἐπάρουρον ἔοντα θητευέμεν ἄλλῳ ἀνδρὶ
 παρ' ἀκλήρῳ καὶ ὀτιοῦν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον ἢ κείνᾳ
 τε δοξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν; Οὕτως, ἔφη, ἔγωγε οἶμαι, Ε

¹ οὗτος II: αὐτὸς A.² πεπονθέναι malim abesse.

πάν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι ἢ ζῆν ἐκείνως. Καὶ τότε δὴ ἐννόησον, ἦν δ' ἐγώ. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος¹ καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἄρ' οὐ σκότους <ἂν>² ἀναπλέως σχοίη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ ἡλίου; Καὶ μάλα γ', ἔφη. Τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀελ
 517 δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει, πρὶν | καταστήναι τὰ ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας, ἄρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἵέναι; καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν καὶ ἀποκτινύναι, ἀποκτείνειαν ἂν³; Σφόδρα γ', ἔφη.

III. Ταύτην τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὴν εἰκόνα, ᾧ φίλε
 B Γλαύκων, προσαπτεόν ἥπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις, τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἔδραν τῇ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκῇσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς τῇ τοῦ ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τύπον τῆς ψυχῆς ἀνοδὸν τιθεὶς οὐχ ἁμαρτήσῃ τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμεῖς ἀκούειν· θεὸς δέ που οἶδεν, εἰ ἀληθὴς οὐσα τυγχάνει. τὰ δ' οὖν ἐμοὶ φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι, ὀφθεῖσα
 C δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὁρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα ἔν τε νοητῷ αὕτῃ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Ξυνοίομαι, ἔφη, καὶ ἐγώ, ὃν γε δὴ τρόπον δύναμαι. Ἴθι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τότε ξυνοιήθητι καὶ μὴ θαυμάσης, ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἐλθόντες οὐκ

¹ ὁ τοιοῦτος II. ὅτι οὗτος A.   ² <ἂν> Baier: om. codd.   ³ καὶ ἀποκτινύναι, ἀποκτείνειαν ἂν nos: καὶ ἀποκτείνειν, ἀποκτινύναι ἂν A.

ἐθέλουσιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράττειν, ἀλλ' ἄνω αἰεὶ ἐπείγονται αὐτῶν αἱ ψυχαὶ διατρίβειν· εἰκὸς γάρ που οὕτως, **D** εἴπερ αὖ κατὰ τὴν προειρημένην εἰκόνα τοῦτ' ἔχει. Εἰκὸς μέντοι, ἔφη. Τί δέ; τόδε οἶε τι θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ θείων, ἦν δ' ἐγώ, θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπειά τις ἐλθὼν κακὰ ἀσχημονεῖ τε καὶ φαίνεται σφόδρα γελοῖος ἔτι ἀμβλυώτων καὶ πρὶν ἱκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ ἀναγκαζόμενος ἐν δικαστηρίοις ἢ ἄλλοθί που ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν τοῦ δικαίου σκιῶν ἢ ἀγαλλμάτων ὧν αἱ σκιαί, καὶ διαμιλλᾶσθαι περὶ τούτου, ὅπη ποτὲ ὑπολαμβάνεται ταῦτα **E** ὑπὸ τῶν αὐτὴν δικαιοσύνην μὴ πώποτε ἰδόντων; Οὐδ' ὅπωςτιοῦν θαυμαστόν, ἔφη. Ἄλλ' εἰ νοῦν γε ἔχοι τις, | ἦν 518 δ' ἐγώ, μεμνητ' ἄν, ὅτι διτταὶ καὶ ἀπὸ διττῶν γίνονται ἐπιταράξεις ὅμμασιν, ἓκ τε φωτὸς εἰς σκότος μεθισταμένων καὶ ἐκ σκότους εἰς φῶς ταῦτά δὲ ταῦτα νομίσας γίνεσθαι καὶ περὶ ψυχὴν, ὅποτε ἴδοι θορυβουμένην τινὰ καὶ ἀδυνατοῦσάν τι καθορᾶν, οὐκ ἂν ἀλογίστως γελῶ, ἀλλ' ἐπισκοποῖ ἂν, πότερον ἐκ φανότερου βίου ἤκουσα ὑπὸ ἀηθείας ἐσκότῳται, ἢ ἐξ ἀμαθίας πλείονος εἰς φανότερον ἰοῦσα ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται, καὶ οὕτω δὴ τὴν **B** μὲν εὐδαιμονίσειεν¹ ἂν τοῦ πάθους τε καὶ βίου, τὴν δὲ ἐλεήσειεν, καὶ εἰ γελᾶν ἐπ' αὐτῇ βούλοιτο, ἦττον ἂν καταγέλαστος ὁ γέλως αὐτῷ εἴη ἢ ὁ ἐπὶ τῇ ἄνωθεν ἐκ φωτὸς ἡκούση. Καὶ μάλα, ἔφη, μετρίως λέγεις.

IV. Δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμῖς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἷαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι, τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ δὲ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον **C** τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη. Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον, ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ

¹ εὐδαιμονίσειεν q: εὐδαιμονήσειεν A.

ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκο-
 τώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περι-
 κτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον
 D δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν
 τὰγαθόν· ἢ γάρ; Ναί. Τούτου τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, αὐτοῦ
 τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε
 καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι
 αὐτῷ τὸ ὄραν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ
 τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι¹.
 Ἔοικεν γάρ, ἔφη. Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι
 ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι² τῶν τοῦ σώματος· τῷ
 E ὄντι γὰρ οὐκ ἐνούσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιῆσθαι ἔθεσι
 καὶ ἀσκήσεις· ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου
 τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε
 ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ
 519 ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ | καὶ βλαβερὸν γίγνεται. ἡ
 οὐπω ἐννεόηκας τῶν λεγομένων πονηρῶν μὲν, σοφῶν δέ,
 ὡς δριμύ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ταῦτα
 ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακία δ'
 ἡναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ,
 τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργάζεται³; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτο
 μέντοι, ἣν δ' ἐγώ, τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως εἰ ἐκ παιδὸς
 εὐθύς κοπτόμενον περιεκόπη τὰς τῆς γενέσεως ξυγγενεῖς
 B ὥσπερ μολυβδίδας, αἱ δὲ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιοῦτων ἡδοναῖς
 τε καὶ λιχνείαις προσφνεῖς γιγνόμεναι περὶ τὰ κάτω⁴
 στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν· ὣν εἰ ἀπαλλαγὴν περι-
 στρέφετο εἰς τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν
 αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν
 τέτραπται. Εἰκός γε, ἔφη. Τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἣν δ'
 ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύ-

¹ διαμηχανήσασθαι Π et nisi fallor A¹: δεῖ μηχανήσασθαι A². ² εἶναι
 codd.: τείνειν coniecit Campbell: cf. tamen 544 D. ³ ἐργάζεται nos;
 ἐργαζόμενον A: ἐργάζεται Ξ ⁴ τὰ κάτω q: κάτω A.

τους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἱκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτρο-
πεύσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἑωμένους διατρίβειν διὰ C
τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὐ
στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν, ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ
τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν,
ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;
Ἀληθῆ, ἔφη. Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἣν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν
τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ
μάθημα, ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε
τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὰν D
ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπι-
τρέπεται. Τὸ ποῖον δὴ; Τὸ αὐτοῦ, ἣν δ' ἐγώ, καταμένειν
καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς
δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ
τιμῶν, εἴτε φανλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἐπειτ', ἔφη,
ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατόν
αὐτοῖς ὃν ἄμεινον;

V. Ἐπελάθου, ἣν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ E
τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ
πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι,
ξυναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν
μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας, ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ
κοινὸν | δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν, καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους 520
ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῇ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος
βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν
ξύνδεσμον τῆς πόλεως. Ἀληθῆ, ἔφη. ἐπελαθόμην γάρ.
Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν
τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς
αὐτοὺς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι
τε καὶ φυλάττειν. ἐροῦμεν γάρ, ὅτι οἱ μὲν ἐν ταῖς ἄλλαις B
πόλεσι τοιοῦτοι γιγνόμενοι εἰκότως οὐ μετέχουσι τῶν ἐν
αὐταῖς πόνων· αὐτόματοι γὰρ ἐμφύονται ἀκούσης τῆς ἐν
ἐκάστη πολιτείας, δίκην δ' ἔχει τό γε αὐτοφυές, μηδενὶ

τροφήν ὀφείλον, μηδ' ἐκτίνειν τῷ προθυμεῖσθαι τὰ τροφεῖα·
 ἱμᾶς δ' ἡμεῖς ὑμῖν τε αὐτοῖς τῇ τε ἄλλῃ πόλει ὥσπερ ἐν
 σμήνεσιν ἡγεμόνας τε καὶ βασιλέας ἐγεννήσαμεν, ἄμεινόν
 τε καὶ τελεώτερον ἐκείνων πεπαιδευμένους καὶ μᾶλλον
 C δυνατοὺς ἀμφοτέρων μετέχειν. καταβατέον οὖν ἐν μέρει
 ἐκάστῳ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ξυνοίκησιν καὶ συνεθιστέον τὰ
 σκοτεινὰ θεάσασθαι· ξυνεθιζόμενοι γὰρ μυρίῳ βέλτιον
 ὄψεσθε τῶν ἐκεῖ καὶ γνώσεσθε ἕκαστα τὰ εἰδῶλα ἅττα
 ἐστὶ καὶ ὧν, διὰ τὸ τάληθῇ ἐωρακέναι καλῶν τε καὶ
 δικαίων καὶ ἀγαθῶν πέρι. καὶ οὕτω ὕπαρ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἡ
 πόλις οἰκήσεται, ἀλλ' οὐκ ὄναρ, ὥς νῦν αἱ πολλαὶ ὑπὸ
 D σκιαμαχούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιαζόντων περὶ
 τοῦ ἄρχειν οἰκοῦνται, ὥς μεγάλου τινὸς ἀγαθοῦ ὄντος. τὸ
 δέ που ἀληθὲς ὧδ' ἔχει· ἐν πόλει ἥ ἥκιστα πρόθυμοι
 ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστα-
 σιαστότατα ἀνάγκη οἰκείσθαι, τὴν δ' ἐναντίους ἄρχοντας
 σχοῦσαν ἐναντίως. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀπειθήσουσιν
 οὖν ἡμῖν, οἷε, οἱ τρόφιμοι ταῦτ' ἀκούοντες καὶ οὐκ ἐθελή-
 σουσιν ξυμπονεῖν ἐν τῇ πόλει ἕκαστοι ἐν μέρει, τὸν δὲ
 πολὺν χρόνον μετ' ἀλλήλων οἰκεῖν ἐν τῷ καθαρῷ; Ἀδύνα-
 E τον, ἔφη· δίκαια γὰρ δὴ δίκαιοις ἐπιτάξομεν. παντὸς μὲν
 μᾶλλον ὥς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἰσι τὸ ἄρχειν,
 τοῦναντίου τῶν νῦν ἐν ἐκάστη πόλει ἀρχόντων. Οὕτω
 γὰρ ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἐταῖρε· εἰ μὲν βίον ἐξευρήσεις
 521 αἰμίνω τοῦ ἄρχειν τοῖς | μέλλουσιν ἄρξειν, ἔστι σοι δυνατὴ
 γενέσθαι πόλις εὖ οἰκουμένη· ἐν μόνη γὰρ αὐτῇ ἄρξουσιν
 οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι, οὐ χρυσίου, ἀλλ' οὐ δεῖ τὸν εὐδαίμονα
 πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος· εἰ δὲ πτωχοὶ καὶ
 πεινῶντες ἀγαθῶν ἰδίῳ ἐπὶ τὰ δημόσια ἵασιν ἐντεῦθεν
 οἰόμενοι τὰγαθὸν δεῖν ἀρπάζειν, οὐκ ἔστι· περιμάχητον
 γὰρ τὸ ἄρχειν γιγνόμενον, οἰκείος ὦν καὶ ἔνδον ὁ τοιοῦτος
 πόλεμος αὐτοὺς τε ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν. Ἀλη-
 B θέστατα, ἔφη. Ἐχεις οὖν, ἦν δ' ἐγώ, βίον ἄλλον τινὰ

πολιτικῶν ἀρχῶν καταφρονοῦντα ἢ τὸν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε μὴ ἐραστὰς τοῦ ἄρχειν ἰέναι ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, οἳ γε ἀντερασταὶ μαχοῦνται. Πῶς δ' οὐ; Τίνας οὖν ἄλλους ἀναγκάσεις ἰέναι ἐπὶ φυλακὴν τῆς πόλεως, ἢ οἱ περὶ τούτων τε φρονιμώτατοι, δι' ὧν ἄριστα πόλις οἰκεῖται, ἔχουσί τε τιμὰς ἄλλας καὶ βίον ἀμείνω τοῦ πολιτικοῦ; Οὐδένας ἄλλους, ἔφη.

VI. Βούλει οὖν τοῦτ' ἤδη σκοπῶμεν, τίνα τρόπον οἱ C τοιοῦτοι ἐγγενήσονται, καὶ πῶς τις ἀνάξει αὐτοὺς εἰς φῶς, ὥσπερ ἐξ Ἑλίου λέγονται δὴ τινες εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἔφη. Τοῦτο δὴ, ὡς ἔοικεν, οὐκ ὁστράκου ἂν εἴη περιστροφή, ἀλλὰ ψυχῆς περιαγωγὴ ἐκ νυκτερινῆς τινὸς ἡμέρας εἰς ἀληθινὴν τοῦ ὄντος <ἄγ>ουσα¹ ἐπάνοδον, ἣν δὴ φιλοσοφίαν ἀληθὴν φήσομεν εἶναι. Πάνν μὲν οὖν. Οὐκοῦν δεῖ σκοπεῖσθαι, τί τῶν μαθημάτων ἔχει τοιαύτην δύναμιν; Πῶς γὰρ οὐ; Τί ἂν οὖν εἴη, ὦ Γλαῦκων, D μάθημα ψυχῆς ὁλκὸν ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἐπὶ τὸ ὄν; τόδε δ' ἐννοῶ λέγων ἅμα· οὐκ ἀθλητὰς μέντοι πολέμου ἔφαμεν τούτους ἀναγκαῖον εἶναι νέους ὄντας; Ἐφαμεν γάρ. Δεῖ ἄρα καὶ τοῦτο προσέχειν τὸ μάθημα, ὃ ζητοῦμεν, πρὸς ἐκείνῳ. Τὸ ποῖον; Μὴ ἄχρηστον πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἶναι. Δεῖ μέντοι, ἔφη, εἶπερ οἶόν τε. Γυμναστικῇ μὲν καὶ μουσικῇ² ἔν γε τῷ πρόσθεν ἐπαιδεύοντο E ἡμῖν. Ἦν ταῦτα, ἔφη. Γυμναστικὴ μὲν που περὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον τετεύτακεν· σώματος γὰρ αὔξης καὶ φθίσεως ἐπιστατεῖ. Φαίνεται. Τοῦτο μὲν δὴ οὐκ ἂν εἴη ὃ ζητοῦμεν μάθημα. | Οὐ γάρ. Ἀλλ' αἶρα μουσικὴ 522 ὅσῃν τὸ πρότερον διήλθομεν; Ἀλλ' ἦν ἐκείνη γ', ἔφη, ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι, ἔθεσι παιδεύουσα τοὺς φύλακας, κατὰ τε ἀρμονίαν εὐαρμοστίαν

¹ <ἄγ>ουσα nos: οὔσαν A: οὔσα (sequente ἐπάνοδος) Hermann.

² γυμναστικῇ—μουσικῇ Π: γυμναστικῇ—μουσικῇ Δ.

- τινά, οὐκ ἐπιστήμην, παραδιδούσα, καὶ κατὰ ῥυθμὸν εὐρυθμίαν, ἔν τε τοῖς λόγοις ἕτερα τούτων ἀδελφὰ¹ ἅττα ἔχουσα, καὶ ὅσοι μυθῶδεις τῶν λόγων καὶ ὅσοι ἀληθινώτεροι ἦσαν. μάθημα δὲ πρὸς τοιοῦτόν τι ἀγαθόν, Β οἶον σὺ νῦν ζητεῖς, οὐδὲν ἦν ἐν αὐτῇ. Ἀκριβέστατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀναμιμνήσκεις με· τῷ γὰρ ὄντι τοιοῦτον οὐδὲν εἶχεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Γλαύκων, τί ἂν εἴη τοιοῦτον; αἶτε γὰρ τέχναι βάνανσοί που ἅπασαι ἔδοξαν εἶναι. Πῶς δ' οὐ; καὶ μὴν τί ἔτ' ἄλλο λείπεται μάθημα, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς καὶ τῶν τεχνῶν κεχωρισμένον; Φέρε, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μὴδὲν ἔτι ἐκτὸς τούτων ἔχομεν λαβεῖν, τῶν ἐπὶ πάντα τεινόντων τι λάβωμεν. Τὸ ποῖον; Οἶον τοῦτο τὸ C κοινόν, ᾧ πᾶσαι προσχρῶνται τέχναι τε καὶ διάνοιαι καὶ ἐπιστήμαι, ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη μαθάνειν. Ποῖον; ἔφη. Τὸ φαῦλον τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἔν τε καὶ τὰ δύο καὶ τὰ τρία διαγιγνώσκειν· λέγω δὲ αὐτὸ ἐν κεφαλαίῳ ἀριθμὸν τε καὶ λογισμόν. ἢ οὐχ οὕτω περὶ τούτων ἔχει, ὥς πᾶσα τέχνη τε καὶ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται αὐτῶν μέτοχος γίνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ πολεμική; Πολλή, ἔφη, ἀνάγκη. Παγγέλοιον γοῦν, D ἔφην, στρατηγὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ταῖς τραγωδίαις Παλαμήδης ἐκάστοτε ἀποφαίνει. ἢ οὐκ ἐννεόηκας, ὅτι φησὶν ἀριθμὸν εὐρὼν τάς τε τάξεις τῷ στρατοπέδῳ καταστήσαι ἐν Ἰλίῳ καὶ ἐξαριθμῆσαι ναῦς τε καὶ τᾶλλα πάντα, ὥς πρὸ τοῦ ἀναριθμήτων ὄντων καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὥς ἔοικεν, οὐδ' ὅσους πόδας εἶχεν εἰδότος, εἴπερ ἀριθμεῖν μὴ ἠπίστατο; καίτοι ποῖόν τιν' αὐτὸν οἶε στρατηγὸν εἶναι; Ἄτοπόν τιν', ἔφη, ἔγωγε, εἰ ἦν τοῦτ' ἀληθές.
- E VII. Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μάθημα ἀναγκαῖον πολεμικῷ ἀνδρὶ θήσομεν καὶ λογίζεσθαι τε καὶ ἀριθμεῖν δύνασθαι; Πάντων γ', ἔφη, μάλιστα, εἰ καὶ ὀτιοῦν μέλλει

¹ ἀδελφὰ Flor. T: ἀδελφὰ ἔφη A.

τάξεων ἐπαίειν, μᾶλλον δ' εἰ καὶ ἄνθρωπος ἔσσεσθαι. Ἐν-
 νοεῖς οὖν, εἶπον, περὶ τοῦτο τὸ μάθημα ὅπερ ἐγώ; Τὸ
 ποῖον; Κινδυνεύει τῶν πρὸς τὴν νόησιν ἀ|γόντων φύσει 523
 εἶναι ὧν ζητοῦμεν, χρῆσθαι δ' οὐδεὶς αὐτῷ ὀρθῶς, ἐλκτικῷ
 ὄντι παντάπασιν πρὸς οὐσίαν. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Ἐγὼ
 πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ, τό γ' ἐμοὶ δοκοῦν δηλῶσαι. ἂ γὰρ
 διαιροῦμαι παρ' ἐμαυτῷ ἀγωγὰ τε εἶναι οἱ λέγομεν καὶ
 μή, ξυνθεατῆς γενόμενος ξύμφαθι ἢ ἄπειπε, ἵνα καὶ τοῦτο
 σαφέστερον ἴδωμεν εἰ ἔστιν οἷον μαντεύομαι. Δείκνυ',
 ἔφη. Δείκνυμι δὴ, εἶπον, εἰ καθορᾶς, τὰ μὲν ἐν ταῖς αἰ-
 σθήσεσιν οὐ παρακαλοῦντα τὴν νόησιν εἰς ἐπίσκεψιν, ὡς B
 ἱκανῶς ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως κρινόμενα, τὰ δὲ παντάπασιν
 διακελευόμενα ἐκείνην ἐπισκέψασθαι, ὡς τῆς αἰσθήσεως
 οὐδὲν ὑγιὲς ποιούσης. Τὰ πόρρωθεν, ἔφη, φαινόμενα
 δῆλον ὅτι λέγεις καὶ τὰ ἐσκιαγραφημένα. Οὐ πάνυ, ἦν δ'
 ἐγώ, ἔτυχες οὐ λέγω. Ποῖα μὲν, ἔφη, λέγεις; Τὰ μὲν οὐ
 παρακαλοῦντα, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα μὴ ἐκβαίνει εἰς ἐναντίαν
 αἴσθησιν ἅμα· τὰ δ' ἐκβαίνοντα ὡς παρακαλοῦντα τίθημι, C
 ἐπειδὰν ἢ αἴσθησις μηδὲν μᾶλλον τοῦτο ἢ τὸ ἐναντίον
 δηλοῖ, εἴτ' ἐγγύθεν προσπίπτουσα εἴτε πόρρωθεν. ὧδε δὲ
 ἂ λέγω σαφέστερον εἴσει. οὗτοι, φάμεν, τρεῖς ἂν εἴεν
 δάκτυλοι, ὅ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος.
 Πάνυ γ', ἔφη. Ὡς ἐγγύθεν τοίνυν ὀρωμένους λέγοντός
 μου διανοοῦ. ἀλλὰ μοι περὶ αὐτῶν τόδε σκόπει. Τὸ
 ποῖον; Δάκτυλος μὲν αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος, D
 καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει, εἴαν τε ἐν μέσῳ ὀράται εἴαν τ'
 ἐν ἐσχάτῳ, εἴαν τε λευκὸς εἴαν τε μέλας, εἴαν τε παχὺς εἴαν
 τε λεπτός, καὶ πᾶν ὅ τι τοιοῦτον. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις οὐκ
 ἀναγκάζεται τῶν πολλῶν ἢ ψυχῇ τὴν νόησιν ἐπερέσθαι,
 τί ποτ' ἐστὶ δάκτυλος· οὐδαμοῦ γὰρ ἢ ὄψις αὐτῇ ἅμα
 ἐσήμηνεν τὸν δάκτυλον τούναντίον ἢ δάκτυλον εἶναι. Οὐ
 γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἰκότως τό γε τοιοῦτον
 νοήσεως οὐκ ἂν παρακλητικὸν οὐδ' ἐγερτικὸν εἴη. Εἰκότως. E

Τί δὲ δὴ; τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὴν σμικρότητα ἢ ὄψις
 ἄρα ἱκανῶς ὁρᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτῇ διαφέρει ἐν μέσῳ τινὰ
 αὐτῶν κεῖσθαι ἢ ἐπ' ἐσχάτῳ; καὶ ὡσαύτως πάχος καὶ
 λεπτότητα ἢ μαλακότητα καὶ σκληρότητα ἢ ἀφή; καὶ αἱ
 ἄλλαι αἰσθήσεις ἄρ' οὐκ ἐνδεῶς τὰ τοιαῦτα δηλοῦσιν; ἢ
 524 ὥδε ποιεῖ ἐκάστη αὐτῶν· πρῶτον | μὲν ἢ ἐπὶ τῷ σκληρῷ
 τεταγμένη αἴσθησις ἠνάγκασται καὶ ἐπὶ τῷ μαλακῷ τετά-
 χθαι, καὶ παραγγέλλει τῇ ψυχῇ ὡς ταῦτὸν σκληρόν τε καὶ
 μαλακὸν αἰσθανομένη; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ,
 ἀναγκαῖον ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἀπορεῖν, τί ποτε
 σημαίνει αὕτη ἢ αἴσθησις τὸ σκληρόν, εἴπερ τὸ αὐτὸ καὶ
 μαλακὸν λέγει, καὶ ἢ τοῦ κούφου καὶ ἢ τοῦ βαρέος, τί τὸ
 κούφον καὶ βαρὺ, εἰ τό τε βαρὺ κούφον καὶ τὸ κούφον
 B βαρὺ σημαίνει; Καὶ γάρ, ἔφη, αὐταὶ γε ἄτοποι τῇ ψυχῇ
 αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ἐπισκέψεως δεόμεναι. Εἰκότως ἄρα, ἦν
 δ' ἐγώ, ἐν τοῖς τοιούτοις πρῶτον μὲν πειράται λογισμὸν τε
 καὶ νόησιν ψυχὴ παρακαλοῦσα ἐπισκοπεῖν, εἴτε ἐν εἴτε δύο
 ἐστὶν ἕκαστα τῶν εἰσαγγελλομένων. Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν
 ἐὰν δύο φαίνεται, ἕτερόν τε καὶ ἐν ἑκάτερον φαίνεται;
 Naί. Εἰ ἄρα ἐν ἑκάτερον, ἀμφότερα δὲ δύο, τά γε δύο
 κεχωρισμένα νοήσει· οὐ γὰρ ἂν ἀχώριστα γε δύο ἐνόει,
 C ἀλλ' ἓν. Ὅρθῶς. Μέγα μὴν καὶ ὄψις καὶ σμικρὸν ἑώρα,
 φάμεν, ἀλλ' οὐ κεχωρισμένον, ἀλλὰ συγκεχυμένον τι. ἢ
 γάρ; Naί. Διὰ δὲ τὴν τούτου σαφήνειαν μέγα αὐτὴ καὶ
 σμικρὸν ἢ νόησις ἠναγκάσθη ἰδεῖν, οὐ συγκεχυμένα, ἀλλὰ
 διωρισμένα, τούναντίον ἢ 'κείνη. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν ἐν-
 τεῦθέν ποθεν πρῶτον ἐπέρχεται ἐρέσθαι ἡμῖν, τί οὖν ποτ'
 ἐστὶ τὸ μέγα αὐτὴ καὶ τὸ σμικρὸν; Παντάπασι μὲν οὖν.
 D Καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' ὁρατὸν ἐκαλέσαμεν.
 Ὅρθότατ', ἔφη.

VIII. Ταῦτα τοίνυν καὶ ἄρτι ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς
 τὰ μὲν παρακλητικὰ τῆς διανοίας ἐστί, τὰ δὲ οὐ, ἃ μὲν εἰς
 τὴν αἴσθησιν ἅμα τοῖς ἐναντίοις ἑαυτοῖς ἐμπίπτει, παρα-

κλητικὰ ὀριζόμενος, ὅσα δὲ μή, οὐκ ἐγερτικὰ τῆς νοήσεως. Μανθάνω τοίνυν ἤδη, ἔφη, καὶ δοκεῖ μοι οὕτω. Τί οὖν; ἀριθμός τε καὶ τὸ ἐν ποτέρων δοκεῖ εἶναι; Οὐ ξυννοῶ, ἔφη. Ἄλλ' ἐκ τῶν προειρημένων, ἔφην, ἀναλογίζου. εἰ μὲν γὰρ ἱκανῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὁράται ἢ ἄλλη τινὲ αἰσθήσει λαμβάνεται τὸ ἓν, οὐκ ἂν ὀλκὸν εἴη ἐπὶ τὴν Ε οὐσίαν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν· εἰ δ' αἰεὶ τι αὐτῷ ἴμα ὁράται ἐναντίωμα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον ἐν ἢ καὶ τοῦναντίον φαίνεσθαι, τοῦ ἐπικρινούντος δὴ δέοι ἂν ἤδη καὶ ἀναγκάζοιτ' ἂν ἐν αὐτῷ ψυχὴ ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν κινούσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἔννοιαν καὶ ἀνερωτᾶν, τί ποτέ ἐστίν αὐτὸ τὸ ἓν, καὶ οὕτω τῶν | ἀγωγῶν ἂν εἴη καὶ μεταστρεπτικῶν ἐπὶ 525 τὴν τοῦ ὄντος θέαν ἢ περὶ τὸ ἐν μάθησις. Ἄλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γ' ἔχει οὐχ ἥκιστα ἢ περὶ αὐτὸ¹ ὄψις· ἴμα γὰρ ταῦτόν ὡς ἓν τε ὁρῶμεν καὶ ὡς ἄπειρα τὸ πλῆθος. Οὐκοῦν εἶπερ τὸ ἓν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ξύμπας ἀριθμός ταῦτόν πέπονθε τοῦτο²; Πῶς δ' οὐ; Ἄλλὰ μὴν λογιστικὴ τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμὸν πᾶσα. Καὶ μάλα. Ταῦτα δέ γε φαίνεται ἀγωγὰ πρὸς ἀλήθειαν. Ὑπερφυῶς μὲν Β οὖν. Ὡν ζητοῦμεν ἄρα, ὡς ἔοικε, μαθημάτων ἂν εἴη· πολεμικῷ μὲν γὰρ διὰ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον μαθεῖν ταῦτα, φιλοσόφῳ δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἀπτεόν εἶναι γενέσεως ἐξαναδύντι, ἢ μηδέποτε λογιστικῷ γενέσθαι. Ἔστι ταῦτ', ἔφη. Ὁ δέ γε ἡμέτερος φύλαξ πολεμικός τε καὶ φιλόσοφος τυγχάνει ὢν. Τί μήν; Προσηῖκον δὴ τὸ μάθημα ἂν εἴη, ὃ Γλαύκων, νομοθετῆσαι καὶ πείθειν τοὺς μέλλοντας ἐν τῇ πόλει τῶν μεγίστων μεθέξειν ἐπὶ λογιστικὴν ἰέναι καὶ C ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς μὴ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' ἕως ἂν ἐπὶ θέαν τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῇ νοήσει αὐτῇ, οὐκ ὦν ἡς οὐδὲ πράσεως χάριν ὡς ἐμπόρους ἢ καπήλους μελετώντας, ἀλλ' ἔνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς

¹ αὐτὸ Ξ¹ τὸ αὐτὸ Α.² τοῦτο Π: τούτῳ Α.

ῥαστώνης¹ μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ
 οὐσίαν. Κάλλιστ', ἔφη, λέγεις. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, νῦν
 D καὶ ἐννοῶ ῥηθέντος τοῦ περὶ τοὺς λογισμοὺς μαθήματος,
 ὡς κομψόν ἐστι καὶ πολλαχῇ χρήσιμον ἡμῖν πρὸς ὃ
 βουλόμεθα, ἐὰν τοῦ γνωρίζειν ἕνεκά τις αὐτὸ ἐπιτηδεύῃ,
 ἀλλὰ μὴ τοῦ καπηλεύειν. Πῇ δὴ; ἔφη. Τοῦτό γε, ὃ νῦν
 δὴ ἐλέγομεν, ὡς σφύδρα ἄνω ποι ἄγει τὴν ψυχὴν καὶ περὶ
 αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν ἀναγκάζει διαλέγεσθαι, οὐδαμῇ ἀπο-
 δεχόμενον, ἐὰν τις αὐτῇ ὁρατὰ ἢ ἀπτὰ σώματα ἔχοντας
 ἀριθμοὺς προτεινόμενος διαλέγηται. οἴσθα γάρ που τοὺς
 E περὶ ταῦτα δεινούς², ὡς ἐὰν τις αὐτὸ τὸ ἐν ἐπιχειρῇ τῷ
 λόγῳ τέμνειν, καταγελῶσί τε καὶ οὐκ ἀποδέχονται, ἀλλ'
 ἐὰν σὺ κερματίξης αὐτό, ἐκεῖνοι πολλαπλασιοῦσιν, εὐλα-
 βούμενοι μὴ ποτε φανῇ τὸ ἐν μὴ ἐν ἀλλὰ πολλὰ μόρια.
 526 Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τί οὖν οἶει, ὦ Γλαῦ|κων, εἴ τις
 ἔροιτο αὐτούς, ὦ θαυμάσιοι, περὶ ποίων ἀριθμῶν δια-
 λέγεσθε, ἐν οἷς τὸ ἐν οἶον ὑμεῖς ἀξιούτέ ἐστιν, ἴσον τε
 ἕκαστον πᾶν παντὶ καὶ οὐδὲ σμικρὸν διαφέρων μόριόν τε
 ἔχον ἐν ἑαυτῷ οὐδέν; τί ἂν οἶει αὐτοὺς ἀποκρίνασθαι;
 Τοῦτο ἔγωγε, ὅτι περὶ τούτων λέγουσιν, ὦν διανοηθῆναι
 μόνον ἐγχωρεῖ, ἄλλως δ' οὐδαμῶς μεταχειρίζεσθαι δυνα-
 τόν. Ὅρᾳς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ὅτι τῷ ὄντι ἀναγκαῖον
 B ἡμῖν κινδυνεύει εἶναι τὸ μάθημα, ἐπειδὴ φαίνεται γε προσ-
 αναγκάζον αὐτῇ τῇ³ νοήσει χρῆσθαι τὴν ψυχὴν ἐπ'
 αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν; Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, σφύδρα γε ποιεῖ
 αὐτό. Τί δέ; τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἷ τε φύσει λογιστι-
 κοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀξεῖς φύονται,
 οἷ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσι καὶ γυμνάσωνται,
 καὶ μὴδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἰς γε τὸ ὀξύτεροι
 αὐτοὶ αὐτῶν γίγνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν; Ἔστιν, ἔφη,
 C οὕτω. Καὶ μήν, ὡς ἐγὼμαι, ἃ γε μείζω πόνον παρέχει

¹ ῥαστώνης II: ῥαστώνης τε A.

² δεινούς Ξ q: δεινούς δύο A, sed δύο punctis notavit A².

³ τῇ II. om A.

μανθάνοντι καὶ μελετῶντι, οὐκ ἂν ῥαδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὖροις¹ ὡς τοῦτο. Οὐ γὰρ οὖν. Πάντων δὴ ἕνεκα τούτων οὐκ ἀφετέον τὸ μάθημα, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τὰς φύσεις παι- δευτέοι ἐν αὐτῷ. Ξύμφημι, ἡ δ' ὅς.

ΙΧ. Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἶπον, ἐν² ἡμῖν κείσθω· δεύ- τερον δὲ τὸ ἐχόμενον τούτου σκεψώμεθα ἅρά τι προσήκει ἡμῖν. Τὸ ποῖον; ἡ γεωμετρίαν, ἔφη, λέγεις; Αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ. Ὅσον μὲν, ἔφη, πρὸς τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ D τείνει, δῆλον ὅτι προσήκει· πρὸς γὰρ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουνσι τὰ στρατῶπεδα ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαις καὶ πορείαις, διαφέρει ἂν αὐτὸς αὐτοῦ γεωμετρικὸς καὶ μὴ ὢν. Ἄλλ' οὖν δὴ, εἶπον, πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα βραχύ τι ἂν ἐξαρμοῖ γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν μόνιον· τὸ δὲ πολὺ αὐτῆς καὶ πορρωτέρω προῖδν³ σκοπεῖσθαι δεῖ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνο τείνει, πρὸς τὸ E ποιεῖν κατιδεῖν ῥᾶον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ιδέαν. τείνει δέ, φαμέν, πάντα αὐτόσε, ὅσα ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον μεταστρέφεισθαι, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ ὄντος, δ⁴ δεῖ αὐτὴν παντὶ τρόπῳ ιδεῖν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν εἰ μὲν οὐσίαν ἀναγκάζει θεάσασθαι, προσ- ήκει, εἰ δὲ γένεσιν, οὐ προσήκει. Φαμέν γε δὴ. Οὐ τοίνυν τοῦτό γε, | ἦν δ' ἐγώ, ἀμφισβητήσουσιν ἡμῖν ὅσοι 527 καὶ σμικρὰ γεωμετρίας ἔμπειροι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιστήμη πᾶν τούναντίον ἔχει τοῖς ἐν αὐτῇ λόγοις λεγομένοις ὑπὸ τῶν μεταχειριζομένων. Πῶς; ἔφη. Λέγουσι μὲν που μάλα γελοίως τε καὶ ἀναγκαίως· ὥς γὰρ πράττοντές τε καὶ πράξεως ἕνεκα πάντας τοὺς λόγους ποιούμενοι λέγουσιν τετραγωνίζειν τε καὶ παρατείνειν καὶ προστιθέναι καὶ πάντα οὕτω φθεγγόμενοι· τὸ δ' ἔστι που πᾶν τὸ μάθημα B γνώσεως ἕνεκα ἐπιτηδεύομενον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

¹ ἂν εὖροις Π: ἀνεύροις Α.   ² ἐν Ξ γ ἐν Α.   ³ προῖδν Π. προσιδν Α.

⁴ δ Π: οὐ Α¹: οὐ Α².

Οὐκοῦν τοῦτο ἔτι διομολογητέον; Τὸ ποῖον; Ὡς τοῦ ἀεὶ ὄντος γνώσεως, ἀλλ' οὐ τοῦ ποτέ τι γιγνομένου καὶ ἀπολυμένου. Εὐομολόγητον¹, ἔφη· τοῦ γὰρ ἀεὶ ὄντος ἡ γεωμετρικὴ γνῶσις ἐστίν. Ὀλκὸν ἄρα, ὦ γενναῖε, ψυχῆς πρὸς ἀλήθειαν εἴη ἂν καὶ ἀπεργαστικὸν φιλοσόφου διανοίας πρὸς τὸ ἄνω σχεῖν ἂ νῦν κάτω οὐ δέον ἔχομεν. Ὡς οἶόν τε μάλιστα, ἔφη. Ὡς οἶόν τ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μάλιστα προστακτέον, ὅπως οἱ ἐν τῇ καλλιπόλει σοι μηδενὶ τρόπῳ γεωμετρίας ἀφέξονται². καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτοῦ οὐ σμικρά. Ποῖα; ἡ δ' ὅς. Ἄ τε δὴ σὺ εἶπες, ἦν δ' ἐγώ, τὰ περὶ τὸν πόλεμον, καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας μαθήσεις, ὥστε κάλλιον ἀποδέχεσθαι, ἴσμεν πού ὅτι τῷ ὅλῳ καὶ παντὶ διοίσει ἡμμέσος τε γεωμετρίας καὶ μή. Τῷ παντὶ μέντοι νῆ Δί', ἔφη. Δεύτερον δὲ τοῦτο τιθῶμεν μάθημα τοῖς νέοις; Τιθῶμεν, ἔφη.

D X. Τί δέ; τρίτον θῶμεν ἀστρονομίαν; ἡ οὐ δοκεῖ; Ἐμοὶ γοῦν³, ἔφη· τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἡττον. Ἡδὺς εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλοὺς, μὴ δοκῆς ἄχρηστα μαθήματα προστάττειν. τὸ δ' ἐστίν οὐ πάνν φαῦλον, ἀλλὰ χαλεπὸν πιστεῦσαι, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἐκάστου ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται τε καὶ ἀναζωπυ-

E ρεῖται ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, κρεῖττον δὲ σωθῆναι μυρίων ὁμμάτων· μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁράται. οἷς μὲν οὖν ταῦτα ξυνδοκεῖ ἀμηχάνως ὥς εὖ δόξεις λέγειν· ὅσοι δὲ τούτου μηδαμῇ ἡσθημένοι εἰσίν, εἰκότως ἡγήσονται σε λέγειν οὐδέν· ἄλλην γὰρ ἀπ' αὐτῶν οὐχ ὁρῶσιν ἀξίαν λόγου ὠφελίαν. σκόπει οὖν αὐτόθεν, πρὸς ποτέρους διαλέγει, ἡ

¹ εὐομολόγητον Π et γρ in maig A²: εὖ διομολογητέον A¹. ² ἀφέξονται Ξ: ἀφέξωνται Λ. ³ ἐμοὶ γοῦν Π: ἔμοιγ' οὖν Λ.

οὐ|δὲ πρὸς ἑτέρους¹, ἀλλὰ σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖ 528
 τοὺς λόγους, φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλω, εἴ τίς τι δύναιτο
 ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι. Οὕτως, ἔφη, αἰροῦμαι, ἑμαυτοῦ ἕνεκα
 τὸ πλείστον λέγειν τε καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι.
 Ἄναγε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς τοῦπίσω· νῦν δὴ γὰρ οὐκ
 ὀρθῶς τὸ ἐξῆς ἐλάβομεν τῇ γεωμετρίᾳ. Πῶς λαβόντες;
 ἔφη. Μετὰ ἐπίπεδον, ἦν δ' ἐγώ, ἐν περιφορᾷ ὃν ἥδη
 στερεὸν λαβόντες, πρὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν· ὀρθῶς δὲ B
 ἔχει ἐξῆς μετὰ δευτέραν αὔξην τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δέ
 που τοῦτο περὶ τὴν τῶν κύβων αὔξην καὶ τὸ βάθους
 μετέχον. Ἔστι γάρ, ἔφη· ἀλλὰ ταῦτά γε, ὦ Σώκρατες,
 δοκεῖ οὐπω ὑρῆσθαι. Διττά γάρ, ἦν δ' ἐγώ, τὰ αἴτια·
 ὅτι τε οὐδεμία πόλις ἐντίμως αὐτὰ ἔχει, ἀσθενῶς ζητεῖται
 χαλεπὰ ὄντα, ἐπιστάτου τε δέονται οἱ ζητοῦντες, ἄνευ
 οὐ οὐκ ἂν εὕροιεν· ὃν πρῶτον μὲν γενέσθαι χαλεπόν,
 ἔπειτα καὶ γενομένου, ὥς νῦν ἔχει, οὐκ ἂν πείθοντο οἱ
 περὶ ταῦτα ζητητικοὶ μεγαλοφρονούμενοι². εἰ δὲ πόλις C
 ὅλη ξυνεπιστατοὶ ἐντίμως ἄγουσα αὐτά, οὐτοί τε ἂν
 πείθοντο, καὶ ξυνεχῶς τε ἂν καὶ ἐντόνως ζητούμενα
 ἐκφανῇ γένοιτο ὅπῃ ἔχει· ἐπεὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν
 ἀτιμαζόμενα καὶ κολουόμενα ὑπὸ³ τῶν ζητούντων, λόγον
 οὐκ ἐχόντων καθ' ὃ τι χρήσιμα, ὅμως πρὸς ἅπαντα ταῦτα
 βία ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτὰ
 φανῆναι. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη, τό γε ἐπίχαρι καὶ διαφερόντως D
 ἔχει. ἀλλὰ μοι σαφέστερον εἰπέ ἂν νῦν δὴ ἔλεγες. τὴν
 μὲν γάρ που τοῦ ἐπιπέδου πραγματείαν γεωμετρίαν ἐτίθης.
 Naί, ἦν δ' ἐγώ. Εἰτά γ', ἔφη, τὸ μὲν πρῶτον ἀστρονομίαν
 μετὰ ταύτην, ὕστερον δ' ἀνεχώρησας. Σπεύδων γάρ, ἔφην,
 ταχὺ πάντα διεξελθεῖν μᾶλλον βραδύνω· ἐξῆς γὰρ οὖσαν
 τὴν βάθους αὔξης μέθοδον, ὅτι τῇ ζητήσει γελοίως ἔχει,
 ὑπερβὰς αὐτὴν μετὰ γεωμετρίαν ἀστρονομίαν ἔλεγον, φορὰν

¹ οὐδὲ πρὸς ἑτέρους Cobet: οὐ πρὸς οὐδετέρους A
 φρονούμενοι II et in marg A²: om. A¹.

² οὐκ—μεγαλο-
³ ὑπὸ Voegelin. ὑπὸ δὲ could

Ε οὐσαν βάθους. Ὅρθως, ἔφη, λέγεις. Τέταρτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τιθῶμεν μάθημα ἀστρονομίαν, ὡς ὑπαρχούσης τῆς νῦν παραλειπομένης, εἰν αὐτὴν πόλις μετίη. Εἰκός, ἣ δ' ὅς· καὶ ὁ γε νῦν δὴ μοι, ὦ Σώκρατες, ἐπέπληξας περὶ ἀστρονομίας ὡς φορτικῶς ἐπαινοῦντι, νῦν ἢ σὺ μετέρχει
 529 ἐπαινῶ. | παντὶ γάρ μοι δοκεῖ δῆλον, ὅτι αὕτη γε ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὀρᾶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐνθένδε ἐκείσε ἄγει. Ἴσως, ἣν δ' ἐγώ, παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοί· ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ οὕτως. Ἀλλὰ πῶς; ἔφη. Ὡς μὲν νῦν αὐτὴν μεταχειρίζονται οἱ εἰς φιλοσοφίαν ἀνάγοντες, πάνυ ποιεῖν κάτω βλέπειν. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὐκ ἀγεννῶς μοι δοκεῖς, ἣν δ' ἐγώ, τὴν περὶ τὰ ἄνω μάθησιν λαμβάνειν παρὰ
 Β σαντῷ ἢ¹ ἐστὶ· κινδυνεύεις γὰρ καὶ εἴ τις ἐν ὀροφῇ ποικίλματα θεώμενος ἀνακύπτων καταμανθάνοι τι, ἡγεῖσθαι ἂν αὐτὸν νοήσει² ἄλλ' οὐκ ὄμμασι θεωρεῖν. Ἴσως οὖν καλῶς ἡγεῖ, ἐγὼ δ' εὐηθικῶς. ἐγὼ γὰρ αὖ οὐ δύναμαι ἄλλο τι νομίσαι ἄνω ποιοῦν ψυχὴν βλέπειν μάθημα ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν περὶ τὸ ὄν τε ἢ καὶ τὸ ἀόρατον, εἴν τε τις ἄνω κεχηνῶς ἢ³ κάτω συμμεμικῶς τῶν αἰσθητῶν τι ἐπιχειρῇ μαθάνειν, οὔτε μαθεῖν ἂν ποτέ φημι αὐτόν—ἐπιστήμην γὰρ οὐδὲν
 C ἔχειν τῶν τοιούτων—οὔτε ἄνω ἀλλὰ κάτω αὐτοῦ βλέπειν τὴν ψυχὴν, καὶ ἐξ ὑπτίας νέων⁴ ἐν γῇ ἢ ἐν θαλάττῃ μαθάνη.

XI. Δίκην, ἔφη, ἔχω· ὀρθῶς γάρ μοι ἐπέπληξας. ἀλλὰ πῶς δὴ ἔλεγες δεῖν ἀστρονομίαν μαθάνειν παρὰ ἃ νῦν μαθάνουσιν, εἰ μέλλοιεν ὠφελίμως πρὸς ἃ λέγομεν μαθήσεσθαι; ὦδε, ἣν δ' ἐγώ· ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ποικίλματα, ἐπεὶ περ ἐν ὀρατῷ πεποίκιλται,
 D κάλλιστα μὲν ἡγεῖσθαι καὶ ἀκριβέστατα τῶν τοιούτων

¹ ἢ Ξ q: ἢ A²: η (sic) A¹.² νοήσει Π: νοήσιν Α.³ ἢ Π: ἢΑ. ⁴ νέων Π· μὲν Α, unde ἐξυπτιασμένος pro ἐξ ὑπτίας μὲν coniecit Maierdin.

ἔχειν, τῶν δὲ ἀληθινῶν πολὺ ἐνδεῖν, ἃς τὸ ὄν τάχος καὶ ἡ οὐσα βραδυτῆς ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀληθέσι σχήμασι φορὰς τε πρὸς ἄλληλα φέρεται καὶ τὰ ἐνόντα φέρει. ἃ δὴ λόγῳ μὲν καὶ διανοίᾳ ληπτὰ, ὅψει δ' οὐ· ἢ σὺ οἶει; Οὐδαμῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, εἶπον, τῇ περὶ τὸν οὐρανὸν ποικιλίᾳ παραδείγμασι χρηστέον τῆς πρὸς ἐκεῖνα μαθήσεως ἕνεκα, ὁμοίως ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐντύχοι ὑπὸ Δαιδάλου ἢ τινος ἄλλου δημιουργοῦ ἢ **E** γραφέως διαφερόντως γεγραμμένοις καὶ ἐκπεπονημένοις διαγράμμασιν. ἡγήσαιοτο γὰρ ἂν πού τις ἔμπειρος γεωμετρίας ἰδὼν τὰ τοιαῦτα κάλλιστα μὲν ἔχειν ἀπεργασία, γελοῖον μὲν ἐπισκοπεῖν ταῦτα σπουδῇ, ὡς τὴν ἀλήθειαν ἐν αὐτοῖς ληψόμενον ἴσων ἢ διπλασίῳν | ἢ ἄλλης τινὸς **530** συμμετρίας. Τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι; ἔφη. Τῷ ὄντι δὴ ἀστρονομικόν, ἣν δ' ἐγώ, ὄντα οὐκ οἶει ταῦτ' ὄν πεῖσεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄστρον φορὰς ἀποβλέποντα; νομεῖν μὲν, ὡς οἶόν τε κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ἔργα συστήσασθαι, οὕτω ξυνεστάναι τῷ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργῷ αὐτόν τε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ νυκτὸς πρὸς ἡμέραν ξυμμετρίαν καὶ τούτων πρὸς μῆνα καὶ μηνὸς πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον πρὸς τε ταῦτα καὶ πρὸς ἄλληλα οὐκ ἄτοπον, **B** οἶει, ἡγήσεται τὸν νομίζοντα γίγνεσθαι τε ταῦτα αἰεὶ ὡσαύτως καὶ οὐδαμῇ οὐδὲν παραλλάττειν, σῶμά τε ἔχοντα καὶ ὁρώμενα, καὶ ζητεῖν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν λαβεῖν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, σοῦ νῦν ἀκούοντι. Προβλήμασιν ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, χρώμενοι ὥσπερ γεωμετρίαν οὕτω καὶ ἀστρονομίαν μέτιμεν, τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ ἐάσομεν, εἰ μέλλομεν ὄντως ἀστρονομίας μεταλαμβάνοντες χρήσιμον **C** τὸ φύσει φρόνιμον ἐν τῇ ψυχῇ ἐξ ἀχρήστου ποιήσιν. Ἡ πολλαπλάσιον, ἔφη, τὸ ἔργον ἢ ὡς νῦν ἀστρονομεῖται προστάτεις. Οἶμαι δέ γε, εἶπον, καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστάξειν ἡμᾶς, εἴαν τι ἡμῶν ὡς νομοθετῶν ὄφελος ᾖ.

XII. Ἀλλὰ γάρ τι ἔχεις <σὺ>¹ ὑπομνήσαι τῶν
 προσηκόντων μαθημάτων; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γ' οὕτωςί.
 Οὐ μὲν ἔν, ἀλλὰ πλείω, ἣν δ' ἐγώ, εἶδη παρέχεται ἡ φορά,
 D ὥς ἐγῶμαι. τὰ μὲν οὖν πάντα ἴσως ὅστις σοφὸς ἔξει εἰπεῖν·
 ἃ δὲ καὶ ἡμῖν προφανή, δύο. Ποῖα δὴ; Πρὸς τούτῳ, ἣν δ'
 ἐγώ, ἀντίστροφον αὐτοῦ. Τὸ ποῖον; Κινδυνεύει, ἔφην, ὥς
 πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα πέπηγεν, ὥς πρὸς ἐναρμόνιον
 φορὰν ὥτα παγῆναι, καὶ αὐταὶ ἀλλήλων ἀδελφαὶ τινες αἱ
 ἐπιστῆμαι εἶναι, ὥς οἳ τε Πυθαγόρειοί φασι καὶ ἡμεῖς, ὧ
 Γλαῦκων, συγχωροῦμεν. ἡ πῶς ποιοῦμεν; Οὕτως, ἔφη.
 E Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ πολὺν τὸ ἔργον, ἐκείνων πευσό-
 μεθα, πῶς λέγουσι περὶ αὐτῶν καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τούτοις·
 ἡμεῖς δὲ παρὰ πάντα ταῦτα φυλάξομεν τὸ ἡμέτερον.
 Ποῖον; Μή ποτ' αὐτῶν τι ἀτελὲς ἐπιχειρῶσιν ἡμῖν
 μανθάνειν οὓς θρέψομεν, καὶ οὐκ ἐξῆκον ἐκείσε ἀεὶ, οἳ
 πάντα δεῖ ἀφήκειν, οἷον ἄρτι περὶ τῆς ἀστρονομίας
 ἐλέγομεν. ἡ οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ περὶ ἀρμονίας ἕτερον
 531 | τοιοῦτον ποιοῦσι; τὰς γὰρ ἀκουομένας αὖ συμφωνίας καὶ
 φθόγγους ἀλλήλοις ἀναμετροῦντες ἀνήνυτα ὥσπερ οἱ
 ἀστρονόμοι ποιοῦσιν. Νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη, καὶ γελοῖως
 γε, πυκνώματ' ἅττα ὀνομάζοντες καὶ παραβάλλοντες τὰ
 ὦτα, οἷον ἐκ γειτόνων φωνὴν θηρευόμενοι, οἱ μὲν φασιν ἔτε
 κατακούειν ἐν μέσῳ τινὰ ἡχὴν καὶ σμικρότατον εἶναι
 τοῦτο διάστημα, ᾧ μετρητέον, οἱ δὲ ἀμφισβητοῦντες ὥς
 B ὅμοιον ἤδη φθειγγομένων, ἀμφοτέροι ὦτα τοῦ νοῦ προστη-
 σάμενοι. Σὺ μὲν, ἣν δ' ἐγώ, τοὺς χρηστοὺς λέγεις τοὺς
 ταῖς χορδαῖς πράγματα παρέχοντας καὶ βασανίζοντας,
 ἐπὶ τῶν κολλόπων στρεβλοῦντας· ἵνα δὲ μὴ μακροτέρα
 ἢ εἰκὼν γίγνηται πλήκτρῳ τε πληγῶν γιγνομένων καὶ
 κατηγορίας πέρι καὶ ἐξαρνήσεως καὶ ἀλαζονείας χορδῶν,
 παύομαι τῆς εἰκόνας καὶ οὐ φημι τούτους λέγειν, ἀλλ'
 ἐκείνους οὓς ἔφαμεν νῦν δὴ περὶ ἀρμονίας ἐρήσεσθαι.

¹ <σὺ> nos: om. codd.

ταῦτόν γὰρ ποιοῦσι τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ· τοὺς γὰρ C
ἐν ταύταις ταῖς συμφωνίαις ταῖς ἀκουομέναις ἀριθμοὺς
ζητοῦσιν, ἀλλ' οὐκ εἰς προβλήματα ἀνίσχουσιν, ἐπισκοπεῖν
τίνες ξύμφωνοι ἀριθμοὶ καὶ τίνες οὐ, καὶ διὰ τί ἑκάτεροι.
Δαιμόνιον γάρ, ἔφη, πρᾶγμα λέγεις. Χρήσιμον μὲν οὖν,
ἣν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ζήτησιν,
ἄλλως δὲ μεταδιωκόμενον ἄχρηστον. Εἰκός γ', ἔφη.

XIII. Οἶμαι δέ γε, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ἡ τούτων πάντων
ὧν διεληλύθαμεν μέθοδος ἐὰν μὲν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων D
κοινωνίαν ἀφίκεται καὶ ξυγγένειαν, καὶ ξυλλογισθῇ ταῦτα
ἣ ἔστιν ἀλλήλοις οἰκεῖα, φέρειν τι αὐτῶν εἰς ἃ βουλόμεθα
τὴν πραγματείαν, καὶ οὐκ ἀνόνητα πονεῖσθαι, εἰ δὲ μὴ,
ἀνόνητα. Καὶ ἐγώ, ἔφη, οὕτω μαντεύομαι. ἀλλὰ πάμπολυ
ἔργον λέγεις, ὦ Σώκρατες. Τοῦ προοιμίου, ἣν δ' ἐγώ, ἡ
τίνος λέγεις; ἡ οὐκ ἴσμεν, ὅτι πάντα ταῦτα προοιμίᾳ
ἐστὶν αὐτοῦ τοῦ νόμου, ὃν δεῖ μαθεῖν; οὐ γάρ που δοκοῦσί
γέ σοι οἱ ταῦτα δεινοὶ διαλεκτικοὶ εἶναι. Οὐ μὰ τὸν Δί', E
ἔφη, εἰ μὴ μάλα γέ τινες ὀλίγοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχκα.
Ἄλλα δὴ¹, εἶπον, μὴ² δυνατοὶ τινες ὄντες δοῦναί τε καὶ
ἀποδέξασθαι λόγον εἴσεσθαι ποτέ τι ὧν φαμὲν δεῖν εἰδέναι;
Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. | Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, 532
οὗτος ἤδη αὐτός ἐστιν ὁ νόμος, ὃν τὸ διαλέγεσθαι περαίνει³;
ὃν καὶ ὄντα νοητὸν μιμοῖτ' ἂν ἡ τῆς ὀψέως δύνάμεις, ἣν
ἐλέγομεν πρὸς αὐτὰ ἤδη τὰ ζῶα ἐπιχειρεῖν ἀποβλέπειν
καὶ πρὸς αὐτὰ <τὰ>⁴ ἄστρον τε καὶ τελευταῖον δὴ πρὸς
αὐτὸν τὸν ἥλιον; οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι
ἐπιχειρῇ ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων διὰ τοῦ λόγου ἐπ'
αὐτὸ ὃ ἔστιν ἕκαστον⁵ ὁρμᾶν⁶, καὶ μὴ ἀποστῇ, πρὶν ἂν
αὐτὸ ὃ ἔστιν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσῃ λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γίγνεται B
τῷ τοῦ νοητοῦ τέλει, ὥσπερ ἐκεῖνος τότε ἐπὶ τῷ τοῦ

¹ δὴ ν: ἤδη A.² μὴ Π: οἱ μὴ A, sed οἱ punctis notavit A²³ περαίνει q: παραινεί A.⁴ <τὰ> Baiter: om. codd.⁵ ἕκαστον Π:

om. A.

⁶ ὁρμᾶν Ast: ὁρμᾶ codd.

ὄρατοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οὐ διαλεκ-
 τικὴν ταύτην τὴν πορείαν καλεῖς; Τί μὴν; Ἡ δέ γε,
 ἦν δ' ἐγώ, λύσις τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ μεταστροφή
 ἀπὸ τῶν σκιῶν ἐπὶ τὰ εἶδωλα καὶ τὸ φῶς καὶ ἐκ τοῦ
 καταγείου εἰς τὸν ἥλιον ἐπάνοδος, καὶ ἐκεῖ πρὸς μὲν
 τὰ ζῳά τε καὶ φυτὰ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἔτι ἀδυναμία¹
 C βλέπειν, πρὸς δὲ τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα θεῖα² καὶ
 σκιᾶς τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐκ εἰδῶλων σκιᾶς δι' ἑτέρου
 τοιούτου φωτὸς ὡς πρὸς ἥλιον κρίνειν ἀποσκιαζομένας,
 πᾶσα αὕτη ἡ πραγματεία τῶν τεχνῶν, ἃς διήλθομεν,
 ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ἐπαναγωγὴν τοῦ βελτίστου
 ἐν ψυχῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τοῖς οὐσι θεάν, ὥσπερ
 τότε τοῦ σαφεστάτου ἐν σώματι πρὸς τὴν τοῦ φανοτάτου
 D ἐν τῷ σωματοειδεῖ τε καὶ ὀρατῷ τόπω. Ἐγὼ μὲν, ἔφη,
 ἀποδέχομαι οὕτω. καίτοι παντάπασί γέ μοι δοκεῖ
 χαλεπὰ μὲν ἀποδέχεσθαι εἶναι, ἄλλον δ' αὖ τρόπον
 χαλεπὰ μὴ ἀποδέχεσθαι. ὅμως δὲ—οὐ γὰρ ἐν τῷ νῦν
 παρόντι μόνον ἀκουστέα, ἀλλὰ καὶ αὐθις πολλάκις
 ἐπανιτέον—ταῦτα θέντες ἔχειν ὡς νῦν λέγεται, ἐπ' αὐτὸν
 δὴ τὸν νόμον ἴωμεν, καὶ διέλθωμεν³ οὕτως, ὥσπερ τὸ
 προοίμιον διήλθομεν. λέγε οὖν, τίς ὁ τρόπος τῆς τοῦ
 E διαλέγεσθαι δυνάμεως, καὶ κατὰ ποῖα δὴ εἶδη διέστηκεν,
 καὶ τίνες αὖ ὁδοί. αὐταὶ γὰρ ἂν ἦδη, ὡς ἔοικεν, αἱ πρὸς
 αὐτὸ ἄγουσαι εἶεν, οἳ ἀφικομένῳ ὥσπερ ὁδοῦ ἀνάπαυλα
 ἂν εἶη καὶ τέλος τῆς πορείας. Οὐκέτ', ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε
 533 Γλαύκων, οἷός τ' | ἔσει ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν
 ἂν προθυμίας ἀπολίποι, οὐδ' εἰκόνα ἂν ἔτι οὐ λέγομεν
 ἴδοις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθές, ὃ γε δὴ μοι φαίνεται· εἰ δ'
 ὄντως ἢ μὴ, οὐκέτ' ἄξιον τοῦτο δισχυρίζεσθαι· ἀλλ' ὅτι
 μὲν δεῖ⁴ τοιούτὸν τι ἰδεῖν, ἰσχυριστέον. ἢ γάρ; Τί μὴν;

¹ ἔτι ἀδυναμία Iamblichus: ἐπ' ἀδυναμία A.

² θεῖα codd.:

θεῖα Ast. Cf tamen Sorh 266 B—D

³ διέλθωμεν Ξ q: ἐλθωμεν A.

⁴ δεῖ Ficinus. δὴ codd

Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις μόνη ἂν φήνειεν ἐμπείρω ὄντι ὧν νῦν δὴ διήλθομεν, ἄλλη δὲ οὐδαμῇ δυνατόν; Καὶ τοῦτ', ἔφη, ἄξιον δισχυρίζεσθαι. Τόδε γοῦν, ἣν δ' ἐγώ, οὐδεὶς ἡμῖν ἀμφισβητήσει λέγουσιν, ὡς Β αὐτοῦ γε ἐκάστου πέρι ὃ ἔστιν ἕκαστον ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῶ περὶ παντὸς λαμβάνειν· ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσίν, ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις, ἢ πρὸς θεραπείαν τῶν φυομένων τε καὶ συντιθεμένων ἵπασαι¹ τετράφεται, αἱ δὲ λοιπαί, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίας τε καὶ τὰς ταύτῃ ἐπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὀνειρώττουσι μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν C ὑποθέσεισι χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἐῶσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ ἐξ οὗ μὴ οἶδεν συμπλέκεται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; Οὐδεμία, ἢ δ' ὅς.

XIV. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναφέρουσα² ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἵνα βεβαιώσῃται, καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ D βαρβαρικῶ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορυσμένον ἡρέμα ἔλκει καὶ ἀνάγει ἄνω, συνερίθοις καὶ συμπεριγωγοῖς χρωμένῃ αἷς διήλθομεν τέχναις· ἃς ἐπιστήμας μὲν πολλάκις προσείπομεν διὰ τὸ ἔθος, δέονται δὲ ὀνόματος ἄλλου, ἐναργεστέρου μὲν ἢ δόξης, ἀμυδροτέρου δὲ ἢ ἐπιστήμης· διάνοιαν δὲ αὐτὴν ἐν γε τῷ πρόσθεν που ὠρισάμεθα· ἔστι δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ περὶ ὀνόματος ἀμφισβήτησις, οἷς τοσούτων πέρι σκέψις ὅσων ἡμῖν E πρόκειται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη³. Ἀρέσκει οὖν⁴, ἣν δ' ἐγώ,

¹ ἅπασαι Π: ἅπασα Α. ² ἀναφέρουσα nos: ἀναιροῦσα codd.: ἀναίρουσα dubitanter Schneider· ἀνάγουσα Canter. ³ ἔφη Ξ: ἔφη· ἀλλ' ὃ ἂν μόνον δηλοῖ πρὸς τὴν ἔξιν σαφηνεία λέγει ἐν ψυχῇ Α, superscripto super ι (in λέγει) a man. vet. is. Ineptum glossema damnavit Schneider. ⁴ οὖν Π: γοῦν Α.

ὥσπερ τὸ πρότερον, τὴν μὲν πρώτην μοῖραν ἐπιστήμην
 534 καλεῖν, δευτέραν δὲ διάνοιαν, | τρίτην δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν
 τετάρτην, καὶ ξυναμφότερα μὲν ταῦτα δόξαν, ξυναμφότερα
 δ' ἐκεῖνα νόησιν, καὶ δόξαν μὲν περὶ γένεσιν, νόησιν δὲ
 περὶ οὐσίαν, καὶ ὃ τι οὐσία πρὸς γένεσιν, νόησιν πρὸς
 δόξαν, καὶ ὃ τι νόησις πρὸς δόξαν, ἐπιστήμην πρὸς πίστιν
 καὶ διάνοιαν πρὸς εἰκασίαν· τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλο-
 γίαν καὶ διαίρεσιν διχῇ ἑκατέρου, δοξαστοῦ τε καὶ νοητοῦ,
 ἐώμεν, ὧ Γλαύκων, ἵνα μὴ ἡμᾶς πολλαπλασίων λόγων
 Β ἐμπλήσῃ ἢ ὅσων¹ οἱ παρεληλυθότες. Ἄλλὰ μὴν ἔμοιγ',
 ἔφη, τά γε ἄλλα, καθ' ὅσον δύναμαι ἔπεσθαι, ξυνδοκεῖ.
 Ἦ καὶ διαλεκτικὸν καλεῖς τὸν λόγον ἐκάστου λαμβάνοντα
 τῆς οὐσίας; καὶ τὸν μὴ ἔχοντα, καθ' ὅσον ἂν μὴ ἔχῃ λόγον
 αὐτῷ τε καὶ ἄλλῳ διδόναι, κατὰ τοσοῦτον νοῦν περὶ
 τούτου οὐ φήσεις ἔχειν; Πῶς γὰρ ἂν, ἢ δ' ὅς, φαίην;
 Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως· ὃς ἂν μὴ ἔχῃ
 διορίσασθαι τῷ λόγῳ ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων ἀφελὼν τὴν
 C τοῦ ἀγαθοῦ ιδέαν καὶ ὥσπερ ἐν μάχῃ διὰ πάντων ἐλέγχων
 διεξιὼν, μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν προθυμούμενος
 ἐλέγχειν, ἐν πᾶσι τούτοις ἀπτῶτι τῷ λόγῳ διαπορεύηται,
 οὔτε αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν φήσεις εἰδέναι τὸν οὕτως ἔχοντα οὔτε
 ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν, ἀλλ' εἴ πῃ εἰδώλου τινὸς ἐφάπτεται,
 δόξῃ, οὐκ ἐπιστήμῃ ἐφάπτεσθαι, καὶ τὸν νῦν βίον ὀνειρο-
 πολοῦντα καὶ ὑπνώττοντα, πρὶν ἐνθάδ' ἐξεγρέσθαι, εἰς
 D Ἄιδου πρότερον ἀφικόμενον τελέως ἐπικαταδαρθάνειν;
 Νῆ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, σφόδρα γε πάντα ταῦτα φήσω. Ἄλλὰ
 μὴν τοὺς γε σαυτοῦ παῖδας, οὓς τῷ λόγῳ τρέφεις τε καὶ
 παιδεύεις, εἴ ποτε ἔργῳ τρέφοις, οὐκ ἂν ἐάσαιο, ὥς
 ἐγῶμαι, ἀλόγους ὄντας ὥσπερ γραμμάς, ἄρχοντας ἐν τῇ
 πόλει κυρίους τῶν μεγίστων εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.
 Νομοθετήσεις δὴ αὐτοῖς ταύτης μάλιστα τῆς παιδείας
 ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐξ ἧς ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι

¹ ὅσων Ξ q: ὅσον A: ὅσοι Madvig.

ἐπιστημονέστατα οἰοί τ' ἔσονται; Νομοθετήσω, ἔφη, μετά Ε
γε σοῦ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ θριγκὸς
τοῖς μαθήμασιν ἢ διαλεκτικῇ ἡμῖν ἐπάνω κεῖσθαι, καὶ
οὐκέτ' ἄλλο τούτου μάθημα ἀνωτέρω ὀρθῶς ἂν ἐπι-
τίθεσθαι, ἀλλ' ἔχειν ἤδη τέλος τὰ τῶν | μαθημάτων; 535
Ἔμοιγ', ἔφη.

XV. Διανομὴ τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τὸ λοιπόν σοι, τίσιν
ταῦτα τὰ μαθήματα δώσομεν καὶ τίνα τρόπον. Δῆλον,
ἔφη. Μέννησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων,
οἷους ἐξελέξαμεν; Πῶς γάρ, ἦ δ' ὅς, οὐ; Τὰ μὲν ἄλλα
τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ἐκείνας τὰς φύσεις οἷον¹ δεῖν ἐκλεκτέας
εἶναι· τοὺς τε γὰρ βεβαιοτάτους καὶ τοὺς ἀνδρειοτάτους
προαιρετέον καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς εὐεидεστάτους· πρὸς
δὲ τούτοις ζητητέον μὴ μόνον γενναίους τε καὶ βλοσυροὺς Β
τὰ ἦθη, ἀλλὰ καὶ ἃ τῇδε τῇ παιδείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορα
ἐκτέον αὐτοῖς. Ποῖα δὴ διαστέλλει; Δριμύτητα, ὦ
μακάριε, ἔφην, δεῖ αὐτοῖς πρὸς τὰ μαθήματα ὑπάρχειν
καὶ μὴ χαλεπῶς μανθάνειν· πολὺ γάρ τοι μᾶλλον
ἀποδελιῶσι ψυχαὶ ἐν ἰσχυροῖς μαθήμασιν ἢ ἐν γυμνασίοις·
οἰκειότερος γὰρ αὐταῖς ὁ πόνος, ἴδιος, ἀλλ' οὐ κοινὸς ὢν
μετὰ τοῦ σώματος. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μνήμονα δὴ καὶ
ἄρρατον καὶ πάντῃ φιλόπονον ζητητέον. ἦ τίνι τρόπῳ C
οἶε τὰ τε τοῦ σώματος ἐθελήσειν τινὰ διαπονεῖν καὶ
τοσαύτην μάθησίν τε καὶ μελέτην ἐπιτελεῖν; Οὐδένα, ἦ
δ' ὅς, ἐὰν μὴ παντάπασί γ' ἦ εὐφύης. Τὸ γοῦν νῦν
ἀμάρτημα, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ἡ ἀτιμία φιλοσοφία διὰ ταῦτα
προσπέπτωκεν, ὃ καὶ πρότερον εἶπον, ὅτι οὐ κατ' ἀξίαν
αὐτῆς ἄπτονται· οὐ γὰρ νόθους ἔδει ἄπτεσθαι, ἀλλὰ
γνησίους. Πῶς; ἔφη. Πρῶτον μὲν, εἶπον, φιλοπονία οὐ
χωλὸν δεῖ εἶναι τὸν ἀψόμενον, τὰ μὲν ἡμίσεα φιλόπονον, D
τὰ δ' ἡμίσεα ἄπονον· ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν τις φιλογυμνασ-
τῆς μὲν καὶ φιλόθηρος ἦ καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ σώματος

¹ οἷον Π: οἷον Α.

φιλοπονῇ, φιλομαθῆς δὲ μή, μηδὲ φιλήκοος μηδὲ ζητητικός, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις μισοπονῇ· χωλὸς δὲ καὶ ὁ τάναντία τούτου μεταβεβληκῶς τὴν φιλοπονίαν. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ πρὸς ἀλήθειαν, ἦν δ' ἐγώ, **Ε** ταυτόν τοῦτο ἀνάπηρον ψυχὴν θήσομεν, ἣ ἂν τὸ μὲν ἐκούσιον ψεῦδος μισῇ καὶ χαλεπῶς φέρῃ αὐτὴ τε καὶ ἐτέρων ψευδομένων ὑπεραγανακτῇ, τὸ δ' ἀκούσιον εὐκόλως προσδέχεται καὶ ἀμαθαίνουσά που ἀλISCOμένη μὴ ἀγανακτῇ, ἀλλ' εὐχερῶς ὥσπερ θηρίον ὕειον ἐν ἀμαθίᾳ **536** μολύνηται; Παντά|πασι μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ πρὸς σωφροσύνην, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνδρείαν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη οὐχ ἥκιστα δεῖ φυλάττειν τὸν νόθον τε καὶ τὸν γνήσιον. ὕταν γάρ τις μὴ ἐπίσταιται τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν καὶ ιδιώτης καὶ πόλις, λανθάνουσι χωλοῖς τε καὶ νόθοις χρώμενοι πρὸς ὃ τι ἂν τύχῃσι τούτων, οἱ μὲν φίλοις, οἱ δὲ ἄρχουσι. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτως ἔχει. Ἡμῖν δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πάντα τὰ τοιαῦτα **Β** διευλαβητέον, ὥς ἐὰν μὲν ἀρτιμελεῖς τε καὶ ἀρτίφρους ἐπὶ τοσαύτην μάθησιν καὶ τοσαύτην ἄσκησιν κομίσαντες παιδεύωμεν, ἥ τε δίκη ἡμῖν οὐ μέμψεται αὐτῇ, τὴν τε πόλιν καὶ πολιτείαν σώσομεν, ἀλλοίους δὲ ἄγοντες ἐπὶ ταῦτα τάναντία πάντα καὶ πράξομεν καὶ φιλοσοφίας ἔτι πλείω γέλῳτα καταντλήσομεν. Αἰσχροὺς μὲντ' ἂν εἴη, ἦ δ' ὅς. Πάνυ μὲν οὖν, εἶπον· γελοῖον δ' ἔγωγε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἔοικα παθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἐπελαθόμεν, ἦν **Γ** δ' ἐγώ, ὅτι ἐπαίζομεν, καὶ μᾶλλον ἐντεινόμενος εἶπον. λέγων γὰρ ἡμα ἔβλεψα πρὸς φιλοσοφίαν καὶ ἰδὼν προπεπηλακισμένην ἀναξίως ἀγανακτῆσας μοι δοκῶ καὶ ὥσπερ θυμωθεὶς τοῖς αἰτίοις σπουδαιότερον εἰπεῖν ἢ εἶπον. Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ οὐν ὥς γ' ἐμοὶ ἀκροατῇ. Ἀλλ' ὥς ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ῥήτορι. τόδε δὲ μὴ ἐπιλανθανώμεθα, ὅτι ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἐκλογῇ πρεσβύτας ἐξελέγομεν, ἐν δὲ **Δ** ταύτῃ οὐκ ἐγχωρήσει· Σόλωνι γὰρ οὐ πειστέον, ὥς

γηράσκων τις πολλά δυνατὸς μανθάνειν, ἀλλ' ἦττον ἢ τρέχειν· νέων δὲ πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πολλοὶ πόνοι. Ἀνάγκη, ἔφη.

XVI. Τὰ μὲν τοίνυν λογισμῶν τε καὶ γεωμετριῶν καὶ πάσης τῆς προπαιδείας, ἣν τῆς διαλεκτικῆς δεῖ προπαιδευθῆναι, παισὶν οὖσι χρὴ προβάλλειν, οὐχ ὥς ἐπάναγκες μαθεῖν τὸ σχῆμα τῆς διδαχῆς ποιουμένους. Τί δὴ; Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν μάθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον **Ε** χρὴ μανθάνειν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι βία πονοῦμενοι χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται, ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μάθημα. Ἀληθῆ, ἔφη. Μὴ τοίνυν βία, εἶπον, ὦ ἄριστε, τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀλλὰ παίζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μᾶλλον οἷός τ' ᾖ τῆς καθορᾶν ἐφ' 537 ὃ ἕκαστος πέφυκεν. Ἐχει δὲ λέγεις, ἔφη, λόγον. Οὐκοῦν μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔφαμεν τοὺς παῖδας εἶναι ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς, καὶ ἐάν που ἀσφαλὲς ᾖ, προσακτέον ἐγγὺς καὶ γευστέον αἵματος, ὥσπερ τοὺς σκύλακας; Μένυμαι, ἔφη. Ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς τε πόνοις καὶ μαθήμασι καὶ φόβοις ὃς ἂν ἐντρεχέστατος αἰεὶ φαίνεται, εἰς ἀριθμόν τινα ἐγκριτέον. Ἐν τίνι, ἔφη, ἡλικίᾳ; Ἡνίκα, ἦν δ' ἐγώ, τῶν **Β** ἀναγκαίων γυμνασίων μεθιένται. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος, ἐάν τε δύο ἐάν τε τρία ἔτη γίγνηται, ἀδύνατός τι ἄλλο πρᾶξαι· κόποι γὰρ καὶ ὕπνοι μαθήμασι πολέμιοι· καὶ ἥμα μία καὶ αὕτη τῶν βασάνων οὐκ ἐλαχίστη, τίς ἕκαστος ἐν τοῖς γυμνασίοις φανείται. Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη. Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκ τῶν εἰκοσιετῶν¹ οἱ προκριθέντες τιμὰς τε μείζους τῶν ἄλλων οἴσονται, τά τε χύδην μαθήματα παισὶν ἐν τῇ παιδιᾷ² γενόμενα **Γ** τούτοις συνακτέον εἰς σύνοψιν οἰκειότητος ἀλλήλων τῶν

¹ εἰκοσιετῶν Schneider: εἴκοσιν ἐτῶν A: εἰκοσιετῶν (sic) Π.
corr. A²: παιδεῖα (sic) A¹. Cf. 536 E (παίζοντας τρέφε).

² παιδιᾷ

μαθημάτων¹ καὶ τῆς τοῦ ὄντος φύσεως. Μόνη γοῦν, εἶπεν, ἢ τοιαύτη μάθησις βέβαιος ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται. Καὶ μεγίστη γε, ἣν δ' ἐγώ, πείρα διαλεκτικῆς φύσεως καὶ μῆ. ὁ μὲν γὰρ συνοπτικὸς διαλεκτικός, ὁ δὲ μὴ οὐ. Ξυνοίομαι, D ἢ δ' ὅς. Ταῦτα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, δεήσει σε ἐπισκοποῦντα οἷ ἂν μάλιστα τοιοῦτοι ἐν αὐτοῖς ὧσι καὶ μόνιμοι μὲν ἐν μαθήμασι, μόνιμοι δ' ἐν πολέμῳ καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, τούτους² αὖ, ἐπειδὰν τὰ τριάκοντα ἔτη ἐκβαίνωσιν, ἐκ τῶν προκρίτων προκρινόμενον εἰς μείζους τε τιμὰς καθιστάναι καὶ σκοπεῖν τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει βασανίζοντα, τίς ὁμμάτων καὶ τῆς ἄλλης αἰσθήσεως δυνατὸς μεθιέμενος ἐπ' αὐτὸ τὸ ὄν μετ' ἀληθείας ἰέναι. καὶ ἐνταῦθα δὴ πολλῆς φυλακῆς ἔργον, ὧ ἐταῖρε. Τί μάλιστα; ἢ δ' ὅς. Οὐκ E ἐννοεῖς, ἣν δ' ἐγώ, τὸ νῦν περὶ τὸ διαλέγεσθαι κακὸν³ γιγνόμενον ὅσον γίγνεται; Τὸ ποῖον; ἔφη. Παρανομίας που, ἔφην ἐγώ, ἐμπίμπλανται. Καὶ μάλα, ἔφη. Θαυμαστὸν οὖν τι οἶει, εἶπον, πάσχειν αὐτοὺς καὶ οὐ ξυγγιγνώσκεις; Πῇ μάλιστα; ἔφη. Οἶον, ἣν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τραφείη ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι, πολλῶ δὲ καὶ μεγάλῳ 538 γέλνῃ καὶ κόλαξι πολλοῖς, ἀνὴρ δὲ γενόμενος αἰσθοίτο, ὅτι οὐ τούτων ἐστὶ τῶν φασκόντων γονέων, τοὺς δὲ τῷ ὄντι γεννήσαντας μὴ εὖροι, τοῦτον ἔχεις μαντεύσασθαι, πῶς ἂν διατεθείη πρὸς τε τοὺς κόλακας καὶ πρὸς τοὺς ὑποβαλομένους ἐν ἐκείνῳ τε τῷ χρόνῳ, ὧ οὐκ ἥδει τὰ περὶ τῆς ὑποβολῆς, καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς ἥδει; ἢ βούλει ἐμοῦ μαντευομένου ἀκοῦσαι; Βούλομαι, ἔφη.

XVII. Μαντεύομαι τοίνυν, εἶπον, μᾶλλον αὐτὸν B τιμᾶν ἂν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους δοκοῦντας ἢ τοὺς κολακεύοντας, καὶ ἡττον μὲν ἂν περιδεῖν ἐνδεεῖς τινός, ἡττον δὲ παράνομόν τι δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν εἰς αὐτούς, ἡττον δὲ ἀπειθεῖν τὰ μεγάλα ἐκείνοις ἢ

¹ τῶν μαθημάτων codd.: damnavit J. A. Platt.

² τούτους q¹: τοῖτοις

Λ.

³ κακὸν Π: καλὸν Α.

τοῖς κόλαξιν, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ ἀληθὲς μὴ εἰδείη. Εἰκὸς, ἔφη. Αἰσθόμενον¹ τοῖνυν τὸ ὃν μαντεύομαι αὐτὸν περὶ μὲν τούτους ἀνείναι ἂν τὸ τιμᾶν τε καὶ σπουδάζειν, περὶ δὲ τοὺς κόλακας ἐπιτεῖναι καὶ πείθεσθαι τε αὐτοῖς διαφερόντως ἢ πρότερον καὶ ζῆν ἂν ἤδη κατ' ἐκείνους, ξυνόντα αὐτοῖς C ἀπαρακαλύπτως, πατρὸς δὲ ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων ποιουμένων οἰκείων, εἰ μὴ πάννυ εἴη φύσει ἐπιεικῆς, μέλειν τὸ μηδέν. Πάντ', ἔφη, λέγεις οἷά περ ἂν γένοιτο. ἀλλὰ πῇ πρὸς τοὺς ἀπτομένους τῶν λόγων αὕτη φέρει ἢ εἰκάν; Τῆδε. ἔστι που ἡμῖν δόγματα ἐκ παίδων περὶ δικαίων καὶ καλῶν, ἐν οἷς ἐκτεθράμμεθα ὥσπερ ὑπὸ γονεῦσι, πειθαρχοῦντές τε καὶ τιμῶντες αὐτά. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ἐναντία τούτων ἐπιτηδεύματα ἡδονὰς ἔχοντα, ἃ D κολακεύει μὲν ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ ἔλκει ἐφ' αὐτά, πείθει δ' οὐ τοὺς καὶ ὀπρῶν μετρίους· ἀλλ' ἐκείνα τιμῶσι τὰ πάτρια καὶ ἐκείνοις πειθαρχοῦσιν. Ἔστι ταῦτα. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τὸν οὕτως ἔχοντα ἐλθὼν ἐρώτημα ἔρηται, τί ἐστὶ τὸ καλόν, καὶ ἀποκριναμένου δ' τοῦ νομοθέτου ἤκουεν, ἐξελέγχῃ ὁ λόγος καὶ πολλάκις καὶ πολλαχῇ ἐλέγχων εἰς δόξαν καταβάλλῃ², ὥς τοῦτο οὐδὲν μάλλον E καλὸν ἢ αἰσχροῦν, καὶ περὶ δικαίου ὡσαύτως καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἃ μάλιστα ἦγεν ἐν τιμῇ, μετὰ τοῦτο τί οἶει ποιήσῃ αὐτὸν πρὸς αὐτὰ τιμῆς τε πέρι καὶ πειθαρχίας; Ἀνάγκη, ἔφη, μήτε τιμᾶν ἔτι ὁμοίως μήτε πείθεσθαι. Ὅταν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μήτε ταῦτα ἡγῆται τίμια καὶ οἰκεία ὥσπερ πρὸ τοῦ, τά τε ἀληθῆ μὴ εὐρίσκη, ἔστι πρὸς ὁποῖον βίον ἄλλον ἢ τὸν κολακεύοντα εἰκότως προσχωρήσεται; Οὐκ 539 ἔστιν, ἔφη. Παράνομος δὴ, οἶμαι, δόξει γεγονέναι ἐκ νομίμου. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰκὸς τὸ πάθος τῶν οὕτω λόγων ἀπτομένων, καὶ ὃ ἄρτι ἔλεγον, πολλῆς συγγνώμης ἄξιον; Καὶ ἐλέου γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα μὴ

¹ αἰσθόμενον coir. A²: αἰσθόμενος A¹.² καταβάλλῃ ≡ καταλάβῃ A.

γίγνηται ὁ ἔλεος οὗτος περὶ τοὺς τριακοντούτας σοι, εὐλαβουμένῳ¹ παντὶ τρόπῳ τῶν λόγων ἀπτόεν; Καὶ μάλ',
 B ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν οὐ μία μὲν εὐλάβεια αὕτη συχνή, τὸ μὴ νέους ὄντας αὐτῶν γεύεσθαι; οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι, ὅτι οἱ μειρακίσκοι, ὅταν τὸ πρῶτον λόγων γεύωνται, ὥς παιδιᾷ αὐτοῖς καταχρῶνται, αἰεὶ εἰς ἀντιλογίαν χρώμενοι, καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι, χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἔλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον αἰεὶ. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν δὴ πολλοὺς μὲν αὐτοὶ ἐλέγξωσιν, ὑπὸ
 C πολλῶν δὲ ἐλεγχθῶσι, σφόδρα καὶ ταχὺ ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι ὥνπερ πρότερον· καὶ ἐκ τούτων δὴ αὐτοὶ τε καὶ τὸ ὅλον φιλοσοφίας πέρι εἰς τοὺς ἄλλους διαβέβληνται. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πρεσβύτερος, ἦν δ' ἐγώ, τῆς μὲν τοιαύτης μανίας οὐκ ἂν ἐθέλοι μετέχειν, τὸν δὲ διαλέγεσθαι ἐθέλοντα καὶ σκοπεῖν τ' ἀληθὲς μᾶλλον μιμήσεται ἢ τὸν παιδιᾶς χάριν παίζοντα καὶ ἀντι-
 D λέγοντα, καὶ αὐτὸς τε μετριώτερος ἔσται καὶ τὸ ἐπιτήδευμα τιμιώτερον ἀντὶ ἀτιμοτέρου ποιήσει. Ὁρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὰ προειρημένα τούτου ἐπ' εὐλαβείᾳ πάντα προείρηται, τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι καὶ στασίμους οἷς τις μεταδώσει τῶν λόγων, καὶ μὴ ὥς νῦν ὁ τυχὼν καὶ οὐδὲν προσήκων ἔρχεται ἐπ' αὐτό; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

XVIII. Ἀρκεῖ δὴ ἐπὶ λόγων μεταλήψει μείναι ἐνδελεχῶς καὶ ξυντόνως μηδὲν ἄλλο πράττοντι, ἀλλ' ἀντιστρόφως γυμναζομένῳ τοῖς περὶ τὸ σῶμα γυμνασίοις,
 E ἔτη διπλάσια ἢ τότε; Ἐξ, ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις; Ἀμέλει, εἶπον, πέντε θές· μετὰ γὰρ τοῦτο καταβιβαστέοι ἔσονται σοι εἰς τὸ σπήλαιον πάλιν ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαστέοι ἄρχειν τά τε περὶ τὸν πόλεμον καὶ ὅσαι νέων ἀρχαί, ἵνα μὴδ' ἐμπειρία ὑστερῶσι τῶν ἄλλων· καὶ ἔτι καὶ ἐν τούτοις
 540 βασανιστέοι, εἰ ἐμμενοῦσιν ἐλκόμενοι παν|ταχόσε ἢ τι καὶ

¹ εὐλαβουμένῳ codd.: εὐλαβουμένοις Balter.

παρακινήσουσι. Χρόνον δέ, ἢ δ' ὅς, πόσον τοῦτον τίθης; Πεντεκαίδεκα ἔτη, ἦν δ' ἐγώ. γενομένων δὲ πεντηκοντου-
 τῶν τοὺς διασωθέντας καὶ ἀριστεύσαντας πάντα πάντῃ ἐν
 ἔργοις τε καὶ ἐπιστήμαις πρὸς τέλος ἤδη ἀκτέον καὶ
 ἀναγκαστέον ἀνακλίναντας τὴν τῆς ψυχῆς αὐγὴν εἰς αὐτὸ
 ἀποβλέψαι τὸ πᾶσι φῶς παρέχον, καὶ ἰδόντας τὸ ἀγαθὸν
 αὐτό, παραδείγματι χρωμένους ἐκείνῳ, καὶ πόλιν καὶ
 ἰδιώτας καὶ ἑαυτοὺς κοσμεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν μέρει B
 ἐκάστους, τὸ μὲν πολὺ πρὸς φιλοσοφία διατρίβοντας,
 ὅταν δὲ τὸ μέρος ἦκη, πρὸς πολιτικοῖς ἐπιταλαιπωροῦντας
 καὶ ἄρχοντας ἐκάστους τῆς πόλεως ἕνεκα, οὐχ ὥς καλόν
 τι, ἀλλ' ὥς ἀναγκαῖον πράττοντας, καὶ οὕτως ἄλλους αἰὲ
 παιδεύσαντας τοιούτους, ἀντικαταλιπόντας τῆς πόλεως
 φύλακας, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντας οἰκεῖν· μνημεῖα δ'
 αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν, ἐὰν καὶ ἡ C
 Πυθία ξυναναιρῇ¹, ὥς δαίμοσιν, εἰ δὲ μή, ὥς εὐδαίμοσί τε
 καὶ θείοις. Παγκάλους, ἔφη, τοὺς ἄρχοντας, ὦ Σώκρατες,
 ὥσπερ ἀνδριαντοποιοὺς ἀπείργασαι. Καὶ τὰς ἀρχούσας γε,
 ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαῦκων. μηδὲν γάρ τι οἴου με περὶ ἀνδρῶν
 εἰρηκέναι μᾶλλον ἢ εἰρηκα ἢ περὶ γυναικῶν, ὅσαι ἂν
 αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς φύσεις ἐγγίγνωνται. Ὅρθως, ἔφη, εἴπερ
 ἴσα γε πάντα τοῖς ἀνδράσι κοινωνήσουσιν, ὥς διήλθομεν.
 Τί οὖν; ἔφην· ξυγχωρεῖτε περὶ τῆς πόλεως τε καὶ D
 πολιτείας μὴ παντάπασιν ἡμᾶς εὐχὰς εἰρηκέναι, ἀλλὰ
 χαλεπὰ μὲν, δυνατὰ δέ πῃ, καὶ οὐκ ἄλλη ἢ εἴρηται, ὅταν
 οἱ ὥς ἀληθῶς φιλόσοφοι δυνάσται, ἢ πλείους ἢ εἷς, ἐν
 πόλει γενόμενοι τῶν μὲν νῦν τιμῶν καταφρονήσωσιν,
 ἡγησάμενοι ἀνελευθέρους εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίας, τὸ δὲ
 ὀρθὸν περὶ πλείστου ποιησάμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τούτου
 τιμάς, μέγιστον δὲ καὶ ἀναγκαϊότατον τὸ δίκαιον, καὶ E
 τούτῳ δὴ ὑπηρετοῦντές τε καὶ αὔξοντες αὐτὸ διασκευωρή-
 σονται τὴν ἑαυτῶν πόλιν; Πῶς; ἔφη. "Ὅσοι μὲν ἄν, ἦν

¹ ξυναναιρῇ Ξ q: ξυναιρῇ Δ.

δ' ἐγώ, πρεσβύτεροι τυγχάνωσι δεκετῶν¹ ἐν τῇ πόλει,
 541 πάντας ἐκπέμψωσιν εἰς τοὺς | ἀγρούς, τοὺς δὲ παῖδας
 αὐτῶν παραλαβόντες ἐκτὸς τῶν νῦν ἡθῶν, ἃ καὶ οἱ γονῆς
 ἔχουσι, θρέψωνται ἐν τοῖς σφετέροις τρόποις καὶ νόμοις,
 οὔσιν οἷοις διεληλύθαμεν τότε, καὶ οὕτω τάχιστα τε καὶ
 ῥᾶστα πόλιν τε καὶ πολιτείαν, ἣν ἐλέγομεν, καταστᾶσαν
 αὐτὴν τε εὐδαιμονήσειν καὶ τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἂν ἐγγένηται,
 Β πλεῖστα ὀνήσειν; Πολύ γ', ἔφη· καὶ ὥς ἂν γένοιτο, εἴπερ
 ποτὲ γίγνοιτο, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εὖ εἰρηκέναι.
 Οὐκοῦν ἄδην ἤδη, εἶπον ἐγώ, ἔχουσιν ἡμῖν οἱ λόγοι περὶ τε
 τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ ὁμοίου ταύτῃ ἀνδρός; δῆλος
 γάρ που καὶ οὗτος, οἷον φήσομεν δεῖν αὐτὸν εἶναι. Δῆλος,
 ἔφη· καὶ ὅπερ ἐρωτᾷς, δοκεῖ μοι τέλος ἔχειν.

¹ δεκετῶν Π: δέκ' ἐτῶν Α.

Η.

Ι. Εἶεν· ταῦτα μὲν δὴ ὁμολόγηται, ὦ Γλαῦκων, τῇ 543
μελλούσῃ ἄκρως οἰκεῖν πόλει κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοι-
νοὺς δὲ παῖδας εἶναι καὶ πᾶσαν παιδεῖαν, ὡσαύτως δὲ τὰ
ἐπιτηδεύματα κοινὰ ἐν πολέμῳ τε καὶ εἰρήνῃ, βασιλέας δὲ
αὐτῶν εἶναι τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ πρὸς τὸν πόλεμον
γεγονότας ἀρίστους. Ὡμολόγηται, ἔφη. Καὶ μὴν καὶ τάδε Β
ξυνεχωρήσαμεν, ὥς ὅταν δὴ καταστῶσιν οἱ ἄρχοντες,
ἄγοντες τοὺς στρατιώτας κατοικιοῦσιν εἰς οἰκήσεις οἷας
προεῖπομεν, ἴδιον μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐχούσας, κοινὰς δὲ
πᾶσι. πρὸς δὲ ταῖς τοιαύταις οἰκήσεσι καὶ τὰς κτήσεις, εἰ
μνημονεύεις, διωμολογησάμεθ' ἃ που οἶαι ἔσονται αὐτοῖς.
Ἄλλὰ μνημονεύω, ἔφη, ὅτι γε οὐδὲν οὐδένα ὥομεθα δεῖν
κεκτῆσθαι ὧν νῦν οἱ ἄλλοι, ὥσπερ δὲ ἀθλητὰς τε πολέ-
μου καὶ φύλακας, μισθὸν τῆς φυλακῆς δεχομένους εἰς C
ἐνιαυτὸν τὴν εἰς ταῦτα τροφὴν παρὰ τῶν ἄλλων, αὐτῶν
τε δεῖν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἐπιμελεῖσθαι. Ὅρθῳς, ἔφη,
λέγεις. ἀλλά¹ γ' ἐπειδὴ τοῦτ' ἀπετελέσαμεν, ἀναμνη-
σθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν
ἴωμεν. Οὐ χαλεπὸν, ἔφη. σχεδὸν γάρ, καθάπερ νῦν,
ὥς διεληλυθὼς περὶ τῆς πόλεως τοὺς λόγους ἐποιοῦ, λέ-
γων, ὥς ἀγαθὴν μὲν τὴν τοιαύτην, οἷαν τότε διήλθες,

¹ ἀλλά γ' Α: ἀλλ' ἄγε Π.

- D** τιθείης πόλιν καὶ ἄνδρα τὸν ἐκείνη ὅμοιον, καὶ ταῦτα, ὡς
 ἔοικας, καλλίῳ ἔτι ἔχων εἰπεῖν πόλιν τε καὶ ἄνδρα. ἀλλ’
544 | οὖν δὴ τὰς ἄλλας ἡμαρτημένας ἔλεγες, εἰ αὕτη ὀρθή. τῶν
 δὲ λοιπῶν πολιτειῶν ἔφησθα, ὡς μνημονεύω, τέτταρα εἶδη
 εἶναι, ὧν καὶ περί λόγον ἄξιον εἶη ἔχειν καὶ ἰδεῖν αὐτῶν
 τὰ ἁμαρτήματα καὶ τοὺς ἐκείναις αὐτοῖς ὁμοίους, ἵνα πάντας
 αὐτοὺς ἰδόντες καὶ ὁμολογησάμενοι τὸν ἄριστον καὶ τὸν
 κάκιστον ἄνδρα ἐπισκεψαίμεθα, εἰ ὁ ἄριστος εὐδαιμονέ-
 στατος καὶ ὁ κάκιστος ἀθλιώτατος ἢ ἄλλως ἔχοι· καὶ
B ἐμοῦ ἐρομένου, τίνας λέγοις τὰς τέτταρας πολιτείας, ἐν
 τούτῳ ὑπέλαβε Πολέμαρχός τε καὶ Ἀδείμαντος, καὶ οὕτω
 δὴ σὺ ἀναλαβὼν τὸν λόγον δεῦρ’ ἀφίξαι. Ὀρθότατα,
 εἶπον, ἐμνημόνευσας. Πάλιν τοίνυν, ὥσπερ παλαιστής,
 τὴν αὐτὴν λαβὴν παρέχε, καὶ τὸ αὐτὸ ἐμοῦ ἐρομένου
 πειρῶ εἰπεῖν, ἅπερ τότε ἔμελλες λέγειν. Ἐάνπερ, ἦν δ’
 ἐγώ, δύνωμαι. Καὶ μὲν, ἦ δ’ ὅς, ἐπιθυμῶ καὶ αὐτὸς
 ἀκοῦσαι, τίνας ἔλεγες τὰς τέτταρας πολιτείας. Οὐ χαλε-
C πῶς, ἦν δ’ ἐγώ, ἀκούσει. εἰσὶ γὰρ αἷς λέγω, αἵπερ καὶ
 ὀνόματα ἔχουσιν, ἣ τε ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπαινουμένη, ἣ
 Κρητικὴ τε καὶ Λακωνικὴ αὕτη· καὶ δευτέρα καὶ δευτέρως
 ἐπαινουμένη, καλουμένη δ’ ὀλιγαρχία, συχνῶν γέμουσα
 κακῶν πολιτεία· ἣ τε ταύτῃ διάφορος καὶ ἐφεξῆς γιγνο-
 μένη δημοκρατία, καὶ ἣ γενομένη δὴ τυραννὶς καὶ¹ πασῶν
 τούτων διαφέρουσα², τέταρτόν τε καὶ ἔσχατον πόλεως
 νόσημα. ἢ τίνα ἄλλην ἔχεις ἰδέαν πολιτείας, ἥτις καὶ ἐν
D εἶδει διαφανεῖ τινὶ κεῖται; δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὠνῆται
 βασιλεῖαι καὶ τοιαῦταί τινες πολιτεῖαι μεταξύ τι τούτων
 πού εἰσιν, εὖροι δ’ ἂν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους περὶ τοὺς
 βαρβάρους ἢ τοὺς Ἕλληνας. Πολλὰ γοῦν καὶ ἄτοποι,
 ἔφη, λέγονται.

II. Οἴσθ’ οὖν, ἦν δ’ ἐγώ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων εἶδη

¹ καὶ II. καὶ η Α.

² διαφέρουσα Ξ: διαφεύγουσα Α.

τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπων εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν; ἢ οἷε ἐκ δρυός ποθεν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίνεσθαι, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἡθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃ ἂν ὥσπερ Ε
 ῥέψαντα τᾶλλα ἐφελκύσῃται; Οὐδαμῶς ἔγωγ', ἔφη, ἄλλοθεν ἢ ἐντεῦθεν. Οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν πόλεων πέντε, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτῶν κατασκευαὶ τῆς ψυχῆς πέντε ἂν εἶεν. Τί μήν; Τὸν μὲν δὴ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ὅμοιον διεληλύθαμεν ἤδη, ὃν ἀγαθόν τε καὶ δίκαιον ὀρθῶς φαμέν εἶναι. | Διελη- 545
 λύθαμεν. Ἄρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο διττέον τοὺς χεῖρους, τὸν φιλόνικόν τε καὶ φιλότιμον, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἐστῶτα πολιτείαν, καὶ ὀλιγαρχικὸν αὖ καὶ δημοκρατικὸν καὶ τὸν τυραννικόν, ἵνα τὸν ἀδικώτατον ἰδόντες ἀντιθῶμεν τῷ δικαιοτάτῳ καὶ ἡμῖν τελέα ἢ σκέψις ἦ, πῶς ποτὲ ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν τὴν ἄκρατον ἔχει εὐδαιμονίας τε πέρι τοῦ ἔχοντος καὶ ἀθλιότητος, ἵνα ἡ Θρασυμάχῳ πειθόμενοι διώκωμεν ἀδικίαν ἢ τῷ νῦν Β
 προφαινομένῳ λόγῳ δικαιοσύνην; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω ποιητέον. Ἄρ' οὖν ὥσπερ ἡρξάμεθα ἐν ταῖς πολιτείαις πρότερον σκοπεῖν τὰ ἡθῆ ἢ ἐν τοῖς ἰδιώταις, ὡς ἐναργέστερον ὢν, καὶ νῦν οὕτω πρῶτον μὲν τὴν φιλότιμον σκεπτέον πολιτείαν (ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχω λεγόμενον ἄλλο· ἢ τιμοκρατίαν ἢ τιμαρχίαν αὐτὴν κλητέον·) πρὸς δὲ ταύτην τὸν τοιοῦτον ἄνδρα σκεψόμεθα, ἔπειτα ὀλιγαρχίαν καὶ ἄνδρα ὀλιγαρχικόν, αὐθις δὲ εἰς δημοκρατίαν ἀποβλέ- C
 ψαντες θεασόμεθα ἄνδρα δημοκρατικόν, τὸ δὲ τέταρτον εἰς τυραννουμένην πόλιν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες, πάλιν εἰς τυραννικὴν ψυχὴν βλέποντες, πειρασόμεθα περὶ ὧν προῦθέμεθα ἱκανοὶ κριταὶ γενέσθαι; Κατὰ λόγον γέ τοι ἂν, ἔφη, οὕτω γίγνοιτο ἢ τε θέα καὶ ἡ κρίσις.

III. Φέρε τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, πειρώμεθα λέγειν, τίνα τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τότε μὲν ἀπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ D
 ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται·

- ὁμοιοῦντος δέ, καὶ πάνυ ὀλίγον ἤ, ἀδύνατον κινηθῆναι;
 Ἔστι γὰρ οὕτω. Πῶς οὖν δὴ, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ἡ πόλις
 ἡμῖν κινηθήσεται, καὶ πῇ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ
 οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἡ βούλει,
 ὥσπερ Ὀμηρος, εὐχόμεθα ταῖς Μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν,
 Εἴ πως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ φῶμεν αὐτὰς
 τραγικᾶς, ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχηλού-
 σας, ὡς δὴ σπουδῇ λεγούσας, ὑψηλολογουμένας λέγειν;
 546 Πῶς; Ὡδέ πως. | χαλεπὸν μὲν κινηθῆναι πόλιν οὕτω
 ξυστᾶσαν· ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ φθορά ἐστίν, οὐδ' ἡ
 τοιαύτη ξύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθή-
 σεται. λύσις δὲ ἴδε· οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ
 ἐν ἐπιγείοις ζώοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων
 γίνονται, ὅταν περιτροπαὶ ἐκάστοις κύκλων περιφορὰς
 συνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ
 ἐναντίας· γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας,
 Β καίπερ ὄντες σοφοὶ οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε,
 οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ
 πάρεσιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδ' ὅτε οὐ δέον.
 ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμ-
 βάνει τέλειος, ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρῶτῳ αὐξήσεις δυνά-
 μεναί τε καὶ δυναστευόμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας
 δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ
 C αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ
 πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν· ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι
 συζυγεῖς δύο ἁρμονίας παρέχεται τρεῖς αὐξηθεῖς, τὴν μὲν
 ἴσην ἰσάκεις, ἑκατὸν τοσαυτίκεις, τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν τῇ,
 προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν
 πεμπάδος, δεομένων ἐνὸς ἐκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν,
 ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. ζύμπας δὲ οὗτος, ἀριθμὸς
 γεωμετρικός, τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων
 D γενέσεων, ἃς ὅταν ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες συνοικί-
 ζωσιν νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ'

εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται· ὧν καταστήσουσι¹ μὲν τοὺς ἀρί-
 στους οἱ πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν
 πατέρων αὐτῶν δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται
 ἀμελεῖν φύλακες ὄντες, παρ' ἑλαττον τοῦ δέοντος ἡγησά-
 μενοι τὰ μουσικῆς, δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς· ὅθεν
 ἀμουνότεροι γενήσονται ἡμῖν² οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων ἄρ-
 χοντες οὐ πάνυ φυλακικοὶ καταστήσονται πρὸς τὸ δοκι- Ε
 μάζειν τὰ Ἡσιόδου | τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη, χρυσοῦν τε 547
 καὶ ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν· ὁμοῦ δὲ μιγέντος
 σιδήρου ἀργύρῳ³ καὶ χαλκοῦ χρυσῷ ἀνομοιότης ἐγγενή-
 σεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ γενόμενα, οὐ ἂν
 ἐγγένηται, ἀεὶ τίκτει πόλεμον καὶ ἔχθραν. ταύτης τοι
 γενεᾶς χρή φάναι εἶναι στάσιν, ὅπου ἂν γίγνηται ἀεὶ.
 Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, αὐτὰς ἀποκρίνεσθαι φήσομεν. Καὶ
 γάρ, ἣν δ' ἐγώ, ἀνάγκη Μούσας γε οὔσας Τί οὖν, ἦ δ' ὅς,
 τὸ μετὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ Μοῦσαι; Στάσεως, ἣν δ' ἐγώ, Β
 γενομένης εἰλκέτην ἄρα ἐκάτέρω τῷ γένει⁴, τὸ μὲν σιδηροῦν
 καὶ χαλκοῦν ἐπὶ χρηματισμὸν καὶ γῆς κτῆσιν καὶ οἰκίας
 χρυσίου τε καὶ ἀργύρου, τὸ δ' αὖ, τὸ⁵ χρυσοῦν τε καὶ
 ἀργυροῦν⁶, ἅτε οὐ πενομένω, ἀλλὰ φύσει ὄντε πλουσίῳ τὰς
 ψυχὰς, ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν
 ἡγέτην· βιαζομένων δὲ καὶ ἀντιτεινόντων ἀλλήλοις, εἰς
 μέσον ὠμολόγησαν γῆν μὲν καὶ οἰκίας κατανειμαμένους
 ἰδιώσασθαι, τοὺς δὲ πρὶν φυλαττομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς C
 ἐλευθέρους, φίλους τε καὶ τροφέας, δουλωσάμενοι τότε,
 περιοίκους τε καὶ οἰκέτας ἔχοντες, αὐτοὶ πολέμου τε καὶ
 φυλακῆς αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Δοκεῖ μοι, ἔφη, αὕτη ἡ
 μετάβασις ἐντεῦθεν γίγνεσθαι. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, ἐν

¹ καταστήσουσι π: καταστήσονται Α ² ἡμῖν Α: ὑμῖν Π. ³ σιδήρου
 ἀοργύρῳ Π: σιδηροῦ ἀργυρῷ Α.

⁴ τῷ γένει Π: τῷ γένει Α¹: τῷ γένει Α².

⁵ τῷ δ' αὖ, τὸ Schneider: τῷ δ' αὖ τὸ (τὸ erasum) Μ: τὸ δ' αὐτὸ Α.

⁶ ἀργυροῦν Ξ: ἀργύρεον Α¹: ἀργύρουν ὄν corr. Α².

μέσω τις ἂν εἴη ἀριστοκρατίας τε καὶ ὀλιγαρχίας αὕτη ἡ πολιτεία; Πάνυ μὲν οὖν.

IV. Μεταβιθήσεται μὲν δὴ οὕτω· μεταβᾶσα δὲ πῶς
D οἰκήσει; ἡ φανερόν ὅτι τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν
πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἅτ' ἐν μέσῳ οὔσα, τὸ δέ
τι καὶ αὐτῆς ἔξει ἴδιον; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν τῷ μὲν
τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας καὶ γεωργίων ἀπέχεσθαι τὸ προπο-
λεμοῦν αὐτῆς καὶ χειροτεχνιῶν καὶ τοῦ ἄλλου χρηματισμοῦ,
ξυσσίτια δὲ κατεσκευάσθαι καὶ γυμναστικῆς τε καὶ τῆς τοῦ
πολέμου ἀγωνίας ἐπιμελεῖσθαι, πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὴν
προτέραν μιμήσεται; Ναί. Τῷ δέ γε φοβεῖσθαι τοὺς
E σοφοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγειν, ἅτε οὐκέτι κεκτημένη¹ ἀπλοῦς
τε καὶ ἀτενεῖς τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἀλλὰ μεικτοὺς, ἐπὶ
δὲ θυμοειδεῖς τε καὶ ἀπλουστέρους ἀποκλίνειν, τοὺς πρὸς
548 πόλεμον μᾶλλον πεφυκότας ἢ πρὸς εἰρήνην, | καὶ τοὺς περὶ
ταῦτα δόλους τε καὶ μηχανὰς ἐντίμως ἔχειν, καὶ πολεμοῦσα
τὸν αἰὲ χρόνον διάγειν, αὕτη ἑαυτῆς αὖ τὰ πολλὰ τῶν
τοιούτων ἴδια ἔξει; Ναί. Ἐπιθυμηταὶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ,
χρημάτων οἱ τοιοῦτοι ἔσονται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς ὀλι-
γαρχίαις, καὶ τιμῶντες ἀγρίως ὑπὸ σκότου χρυσόν τε καὶ
ἄργυρον, ἅτε κεκτημένοι ταμιεῖα καὶ οἰκείους θησαυρούς, οἳ
θέμενοι ἂν αὐτὰ κρύψειαν, καὶ αὖ περιβόλους οἰκήσεων,
B ἀτεχνῶς νεοττίας ἰδίας, ἐν αἷς ἀναλίσκοντες γυναιξί τε καὶ
οἷς ἐθέλοιεν ἄλλοις πολλὰ ἂν δαπανῶντο. Ἀληθέστατα,
ἔφη. Οὐκοῦν καὶ φειδωλοὶ χρημάτων, ἅτε τιμῶντες καὶ
οὐ² φανερῶς κτώμενοι, φιλαναλωταὶ δὲ ἄλλοτρίων δι'
ἐπιθυμίαν, καὶ λάθρα τὰς ἡδονὰς καρπούμενοι, ὥσπερ
παῖδες πατέρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες, οὐχ ὑπὸ πει-
θοῦς, ἀλλ' ὑπὸ βίας πεπαιδευμένοι διὰ τὸ τῆς ἀληθινῆς
Μούσης, τῆς μετὰ λόγων τε καὶ φιλοσοφίας, ἡμεληκέναι
C καὶ πρεσβυτέρως γυμναστικὴν μουσικῆς τετιμηκέναι. Παν-
τάπασιν, ἔφη, λέγεις μεμιγμένην πολιτείαν ἐκ κακοῦ τε

¹ κεκτημένη Bekker: κεκτημένην A.

² οὐ II: erasum est in A.

καὶ ἀγαθοῦ. Μέμικται γάρ, ἦν δ' ἐγώ· διαφανέστατον δ' ἐν αὐτῇ ἐστὶν ἓν τι μόνον ὑπὸ τοῦ θυμοειδοῦς κρατοῦντος, φιλονικίαι καὶ φιλοτιμίαι Σφόδρα γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγонуῖα καὶ τοιαύτη ἂν τις εἴη, ὥς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα μὴ D ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τὸν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικιώτατον, ἀμήχανον δὲ μήκει ἔργον εἶναι πάσας μὲν πολιτείας, πάντα δὲ ἦθῃ μηδὲν παραλιπόντα διελθεῖν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη.

V. Τίς οὖν ὁ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν ἀνὴρ; πῶς τε γενόμενος ποῖός τέ τις ὢν; Οἶμαι μὲν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, ἐγγύς τι αὐτὸν Γλαύκωνος τουτουὶ τείνειν ἔνεκά γε φιλονικίας. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε· ἀλλὰ μοι δοκεῖ τάδε οὐ κατὰ τοῦτον πεφυκέναι. Τὰ ποῖα; Αὐθαδέστερόν τε E δεῖ αὐτόν, ἦν δ' ἐγώ, εἶναι καὶ ὑποαμουσότερον, φιλόμουσον δέ, καὶ φιλήκοον μὲν, ῥητορικὸν δ' οὐδαμῶς. καὶ δούλοις | μὲν τις ἂν¹ ἄγριος εἴη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, 549 ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος, ἐλευθέροις δὲ ἡμερος, ἀρχόντων δὲ σφόδρα ὑπήκοος, φίλαρχος δὲ καὶ φιλότιμος, οὐκ ἀπὸ τοῦ λέγειν ἀξιῶν ἄρχειν οὐδ' ἀπὸ τοιοῦτου οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ ἔργων τῶν τε πολεμικῶν καὶ τῶν περὶ τὰ πολεμικά, φιλογυμναστής τέ τις ὢν καὶ φιλόθηρος. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο τὸ ἦθος ἐκείνης τῆς πολιτείας. Οὐκοῦν καὶ χρημάτων, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τοιοῦτος νέος μὲν ὢν καταφρονοῖ ἂν, ὅσῳ B δὲ πρεσβύτερος γίγνοιτο, μᾶλλον ἀεὶ ἀσπάξοιτο ἂν τῷ τε μετέχειν τῆς τοῦ φιλοχρημάτου φύσεως καὶ μὴ εἶναι εἰλικρινῆς πρὸς ἀρετὴν διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος; Τίνος; ἦ δ' ὅς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῇ κεκραμένου· ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι. Καλῶς, ἔφη, λέγεις. Καὶ ἔστι μὲν γ', ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτος ὁ τιμοκρατικὸς

¹ τις ἂν *v* et fortasse A¹: τις A².

νεανίας, τῇ τοιαύτῃ πόλει εἰκώς. Πάνυ μὲν οὖν. Γίγ-
 C νεται δέ γ', εἶπον, οὗτος ὧδέ πως, ἐνίετε πατρός ἀγαθοῦ ὦν
 νέος υἱὸς ἐν πόλει οἰκοῦντος οὐκ εὖ πολιτεομένη, φεύγοντος
 τάς τε τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ δίκας καὶ τὴν τοιαύτην πᾶσαν
 φιλοπραγμοσύνην καὶ ἐθέλοντος ἐλαττοῦσθαι, ὥστε πράγ-
 ματα μὴ ἔχειν. Πῇ δὴ, ἔφη, γίγνεται; "Οταν, ἦν δ' ἐγώ,
 D ἀρχόντων αὐτῇ ὁ ἀνὴρ ἐστίν, καὶ ἐλαττουμένης διὰ ταῦτα
 ἐν ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἔπειτα ὀρώσης μὴ σφόδρα περὶ
 χρήματα σπουδάζοντα μηδὲ μαχόμενον καὶ λοιδορούμενον
 ἰδία τε ἐν δικαστηρίοις¹ καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ ῥαθύμως
 πάντα τὰ τοιαῦτα φέροντα, καὶ ἑαυτῷ μὲν τὸν νοῦν
 προσέχοντα αἰεὶ, ἑαυτὴν δὲ μήτε πάνυ τιμῶντα μήτε
 ἀτιμάζοντα, ἐξ ἀπάντων τούτων ἀχθομένης τε αἰσθάνηται²
 καὶ λεγούσης, ὡς ἀνανδρός τε αὐτῷ ὁ πατήρ καὶ λίαν
 E ἀνειμένος, καὶ ἄλλα δὴ ὅσα καὶ οἶα φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες
 περὶ τῶν τοιούτων ὑμνεῖν. Καὶ μάλ', ἔφη ὁ Ἀδείμαντος,
 πολλά τε καὶ ὅμοια ἑαυταῖς. Οἴσθα οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι
 καὶ οἱ οἰκέται τῶν τοιούτων ἐνίετε λάθρα πρὸς τοὺς υἱεῖς
 τοιαῦτα λέγουσιν, οἱ δοκοῦντες εὖνοι εἶναι, καὶ ἐάν τινα
 ἴδωσιν ἢ ὀφείλοντα χρήματα, ᾧ μὴ ἐπεξέρχεται ὁ πατήρ, ἢ
 τι ἄλλο ἀδικοῦντα, διακελεύονται, ὅπως ἐπειδὴν ἀνὴρ
 550 γένηται, τιμωρήσεται πάντας τοὺς | τοιούτους καὶ ἀνὴρ μᾶλ-
 λον ἔσται τοῦ πατρός. καὶ ἐξιώων ἕτερα τοιαῦτα ἀκούει³ καὶ
 ὀρᾷ, τοὺς μὲν τὰ αὐτῶν πράττοντας ἐν τῇ πόλει ἡλιθίους
 τε καλουμένους καὶ ἐν σμικρῷ λόγῳ ὄντας, τοὺς δὲ μὴ τὰ
 αὐτῶν τιμωμένους τε καὶ ἐπαινουμένους. τότε δὴ ὁ νέος
 πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκούων τε καὶ ὀρῶν, καὶ αὖ τοὺς⁴ τοῦ
 πατρός λόγους ἀκούων τε καὶ ὀρῶν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ
 ἐγγύθεν παρὰ τὰ τῶν ἄλλων, ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων

¹ ἐν δικαστηρίοις codd.: seclisit Vermehren, nescio an recte. ² αἰσ-
 θάνηται post τε nos dedimus. post αἰεὶ codd. ³ ἀκούει Ξ: ἀκούη Α.

⁴ αὖ τοὺς Ξ: αὐτοὺς Α¹: αὐτοὺς τοὺς Α².

τούτων, τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τὸ λογιστικὸν ἐν τῇ ψυχῇ B
 ἄρδοντός τε καὶ αὔξοντος, τῶν δὲ ἄλλων τό τε ἐπιθυμητι-
 κὸν καὶ τὸ θυμοειδές, διὰ τὸ μὴ κακοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὴν
 φύσιν, ὁμιλίαις δὲ ταῖς τῶν ἄλλων κακαῖς κεχρηῆσθαι, εἰς
 τὸ μέσον ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἦλθε, καὶ τὴν
 ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν παρέδωκε τῷ μέσῳ τε καὶ φιλονίκῳ καὶ
 θυμοειδεῖ, καὶ ἐγένετο ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνὴρ.
 Κομιδῇ μοι, ἔφη, δοκεῖς τὴν τούτου γένεσιν διεληλυθῆναι.
 "Εχομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τήν τε δευτέραν πολιτείαν καὶ τὸν C
 δεύτερον ἄνδρα; "Εχομεν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν μετὰ τούτο, τὸ τοῦ Αἰσχύλου, λέγωμεν
 ἄλλον ἄλλη πρὸς πόλει τεταγμένον, μᾶλλον δὲ κατὰ
 τὴν ὑπόθεσιν προτέραν τὴν πόλιν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 Εἴη δέ γ' ἂν, ὡς ἐγῶμαι, ὀλιγαρχία ἢ μετὰ τὴν τοιαύτην¹
 πολιτείαν. Λέγεις δέ, ἦ δ' ὅς, τὴν ποίαν κατάστασιν
 ὀλιγαρχίαν; Τὴν ἀπὸ τιμημάτων, ἦν δ' ἐγώ, πολιτείαν,
 ἐν ᾗ οἱ μὲν πλούσιοι ἄρχουσιν, πένητι δὲ οὐ μέτεστιν D
 ἀρχῆς. Μανθάνω, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ὡς μεταβαίνει πρῶτον
 ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ῥητέον; Ναί. Καὶ
 μήν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τυφλῷ γε δῆλον, ὡς μεταβαίνει Πῶς;
 Τὸ ταμιεῖον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο ἐκάστῳ χρυσίου πληρούμενον
 ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. πρῶτον μὲν γὰρ δαπά-
 νας αὐτοῖς ἐξευρίσκουσιν, καὶ τοὺς νόμους ἐπὶ τούτο
 παράγουσιν, ἀπειθοῦντες αὐτοί τε καὶ γυναῖκες αὐτῶν². E
 Εἰκός, ἔφη. "Επειτά γε, οἶμαι, ἄλλος ἄλλον ὁρῶν καὶ εἰς
 ζῆλον ἰὼν τὸ πλῆθος τοιοῦτον αὐτῶν ἀπειργάσαντο. Εἰκός.
 Τούντεῦθεν τοίνυν, εἶπον, προιόντες εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ
 χρηματίζεσθαι, ὅσῳ ἂν τοῦτο τιμιώτερον ἡγῶνται, τοσούτῳ
 ἀρετὴν ἀτιμοτέραν. ἢ οὐχ οὕτω πλούτου ἀρετὴ διέστηκεν,
 ὥσπερ ἐν πλάστιγγι ζυγοῦ κειμένου ἐκατέρου ἀεὶ τούναν-
 τίον ῥέποντε; Καὶ μάλ', ἔφη. Τιμωμένον δὲ | πλούτου ἐν 551

¹ τοιαύτην Π et in marg. A.² αὐτῶν Π: αὐτῷ A.

πόλει καὶ τῶν πλουσίων ἀτιμοτέρα ἀρετὴ τε καὶ οἱ ἀγαθοί.
 Δῆλον. Ἀσκεῖται δὴ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ
 ἀτιμαζόμενον. Οὕτω. Ἀντὶ δὴ φιλονίκων καὶ φιλοτίμων
 ἀνδρῶν φιλοχρηματισταὶ καὶ φιλοχρήματοι τελευτῶντες
 ἐγένοντο, καὶ τὸν μὲν πλούσιον ἐπαινοῦσίν τε καὶ θαυμά-
 ζουσι καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἄγουσι, τὸν δὲ πένητα ἀτιμάζουσι.
 Πάνυ γε. Οὐκοῦν τότε δὴ νόμον τίθενται ὅρον πολιτείας
 B ὀλιγαρχικῆς, ταξάμενοι πλῆθος χρημάτων, οὐ μὲν μᾶλλον
 ὀλιγαρχία, πλέον, οὐ δ' ἥττον, ἔλαττον, προειπόντες ἀρχῶν
 μὴ μετέχειν, ᾧ ἂν μὴ ἦ¹ οὐσία εἰς τὸ ταχθὲν τίμημα, ταῦτα
 δὲ ἢ βία μεθ' ὅπλων διαπράττονται, ἢ καὶ πρὸ τούτου
 φοβήσαντες κατεστήσαντο τὴν τοιαύτην πολιτείαν. ἢ
 οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἡ μὲν δὴ κατάστασις, ὥς
 ἔπος εἰπεῖν, αὕτη. Ναί, ἔφη· ἀλλὰ τίς δὴ ὁ τρόπος τῆς
 C πολιτείας; καὶ ποῖά ἐστιν ἃ ἔφαμεν αὐτὴν ἀμαρτήματα
 ἔχειν;

VII. Πρῶτον μὲν, ἔφην, τοῦτο αὐτό, ὅρος αὐτῆς οἷός
 ἐστιν. ἄθρει γάρ, εἰ νεῶν οὕτω τις ποιοῖτο κυβερνήτας,
 ἀπὸ τιμημάτων, τῷ δὲ πένητι, εἰ καὶ κυβερνητικώτερος
 εἴη, μὴ ἐπιτρέποι. Πονηράν, ἢ δ' ὅς², τὴν ναυτιλίαν αὐ-
 τοὺς ναυτίλλεσθαι. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἄλλου οὕτως ὅτου-
 οὖν³ ἀρχῆς; Οἶμαι ἔγωγε. Πλὴν πόλεως; ἦν δ' ἐγώ, ἢ
 καὶ πόλεως πέρι; Πολύ γ', ἔφη, μάλιστα, ὅσῳ χαλεπωτάτη
 D καὶ μεγίστη ἡ ἀρχή. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο τοσοῦτον ὀλιγαρχία
 ἂν ἔχοι ἀμάρτημα. Φαίνεται. Τί δέ; τόδε ἄρά τι τούτου
 ἔλαττον; Τὸ ποῖον; Τὸ μὴ μίαν ἀλλὰ δύο ἀνάγκη⁴ εἶναι
 τὴν τοιαύτην πόλιν, τὴν μὲν πενήτων, τὴν δὲ πλουσίων,
 οἰκοῦντας ἐν τῷ αὐτῷ, ἀεὶ ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις.
 Οὐδὲν μὰ Δί', ἔφη, ἔλαττον. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τόδε⁵
 καλόν, τὸ ἀδυνάτους εἶναι ἴσως πόλεμόν τινα πολεμεῖν

¹ ἦ Π: ἡ Α.   ² ἦ δ' ὅς codd.: *elkds* coniecit Ast.
 Ficinus: *ότοουῖν ἢ τινος Α.*   ⁴ ἀνάγκη Ast: ἀνάγκη Α.
 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Α¹: καὶ μὴν οὐδὲ τόδε Α².

³ ὅτοουῖν
⁵ Ita Π:

διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι ἢ χρωμένους τῷ πλήθει ὠπλισμένῳ
 δεδιέναι μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ χρωμένους ὡς Ε
 ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὺς φανῆναι ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι, καὶ
 ἅμα χρήματα μὴ ἐθέλειν εἰσφέρειν, ἅτε φιλοχρημάτους.
 Οὐ καλόν. Τί δέ; ὁ πάλαι ἐλοιδοροῦμεν, τὸ πολυπραγ-
 μονεῖν γεωργοῦντας καὶ χρηματιζομένους | καὶ πολεμοῦντας 552
 ἅμα τοὺς αὐτοὺς ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἣ δοκεῖ ὀρθῶς
 ἔχειν; Οὐδ' ὅπωςτιοῦν. "Ορα δὴ, τούτων πάντων τῶν
 κακῶν εἰ τόδε μέγιστον αὕτη πρώτη παραδέχεται. Τὸ
 ποῖον; Τὸ ἐξεῖναι πάντα τὰ αὐτοῦ ἀποδόσθαι καὶ ἄλλῳ
 κτήσασθαι τὰ τούτου, καὶ ἀποδόμενον οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει
 μηδὲν ὄντα τῶν τῆς πόλεως μερῶν, μήτε χρηματιστὴν
 μήτε δημιουργὸν μήτε ἵππέα μήτε ὀπλίτην, ἀλλὰ πένητα
 καὶ ἄπορον κεκλημένον. Πρώτη, ἔφη. οὐκουν διακωλύεται Β
 γε ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἂν οἱ μὲν
 ὑπέρπλουτοι ἦσαν, οἱ δὲ παντάπασι πένητες. Ὅρθως.
 τόδε δὲ ἄθρει· ἄρα ὅτε πλούσιος ὢν ἀνήλυσκεν ὁ τοιοῦτος,
 μᾶλλον τι τότε ἦν ὄφελος τῇ πόλει εἰς ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν;
 ἢ ἐδόκει μὲν τῶν ἀρχόντων εἶναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ οὔτε
 ἀρχῶν οὔτε ὑπηρέτης ἦν αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν ἐτοιμῶν ἀναλω-
 τῆς; Οὕτως, ἔφη· ἐδόκει, ἦν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναλωτῆς. C
 Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν αὐτόν, ὡς ἐν κηρίῳ κηφὴν
 ἐγγίγνεται, σμήνους νόσημα, οὕτω καὶ τὸν τοιοῦτον ἐν
 οἰκίᾳ κηφῆνα ἐγγίγνεσθαι, νόσημα πόλεως; Πάνυ μὲν
 οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν
 πτηνοὺς κηφῆνας πάντας ἀκέντρους ὁ θεὸς πεποίηκεν,
 τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους ἐνίοις μὲν αὐτῶν ἀκέντρους, ἐνίοις
 δὲ δεινὰ κέντρα ἔχοντας; καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀκέντρων πτωχοὶ
 πρὸς τὸ γῆρας τελευτῶσιν, ἐκ δὲ τῶν κεκεντρωμένων D
 πάντες ὅσοι κέκληνται κακοῦργοι; Ἀληθέστατα, ἔφη.
 Δῆλον ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει, οὗ ἂν ἴδῃς πτωχοὺς, ὅτι
 εἰσὶ πον ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυμμένοι κλέπται τε
 καὶ βαλλαντιοτόμοι καὶ ἱερόσυλοι καὶ πάντων τῶν τοιού-

των κακῶν δημιουργοί. Δῆλον, ἔφη¹. Τί οὖν; ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις πόλεσι πτωχοὺς οὐχ ὀρᾶς ἐνόντας; Ὀλίγου γ', ἔφη, πάντας τοὺς ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. Μὴ Ε οὖν οἴωμεθα, ἔφη ἐγώ, καὶ κακούργους πολλοὺς ἐν αὐταῖς εἶναι κέντρα ἔχοντας, οὓς ἐπιμελεία βία κατέχουσιν αἱ ἀρχαί; Οἴωμεθα μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ δι' ἀπαιδευσίαν καὶ κακὴν τροφὴν καὶ κατάστασιν τῆς πολιτείας φήσομεν τοὺς τοιοῦτους αὐτόθι ἐγγίγνεσθαι; Φήσομεν. Ἄλλ' οὖν δὴ τοιαύτη γέ τις ἂν εἴη ἡ ὀλιγαρχουμένη πόλις καὶ τοσαῦτα κακὰ ἔχουσα, ἴσως δὲ καὶ πλείω. Σχεδόν τι, 553 ἔφη. Ἀπειρ|γάσθω δὴ ἡμῖν καὶ αὕτη, ἣν δ' ἐγώ, ἡ πολιτεία, ἣν ὀλιγαρχίαν καλοῦσιν, ἐκ τιμημάτων ἔχουσα τοὺς ἄρχοντας· τὸν δὲ ταύτῃ ὅμοιον μετὰ ταῦτα σκοπῶμεν, ὥς τε γίγνεται οἷός τε γενόμενος ἔστιν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

VIII. Ἄρ' οὖν ὥδε μάλιστα εἰς ὀλιγαρχικὸν ἐκ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου μεταβάλλει; Πῶς; "Ὅταν αὐτοῦ παῖς γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον ζηλοῖ τε τὸν πατέρα καὶ τὰ ἐκείνου ἵχνη διώκη, ἔπειτα αὐτὸν ἴδῃ ἐξαίφνης πταίσαντα Β ὥσπερ πρὸς ἔρματι πρὸς τῇ πόλει, καὶ ἐκχέαντα τὰ τε αὐτοῦ καὶ ἑαυτόν, ἢ στρατηγίσαντα ἢ τιν'² ἄλλην μεγάλην ἀρχὴν ἄρξαντα, εἴτα εἰς δικαστήριον ἐμπεσόντα, βλαπτόμενον ὑπὸ συκοφαντῶν, ἢ ἀποθανόντα ἢ ἐκπεσόντα ἢ ἀτιμωθέντα καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα. Εἰκός γ', ἔφη. Ἰδὼν δέ γε, ὦ φίλε, ταῦτα καὶ παθὼν καὶ ἀπολέσας τὰ ὄντα δείσας, οἶμαι, εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖ C ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ φιλοτιμίαν τε καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκείνο, καὶ ταπεινωθεὶς ὑπὸ πενίας πρὸς χρηματισμὸν τραπόμενος γλίσχρως καὶ κατὰ σμικρὸν φειδόμενος καὶ ἐργαζόμενος χρήματα ξυλλέγεται³. Ἄρ' οὐκ οἶει τὸν τοιοῦτον τότε εἰς μὲν τὸν θρόνον ἐκείνον τὸ⁴ ἐπιθυμητικόν τε καὶ φιλοχρήματον ἐγκαθίζειν καὶ μέγαν

¹ δῆλον, ἔφη Π: om. A.   ² ἢ τιν' Ξq: ἢ τὴν A.   ³ ξυλλέγεται Ξq²: ξυλλέγεται A.   ⁴ τὸ Ξq: τὸν A.

βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ, τιάρας τε καὶ στρεπτοὺς καὶ
 ἀκινάκας παραζωννύντα; Ἐγὼ γ', ἔφη. Τὸ δέ γε, οἶμαι,
 λογιστικόν τε καὶ θυμοειδὲς χαμαὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρα- D
 καθίσας ὑπ' ἐκείνῳ καὶ καταδουλωσάμενος, τὸ μὲν οὐδὲν
 ἄλλο ἐὰν λογίζεσθαι οὐδὲ σκοπεῖν ἄλλ' ἢ ὁπόθεν ἐξ
 ἐλαττόνων χρημάτων πλείω ἔσται, τὸ δὲ αὖ θαυμάζειν
 καὶ τιμᾶν μηδὲν ἄλλο ἢ πλουτόν τε καὶ πλουσίους, καὶ
 φιλοτιμεῖσθαι μηδ' ἐφ' ἐνὶ ἄλλῳ ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει
 καὶ εἴαν τι ἄλλο εἰς τοῦτο φέρῃ. Οὐκ ἔστ' ἄλλη, ἔφη,
 μεταβολὴ οὕτω ταχεῖά τε καὶ ἰσχυρά ἐκ φιλοτίμου νέου
 εἰς φιλοχρήματον. Ἄρ' οὖν οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ὀλιγαρχικός E
 ἔστιν; Ἡ γοῦν μεταβολὴ αὐτοῦ ἐξ ὁμοίου ἀνδρός ἐστι τῇ
 πολιτείᾳ, ἐξ ἧς ἡ ὀλιγαρχία μετέστη. Σκοπῶμεν δι' εἰ
 ὅμοιος ἂν εἴη. | Σκοπῶμεν.

554

IX. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν τῷ χρήματα περὶ πλείστου
 ποιεῖσθαι ὅμοιος ἂν εἴη; Πῶς δ' οὐ; Καὶ μὴν τῷ γε
 φειδωλὸς εἶναι καὶ ἐργάτης, τὰς ἀναγκαίους ἐπιθυμίας
 μόνον τῶν παρ' αὐτῷ ἀποπιμπλάς, τὰ δὲ ἄλλα ἀναλώματα
 μὴ παρεχόμενος, ἀλλὰ δουλούμενος τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας
 ὡς ματαίους. Πάνυ μὲν οὖν. Αὐχμηρὸς γέ τις, ἦν δ'
 ἐγώ, ὦν καὶ ἀπὸ παντὸς περιουσίαν ποιούμενος, θησαυρο-
 ποιὸς ἀνὴρ· οὓς δι' καὶ ἐπαινεῖ τὸ πλῆθος· ἢ οὐχ οὗτος B
 ἂν εἴη ὁ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ ὅμοιος; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη,
 δοκεῖ· χρήματα γοῦν μάλιστα ἔντιμα τῇ τε πόλει καὶ
 παρὰ τῷ τοιούτῳ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, παιδεία ὁ
 τοιοῦτος προσέσχηκεν. Οὐ δοκῶ, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν τυφλὸν
 ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ ἐστήσατο καὶ ἐτίμα μάλιστα. Εὐ¹, ἦν
 δ' ἐγώ. τόδε δὲ σκόπει. κηφηνώδεις ἐπιθυμίας ἐν αὐτῷ
 διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν μὴ φῶμεν ἐγγίγνεσθαι, τὰς μὲν
 πτωχικάς, τὰς δὲ κακούργους, κατεχομένας βία ὑπὸ τῆς C
 ἄλλης ἐπιμελείας; Καὶ μάλ', ἔφη. Οἴσθα οὖν, εἶπον, οἱ
 ἀποβλέψας κατόψει αὐτῶν τὰς κακουργίας; Ποῖ; ἔφη.

¹ Ita Schneider: ἐστήσατο. Καὶ ἔτι μάλιστα εὐ Λ.

Εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐπιτροπεύσεις καὶ εἴ πού τι αὐτοῖς τοιοῦτον ξυμβαίνει, ὥστε πολλῆς ἐξουσίας λαβέσθαι τοῦ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν οὐ τούτῳ δῆλον, ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις ξυμβολαίοις ὁ τοιοῦτος, ἐν οἷς εὐδοκιμεῖ δοκῶν
 D δίκαιος εἶναι, ἐπικεκί τινὲς ἑαυτοῦ βία κατέχει ἄλλας κακὰς ἐπιθυμίας ἐνούσας, οὐ πείθων, ὅτι οὐκ ἄμεινον, οὐδ' ἡμερῶν λόγῳ, ἀλλ' ἀνάγκῃ καὶ φόβῳ, περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας τρέμων; Καὶ πάνυ γ', ἔφη. Καὶ νῆ Δία, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, τοῖς πολλοῖς γε αὐτῶν εὐρήσεις, ὅταν δέη τ' ἀλλότρια ἀναλίσκειν, τὰς τοῦ κηφῆνος ξυγγενεῖς ἐνούσας ἐπιθυμίας. Καὶ μάλα, ἣ δ' ὅς, σφόδρα. Οὐκ ἄρ' ἂν εἴη
 E τις, ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμιῶν ὥς τὸ πολὺ κρατούσας ἂν ἔχοι βελτίους χειρόνων. Ἔστιν οὕτω. Διὰ ταῦτα δὴ, οἶμαι, εὐσχημονέστερος ἂν πολλῶν ὁ τοιοῦτος εἴη· ὁμοιοτητικῆς δὲ καὶ ἡρμοσμένης τῆς ψυχῆς ἀληθῆς ἀρετῇ πόρρῳ ποι ἐκφεύγοι ἂν αὐτόν. Δοκεῖ μοι. Καὶ μὴν
 555 ἀνταγωνιστῆς γε ἰδίᾳ ἐν πόλει ὁ φειδωλὸς | φαῦλος ἢ τινος νίκης ἢ ἄλλης φιλοτιμίας τῶν καλῶν, χρήματά τε οὐκ ἐθέλων εὐδοξίας ἕνεκα καὶ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἀναλίσκειν, δεδιὼς τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἀναλωτικὰς ἐγείρειν καὶ ξυμπαρακαλεῖν ἐπὶ ξυμμαχίαν τε καὶ φιλονικίαν, ὀλίγοις τισὶν ἑαυτοῦ πολεμῶν ὀλιγαρχικῶς τὰ πολλὰ ἡττᾶται καὶ πλουτεῖ. Καὶ μάλα, ἔφη. Ἔτι οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ἀπιστοῦμεν, μὴ κατὰ τὴν ὀλιγαρχουμένην πόλιν ὁμοιότητι τὸν
 B φειδωλὸν τε καὶ χρηματιστὴν τετάχθαι; Οὐδαμῶς, ἔφη.

X. Δημοκρατίαν δὴ, ὡς ἔοικε, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, τίνα τε γίγνεται τρόπον γενομένη τε ποῖόν τινα ἔχει, ἔν' αὖ τὸν τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς τρόπον γνόντες παραστησώμεθ' αὐτὸν εἰς κρίσιν. Ὅμοίως γοῦν ἂν, ἔφη, ἡμῖν αὐτοῖς πορευοίμεθα. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, μεταβάλλει μὲν τρόπον τινὰ τοιόνδε ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν, δι' ἀπληστίαν τοῦ προκειμένου ἀγαθοῦ, τοῦ ὡς πλουσιώτατον

δεῖν γίγνεσθαι; Πῶς δὴ; Ὑπερ, οἶμαι, ἄρχοντες ἐν αὐτῇ οἱ **C**
 ἄρχοντες διὰ τὸ πολλὰ κεκτηῖσθαι, οὐκ ἐθέλουσιν εἶργειν
 νόμῳ τῶν νέων ὅσοι ἂν ἀκόλαστοι γίγνωνται, μὴ ἐξεῖναι
 αὐτοῖς ἀναλίσκειν τε καὶ ἀπολλύναι τὰ αὐτῶν, ἵνα ὠνού-
 μενοι τὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰσδανείζοντες ἔτι πλουσιώτεροι
 καὶ ἐντιμότεροι γίγνωνται. Παντός γε μᾶλλον. Οὐκοῦν
 δῆλον ἤδη τοῦτο ἐν πόλει, ὅτι πλούτον τιμᾶν καὶ σωφρο-
 σύνην ἅμα ἱκανῶς κτᾶσθαι ἐν τοῖς πολίταις ἀδύνατον,
 ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τοῦ ἐτέρου ἀμελεῖν ἢ τοῦ ἐτέρου; Ἐπιεικῶς, **D**
 ἔφη, δῆλον. Παραμελοῦντες δὴ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ
 ἐφίεντες ἀκολασταίνειν οὐκ ἀγενεῖς ἐνίοτε ἀνθρώπους
 πένητας ἠνάγκασαν γενέσθαι. Μάλα γε. Κάθηνται δὴ,
 οἶμαι, οὗτοι ἐν τῇ πόλει κεκεντρωμένοι τε καὶ ἐξωπλισμέ-
 νοι, οἱ μὲν ὀφείλοντες χρέα, οἱ δὲ ἄτιμοι γεγονότες, οἱ δὲ
 ἀμφοτέρα, μισοῦντές τε καὶ ἐπιβουλεύοντες τοῖς κησα-
 μένοις τὰ αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις, νεωτερισμοῦ ἐρώντες. **E**
 Ἔστι ταῦτα. Οἱ δὲ δὴ χρηματισταὶ ἐγκύψαντες οὐδὲ
 δοκοῦντες τούτους ὁρᾶν, τῶν λοιπῶν τὸν αἰὲ ὑπέκοντα
 ἐνιέντες ἀργύριον τιτρώσκοντες καὶ τοῦ πατρὸς ἐκγόνους
 τόκους πολλαπλασίους κομιζόμενοι | πολλὸν τὸν κηφήνα καὶ 556
 πτωχὸν ἐμποιοῦσι τῇ πόλει. Πῶς γάρ, ἔφη, οὐ πολύν;
 Καὶ οὔτε γ' ἐκείνη, ἣν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐκκαό-
 μενον ἐθέλουσιν ἀποσβεννύναι, εἵργοντες τὰ αὐτοῦ ὅποι²
 τις βούλεται τρέπειν, οὔτε τῇδε, ἢ αὖ κατὰ ἕτερον νόμον
 τὰ τοιαῦτα λύεται. Κατὰ δὴ τίνα; Ὅς μετ' ἐκείνόν
 ἐστι δεύτερος καὶ ἀναγκάζων ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς
 πολίτας. εἰ γὰρ ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ τὰ πολλὰ τις τῶν
 ἐκουσίων ξυμβολαίων προστάττη ξυμβάλλειν, χρηματί- **B**
 ζοῖντο μὲν ἂν ἥττον ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐν
 αὐτῇ φύοιτο τῶν τοιούτων κακῶν, οἷον νῦν δὴ εἵπομεν.
 Καὶ πολὺ γε, ἢ δ' ὅς. Νῦν δέ γ', ἔφη ἐγώ, διὰ πάντα τὰ
 τοιαῦτα τοὺς μὲν δὴ ἀρχομένους οὕτω διατιθέασιν ἐν τῇ

¹ καὶ II: om. A.² ὅποι K. ὅπη A.

πόλει οἱ ἄρχοντες· σφᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν ἄρ'
 οὐ τρυφῶντας μὲν τοὺς νέους καὶ ἀπόνους καὶ πρὸς τὰ τοῦ
 C σώματος καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς, μαλακοὺς δὲ καρτερεῖν
 πρὸς ἡδονάς τε καὶ λύπας καὶ ἀργούς; Τί μῆν; Αὐτοὺς
 δὲ πλὴν χρηματισμοῦ τῶν ἄλλων ἡμεληκότας, καὶ οὐδὲν
 πλείω ἐπιμέλειαν πεποιημένους ἀρετῆς ἢ τοὺς πένητας;
 Οὐ γὰρ οὖν. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι ὅταν παραβάλ-
 λωσιν ἀλλήλοις οἳ τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι ἢ ἐν ὁδῶν
 πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις, ἢ κατὰ θεωρίας ἢ
 D καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις ἀλλήλους θεώμενοι μηδαμῇ
 ταύτῃ καταφρονῶνται οἱ πένητες ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ
 πολλάκις ἰσχνὸς ἀνὴρ πένης, ἡλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν
 μάχῃ πλουσίῳ ἐσκιατροφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας
 ἀλλοτρίας, ἴδη ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μεστόν, ἄρ' οἶει
 αὐτὸν οὐχ ἡγείσθαι κακία τῇ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς
 τοιούτους, καὶ ἄλλον ἄλλῳ παραγγέλλειν, ὅταν ἰδίᾳ ξυγ-
 E γίγνωνται, ὅτι ἄνδρες¹ ἡμέτεροι· εἰσὶ γὰρ οὐδέν²; Εὖ
 οἶδα μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε, ὅτι οὕτω ποιοῦσιν. Οὐκοῦν
 ὥσπερ σῶμα νοσῶδες μικρᾶς ῥοπῆς ἔξωθεν δεῖται προσλα-
 βέσθαι πρὸς τὸ κάμνειν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω
 στασιάζει αὐτὸ αὐτῷ, οὕτω δὴ καὶ ἡ κατὰ ταῦτα ἐκείνῳ
 διακειμένη πόλις ἀπὸ σμικρᾶς προφάσεως, ἔξωθεν ἐπαγο-
 μένων ἢ τῶν ἐτέρων ἐξ ὀλιγαρχουμένης πόλεως συμμαχίαν³
 ἢ τῶν ἐτέρων ἐκ δημοκρατουμένης, νοσεῖ τε καὶ αὕτῃ
 557 αὐτῇ μάχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει; | Καὶ
 σφόδρα γε. Δημοκρατία δὴ, οἶμαι, γίγνεται, ὅταν οἱ
 πένητες νικήσαντες τοὺς μὲν ἀποκτείνωσι τῶν ἐτέρων, τοὺς
 δὲ ἐκβάλωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐξ ἴσου μεταδῶσι πολιτείας
 τε καὶ ἀρχῶν, καὶ ὥς τὸ πολὺ ἀπὸ κλήρων αἱ ἀρχαὶ ἐν

¹ ἄνδρες nos ἄνδρες codd² Hanc codicum AII lectionem defenditSchneider in *Additamentis* p. 65: ἄνδρες ἡμέτεροί εἰσι παρ' οὐδέν Baiter: γὰρ om. Ξ q³ ἐπαγομένων—συμμαχίαν Π et in marg. A.

αὐτῇ γίνονται. Ἔστι γάρ, ἔφη, αὕτη ἡ κατάστασις δημοκρατίας, εἴαν τε καὶ δι' ὅπλων γένηται εἴαν τε καὶ διὰ φόβον ὑπεξεληθόντων τῶν ἐτέρων.

XI. Τίνα δὴ οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοι τρόπον οἰκοῦσι; καὶ ποία τις ἡ τοιαύτη αὖ πολιτεία; δῆλον γὰρ ὅτι ὁ Β τοιοῦτος ἀνὴρ δημοκρατικός τις ἀναφανήσεται. Δῆλον, ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δὴ ἐλεύθεροι, καὶ ἐλευθερίας ἡ πόλις μεστή καὶ παρρησίας γίγνεται, καὶ ἐξουσία ἐν αὐτῇ ποιεῖν ὃ τί τις βούλεται; Λέγεταιί γε δὴ, ἔφη. Ὅπου δέ γε ἐξουσία, δῆλον ὅτι ἰδίαν ἕκαστος ἂν κατασκευὴν τοῦ αὐτοῦ βίου κατασκευάζοιτο ἐν αὐτῇ, ἥτις ἕκαστον ἀρέσκοι. Δῆλον. Παντοδαποὶ δὴ ἂν, οἶμαι, ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ C μάλιστ' ἐγγίγνουντο ἄνθρωποι. Πῶς γὰρ οὐ; Κινδυνεύει, ἦν δ' ἐγώ, καλλίστη αὕτη τῶν πολιτειῶν εἶναι· ὥσπερ ἱμάτιον ποικίλον πᾶσιν ἄνθεσι πεποικιλμένον, οὕτω καὶ αὕτη πᾶσιν ἡθεσιν πεποικιλμένη καλλίστη ἂν φαίνοιτο. καὶ ἴσως μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταύτην, ὥσπερ οἱ παῖδες τε καὶ αἱ γυναῖκες τὰ ποικίλα θεώμενοι, καλλίστην ἂν πολλοὶ κρίνειαν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ ἔστιν γε, ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιτήδειον ζητεῖν ἐν αὐτῇ πολιτείᾳ. Τί δὴ; Ὅτι D πάντα γένη πολιτειῶν ἔχει διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κινδυνεύει τῷ βουλομένῳ πόλιν κατασκευάζειν, ὃ νῦν δὴ ἡμεῖς ἐποιούμεν, ἀναγκαῖον εἶναι εἰς δημοκρατουμένην ἐλθόντι πόλιν, ὃς ἂν αὐτὸν ἀρέσκη τρόπος, τοῦτον ἐκλέξασθαι, ὥσπερ εἰς παντοπώλιον ἀφικομένῳ πολιτειῶν, καὶ ἐκλεξαμένῳ οὕτω κατοικίζειν. Ἴσως γοῦν, ἔφη, οὐκ ἂν ἀποροῖ παραδειγμαί- E των. Τὸ δὲ μηδεμίαν ἀνάγκην, εἶπον, εἶναι ἄρχειν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μηδ' ἂν ἥς ἱκανὸς ἄρχειν, μηδὲ αὖ ἄρχεσθαι, εἴαν μὴ βούλῃ, μηδὲ πολεμεῖν πολεμούντων, μηδὲ εἰρήνην ἄγειν τῶν ἄλλων ἀγόντων, εἴαν μὴ ἐπιθυμῇς¹ εἰρήνης, μηδὲ αὖ, εἴαν τις ἄρχειν νόμος σε διακωλύῃ ἢ

¹ ἐπιθυμῇς q: ἐπιθυμῇ A.

δικάζειν, μηδὲν ἦττον καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν¹, ἐὰν αὐτῷ
 558 σοι ἐπὶ, | ἄρ' οὐ θεσπεσία καὶ ἡδεῖα ἢ τοιαύτη² διαγωγὴ ἐν
 τῷ παραυτίκα; Ἴσως, ἔφη, ἐν γε τούτῳ. Τί δέ; ἢ
 πραότης ἐνίων τῶν δικασθέντων οὐ κομψή; ἢ οὐπω εἶδες
 ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἀνθρώπων καταψηφισθέντων³ θάνα-
 τον ἢ φυγὴν⁴, οὐδὲν ἦττον αὐτῶν⁵ μενόντων τε καὶ
 ἀναστρεφόμενων ἐν μέσῳ, καὶ⁶ ὥς οὔτε φροντίζοντος οὔτε
 ὀρῶντος οὐδενὸς περινοστεῖ ὥσπερ ἥρως; Καὶ πολλοὺς γ',
 Β ἔφη. Ἡ δὲ συγγνώμη καὶ οὐδ' ὅπωςτιοῦν σμικρολογία
 αὐτῆς, ἀλλὰ καταφρόνησις ὧν ἡμεῖς ἐλέγομεν σεμνύνοντες,
 ὅτε τὴν πόλιν ᾠκίζομεν, ὥς εἰ μὴ τις ὑπερβεβλημένην
 φύσιν ἔχοι, οὐποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ ἀγαθός, εἰ μὴ παῖς ὧν
 εὐθὺς παίζει ἐν καλοῖς καὶ ἐπιτηδεύοι τὰ τοιαῦτα πάντα,
 ὥς μεγαλοπρεπῶς καταπατήσας⁷ ἅπαντα ταῦτα⁸ οὐδὲν
 φροντίζει, ἐξ ὁποῖων ἂν τις ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ πολιτικά
 ἰὼν πράττῃ, ἀλλὰ τιμᾷ, ἐὰν φῇ μόνον εὖνους εἶναι τῷ
 C πλήθει. Πάνυ γ', ἔφη, γενναία⁹. Ταῦτά¹⁰ τε δὴ, ἔφην,
 ἔχοι ἂν καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ δημοκρατία, καὶ εἴη, ὥς
 ἔοικεν, ἡδεῖα πολιτεία καὶ ἄναρχος καὶ ποικίλη, ἰσότητά
 τινα ὁμοίως ἴσοις τε καὶ ὀνίστοις διανέμουσα. Καὶ μάλ',
 ἔφη, γνώριμα λέγεις.

XII. Ἄθρει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τίς ὁ τοιοῦτος ἰδίᾳ. ἢ
 πρῶτον σκεπτέον, ὥσπερ τὴν πολιτείαν ἐσκεψάμεθα, τίνα
 τρόπον γίγνεται; Ναί, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐχ ὧδε; τοῦ
 D φειδωλοῦ ἐκείνου καὶ ὀλιγαρχικοῦ γένοιτ' ἂν, οἶμαι, υἱὸς
 ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος ἐν τοῖς ἐκείνου ἡθεσι. Τί γὰρ
 οὐ; Βία δὴ καὶ οὗτος ἄρχων τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν, ὅσαι
 ἀναλωτικαὶ μὲν, χρηματιστικαὶ δὲ μὴ· αἱ δὲ οὐκ ἀναγκαῖαι

¹ ἄρχειν καὶ δικάζειν Ξ q: ἀρχῆς καὶ δικάζης A¹: ἀρχης καὶ δικάζης A².

² τοιαύτη Π: αὐτὴ Α. ³ Ita codd: ἀνθρωπον <τῶν> καταψηφισθέντων Weil.

⁴ θάνατον ἢ φυγὴν nos: θανάτου ἢ φυγῆς codd. ⁵ αὐτῶν

codd.: αὐ τῶν Weil. ⁶ καὶ codd.: om. Weil. ⁷ καταπατήσας q²:

καταπατήσας Α. ⁸ ταῦτα Π: αὐτὰ Α. ⁹ γενναία Ξ q²: γενναία Α.

¹⁰ ταῦτά Π: ταῦτατά (sic) Α.

κέκληνται. Δῆλον, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγόμεθα, πρῶτον ὀρισώμεθα τὰς τε ἀναγκαίους ἐπιθυμίας καὶ τὰς μὴ; Βούλομαι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἄς τε οὐκ ἂν οἰοί τ' εἶμεν ἀποτρέψαι, δικαίως ἂν¹ ἀναγκαῖαι καλοῖντο, καὶ ὅσαι ἀποτελούμεναι ὠφελούσιν ἡμᾶς; τούτων Ε γὰρ ἀμφοτέρων ἐφίεσθαι ἡμῶν τῇ φύσει ἀνάγκη. ἦ οὐ; Καὶ μάλα. Δικαίως δὴ | τοῦτο ἐπ' αὐταῖς ἐροῦμεν, τὸ 559 ἀναγκαῖον. Δικαίως. Τί δέ; ἄς γέ τις ἀπαλλάξειεν ἂν, εἰ μελετῶ ἐκ νέου, καὶ <οὐδέν>² πρὸς οὐδὲν ἀγαθὸν ἐνούσαι δρῶσιν, αἱ δὲ καὶ τούναντίον, πάσας ταύτας εἰ μὴ ἀναγκαίους φαῖμεν εἶναι, ἅρ' οὐ καλῶς ἂν λέγοιμεν; Καλῶς μὲν οὖν. Προελώμεθα δὴ τι παράδειγμα ἐκατέρων, αἵ εἰσιν, ἵνα τύπῃ λάβωμεν αὐτάς; Οὐκοῦν χρή. Ἄρ' οὖν οὐχ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας τε καὶ εὐεξίας καὶ αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἂν εἴη; Οἶμαι. Ἡ μὲν γέ Β που τοῦ σίτου κατ' ἀμφότερα ἀναγκαῖα, ἥ τε ὠφέλιμος ἥ τε παῦσαι ζῶντα δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου, εἴ πῃ τινα ὠφελίαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται. Πάννυ μὲν οὖν. Τί δέ; ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἢ³ τοιούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων καὶ παιδευομένη ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρὸς τε φρόνησιν καὶ τὸ σωφρονεῖν C ἄρ' αὖ γε ὀρθῶς οὐκ ἀναγκαῖα ἂν καλοῖτο; Ὅρθότατα μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἀναλωτικὰς φῶμεν εἶναι ταύτας, ἐκείνας δὲ χρηματιστικὰς διὰ τὸ χρησίμους πρὸς τὰ ἔργα εἶναι; Τί μὴν; Οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων φήσομεν. Οὕτω. Ἄρ' οὖν καὶ ὃν νῦν δὴ κηφήνα ὠνομάζομεν, τοῦτον ἐλέγομεν τὸν τῶν τοιούτων ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν γέμοντα καὶ ὀρχόμενον ὑπὸ τῶν μὴ ἀναγκαίων, τὸν δὲ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων φειδωλόν τε καὶ ὀλιγαρχικόν; D Ἄλλὰ τί μὴν;

¹ ἂν Vind E: om. A.
ἦ A.

² <οὐδέν> nos: om. codd.

³ ἦ Π:

XIII. Πάλιν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, λέγωμεν, ὡς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ δημοκρατικὸς γίγνεται. φαίνεται δέ μοι τά γε πολλὰ ὧδε γίγνεσθαι. Πῶς; "Ὅταν νέος τεθραμμένος ὡς νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀπαιδεύτως τε καὶ φειδωλῶς, γεύσῃται κηφίωνων μέλιτος καὶ ξυγγένηται αἴθωσι θηρσὶ καὶ δεινοῖς, παντοδαπὰς ἡδονὰς καὶ ποικίλας καὶ παντοίως ἐχούσας δυναμένοις σκευάζειν, ἐνταῦθά που οἷου εἶναι ἀρχὴν αὐτῷ
Ε μεταβολῆς ὀλιγαρχικοῦ τοῦ ἐν ἑαυτῷ εἰς δημοκρατικόν¹. Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη². Ἄρ' οὖν ὥσπερ ἡ πόλις μετέβαλλε βοηθησάσης τῷ ἐτέρῳ μέρει ξυμμαχίας ἔξωθεν, ὁμοίας ὁμοίῳ, οὕτω καὶ ὁ νεανίας μεταβάλλει βοηθοῦντος αὐτῷ εἵδους ἐπιθυμιῶν ἔξωθεν τῷ ἐτέρῳ τῶν παρ' ἐκείνῳ, ξυγγενοῦς τε καὶ ὁμοίου; Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ ἐὰν μὲν, οἶμαι, ἀντιβοηθήσῃ τις τῷ ἐν ἑαυτῷ ὀλιγαρχικῷ ξυμμαχία,
560 ἢ ποθεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων, | νοουθετούντων τε καὶ κακιζόντων, στάσις δὴ καὶ ἀντίστασις καὶ μάχη ἐν αὐτῷ πρὸς αὐτὸν τότε γίγνεται. Τί μὴν; Καὶ ποτὲ μὲν, οἶμαι, τὸ δημοκρατικὸν ὑπεχώρησε τῷ ὀλιγαρχικῷ, καὶ τινες τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον, αἰδοῦς τινὸς ἐγγενομένης ἐν τῇ τοῦ νέου ψυχῇ, καὶ κατεκοσμήθη πάλιν. Γίγνεται γὰρ ἐνίοτε, ἔφη. Αὖθις δέ, οἶμαι, τῶν ἐκπεσουσῶν ἐπιθυμιῶν ἄλλαι ὑπο-
Β τρεφόμεναι ξυγγενεῖς δι' ἀνεπιστημοσύνην τροφῆς πατρὸς πολλαὶ τε καὶ ἰσχυραὶ ἐγένοντο. Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. Οὐκοῦν εἴλκυσάν τε πρὸς τὰς αὐτὰς ὁμιλίας, καὶ λάθρα ξυγγιγνόμεναι πλήθος ἐνέτεκον. Τί μὴν; Τελευτῶσαι δὴ, οἶμαι, κατέλαβον τὴν τοῦ νέου τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν, αἰσθόμεναι κενὴν μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδεύματων καλῶν καὶ λόγων ἀληθῶν, οὐ δὴ ἄριστοι φρουροὶ τε
Γ καὶ φύλακες ἐν ἀνδρῶν θεοφιλῶν εἰσὶ διανοαίαις. Καὶ πολὺ γ', ἔφη. Ψευδεῖς δὴ καὶ ἀλαζόνες, οἶμαι, λόγοι τε

¹ ὀλιγαρχικοῦ τοῦ—δημοκρατικόν nos: ὀλιγαρχικῆς τῆς—δημοκρατικῆν codd. Cf. 559 E, 560 A. ² ἔφη Π et in marg A.

καὶ δόξαι αὐτ' ἐκείνων ἀναδραμόντες κατέσχον τὸν αὐτὸν
τόπον τοῦ τοιούτου. Σφόδρα γ', ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ πάλιν
τε εἰς ἐκείνους τοὺς Λωτοφάγους ἐλθὼν φανερώς κατοικεῖ,
καὶ ἐὰν παρ' οἰκείων τις βοήθεια τῷ φειδωλῷ αὐτοῦ τῆς
ψυχῆς ἀφικνῆται, κλήσαντες οἱ ἀλαζόνες λόγοι ἐκείνοι τὰς
τοῦ βασιλικοῦ τεύχους ἐν αὐτῷ πύλας οὔτε αὐτὴν τὴν
ξυμμαχίαν παριᾶσιν οὔτε πρέσβεις πρεσβυτέρων λόγους D
ιδιωτῶν¹ εἰσδέχονται, αὐτοὶ τε κρατοῦσι μαχόμενοι, καὶ
τὴν μὲν αἰδῶ ἡλιθιότητα ὀνομάζοντες ὠθοῦσιν ἔξω ἀτίμως
φυγάδα, σωφροσύνην δὲ ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προ-
πηλακίζοντες ἐκβάλλουσι, μετριότητα δε καὶ κοσμίαν
δαπάνην ὡς ἀγροικίαν καὶ ἀνελευθερίαν οὔσαν πείθοντες
ὑπερορίζουσι μετὰ πολλῶν καὶ ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν;
Σφόδρα γε. Τούτων δέ γέ που κενώσαντες καὶ καθήραντες
τὴν τοῦ κατεχομένου τε ὑπ' αὐτῶν καὶ τελουμένου ψυχὴν E
μεγάλοισι τέλεσι, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ὕβριν καὶ ἀναρχίαν
καὶ ἀσωτίαν καὶ ἀναίδειαν λαμπράς μετὰ πολλοῦ χοροῦ
κατάγουσιν ἐστεφανωμένας, ἐγκωμιάζοντες καὶ ὑποκοριζό-
μενοι, ὕβριν μὲν εὐπαιδευσίαν καλοῦντες, ἀναρχίαν δὲ
ἐλευθερίαν, ἀσωτίαν δὲ μεγαλοπρέπειαν, ἀναίδειαν δὲ
| ἀνδρείαν. Ἄρ' οὐχ οὕτω πως, ἦν δ' ἐγώ, νέος ὢν μετα- 561
βάλλει ἐκ τοῦ ἐν ἀναγκαίοις ἐπιθυμίαις τρεφομένου εἰς²
τὴν τῶν μὴ ἀναγκαίων καὶ ἀνωφελῶν ἡδονῶν ἐλευθέρωσίν
τε καὶ ἀνεσιν; Καὶ μάλα γε, ἦ δ' ὅς, ἐναργῶς. Ζῇ δὴ,
οἶμαι, μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος οὐδὲν μᾶλλον εἰς ἀναγκαίους
ἢ μὴ ἀναγκαίους ἡδονὰς ἀναλίσκων καὶ χρήματα καὶ
πόνους καὶ διατριβάς· ἀλλ' ἐὰν εὐτυχὴς ἦ καὶ μὴ πέρα
ἐκβακχευθῇ, ἀλλὰ τι καὶ πρεσβύτερος γενόμενος τοῦ
πολλοῦ θορύβου παρελθόντος μέρη τε καταδέξεται τῶν B
ἐκπεσόντων καὶ τοῖς ἐπείσελθοῦσι μὴ ὅλον ἑαυτὸν³
ἐνδῶ, εἰς ἴσον δὴ τι καταστήσας τὰς ἡδονὰς διάγει, τῇ

¹ ιδιωτῶν codd.: δι' ὧτων Badham, speciosius quam venius.

² εἰς

Π: om. A.

³ ἑαυτὸν Ξ q: ἑαυτῷ A.

παραπιπτούση ἀεὶ ὥσπερ λαχούση τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν
 παραδιδούς, ἕως ἂν πληρωθῇ, καὶ αὐθις ἄλλῃ, οὐδεμίαν
 ἀτιμάζων, ἀλλ' ἐξ ἴσου τρέφων. Πάνν μὲν οὖν. Καὶ λόγον
 γε, ἣν δ' ἐγώ, ἀληθῇ οὐ προσδεχόμενος οὐδὲ παριείς εἰς τὸ
 C φρούριον, ἐάν τις λέγῃ, ὥς αἱ μὲν εἰσι τῶν καλῶν τε καὶ
 ἀγαθῶν ἐπιθυμιῶν ἡδοναί, αἱ δὲ τῶν πονηρῶν, καὶ τὰς μὲν
 χρὴ ἐπιτηδεύειν καὶ τιμᾶν, τὰς δὲ κολᾶζειν τε καὶ δουλοῦ-
 σθαι· ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀνανεύει τε καὶ ὁμοίας φησὶν
 ἀπάσας εἶναι καὶ τιμητέας ἐξ ἴσου. Σφόδρα γάρ, ἔφη,
 οὕτω διακείμενος τοῦτο δρᾷ. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, καὶ διαζῇ
 τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπι-
 θυμία, τοτὲ¹ μὲν μεθύων καὶ καταυλούμενος, αὐθις δὲ
 D ὕδροποτῶν καὶ κατισχναινόμενος, τοτὲ δ' αὖ γυμναζόμενος,
 ἔστιν δ' ὅτε ἀργῶν καὶ πάντων ἀμελῶν, τοτὲ δ' ὥς ἐν
 φιλοσοφίᾳ διατρίβων· πολλάκις δὲ πολιτεύεται, καὶ
 ἀναπηδῶν ὅ τι ἂν τύχῃ λέγει τε καὶ πράττει· κἂν ποτέ
 τινας πολεμικοὺς ζηλώσῃ, ταύτῃ φέρεται, ἢ χρηματι-
 στικούς, ἐπὶ τοῦτ' αὖ. καὶ οὔτε τις τάξις οὔτε ἀνάγκη
 ἔπεστιν αὐτοῦ τῷ βίῳ, ἀλλ' ἡδὺν τε δὴ καὶ ἐλευθέριον καὶ
 μακάριον καλῶν τὸν βίον τοῦτον χρῆται αὐτῷ διὰ παντός.
 E Παντάπασιν, ἣ δ' ὅς, διελήλυθας βίον ἰσονομικοῦ τινὸς
 ἀνδρός. Οἶμαι δέ γε, ἣν δ' ἐγώ, καὶ παντοδαπὸν τε καὶ
 πλείστων ἡθῶν μεστόν, καὶ τὸν καλόν τε καὶ ποικίλον,
 ὥσπερ ἐκείνην τὴν πόλιν, τοῦτον τὸν ἄνδρα εἶναι, ὃν
 πολλοὶ ἂν καὶ πολλὰι ζηλώσειαν τοῦ βίου, παραδείγματα
 πολιτειῶν τε καὶ τρόπων πλείστα ἐν αὐτῷ ἔχοντα. Οὗτος
 562 γάρ, ἔφη, ἔστιν. Τί οὖν; τετάχθω ἡμῖν κατὰ | δημοκρατίαν
 ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὥς δημοκρατικὸς ὀρθῶς ἂν προσαγορευό-
 μενος; Τετάχθω, ἔφη.

XIV. Ἡ καλλίστη δὴ, ἣν δ' ἐγώ, πολιτεία τε καὶ ὁ
 κάλλιστος ἀνὴρ λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴῃ διελθεῖν, τυραννὶς τε
 καὶ τύραννος. Κομιδῇ γ', ἔφη. Φέρε δὴ, τίς τρόπος

¹ τοτε Π: τὸ Α.

τυραννίδος, ὦ φίλε ἑταῖρε, γίγνεται; ὅτι μὲν γὰρ ἐκ
 δημοκρατίας μεταβάλλει, σχεδὸν δῆλον. Δῆλον. Ἄρ'
 οὖν τρόπον τινὰ τὸν αὐτὸν ἐκ τε ὀλιγαρχίας δημοκρατία
 γίγνεται καὶ ἐκ δημοκρατίας τυραννίς; Πῶς; Ὁ προῦ- B
 θεντο, ἦν δ' ἐγώ, ἀγαθόν, καὶ δι' δ¹ ἡ² ὀλιγαρχία καθίστατο
 —τοῦτο δ' ἦν πλοῦτος³. ἦ γάρ; Ναί. Ἡ πλούτου τοίνυν
 ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια διὰ χρηματισμὸν
 αὐτὴν ἀπώλλυ. Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄρ' οὖν καὶ ὁ δημοκρατία
 ὀρίζεται ἀγαθόν, ἡ τοῦτου ἀπληστία καὶ ταύτην καταλύει;
 Λέγεις δ' αὐτὴν τί ὀρίζεσθαι; Τὴν ἐλευθερίαν, εἶπον.
 τοῦτο γάρ που ἐν δημοκρατουμένη πόλει ἀκούσαις ἂν ὡς C
 ἔχει τε κάλλιστον καὶ διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ ταύτῃ ἄξιον
 οἰκεῖν ὅστις φύσει ἐλεύθερος. Λέγεται γὰρ δῆ, ἔφη, καὶ
 πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ἦα νῦν
 δὴ ἐρῶν, ἡ τοῦ τοιοῦτου ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων
 ἀμέλεια καὶ ταύτην τὴν πολιτείαν μεθίστησιν τε καὶ
 παρασκευάζει τυραννίδος δεσθῆναι; Πῶς; ἔφη. Ὅταν,
 οἶμαι, δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν
 οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος D
 ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δῆ, ἂν μὴ πάνυ
 πρᾶοι ὥσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει
 αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς. Δρῶσιν γάρ,
 ἔφη, τοῦτο. Τοὺς δέ γε, εἶπον, τῶν ἀρχόντων κατηκόους
 προπηλακίζει ὡς ἐθελοδούλους τε καὶ οὐδὲν ὄντας, τοὺς δὲ
 ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ ἀρχουσιν ὁμοίους
 ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ἐπαινεῖ τε καὶ τιμᾷ. ἀρ' οὐκ ἀνάγκη
 ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐπὶ πᾶν τὸ τῆς ἐλευθερίας ἰέναι; Πῶς E
 γὰρ οὐ; Καὶ καταδύεσθαι γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, εἰς τε τὰς
 ἰδίας οἰκίας καὶ τελευτᾶν μέχρι τῶν θηρίων τὴν ἀναρχίαν
 ἐμφυομένην. Πῶς, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον λέγομεν; Οἶον,
 ἔφην, πατέρα μὲν ἐθίζεσθαι παιδὶ ὅμοιον γίγνεσθαι καὶ

¹ δ nos; οὐ codd.² ἡ Π: om. A.³ πλοῦτος Vind. F: ὑπέρ-
πλουτος A.

- φοβεῖσθαι τοὺς ὑεῖς, ὕδν δὲ πατρί, καὶ μήτε αἰσχύνεσθαι
 563 μήτε δεδιέναι τοὺς γονέας, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾗ· μέτοικον | δὲ
 ἀστῶ καὶ ἀστὸν μετοίκῳ ἐξισοῦσθαι, καὶ ξένον ὡσαύτως.
 Γίγνεται γὰρ οὕτως, ἔφη. Ταῦτά τε, ἣν δ' ἐγώ, καὶ σμικρὰ
 τοιάδε ἄλλα γίγνεται· διδάσκαλός τε ἐν τῷ τοιούτῳ
 φοιτητὰς φοβεῖται καὶ θωπεύει, φοιτηταί τε διδασκάλων
 ὀλιγωροῦσιν, οὕτω δὲ καὶ παιδαγωγῶν· καὶ ὅλως οἱ μὲν
 νέοι πρεσβυτέροις ἀπεικάζονται καὶ διαμιλλῶνται καὶ ἐν
 λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, οἱ δὲ γέροντες ξυγκαθιέντες τοῖς νέοις
 Β εὐτραπείας τε καὶ χαριεντισμοῦ ἐμπίμπλονται, μιμού-
 μενοι τοὺς νέους, ἵνα δὴ μὴ δοκῶσιν ἀηδεῖς εἶναι μηδὲ
 δεσποτικοί. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δέ γε, ἣν δ' ἐγώ,
 ἔσχατον, ὦ φίλε, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πλήθους, ὅσον γίγνεται
 ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει, ὅταν δὴ οἱ ἐωνημένοι καὶ αἱ ἐωνημέναι
 μηδὲν ἦττον ἐλεύθεροι ὦσι τῶν πριαμένων. ἐν γυναιξὶ
 δὲ πρὸς ἄνδρας καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας ὅση ἡ ἰσο-
 νομία καὶ ἐλευθερία γίγνεται, ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.
 C Οὐκοῦν κατ' Αἰσχύλον, ἔφη, ἐροῦμεν ὅ τι νῦν ἦλθ' ἐπὶ
 στόμα; Πάνυ γε, εἶπον. καὶ ἔγωγε οὕτω λέγω. τὸ μὲν
 γὰρ τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις ὅσῳ ἐλευθερώτερα
 ἐστὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν ἄλλῃ, οὐκ ἂν τις πείθοιτο ἄπειρος.
 ἄτεχνῶς γὰρ αἱ τε κύνες κατὰ τὴν παροιμίαν οἰαίπερ αἱ
 δέσποιναι, γίγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι πάνυ
 ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι, κατὰ τὰς
 ὁδοὺς ἐμβάλλουντες τῷ ἀεὶ ἀπαντῶντι, εἰ μὴ ἐξίστηται.
 D καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως μεστὰ ἐλευθερίας γίγνεται. Τὸ
 ἐμόν γ', ἔφη, ἐμοὶ λέγεις ὄναρ· αὐτὸς γὰρ εἰς ἀγρὸν
 πορευόμενος θαμὰ αὐτὸ πάσχω. Τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον, ἣν
 δ' ἐγώ, πάντων τούτων ξυνηθροισμένων ἐννοεῖς, ὡς ἀπαλὴν
 τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν ποιεῖ, ὥστε καὶ ὅτιοῦν δουλείας
 τισὶ προσφέρηται, ἀγανακτεῖν καὶ μὴ ἀνέχεσθαι; τελευ-
 τῶντες γάρ που οἴσθ' ὅτι οὐδὲ τῶν νόμων φροντίζουσιν

γεγραμμένων ἢ ἀγράφων, ἵνα δὴ μηδαμῇ μηδεὶς αὐτοῖς ἦ Ε δεσπότης. Καὶ μάλ', ἔφη, οἶδα.

XV. Αὕτη μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἡ ἀρχὴ οὕτωςι καλὴ καὶ νεανικὴ, ὅθεν τυραννὶς φύεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Νεανικὴ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; Ταυτόν, ἣν δ' ἐγώ, ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλεόν τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται δημοκρατίαν. καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τούναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις τε καὶ ἐν | φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν, καὶ δὴ καὶ¹ ἐν πολιτείαις οὐχ 564 ἦκιστα. Εἰκός, ἔφη. Ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν καὶ ἰδιώτῃ καὶ πόλει. Εἰκὸς γάρ. Εἰκότως τοίνυν, εἶπον, οὐκ ἐξ ἄλλης πολιτείας τυραννὶς καθίσταται ἢ ἐκ δημοκρατίας, ἐξ οἷμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας δουλείᾳ πλείστη τε καὶ ἀγριωτάτῃ. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἄλλ' οὐ τοῦτ', οἶμαι, ἣν δ' ἐγώ, ἡρώτας, ἀλλὰ ποῖον νόσημα ἐν ὀλιγαρχίᾳ τε Β φυόμενον ταυτόν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ δουλοῦται αὐτήν. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Ἐκεῖνο τοίνυν, ἔφην, ἔλεγον τὸ τῶν ἀργῶν τε καὶ δαπανηρῶν ἀνδρῶν γένος, τὸ μὲν ἀνδρείοτατον ἡγούμενον αὐτῶν, τὸ δ' ἀνανδρότερον ἐπόμενον· οὓς δὴ ἀφωμοιοῦμεν² κηφῆσι, τοὺς μὲν κέντρα ἔχουσι, τοὺς δὲ ἀκέντροις. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Τούτῳ τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ταραττετον ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ἐγγιγνομένῳ, οἶον περὶ σῶμα φλέγμα τε καὶ χολή· ὥ δὴ καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἰατρόν C τε καὶ νομοθέτην πόλεως μὴ ἦττον ἢ σοφὸν μελιττουργὸν πόρρωθεν εὐλαβεῖσθαι, μάλιστα μὲν ὅπως μὴ ἐγγενήσεσθον, ἂν δὲ ἐγγένησθον, ὅπως ὅ τι τάχιστα ξὺν αὐτοῖσι τοῖς κηρίοις ἐκτετμήσεσθον. Ναὶ μὰ Δία, ἣ δ' ὅς, παντά- πασί γε. Ὡδε τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, λάβωμεν, ἵν' εὐκρινέστερον ἴδωμεν ὃ βουλόμεθα. Πῶς; Τριχῇ διαστησώμεθα τῷ

¹ καὶ δὴ καὶ II: καὶ Α.

² ἀφωμοιοῦμεν Ξ q²: ἀφομοιοῦμεν Α.

λόγῳ δημοκρατουμένην πόλιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔχει. ἐν μὲν
 D γάρ που τὸ τοιοῦτον γένος ἐν αὐτῇ ἐμφύεται δι' ἐξουσίαν
 οὐκ ἔλαττον ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχουμένῃ. Ἔστιν οὕτω. Πολὺ
 δέ γε δριμύτερον ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ. Πῶς; Ἐκεῖ μὲν
 διὰ τὸ μὴ ἔντιμον εἶναι, ἀλλ' ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν,
 ἀγίμναστον καὶ οὐκ ἐρρωμένον γίγνεται, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ
 τοῦτό που τὸ προεστὸς αὐτῆς ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ τὸ μὲν
 δριμύτατον αὐτοῦ λέγει τε καὶ πράττει, τὸ δ' ἄλλο περὶ
 τὰ βήματα προσίζον βομβεῖ τε καὶ οὐκ ἀνέχεται τοῦ
 E ἄλλα λέγοντος, ὥστε πάντα ὑπὸ τοῦ τοιοῦτου διοικεῖται ἐν
 τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ χωρὶς τινων ὀλίγων. Μάλα γε, ἥ δ'
 ὅς. Ἄλλο τοίνυν τοιόνδε ἀεὶ ἀποκρίνεται ἐκ τοῦ πλήθους.
 Τὸ ποῖον; Χρηματιζομένων που πάντων οἱ κοσμιώτατοι
 φύσει ὡς τὸ πολὺ πλουσιώτατοι γίγνονται. Εἰκός. Πλεί-
 στον δὴ, οἶμαι, τοῖς κηφῆσι μέλι, καὶ εὐπορώτατον ἐντεῦθεν
 βλίττειν¹. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, παρά γε τῶν σμικρὰ ἐχόντων
 τις βλίσσειεν²; Πλούσιοι δὴ, οἶμαι, οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται
 κηφήνων βοτάνη. Σχεδὸν τι, ἔφη.

565 XVI. Δῆμος δ' ἂν εἴη | τρίτον γένος, ὅσοι αὐτουργοί
 τε καὶ ἀπράγμονες, οὐ πᾶν πολλὰ κεκτημένοι· ὃ δὴ
 πλείστον τε καὶ κυριώτατον ἐν δημοκρατίᾳ, ὅταν περ
 ἀθροισθῇ. Ἔστιν γάρ, ἔφη· ἀλλ' οὐ θαμὰ ἐθέλει ποιεῖν
 τοῦτο, ἐὰν μὴ μέλιτός τι μεταλαμβάνῃ. Οὐκοῦν μεταλαμ-
 βάνει, ἣν δ' ἐγώ, ἀεὶ, καθ' ὅσον δύνανται οἱ προεστῶτες,
 τοὺς ἔχοντας τὴν οὐσίαν ἀφαιρούμενοι, διανέμοντες τῷ
 B δήμῳ τὸ πλείστον αὐτοὶ ἔχειν. Μεταλαμβάνει γὰρ οὖν,
 ἥ δ' ὅς, οὕτως. Ἀναγκάζονται δὴ, οἶμαι, ἀμύνεσθαι, λέ-
 γοντές τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ πράττοντες ὅπῃ δύνανται, οὗτοι
 ὦν ἀφαιροῦνται. Πῶς γὰρ οὐ; Αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν
 ἐτέρων, κὰν μὴ ἐπιθυμῶσι νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι
 τῷ δήμῳ καὶ εἰσιν ὀλιγαρχικοί. Τί μὴν; Οὐκοῦν καὶ
 τελευτῶντες, ἐπειδὰν ὀρώσι τὸν δῆμον οὐχ ἐκόντα, ἀλλ'

¹ βλίττειν nos: βλίττει A.² βλίσσειε m: βλίσσειεν A.

ἀγνοήσαντά τε καὶ ἐξαπατηθέντα ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων ἐπιχειροῦντα σφᾶς ἀδικεῖν, τότε ἤδη, εἴτε βούλονται εἴτε C μὴ, ὡς ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὶ γίνονται, οὐχ ἐκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ἐκείνος ὁ κηφὴν ἐντίκτει κεντῶν αὐτούς. Κομιδῇ μὲν οὖν. Εἰσαγγελίαι δὴ καὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες περὶ ἀλλήλων γίνονται. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν ἓνα τινὰ ἀεὶ δῆμος εἴωθεν διαφερόντως προίστασθαι ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν; Εἴωθε γάρ. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἣν δ' ἐγώ, δῆλον, ὅτι, ὅταν περ φύηται D τύραννος, ἐκ προστατικῆς ῥίζης καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐκβλαστάνει. Καὶ μάλα δῆλον. Τίς ἀρχὴ οὖν μεταβολῆς ἐκ προστατῶτος ἐπὶ τύραννον; ἢ δῆλον ὅτι ἐπειδὰν ταῦτον ἄρξηται δρᾶν ὁ προστατῆς τῷ ἐν τῷ μύθῳ, ὃς περὶ τὸ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου ἱερὸν λεγεται; Τίς; ἔφη. Ὡς ἄρα ὁ γευσάμενος τοῦ ἀνθρωπίνου σπλάγχχνου, ἐν ἄλλοις ἄλλων ἱερείων ἐνὸς ἐγκατατετμημένου, ἀνάγκη δὴ τούτῳ λύκῳ γενέσθαι. ἢ οὐκ ἀκήκοας τὸν λόγον; E Ἔγωγε. Ἄρ' οὖν οὕτω καὶ ὃς ἂν δῆμον προεστῶς¹, λαβὼν σφόδρα πειθόμενον ὄχλον, μὴ ἀπόσχηται ἐμφυλίου αἵματος, ἀλλ' ἀδίκως ἐπαιτιώμενος, οἷα δὴ φιλοῦσιν, εἰς δικαστήρια ἄγων μισοφονίῃ, βίον ἀνδρὸς ἀφανίζων, γλώττη τε καὶ στόματι ἀνοσίῳ γευόμενος φόνου ξυγγενοῦς, καὶ ἀνδρηλατῇ καὶ ἀποκτιννύῃ | καὶ ὑποσημαίνῃ χρεῶν τε ἀπο- 566 κοπᾶς καὶ γῆς ἀναδασμόν, ἄρα τῷ τοιούτῳ ἀνάγκη δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ εἴμαρται ἢ ἀπολωλέναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ τυραννεῖν καὶ λύκῳ ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Οὗτος δὴ, ἔφην, ὁ στασιάζων γιγνεται πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας. Οὗτος. Ἄρ' οὖν ἐκπεσὼν μὲν καὶ κατελθὼν βία τῶν ἐχθρῶν τύραννος ἀπειργασμένος κατέρχεται; Δῆλον. Ἐὰν δὲ ἀδύνατοι ἐκβάλλειν αὐτὸν ὦσιν ἢ ἀποκτεῖναι διαβάλλοντες τῇ πόλει, βιαίῳ δὴ B θανάτῳ ἐπιβουλεύουσιν ἀποκτιννύναι λάθρα. Φιλεῖ γοῦν,

¹ προεστῶς Ξ γ: προσεστῶς Α.

ἢ δ' ὅς, οὕτω γίγνεσθαι. Τὸ δὲ τυραννικὸν αἶτημα τὸ πολυθρύλητον ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ εἰς τοῦτο προβεβηκότες ἐξευρίσκουσιν, αἰτεῖν τὸν δῆμον φύλακὰς τινὰς τοῦ σώματος, ἵνα σῶς αὐτοῖς ἢ ὁ τοῦ δῆμου βοηθός. Καὶ μάλ', ἔφη. Διδόασι δὴ, οἶμαι, δείσαντες μὲν ὑπὲρ ἐκείνου, θάρσυναντες δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν τοῦτο ὅταν ἴδῃ ἀνὴρ χρήματα ἔχων καὶ μετὰ τῶν χρημάτων αἰτία μισόδημος εἶναι, τότε δὴ οὗτος, ὦ ἑταῖρε, κατὰ τὸν Κροίσῳ γενόμενον χρησμὸν

πολυψήφιδά παρ' Ἑρμον
φεύγει, οὐδὲ μένει, οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.

Οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, δεύτερον αὖθις αἰδεσθεῖν. Ὁ δέ γε, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, καταληφθεὶς θανάτῳ δίδοται. Ἀνάγκη. Ὁ δὲ δὴ προστάτης ἐκείνος αὐτὸς δῆλον δὴ ὅτι μέγας μεγαλω-
D στὶ οὐ κεῖται, ἀλλὰ καταβαλὼν ἄλλους πολλοὺς ἕστηκεν ἐν τῷ δίφρῳ τῆς πόλεως, τύραννος ἀντὶ προστάτου ἀποτετελεσμένος. Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη.

XVII. Διέλθωμεν δὴ τὴν εὐδαιμονίαν, ἣν δ' ἐγώ, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς πόλεως, ἐν ἣ ἂν ὁ τοιοῦτος βροτὸς ἐγγένηται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, διέλθωμεν. Ἄρ' οὖν, εἶπον, οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ προσγελᾶ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ὧς ἂν περιτυγχάνῃ, καὶ οὔτε
E τύραννός φησιν εἶναι ὑπισχνεῖται τε πολλὰ καὶ ἰδία καὶ δημοσίᾳ, χρεῶν τε ἡλευθέρωσε καὶ γῆν διένειμεν δῆμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτόν, καὶ πᾶσιν ἱλεώς τε καὶ πρᾶος εἶναι προσποιεῖται; Ἀνάγκη, ἔφη. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, πρὸς τοὺς ἔξω ἐχθροὺς τοῖς μὲν καταλλαγῇ, τοὺς δὲ καὶ διαφθείρῃ, καὶ ἡσυχία ἐκείνων γένηται, πρῶτον μὲν πολέμους τινὰς αἰὲν κινεῖ, ἵν' ἐν χρεῖᾳ ἡγεμόνος ὁ δῆμος ἦ. Εἰκὸς γε.
567 | Οὐκοῦν καὶ ἵνα χρήματα εἰσφέροντες πένητες γιγνόμενοι πρὸς τῷ¹ καθ' ἡμέραν ἀναγκάζονται εἶναι καὶ ἥττον

¹ τῷ Ξ q: τὸ A¹: τῷ (sic) A².

αὐτῷ ἐπιβουλεύωσι; Δῆλον. Καὶ ἂν γέ τινας, οἶμαι, ὑπο-
 πτεύῃ ἐλεύθερα φρονήματα ἔχοντας μὴ ἐπιτρέψειν αὐτῷ
 ἄρχειν, ὅπως ἂν τούτους μετὰ προφάσεως ἀπολλύῃ ἐν-
 δούς τοῖς πολεμίοις; τούτων πάντων ἕνεκα τυράννῳ αἰ
 ἀνάγκη πόλεμον ταράττειν; Ἀνάγκη. Ταῦτα δὴ ποιοῦντα
 ἔτοιμον μᾶλλον ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολίταις; Πῶς γάρ B
 οὐ; Οὐκοῦν καὶ τινας τῶν ξυγκαταστησάντων καὶ ἐν
 δυνάμει ὄντων παρρησιάζεσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς
 ἀλλήλους, ἐπιπλήττοντας τοῖς γιγνομένοις, οἳ ἂν τυγχά-
 νωσιν ἀνδρικώτατοι ὄντες; Εἰκός γε. Ὑπεξαιρεῖν¹ δὴ
 τούτους πάντας δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει ἄρξειν, ἕως ἂν
 μήτε φίλων μήτ' ἐχθρῶν λίπη μηδένα ὅτου τι ὄφελος.
 Δῆλον. Ὅξέως ἄρα δεῖ ὁρᾶν αὐτόν, τίς ἀνδρείος, τίς
 μεγαλόφρων, τίς φρόνιμος, τίς πλούσιος· καὶ οὕτως C
 εὐδαίμων ἐστίν, ὥστε τούτοις ἅπασιν ἀνάγκη αὐτῷ, εἴτε
 βούλεται εἴτε μή, πολεμῖῳ εἶναι καὶ ἐπιβουλεύειν, ἕως ἂν
 καθήρῃ² τὴν πόλιν. Καλόν γε, ἔφη, καθαρμόν. Ναί, ἦν
 δ' ἐγώ, τὸν ἐναντίον ἢ οἱ ἱατροὶ τὰ σώματα· οἳ μὲν γάρ
 τὸ χεῖριστον ἀφαιροῦντες λείπουνσι τὸ βέλτιστον, ὁ δὲ
 τούναντίον. Ὡς ἔοικε γάρ, αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη, εἴπερ
 ἄρξει.

XVIII. Ἐν μακαρίᾳ ἄρα, εἶπον ἐγώ, ἀνάγκη δέδεται, D
 ἢ προστάττει αὐτῷ ἢ μετὰ φαύλων τῶν πολλῶν οἰκεῖν
 καὶ ὑπὸ τούτων μισούμενον ἢ μὴ ζῆν. Ἐν τοιαύτῃ, ἢ δ'
 ὅς. Ἄρ' οὖν οὐχὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοῖς πολίταις ἀπεχθά-
 νηται ταῦτα δρῶν, τοσοῦτῳ πλειόνων καὶ πιστοτέρων
 δορυφόρων δεήσεται; Πῶς γὰρ οὐ; Τίνες οὖν οἱ πιστοί,
 καὶ πόθεν αὐτοὺς μεταπέμψεται; Αὐτόματοι, ἔφη,
 πολλοὶ ἥξουσιν πετόμενοι, ἐὰν τὸν μισθὸν διδῷ. Κηφῆνας,
 ἦν δ' ἐγώ, νῆ τὸν κύνα, δοκεῖς αὖ τινὰς μοι λέγειν ξενι- E
 κούς τε καὶ παντοδαπούς. Ἀληθῇ γάρ, ἔφη, δοκῶ σοι.

¹ ὑπεξαιρεῖν Π. ὑπεξαίρειν Α.² καθήρῃ Π: καθήρη (sic) Α.

Τί¹ δέ; αὐτόθεν ἄρ' οὐκ ἂν ἐβελήσειεν—Πῶς; Τοὺς δούλους ἀφελόμενος τοὺς πολίτας, ἐλευθερώσας, τῶν περὶ ἑαυτὸν δορυφόρων ποιήσασθαι; Σφόδρα γ', ἔφη· ἐπεὶ τοι καὶ πιστότατοι αὐτῷ οὗτοί εἰσιν. Ἡ μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τυράννου χρῆμα, εἰ τοιούτοις φίλοις τε καὶ
 568 | πιστοῖς ἀνδράσι χρῆται τοὺς προτέρους ἐκείνους ἀπολέσας. Ἄλλὰ μὲν, ἔφη, τοιούτοις γε χρῆται. Καὶ θαυμάζουσι δὴ, εἶπον, οὗτοι οἱ ἑταῖροι αὐτόν, καὶ ξύνεισιν οἱ νέοι πολῖται², οἱ δ' ἐπιεικεῖς μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι; Τί δ' οὐ μέλλουσιν; Οὐκ ἐτός, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τε τραγωδία ὅλως σοφὸν δοκεῖ εἶναι καὶ ὁ Εὐριπίδης διαφέρων ἐν αὐτῇ. Τί δὴ; Ὅτι καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐφθέγγετο, ὥς ἄρα σοφοὶ
 B τυράννοί εἰσι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. καὶ ἔλεγε δῆλον ὅτι τούτους εἶναι τοὺς σοφούς, οἷς ξύνεστιν. Καὶ ὥς ἰσόθεόν γ', ἔφη, τὴν τυραννίδα ἐγκωμιάζει, καὶ ἕτερα πολλά, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. Τοιγάρτοι, ἔφην, ἅτε σοφοὶ ὄντες οἱ τῆς τραγωδίας ποιηταὶ συγγιγνώσκουσιν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις, ὅσοι ἡμῶν ἐγγὺς πολιτεύονται, ὅτι αὐτοὺς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραδεξόμεθα ἅτε τυραννίδος ὑμνητάς. Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη, συγγιγνώσκουσιν
 C ὅσοιπέρ γε αὐτῶν κομψοί. Εἰς δέ γε, οἶμαι, τὰς ἄλλας περιούντες πόλεις, ξυλλέγοντες τοὺς ὄχλους καλὰς φωνὰς καὶ μεγάλας καὶ πιθανὰς μισθωσάμενοι, εἰς τυραννίδας τε καὶ δημοκρατίας ἔλκουσι τὰς πολιτείας. Μάλα γε. Οὐκοῦν καὶ προσέτι τούτων μισθοὺς λαμβάνουσι καὶ τιμῶνται, μάλιστα μὲν, ὥσπερ τὸ εἶκός, ὑπὸ τυράννων, δεύτερον δὲ ὑπὸ δημοκρατίας· ὅσῳ δ' ἂν ἀνωτέρω ἴωσιν πρὸς τὸ
 D ἄναντες τῶν πολιτειῶν, μᾶλλον ἀπαγορεύει αὐτῶν ἡ τιμή, ὥσπερ³ ὑπὸ ἄσθματος ἀδυνατοῦσα πορεύεσθαι. Πάνυ μὲν οὖν.

XIX Ἀλλὰ δὴ, εἶπον, ἐνταῦθα μὲν ἐξέβημεν·

¹ τί γ; τίς A.   ² νέοι πολῖται codd.: νεοπολῖται legisse videtur Pollux.

³ ὥσπερ Π: ἢ ὥσπερ Α.

λέγωμεν δὲ πάλιν ἐκεῖνο τὸ τοῦ τυράννου στρατόπεδον, τὸ καλόν τε καὶ πολὺ καὶ ποικίλον καὶ οὐδέποτε ταῦτόν, πόθεν θρέψεται. Δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἴαν τε ἱερὰ χρήματα ἢ ἐν τῇ πόλει, ταῦτα ἀναλώσει, καί, ὅποι¹ ποτὲ ἂν αἰεὶ ἐξαρκῇ, τὰ τῶν ἀπολομένων², ἐλάττους εἰσφορὰς ἀναγκάζων τὸν δῆμον εἰσφέρειν. Τί δ' ὅταν δὴ ταῦτα ἐπιλίπῃ³; Ε Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐκ τῶν πατρῶων θρέψεται αὐτός τε καὶ οἱ συμπόται⁴ τε καὶ ἐταῖροι καὶ ἐταῖραι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ὁ δῆμος, ὁ γεννήσας τὸν τύραννον, θρέψει αὐτόν τε καὶ ἐταίρους⁵. Πολλὴ αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη. Πῶς⁶ λέγεις; εἶπον· ἐὰν δὲ ἄγανακτῇ τε καὶ λέγῃ ὁ δῆμος, ὅτι οὔτε δίκαιον τρέφεσθαι ὑπὸ πατρὸς ὑὸν ἡβῶντα, ἀλλὰ τούναντίον ὑπὸ ὑέος πατέρα, οὔτε τούτου αὐτὸν ἔνεκα | ἐγέννησέν τε καὶ κατέστησεν, ἵνα, ἐπειδὴ μέγας γένοιτο, 569 τότε αὐτὸς δουλεύων τοῖς αὐτοῦ δούλοις τρέφοι ἐκείνόν τε καὶ τοὺς δούλους μετὰ ξυγκλύδων ἄλλων, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ⁸ τῶν πλουσίων τε καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει ἐλευθερωθεῖ ἐκεῖνον προστάντος, καὶ νῦν κελεύει ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐταίρους, ὥσπερ πατὴρ ὑὸν ἐξ οἰκίας μετὰ ὀχληρῶν συμποτῶν ἐξελαύνων; Γνώσεται γε, νῆ Δία, ἢ δ' ὅς, τότε ἤδη ὁ δῆμος, οἷος οἶον Β θρέμμα γεννῶν ἡσπάζετό τε καὶ ἠῦξεν, καὶ ὅτι ἀσθενέστερος ὢν ἰσχυροτέρους ἐξελαύνει. Πῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις; τολμήσει τὸν πατέρα βιάζεσθαι, καὶ μὴ πείθεται, τύπτειν ὁ τύραννος; Ναί, ἔφη, ἀφελόμενός γε τὰ ὅπλα. Πατραλοῖαν, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τύραννον καὶ χαλεπὸν γηροτρόφον, καὶ ὡς ἔοικε τοῦτο δὴ ὁμολογουμένην ἂν ἤδη τυραννὶς εἴη, καί, τὸ λεγόμενον, ὁ δῆμος φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων εἰς πῦρ δούλων δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκὼς εἴη, C

¹ καὶ ὅποι q: ὅποι A.² ἀπολομένων q et corr. A². ἀποδομένων A¹.³ ἐπιλίπη Ξ q: ἐπιλείπη A.⁴ συμπόται Π: συμπο.ται (sic) A.⁵ ἐταίρους Π: ἐτέρους A.⁶ πῶς Ξ: πῶς δὲ A.⁷ ἐὰν δὲ v: εἴαν τε

A.

⁸ ἀπὸ q: ὑπὸ A.

ἀντὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης καὶ ἀκαίρου ἐλευθερίας τὴν χαλεπωτάτην τε καὶ πικροτάτην δούλων δουλείαν μεταμπισχόμενος. Καὶ μάλα, ἔφη, ταῦτα οὕτω γίγνεται. Τί οὖν; εἶπον· οὐκ ἐμμελῶς ἡμῖν εἰρήσεται, εἰ φῶμεν ἱκανῶς διεληλυθέναι, ὥς μεταβαίνει τυραννὶς ἐκ δημοκρατίας γενομένη τε οἷα ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν ἱκανῶς, ἔφη.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Η΄

Θ.

Ι. Αἰτὸς δὴ λοιπός, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ 571
 σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ γενό-
 μενός τε ποῖός τις ἐστὶν καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον ἢ
 μακάριον. Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος, ἔφη. Οἶσθ' οὖν, ἦν
 δ' ἐγώ, ὃ ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἰαί τε
 καὶ ὅσαι εἰσὶν, οὗ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διηρηῆσθαι. τούτου
 δὴ ἐνδεῶς ἔχοντος, ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦ- Β
 μεν. Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἔτ' ἐν καλῶ¹; Πάνυ μὲν οὖν· καὶ
 σκόπει γε ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστιν δὲ τόδε.
 τῶν μὴ ἀναγκαίων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν δοκοῦσί τινές
 μοι εἶναι παράνομοι, αἱ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι
 παντί, κολαζόμεναι δὲ ὑπὸ τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων
 ἐπιθυμιῶν μετὰ λόγου ἐνίων μὲν ἀνθρώπων ἢ παντάπασιν
 ἀπαλλάττεσθαι ἢ ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς, τῶν δὲ
 ἰσχυρότεραι καὶ πλείους. Λέγεις δὲ καὶ τίνας, ἔφη, C
 ταύτας; Τὰς περὶ τὸν ὕπνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐγειρομένης, ὅταν
 τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὖδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἡμέρον
 καὶ ἄρχον ἐκείνου, τὸ δὲ θηριῶδες τε καὶ ἄγριον ἢ σίτῳ ἢ
 μέθῃ πλησθέν, σκιρτᾷ τε καὶ ἀπώσάμενον τὸν ὕπνον
 ζητῇ ἰέναι καὶ ἀποπιμπλάναι τὰ αὐτοῦ ἡθῆ· οἶσθ' ὅτι

¹ ἔτ' ἐν καλῶ Ξ: ἔτ' ἐγκαλῶ Α.

πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὡς ἀπὸ πάσης λελυ-
 μένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως.
 D μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν μίγνυσθαι, ὡς οἶεται, οὐδὲν ὀκνεῖ
 ἄλλῳ τε ὄτρωον ἀνθρώπων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μαιφονεῖν
 τε ὅτιοῦν, βρώματός τε ἀπέχεσθαι μηδενός· καὶ ἐνὶ λόγῳ
 οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει οὔτ' ἀναισχυντίας. Ἀληθέ-
 στατα, ἔφη, λέγεις. "Ὅταν δέ γε, οἶμαι, ὑγιεινῶς τις ἔχῃ
 αὐτὸς αὐτοῦ καὶ σωφρόνως καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἦ το
 λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἐστιάσας λόγων καλῶν
 καὶ σκέψεων, εἰς σύννοιαν αὐτὸς αὐτῷ ἀφικόμενος, τὸ
 E ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδεία δοὺς μήτε πλησμονῇ, ὅπως
 572 ἂν κοιμηθῇ καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ | βελτίστῳ χαίρου
 ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐὰ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μόνον καθαρὸν
 σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαι του καὶ αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν,
 ἢ τι τῶν γεγονότων ἢ ὄντων ἢ καὶ μελλόντων, ὡσαύτως δὲ
 καὶ τὸ θυμοειδὲς πρᾶννας καὶ μὴ τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθῶν¹
 κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ' ἡσυχάσας μὲν τὸ δύο
 εἶδη, τὸ τρίτον δὲ κινήσας, ἐν ᾧ τὸ φρονεῖν ἐγγίγνεται,
 οὔτῳ ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς τ' ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ
 B μάλιστα ἄπτεται καὶ ἥκιστα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις
 φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη, οἶμαι
 οὔτῳ. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ πλέον ἐξήχθημεν εἰπεῖν· ὃ
 δὲ βουλόμεθα γινῶναι, τόδ' ἐστίν, ὡς ἄρα δεινόν τι καὶ
 ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος ἐκάστῳ ἔνεστι, καὶ
 πάνν δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶναι· τοῦτο δὲ ἄρα ἐν
 τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἐνδηλον. εἰ οὖν τι δοκῶ λέγειν καὶ
 συγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ συγχωρῶ.

II. Τὸν τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἶον ἔφαμεν
 C εἶναι. ἦν δέ που γεγονῶς ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ
 τεθραμμένος, τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας,
 τὰς δε μὴ ἀναγκαίους, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ
 ἕνεκα γιγνομένας ἀτιμάζοντι. ἦ γάρ; Ναί. Συγγενόμενος

¹ ἐλθὼν II: ἐλθὼν A.

δὲ κομψοτέροις ἀνδράσι καὶ μεστοῖς ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος μίσει τῆς τοῦ πατρὸς φειδωλίας, φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίῳ ἔχων, ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε κατέστη D εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρόποιν καὶ μετρίως δῆ, ὥς ᾤετο, ἐκάστων ἀπολαύων¹ οὔτε ἀνελεύθερον οὔτε παράνομον βίον ζῆν, δημοτικὸς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γάρ, ἔφη, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα περὶ τὸν τοιοῦτον. Θεὸς τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν τοῦ τοιοῦτου ἤδη πρεσβυτέρου γεγονότος νέον ὑδὲν ἐν τοῖς τούτου αὐτῷ ἦθεσιν τεθραμμένον. Τίθημι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα, ἅπερ καὶ περὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ· ἀγόμενόν τε εἰς πᾶσαν E παρανομίαν, ὀνομαζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἵπασαν, βοηθοῦντά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις πατέρα τε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὐτὰ παραβοηθοῦντας· ὅταν δ' ἐλπίσωσιν οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι μὴ ἄλλως τὸν νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους ἐμποιῆσαι προστάτην τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἔτοιμα διανεμο|μένων ἐπιθυμιῶν, ὑπόπτερον καὶ 573 μέγαν κηφῆνά τινα. ἥ τί ἄλλο οἶε εἶναι τὸν τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἡ τοῦτο. Οὐκοῦν ὅταν περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, θυμιαμάτων τε γέμουςαι καὶ μύρων καὶ στεφάνων καὶ οἶνων καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις συνουσίαις ἡδονῶν ἀνείμένων, ἐπὶ τὸ ἔσχατον αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι πόθου κέντρον ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖται τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρά B οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐάν τινας ἐν αὐτῷ δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ ποιουμένας χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας², ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ παρ' αὐτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας³ δὲ πληρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς, ἔφη, τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις γένεσιν. Ἄρ'

¹ ἐκάστων ἀπολαύων Π ἐκάστων ἀπολαβῶν A¹: ἕκαστον ἀπολαβῶν A².

² ἐπαισχυνομένας Π: ἐπαισχυνόμενος A.

³ μανίας Π: καὶ μανίας A.

οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦτον τύραννος ὁ Ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκοῦν, ὦ φίλε, εἶπον, καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ τυραννικόν τι φρόνημα ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὅ γε μαινόμενος καὶ ὑποκεκινηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ', ἔφη. Τυραννικὸς δὴ¹, ἦν δ' ἐγώ, ὦ δαιμόνιε, ἀνὴρ ἀκριβῶς γίγνεται, ὅταν ἡ φύσει ἢ ἐπιτηδεύμασιν ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε καὶ ἐρωτικός καὶ μελαγχολικὸς γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν.

III. Γίγνεται μὲν, ὡς ἔοικεν, οὕτω, καὶ τοιοῦτος ἀνὴρ². ζῆ δὲ δὴ πῶς; Τὸ τῶν παιζόντων, ἔφη, τοῦτο σὺν καὶ ἐμοὶ ἐρεῖς. Λέγω δὴ, ἔφην. οἶμαι γάρ, τὸ μετὰ τοῦτο ἑορταὶ γίγνονται παρ' αὐτοῖς καὶ κῶμοι καὶ θαλαίαι³ καὶ ἐταῖραι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὧν ἂν Ἔρως τύραννος ἔνδον οἰκῶν διακυβερνᾷ τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη, ἔφη. Ἄρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐκάστης, πολλῶν δεόμεναι; Πολλαὶ μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται εἰάν τινες ὦσι πρόσοδοι. Πῶς δ' οὐ; Καὶ μετὰ τοῦτο δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐσίας παραιρέσεις. Τί μήν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπη, ἄρα οὐκ ἀνάγκη μὲν τὰς ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφοδράς ἐννεοστυμμένας, τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαιομένους τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος, πάσαις ταῖς ἄλλαις ὥσπερ δορυφόροις ἡγουμένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν, τίς τι ἔχει, ὃν δυνατὸν ἀφελέσθαι ἀπατήσαντα ἢ | βιασάμενον; Σφόδρα γ', ἔφη. Ἀναγκαῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδίσί τε καὶ ὀδύναις ξυνέχεσθαι. Ἀναγκαῖον. Ἄρ' οὖν ὥσπερ αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλέον εἶχον καὶ τὰ ἐκείνων ἀφηροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὧν πατρός τε καὶ μητρὸς πλέον ἔχειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι, εἰάν τὸ αὐτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμώμενος τῶν

¹ ὅ γ: δὲ Λ² ἀνὴρ Campbell: ἀνὴρ codd.³ θαλαίαι II: θάλειαι A.

πατρώων; Ἄλλὰ τί μὴν; ἔφη. Ἄν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέ-
 πωσιν, ἄρ' οὐ τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ B
 ἀπατᾶν τοὺς γονέας; Πάντως. Ὅποτε δὲ μὴ δύναίτο,
 ἀρπάξοι ἂν καὶ βιάζοιτο μετὰ τοῦτο; Οἶμαι, ἔφη. Ἄντε-
 χομένων δὴ καὶ μαχομένων, ὧ θαυμάσιε, γέροντός τε καὶ
 γραδὸς ἄρ' εὐλαβηθείη ἂν καὶ φείσαιο μή τι δρᾶσαι τῶν
 τυραννικῶν; Οὐ πάνυ, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε θαρρῶ περὶ τῶν
 γονέων τοῦ τοιοῦτου. Ἄλλ', ὧ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός,
 ἔνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγκαίας ἐταίρας γεγονυίας
 τὴν πάλαι φίλην καὶ ἀναγκαίαν μητέρα, ἦ ἔνεκα ὠραίου C
 νεωστὶ φίλου γεγονότος οὐκ ἀναγκαίου τὸν ἄωρόν τε καὶ
 ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα καὶ τῶν φίλων ἀρχαιοτάτον
 δοκεῖ ἂν σοι ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε δοῦναι καὶ καταδου-
 λώσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν
 ἀγάγοιτο; Ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς. Σφόδρα γε μακάριον, ἦν
 δ' ἐγώ, ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν ὑὸν τεκεῖν. Πάνυ γ',
 ἔφη. Τί δ', ὅταν δὴ τὰ πατρὸς καὶ μητρὸς ἐπιλείπη τὸν D
 τοιοῦτον, πολὺ δὲ ἤδη ξυνειλεγμένον ἐν αὐτῷ ἢ τὸ τῶν
 ἡδονῶν σμήνος, οὐ πρῶτον μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται
 τοίχου ἢ τινος ὀψὲ νύκτωρ ἰόντος τοῦ ἱματίου, μετὰ δὲ
 ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει; καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν, ἃς
 πάλαι εἶχεν δόξας ἐκ παιδὸς περὶ καλῶν τε καὶ αἰσχυρῶν,
 τὰς δικαίας ποιουμένας, αἱ νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι,
 δορυφοροῦσαι τὸν ἔρωτα, κρατήσουσι μετ' ἐκείνου, αἱ
 πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύοντο ἐν ὕπνῳ, ὅτε ἦν αὐτὸς ἔτι ὑπὸ E
 νόμοις τε καὶ πατρὶ δημοκρατούμενος ἐν ἑαυτῷ· τυραν-
 νευθεὶς δὲ ὑπὸ ἔρωτος, οἷος ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ
 τοιοῦτος αἰεὶ γενόμενος, οὔτε τινὸς φόνου δεινοῦ ἀφέξεται
 οὔτε βρώματος οὔτ' ἔργου, ἀλλὰ | τυραννικῶς ἐν αὐτῷ ὁ 575
 ἔρως ἐν πάσῃ ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὦν
 μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε¹ αὐτὸν ὥσπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ
 πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὐτὸν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον

¹ τε A: om. q. Cf. tamen 373 »

θρέψει, τὸν μὲν ἔξωθεν εἰσεληλυθότα ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἐνδοθεν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα· ἡ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου; Οὗτος μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἂν μὲν γε, ἣν δ' ἐγώ, ὀλίγοι οἱ
B τοιούτοι ἐν πόλει ὥσι καὶ τὸ ἄλλο πλήθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες ἄλλον τινὰ δορυφοροῦσι τύραννον ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν, εἰάν που πόλεμος ᾗ· εἰάν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχία γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλά. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται· ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, εἰάν δυνατοὶ ὥσι λέγειν, καὶ ψευδομαρτυροῦσι καὶ δωροδοκοῦσιν. Σμι-
C κρά γ', ἔφη, κακὰ λέγεις, εἰάν ὀλίγοι ὦσιν οἱ τοιούτοι. Τὰ γὰρ σμικρά, ἣν δ' ἐγώ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρά ἐστίν καὶ ταῦτα δὴ πάντα πρὸς τύραννον πονηρία τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως, τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἴκταρ βάλλει. ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιούτοι καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς καὶ αἰσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλήθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες μετὰ δήμου ἀνοίας, ἐκείνον, ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὐτῷ μέγιστον καὶ
D πλείστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ', ἔφη· τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν εἰάν μὲν ἐκόντες ὑπέικωσιν· εἰάν δὲ μὴ ἐπιτρέπη ἡ πόλις, ὥσπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, εἰάν οἷός τ' ᾗ, κολάσεται ἐπεισαγόμενος νέους ἐταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσιν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε, Κρηῆτες φασί, καὶ πατρίδα ἔξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο
E δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός. Τοῦτο, ἡ δ' ὅς, παντάπασί γε. Οὐκοῦν, ἣν δ' ἐγώ, οὗτοί γε τοιοῖδε γίνονται ἰδίᾳ καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μὲν οἷς ἂν ξυνῶσιν, ἢ κόλαξιν ἑαυτῶν ξυνόντες καὶ πᾶν ἐτοίμοις
576 ὑπηρετεῖν, ἢ εἰάν τού τι¹ δέωνται, αὐτοῖς ὑποπεσόντες, πάντα

¹ τοῦ τι (vel του τί) Ξ q: τουτί Α.

σχήματα τολμῶντες ποιεῖν ὡς οἰκέιοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι; Καὶ σφόδρα γε. Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδενί, αἰὲ δὲ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ, ἐλευθερίας δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις αἰὲ ἄγευστος. Πάνυ μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιοῦτους ἀπίστους καλοῖμεν; Πῶς δ' οὐ; Καὶ μὴν ἀδίκους γε ὡς οἶόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν ὠμολογήσαμεν περὶ δικαιοσύνης, οἷον Β ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν, ἡ δ' ὅς, ὀρθῶς γε. Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τὸν κάκιστον. ἔστιν δέ που, οἶον ὄναρ διήλθομεν, ὅς ἂν ὕπαρ τοιοῦτος ἦ. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται ὅς ἂν τυραννικώτατος φύσει ὦν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω χρόνον ἐν τυραννίδι βιῶ, τοσοῦτῳ μᾶλλον τοιοῦτος. Ἀνάγκη, ἔφη διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων.

IV. Ἄρ' οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ὅς ἂν φαίνεται πονηρότατος, καὶ ἀθλιώτατος φανήσεται; καὶ ὅς ἂν πλείστον χρόνον C καὶ μάλιστα τυραννεύσῃ, μάλιστα τε καὶ πλείστον χρόνον τοιοῦτος γεγωνῶς τῇ ἀληθείᾳ; τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ καὶ δοκεῖ. Ἀνάγκη, ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἄλλο τι οὖν, ἣν δ' ἐγώ, ὅ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν ἂν εἴῃ ὁμοιότητι, δημοτικὸς δὲ κατὰ δημοκρατουμένην, καὶ οἱ ἄλλοι οὕτω; Τί μὴν; Οὐκοῦν ὅ τι πόλις πρὸς πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα; Πῶς γὰρ οὐ; Τί οὖν ἀρετῇ¹ τυραννουμένη πόλις D πρὸς βασιλευομένην οἶαν τὸ πρῶτον διήλθομεν; Πᾶν τούναντίον, ἔφη· ἡ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἡ δὲ κακίστη. Οὐκ ἐρήσομαι, εἶπον, ὅποτέραν λέγεις· δῆλον γάρ. ἀλλ' εὐδαιμονίας τε αὖ καὶ ἀθλιότητος ὡσαύτως ἢ ἄλλως κρίνεις; καὶ μὴ ἐκπληττώμεθα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες, μηδ' εἴ τινες ὀλίγοι περὶ ἐκείνον, ἀλλ' ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόντας θεάσασθαι, καταδύντες E

¹ ἀρετῇ γρ in marg A²: ἄρα ἡ Α.

εἰς ἅπασαν καὶ ἰδόντες, οὕτω δόξαν ἀποφαινόμεθα. Ἄλλ' ὀρθῶς, ἔφη, προκαλεῖ· καὶ δῆλον παντί, ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βασιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ
 577 ταῦτα προκαλοῦ|μενος ὀρθῶς ἂν προκαλοίμην, ἀξιῶν κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκείνου, ὃς δύναται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἦθος ἐνδὺς διδεῖν, καὶ μὴ καθάπερ παῖς ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττεται ὑπὸ τῆς τῶν τυραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζονται, ἀλλ' ἱκανῶς διορᾷ; εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάντας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρίναι, ξυνωκηκότος δὲ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ παραγεγονότος ἔν τε ταῖς
 B κατ' οἰκίαν πράξειςιν, ὡς πρὸς ἐκάστους τοὺς οἰκείους ἔχει, ἐν οἷς μάλιστα γυμνὸς ἂν ὀφθείη¹ τῆς τραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς δημοσίοις κινδύνοις, καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα κελεύοιμεν ἐξαγγέλλειν, πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύραννος πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὁρθότατ' ἂν, ἔφη, καὶ ταῦτα προκαλοῖο. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, προσποιησώμεθα ἡμεῖς εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρίναι καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις, ἵνα ἔχωμεν ὅστις ἀποκρινέται· ἂ ἐρωτῶμεν; Πάνυ γε.

C V. Ἴθι δὴ μοι, ἔφην, ὧδε σκόπει. τὴν ὁμοιότητα ἀναμιμνησκόμενος τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καθ' ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν, τὰ παθήματα ἐκατέρου λέγε. Τὰ ποῖα; ἔφη. Πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ὡς πόλιν εἰπεῖν, ἐλευθέραν ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἶόν τ', ἔφη, μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότης καὶ ἐλευθέρους. Ὁρῶ, ἔφη, σμικρόν γε τι τοῦτο· τὸ δὲ ὅλον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον ἀτίμως
 D τε καὶ ἀθλίως δουλον. Εἰ οὖν, εἶπον, ὅμοιος ἀνὴρ τῇ πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι, καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν, ἅπερ

¹ ἂν ὀφθείη II: ἀνοφθείη A.

ἦν ἐπιεικέστατα, μικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ
 μανικώτατον δεσπόζειν; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν; δούλην
 ἢ ἐλευθέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχὴν; Δούλην
 δὴ που ἔγωγε. Οὐκοῦν ἢ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη
 πόλις ἥκιστα ποιεῖ ἃ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραν-
 νουμένη ἄρα ψυχὴ ἥκιστα ποιήσει ἃ ἂν βουλευθῇ, ὥς περὶ Ε
 ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς· ὑπὸ δὲ οἴστρου αἰεὶ ἐλκομένη βία
 ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὐ;
 Πλουσίαν δὲ ἡ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν
 εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν | πενιχρὰν 578
 καὶ ἄπληστον ἀνάγκη αἰεὶ εἶναι. Οὕτως, ἢ δ' ὅς. Τί δέ;
 φόβου γέμειν ἅρ' οὐκ ἀνάγκη τὴν γε τοιαύτην πόλιν τόν
 τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολλή γε. Ὀδυρμούς δέ¹ καὶ στεναγ-
 μούς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας οἶει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους
 εὔρησιν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγεῖ τὰ τοιαῦτα ἐν
 ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν
 τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη.
 Εἰς πάντα δὴ, οἶμαι, ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀπο- Β
 βλέψας τὴν γε² πόλιν τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας.
 Οὐκοῦν ὀρθῶς; ἔφη. Καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ
 ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ τί λέγεις εἰς ταῦτά ταῦτα ἀπο-
 βλέπων; Μακρῷ, ἔφη, ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτ' ὀρθῶς λέγεις. Πῶς; ἢ δ'
 ὅς. Οὕπω, ἔφην, οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα.
 Ἀλλὰ τίς μὴν; Ὃδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου
 ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς ἄν, ἦν δ' ἐγώ, τυραννικὸς ὢν μὴ C
 ἰδιώτην βίον καταβιῶ, ἀλλὰ δυστυχὴς ἢ καὶ αὐτῷ ὑπό
 τινος συμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκ-
 μαίρομαί σε, ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν.
 Ναί, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' οὐκ οἶεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὖ
 μάλα τῷ τοιούτῳ λόγῳ σκοπεῖν. περὶ γάρ τοι τοῦ μεγίστου
 ἢ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα, ἢ δ' ὅς.

¹ δὲ Ξ: τε Α.² γε Ξ q²: τε Α.

D Σκόπει δὴ, εἰ ἄρα τι λέγω. δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι ἐκ τῶνδε περὶ αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἑνὸς ἐκάστου τῶν ιδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται. οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσιν τοῖς τυράννοις, τὸ πολλῶν ἄρχειν· διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει γάρ. Οἶσθ' οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσιν καὶ οὐ φοβοῦνται τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ ἂν φοβοῖντο; Οὐδέν, εἶπον· ἀλλὰ τὸ αἷτιον ἐννοεῖς; Ναί· ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἐνὶ ἐκάστῳ βοηθεῖ τῶν ιδιωτῶν.

E Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. τί δέ; εἴ τις θεῶν ἄνδρα ἓνα, ὅτῳ ἔστιν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ πλείω, ἄρας¹ ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας θείῃ εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθήσειν, ἐν ποίῳ ἂν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἷε γενέσθαι αὐτὸν περὶ τε αὐτοῦ καὶ παίδων καὶ γυναικός, μὴ ἀπόλουντο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν
579 παντί, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε. Οὐκοῦν | ἀναγκάζοιτο ἂν τινας ἥδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δούλων, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πολλὰ καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεόμενος, καὶ κόλαξ αὐτοὺς ἂν θεραπόντων ἀναφανείη; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ', εἰ καὶ ἄλλους, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειεν² γείτονας πολλοὺς αὐτῷ, οἳ μὴ ἀνέχοντο, εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοί, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχάταις τιμωροῖντο τιμωρίαις; Ἐτι ἂν, ἔφη,
B οἶμαι, μᾶλλον ἐν παντὶ κακοῦ εἴη³, κύκλῳ φρουρούμενος ὑπὸ πάντων πολεμίων. Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεται ὁ τύραννος, φύσει ὦν οἶον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός· λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ τὴν ψυχὴν μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξεστιν οὐδαμόσε οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐλεύθεροι ἐπιθυμηταί εἰσιν, καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ

¹ ἄρας Π: ἄρας Α.² κατοικίσειε q². κατοικήσειεν Α.³ εἴη Ξ q:εἰ εἴη Α, sed εἰ puncto notavit A².

οἰκία τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν καὶ τοῖς ἄλλοις C
πολίταις, εἴαν τις ἔξω ἀποδημῇ καὶ τι ἀγαθὸν ὀράῃ; Παντά-
πασιν μὲν οὖν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς πλείω καρποῦται
ἀνὴρ ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃν νῦν δὴ σὺ
ἀθλιώτατον ἔκρινας, τὸν τυραννικόν, μὴ ὡς¹ ἰδιώτης κα-
ταβιῶ, ἀλλὰ ἀναγκασθῇ ὑπὸ τινος τύχης τυραννεῦσαι,
καὶ ἑαυτοῦ ὦν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν· ὥσπερ
εἴ τις κάμνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ μὴ ἰδιωτεύων,
ἀλλ' ἀγωνιζόμενος πρὸς ἄλλα σώματα καὶ μαχόμενος D
ἀναγκάζεται διάγειν τὸν βίον. Παντάπασιν, ἔφη, ὁμοιό-
τατά τε καὶ ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ἦν
δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαῦκων, παντελῶς τὸ πάθος ἄθλιον, καὶ
τοῦ ὑπὸ σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν χαλεπώτερον ἔτι
ζῆν ὁ τυραννῶν; Κομιδῇ γ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ,
καὶν εἰ μὴ τῷ δοκεῖ, ὁ τῷ ὄντι τύραννος τῷ ὄντι δούλος
καὶ κόλαξ² τὰς μεγίστας θωπείας καὶ δουλείας τῶν πονη- E
ροτάτων, καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὁπωστιοῦν ἀποπιμπλῆς,
ἀλλὰ πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαί-
νεται, εἴαν τις ὅλην ψυχὴν ἐπίσταιται θεάσασθαι, καὶ
φόβου γέμων διὰ παντὸς τοῦ βίου σφαδασμῶν τε καὶ
ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἥς ἄρχει
ἔοικεν. ἔοικεν δέ· ἦ γάρ; Καὶ μάλα, ἔφη. | Οὐκοῦν καὶ 580
πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσομεν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἂν τὸ πρότερον
εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι
αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ τὴν ἀρχὴν φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ,
ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ καὶ πάσης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ,
καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων μάλιστα μὲν αὐτῷ δυστυχεῖ εἶναι,
ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι.
Οὐδεῖς σοι, ἔφη, τῶν νούν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δὴ μοι,
ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται, B

¹ μὴ ὡς Θ¹ cum Stobaeo: ὡς μὴ A.
dedimus: post δουλείας A.

² καὶ κόλαξ post δούλος nos

καὶ σὺ οὕτω, τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονία καὶ τίς δεύτερος, καὶ τοὺς ἄλλους ἐξῆς πέντε ὄντας κρίνε, βασιλικόν, τιμοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἄλλὰ ῥαδία, ἔφη, ἡ κρίσις. καθάπερ γὰρ εἰσῆλθον, ἔγωγε ὥσπερ χοροὺς κρίνω, ἀρετῇ καὶ κακίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ. Μισθωσώμεθα οὖν κήρυκα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ αὐτὸς ἀνείπω, ὅτι ὁ Ἀρίστωνος υἱὸς τὸν C ἄριστόν τε καὶ δικαιοτάτον εὐδαιμονέστατον ἔκρινε, τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὐτοῦ, τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον ἀθλιώτατον, τοῦτον δὲ αὖ τυγχάνειν ὄντα ὃς ἂν τυραννικώτατος ὦν ἑαυτοῦ τε ὃ τι μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως; Ἀνειρήσθω σοι, ἔφη. Ἡ οὖν προσαναγορεύω, εἶπον, ἐάν τε λανθάνωσιν τοιοῦτοι ὄντες ἐάν τε μὴ πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεούς; Προσαναγόρευε, ἔφη.

VII. Εἶεν δὴ, εἶπον· αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία D ἂν εἴη· δευτέραν δὲ ἰδὲ¹ τήνδε, ἐάν τι δόξη εἶναι. Τίς αὕτη; Ἐπειδὴ, ὥσπερ πόλις, ἦν δ' ἐγώ, διήρηται κατὰ τρία εἶδη, οὕτω καὶ ψυχὴ ἐνὸς ἐκάστου τριχῇ, δέξεται² ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἑτέραν ἀπόδειξιν. Τίνα ταύτην; Τήνδε. τριῶν ὄντων τριτταὶ καὶ ἡδοναὶ μοι φαίνονται, ἐνὸς ἐκάστου μία ἰδίᾳ³, ἐπιθυμίαι τε ὡσαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις; ἔφη. Τὸ μὲν, φαμέν, ἦν ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος, τὸ δὲ ᾧ θυμοῦται· τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν ἐνὶ οὐκ ἔσχομεν E ὀνόματι προσειπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν ἐν αὐτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν· ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κεκλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν περὶ τὴν ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα, καὶ φιλοχρήματον δὴ, ὅτι διὰ χρημάτων 581 μάλιστα ἀποτελοῦνται αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Ἄρ' οὖν καὶ τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ φιλίαν εἰ

¹ δὲ ἰδὲ nos· δεῖ δὲ A· δὲ δεῖ vulgo cum Ξ q. ² δέξεται Ξ· τὸ (punctis notatum) λογιστικὸν δέξεται A. ³ ἰδίᾳ Π· ἰδίᾳ A.

φαίμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μάλιστ' ἂν εἰς ἐν κεφάλαιον ἀπερειδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν αὐτοῖς δηλοῦν, ὅποτε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγοιμεν, καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδὲς ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; τὸ θυμειδὲς οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέντοι φαμέν καὶ νικᾶν καὶ εὐδοκιμεῖν ἀεὶ ὅλον ὥρμῆσθαι; B
Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνικον αὐτὸ καὶ φιλότιμον προσ-
αγορεύοιμεν, ἥ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμμελέστατα μὲν οὖν.
Ἄλλὰ μὴν ᾧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει πᾶν ἀεὶ τέταται, καὶ χρη-
μάτων τε καὶ δόξης ἡκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πολύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτὸ κατὰ
τρόπον ἂν καλοῖμεν; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ
ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτερον C
ἐκείνων, ὅποτερον ἂν τύχη; Οὕτως, ἔφη. Διὰ ταῦτα δὴ
καὶ ἀνθρώπων λέγομεν¹ τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι,
φιλόσοφον, φιλόνικον, φιλοκερδὲς; Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν
δὴ τρία εἶδη, ὑποκείμενα ἐν ἐκάστῳ τούτων; Πάνυ γε.
Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εἰ ἔθελοις τρεῖς τοιοῦτους ἀνθρώ-
πους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν, τίς τούτων τῶν βίων
ἡδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται; ὃ τε
χρηματιστικὸς πρὸς τὸ κερδαίνειν τὴν τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονὴν D
ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ τι
αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δὲ ὁ φιλότιμος;
ἦν δ' ἐγώ· οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν φορτικὴν
τινα ἡγεῖται, καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὃ τι μὴ
μάθημα τιμὴν φέρει, καπνὸν καὶ φλυαρίαν; Οὕτως, ἔφη,
ἔχει. Τὸν δὲ φιλόσοφον, ἦν δ' ἐγώ, τί οἰώμεθα² τὰς ἄλλας
ἡδονὰς νομίζειν πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι τἀληθὲς ὅπῃ ἔχει καὶ E
ἐν τοιοῦτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι μανθάνοντα; τῆς <ἀληθινῆς>³

¹ λέγομεν Ξ q². λέγωμεν A.² τί οἰώμεθα Giaser: ποιώμεθα codd.³ <ἀληθινῆς> nos: om. codices. ἀληθινῆς pro ἡδονῆς coniecit Campbell
τῆς ἡδονῆς punctis notavit A².

ἡδονῆς οὐ πάνυ πόρρω, καὶ καλεῖν τῷ ὄντι ἀναγκαίης, ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ ἀνάγκη ἦν; Εὐ, ἔφη, δεῖ εἰδέναι.

VIII. "Οτε δὴ οὖν, εἶπον, ἀμφισβητοῦνται ἐκάστου τοῦ εἶδους αἱ ἡδοναὶ καὶ αὐτὸς ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἴσχιον ζῆν μὴδὲ τὸ χεῖρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ
582 πρὸς αὐτὸ τὸ ἡδιον καὶ ἀλυπότερον, | πῶς ἂν εἰδεῖμεν, τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν. Ἄλλ' ὥδε σκόπει. τίνη χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλ-
λοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἄρ' οὐκ ἐμπειρία τε καὶ φρονήσκει καὶ λόγος; ἢ τούτων ἔχοι ἂν τις βέλτιον κριτή-
ριον; Καὶ πῶς ἂν; ἔφη. Σκόπει δὴ. τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν τίς ἐμπειρότατος πασῶν ὧν εἵπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλοκερδής, μαθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἶόν ἐστιν, ἐμπειρότερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ
B εἰδέναι ἡδονῆς, ἢ ὁ φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν; Πολύ, ἔφη, διαφέρει. τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεύεσθαι τῶν ἐτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξαμένων· τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπῃ πέφυκε τὰ ὄντα μαθάνοντι, τῆς ἡδονῆς ταύτης, ὡς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεύεσθαι οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ ράδιον. Πολὺ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρει τοῦ γε φιλοκερδοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρία ἀμφο-
C τέρων τῶν ἡδονῶν. Πολὺ μέντοι. Τί δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἄρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρονεῖν; Ἄλλὰ τιμὴ μὲν¹, ἔφη, ἐάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἔπεται· καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολλῶν τιμᾶται καὶ ὁ ἀνδρείος καὶ ὁ σοφός· ὥστε ἀπὸ γε τοῦ τιμᾶσθαι, οἶόν ἐστιν, πάντες τῆς ἡδονῆς ἐμπειροί· τῆς δὲ τοῦ ὄντος θέας, οἷαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῖσθαι πλὴν τῷ
D φιλοσόφῳ. Ἐμπειρίας μὲν ἄρα, εἶπον, ἕνεκα κάλλιστα

¹ τιμὴ μὲν ν: τί μὴν Α.

τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος¹. Πολύ γε. Καὶ μὴν μετὰ γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγυνώς ἔσται. Τί μὴν; Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὄργανον κρίνεσθαι, οὐ τοῦ φιλοκερδοῦς τοῦτο ὄργανον οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνεσθαι. ἦ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ τούτου μάλιστα ὄργανον. Πῶς δ' οὖν; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρίνετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπὴναι ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, ἀνάγκη ἂν **Ε** ἦν ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι. Πολλή γε. Εἰ δὲ τιμῇ τε καὶ νίκη καὶ ἀνδρείᾳ, ἅρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ ὁ φιλόνομος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρία καὶ φρονήσῃ καὶ λόγῳ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλόλογος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἅρ' οὐσῶν τῶν | ἡδονῶν ἢ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, ᾧ μανθάνομεν, 583 ἡδίστη ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἡδιστος; Πῶς δ' οὐ μέλλει; ἔφη· κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον, εἶπον, βίον καὶ τίνα δευτέραν ἡδονὴν φησιν ὁ κριτὴς εἶναι; Δῆλον ὅτι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου· ἐγγυτέρω γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ. Ὑστάτην δὲ τὴν τοῦ φιλοκερδοῦς, ὡς ἔοικεν. Τί μὴν; ἦ δ' ὅς.

ΙΧ. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτω δὴ ἐφεξῆς ἂν εἴη καὶ δις **Β** νενικηκώς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον· τὸ δὲ τρίτον Ὀλυμπικῶς τῷ σωτήρῃ τε καὶ τῷ Ὀλυμπίῳ Δίῃ, ἄθρει ὅτι οὐδὲ παναληθὴς ἐστὶν ἢ τῶν ἄλλων ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου οὐδὲ καθαρὰ, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις, ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν τινὸς ἀκκηόεναι. καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε· ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὡδ', εἶπον, ἐξευρήσω, σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν ἅμα. Ἐρώτα δὴ, ἔφη· Λέγε δὴ, ἦν δ' ἐγὼ· οὐκ ἐναντίον **Θ** φάμεν λύπην ἡδονῇ; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μῆτε χαίρειν μῆτε λυπεῖσθαι εἶναι τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ

¹ οὗτος Π; οὕτως Α.

τούτοιον ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ὄν, ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς
 ψυχῆς; ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ λέγεις; Οὕτως, ἢ δ' ὅς. Ἄρ'
 οὐ μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς
 λέγουσιν ὅταν κάμνωσιν; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν
 D ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν,
 ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνία
 τινὲ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων, ὡς οὐδὲν ἥδιον τοῦ
 παύσασθαι ὀδυνώμενον; Ἀκούω. Καὶ ἐν ἄλλοις γε,
 οἶμαι, πολλοῖς τοιοῦτοις αἰσθάνει γιγνομένους τοὺς ἀνθρώ-
 πους, ἐν οἷς, ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τὴν
 ἡσυχίαν τοῦ τοιούτου ἐγκωμιάζουσιν ὡς ἥδιστον, οὐ τὸ
 χαίρειν. Τοῦτο γάρ, ἔφη, τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπητόν
 E γίγνεται, ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσῃται ἄρα, εἶπον, χαίρων
 τις, ἢ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται. Ἴσως, ἔφη. Ὁ
 μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυχίαν,
 τοῦτό ποτε ἀμφοτέρα ἔσται, λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν.
 Ἦ καὶ δυνατόν τὸ μηδέτερον ὄν ἀμφοτέρα γίγνεσθαι; Οὐ
 μοι δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ
 584 λυπηρὸν κίνησις τις ἀμφοτέρω ἔστόν. ἢ οὐ; Ναί. | Τὸ
 δὲ μήτε λυπηρὸν μήτε ἡδὺ οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ
 τούτοιον ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἐστι
 τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν;
 Οὐδαμῶς. Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται, ἦν δ'
 ἐγώ, παρὰ τὸ ἀλγεινὸν ἡδὺ καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ ἀλγεινὸν τότε,
 ἢ ἡσυχία, καὶ οὐδὲν ὑγιές τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς
 ἡδονῆς ἀλήθειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος,
 B ἔφη, σημαίνει. Ἴδὲ τοίνυν, ἔφην ἐγώ, ἡδονάς, αἱ οὐκ ἐκ
 λυπῶν εἰσὶν, ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῆς ἐν τῷ παρόντι οὕτω
 τοῦτο πεφυκέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι, λύπην
 δὲ ἡδονῆς. Ποῦ δὴ, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μὲν,
 εἶπον, καὶ ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ θέλεις ἐννοῆσαι τὰς περὶ
 τὰς ὁσμὰς ἡδονάς. αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης
 ἀμήχανοι τὸ μέγεθος γίγνονται παυσάμεναί τε λύπην

οὐδεμίαν καταλείπουσιν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα καθαρὰν ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγὴν, C
μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς. Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, αἶ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι καὶ λεγόμεναι ἡδοναὶ σχεδὸν αἶ πλεῖσταί τε καὶ μέγιστα τούτου τοῦ εἵδους εἰσὶ, λυπῶν τινὲς ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἶ πρὸ μελλόντων τούτων ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι προησθήσεις τε καὶ προλυπήσεις κατὰ ταῦτά ἔχουσιν; Κατὰ ταῦτά.

X. Οἷσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οἷαί εἰσιν καὶ ᾧ μάλιστα D
εἰκόασιν; Τῷ; ἔφη. Νομίζεις τι, εἶπον, ἐν τῇ φύσει εἶναι τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἐγώ γε. Οἷει οὖν ἂν τινα ἐκ τοῦ κάτω φερόμενον πρὸς μέσον ἄλλο τι οἷεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι; καὶ ἐν μέσῳ στάντα, ἀφορῶντα ὅθεν ἐνήνεκται, ἄλλοθί που ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι ἢ ἐν τῷ ἄνω, μὴ ἑωρακότα τὸ ἀληθῶς ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἄλλως¹ οἷμαι οἰηθῆναι ἂν τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ', ἔφην, φέροιτο, κάτω τ' ἂν οἷοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῆ E
οἷοιτο; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν ταῦτα πᾶσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω; Δῆλον δὴ. Θαυμάζοις ἂν οὖν, εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσιν πρὸς τε ἡδονὴν καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥστε ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῆ τε | οἷονται καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται, ὅταν δὲ ἀπὸ 585
λύπης ἐπὶ τὸ μεταξύ, σφόδρα μὲν οἷονται πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι, ὥσπερ δὲ² πρὸς μέλαν φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρία λευκοῦ, καὶ τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην³ ἀφορῶντες ἀπειρία ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ οὕτως ἔχει. Ὡδέ γ' οὖν, εἶπον, ἐννόει· οὐχὶ πείνα καὶ

¹ ἄλλως II. ἀλλ' ὡς A.² δὲ γ: om. A.³ τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην Schleiermacher: πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην codd.

- B δίψα καὶ τὰ τοιαῦτα κενώσεις τινές εἰσιν τῆς περὶ τὸ σῶμα ἔξεως; Τί μὴν; Ἀγνοια δὲ καὶ ἀφροσύνη ἀρ' οὐ κενότης ἐστὶ τῆς περὶ ψυχὴν αὐ ἔξεως; Μάλα γε. Οὐκοῦν πληροῖτ' ἂν ὃ τε τροφῆς μεταλαμβάνων καὶ ὁ νοῦν ἴσχων; Πῶς δ' οὐ; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα τοῦ ἡττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον, ὅτι τοῦ μᾶλλον. Πότερα οὖν ἡγεῖ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν, τὰ οἶον σίτου τε καὶ ποτοῦ καὶ ὕψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς, ἢ τὸ
- C δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ καὶ ξυλλήβδην αὐ πάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρίνει· τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου καὶ ἀληθείας καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὄν καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ καὶ αὐτὸ τοιοῦτο καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον; Πολύ, ἔφη, διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου. Ἡ οὖν ἀεὶ <ἀν>ομοίου¹ οὐσία οὐσίας τι μᾶλλον ἢ <ἡ>² ἐπιστήμης μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ'; ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ ἀληθείας ἡττον, οὐ καὶ οὐσίας;
- D Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅλως τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη τῶν γενῶν αὐ τῶν περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν ἡττον ἀληθείας τε καὶ οὐσίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἶει οὕτως; Ἐγώ γε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον καὶ αὐτὸ μᾶλλον ὄν ὄντως μᾶλλον πληροῦται ἢ τὸ τῶν ἡττον ὄντων καὶ αὐτὸ ἡττον ὄν; Πῶς γὰρ οὐ; Εἰ ἄρα τὸ πληροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ τῶν ὄντων πληρού-
- E μενον μᾶλλον μᾶλλον ὄντως τε καὶ ἀληθεστέως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ, τὸ δὲ τῶν ἡττον ὄντων μεταλαμβάνου ἡττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως πληροῖτο καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς καὶ ἡττον ἀληθοῦς μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαί-
- 586 τατα, ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐω[χίαις δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ ξυνόντες, κάτω, ὡς ἔοικεν, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονται τε καὶ ταύτη

¹ ἀεὶ <ἀν>ομοίου nos: ἀεὶ ὁμοίου A.² <ἡ> nos: om. codd.

πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω αἰὲ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἔνεκα τῆς τούτων **B** πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὀπλαῖς ἀποκτινύασι δι' ἀπληστίαν, ὅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὄν οὐδὲ τὸ στέγον ἑαυτῶν πιμπλάντες. Παντελῶς, ἔφη ὁ Γλαῦκων, τὸν τῶν πολλῶν, ὃ Σώκρατες, χρησμοδεῖς βίου. Ἄρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις, εἰδώλοις τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ ἐσκιαγραφημέναις, ὑπὸ τῆς παρ' ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, ὥστε σφοδρούς ἑκατέρας φαίνε- **C** σθαι καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐντίκτειν καὶ περιμαχήτους εἶναι, ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἰδῶλον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορός φησι γενέσθαι περιμάχτην ἀγνοία τοῦ ἀληθοῦς; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, τοιοῦτόν τι αὐτὸ εἶναι.

XI. Τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίγνεσθαι, ὅς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται, ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν ἢ βία διὰ φιλονικίαν ἢ θυμῷ διὰ δυσκολίαν πλησμονὴν τιμῆς τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων **D** ἄνευ λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα, ἢ δ' ὅς, ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦτο εἶναι. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· θαρροῦντες λέγωμεν, ὅτι καὶ περὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ τὸ φιλόνικον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσὶν, αἱ μὲν ἂν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἐπόμεναι καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς διώκουσαι, αἱ δ' ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῇται, λαμβάνωσι, τὰς ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἶόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν, ὅτε ἀληθείᾳ ἐπομένων, καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, εἴπερ τὸ βέλτιστον ἐκάστῳ τοῦτο καὶ **E** οἰκειότατον; Ἀλλὰ μήν, ἔφη, οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἐπομένης ἀπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης

ἐκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἷς τε τᾶλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν
καὶ δικαίῳ εἶναι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον
587 καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ δυνατόν | τὰς ἀληθεστάτας
καρποῦσθαι. Κομιδῇ μὲν οὖν. "Όταν δὲ ἄρα τῶν ἐτέρων
τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευ-
ρίσκειν τὰ τε ἄλλ' ἀναγκάζειν ἀλλοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ
ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν ἂν πλείστον φιλο-
σοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκεν, μάλιστ' ἂν τοιαῦτα
ἐξεργάζοιτο; Πολύ γε. Πλείστον δὲ λόγου ἀφίσταται
οὐχ ὕπερ νόμου τε καὶ τάξεως; Δῆλον δὴ. Ἐφάνησαν
B δὲ πλείστον ἀφεστῶσαι οὐχ αἱ ἐρωτικάί τε καὶ τυραννικαὶ
ἐπιθυμίαι; Πολύ γε. Ἐλάχιστον δὲ αἱ βασιλικάι τε
καὶ κόσμιαί; Ναί. Πλείστον δὴ, οἶμαι, ἀληθοῦς ἡδονῆς
καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη.
Καὶ ἀηδέστατα ἄρα, εἶπον, ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ
βασιλεὺς ἡδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ,
ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἄν εἴπῃς, ἔφη.
C Τριῶν ἡδονῶν, ὡς ἔοικεν, οὐσῶν, μιᾶς μὲν γυνησίας, δυοῖν δὲ
νόθαιν¹, τῶν νόθων εἰς τὸ ἐπέκεινα ὑπερβὰς ὁ τύραννος,
φυγῶν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφόροις ἡδοναῖς
ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσῳ ἐλαττοῦται οὐδὲ πᾶν ῥᾶδιον εἰπεῖν,
πλὴν ἴσως ὧδε. Πῶς; ἔφη. Ἀπὸ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ
τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει· ἐν μέσῳ γὰρ αὐτῶν ὁ
δημοτικὸς ἦν. Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρίτῳ εἰδῶλῳ
πρὸς ἀλήθειαν ἀπ' ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ πρόσθεν
ἀληθῆ; Οὕτω. Ὁ δὲ γε ὀλιγαρχικὸς ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ
D αὐτὸς τρίτος, ἐὰν εἰς ταῦτόν ἀριστοκρατικὸν καὶ βασιλικὸν
τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα, ἦν δ' ἐγώ,
τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκεν τύραννος.
Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ', ἔφην, ὡς ἔοικεν, τὸ εἰδῶλον κατὰ
τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν εἴη. Κομιδῇ
γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὐξὴν δῆλον δὴ ἀπόστασιν

¹ νόθαιν II: νόθων A¹: νόθοι A².

ὅσῃν ἀφεστηκὼς γίγνεται. Δῆλον, ἔφη, τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν ἐάν τις μεταστρέψας ἀληθείᾳ ἡδονῆς τὸν βασιλέα Ε τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ ὅσον ἀφέστηκεν, ἐννεακαιεικοσικαιεπτακοσιοπλασιᾶκίς ἥδιον αὐτὸν ζῶντα εὐρήσει τελειωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει, τὸν δὲ τύραννον ἀνιάρωτερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμῆχανον, ἔφη, λογισμὸν καταπεφόρηκας¹ τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδρῶν, τοῦ τε δικαίου καὶ | τοῦ ἀδίκου, πρὸς ἡδονήν τε καὶ λύπην. Καὶ 588 μέντοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκουτά γε, ἦν δ' ἐγώ, βίοις ἀριθμὸν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι καὶ νύκτες καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, προσήκουσιν. Οὐκοῦν εἰ τοσοῦτον ἡδονῇ νικᾷ ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος τὸν κακόν τε καὶ ἄδικον, ἀμῆχανῳ δὴ ὅσῳ πλείονι νικήσει εὐσχημοσύνη τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ; Ἀμῆχανῳ μέντοι νῆ Δία, ἔφη.

XII. Εἶεν δὴ, εἶπον· ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου γεγόναμεν, Β ἀναλάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα, δι' ἃ δεῦρ' ἤκομεν. ἦν δέ που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ, δοξαζομένῳ δὲ δικαίῳ. ἦ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν οὖν. Νῦν δὴ, ἔφην, αὐ οὕτω² διαλεγόμεθα, ἐπειδὴ διωμολογησάμεθα τό τε ἀδικεῖν καὶ τὸ δίκαια πράττειν ἦν ἐκάτερον ἔχει δύναμιν. Πῶς; ἔφη. Εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων, οἷα ἔλεγεν. Ποῖαν τινά; ἦ δ' ὅς. Τῶν τοιούτων τινά, ἦν δ' ἐγώ, οἷα C μυθολογοῦνται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ τε Χιμαίρας καὶ ἡ Σκύλλης καὶ Κερβέρου, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ λέγονται ξυμπεφυκυῖαι ἰδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι. Λέγονται γάρ, ἔφη. Πλάττε τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου ποικίλου καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ

¹ καταπεφόρηκας Λ: καταπεφώρακας Ξ¹.
αὐτῷ codd.

² αὐ οὕτω C. Schmidt:

- D ἔργον· ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ιδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου· πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα, ἔφη, ῥάω· καὶ πέπλασται. Σύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν τρία ὄντα, ὥστε πη ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Συνήπται, ἔφη. Περίπласον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν ἐνὸς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε τῷ
- E μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὄραν, ἀλλὰ τὸ ἔξω μόνον ἔλντρον ὀρῶντι ἐν ζῶν φαίνεσθαι, ἄνθρωπον. Περιπέπλασται, ἔφη. Λέγωμεν δὴ τῷ λέγοντι, ὡς λυσιτελεῖ τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδαπὸν θηρίον εὐωχοῦντι ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν
- 589 λέοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον λιμοκτονεῖν | καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥστε ἔλκεσθαι ὅπῃ ἂν ἐκείνων ὀπότερον ἄγῃ, καὶ μὴδὲν ἕτερον ἐτέρῳ ξυνεθίζειν μὴδὲ φίλον ποιεῖν, ἀλλ' ἑὰν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς δάκνεσθαι τε καὶ μαχόμενα ἐσθίειν ἄλληλα. Παντάσασι γάρ, ἔφη, ταῦτ' ἂν λέγοι ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων λυσιτελεῖν φαίῃ ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ
- B ἐντὸς ἄνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται, ὥσπερ γεωργὸς τὰ μὲν ἡμέρα τρέφων καὶ τιθασεύων, τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύων φύεσθαι, ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέοντος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τε καὶ αὐτῷ, οὕτω θρέψει; Κομιδῇ γάρ αὖ λέγει ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν τὰ δίκαια
- C ἐγκωμιάζων ἀληθῆ ἂν¹ λέγοι, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ψεύδοιτο. πρὸς τε γὰρ ἡδουὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφελίαν σκοπούμεν ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' εἰδῶς ψέγει ὅ τι ψέγει. Οὐ μοι δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν πρᾶως,

¹ ἀληθῆ ἂν Π. ἀλήθειαν Α.

οὐ γὰρ ἐκὼν ἁμαρτάνει, ἐρωτῶντες· ὦ μακάριε, οὐ καὶ τὰ καλὰ καὶ αἰσχροὶ νόμιμα διὰ τὰ τοιαῦτ' ἂν φαῖμεν γε-
γονέναι; τὰ μὲν καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ D
ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως,
αἰσχροὶ δὲ τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλόμενα;
ξυμφήσει ἢ πῶς; Ἐὰν ἐμοί¹, ἔφη, πείθεται. Ἔστιν οὖν,
εἶπον, ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβά-
νουν ἀδίκως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον
ἅμα καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ;
ἢ εἰ μὲν λαβὼν χρυσίον ὑὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ E
ταῦτ' εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ
ἐλυσιτέλει οὐδ' ἂν πάμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνειν, εἰ δὲ τὸ
ἑαυτοῦ θεϊότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαιωτάτῳ
δουλοῦται καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ | πολὺ 590
ἐπὶ δεινотέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ ἢ Ἐριφύλη ἐπὶ
τῇ τοῦ ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὄρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι, ἢ
δ' ὅς ὁ Γλαύκων· ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι.

XIII. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἶε διὰ τοιαῦτα
πάσαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ δεινόν, τὸ
μέγα ἐκείνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα πέρα τοῦ δέοντος; Δῆ-
λον, ἔφη. Ἡ δ' αὐθαδία καὶ δυσκολία ψέγεται οὐχ ὅταν
τὸ λεοντῶδές τε καὶ ὀφειῶδες αὐξῇται καὶ συντείνηται B
ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία
οὐκ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέγεται,
ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μὲν; Κολακεία δὲ καὶ
ἀνελευθερία οὐχ ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμοειδές,
ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ καὶ ἔνεκα χρημάτων καὶ τῆς
ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ
λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Βαναυσία C
δὲ καὶ χειροτεχνία διὰ τί, οἶε, ὄνειδος φέρει; ἢ δι' ἄλλο
τι φήσομεν ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου
εἶδος ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμάτων

¹ ἐὰν ἐμοί Stobaeus: ἐάν μοι codd.

ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκεῖνα, καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μόνον
 δύνηται μανθάνειν; Ἔοικεν, ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα καὶ ὁ
 τοιοῦτος ὑπὸ ὁμοίου ἄρχηται οἷονπερ ὁ βέλτιστος, δούλον
 D αὐτόν φαμεν δεῖν εἶναι ἐκείνου τοῦ βελτίστου, ἔχοντος ἐν
 αὐτῷ τὸ θεῖον ἄρχον, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ δούλου
 οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτόν, ὥσπερ Θρασύμαχος ὤρετο
 τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὡς ἄμεινον ὃν παντὶ ὑπὸ θεοῦ καὶ
 φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκείου ἔχοντος ἐν αὐτῷ¹,
 εἰ δὲ μή, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες ὅμοιοι
 ὦμεν καὶ φίλοι, τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι; Καὶ ὀρθῶς γ',
 E ἔφη. Δηλοῖ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ νόμος, ὅτι τοιοῦτον
 βούλεται², πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὢν, καὶ ἡ τῶν
 παίδων ἀρχή, τὸ μὴ εἶναι ἐλευθέρους εἶναι, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς
 ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν καὶ τὸ βέλτιστον
 591 θεραπεύ|σαντες τῷ παρ' ἡμῖν τοιούτῳ ἀντικαταστήσωμεν
 φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον
 ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ, ἡ δ' ὅς. Πῇ δὴ οὖν φήσομεν, ὦ
 Γλαῦκων, καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν ἢ ἀκο-
 λασταίνειν ἢ τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονηρότερος μὲν
 ἔσται, πλείω δὲ χρήματα ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν κεκτή-
 σεται; Οὐδαμῇ, ἡ δ' ὅς. Πῇ δ' ἀδικοῦντα λανθάνειν καὶ
 B μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἡ οὐχὶ ὁ μὲν λανθάνων ἔτι
 πονηρότερος γίγνεται, τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ κολαζο-
 μένου τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ
 ἡμερον ἐλευθεροῦται, καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην
 φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἔξιν λαμβάνει, σωφροσύνην
 τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἡ σῶμα
 ἰσχύν τε καὶ κάλλος μετὰ ὑγείας λαμβάνον, τοσούτῳ
 ὅσῳπερ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα; Παντάπασι μὲν οὖν,
 C ἔφη. Οὐκοῦν ὅ γε νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς τοῦτο
 ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν τὰ μαθήματα τιμῶν, ἃ

¹ οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὐτῷ A: οἰκεῖου ἐνόντος ἐν αὐτῷ Madvig.
 λεται Ξ²: βουλεύεται A.

² βού-

τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται¹, τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων; Δῆλον, ἔφη. Ἐπειτά γ', εἶπον, τὴν τοῦ σώματος ἔξιν καὶ τροφὴν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει², ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσῃν μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αἰεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν τῆς ἐν τῇ D ψυχῇ ἔνεκα συμφωνίας ἁρμοττόμενος φαίνεται. Παντά-
 πασι μὲν οὖν, ἔφη, ἅνπερ μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν, εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων κτήσει ξύνταξιν τε καὶ συμφωνίαν; καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρισμοῦ ἄπειρον αὐξήσῃ, ἀπέραντα κακὰ ἔχων. Οὐκ οἶομαι, ἔφη.
 Ἄλλ' ἀποβλέπων γε, εἶπον, πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν E καὶ φυλάττων, μὴ τι παρακινῇ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτως κυβερνῶν προσθήσει καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε, εἰς ταυτὸν ἀποβλέπων, 592
 τῶν μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἐκῶν, ἃς ἂν ἡγῇται ἀμείνω αὐτὸν ποιήσῃν, ἃς δ' ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἔξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα, ἔφη, τὰ γε πολιτικὰ ἐβελήσῃ πράττειν, ἅνπερ τούτου κήδηται. Νῆ τὸν κύνα, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει καὶ μάλα, οὐ μέντοι ἴσως ἔν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω, ἔφη· ἐν ᾗ νῦν διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις, τῇ ἐν λόγοις κειμένη· ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. B
 Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. δια-
 φέρει δὲ οὐδέν, εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται· τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκὸς γ', ἔφη.

¹ ἀπεργάσεται Π: ἀπεργάζεταί Α.² ζήσει Ξ: ζώσει Α¹: ζῷ Α².

I.

595 I. Καὶ μὴν, ἣν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐννοῶ, ὥς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς φέκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω. Τὸ ποῖον; ἔφη. Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παντὸς γὰρ μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ B ἐναργέστερον, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα διήρηται τὰ τῆς ψυχῆς εἶδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι—οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς τραγωδίας ποιητὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμητικούς—λῶβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι φάρμακον τὸ εἰδέναι αὐτὰ οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δὴ, ἔφη, διανοούμενος λέγεις; Ῥητέον, ἣν δ' ἐγώ· καίτοι φιλία γέ τίς με καὶ αἰδῶς ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὀμήρου ἀποκωλύει λέγειν. ἔοικε C μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἀπάντων τούτων τῶν τραγικῶν πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνὴρ, ἀλλ', ὃ λέγω, ῥητέον. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄκουε δὴ, μᾶλλον δὲ ἀποκρίνου. Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἂν μοι εἰπεῖν ὅ τί ποτ' ἐστίν; οὐδὲ γάρ τοι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ, τί βούλεται εἶναι. Ἡ που ἄρ', ἔφη, ἐγὼ συννοήσω. Οὐδέν γε, ἣν δ' 596 ἐγώ, ἄτοπον, ἐπεὶ πολλὰ τοι ὀξύτερον βλεπόντων ἀμ|βλύτερον ὁρῶντες πρότεροι εἶδον. Ἔστιν, ἔφη. οὕτως· ἀλλὰ

σοῦ παρόντος οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι οἶός τε εἶην εἰπεῖν, εἰ τί μοι καταφαίνεται, ἀλλ' αὐτὸς ὄρα. Βούλει οὖν ἐνθένδε ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες, ἐκ τῆς εἰωθυίας μεθόδου; εἶδος γάρ πού τι ἐν ἑκάστων εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλά, οἷς ταῦτόν ὄνομα ἐπιφέρομεν. ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βούλει τῶν πολλῶν. οἶον, εἰ 'θέλεις, πολλάί πού εἰσι κλῖναι καὶ τραπέζαι. B Πῶς δ' οὐ; 'Αλλὰ ιδέαι γέ που περὶ ταῦτα τὰ σκεύη δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης. Naί. Οὐκοῦν καὶ εἰώθαμεν λέγειν, ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐκατέρου τοῦ σκεύους πρὸς τὴν ιδέαν βλέπων οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλῖνας, ὁ δὲ τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρώμεθα, καὶ ἄλλα κατὰ ταῦτά; οὐ γάρ που τὴν γε ιδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν· πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. 'Αλλ' ὄρα δὴ καὶ τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν. Τὸν ποῖον; 'Ὅς πάντα C ποιεῖ, ὅσαπερ εἰς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινὸν τινα λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὕτω γε, ἀλλὰ τάχα μᾶλλον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον πάντα οἶός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φνόμενα ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται, τά τε ἄλλα καὶ ἑαυτόν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν 'Αἶδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, ἔφη, λέγεις σοφί- D στήν. 'Απιστεῖς; ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, τὸ παράπαν οὐκ ἂν σοι δοκεῖ εἶναι τοιοῦτος δημιουργός, ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ γενέσθαι ἂν τούτων ἁπάντων ποιητής, τινὶ δὲ οὐκ ἂν; ἢ οὐκ αἰσθάνει, ὅτι καὶ αὐτὸς οἶός τ' εἶης πάντα ταῦτα ποιῆσαι τρόπῳ γέ τινι; Καὶ τίς, ἔφη, ὁ τρόπος οὗτος; Οὐ χαλεπός, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ καὶ ταχὺ δημιουργούμενος· τάχιστα δέ που, εἰ 'θέλεις λαβὼν κά- E οπτρον περιφέρειν πανταχῇ· ταχὺ μὲν ἥλιον ποιήσεις E καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ ἄλλα ζῶα καὶ σκεύη καὶ φυτὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ

ἐλέγετο. Ναί, ἔφη, φαινόμενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχει τῷ λόγῳ. τῶν τοιούτων γάρ, οἶμαι, δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν. ἦ γάρ; Πῶς γὰρ οὐ; Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ, οἶμαι, αὐτὸν ποιεῖν ἢ ποιεῖ. καίτοι τρόπῳ γέ τινι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ. ἦ οὐ; Ναί, ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος.

597 II. Τί δὲ ὁ κλινοποιός; οὐκ ἄρτι | μέντοι ἔλεγες, ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ, ὃ δὴ φαμεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ. Οὐκοῦν εἰ μὴ ὃ ἔστιν ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὄν ποιοῖ, ἀλλὰ τι τοιοῦτον, οἶον τὸ ὄν, ὃν δὲ οὐ; τελέως δὲ εἶναι ὄν τὸ τοῦ κλινουργοῦ ἔργον ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη, κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὐκουν, ἔφη, ὥς γ' ἂν δόξειεν τοῖς περὶ τοὺς τοιούσδε λόγους διατρίβουσιν. Μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν, εἰ καὶ
B τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὄν πρὸς ἀλήθειαν. Μὴ γάρ. Βούλει οὖν, ἔφην, ἐπ' αὐτῶν τούτων ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον, τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ βούλει, ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλῖναι αὐται γίγινται· μία μὲν ἢ ἐν¹ τῇ φύσει οὔσα, ἣν φαῖμεν ἄν, ὥς ἐγῶμαι, θεὸν ἐργάσασθαι. ἢ τίν' ἄλλον; Οὐδένα, οἶμαι. Μία δέ γε ἦν ὁ τέκτων. Ναί, ἔφη. Μία δὲ ἦν ὁ ζωγράφος. ἦ γάρ; Ἔστω. Ζωγράφος δὴ, κλινοποιός, θεός, τρεῖς οὗτοι ἐπιστάται
C τρισὶν εἶδεσι κλινῶν. Ναὶ τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεός, εἴτε οὐκ ἐβούλετο, εἴτε τις ἀνάγκη ἐπὶ μὴ πλέον ἢ μίαν ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησεν μίαν μόνον αὐτὴν ἐκείνην ὃ ἔστιν κλίνη· δύο δὲ τοιαῦται ἢ πλείους οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὔτε μὴ φυῶσιν. Πῶς δὴ; ἔφη. Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δύο μόνας ποιήσειεν, πάλιν ἂν μία ἀναφανείη, ἣς ἐκείναι ἂν αὐ ἀμφοτέραι τὸ εἶδος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστιν κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο. Ὅρθῶς, ἔφη. Ταῦτα δὴ, οἶμαι, εἰδὼς ὁ θεός,

¹ ἐν II: om. A.

βουλόμενος εἶναι ὄντως κλίνης ποιητῆς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ D
 μὴ κλίνης τινός, μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν
 ἔφυσεν. Ἔοικεν. Βούλει οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν
 τούτου προσαγορεύωμεν ἢ τι τοιοῦτον; Δίκαιον γοῦν, ἔφη,
 ἐπειδὴ περ φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τᾶλλα πάντα πεποίηκεν.
 Τί δὲ τὸν τέκτονα; ἄρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης; Ναί. Ἦ
 καὶ τὸν ζωγράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιοῦτου;
 Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι; Τοῦτο, ἢ
 δ' ὅς, ἐμοιγε δοκεῖ μετριώτατ' ἂν προσαγορεύεσθαι, μιμητῆς E
 οὗ ἐκεῖνοι δημιουργοί. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸν τοῦ τρίτου
 ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς; Πάννυ
 μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτ' ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγωδοποιός, εἴπερ
 μιμητῆς ἐστί, τρίτος τις ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας
 πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν
 μὲν δὴ μιμητὴν ὠμολογήκαμεν· εἰπέ δέ μοι | περὶ τοῦ 598
 ζωγράφου τίδε· πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει
 ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι ἢ τὰ τῶν δημιουρ-
 γῶν ἔργα; Τὰ τῶν δημιουργῶν, ἔφη. Ἄρα οἷα ἔστιν ἢ
 οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς λέγεις; ἔφη.
 Ὡς. κλίνη, ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ ἐάν τε καταν-
 τικρὺ ἢ ὀπηροῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἑαυτῆς, ἢ διαφέρει
 μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοῖα; καὶ τᾶλλα ὡσαύτως;
 Οὕτως, ἔφη· φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν. Τοῦτο δὴ αὐτὸ B
 σκόπει. πρὸς πότερον ἢ γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον;
 πότερα πρὸς τὸ ὄν, ὡς ἔχει, μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ
 φαινόμενον, ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὔσα
 μίμησις; Φαντάσματος, ἔφη. Πόρρω ἄρα πού τοῦ
 ἀληθοῦς ἢ μιμητικῆς ἐστὶν καὶ, ὡς ἔοικεν, διὰ τοῦτο πάντα
 ἀπεργάζεται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται καὶ τοῦτο
 εἰδῶλον. οἷον ὁ ζωγράφος, φαμέν, ζωγραφῆσει ἡμῖν
 σκυτοτόμον, τέκτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς, περὶ C
 οὐδενὸς τούτων ἐπαίων τῶν τεχν<ιτ>ῶν¹. ἀλλ' ὁμως

¹ τεχν<ιτ>ῶν nos : τεχνῶν codd.

παῖδάς τε καὶ ἄφρονας ἀνθρώπους, εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα καὶ πόρρωθεν ἐπιδεικνὺς ἑξαπατῶ ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὐ; Ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, ὦ φίλε, τόδε δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι· ἐπειδὴν τις ἡμῖν ἀπαγγέλλῃ περὶ του, ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμένῳ τὰς δημιουργίας καὶ
D τᾶλλα πάντα, ὅσα εἰς ἕκαστος οἶδεν, οὐδὲν ὃ τι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτοῦν ἐπισταμένῳ, ὑπολαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ, ὅτι εὐθὺς τις ἀνθρώπος, καί, ὡς ἔοικεν, ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ πάσσοφος εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἶός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα, ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τὴν τε τραγωδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδὴ
E τινῶν ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ τά γε θεῖα· ἀνάγκη γάρ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιῆσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἶόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι, πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν
599 ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται τρίτα¹ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥάδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν· φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν· ἢ τι καὶ λέγουσιν καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασιν περὶ ὧν δοκοῦσιν τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἐξεταστέον. Οἷε οὖν, εἴ τις ἀμφοτέρα δύναιτο ποιεῖν, τό τε μιμηθῆσόμενον καὶ τὸ εἰδῶλον, ἐπὶ τῇ τῶν εἰδῶλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφείναι ἂν σπουδάζειν καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου
B ὡς βέλτιστον ἔχοντα; Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἵπερ γε, οἶμαι, ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀληθείᾳ τούτων πέρι, ἥπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ἔργοις ἂν σπουδάσειεν ἢ ἐπὶ τοῖς

¹ τρίτα Heiweiden : τριτὰ codd.

μιμήμασι, καὶ πειρῶτο ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἢ ὁ ἐγκωμιάζων. Οἶμαι, ἔφη· οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἢ τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφελία. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον· Ὀμηρον ἢ ἄλλον ὄντινόν τῶν ποιητῶν, ἐρωτῶντες, εἰ ἱατρικὸς ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ C μιμητῆς μόνον ἱατρικῶν λόγων, τίνας ὑγιεῖς ποιητῆς τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν νέων λέγεται πεποιηκέναι, ὥσπερ Ἀσκληπιός, ἢ τίνας μαθητὰς ἱατρικῆς κατελίπετο, ὥσπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους, μηδ' αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῷμεν· περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν· Ὀμηρος, πολέμων τε πέρι καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πόλεων καὶ παιδείας πέρι D ἀνθρώπου, δίκαιόν που ἐρωτᾷν αὐτὸν πυυθανομένους· ὦ φίλε· Ὀμηρε, εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἰ ἀρετῆς πέρι, εἰδώλου δημιουργός, ὃν δὴ μιμητὴν ὠρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δεύτερος, καὶ οἷός τε ἦσθα γινώσκειν, ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χείρους ἀνθρώπους ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, λέγε ἡμῖν, τίς τῶν πόλεων διὰ σέ βέλτιον ὤκησεν, ὥσπερ διὰ Λυκούργον Λακεδαιμόνων καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς πολλὰι μεγάλαι τε καὶ σμικραί; σέ δὲ τίς E αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι καὶ σφᾶς ὠφεληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα· σέ δὲ τίς; ἔξει τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη ὁ Γλαῦκων· οὐκουν λέγεταί γε οὐδ' ὑπ' αὐτῶν Ὀμηριδῶν. Ἀλλὰ δὴ τις πόλεμος ἐπὶ Ὀμήρου ὑπ' ἐκείνου 600 ἄρχοντος ἢ ξυμβουλευόντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδεῖς. Ἀλλ' οἶα δὴ εἰς τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρὸς πολλὰι ἐπίνοιαι καὶ εὐμήχανοι εἰς τέχνας ἢ τινας ἄλλας πράξεις λέγονται, ὥσπερ αὖ Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου; Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τισὶν ἡγεμῶν παιδείας αὐτὸς ζῶν λέγεται Ὀμηρος γενέσθαι, οὐ ἐκείνον ἡγάπων ἐπὶ συνουσίᾳ

Β καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδὸν τινα παρέδωσαν βίου Ὀμηρικῇν, ὥσπερ Πυθαγόρας αὐτός τε διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἡγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου διαφανεῖς πῃ δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις; Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοιοῦτον οὐδὲν λέγεται. ὁ γὰρ Κρεώφυλος, ὃ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ Ὀμήρου ἐταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὀμήρου ἀληθῆ. λέγεται γὰρ ὡς πολλή τις ἀμέλεια περὶ αὐτὸν ἦν ὑπ'¹ αὐτοῦ ἐκείνου, ὅτε ἔζη.

Γ IV. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' οἶει, ὦ Γλαύκων, εἰ τῷ ὄντι οἷός τ' ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους καὶ βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὀμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμῆσθαι ἀλλὰ γιγνώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρ' ἂν πολλοὺς ἐταῖρους ἐποιήσατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἡγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πάμπολλοι δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παριστάναι

Δ ἰδίᾳ ξυγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὐτῶν διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, εἰ μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσιν τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἐταῖροι. Ὀμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνινάναι² ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥαψῳδεῖν ἂν περιόντας εἶων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν

Ε ἀντεῖχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἡνάγκαζον παρὰ σφίσιν οἶκοι εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγώγουν ὅπῃ ᾗσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν, ἔφη, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθώμεν ἀπὸ Ὀμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικοὺς μιμητὰς εἰδῶλων ἀρετῆς εἶναι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ποιοῦσιν, τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἄπτεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὁ

601 ζωγράφος σκυτοτόμον ποιήσῃ δοκοῦντα | εἶναι, αὐτός τε οὐκ

¹ ὑπ' Ast ἐπ' codd.² ὀνινάναι Matthiaeus: ὀνεῖναι (sic) A¹: ὀνῖναι (sic) A².

ἐπαίων περὶ σκυτοτομίας καὶ τοῖς μὴ ἐπαίουσιν, ἐκ τῶν
 χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσιν; Πάνν μὲν οὖν.
 Οὕτω δὴ, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἅττα
 ἐκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρω-
 ματίζειν, αὐτὸν οὐκ ἐπαίοντα ἀλλ' ἢ μιμεῖσθαι, ὥστε
 ἐτέροις¹ τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι δοκεῖν, εἴν τε
 περὶ σκυτοτομίας τις λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ
 ἀρμονίᾳ, πάνν εὖ δοκεῖν λέγεσθαι², εἴν τε περὶ στρατηγίας
 εἴν τε περὶ ἄλλου ὁτιοῦν. οὕτω φύσει αὐτὰ ταῦτα B
 μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχειν. ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν τῆς
 μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν, αὐτὰ ἐφ' αὐτῶν
 λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται. τεθέασαι γάρ
 που. "Εγώγ', ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικεν τοῖς τῶν
 ὠραίων προσώποις, καλῶν δὲ μή, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν
 αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπη; Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς. "Ιθι δὴ,
 τόδε ἄθρει· ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητῆς, ὁ μιμητῆς, φαμέν, τοῦ
 μὲν ὄντος οὐδὲν ἐπαίει, τοῦ δὲ φαινομένου· οὐχ οὕτως; C
 Ναί. Μὴ τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ'
 ἱκανῶς ἴδωμεν. Λέγε, ἔφη. Ζωγράφος, φαμέν, ἡνίας τε
 γράφει καὶ χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ
 χαλκεύς; Πάνν γε. "Αρ' οὖν ἐπαίει οἷας δεῖ τὰς ἡνίας
 εἶναι καὶ τὸν χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ' ὁ ποιήσας, ὃ τε
 χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτεὺς, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅσπερ τούτοις ἐπί-
 σταται χρῆσθαι, μόνος ὁ ἵππικός; "Αληθέστατα. "Αρ' οὖν
 οὐ περὶ πάντα οὕτω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; Περὶ ἕκαστον D
 ταύτας τινὰς τρεῖς τέχνας εἶναι, χρησομένην, ποιήσουσαν,
 μιμησομένην; Ναί. Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης
 ἐκάστου σκεύους καὶ ζώου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ
 τὴν χρεῖαν ἐστίν, πρὸς³ ἦν ἂν ἕκαστον ἢ πεποιημένον ἢ
 πεφυκός; Οὕτως. Πολλὴ ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον

¹ αὐτὸν—ἐτέροις II et in marg. A² (ubi tamen ἀλλὰ pro ἀλλ' ἢ et ἐν τοῖς pro ἐτέροις). om. A¹.

² ἐν μέτρῳ—λέγεσθαι II et in marg. A²: om. A

³ πρὸς II: om. A.

ἐκαστῷ ἐμπειρότατόν τε εἶναι καὶ ἄγγελον γίγνεσθαι τῷ ποιητῇ, οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ χρεῖα ᾧ χρήται. οἶον αὐλητῆς που αὐλοποιῶ ἐξαγγέλλει περὶ τῶν αὐλῶν
 Ε οἱ ἂν ὑπηρετῶσιν¹ ἐν τῷ αὐλεῖν, καὶ ἐπιτάξει οἷους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσῃ. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγέλλει περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν, ὁ δὲ πιστεύων ποιήσῃ; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ μὲν ποιητῆς πίστιν ὀρθὴν ἔξει περὶ κάλλους τε καὶ πονηρίας,
 602 ξυνὼν τῷ εἰδότητι καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν | παρὰ τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην. Πάνυ γε. Ὁ δὲ μιμητῆς πότερον ἐκ τοῦ χρήσθαι ἐπιστήμην ἔξει ὧν ἂν γράφῃ, εἴτε καλὰ καὶ ὀρθὰ εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης συνεῖναι τῷ εἰδότητι καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρή γράφειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ μιμητῆς περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν. Οὐκ ἔοικεν. Χαρίεις ἂν εἴῃ ὁ ἐν τῇ ποιήσῃ μιμητικὸς
 Β πρὸς σοφίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ. Οὐ πάνυ. Ἄλλ' οὖν δὴ ὅμως γε μιμήσεται, οὐκ εἰδὼς περὶ ἐκάστου, ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρηστόν· ἀλλ', ὥς ἔοικεν, οἶον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσιν, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦτα μὲν δὴ, ὥς γε φαίνεται, ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται, τὸν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν, τοὺς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἀπτομένους ἐν ἱαμβείοις καὶ ἐν ἑπεσι πάντας εἶναι μιμητικούς ὥς οἶόν τε μάλιστα. Πάνυ μὲν οὖν.

V. Πρὸς Διός, ἣν δ' ἐγώ, τὸ δὲ δὴ μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ περὶ τρίτον μὲν τί ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας; ἢ γάρ; Ναί. Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστὶν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει; Τοῦ ποῖου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε. ταῦτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ ταῦτα

¹ ὑπηρετῶσιν A: an υπερέχουσιν?

καμπύλα τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοιλὰ τε δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὐτὴν πλάνην τῆς ὀψεως, καὶ πᾶσά τις ταραχὴ δῆλη ἡμῖν ἐνούσα D αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ· ὧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἢ σκιαγραφία ἐπιθεμένη γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματοποιία καὶ αἱ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἄρ' οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἰστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον ἢ ἑλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον, ἀλλὰ τὸ λογισάμενον καὶ μετρήσαν ἢ καὶ στῆσαν; Πῶς γὰρ οὐ; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ E λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν ψυχῇ ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὲ πολλάκις μετρήσαντι καὶ σημαίνοντι μεῖζω ἅττα εἶναι ἢ ἐλάττω ἕτερα ἐτέρων ἢ ἴσα τὰναντία φαίνεται¹. Naί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταῦτα ἐναντία δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι; Καὶ ὁρθῶς γ' ἔφαμεν. | Τὸ παρὰ 603 τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ ἂν εἴη ταυτόν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρω γε καὶ λογισμῷ πιστεῦον βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μὴν; Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον τῶν φαύλων ἂν τι εἴη ἐν ἡμῖν. Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος ἔλεγον, ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητικὴ πόρρω μὲν τῆς ἀληθείας ὄντι τῷ ἐν ἡμῖν προσομιλεῖ τε καὶ ἐταίρα B καὶ φίλη ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ. Παντάπασιν, ἢ δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ συγγιγνομένη φαῦλα γεννᾷ ἢ μιμητικῇ. Ὅμοιον. Πότερον, ἢν δ' ἐγώ, ἢ κατὰ τὴν ὀψιν μόνον, ἢ καὶ ἡ² κατὰ τὴν ἀκοήν, ἢν δὴ ποιήσιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ', ἔφη, καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν, ἢν δ' ἐγώ, τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὐτὸ ἔλθωμεν τῆς διανοίας τοῦτο, ὧ προσομιλεῖ C

¹ φαίνεται nos: φαίνεται ἅμα περὶ ταῦτα (sive ταῦτα) codd.

ἢ q: om. Δ¹: καὶ Δ².

² καὶ

ἢ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλον ἢ σπουδαῖον
 ἔστιν. Ἄλλὰ χρή. Ὡδε δὴ προθώμεθα· πράττοντας,
 φαμέν, ἀνθρώπους μιμεῖται ἢ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἐκουσίας
 πράξεις καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς
 πεπραγένοι καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ¹ λυπουμενούς ἢ
 χαίροντας. μή τι ἄλλο ἦν² παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἄρ'
 D οὖν ἐν ἅπασιν τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται;
 ἢ ὥσπερ κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζεν καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν
 ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς
 πράξεσι στασίαζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὐτῷ; ἀνα-
 μιμνήσκομαι δέ, ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομο-
 λογεῖσθαι· ἐν γὰρ τοῖς ἄνω λόγοις ἱκανῶς πάντα ταῦτα
 διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων ἅμα
 γιγνομένων ἢ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὅρθως, ἔφη. Ὅρθως
 E γάρ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὃ τότε ἀπελίπομεν, νῦν μοι δοκεῖ
 ἀναγκαῖον εἶναι διεξελθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἀνὴρ, ἦν δ'
 ἐγώ, ἐπιεικὴς τοιαῦσδε τύχης³ μετασχών, ὅν ἀπολέσας ἢ
 τι ἄλλο ὦν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε
 ὅτι ῥᾶστα οἶσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδ'
 ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν
 ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον,
 604 ἔφη, τό γε ἀληθές. | Τόδε⁴ νῦν μοι περὶ αὐτοῦ εἰπέ· πότερον
 μᾶλλον αὐτὸν οἶει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαι τε καὶ ἀντιτενείν⁵,
 ὅταν ὁράται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος
 αὐτὸς καθ' αὐτὸν γίγνηται; Πολύ που, ἔφη, διοίσει, ὅταν
 ὁράται. Μονωθεὶς δέ γε, οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει
 φθέγγασθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούοι αἰσχύνοιτ' ἄν, πολλὰ
 δὲ ποιήσει, ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως
 ἔχει, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον λόγος

¹ πᾶσιν (sive πᾶσι) ἢ II: πᾶσιν A¹: πᾶσι A². ² ἦν Ast: ἦ A. Vide
 sis 399 A—B ³ τύχης II: ψυχῆς A. ⁴ Τόδε v: τὸ δὲ A. ⁵ ἀντιτενείν
 q: ἀντιτείνειν A.

καὶ νόμος ἐστίν, τὸ δὲ ἔλκον ἐπὶ τὰς λύπας αὐτὸ τὸ πάθος; B
 Ἀληθῆ. Ἐναντίας δὲ ἀγωγῆς γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
 περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμέν ἐν¹ αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι.
 Πῶς δ' οὐ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον τῷ νόμῳ ἔτοιμον
 πείθεσθαι, ἣ ὁ νόμος ἐξηγεῖται; Πῶς; Λέγει που ὁ νόμος,
 ὅτι κάλλιστον ὃ τι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν ἐν ταῖς
 ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὥς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ
 ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν
 οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέρουσι, οὔτε τι τῶν
 ἀνθρωπίνων ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς, ὃ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς C
 ὃ τι τάχιστα παραγίγνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδῶν γιγνό-
 μενον τὸ λυπεῖσθαι. Τίνι, ἣ δ' ὅς, λέγεις; Τῷ βουλευέσθαι,
 ἣν δ' ἐγώ, περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων
 πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὐτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ
 λόγος αἰρεῖ² βέλτιστ' ἂν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ προσπταίσαντας
 καθάπερ παῖδας ἐχομένους τοῦ πληγέντος³ ἐν τῷ βοᾶν
 διατρίβειν, ἀλλ' αἰεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὃ τι τάχιστα
 γίγνεσθαι πρὸς τῷ⁴ ἰᾶσθαι τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε D
 καὶ νοσήσαν, ἱατρικῇ θρηνηφδίαν⁵ ἀφανίζοντα. Ὅρθότατα
 γοῦν ἂν τις, ἔφη, πρὸς τὰς τύχας οὕτω προσφέροιτο.
 Οὐκοῦν, φαμέν, τὸ μὲν βέλτιστον τούτῳ τῷ λογισμῷ
 ἐθέλει ἔπεσθαι. Δῆλον δὴ. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις
 τε τοῦ πάθους καὶ πρὸς τοὺς ὀδυρμοὺς ἄγον καὶ ἀπλήστως
 ἔχον αὐτῶν ἂρ' οὐκ ἀλόγιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργὸν
 καὶ δειλίας φίλον; Φήσομεν μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν
 πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλῃν ἔχει, τὸ ἀγανακτητικόν· τὸ δὲ E
 φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παραπλήσιον ὂν αἰεὶ αὐτὸ⁶
 αὐτῷ, οὔτε ῥάδιον μιμήσασθαι οὔτε μιμουμένου⁷ εὐπετεῖς
 καταμαθεῖν, ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς

¹ ἐν q: om A.   ² αἰρεῖ Ξ q: ἐρεῖ A.   ³ πληγέντος Π: πλήττοντος
 A.   ⁴ τῷ (sive τῷ) q: τὸ A.   ⁵ ἱατρικῇ θρηνηφδίαν Stobaeus: ἱατρικὴν
 θρηνηφδίαν A²: A¹ fortasse ἱατρικὴν καὶ θρηνηφδίαν.   ⁶ αὐτὸ in marg. A²:
 om. A¹.   ⁷ μιμουμένου Π: μιμούμενον A.

ἀνθρώποις εἰς θεάτρα ξυλληγομένοις. ἀλλοτρίου γάρ
 605 που πάθους ἢ μίμησις αὐτοῖς γίγνεται. | Παντάπασι
 μὲν οὖν. Ὁ δὲ μιμητικὸς ποιητὴς δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ
 τοιοῦτον τῆς ψυχῆς πέφυκέ τε καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ
 ἀρέσκειν πέπηγεν, εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτητικόν τε καὶ ποικίλον ἦθος διὰ τὸ
 εὐμίμητον εἶναι. Δῆλον. Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη
 ἐπιλαμβανοίμεθα καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ
 ζωγράφῳ· καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν ἔοικεν
 B αὐτῷ, καὶ τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς ψυχῆς,
 ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὁμοίωται. καὶ
 οὕτως ἤδη ἂν ἐν δίκη οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσιν
 εὐνομεῖσθαι πόλιν, ὅτι τοῦτο ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει
 καὶ ἰσχυρὸν ποιῶν ἀπόλλυσι τὸ λογιστικόν, ὥσπερ ἐν
 πόλει ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγκρατεῖς ποιῶν παραδιδῷ
 τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους φθείρῃ· ταῦτόν καὶ τὸν
 μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν κακὴν πολιτείαν ἰδίᾳ ἐκάστου
 τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν, τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς χαριζόμενον καὶ οὔτε
 C τὰ μείζω οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώσκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ
 τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγούμενῳ, τοτὲ δὲ σμικρά, εἰδῶλα
 εἰδωλοποιοῦντα¹, τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόρρω πάνυ ἀφεστῶτα.
 Πάνυ μὲν οὖν.

VII. Οὐ μέντοι πῶς τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν
 αὐτῆς. τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι,
 ἐκτὸς πάνυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ
 μέλλει, εἴπερ γε δρᾷ αὐτό; Ἀκούων σκόπει. οἱ γὰρ που
 βέλτιστοι ἡμῶν ἀκροώμενοι Ὀμήρου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν
 D τραγωδοποιῶν μιμουμένου τινὰ τῶν ἡρώων ἐν πένθει
 ὄντα καὶ μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνοντα ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἢ
 καὶ ἄδοντάς τε καὶ κοπτομένους, οἷσθ' ὅτι χαίρομέν τε καὶ
 ἐνδόντες ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπόμεθα συμπάσχοντες καὶ σπουδά-
 ζοντες ἐπαινοῦμεν ὡς ἀγαθὸν ποιητὴν, ὃς ἂν ἡμᾶς ὅ τι

¹ εἰδωλοποιοῦντα ᾧ: εἰδωλοποιοῦντι Α.

μάλιστα οὕτω διαθῇ. Οἶδα· πῶς δ' οὐ; "Όταν δὲ οἰκεῖόν
 τινι ἡμῶν κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ
 καλλωπιζόμεθα, ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτε-
 ρεῖν, ὡς τοῦτο μὲν ἀνδρὸς ὄν, ἐκείνο δὲ γυναικός, ὃ τότε Ε
 ἐπηνοῦμεν. Ἐννοῶ, ἔφη. Ἡ καλῶς οὖν, ἣν δ' ἐγώ, οὗτος
 ὁ ἔπαινος ἔχει, τὸ ὀρώντα τοιοῦτον ἄνδρα, οἷον ἑαυτὸν
 τις μὴ ἀξιοῖ εἶναι ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἂν, μὴ βδελύττεσθαι
 ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ
 εὐλόγῳ ἔοικεν. | Ναί, ἣν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνη γ' αὐτὸ σκοποῖς 606
 Πῇ; Εἰ ἐνθυμοῖο, ὅτι τὸ βία κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς
 οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρυῖν τε καὶ
 ἀποδύρασθαι ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι, φύσει ὃν τοιοῦτον
 οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν, τοῦτό ἐστιν¹ τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν
 πιμπλάμενον καὶ χαῖρον· τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν,
 ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίσιν
 τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου, ἅτε ἀλλότρια πάθη Β
 θεωροῦν, καὶ ἑαυτῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὄν, εἰ ἄλλος ἀνὴρ
 ἀγαθὸς φάσκων εἶναι ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ
 ἐλεεῖν· ἀλλ' ἐκείνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονήν, καὶ
 οὐκ ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ
 ποιήματος. λογίζεσθαι γάρ, οἶμαι, ὀλίγοις τισὶν μέτεστιν,
 ὅτι ἀπολαύειν ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεία
 θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινὸν οὐ ῥάδιον
 ἐν τοῖς αὐτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἄρ' C
 οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου, ὅτι, ἂν² αὐτὸς
 αἰσχύνοιο γελωτοποιῶν, ἐν μιμήσει δὲ κωμωδικῇ ἢ καὶ
 ἰδίᾳ ἀκούων σφόδρα χαρῆς καὶ μὴ μισῆς ὡς πονηρά,
 ταῦτόν ποιεῖς ὅπερ ἐν τοῖς ἐλέοις; ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ
 κατεῖχες ἐν σαυτῷ βουλόμενον γελωτοποιεῖν, φοβούμενος
 δόξαν βωμολοχίας, τότε αὖ ἀνίης³ καὶ ἐκεῖ νεανικὸν
 ποιήσας ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς ὥστε

¹ τοῦτό ἐστι q: τότε ἐστὶν τοῦτο A.² ἂν Schneider: ἂν codd.³ ἀνίης Ξ q: ἂν εἴης A.

D κωμωδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ καὶ περὶ πάντων τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δὴ φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἔπεσθαι, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται; τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα, δέον αὖχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησιν, δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γιγνώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἢ δ'

E ὅς. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ὅταν Ὀμήρου ἐπαινέταις ἐντύχης λέγουσιν, ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευεν οὗτος ὁ ποιητὴς καὶ πρὸς διοίκησίν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἄξιος ἀναλαβόντι μανθάνειν τε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὐτοῦ βίον κατα-
 607 σκευασάμενον ζῆν, | φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ συγχωρεῖν Ὀμηρον ποιητικώτατον εἶναι καὶ πρῶτον τῶν τραγωδοποιῶν, εἰδέναι δέ, ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν· εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην Μοῦσαν παραδέξει ἐν μέλεσιν ἢ ἔπесιν, ἡδονὴ σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ ἀεὶ
 B δόξαντος εἶναι βελτίστου λόγου. Ἀληθέστατα, ἔφη.

VIII. Ταῦτα δὴ, ἔφην, ἀπολελογίσθω¹ ἡμῖν ἀναμνησθεῖσιν περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὖσαν· ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ἤρει. προσείπωμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καὶ τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῶ, ὅτι παλαιὰ μὲν τις διαφορὰ φιλοσοφία τε καὶ ποιητικῇ· καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπόταν κύων ἐκείνη κραυγάζουσα, καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων κενεαγορίαισι, καὶ ὁ τῶν λῖαν² σοφῶν
 C ὄχλος κράτων³, καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες ὅτι ἄρα πένονται, καὶ ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως

¹ ἀπολελογίσθω Ξ q: ἀπολελογίσθω A.

² λίαν Herwerden: δια A.

³ κράτων nos: κρατῶν codd.

τούτων· ὁμως δὲ εἰρήσθω, ὅτι ἡμεῖς γε, εἴ τινα ἔχοι λόγον εἰπεῖν ἢ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἢ μίμησις, ὡς χρὴ αὐτὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένη, ἄσμενοι ἂν καταδεχοίμεθα, ὡς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ' αὐτῆς· ἀλλὰ γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἦ γάρ, ὦ φίλε, οὐ κηλεῖ ὑπ' αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα ὅταν δι' D
'Ομήρου θεωρῇς αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν οὕτω κατιέναι, ἀπολογησαμένη ἐν μέλει ἢ τινι ἄλλῳ μέτρῳ; Πάνυ μὲν οὔν. Δοῖμεν δέ γέ που ἂν καὶ τοῖς προστάταις αὐτῆς, ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δέ, ἄνευ μέτρου λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ὡς οὐ μόνον ἡδεῖα, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη πρὸς τὰς πολιτείας καὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινόν ἐστιν· καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα. κερδανοῦμεν γάρ που, ἐὰν μὴ μόνον ἡδεῖα φανῇ ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. E
Πῶς δ' οὐ μέλλομεν, ἔφη, κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μή, ὦ φίλε ἐταῖρε, ὥσπερ οἱ ποτέ του ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται μὴ ὠφέλιμον εἶναι τὸν ἔρωτα, βία μὲν, ὁμως δὲ ἀπέχονται, καὶ ἡμεῖς οὕτως, διὰ τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύτης ποιήσεως ὑπὸ τῆς τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς | εὖνοι 608
μὲν ἐσόμεθα φανῆναι αὐτὴν ὡς βελτίστην καὶ ἀληθεστάτην, ἕως δ' ἂν μὴ οἶα τ' ἢ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ' αὐτῆς ἐπάδοντες ἡμῖν αὐτοῖς τοῦτον τὸν λόγον, ὃν λέγομεν, καὶ ταύτην τὴν ἐπώδην, εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν παιδικόν τε καὶ τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. ἄσόμεθα¹ δ'² ὡς οὐ σπουδαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει ὡς ἀληθείας τε ἀπτομένη³ καὶ σπουδαία, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν ὃν τῷ ἀκρωμένῳ, περὶ τῆς ἐν αὐτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ B
νομιστέα ἅπερ εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασι, ἦ δ' ὅς, ξύμφημι. Μέγας γάρ, ἔφην, ὁ ἀγών, ὦ φίλε Γλαῦκων, μέγας, οὐχ ὅσος δοκεῖ. τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν γενέσθαι, ὥστε οὔτε τιμῇ ἐπαρθέντα οὔτε χρήμασι οὔτε

¹ ἄσόμεθα Madvig; αἰσθόμεθα codd.² δ' Π: δ' οὔν Λ.³ ἀπτομένη

Π: ἀπτομένη Λ.

ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιητικῇ ἄξιον ἀμελήσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ξύμφημί σοι, ἔφη, ἐξ ὧν διεληλύθαμεν· οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον ὄντινόν.

IX. Καὶ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς καὶ προκείμενα ἄθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι, ἔφη, λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ' ἂν. ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς πάντα ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οἷε ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνου D ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ¹ ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ἤσθησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὐδέποτε ἀπόλλυται; καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ θαυμάσας εἶπε· Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· σὺ δὲ τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ', ἔφην. οἶμαι δὲ καὶ σύ· οὐδὲν γὰρ χαλεπὸν. Ἔμοιγ', ἔφη· σὺ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἂν, ἦν δ' ἐγώ. Λέγε μόνον, ἔφη.

E Ἀγαθὸν τι, εἶπον, καὶ κακὸν καλεῖς; Ἐγωγε. Ἀρ' οὖν ὥσπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν ἀπολλύον καὶ διαφθεῖρον πᾶν τὸ κακὸν εἶναι, τὸ δὲ σῶζον καὶ ὠφελοῦν τὸ ἀγαθόν. Ἐγωγ', ἔφη. Τί δέ; κακὸν ἐκάστῳ τι καὶ² ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς 609 | ὀφθαλμίαν καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον σίτῳ τε ἐρυσίβην σηπεδόνα τε ξύλοις, χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ ἰόν, καί, ὅπερ λέγω, σχεδὸν πᾶσι ξύμφυτον ἐκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα; Ἐγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν τῷ τι τούτων προσγένηται, πονηρόν τε ποιεῖ ὃ προσεγένετο, καὶ τελευτῶν ὅλον διέλυσεν καὶ ἀπώλεσεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἐκάστου καὶ ἡ πονηρία ἕκαστον ἀπόλλυσιν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι B διαφθεῖρειεν. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μὴ ποτέ τι ἀπολέσῃ,

¹ οὐχ Π et in marg. A²: om. A¹.

² τι καὶ Π: τί A¹: τί δὲ καὶ A².

οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν. Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη.
 Ἐὰν ἄρα τι εὐρίσκωμεν τῶν ὄντων, ᾧ ἔστι μὲν κακόν, ὃ
 ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι οὐχ οἶόν τε αὐτὸ λύειν
 ἀπολλύνον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα, ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως
 ὄλεθρος οὐκ ἦν; Οὕτως, ἔφη, εἰκός. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ·
 ψυχῇ ἂρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν κακὴν; Καὶ μάλα,
 ἔφη· ἂ νῦν¹ δὴ διῆμεν πάντα, ἀδικία τε καὶ ἀκολασία καὶ C
 δειλία καὶ ἀμαθία. Ἡ² οὖν τι τούτων αὐτὴν διαλύει τε
 καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶμεν οἰηθέντες τὸν
 ἀδικὸν ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν ληφθῇ ἀδικῶν, τότε
 ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας οὔσης ψυχῆς. ἀλλ'
 ὥδε ποίει· ὥσπερ σῶμα ἢ σώματος πονηρία νόσος οὔσα
 τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ σῶμα εἶναι, καὶ ἡ
 νῦν δὴ ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας κακίας τῷ
 προσκαθῆσθαι καὶ ἐνεῖναι διαφθειρούσης εἰς τὸ μὴ εἶναι D
 ἀφικνεῖται—οὐχ οὕτω; Ναί. Ἴθι δὴ, καὶ ψυχὴν κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει. Ἄρα ἐνοῦσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ
 ἢ ἄλλη κακία τῷ ἐνεῖναι καὶ προσκαθῆσθαι φθείρει αὐτὴν
 καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα τοῦ σώματος
 χωρίσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό
 γε ἄλογον, ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι
 τι, τὴν δὲ αὐτοῦ μή. Ἄλογον. Ἐννόει γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ᾧ
 Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων πονηρίας, ἢ ἂν ἢ E
 αὐτῶν ἐκείνων, εἴτε παλαιότης εἴτε σαπρότης εἴτε ἡτισοῦν
 οὔσα, οὐκ οἶόμεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι· ἀλλ' ἐὰν μὲν
 ἐμποιῇ ἢ αὐτῶν πονηρία τῶν σιτίων τῷ σώματι σώματος
 μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ κακίας
 νόσου οὔσης ἀπολωλέναι· ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων
 ὄντων ἄλλο | ὃν τὸ σῶμα, ὑπ' ἄλλοτρίου κακοῦ μὴ ἐμποιή- 610
 σαντος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιώσομεν διαφθεί-
 ρεσθαι. Ὀρθότατα³, ἔφη, λέγεις.

¹ ψυχῇ—νῦν Π et in marg. A²: om. A¹.
 Stephanus: ὀρθότατ' ἂν codd.

² ἢ II: ἢ Λ.

³ ὀρθότατα

X. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖνυν λόγον, ἣν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ
 σώματος πονηρία ψυχῇ ψυχῆς πονηρίαν ἐμποιῇ, μὴ ποτε
 ἀξιῶμεν ὑπὸ ἀλλοτρίου κακοῦ ἄνευ τῆς ἰδίας πονηρίας
 ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, τῷ ἑτέρου κακῷ ἕτερον. Ἐχει γάρ,
 ἔφη, λόγον. Ἡ τοῖνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν ὅτι οὐ καλῶς
 B λέγομεν, ἢ ἕως ἂν ᾗ ἀνέλεγκτα, μὴ ποτε¹ φῶμεν ὑπὸ πυρε-
 τοῦ μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου μηδ' αὖ ὑπὸ σφαγῆς, μηδ' εἴ-
 τις ὅ τι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἔνεκα τούτων
 μηδὲν μᾶλλον ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἂν τις
 ἀποδείξῃ, ὥς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ σώματος αὐτῇ
 ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίνεται· ἀλλοτρίου δὲ
 κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἐκάστῳ μὴ
 C ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν ἐῷμεν φάναι
 τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γε οὐδεὶς
 ποτε δείξει, ὥς τῶν ἀποθνησκόντων ἀδικώτεραι αἱ ψυχαὶ
 διὰ τὸν θάνατον γίνονται. Ἐὰν δέ γέ τις, ἔφην ἐγώ,
 ὁμόσῃ τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν, ὥς πονηρότερος καὶ
 ἀδικώτερος γίνεται ὁ ἀποθνήσκων, ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζεται
 ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, ἀξιῶσομέν που, εἰ ἀληθῆ
 λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδικίαν εἶναι θανάσιμον τῷ
 D ἔχοντι ὥσπερ νόσον, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου² ἀποκτινύντος
 τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἀποθνήσκειν τοὺς λαμβάνοντας αὐτό,
 τοὺς μὲν μάλιστα θᾶττον, τοὺς δ' ἥττον σχολαίτερον, ἀλλὰ
 μὴ ὥσπερ νῦν διὰ τοῦτο³ ὑπ' ἄλλων δίκην ἐπιτιθέντων
 ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ Δί', ἢ δ' ὅς, οὐκ ἄρα
 πάνδεινον φανείται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ
 λαμβάνοντι· ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κακῶν· ἀλλὰ μᾶλλον
 οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοῦναντίον τοὺς ἄλλους ἀπο-
 E κτινῦσαν, εἴπερ οἶόν τε, τὸν δ' ἔχοντα καὶ μάλα ζωτικὸν
 παρέχουσιν, καὶ πρὸς γ' ἔτι τῷ ζωτικῷ ἄγρυπνον· οὕτω
 πόρρω που, ὥς ἔοικεν, ἐσκήνηται τοῦ θανάσιμος εἶναι.
 Καλῶς, ἣν δ' ἐγώ, λέγεις. ὅποτε γὰρ δὴ μὴ ἱκανὴ ἢ γε

¹ μὴ ποτε Π: μήτε Λ.² τούτου ρ: τοῦ Α.³ τοῦτο ρ: τούτου Α.

οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν ἀποκτεῖναι καὶ ἀπολέσαι ψυχὴν, σχολῇ τό γε ἐπ' ἄλλου ὀλέθρῳ τεταγμένον κακὸν ψυχὴν ἢ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ', ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν ὁπότε μηδ' ὑφ' ἐνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκεῖου μήτε ἄλλο|τρίου, δῆλον 611 ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὄν εἶναι· εἰ δ' ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη, ἔφη.

XI. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω· εἰ δ' ἔχει, ἐννοεῖς, ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί. οὔτε γὰρ ἂν που ἐλάττους γένοιντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης οὔτε αὖ πλείους εἰ γὰρ ὅτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλεον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ θνητοῦ ἂν γίγνοιτο καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα. Ἀληθῇ λέγεις. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰώμεθα· ὁ γὰρ λόγος οὐκ ἑάσει· μήτε γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ B φύσει τοιοῦτον εἶναι ψυχὴν, ὥστε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιότητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὐτό. Πῶς λέγεις; ἔφη. Οὐ ῥάδιον, ἦν δ' ἐγώ, αἰδίου εἶναι σύνθετόν τε ἐκ πολλῶν καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον συνθέσει, ὡς νῦν ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχὴ. Οὐκ οὐν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν ἀθάνατον ψυχὴ, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἂν· οἶον δ' ἐστὶν τῇ ἀληθείᾳ, οὐ λελωβημένον δεῖ αὐτὸ θεάσασθαι ὑπὸ τε τῆς τοῦ σώματος C κοινωνίας καὶ ἄλλων κακῶν, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα, ἀλλ' οἶόν ἐστιν καθαρὸν γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον¹, καὶ πολὺ κάλλιον αὐτὸ εὐρήσει καὶ ἐναργέστερον δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας διόφεται καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν. νῦν δὲ εἵπομεν μὲν ἀληθῇ περὶ αὐτοῦ, οἶον ἐν τῷ παρόντι φαίνεται· τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτό, ὥσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὀρῶντες οὐκ ἂν ἔτι ῥαδίως αὐτοῦ ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ D τὰ τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλᾶσθαι², τὰ δὲ συντετρίφθαι καὶ πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων,

¹ διαθεατέον Ξ γ: διαθετέον Α.² ἐκκεκλᾶσθαι Π: κελᾶσθαι Α

ἄλλα δὲ προσπεφυκέναι, ὄστρεά τε καὶ φυκία καὶ πέτρας, ὥστε παντὶ μᾶλλον θηρίῳ εἰκέναι ἢ οἶος ἦν φύσει, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ, ὦ Γλαύκων, ἐκεῖσε βλέπειν. Ποῖ; ἢ δ' Ε ὅς. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἄπτεται καὶ οἷων ἐφίεται ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενὴς οὔσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ τῷ αἰεὶ ὄντι, καὶ οἷα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ πόντου, ἐν ᾧ νῦν ἐστίν, καὶ περικρουσθεῖσα πέτρας 612 τε καὶ ὄστρεα, ἃ νῦν αὐτῇ ἄτε γῆν ἐστιωμένη | γεηρὰ καὶ πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἐστιάσεων. καὶ τότε ἂν τις ἴδοι αὐτῆς τὴν ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδὴς εἴτε μονοειδὴς, εἴτε ὅπῃ ἔχει καὶ ὅπως. νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ εἶδη, ὡς ἐγὼμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη

XII. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπελυσάμεθα¹ ἐν Β τῷ λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης ἐπὶ ἡνέκαμεν², ὥσπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὀμηρον ὑμεῖς ἔφατε, ἀλλ' αὐτὸ δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον ἡὔρομεν καὶ ποιητέον εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, εἴαν τ' ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον, εἴαν τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν "Αἶδος κυνῆν; Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστιν πρὸς ἐκείνοις καὶ τοὺς μισθοὺς τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀπο- C δοῦναι, ὅσους τε καὶ οἷους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, ζώντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ; Παντάπασι μὲν οὖν, ἢ δ' ὅς. Ἄρ' οὖν ἀποδώσετέ μοι ἢ ἐδανείσασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον δοκεῖν ἄδικον εἶναι καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον. ὑμεῖς γὰρ ἡγείσθε³, καὶ εἰ μὴ δυνατόν εἴη ταῦτα

¹ ἀπελυσάμεθα Α: ἀπεδυσάμεθα Ξ
καμεν (sic) Α¹. Cf. 363 Α.

² ἐπὶ ἡνέκαμεν COIG. Α²: ἐπὶ ἡνέ-
καμεν II: ἡγείσθε Α.

λαυθάνειν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ
 λόγου ἔνεκα, ἵνα αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν D
 κριθείη. ἥ οὐ μνημονεύεις; Ἄδικοίην μέντ' ἄν, ἔφη, εἰ
 μή. Ἐπειδὴ¹ τοίνυν κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ
 ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥσπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ
 παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἡμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι
 οὕτω, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται, ἂ² ἀπὸ τοῦ δοκεῖν
 κτωμένη δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ
 εἶναι ἀγαθὰ διδοῦσα ἐφάνη καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ
 ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. Δίκαια, ἔφη, αἰτεῖ. Οὐκοῦν, ἦν E
 δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεοὺς γε οὐ
 λαυθάνει ἐκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν; Ἀποδώσομεν, ἔφη.
 Εἰ δὲ μὴ λαυθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς ἂν εἴη, ὁ δὲ θεομιστής,
 ὥσπερ καὶ κατ' ἥρχας ὡμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα³. Τῷ
 δὲ θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν, ὅσα γε⁴ ἀπὸ θεῶν | γίγνεται, 613
 πάντα γίνεσθαι ὡς οἶόν τε ἄριστα, εἰ μή τι ἀναγκαῖον
 αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἀμαρτίας ὑπῆρχεν; Πάννυ μὲν
 οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός, εἴαν
 τ' ἐν πενία γίγνηται εἴαν τ' ἐν νόσοις ἢ τινι ἄλλῳ τῶν
 δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθὸν τι τελευτήσῃ
 ζῶντι ἢ καὶ ἀποθανόντι. οὐ γὰρ δὴ ὑπὸ γε θεῶν ποτὲ
 ἀμελεῖται, ὅς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίνεσθαι καὶ
 ἐπιτηδευῶν ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι. B
 θεῷ. Εἰκός γ', ἔφη, τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ τοῦ
 ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου τὰναντία τούτων δεῖ
 διανοεῖσθαι; Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν τοιαῦτ'
 ἂν εἴη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν, ἔφη.
 Τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, παρ' ἀνθρώπων; Ἄρ' οὐχ ὧδε ἔχει, εἰ δεῖ
 τὸ ὄν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοὶ τε καὶ ἄδικοι δρῶσιν ὅπερ

¹ ἐπειδὴ Flor. C: ἐπειδὴ ἦν A¹. Pro ἐπειδὴ—ἐγὼ praebebat in marg. A²
 ἐπειδὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, κεκριμέναι εἰσί.

² ἂ Ξ q: om. A¹, sed ante
 δίδωσι reposuit A².

³ In verbis ἔστι ταῦτα desinit Π.

⁴ γε Ξ q et

corr. A²: τε A¹

οἱ δρομῆς, ὅσοι ἂν θέωσιν εὐ ἀπὸ τῶν κάτω, ἀπὸ δὲ τῶν
 C ἄνω μὴ; τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσιν, τελευτῶντες
 δὲ καταγέλαστοι γίνονται, τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες
 καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες· οἱ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δρομικοὶ
 εἰς τέλος ἐλθόντες τὰ τε ἄθλα λαμβάνουσιν καὶ στεφα-
 νοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ
 συμβαίνει; πρὸς τέλος ἐκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας καὶ
 τοῦ βίου εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἄθλα παρὰ τῶν ἀνθρώπων
 φέρονται; Καὶ μάλα ἄνέξει ἄρα λέγοντος ἐμοῦ περὶ
 τούτων ἄπερ αὐτὸς ἔλεγες περὶ τῶν ἀδίκων; ἐρῶ γὰρ δῆ,
 D ὅτι οἱ μὲν δίκαιοι, ἐπειδὴν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν τῇ
 αὐτῶν πόλει ἄρχουσί τε, ἂν βούλονται, τὰς ἀρχάς, γαμοῦσί
 τε ὁπόθεν ἂν βούλονται, ἐκδιδοάσιν τε εἰς οὓς ἂν ἐθέλωσι·
 καὶ πάντα, ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ τῶνδε·
 καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ἐὰν
 νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἰρεθέντες
 καταγέλαστοί εἰσιν, καὶ γέροντες γιγνόμενοι ἄθλιοι προ-
 πηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστῶν, μαστιγούμενοι καὶ
 E ἂ ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι, ἀληθῆ λέγων¹. πάντα ἐκεῖνα
 οἷου καὶ ἐμοῦ ἀκηκοέναι ὡς πάσχουσιν. ἀλλ' ὃ λέγω, ὅρα
 εἰ ἀνέξει. Καὶ πάννυ, ἔφη· δίκαια γὰρ λέγεις.

XIII. Ἄ μὲν τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ
 614 θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων | ἄθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα
 γίγνεται πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγαθοῖς οἷς αὐτὴ παρείχετο ἡ
 δικαιοσύνη, τοιαῦτ' ἂν εἴη. Καὶ μάλ', ἔφη, καλὰ τε καὶ
 βέβαια. Ταῦτα τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ
 μεγέθει πρὸς ἐκεῖνα, ἃ τελευτήσαντα ἐκάτερον περιμένει.
 χρὴ δ' αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἐκάτερος² αὐτῶν ἀπειλήφῃ
 τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι³. Λέγοις ἄν, ἔφη,
 B ὥς οὐ πολλὰ ἄλλ'⁴ ἥδιον ἀκούοντι. Ἄλλ' οὐ μέντοι σοι,

¹ λέγων Ast: λέγων εἴτα στρεβλώσονται (στρεβλήσονται q) καὶ ἐκκαυθή-
 σονται codd.

² ἐκάτερος Ξ². ἐκάτερον A.

³ ἀκοῦσαι A: secludit

Stephanus.

⁴ ἄλλ' Ξ q¹: ἄλλ' A.

ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίμου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου μὲν
 ἀνδρός, Ἡρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου· ὅς ποτε
 ἐν πολέμῳ τελευτήσας, ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν νεκρῶν
 ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιῆς μὲν ἀνῆρέθη, κομισθεὶς δ' οἴκαδε
 μέλλων θάπτεσθαι δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενος
 ἀνεβίω, ἀναβιοὺς δ' ἔλεγεν ἂ ἐκεῖ ἴδοι. ἔφη δέ, ἐπειδὴ οὐ
 ἐκβῆναι τὴν ψυχὴν, πορεύεσθαι μετὰ πολλῶν, καὶ ἀφικνεῖ- C
 σθαι σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν ᾧ τῆς τε γῆς δὴ
 εἶναι χάσματα ἐχομένῳ ἀλλήλοιν καὶ τοῦ οὐρανοῦ αὖ ἐν
 τῷ ἄνω ἄλλα¹ καταντικρύ· δικαστὰς δὲ μεταξὺ τούτων
 καθῆσθαι, οὓς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς μὲν δικαίους
 κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω διὰ τοῦ
 οὐρανοῦ, σημεία περιάψαντας τῶν δεδικασμένων ἐν τῷ
 πρόσθεν, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω,
 ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὀπίσθεν σημεία πάντων ὧν D
 ἔπραξαν. ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν, ὅτι δέοι αὐτὸν
 ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ καὶ διακελείοντό οἱ
 ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ. ὁρᾶν δὴ
 ταύτη μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ
 τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐταῖς δικασθείη,
 κατὰ δὲ τῷ ἐτέρῳ ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ τῆς γῆς μεστὰς
 αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου καταβαίνειν ἐτέρας
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαρὰς. καὶ τὰς αἰὲ ἀφικνουμένας ὥσπερ E
 ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἤκειν καὶ ὑσμένας εἰς τὸν
 λειμῶνα ἀπιούσας οἶον ἐν πανηγύρει κατασκηνῶσθαι καὶ
 ἀσπάζεσθαι τε ἀλλήλας ὅσαι γινώριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι
 τὰς τε ἐκ τῆς γῆς ἠκούσας παρὰ τῶν ἐτέρων τὰ ἐκεῖ καὶ
 τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ παρ' ἐκείναις. διηγείσθαι δὲ ἀλλή-
 λαις τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ κλαούσας, ἰναμιμνησκο-
 μένας | ὅσα τε καὶ οἷα πάθοιεν καὶ ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς 615
 πορεία—εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιέτη—τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγείσθαι καὶ θεὰς ἀμηχάνους τὸ

¹ ἄλλα Ξ g: ἀλλὰ A.

κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλά, ὧ Γλαύκων, πολλοῦ χρόνου διηγῆσασθαι· τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε εἶναι, ὅσα πώποτε τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ὑπὲρ ἀπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἐκάστου δεκάκις· τοῦτο δ' B εἶναι κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἑκάστην, ὡς βίου ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτισμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνουσιν, καὶ οἷον εἴ τινες πολλῶν¹ θανάτων ἦσαν αἵτιοι, ἢ πόλεις προδόντες ἢ στρατόπεδα, καὶ εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες ἢ τινος ἄλλης κακουχίας μεταίτιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἐκάστου κομίσαιντο, καὶ αὖ εἴ τινες εὐεργεσίας εὐεργετηκότες καὶ δίκαιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταῦτα τὴν ἀξίαν C κομίζουσιν. τῶν δὲ εὐθὺς γενομένων² καὶ ὀλίγον χρόνον βιούντων περὶ ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσεβείας τε καὶ εὐσεβείας καὶ γονέας καὶ αὐτόχειρος³ φόνου μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγείτο. ἔφη γὰρ δὴ παραγενέσθαι ἐρωτώμενῳ ἐτέρῳ ὑπὸ ἐτέρου, ὅπου εἴη Ἄρδιαῖος ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἄρδιαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἐν τινι πόλει τύραννος ἐγεγόνει, ἥδη χιλιοστόν ἔτος εἰς ἐκείνουν τὸν χρόνον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ D πρεσβύτερον ἀδελφὸν καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὡς ἐλέγετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, οὐχ ἦκει, φάναι, οὐδ' ἂν ἦξει δεῦρο.

XIV. Ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες ἀνιέναι καὶ τᾶλλα πάντα πεπονηότες, ἐκείνόν τε κατείδομεν ἐξαίφνης καὶ ἄλλους σχεδὸν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράννους· ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶται τινες τῶν μεγάλα ἡμαρ- E τηκότων· οὓς οἰομένους ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, ἀλλ' ἐμυκάτο, ὅποτε τις τῶν οὕτως ἀνιάτως ἐχόντων εἰς πονηρίαν ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην ἐπιχειροῖ

¹ πολλῶν Z: πολλοὶ A.² γενομένων A: ἀπογενομένων Cobet.³ αὐτόχειρος Ast: αὐτόχειρας codd.

ἀνιέναι. ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι, διάπυροι ἰδεῖν, παρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν διαλαβόντες ἦγον, τὸν δὲ Ἀρδιαῖον καὶ ἄλλους συμποδίσαντες χεῖράς τε καὶ πόδας | καὶ κεφαλὴν, καταβαλόντες 616 καὶ ἐκδείραντες, εἵλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνάπτουντες¹ καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες, ὧν ἕνεκά τε καὶ εἰς ὃ τι² ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο. ἔνθα δὴ φόβων ἔφη πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγονότων τοῦτον ὑπερβάλλειν, μὴ γένοιτο ἐκάστω τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαῖνοι, καὶ ἀσμενέστατα ἕκαστον σιγήσαντος ἀναβῆναι. καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμωρίας τοιαύτας τινὰς εἶναι καὶ αὐτὰς B εὐεργεσίας ταύταις ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι ἐκάστοις ἐπὶ τὰς ἡμέρας γένοιντο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖν τῇ ὁγδόῃ πορεύεσθαι, καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον φῶς εὐθύ, οἷον κίονα, μάλιστα τῇ ἱριδι προσφερῇ, λαμπρότερον δὲ καὶ καθαρώτερον· εἰς δὲ ἀφικέσθαι προελθόντας³ ἡμερησίαν ὁδὸν καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον τὸ φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ἄκρα αὐτοῦ τῶν δεσμῶν C τεταμένα· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ, οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων, οὕτω πᾶσαν συνέχον τὴν περιφορὰν· ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τεταμένον Ἀνάγκης ἄτρακτον, δι' οὗ πᾶσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς περιφοράς· οὗ τὴν μὲν ἡλακᾶτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ ἀδάμαντος, τὸν δὲ σφόνδύλον μεικτόν ἐκ τε τούτου καὶ ἄλλων γενῶν. τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν εἶναι τοιάνδε· τὸ μὲν σχῆμα οἷαπερ D ἢ τοῦ ἐνθάδε· νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγεν, τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν ἐνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκέοιτο ἀρμόττων, καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἀρμόττοντες· καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ ἄλλους τέττα-

¹ κνάπτουντες Ξ q²: κνάμπτοντες A.
τάρταρον A.

² ὃ τι Hermann: ὃ τι τὸν

³ προελθόντας q· προελθόντες A.

ρας. ὁκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξύμπαντας σφονδύλους, ἐν
 Ε ἀλλήλοις ἐγκειμένους, κύκλους ἄνωθεν τὰ χεῖλη φαίνοντας,
 νῶτον συνεχῆς ἐνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους περὶ τὴν
 ἡλακάτην· ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμπερὲς
 ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτῳ σφόνδylum
 πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν, τὸν δὲ τοῦ
 ἔκτου δεύτερον, τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρτον δὲ
 τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἐβδόμου, ἕκτον δὲ τὸν
 τοῦ πέμπτου, ἑβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὀγδοὺν δὲ τὸν τοῦ
 δευτέρου. καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου ποικίλον, τὸν δὲ τοῦ
 ἐβδόμου λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα ἀπὸ
 617 τοῦ ἐβδόμου ἔχειν | προσλάμποντος, τὸν δὲ τοῦ δευτέρου
 καὶ πέμπτου παραπλήσια ἀλλήλοις, ξανθότερα ἐκείνων,
 τρίτον¹ δὲ λευκότατον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον,
 δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον. κυκλεῖσθαι δὲ δὴ
 στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν, ἐν
 δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ τοὺς μὲν ἐντὸς ἐπτὰ κύκλους τὴν
 ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἡρέμα περιφέρεσθαι, αὐτῶν δὲ τούτων
 Β τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὀγδοὺν, δευτέρους δὲ καὶ ἅμα
 ἀλλήλοις τὸν τε ἑβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον, τρίτον¹ δὲ
 φορᾷ ἰέναι, ὥς σφίσι φαίνεσθαι, ἐπανακυκλούμενον τὸν
 τέταρτον· τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον.
 στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς Ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ
 δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἐκάστου βεβηκέναι
 Σειρήνα συμπεριφερομένην, φωνὴν μίαν ἰεῖσαν, ἓνα τόνον·
 ἐκ πασῶν δὲ ὁκτὼ οὐσῶν μίαν ἀρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας
 C δὲ καθημένας πέριξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ ἐκάστην,
 θυγατέρας τῆς Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχειμονούσας, στέμ-
 ματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας, Λάχεσιν τε καὶ Κλωθῶ
 καὶ Ἀτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἀρμονίαν,
 Λάχεσιν μὲν τὰ γεγενοτά, Κλωθῶ δὲ τὰ ὄντα, Ἀτροπον
 δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν μὲν Κλωθῶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ

¹ τρίτον q: τὸν τρίτον A.

ἐφαπτομένην συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δὲ Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὐτῶν ὡσαύτως· τὴν δὲ Λάχεσιν ἐν μέρει D ἐκατέρας ἐκατέρα τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι.

XV. Σφᾶς οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. προφήτην οὖν τινὰ σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστήσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπὶ τι βῆμα ὑψηλὸν εἰπεῖν· Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. ψυχὰι ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου. οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, E ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἰρήσεσθε. πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἰρείσθω βίον, ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον· ἦν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἔξει. αἰτία ἐλομένου· θεὸς ἀναίτιος. ταῦτα εἰπόντα ῥίψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους, τὸν δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὐ. ἐδὲ οὐκ ἔαν. τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι, ὅποστος εἰλήχει. | μετὰ δὲ τοῦτο αὖθις τὰ τῶν βίων παραδείγματα 618 εἰς τὸ πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείω τῶν παρόντων· εἶναι δὲ παντοδαπά· ζῶων τε γὰρ πάντων βίους καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας. τυραννίδας τε γὰρ ἐν αὐτοῖς εἶναι, τὰς μὲν διατελεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρομένας καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευτώσας· εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ εἵδесιν καὶ κατὰ κάλλη καὶ τὴν ἄλλην B ἰσχύν τε καὶ ἀγωνίαν, τοὺς δ' ἐπὶ γένεσιν καὶ προγόνων ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκίμων κατὰ ταῦτά· ὡσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν. ψυχῆς δὲ τάξιν οὐκ ἐνεῖναι, διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλον ἐλομένην βίον ἀλλοίαν γίγνεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δ' ὑγιείαις μεμῖχθαι, τὰ δὲ καὶ μεσοῦν τούτων. ἔνθα

¹ εἰ δὲ Ξ: εδε (sic) A¹: εδει A².

- δῆ, ὡς ἔοικεν, ὧ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος ἀνθρώπῳ,
 C καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον, ὅπως ἕκαστος ἡμῶν
 τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας τούτου τοῦ μαθήματος
 καὶ ζητητῆς καὶ μαθητῆς ἔσται, εἰάν ποθεν οἶός τ' ἦ μαθεῖν
 καὶ ἐξευρεῖν, τίς αὐτὸν ποιήσῃ δυνατόν καὶ ἐπιστήμονα,
 βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγιγνώσκοντα, τὸν βελτίῳ
 ἐκ τῶν δυνατῶν ἀεὶ πανταχοῦ αἰρεῖσθαι, <καὶ>¹ ἀναλογι-
 ζόμενον πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα, καὶ ξυντιθέμενα ἀλλήλοις
 καὶ διαιρούμενα, πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει, εἰδέναι τί
 D κάλλος πενία ἢ πλοῦτος κραθὲν καὶ μετὰ ποίας τινὸς
 ψυχῆς ἕξεως κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται, καὶ τί εὐγένειαι
 καὶ δυσγένειαι καὶ ἰδιωτεῖαι καὶ ἀρχαὶ καὶ ἰσχύες καὶ
 ἀσθένειαι καὶ εὐμαθίαι καὶ δυσμαθίαι καὶ πάντα τὰ
 τοιαῦτα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων καὶ τῶν ἐπικτήτων
 τί ξυγκεραννύμενα πρὸς ἀλλήλα ἐργάζεται, ὥστε ἐξ
 ἀπάντων αὐτῶν δυνατόν εἶναι συλλογισάμενον αἰρεῖσθαι,
 πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα, τὸν τε χεῖρω
 E καὶ τὸν ἀμείνω βίον χεῖρω μὲν καλοῦντα ὃς αὐτὴν ἐκείσε
 ἄξει, εἰς τὸ ἀδικωτέραν γίγνεσθαι, ἀμείνω δὲ ὅστις εἰς τὸ
 δικαιωτέραν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἐάσει· ἐωράκαμεν
 γάρ, ὅτι ζῶντί τε καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις.
 619 ἀδαμαντίνως δὴ δεῖ ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα εἰς Ἄιδου
 ἰέναι, ὅπως ἂν ἦ καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλοῦτων τε
 καὶ τῶν τοιούτων κακῶν, καὶ μὴ ἐμπροσθεν εἰς τυραννίδας
 καὶ ἄλλας τοιαύτας πράξεις πολλὰ μὲν ἐργάσῃται καὶ
 ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ αὐτὸς μείζω πάθῃ, ἀλλὰ γινῶ τὸν
 μέσον ἀεὶ τῶν τοιούτων βίον αἰρεῖσθαι καὶ φεύγειν τὰ
 ὑπερβάλλοντα ἐκατέρωσε καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ
 δυνατόν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα· οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος
 B γίγνεται ἄνθρωπος.

XVI. Καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκείθεν ἄγγελος ἡγγελλε
 τὸν μὲν προφήτην οὕτως εἰπεῖν· καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι,

¹ <καὶ> Hermann: om. codd.

ξὺν νῶ ἐλομένῳ, συντόνως ζῶντι κεῖται βίος ἀγαπητός,
 οὐ κακός. μήτε ὁ ἄρχων αἰρέσεως ἀμελείτω, μήτε ὁ τελευ-
 τῶν ἀθυμείτω. εἰπόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα
 ἔφη εὐθὺς ἐπιόντα τὴν μεγίστην τυραννίδα ἐλέσθαι καὶ
 ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ λαιμαργίας οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνα-
 σκεψάμενον ἐλέσθαι, ἀλλ' αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἰμαρ- C
 μένην παίδων αὐτοῦ βρώσεις καὶ ἄλλα κακά· ἐπειδὴ δὲ
 κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτεσθαι τε καὶ ὀδύρεσθαι τὴν
 αἴρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς προρρηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφή-
 του· οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιῶσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε
 καὶ δαίμονας καὶ πάντα μᾶλλον ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ
 αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων, ἐν τεταγμένη πολι-
 τεία ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει ἄνευ φιλοσοφίας
 ἀρετῆς μετειληφότα. ὥς δὲ καὶ εἰπεῖν, οὐκ ἐλάττους εἶναι D
 ἐν τοῖς τοιούτοις ἀλISCOμένους τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἡκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους· τῶν δ' ἐκ τῆς γῆς
 τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτοὺς τε πεπονηκότας ἄλλους τε ἐω-
 ρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἰρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ δὴ
 καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ταῖς πολλαῖς
 τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην.
 ἐπεὶ εἴ τις ἀεί, ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο,
 ὑγιῶς φιλοσοφοῖ, καὶ ὁ κλήρος αὐτῷ τῆς αἰρέσεως μὴ ἐν E
 τελευταίοις πίπτει, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελ-
 λομένων οὐ μόνον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 ἐνθένδε ἐκεῖσε καὶ δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν
 καὶ τραχεῖαν πορεύεσθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν.
 ταύτην¹ γὰρ δὴ ἔφη τὴν θεὰν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν, ὥς ἕκασται
 αἱ ψυχαὶ ἡρῶντο τοὺς βίους. | ἐλεεινήν τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι 620
 καὶ γελοίαν καὶ θαυμασίαν κατὰ συνήθειαν γὰρ τοῦ
 προτέρου βίου τὰ πολλὰ αἰρεῖσθαι· ἰδεῖν μὲν γὰρ
 ψυχὴν ἔφη τὴν ποτε Ὀρφέως γενομένην κύκνου βίον
 αἰρουμένην, μίσει τοῦ γυναικείου γένους διὰ τὸν ὑπ'

¹ ταύτην—μῖγνυσθαι (620 D) om γ.

ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναικὶ γεννηθεῖσαν
γενέσθαι· ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου ἀηδόνης ἐλομένην· ἰδεῖν
δὲ καὶ κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπίνου βίου αἴρεσιν,
B καὶ ἄλλα ζῶα μουσικὰ ὡσαύτως. εἰκοστήν¹ δὲ λαχοῦσαν
ψυχὴν ἐλέσθαι λέοντος βίον· εἶναι δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ
Τελαμωνίου, φεύγουσαν ἀνθρωπον γενέσθαι, μεμνημένην
τῆς τῶν ὄπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ Ἀγαμέμνωνος·
ἔχθρα δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τὰ
πάθη αἰετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις δὲ λαχοῦσαν
τὴν Ἀταλάντης ψυχὴν, κατιδοῦσαν μεγάλας τιμὰς ἀθλη-
τοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν. μετὰ
C δὲ ταύτην ἰδεῖν τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς τεχνικῆς
γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν· πόρρω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν τὴν
τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ
τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως, λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην,
αἶρησομένην ἰέναι, μνήμη δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλο-
τιμίας λεωφηκυῖαν ζητεῖν περιοῦσαν χρόνον πολὺν βίον
ἀνδρὸς ἰδιώτου ἀπράγμονος καὶ μόγις εὐρεῖν κείμενόν που
D καὶ παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ εἰπεῖν ἰδοῦσαν,
ὅτι τὰ αὐτὰ ἂν ἔπραξεν καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην
ἐλέσθαι. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡσαύτως εἰς
ἀνθρώπους ἰέναι καὶ εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἄδικα εἰς τὰ
ἄγρια, τὰ δὲ δίκαια εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ
πίστας μίξεις μίγνυσθαι. ἐπειδὴ δ' οὖν πᾶσας τὰς ψυχὰς
τοὺς βίους ἡρῆσθαι, ὥσπερ ἔλαχον, ἐν τάξει προσιέναι
πρὸς τὴν Δάχεσιν· ἐκείνην δ' ἐκάστῳ ὃν εἴλετο δαίμονα,
E τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν τοῦ βίου καὶ ἀποπληρωτὴν
τῶν αἰρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν πρὸς τὴν
Κλωθῶ, ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς τοῦ
ἀτράκτου δίνης, κυροῦντα ἢν λαχὼν εἴλετο μοῖραν· ταύτης
δ' ἐφαψάμενον αὐθις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆσιν,
ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα ποιοῦντα· ἐντεῦθεν δὲ

¹ ὡσαύτως. εἰκοστήν Vind. F: ὡσαύτως εἰκός. τὴν A.

δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς | Ἀνάγκης ἵεναι θρόνον, 621
καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διῆλθον,
πορεύεσθαι ἅπαντας εἰς τὸ τῆς Δήτης πεδίου διὰ καύματός
τε καὶ πνίγους δεινοῦ· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δένδρων
τε καὶ ὅσα γῇ φύει. σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἐσπέρας
γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν, οὗ τὸ ὕδωρ
ἀγγεῖον οὐδὲν στέγειν. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος
πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν· τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σφωζο-
μένους πλεον πίνειν τοῦ μέτρου· τὸν δὲ αἰεὶ πίνοντα πάντων B
ἐπιλανθάνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας
γενέσθαι, βροντὴν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν
ἐξαπίνης ἄλλον ἄλλη φέρεσθαι ἄνω εἰς τὴν γένεσιν,
ἄττοντας ὥσπερ ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος
κωλυθῆναι πιεῖν· ὅπῃ μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα
ἀφίκοιτο, οὐκ εἰδέναι, ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν
ἔωθεν αὐτὸν κείμενον ἐπὶ τῇ πυρᾷ.

καὶ οὕτως, ὦ Γλαύκων, μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλετο,
καὶ ἡμᾶς ἂν σώσειεν, ἂν πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ τὸν τῆς C
Δήτης ποταμόν εὖ διαβησόμεθα καὶ τὴν ψυχὴν οὐ
μιανθησόμεθα. ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες
ἀθάνατον ψυχὴν καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ ἀνέχεσθαι,
πάντα δὲ ἀγαθὰ, τῆς ἄνω ὁδοῦ αἰεὶ ἐξόμεθα καὶ δικαιοσύνην
μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν
αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς, αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε,
καὶ ἐπειδὰν τὰ ἄθλα αὐτῆς κομιζώμεθα, ὥσπερ οἱ νικηφόροι D
περιαγειρόμενοι, καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ χιλιέτει πορείᾳ, ἣν
διεληλύθαμεν, εὖ πράττωμεν.

τέλος πολιτείας ι'.

Cambridge:

PRINTED BY J. & C. F. CLAY,
AT THE UNIVERSITY PRESS

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
305 De Neve Drive - Parking Lot 17 • Box 951388
LOS ANGELES, CALIFORNIA 90095-1388

Return this material to the library from which it was borrowed.

UCLA COE LIB
RECEIVED FEB 18 2005

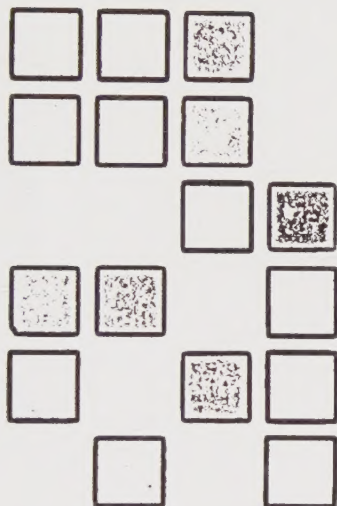
JC SOUTHERN REGIONAL PRISON FACILITY

A 000 104 644 0

Unive
So
L

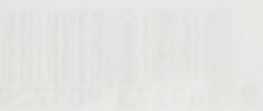
Unive
So
L

■

■

■

238090L V0004/B011338
1-800-421-1338
© 2004 Xerox Corporation
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced without permission from Xerox Corporation.

CPSIA information can be obtained
at www.ICGtesting.com
Printed in the USA
LVOW05s1814140617

538040LV00043B/147/P

9 781373 901729

This work has been selected by scholars as being culturally important, and is part of the knowledge base of civilization as we know it. This work was reproduced from the original artifact, and remains as true to the original work as possible. Therefore, you will see the original copyright references, library stamps (as most of these works have been housed in our most important libraries around the world), and other notations in the work.

This work is in the public domain in the United States of America, and possibly other nations. Within the United States, you may freely copy and distribute this work, as no entity (individual or corporate) has a copyright on the body of the work.

As a reproduction of a historical artifact, this work may contain missing or blurred pages, poor pictures, errant marks, etc. Scholars believe, and we concur, that this work is important enough to be preserved, reproduced, and made generally available to the public. We appreciate your support of the preservation process, and thank you for being an important part of keeping this knowledge alive and relevant.

9 781373 901729